

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Finance en Control

Onderwerp:

Begroting 2025 met nieuwe indeling van de begrotingsprogramma's

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 14-01-2025
Notanummer	: 2024-1044
Datum	: 14-01-2025
Programma	: 12 - Algemene dekkingsmiddelen
Portefeuillehouder	: Wethouder Elferink,
Bijlage(n)	: Bijlage 1. Wijzigingen programmabegroting 2025.docx, Bijlage 2. Gewijzigde Programmabegroting 2025 MJB 2025-2028 incl bijlagen.pdf

Parafering

09-01-2025: Wethouder

Agendering

* 10-01-2025: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 08-01-2025: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

14-01-2025

B & W d.d.: 14-01-2025

Besluit

1. De raad voor te stellen om de technische wijzigingen van de programmabegroting 2025 vast te stellen
2. De gewijzigde meerjarenbegroting 2026-2028 aan te bieden aan de raad.
3. Het raadsvoorstel en ontwerp-raadsbesluit vast te stellen
4. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Op 6 november 2024 heeft de gemeenteraad de programmabegroting 2025 vastgesteld. Dit is nog gedaan op basis van de oude programma indeling. U heeft de gemeenteraad toegezegd een programmabegroting 2025 aan te bieden conform de nieuwe indeling van de begrotingsprogramma's. Dit betreft een technische wijziging, wat inhoudt dat de financiën en de ambities en doelen niet wijzigen. Er vindt echter alleen een verschuiving tussen programma's plaats. De gemeenteraad heeft hiermee ingestemd tijdens de behandeling van het raadsvoorstel "Optimalisatie planning en controlcyclus" op 22 mei 2024.

Het oude programma 'Milieu en duurzaamheid' is met het raadsbesluit van mei 2024 geknipt in 'Milieu en klimaat' en 'Energietransitie'. Budget, doelen en activiteiten ter hoogte van € 3.105 miljoen zijn nu opgenomen onder het programma energietransitie. Hetzelfde geldt voor de mutatie in de reserve ter hoogte van € 50.000. In het programma Meedoen waren de taakvelden 'Toegang en eerstelijnsvoorzieningen' en 'Samenkracht en burgerparticipatie' volledig ondergebracht. In de nieuwe taakveldindeling van het Rijk is Jeugd en WMO verder uitgesplitst, de onderdelen die betrekking hebben op Jeugd zijn ondergebracht

Beoogd maatschappelijk resultaat

Vaststellen van de technische wijzigingen in de programmabegroting 2025, zodat het college toestemming heeft om binnen de juiste programma-indeling middelen uit te geven aan de afgesproken activiteiten.

Kader

Bij de opstelling van de begroting is rekening gehouden met het raadsbesluit d.d. 22 mei 2024 over de optimalisatie planning & control cyclus, de desbetreffende bepalingen uit de gemeentewet, de financiële verordening van de gemeente Deventer en het besluit begroting en verantwoording (BBV)

Betrokken partijen en participatie

Er heeft geen participatie plaatsgevonden.

Toelichting op participatiebeleid

N.v.t.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

1.1 Het college heeft de gemeenteraad gemeld een gewijzigde programmabegroting 2025 aan te bieden

Tijdens de vaststelling van de programmabegroting 2025 op 6 november 2024 heeft u gemeld dat de presentatie van de begroting op basis van de nieuwe indeling niet tijdig gerealiseerd kon worden. U heeft de gemeenteraad gemeld een technisch gewijzigde programmabegroting aan te bieden, conform de juiste programma indeling.

1.2 Aanbieding begroting van college aan raad

Conform artikel 190 Gemeentewet biedt het college de gemeenteraad jaarlijks een ontwerp voor de begroting van de gemeente met toelichting en eenmeerjarenraming met toelichting voor tenminste drie op het begrotingsjaar volgende jaren.

1.3 De gemeenteraad stelt de begroting vast

In de gemeentewet is het budgetrecht van de raad verankerd. De gemeenteraad heeft op grond hiervan de bevoegdheid om de begroting vast te stellen. De programmabegroting is het document op basis waarvan de raad het college autoriseert om middelen te besteden. De gemeenteraad autoriseert de begroting op het niveau van het programma Dit is het niveau waarop de raad de begroting autoriseert gegeven het budgetrecht van de raad. Per programma is in de basisbegroting een nadere verdeling gemaakt, de taakvelden. Dit is het autorisatieniveau voor het college.

Financiële consequenties en dekking

Er zijn geen financiële consequenties. Wel is er een nieuwe programmaindeling en vinden er enkele verschuivingen plaats. U treft deze in bijlage 1 aan.

Openbaarmaking en communicatie

N.v.t.

Aanpak en uitvoering

Er is een pfd versie van de nieuwe programmabegroting gereed en als bijlage bij de besluitvorming opgenomen. De nieuwe programmabegroting 2025 is vanaf 17 januari 2025 zichtbaar op de website <https://hetgeldvan.deventer.nl>. De oude versie van de programmabegroting 2025 kunt u onder de bijlagen nog inzien.

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Begroting 2025 met nieuwe indeling van de begrotingsprogramma's
Portefeuillehouder : Wethouder Elferink,
Voorstelnummer : 2024-1044
Datum B en W besluit : 14-01-2025
Team : DEV-FC

Inleiding

Op 6 november 2024 heeft u de programmabegroting 2025 vastgesteld. Dit is nog gedaan op basis van de oude programma indeling. Het college heeft u toegezegd een programmabegroting 2025 aan te bieden conform de nieuwe indeling van de begrotingsprogramma's. Deze treft u bijgaand aan.

Het oude programma 'Milieu en duurzaamheid' is met het raadsbesluit van mei 2024 geknipt in 'Milieu en klimaat' en 'Energietransitie'. Budget, doelen en activiteiten ter hoogte van € 3.105 miljoen zijn nu opgenomen onder het programma energietransitie. Hetzelfde geldt voor de mutatie in de reserve ter hoogte van € 50.000. In het programma Meedoen waren de taakvelden 'Toegang en eerstelijnsvoorzieningen' en 'Samenkracht en burgerparticipatie' volledig ondergebracht. In de nieuwe taakveldindeling van het Rijk is Jeugd en WMO verder uitgesplitst, de onderdelen die betrekking hebben op Jeugd zijn ondergebracht bij het programma Jeugd en Onderwijs.

Raadsvoorstel

De technische wijzigingen van de programmabegroting 2025 vast te stellen

Kern raadsvoorstel

We bieden u een technische wijziging aan van de begroting 2025, dit houdt in dat de financiën en de ambities en doelen niet wijzigen van de begroting. Er vindt echter een verschuiving tussen programma's plaats. U heeft hiermee ingestemd tijdens de behandeling van het raadsvoorstel "Optimalisatie planning en controlcyclus" op 22 mei 2024.

Omdat een mutatie in en over begrotingsprogramma's een raadsaangelegenheid is, dient u hier nogmaals over te besluiten. De wijzigingen treft u aan in bijlage 1. De technisch gewijzigde begroting 2025, inclusief meerjarenbegroting 2026-2028 treft u in bijlage 2 aan. Tevens staat de begroting vanaf 17 januari 2025 conform nieuwe indeling op <https://hetgeldvan.deventer.nl>. Via de bijlage functie op deze website kunt u ook de eerder vastgestelde begroting 2025, o.b.v. de oude indeling inzien.

Beoogd resultaat

Vaststellen van de technisch gewijzigde programmabegroting 2025, zodat het college toestemming heeft om binnen de juiste programma-indeling middelen uit te geven aan de afgesproken activiteiten.

Kader

Raadsbesluit d.d. 22 mei 2024 over de optimalisatie planning & control cyclus
Betreffende bepalingen uit de gemeentewet
De financiële verordening van de gemeente Deventer
Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Argumenten ten behoeve van de raad

Het college heeft u gemeld een technisch gewijzigde programmabegroting 2025 aan te bieden
Tijdens de vaststelling van de programmabegroting 2025 op 6 november 2024 heeft het college gemeld dat de presentatie van de begroting op basis van de nieuwe indeling niet tijdig gerealiseerd kon worden. Het college heeft gemeld u een technisch gewijzigde nieuwe programmabegroting aan te bieden, conform de juiste programma indeling.

Aanbieding begroting van college aan raad

Conform artikel 190 Gemeentewet biedt het college de gemeenteraad jaarlijks een ontwerp voor de begroting van de gemeente met toelichting en een meerjarenraming met toelichting voor tenminste drie op het begrotingsjaar volgende jaren.

De gemeenteraad stelt de begroting vast

In de gemeentewet is het budgetrecht van de raad verankerd. De gemeenteraad heeft op grond hiervan de bevoegdheid om de begroting vast te stellen. De programmabegroting is het document op basis waarvan de raad het college autoriseert om middelen te besteden. De gemeenteraad autoriseert de begroting op het niveau van het programma Dit is het niveau waarop de raad de begroting autoriseert gegeven het budgetrecht van de raad. Per programma is in de basisbegroting een nadere verdeling gemaakt, de taakvelden. Dit is het autorisatieniveau voor het college.

Betrokken partijen en participatie

Financiële consequenties

Er zijn geen financiële consequenties. Wel is er een nieuwe programma indeling en vinden er enkele verschuivingen plaats. U treft deze in bijlage 1 aan.

Betrokkenheid raad

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

J.P. Wassens

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Begroting 2025 met nieuwe indeling van de begrotingsprogramma's
Voorstelnummer : 2024-1044
Raadstafel d.d. :
Raadsvergadering :

De raad van de gemeente Deventer,
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14-01-2025, nummer 2024-1044

BESLUIT

De technische wijzigingen van de programmabegroting 2025 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De raad voornoemd,
de griffier, de voorzitter,

A. Kerver

R.C. König

Bijlage 1. Financiële wijzigingen programmabegroting 2025

Bedrag x € 1.000	Saldo oud 2025	Saldo nieuw 2025	Mutatie
Programma:			
Burger en bestuur	-10.437	-10.437	0
Openbare orde en veiligheid	-13.429	-13.429	0
Leefomgeving	-30.294	-30.294	0
Milieu en Duurzaamheid	-7.255	-4.150	-3.105
Ruimtelijke ontwikkeling	-2.365	-2.365	0
Herstructurering en vastgoed	928	928	0
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-41.590	-41.590	0
Meedoen	-94.719	-87.274	-7.445
Jeugd en onderwijs	-50.025	-57.470	7.445
Economie en Internationaal Beleid	-3.503	-3.503	0
Kunst en Cultuur	-19.316	-19.316	0
Energietransitie	0	-3.105	3.105
Bedrijfsvoering	-39.029	-39.029	0
Algemene dekkingsmiddelen	312.335	312.335	0
Mutaties reserves:			0
Burger en bestuur	700	700	0
Openbare orde en veiligheid	14	14	0
Leefomgeving	-390	-390	0
Milieu en Duurzaamheid	1.002	1.052	-50
Ruimtelijke ontwikkeling	-32	-32	0
Herstructurering en vastgoed	-5.527	-5.527	0
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	237	237	0
Meedoen	669	669	0
Jeugd en onderwijs	1.341	1.341	0
Economie en Internationaal Beleid	500	500	0
Kunst en Cultuur	1.199	1.199	0
Energietransitie	0	-50	50
Bedrijfsvoering	913	913	0
Algemene dekkingsmiddelen	-1.925	-1.925	0
Totaal mutaties reserves:	-1.300	-1.300	0
Resultaat na resultaatbestemming	0	0	0

Het oude programma "milieu en duurzaamheid" is geknipt in "milieu en klimaat" en "energietransitie". Budget, doelen en activiteiten ter hoogte van € 3.105 miljoen zijn nu opgenomen onder het programma energietransitie. Hetzelfde geldt voor de mutatie in de reserve ter hoogte van € 50.000.

In het programma Meedoen waren de taakvelden "Toegang en eerstelijnsvoorzieningen" en "Samenkracht en burgerparticipatie" volledig ondergebracht. In de nieuwe taakveldindeling van het Rijk is Jeugd en WMO verder uitgesplitst, waardoor het nu logisch is de onderdelen die betrekking hebben op Jeugd onder te brengen bij het programma Jeugd en Onderwijs.

Programmabegroting 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	4
Inleiding	5
Financiën	17
Financieel resultaat	18
Financiële uitkomsten	20
Autonome ontwikkelingen	21
Genomen maatregelen	43
Dekking programmaplan	44
Programma's	51
Burger en bestuur	51
Openbare orde en veiligheid	59
Leefomgeving	66
Milieu en klimaat	78
Ruimtelijke ontwikkeling	88
Herstructurering en vastgoed	99
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	107
Meedoen	121
Jeugd en onderwijs	136
Economie en Internationaal beleid	148
Kunst en cultuur	158
Energietransitie	166
Bedrijfsvoering	176

Algemene dekkingsmiddelen	188
Paragrafen	192
Bedrijfsvoering	192
Openbaarheidsparagraaf	193
Lokale heffingen.....	200
Financiering.....	218
Verbonden partijen.....	227
Grondbeleid.....	279
Investerings.....	290
Strategische investeringsagenda	298
Onderhoud kapitaalgoederen	322
Vastgoed	329
Weerstandsvermogen en risicomanagement	340
Meerjarenbalans en kengetallen.....	346
Bijlagen	350

Voorwoord

Deventer blijft behoedzaam investeren ondanks onzekere tijden

De gemeente Deventer blijft in 2025 investeren in woningbouw, in goede voorzieningen zoals sporthallen en wijkcentra in wijken en dorpen, en in het aanpakken van netcongestie. Er zijn aanhoudende zorgen over de financiële situatie, maar bezuinigingen zijn niet nodig. In totaal geeft de gemeente in 2025 ruim €503 miljoen uit voor haar inwoners.

We zijn er gelukkig in geslaagd om de begroting voor 2025 sluitend te maken zonder te hoeven snijden in voorzieningen. Daar ben ik blij om, maar we kunnen zeker niet achteroverleunen. Doordat de rijksoverheid gemeentes structureel te weinig geld geeft voor de vele taken die zij uitvoeren, blijft de financiële situatie zorgelijk, ook de komende jaren.

Gemeente blijft investeren

Ondanks de financiële zorgen, blijft Deventer ook de komende jaren investeren. De gemeente groeit, en dat vraagt om de bouw van veel nieuwe woningen, de aanpak van netcongestie, en om klimaatadaptatie. Via wijk- en dorpsgericht werken, inkomensondersteuning en preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid, welzijn en zorg zet de gemeente zich ervoor in dat iedereen mee kan doen. Een aantrekkelijk aanbod in sport en cultuur, en voldoende groene ruimte voor spelen, sporten en recreëren houden Deventer leefbaar en levendig.

Moties gemeenteraad

In juli heeft de gemeenteraad een aantal moties aangenomen. Ook deze zijn opgenomen in de begroting voor 2025. Zo komt er meer geld voor biodiversiteit en geld voor de vergroening van de binnenstad, en er komt een onderzoek naar een openbaar rolstoeltoegankelijk toilet in de binnenstad.

Openbare ruimte en de Scheg

Het college reserveert voor de komende jaren ook geld voor onderhoud en vervanging van de openbare ruimte, zoals wegen, bruggen en verlichting. Ook voor de renovatie van sportcomplex De Scheg is geld beschikbaar.

Woonlasten

Om bezuinigingen te voorkomen, kiest het college ervoor om de onroerendezaakbelasting (OZB) in 2025 eenmalig met 6 procent te verhogen, in plaats van de gebruikelijke 3 procent verhoging. Voor de eigenaar van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde (€350.000) gaan de totale woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing plus rioolheffing) in 2025 met €53 omhoog.

Opgaves komende jaren

Voor een aantal ontwikkelingen die zich de komende jaren gaan voordoen, is nu geen geld beschikbaar, vanwege de krappe financiële situatie. Het gaat onder meer om verdere investeringen in het onderhoud en vervanging van de openbare ruimte, en om de oplopende kosten van jeugdzorg. Daar moeten we de komende jaren een oplossing voor vinden. Financiële behoedzaamheid blijft dus nodig.

Marcel Elferink
wethouder Financiën

Inleiding

Bestuurlijke hoofdlijn

Op 11 juli 2024 heeft uw raad de Voorjaarsnota 2024 vastgesteld. De ontwikkelingen na vaststelling van de Voorjaarsnota zijn onderdeel van deze begroting. In de begroting vindt u de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen voor de begroting 2025 en de meerjarenraming. De financiële kaders en uitgangspunten uit de voorjaarsnota en meicirculaire vormen de basis voor deze begroting. Deze kaders worden vervolgens vertaald in de beleidsbegroting. De beleidsbegroting bestaat uit een uitwerking van de programma's en de basisbegroting. De paragrafen bevatten naast de verplichte onderdelen ook een inzicht in de meerjarige investeringsplannen, de strategische investeringsagenda en de voorportaalijst.

Meer dan andere jaren is er onzekerheid over de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Die onzekerheid kent twee belangrijke oorzaken. Enerzijds is er onduidelijkheid over de geldstromen van het rijk naar de gemeente. Anderzijds leven we in een tijd van grote en snelle veranderingen, die deels op ons afkomen, zoals de netcongestieproblematiek, en deels voortvloeien uit onze eigen ambities, zoals de woningbouwopgave. De ontwikkelingen en onzekerheden weerhouden ons er niet van om krachtig te blijven bouwen aan de stad, de dorpen en het landelijk gebied. Het bestuursakkoord 2022-2026 hanteren we hierbij als leidraad.

Financiële onzekerheden

De gemeentelijke uitvoering van wettelijke taken en de haalbaarheid van de grote maatschappelijke opgaven staan onder druk. We ontvangen van het Rijk te weinig compensatie voor de taken die we als gemeenten moeten uitvoeren. Eigenlijk start het ravijnjaar voor gemeenten al in 2025 i.p.v. 2026 door het niet volledig incidenteel compenseren van de gevolgen van de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2025 door het Rijk. Het jaar 2025 is het jaar dat het Rijk gemeenten niet voldoende incidenteel compenseert voor het lagere volume- en prijsaccres. Dit resulteert landelijk in een tekort van €675 miljoen in 2025. In het kader van het provinciaal financieel toezicht zijn afspraken gemaakt over de verwerking van dit tekort in 2025. Voor Deventer is dit omgerekend circa €4 miljoen. Structureel zijn de financiële problemen voor gemeenten met de introductie van de nieuwe financieringssystematiek nog steeds niet opgelost door het Rijk. Op landelijk niveau is er nog steeds sprake van aanzienlijke tekorten voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren. Deze financiële onzekerheden dwingen ons om financieel continu te zoeken naar de goede balans tussen daadkrachtig en behoedzaamheid. Dat kan ertoe leiden dat we keuzes moeten maken in projecten in uitvoering van beleid wat we wel of niet uitvoeren.

Dat doen wij door keuzes te maken voor nieuw beleid, door in te zetten op de noodzakelijke investeringen. We willen de basis op orde houden (Nota kapitaalgoederen) maar moeten ook investeren in de toekomstbestendigheid van onze gemeente (Inburgering, Toegang Sociaal Domein, Jeugdzorg en Energie en Warmte).

Samen vooruit!

Het realiseren van onze ambities doen wij niet alleen, maar samen met onze inwoners, bedrijven, verbonden partijen, instellingen en andere partners. De jaarlijkse ideeënmarkt of de uitvoering van het Burgerberaad in 2024 zijn mooie voorbeelden van directe samenwerking met inwoners. Het vrijmaken van geld voor de uitvoering van raadsnoties is een doeltreffende manier om de betrokkenheid van inwoners in daden om te zetten.

Het Deventer Economisch Perspectief en Salland United zijn goede voorbeelden van netwerken waarbinnen we de samenwerking tussen de gemeente en partijen op het gebied van economie en zorg naar een hoger niveau tillen.

Samenwerking in de Stedendriehoek heeft geleid tot een rijksbijdrage van €20 miljoen aan onze regio. Onze goede samenwerking met de provincie en het rijk heeft onder meer geleid tot toekenning van versnellingsgelden voor woningbouw. Al deze voorbeelden illustreren dat investeren in samenwerking loont!

Onze inzet

In 2025 bouwen we verder aan onze prachtige gemeente. Wij presenteren u hierbij de Begroting 2025. Die is niet alleen een financieel document, maar weerspiegelt onze gemeenschappelijke visie en toewijding aan een bloeiende toekomst voor Deventer. We staan voor talloze uitdagingen en kansen, variërend van duurzame groei en welzijnsbevordering tot het stimuleren van economische veerkracht en het behouden van onze unieke cultuur en erfgoed. De Begroting 2025 is gebaseerd op de principes van transparantie, efficiëntie en participatie. We hebben geluisterd naar onze inwoners en stakeholders om ervoor te zorgen dat deze begroting de belangen en behoeften van onze Deventer samenleving weerspiegelt. Bovendien blijven we streven naar financiële stabiliteit en gezondheid, terwijl we ruimte creëren voor innovatie en investeringen in onze toekomst. We nodigen u uit om met ons samen te werken aan de realisatie van deze doelstellingen en om deel te nemen aan de dialoog die nodig is om Deventer te blijven vormgeven zoals we dat willen. In deze begroting vindt u onze beleidsvoornemens en financiële voorstellen. We hebben daarbij oog voor elkaar, maar ook voor de kwaliteit van onze leefomgeving. De opgaven en ambities waarmee we in 2025 verder gaan zijn ingedeeld in de vier hoofdstukken van het Bestuursakkoord:

1. Samen maken we Deventer
2. Fijn wonen en leven
3. Iedereen doet ertoe
4. Een duurzame toekomst

Samen maken we Deventer

De ambitie om een open bestuurscultuur te hanteren geven we uitvoering bij de grote opgaven waarvoor we staan. We willen inwoners ook in 2025 blijven betrekken bij besluiten over de eigen leefomgeving of levenssfeer en hebben daarbij extra aandacht voor jongeren en groepen die minder makkelijk van zich laten horen. Participatie en modern samenspel versterken ons gemeentebestuur en creëren maatschappelijke meerwaarde. In 2025 werken we bijvoorbeeld aan de uitvoering van de adviezen van het Burgerberaad over klimaat. Een belangrijke ontwikkeling in 2025 is het opstellen van de Omgevingsvisie. Hierin worden vanuit een integrale blik keuzes gemaakt voor de inrichting van Deventer op de kortere en langere termijn. Participatie van inwoners, bedrijven en instellingen is hierbij van essentieel belang.

De veiligheid van onze inwoners vormt het fundament van de samenleving. De veranderende maatschappij vraagt ons om steeds alert te blijven op bedreigingen van de veiligheid en onze aanpak daarop aan te passen.

Fijn wonen en leven

Het Deventer grondgebied staat onder druk. Er zijn veel grote opgaven die allemaal ruimte vragen, zoals het bouwen van 11.000 woningen, de verwachte groei van verkeersbewegingen, de energietransitie, de transitie van het landelijk gebied, het opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering, de economische ontwikkeling, de Groen Blauwe Hoofdstructuur en de verzwaring van het stroomnetwerk. In de opgave Wonen, Werken en Verjongen maken we keuzes over bouwlocaties, versterken we onze arbeidsmarkt en zorgen we dat ook het voorzieningenniveau meegroeit. De samenhang tussen deze opgaven wordt geborgd in de Omgevingsvisie.

In al deze opgaven is behoud en versterking van het leefklimaat van groot belang voor welzijn, welbevinden en gezondheid van onze inwoners. Een schoon milieu en voldoende groene ruimte voor spelen, sporten, recreëren en ontmoeten zijn daarvoor onontbeerlijk.

Cultuur verbindt en verrijkt. Het culturele aanbod beweegt mee met de doorgaande veranderingen in de maatschappij en de bevolkingssamenstelling.

Iedereen doet ertoe

Deventer investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in onze leefomgeving vanuit de gedachte dat iedereen mee moet kunnen doen. Met de meeste inwoners gaat het goed, maar het hebben van perspectief en van gelijke kansen is echter lang niet vanzelfsprekend voor iedereen. Armoede, het ontbreken

van werk, eenzaamheid of andere problemen zorgen ervoor dat een groep inwoners het lastig heeft. We zetten in op preventie, het bemiddelen naar werk, maken werk van de inburgering van nieuwkomers en voeren het nieuwe minimabeleid uit. Via het wijk- en dorpsgericht werken vanuit onze buurtvoorzieningen zorgen we ervoor dat we preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid, welzijn en zorg breed kunnen inzetten. Daarmee dragen we bij aan de bestaanszekerheid van onze inwoners, bevorderen we kansengelijkheid en vergemakkelijken we gezond leven van onze inwoners.

Een duurzame toekomst

Steeds vaker worden we geconfronteerd met de gevolgen van de klimaatverandering. Intense hitte is slecht voor de gezondheid en overvloedige regen veroorzaakt schade aan gebouwen en infrastructuur. Het tegengaan van klimaatverandering vraagt om inzet op alle niveaus, van woning tot wereld. Door middel van de lokale energietransitie dragen wij als gemeente bij aan het realiseren van de landelijk klimaatdoelen en proberen de benodigde maatregelen waar mogelijk te versnellen. Ook het circulair werken, het beter benutten van grondstoffen draagt bij aan vermindering van de CO₂- uitstoot.

Naast het tegengaan van klimaatverandering treffen wij ook maatregelen om ons te wapenen tegen de toename van extreme weersomstandigheden, zoals de lokale berging van overtollig regenwater, het creëren van schaduw door bomen en het vergroten van de biodiversiteit. Iedere inwoner en ieder bedrijf heeft te maken met de klimaatverandering. Daarom zetten we in op een zorgvuldige dialoog en participatie met de samenleving over zowel de korte als de langere termijn. We vragen betrokkenen om mee te denken over de oplossingen. Zo zal in 2025 en daarna uitvoering worden gegeven aan de waardevolle adviezen die het Burgerberaad over klimaat heeft opgeleverd.

Financiële hoofdlijn

In de begroting vindt een actualisatie plaats van het financiële beeld en daarbij houden wij rekening met een aantal algemene en lokale ontwikkelingen.

Afspraken tussen Rijk en medeoverheden over stabielere en beheersbare financiering

De nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten wordt eerder ingevoerd. Afgesproken is dat vanaf 2026 de oploop van de opschalingskorting definitief wordt geschrapt. Daardoor krijgen gemeenten €675 miljoen extra. Verder is besloten om de financieringssystematiek (bbp-systematiek) al vanaf dit jaar in te voeren, zodat de financiering stabiel wordt. Deze overgang heeft voor het jaar 2025 financiële gevolgen.

De krimp of groei van het gemeentefonds heet accres. Het accres bestaat uit een volumedeel en een prijsdeel. De indexatie voor het volume deel wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde ontwikkeling van het bbp, waardoor het fonds minder schommelt. Deze indexatie leidt tot een lager accres dan de oude trap-op-trap af methode.

De indexatie voor inflatie, het prijsdeel, volgt de index bbp (bruto binnenlands product) van het lopende jaar (3,3% voor 2025). De lonen stijgen volgens de index loonvoet sector overheid. Dit betekent dat een deel van het volume deel moet worden ingezet voor de stijging van de loonontwikkeling. Het prijsdeel van de bbp-systematiek is daarin dus niet een-op-een vergelijkbaar met de oude loon- prijsontwikkeling (LPO).

In verband met het vervroegen van de bbp indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume en prijs accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 worden wij daar volledig voor gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50%, zodat een tekort van ca. 4 miljoen resteert. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 vindt compensatie plaats, zodat uiteindelijk voor gemeenten een positief saldo resulteert, gelijk aan het bedrag van het schrappen van de opschalingskorting. De totale terugval in financiële middelen voor gemeenten vanaf 2026 (€2,3 miljard op macro niveau) blijft bestaan, waardoor taken en middelen van gemeenten niet in balans zijn,

Om in de toekomst verantwoordingslasten te beperken en bestedingsvrijheid te bevorderen wordt, naast de lopende inspanningen om de financiële verhoudingswet aan te passen, een plan uitgewerkt om te komen tot een vermindering van het aantal (nieuwe) specifieke uitkeringen.

Ook is afgesproken dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo 2015 niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen vorm wordt een passende indexering ontwikkeld die rekening houdt met de kostenontwikkeling, demografie en vergrijzing. Een andere uitkering wat wel recht doet aan de stijging van de prijzen.

De geraamde besparing uit het coalitieakkoord Rutte IV op de jeugdzorg (zowel jeugdhulp, jeugdbescherming als jeugdreclassering) oplopend naar structureel €511 miljoen in 2027 is voor het jaar 2025 geschrapt. In het regeerakkoord is deze maatregel ook voor de jaren na 2025 geschrapt.

Advies VNG

Ook dit jaar heeft de VNG een begrotingsadvies opgesteld. Vorig jaar heeft de VNG hiertoe besloten vanwege de onzekerheid over de financiële toekomst van gemeenten, die onzekerheid is in de kern nog steeds aanwezig. Het advies in het kort:

- Benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet.
- Maak boekjaar 2025 sluitend, rekening houdend met de wijze waarop de financiële toezichthouders omgaan met de incidentele korting van 2025.
- Voer geen bezuinigingen door op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor de jeugdzorg.

- Overweeg rekening te houden met de toekomstige ontwikkelingen rondom Btw-compensatiefond (BCF) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Het presenteren van een tekort past niet in het financiële beleid waar wij als Deventer voor staan. Echter dit wordt door de VNG als een verantwoorde keuze gezien wanneer taken en middelen blijvend niet in balans zijn. Het onnodig in gang zetten van (onomkeerbare bezuinigingen worden om dezelfde reden als onwenselijk gezien. Het is een ongebruikelijk en uitzonderlijk stap die past bij de uitzonderlijke situatie waarin gemeenten zich bevinden. Wij kiezen er dan ook voor om een sluitende meerjaren begroting te presenteren maar wij gaan de tekorten inzichtelijk maken in het onderdeel "maatregelen vanwege korting gemeentefonds". Hierin brengen wij de meest significante consequenties in beeld.

Advies provinciaal toezichthouder

De provincies als financieel toezichthouder hebben op een aantal ontwikkelingen geanticipeerd en hebben beoordeeld in hoeverre het ramen van financiële reeksen als reëel kan worden beoordeeld.

1. Afspraken jeugdmiddelen in de meerjarenraming

In de richtlijn van de toezichthouder is opgenomen dat op basis van de financiële reeks, zoals opgenomen in de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW), zijn in eerdere Meicirculaires voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 aanvullende, incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. De beschikbaarstelling van deze middelen voor de jaren 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover.

Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de CvW heeft het kabinet besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van structureel €511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen en het budgettaire risico draagt ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Zo is in de Meicirculaire 2024 de korting voor 2025 van €500 miljoen ongedaan gemaakt. Dit betekent dat de stelpost voor 2025 kan komen te vervallen. Per saldo is het effect dus budgettair neutraal. De reeks van €511 miljoen vanaf 2026 is nog wel opgenomen in de gemeentefonds-begroting. Het nieuw te vormen Kabinet heeft het voornemen om deze korting vanaf 2026 te schrappen. Besluitvorming over de toevoeging aan het gemeentefonds voor 2026 en latere jaren heeft nog niet plaatsgevonden en is nog niet verwerkt in een circulaire gemeentefonds.

De provincies als financieel toezichthouder erkennen de noodzaak om op deze ontwikkelingen te anticiperen en brengen daarom een actualisatie van de gezamenlijke richtlijn uit:

- Gemeenten mogen in de jaarschijven 2026, 2027 en 2028 de middelen zoals die in de Hervormingsagenda zijn afgesproken als structurele en reële raming meenemen in hun meerjarenraming. Concreet gaat het om respectievelijk € 284 miljoen, € 211 miljoen en € 250 miljoen (zie tabel).
- Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen

Wat betekent dit voor Deventer?

In 2021 heeft de Commissie van Wijzen een uitspraak gedaan over de structurele financiering van de Jeugdzorg. Deze uitspraak laat een tekort van €12,5 miljoen zien.

1. In de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 die in 2023 is vastgesteld zijn verschillende maatregelen opgenomen gericht op verbetering van de jeugdzorg en financiële beheersbaarheid van de uitgaven. Met de maatregelen (oplopend tot €1 miljard in 2027) wordt verwacht dat de het tekort op de jeugdzorg zoals berekend door de Commissie van Wijzen kleiner wordt.
2. Preventie en normaliseren spelen een grote rol in de Hervormingsagenda door onder andere te investeren in de toegang. Iets dat Deventer al doet door te investeringen in het versterken van het normale leven, De POH-jeugd GGZ, voorkomen en verkorten residentiële zorg, beperken van de verwijzing naar ongecontracteerd aanbod en tariefdifferentiatie. De preventieprojecten werden betaald uit tijdelijke middelen (€1,6 miljoen). Bij de voorjaarsnota is besloten om het ruime merendeel van deze projecten voort te zetten en zijn hier structurele middelen voor beschikbaar gesteld.
3. Voor de uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda is in de meicirculaire 2023 een bedrag gereserveerd door het Rijk. Deze middelen komen dus niet naar de gemeente en worden gekort op het bedrag dat de gemeente volgens de commissie van Wijzen na aftrek van de besparingsopgaven zou ontvangen. Hier houden wij rekening mee.
4. De laatste kwartaalrapportages hebben wij volumetekorten (o.a. door het woonplaatsbeginsel) en prijsnadelen van het nieuwe inkoopmodel structureel opgevangen met algemene middelen. De reserve Hervormingsagenda zetten wij in om tegenvallers op te vangen en zo het risico af te dekken rondom de hervormingsagenda.
5. De bovengenoemde maatregelen en het schrappen van de extra besparing €511 miljoen van het Rijk op Jeugd uit het hoofdlijnenakkoord maakt het mogelijk om de stelpost van €1,7 miljoen te laten vrijvallen. Deze stelpost is destijds opgenomen om de risico's rondom de extra besparing te kunnen ondervangen (dekking algemene middelen). Zie hiervoor de autonome ontwikkelingen.

In onderstaande tabel de uitwerking voor Deventer:

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Inkomsten				
1. Tekort uitspraak Commissie van wijzen	12.493	12.525	12.528	12.540
2. Taakstelling €1 miljard	-2.566	-6.593	-6.977	-6.977
3. Uitvoeringskosten hervormingsagenda (uit meicirculaire 2023)	-718	-613	-645	-343
Sub-totaal	9.209	5.319	4.906	5.220
4. Aanvullende besparing €511 miljoen (uit coalitieakkoord Rutte IV)	0	0	0	0
Totaal	9.209	5.319	4.906	5.220
Lager te ramen lasten				
5. Vrijval stelpost Aanvullende besparing €511 miljoen (Rijks verantwoordelijkheid)	50% 3.430 = 1.715	50% 3.430 = 1.715	50% 3.506 = 1.753	50% 3.506 = 1.753

2. Afspraak Klimaatmiddelen in de meerjarenraming

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Het Rijk ondersteunt gemeenten hierbij met geld voor de jaren 2023 tot en met 2025. In de brief van voormalig minister Jetten (Klimaat en Energie) van 25 oktober 2022 aan gemeenten en provincies leest u hier meer over. Voor de jaren 2023 tot en met 2030 is er in totaal € 5,38 miljard beschikbaar voor de uitvoeringskosten voor gemeenten en provincies. Of de gemeente recht heeft op dit extra geld, hangt af van de plannen. Dit heet daarom planfinanciering. Elk plan krijgt een vast bedrag, afhankelijk van het type plan (zero-emissiezone, windpark, zonneweide of gebouw).

Gemeenten kunnen gezien het bovenstaande erop rekenen dat ze voor de jaren na 2023 in ieder geval hetzelfde bedrag ontvangen als in 2023 voor de basis financiering. Gemeenten mogen het bedrag wat zij in 2023 hebben ontvangen voor de klimaat- en energiegelden opnemen als structurele baat in de begroting 2025 voor de jaren 2025 tot en met 2028. Voor wat betreft de planfinanciering is nog veel onzeker. Gemeenten kunnen dit ramen op basis van de verkregen beschikking. We gaan er voor zowel de basis als de planfinanciering er vanuit dat gemeenten een gelijk bedrag aan extra lasten opnemen voor de klimaat- en energietaken

Financieel beeld

Om ook op termijn financieel gezond te blijven is er in de begroting geen nieuw beleid opgenomen. In de voorjaarsnota heeft het college de autonome en noodzakelijke investeringen opgenomen. De begroting 2025-2028 is reëel en structureel sluitend. Dit betekent dat de structurele lasten in deze jaren worden afgedekt met structurele baten. Daarmee wordt voldaan hetgeen gesteld is in het bestuursakkoord ten aanzien van de financiën en aan het belangrijkste criterium voor repressief (regulier) toezicht. Voor het benodigde specifieke weerstandsvermogen handhaven we de minimale norm van 1.

Overzicht structureel sluitende begroting

Op basis van de staat incidentele lasten en baten kan mede worden beoordeeld of er sprake is van een structureel sluitende begroting. Dit is iets anders dan hoe de begrotingsuitkomst er uit ziet. Zolang er een positief saldo resteert in de begroting en die net zo groot is als een negatieve uitkomst van saldo van de incidentele lasten en baten dan voldoe je aan de regels van een structureel sluitende begroting. Op basis van de huidige gegevens is de (meerjaren)begroting structureel sluitend. Na correctie van de incidentele baten en lasten en reserve mutaties op het begrotingssaldo is de begroting 2025 structureel in evenwicht. Op basis van deze informatie kunnen we concluderen dat er sprake is van structureel en reëel begrotingsevenwicht. De structurele lasten worden gedekt door de structurele baten. Een positief structureel evenwicht betekent niet dat er ruimte is voor extra uitgaven, een negatief structureel evenwicht betekent niet dat bezuinigd moet worden. Het structureel evenwicht geeft uitsluitend een beeld van het begrotingssaldo na eliminatie van alle incidentele lasten, baten en reserve mutaties. Hierdoor ontstaat inzicht in de robuustheid van de begroting. De achterliggende gedachte hierbij is dat een begroting waarin structurele lasten gedekt worden door incidentele baten op termijn niet houdbaar is en leidt tot een ongunstige financiële positie.

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
A. Saldo van baten en lasten	1.300	2.017	3.248	2.985
B. Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.300	-2.017	-3.248	-2.985
Totaal (meerjaren) begroting (A+B)	0	0	0	0
C. Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	16.729	5.718	2.143	2.137
Structureel begrotingssaldo (A+B+C)	16.729	5.718	2.143	2.137

(NB een positief saldo op de incidentele baten en lasten verbetert het saldo, incidentele lasten worden dan voor een deel gedekt uit structurele baten)

Ontwikkeling woonlasten

De gezamenlijke kosten voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing vormen de woonlasten. Woonlasten worden bepaald aan de hand van de WOZ-waarde van een woning. De woonlasten voor een gemiddeld gezin met een eigen woning (gemiddelde waarde €350.000) stijgt in 2025 ten opzichte van 2024 met €53,02 euro (6,5%). De woonlasten voor een gemiddeld gezin die een woning huurt, stijgen de woonlasten ten opzichte van 2024 met €30,96 euro (6,9%). Dit bedrag is lager omdat een huurder geen onroerende zaakbelasting betaalt.

- Het tarief voor de rioolheffing stijgt met 3,2% (2024: stijging 5,97%);
- De gemiddelde aanslag voor de afvalstoffenheffing (basis tarief en 6 ledigingen van 140 liter) stijgt met 9,6%, (2024: 3,02%);
- De opbrengst OZB woningen eigendom (gem. waarde 350.000) stijgt eenmalig met ca. 6%. Om in 2026 weer terug te keren naar ca. 3%

Grondslagen begroting 2025-2028

Deze programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 zijn opgesteld conform het bestuursakkoord, de begrotingsrichtlijnen en het besluit begroting en verantwoording (BBV). De meircirculaire 2024 van het gemeentefonds vormt de basis voor de programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028.

In de begroting is rekening gehouden met:

Omschrijving	Grondslag
Lonen	5,30%
Prijzen	3,30%
WMO/Jeugd	5,24%
Subsidies	3,30%
Belastingen	6%
Leges en tarieven	Kostendekkendheid (tenzij de raad anders beslist)
Omslagrente	1,70%
Rente grondexploitatie	1,70%
Algemene uitkering	mei-circulaire (2024)

Toelichting

Lonen, prijzen en subsidies

De cao voor gemeenteambtenaren ingang 1-1-2024 loopt tot en met 31 maart 2025. Dit heeft een effect in 2025 van +0,9% . Voor de looncompensatie in 2025 wordt uitgegaan van de loonvoet sector overheid uit het Centraal Economisch Plan 2024. Voor 2025 is dit percentage +4,4%. Totaal een stijging van 5,3%. Uitgangspunt bij de prijscompensatie is de prijs bruto binnenlandsproduct uit het Centraal Economisch Plan 2024. Dat is voor 2025 2,3% (+ 1% nacalculatie 2024). De indexering voor de subsidies in de begroting is eveneens 3,32% Het percentage van de arbeidsontwikkelingskosten met betrekking tot de zorgaanbieders voor WMO en Jeugd bedraagt in 2025 5,24%. Dit geldt alleen voor Zorg in Natura, PGB en subsidies voor jeugdbescherming. (Bron: Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA)).

Belastingen

De OZB opbrengsten worden eenmalig verhoogd met 6%. Dit is een eenmalige verhoging met structurele doorwerking. Vanaf 2026 worden de OZB opbrengsten weer met 3% verhoogd.

Leges en tarieven

Voor leges en tarieven geldt als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, tenzij de raad besluit tot het afwijken hiervan voor bepaalde leges en tarieven. Voor begraafrechten worden tarieven geheven die niet volledig kostendekkend zijn.

Rekenrente (omslagrente)

Ondanks de stijgende rente op de geld- en kapitaalmarkten is de interne rekenrente verlaagd van 2,0 % naar 1,7%. In de notitie Rente 2023 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitatie. De omslagrente wordt met ingang van de begroting 2025 ook gebruikt voor de rente aan de grondexploitaties.

Ontwikkeling woningen en inwoners

De toename van het aantal woningen is gebaseerd op de informatie uit gemeentelijke woningbouwplannen voorjaar 2024 harde en semi-harde projecten. Vanuit behoedzaamheid is gerekend met de toename van het aantal woningen waarvoor (bestemmings)plannen zijn vastgesteld en de helft van de woningen waarvoor binnen afzienbare tijd definitieve afspraken worden verwacht. Ook ten aanzien van de WOZ-waarde hanteren wij een voorzichtige lijn. Volgens de waarderingkamer heeft een woning in Deventer een gemiddelde WOZ-waarde van €350.000, voor de berekening gaan wij uit van 50% (=175.000). Wij hanteren dit percentage omdat wij niet weten in hoeverre woningen in 2025 ook voor 100% worden gereed gemeld. De ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen zijn belangrijke parameters in de verdeling van de algemene uitkering gemeentefonds en dus ook voor het aandeel van de gemeente Deventer. Deze cijfers zijn daarnaast het uitgangspunt bij de berekening van de opbrengst onroerendezaakbelastingen en opbrengsten bouwleges.

(aantallen)

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Woningen (peildatum 1-1)	48.255	48.970	49.805	50.310
Inwoners (peildatum 1-1)	104.070	104.740	105.420	106.110

Strategische doelen

Samen maken we Deventer

De ambitie om een open bestuurscultuur te hanteren geven we uitvoering bij de grote opgaven waarvoor we staan. We willen inwoners beter betrekken bij besluiten over de eigen leefomgeving of levenssfeer en hebben daarbij extra aandacht voor jongeren en groepen die minder makkelijk van zich laten horen. Participatie en modern samenspel versterken ons gemeentebestuur en creëren maatschappelijke meerwaarde.

Fijn wonen en leven

Deventer staat voor de grote opgave en noodzaak om veel woningen bij te bouwen. Met het programma Wonen en Voorzieningen geven we hier uitvoering aan en maken we keuzes over de bouwlocaties. We pakken de kansen om jong arbeidspotentieel aan ons te binden ter versterking van onze arbeidsmarkt, maar ook ter versterking van ons voorzieningenniveau. We investeren fors om deze opgave te realiseren en stellen een fonds infrastructuur in dat tevens benut kan worden als co-financiering op subsidieaanvragen die we doen.

Iedereen doet ertoe

Deventer is een gemeente die investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in onze leefomgeving vanuit de gedachte dat iedereen mee moet kunnen doen. Met de meeste inwoners gaat het goed, maar het hebben van perspectief en van gelijke kansen is echter lang niet vanzelfsprekend voor iedereen. Armoede, het ontbreken van werk, eenzaamheid of andere problemen zorgen ervoor dat een groep inwoners het lastig heeft. We zetten in op preventie, het bemiddelen naar werk, maken werk van de inburgering van nieuwkomers en voeren het nieuwe minimabeleid uit. Via het wijk- en dorpsgericht werken vanuit onze buurtvoorzieningen zorgen we ervoor dat we preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid, welzijn en zorg breed kunnen inzetten.

Een duurzame toekomst

Een leefbaar en fijn Deventer vraagt om inzet van ons allemaal. We maken daarbij proactieve, realistische stappen in 2023 om de klimaatdoelen te halen en waar mogelijk te versnellen. Bij de energietransitie zetten we in op een zorgvuldige dialoog en participatie met de samenleving over zowel de korte als de langere termijn. We investeren in een leefbare en schone omgeving en doen dat in gesprek met inwoners. We vragen hen input om mee te denken over de oplossingen.

Extra gegevens

College van Burgemeester en wethouders: <https://www.deventer.nl/college>

Gemeenteraad: <https://gemeenteraad.deventer.nl/>

Staat van Deventer: <https://www.staatvandeventer.nl/>

Waar staat je gemeente: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/>

Financiën

Inleiding

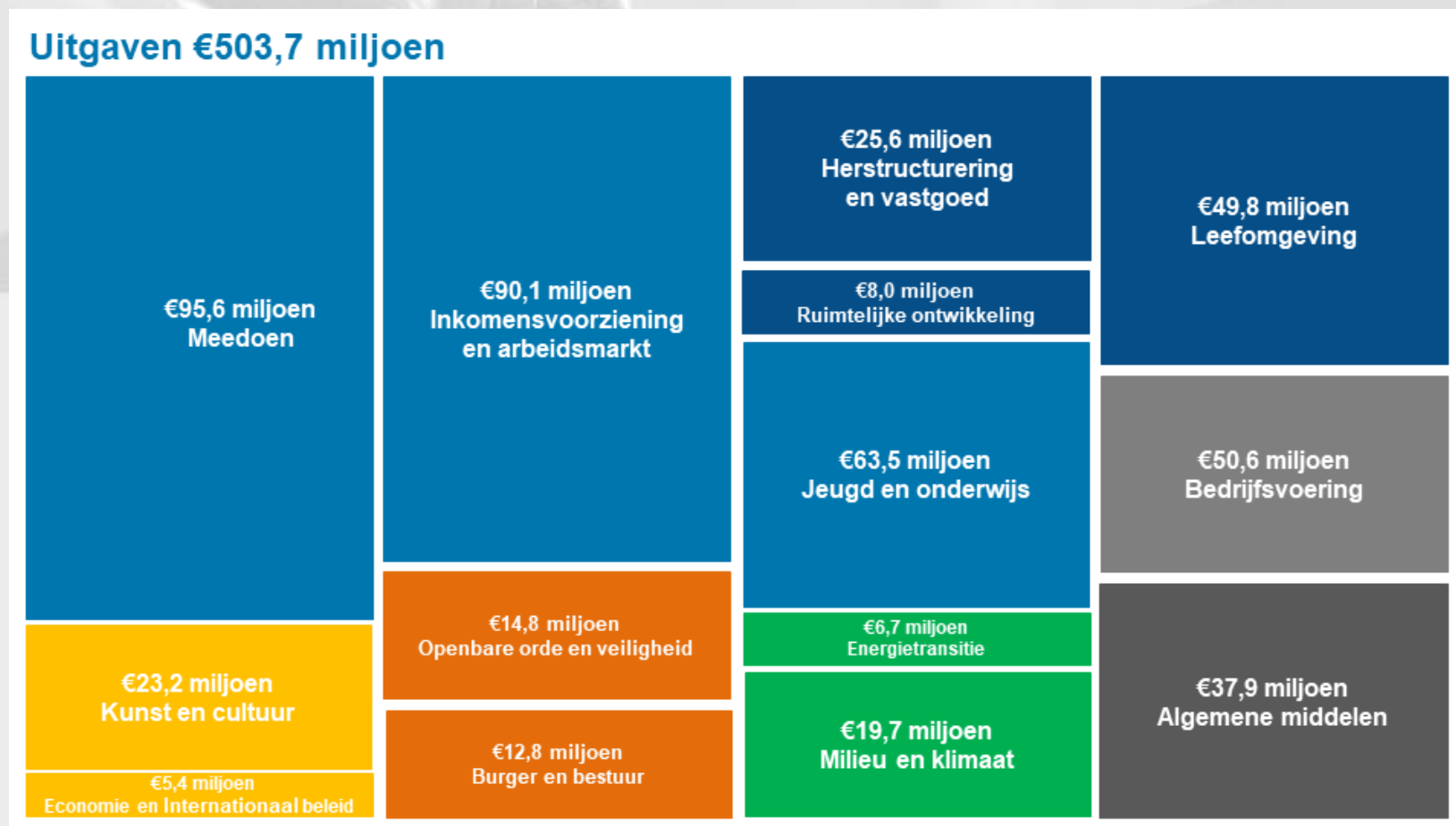
Voor u ligt de begroting voor 2025. Dit is een uitwerking van de door de raad in juli vastgestelde Voorjaarsnota. In de Voorjaarsnota zijn de grote urgente opgaven geschetst waar onze stad en dorpen voor staan. Het zoeken naar een goede balans tussen de hoge ambities en minder middelen van de Rijksoverheid is geen gemakkelijke opgave. Dankzij onze solide financiële positie kunnen we ook in 2025 blijven investeren en bieden wij een structureel sluitende uitkomst van de (meerjaren) begroting 2025-2028 aan. Zo zorgen we dat Deventer ook in de toekomst voor onze inwoners, bedrijven en organisaties een fijne plek blijft om te wonen, te werken en te leven.

Financieel resultaat

Uitgaven

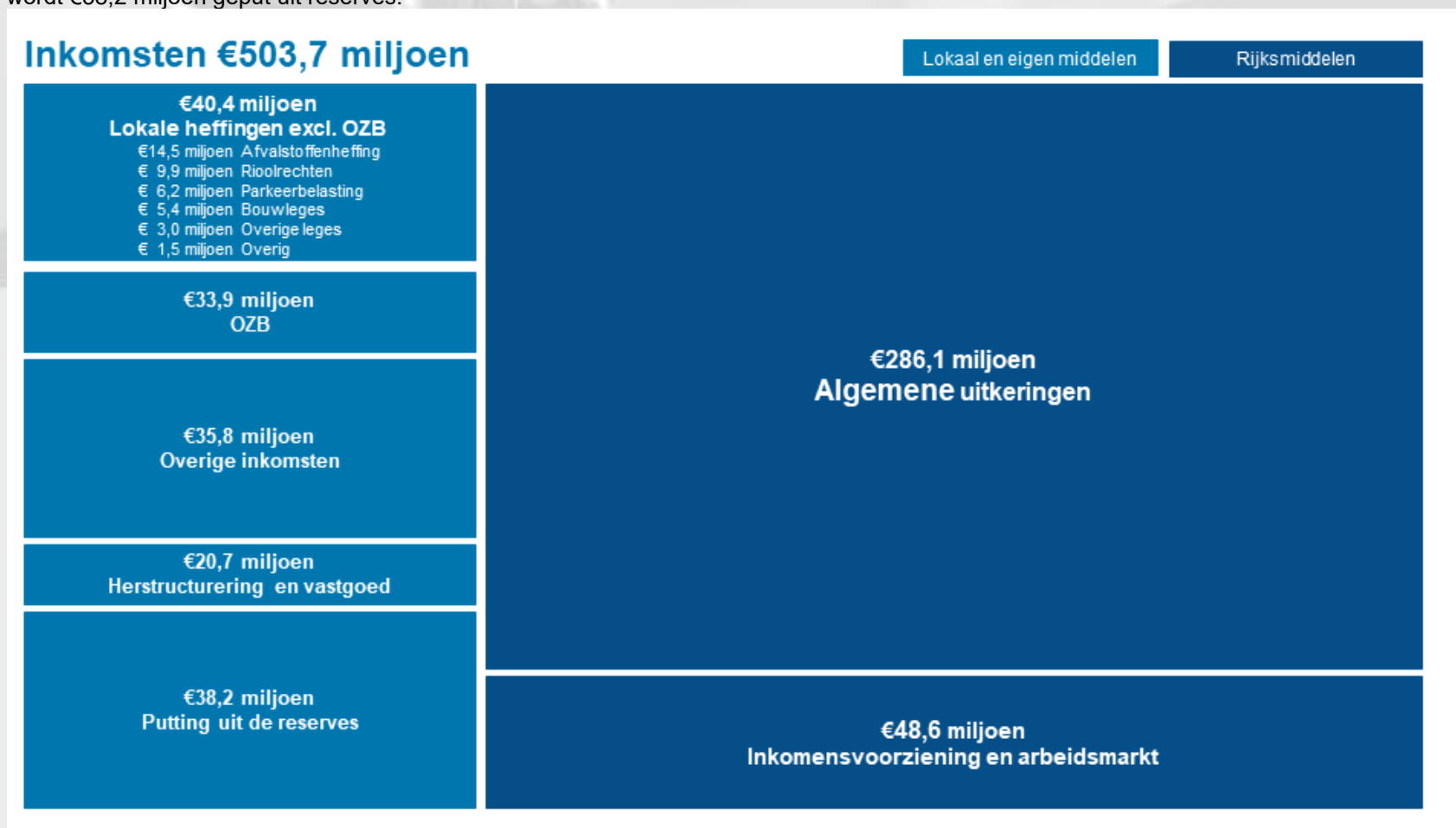
In 2025 geeft de gemeente een bedrag van €465,8 miljoen uit aan de verschillende werkzaamheden, exclusief de algemene middelen en inclusief stortingen in reserves. In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel de uitgaven per programma bedragen. De lasten van de algemene dekkingsmiddelen, inclusief stortingen in reserves bedragen €37,9 miljoen. Voor een toelichting op dit programma wordt verwezen naar het onderdeel Dekking programmaplan. De totale lasten van de gemeente bedragen €503,7 miljoen.

Inkomsten

De uitgaven zijn gedekt door inkomsten. De gemeente kent verschillende bronnen van inkomsten. De belangrijkste zijn de algemene dekkingsmiddelen, waaronder de algemene uitkering (bijdrage van het rijk) en de onroerende zaakbelasting, inkomsten direct gerelateerd aan de programma's (bijvoorbeeld bijdragen van het rijk voor bijstandsuitkeringen of verkoopopbrengsten van gronden) en de overige heffingen die inwoners en bedrijven betalen, zoals afvalstoffenheffing, rioolheffing, maar ook bijvoorbeeld leges voor reisdocumenten.

Het onderstaande figuur geeft de inkomsten uit de verschillende bronnen schematisch weer. De totale inkomsten van de gemeente bedragen €503,7. Hiervan wordt €38,2 miljoen geput uit reserves.

Financiële uitkomsten

Uitkomsten

Voorjaarsnota 2024

In de voorjaarsnota is het financieel perspectief van Deventer geschetst voor 2025-2028. Door de raad werd op 11 juli de [Voorjaarsnota 2024](#) vastgesteld. In de voorjaarsnota zijn de knelpunten, autonome ontwikkelingen en de voorstellen voor nieuw beleid overgenomen door de raad. De voorjaarsnota stond in het teken van bouwen voor jongeren, ouderen en starters en er alles aan doen om iedereen blijvend te kunnen aansluiten op het stroomnet. We blijven investeren in duurzame en frisse scholen, in klimaatdoelen, in voortzetting van preventieprojecten voor kinderen en jongeren. Daarnaast blijven we het bestaande beheren en onderhouden. Bij de behandeling van de voorjaarsnota zijn twee amendementen aangenomen, beide hebben geen financieel effect op het begrotingsaldo.

De uitkomst van de begroting na de voorjaarsnota was:

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Uitkomst begroting na voorjaarsnota	-8.092	-8.261	-5.098	-4.736
Saldo uitkomst begroting	-8.092	-8.261	-5.098	-4.736

2e kwartaalrapportage 2024

Op basis van de 2e kwartaalrapportage 2024 is er voor 2024 een voordelige uitkomst van €4.834.000. Dit voordeel is gestort in de generieke weerstandsreserve.

Autonome ontwikkelingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de mutaties die na de 2e kwartaalrapportage 2024 zijn verwerkt in de voorliggende begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028. Door autonome ontwikkelingen, die worden gedekt uit de algemene middelen, verandert de uitkomst van de begroting.

De ontwikkelingen zijn:

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	2025	2026	2027	2028
1	Ledenbijdrage van de GGU	Burger en bestuur	-53	-53	-53	-53
2	Raadsinformatiesysteem	Burger en bestuur	-50	-50	-50	-50
3	Sporthal Marke Zuid kapitaallast ivm SPUK	Meedoen		-29	-29	-29
4	Sporthal Bathmen kapitaallast ivm SPUK	Meedoen		-14	-14	-14
5	Algemene uitkering (meicirculaire 2024)	Algemene dekkingsmiddelen	-5.101	2.575	1.968	1.172
6	Stelpost lonen en prijzen (meicirculaire 2024)	Algemene dekkingsmiddelen	918	1.551	227	1.116
7	Participatie werkleerbedrijf	Algemene dekkingsmiddelen	400	0	0	0
8	BTW compensatie - integratie mengpercentage	Algemene dekkingsmiddelen	180	180	180	180
9	Compensatieregeling Voogdij 18+ (meicirculaire 2024)	Algemene dekkingsmiddelen	236	231	241	249
10	Armoedebestrijding (meicirculaire 2024)	Algemene dekkingsmiddelen	0	207	207	207
11	Extrapolatie participatie (meicirculaire 2024)	Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	58
12	Uitvoeringskosten en centrale investeringen Hervormingsagenda	Algemene dekkingsmiddelen		-413	-484	-215
13	Stelpost Jeugd maatregel Rutte IV (meicirculaire 2024)	Algemene dekkingsmiddelen		1.734	1.773	1.773
14	Inzet stelpost autonome ontwikkeling	Algemene dekkingsmiddelen	1.500	1.500	1.500	1.500
15	Dividend Cirec	Algemene dekkingsmiddelen	-123	-123	-123	-123
Saldo			-2.093	7.296	5.343	5.771

Toelichting

1. Ledenbijdrage van de GGU

De ledenbijdrage van de GGU (Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering) begroting van de VNG stijgt van €3,79 per inwoner naar €4,60. Voor de bijdrage van Deventer betekent dit een stijging van circa €82.000. Voor €16.444 betreft dit de indexering van 4,2% die in de begroting voor €12.920 wordt opgevangen met

de prijsbijstelling (Deventer hanteert 3,3% voor 2025). In de contributieverhoging voor het lidmaatschap VNG wordt boven de reguliere indexering 1% ingroei toegerekend conform de systematiek van eerdere jaren naar volledige dekking van de kosten van de basisorganisatie. De overige stijging van circa €68.048 wordt verklaard door de toename van het fonds door nieuwe proposities voor het sociaal domein, common ground, bestaanszekerheid, asiel en migratie en wetgeving. Hiervan wordt €22.045 gedekt uit het gemeentefonds. Het overige deel wordt gedekt uit de algemene middelen. De verhoging van de ledenbijdrage wordt vanwege de instelling van de ALV van de VNG gezien als autonome ontwikkeling conform beleidsregels begroting.

2. Raadsinformatiesysteem

De kosten voor het raadsinformatiesysteem nemen toe omdat er tegenwoordig iedere week vergaderd wordt en er in twee zalen een videostream is. Het budget is hiervoor niet meer toereikend. Hier is een specifieke budgetregel van toepassing. Financiële voor- en nadelen van de programmaonderdelen Raad, Raadscommissies en College (inclusief representatie) worden verrekend met de algemene middelen. Er is structureel €50.000 meer nodig.

3. Sporthal Marke Zuid kapitaallasten i.v.m. SPUK

Per 1 april 2024 is de nieuwe regeling voor SPUK Stimulering Sport open gesteld. De regeling heeft een vervolg gekregen voor 2024 en 2025 met als belangrijkste wijziging dat bewegingsonderwijs is uitgesloten van de regeling. Ook kosten van overhead van de gemeente die met btw zijn belast, komen niet voor uitkering in aanmerking. Het uitkeringspercentage is verhoogd van 17,5% naar 18%. In het weerstandsvermogen is rekening gehouden met het risico dat bewegingsonderwijs uitgesloten zou worden van de regeling.

Voor de investering in sporthal De Marke Zuid wordt de bijdrage vanuit de SPUK Stimulering Sport €785.000 lager. Door de lagere bijdrage vanuit de SPUK worden de kapitaallasten vanaf 2026 €29.000 hoger.

4. Sporthal Bathmen kapitaallasten i.v.m. SPUK

De bijdrage vanuit de SPUK Stimulering Sport wordt €395.000 lager omdat de Regeling specifieke uitkering stimulering sport met ingang van 2024 is aangepast (zie toelichting onder SPUK Stimulering sport: Sporthal De Marke Zuid). Door de lagere bijdrage worden de kapitaallasten vanaf 2026 €14.000 hoger.

5. Algemene uitkering (meicirculaire 2024)

In de raadsmededeling van de meicirculaire van 26 juni 2024 is de raad op de hoogte gebracht van de effecten van de meicirculaire. Het afwegingskader met betrekking tot het ramen van de omvang van de Algemene uitkering is:

Omschrijving	Toelichting
Loon- prijsontwikkeling	In de meicirculaire 2024 zijn prognoses meegenomen voor loon- en prijsontwikkelingen. Op basis van deze prognoses is de uitgaafstelpost prijzen/lonen geactualiseerd
Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)	Geen structureel voordeel of nadeel op te nemen in de meerjarenbegroting in afwachting van de uitkomsten van het art.2-onderzoek.
Richtlijnen jeugdzorgmiddelen (Toezichthouder)	Wij volgen het advies van de provinciaal toezichthouder op ten aanzien van de afspraken jeugdmiddelen in de meerjarenraming. Gemeenten mogen in de jaarschijven 2026, 2027 en 2028 de middelen zoals die in de Hervormingsagenda zijn afgesproken als structurele en reële raming meenemen in de meerjarenraming. Concreet gaat het om respectievelijk € 284 miljoen, € 211 miljoen en € 250 miljoen (zie tabel).
Richtlijn klimaatakkoord en energiemiddelen (Toezichthouder)	Gemeenten mogen het bedrag wat zij in 2023 ontvangen voor de klimaat- en energiegelden opnemen als structurele baat in de begroting 2025 voor de jaren 2026 tot en met 2028. We gaan er daarbij wel vanuit dat gemeenten een gelijk bedrag aan extra lasten opnemen voor de klimaat- en energietaken.
Stelpost Btw compensatiefonds (BCF)	Het BCF- plafond bedraagt voor gemeenten circa €4,2 miljard 2023. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil gestort in het gemeentefonds. Bij overschrijding volgt een uitname. Het ruimte onder het plafond kan structureel worden doorvertaald in de (meerjaren) begroting. De ramingen mogen dan maximaal gelijk zijn aan de afrekening van 2023, een macro bedrag van bijna €573 miljoen. Voor Deventer gaat het dan om circa €2,0 miljoen vanaf 2025. Gelet op het feit dat de financiële situatie van gemeenten vanaf 2026 niet rooskleurig is, verwachten wij dat gemeenten behoudender worden met het plegen van investeringen. Het beroep op het BTW compensatiefonds ten opzichte van de afgelopen jaren wordt minder. Het is toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht om dit als stelpost op te nemen in de begroting. Wij doen dit in Deventer niet. Dit is te risicovol.

6. Stelpost prijzen en lonen

Op basis van cijfers in de meicirculaire 2024 voor toekomstige prijs- en loonstijgingen kan een deel van de stelpost prijzen en lonen vrijvallen. Wij hanteren hiervoor de indexen die het Centraal Plan Bureau hanteert uit het Centraal Economisch Plan (uit mei-circulaire 2024, pagina 42). In de raadsmededeling van de meicirculaire AU is de raad hiervan op de hoogte gebracht.

7. Beschut IU Participatie exploitatietekort

In de meicirculaire 2024 heeft het Rijk €596.294 beschikbaar gesteld voor Deventer om gemeenten tegemoet te komen bij de financiële uitdagingen die zij ervaren rondom de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven [2024-535+Raadsmededeling+Gemeentefonds+meicirculaire+2024 \(raadsinformatie.nl\)](#). Vooruitlopend op de meicirculaire hadden wij het programma al gecompenseerd, dit draaien wij hiermee terug.

8. BTW compensatie -integratie mengpercentage

De Belastingdienst is akkoord gegaan met het verzoek van de gemeente Deventer over een nieuw geactualiseerd btw-mengpercentage (bij de Belastingdienst noemen ze dit officieel een mix percentage) voor de activiteiten inzake re-integratie. In mei heeft de belastingdienst aangegeven dat zij akkoord gaan met het volgende mix-percentage Btw op de kosten re-integratie: 99% compensabel BCF en 1% kostprijsverhogend. Deze aanpassing geeft een structureel voordeel van €180.000 binnen het programma. Dit voordeel valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

9. Compensatieregeling en loon /prijsbijstelling Voogdij 18+

In de meicirculaire 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Dit restbudget (€ 32,1 miljoen) wordt nu voor 2025 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering, voor Deventer €236.259.

10. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Voor de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, worden middelen beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. In de voorjaarsnota 2024 hebben wij al voorgesorteerd op dit onderdeel door geld vrij te maken voor vroegsignalering. Dit bedrag € 207.000 kan daarom terug naar de algemene middelen.

11. Extrapolatie participatie

Conform afspraken gemaakt over de overheveling van de onderdelen Wajong en Regulier werk van de integratie-uitkering Participatie naar de algemene uitkering wordt jaarlijks een correctie doorgevoerd voor de nieuwe jaarschijf.

12. Uitvoeringskosten centrale investeringen Hervormingsagenda Jeugd

In de berekening van de stelpost jeugdzorgmiddelen bij de meicirculaire is abusievelijk geen rekening gehouden met de uitvoeringskosten en centrale investeringen voor de Hervormingsagenda Jeugd in de jaren 2026,2027 en 2028. Deze kosten houdt het Rijk in op de uitkering van de jeugdzorgmiddelen in het gemeentefonds. De uitvoeringskosten en centrale investeringen lopen via de begroting van VWS en zijn bedoeld voor activiteiten die noodzakelijk zijn voor en ondersteunend aan de uitvoering van de Hervormingsagenda. Voor 2026 is dit een bedrag van €413.000, in 2027 €484.000 en in 2028 €215.000.

13. Stelpost Jeugd maatregel Rutte IV

Het kabinet Rutte IV heeft voorheen aanvullend besloten tot het realiseren van de aanvullende besparing van structureel €511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bv door middel van de invoering van een eigen bijdrage). Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Gemeenten mogen in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 €511 miljoen (structureel) als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken.

Wij hebben een voorzichtiger norm dan de toezichthouder gehanteerd de afgelopen jaren. Ten aanzien van de besparing op de uitgaven van €500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 €511 miljoen (structureel) hebben wij hiervoor 50% in plaats van 100% gehanteerd. Hiervoor hebben wij een stelpost van €1,7 miljoen opgenomen. Nu de besparing van €511 miljoen ook is geschrappt in het hoofdlijnenakkoord vinden wij het verantwoord om deze stelpost te laten vrijvallen.

14. Stelpost autonome ontwikkeling

In de begroting is een stelpost autonome ontwikkelingen geraamd. In de kaderbrief en in de voorjaarsnota zijn structurele middelen opgenomen voor o.a. onderwijshuisvesting en inzet op preventie om de toename in de jeugdzorg kosten te verlagen. Wij stellen voor om een deel van de stelpost autonome ontwikkelingen hiervoor als dekking in te zetten.

De scholen zijn dringend toe aan vervanging. In het verleden zijn de kapitaallasten van de onderwijshuisvesting niet structureel gedekt, hierdoor waren er in de begroting geen middelen beschikbaar voor vervanging. Gezien de wettelijke zorgplicht tot onderwijshuisvesting voor scholen gevestigd in een gemeente, worden investeringen in vervangende nieuwbouw gezien als autonoom. Er zit alleen enige beleidsruimte in het moment van investering. Ook de Jeugdwet behoort tot een wettelijke taak en is daarmee een autonome ontwikkeling.

15. Dividend Cirec

De gemeenten Deventer en Apeldoorn zijn aandeelhouders van Cirec BV, de dochteronderneming van Circulus BV. In Cirec wordt de exploitatie van de overslaglocaties van beide gemeenten gevoerd. Daarin te onderscheiden de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing (boven de gratis kilogram norm) uit het huishoudelijk afval dat aangeleverd wordt op de brenglocatie, het legen van een 2e container huishoudelijk afval en de dienstverlening aan bedrijven (bedrijfsafval). Het bedrijfsresultaat van Cirec BV (over 2023 was dat €477.000) wordt jaarlijks aan beide gemeenten uitgekeerd. In de begroting van Deventer is daarvoor €160.000 structureel geraamd. Dit dividend komt ten gunste van de algemene middelen.

Naar nu blijkt moeten de opbrengsten afvalstoffenheffing (en gerelateerde kosten) over de dienstverlening huishoudelijk afval die op de brenglocaties worden geïnd niet in Cirec Bv worden verantwoord maar direct ten gunste komen van de gemeentelijke programmabegroting voor inzameling van huishoudelijk afvalinzameling. De verordening op de afvalstoffenheffing is immers van toepassing. Vanaf 2024 worden daarom de opbrengsten (ongeveer €338.000) en kosten (ongeveer €131.000, per saldo €207.000,) van de inzameling van het huishoudelijk afval binnen Cirec BV ten gunste gebracht van de gemeente Deventer. (Zie daartoe ook de paragraaf heffingen in deze programmabegroting). Verantwoording van voormelde opbrengsten en kosten maakt geen onderdeel meer uit van het exploitatieresultaat van Cirec BV. De dividenduitkering aan beide gemeenten daalt daardoor. Een structureel nadeel op het dividend voor Deventer van €123.000 per 2025.

Binnen Cirec BV blijft de verantwoording van het bedrijfsafval. Het exploitatieresultaat daarvan wordt als dividend aan beide gemeenten uitgekeerd.

Knelpunten bestaand beleid

Tegenvallers (zowel niet-beïnvloedbare als beïnvloedbare) in de uitvoering van bestaand beleid moeten binnen het programma worden opgevangen. Dat wil zeggen, dat programma's de verantwoordelijkheid hebben primair te zoeken naar oplossingen binnen hun programma als zich tegenvallers voor (gaan) doen.

Als deze bijsturing binnen het programma voor het lopende begrotingsjaar leidt tot ongewenste aantasting van bestaande prestaties, dan vindt eenmalig dekking plaats uit de algemene middelen. Ook kan het in sommige gevallen zo zijn dat aanpassing van de bestaande prestatie in het lopende jaar wegens contractuele verplichtingen met derden niet mogelijk is. De structurele oplossing moet binnen het programma worden aangedragen met een heroverwegingsvoorstel. Bij de voorjaarsnota of begroting vindt integrale afweging plaats over de wijze waarop het aangedragen financiële knelpunt structureel wordt opgelost.

Financiële tegen – en meevallers in de uitvoering van het bestaande beleid kunnen leiden tot bijstellingen van de begroting. Voor onderstaande knelpunten wordt er een uitzondering gemaakt en vindt dekking plaats binnen de algemene middelen, of ze vallen vrij ten gunste van de algemene middelen.

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	2025	2026	2027	2028
1	Mijn Deventer.nl	Burger en bestuur			135	135
2	Kabinetszaken	Burger en bestuur		-50	-50	-50
3	Sporthal Bathmen netcongestie	Meedoen		-15	-15	-15
4	Onderwijshuisvesting aanpassing afschrijftermijn	Jeugd en Onderwijs			48	101
5	Data analisten	Bedrijfsvoering	-53	-107	-107	-107
6	Organisatie ontwikkeling	Bedrijfsvoering	-300			
	Saldo		-353	-172	11	64

Toelichting op dekking vanuit algemene middelen:

1.Mijn Deventer.nl

Voor het project Mijn Deventer.nl is een structureel budget beschikbaar van €185.000. Doel van het project is het realiseren van een digitale omgeving / portaal bij de gemeente voor inwoners en ondernemers. De realisatie hangt samen met het project vervanging e-Suite, (eenmalige) kosten worden daarom later gemaakt dan gepland en een deel is structureel niet benodigd.

2.Kabinetszaken

In de voorjaarsnota is voor 2025 eenmalig het budget kabinetszaken verhoogd met €50.000 in verband met gestegen representatieve bijeenkomsten (bijv. de 4 en 5 mei vieringen). Binnen het programma is geen dekking en bijsturing leidt tot een ongewenste aantasting van de bestaande prestaties. Voorgesteld wordt om dit structureel in te passen ten laste van de algemene middelen

3.Sporthal Bathmen Netcongestie

Er is bij de nieuwe sporthal Bathmen gekozen om een (slim) installatie concept te ontwerpen dat wordt afgestemd op het gebruik in combinatie met een flexibel/ tijdgebonden contract met Enexis. Het installatie concept zal een duurzame combinatie van warmteopwekking / buffering zijn, eventueel aangevuld met een batterij opslag (alleen als dat echt noodzakelijk is). De verwachte extra kosten hangen af van de technische mogelijkheden in combinatie met de mogelijkheden die Enexis biedt. We kiezen voor deze oplossing omdat dit een toekomstig bestendige oplossing is en we willen vasthouden aan de koers: ENG / Gasloos. Daarnaast sluit de oplossing aan uit bij de onlangs vastgestelde energievisie.

De initiële investeringskosten zullen naar verwachting rond € 0,5 miljoen liggen. We reserveren in de begroting de hiermee samenhangende kapitaallasten van €15.000 vanaf 2026.

4.Onderwijshuisvesting aanpassing afschrijftermijn

Bij het vaststellen van het Integraal Huisvestingsplan heeft uw raad besloten om voor onderwijs niet de VNG - norm te hanteren, maar te bouwen volgens het Kwaliteitskader Ruimte-OK. We maken het gebouw meteen klaar voor de gestelde klimaatsdoelstelling, dit heeft ook een toename van de investeringen als gevolg. Daarnaast houden wij rekening met een integrale kijk op een project en de omgeving en een visie naar de toekomst toe. We maken daarin keuzes voor minimaal de komende 40 jaar, door bijvoorbeeld een uitgebreidere inrichting voor ruimte voor maatschappelijke partners.

Het is goed uitlegbaar om te kiezen voor een afschrijftermijn van 50 jaar in plaats van 40 jaar voor de nieuwe onderwijshuisvestingen. Voor renovaties van bestaande onderwijsgebouwen hanteren wij het oude regime. Dit leidt tot lagere kapitaallasten van €48.000 in 2027, €101.000 in 2028, €210.000 in 2029 oplopend naar €297.000 in 2030.

5.Data analisten CIO bureau

Er is een groeiende vraag naar data en dashboards en de vernieuwende dienstverlening van Kennis en Verkenning willen wij op peil houden. Op dit moment is de formatie eenmalig gedekt, dit willen wij omzetten naar structurele formatie. Op deze wijze kunnen we blijvend voldoen aan de behoefte van de organisatie.

6.Organisatie ontwikkeling

Om de slagvaardigheid, wendbaarheid en de veerkracht van onze organisatie verder te ontwikkelen is in 2024 een proces gestart om hiervoor draagvlak te creëren, de (inhoudelijke en organisatorische) sturing uit te werken en de eerste stappen te zetten. Dit proces is in volle gang en zal naar het einde van het jaar resulteren in een nieuw organisatieontwerp en het hieraan verbonden plaatsingsproces voor de sturende functies. Daarmee is dan de basis gelegd om in 2025 de eerste fysieke stappen met een nieuwe organisatie te zetten.

Wij realiseren ons dat we hiermee nog niet klaar zijn en is er behoefte aan een aanvullend budget om aanvullende interventies te kunnen plegen en advies in te winnen om de nieuwe inrichting verder te bestendigen als dat nodig is. Wij schatten dit op €300.000 eenmalig voor de periode 2025 en doorloop in 2026.

Nieuw beleid

Het College gaat heel voorzichtig om met de invulling voor nieuw beleid, gezien de beperkte vrij besteedbare begrotingsruimte. We ontvangen minder Rijksmiddelen. We weten dat niet alle toekomstige opgaven voor bijvoorbeeld verduurzaming vastgoed, het Integraal huisvestingsplan onderwijs en de nota kapitaalgoederen kunnen worden ingepast. Dit blijven wij kenbaar maken aan het Rijk. Wij maken hierin keuzes om verantwoord en evenwichtig te kunnen blijven groeien maar ook om als stad en omliggende dorpen aantrekkelijk te blijven door het onderhoud, de leefbaarheid en belangrijke voorzieningen zoals de Scheg in stand te houden.

Moties

Bij de Voorjaarsnota 2024 heeft de raad diverse moties aangenomen. Het college doet voorstellen voor de invulling per aangenomen motie. Deze moties doen, met uitzondering van Deventer inclusief vooralsnog geen beroep op de algemene middelen maar kunnen toekomstig wel leiden tot een beroep hierop. (bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	Incidenteel / Structureel	2025	2026	2027	2028
1	IJselfront Noord	Leefomgeving	n.v.t.	0	0	0	0
2	Meer bloeiende slootkanten	Milieu en klimaat	Structureel	0	0	0	0
3	Verstedelijkingsstrategie Stedendriehoek	Ruimtelijke ontwikkeling	Incidenteel	0	0	0	0
4	Versnellingsgelden Centrumschil	Ruimtelijke ontwikkeling	Incidenteel	0	0	0	0
5	Preventieve seksuele gezondheidszorg	Meedoen	Structureel	0	0	0	0
6	Deventer inclusief	Meedoen	Structureel	-51	-51	-126	-126
7	Openbaar rolstoeltoegankelijk toilet fietsvoorziening binnenstad	Meedoen	Structureel	0	0	0	0
8	Reële WMO tarieven	Meedoen	Structureel	0	0	0	0
9	Versnelling speeltoestellen op onderwijsterreinen	Jeugd en Onderwijs	Incidenteel	0	0	0	0
10	Van Gevefonds naar Groenfonds	Economie en internationaal beleid	Incidenteel	0	0	0	0
11	Evenementenbeleid	Kunst en Cultuur	Incidenteel	0	0	0	0
Saldo				-51	-51	-126	-126
Waarvan incidenteel				0	0	0	0
Waarvan structureel				-51	-51	-126	-126

1. Stad aan de IJssel - IJsselfront Noord

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om in de begroting 2025 de aanpak van het IJsselfront Noord de hoogste prioriteit te geven en deze te plaatsen op de Strategische investeringsagenda voor €3 miljoen onder categorie A IJsselfront Midden en Zuid blijven op de SIA Categorie B voor €7 miljoen. Mogelijke efficiency voordelen door werk met werk te maken met het MJOP moeten worden benut net als alle mogelijke vormen voor cofinanciering. De SIA lijst is hierop aangepast.

2. Meer bloeiende slootkanten

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om het ecologische beheer van de oevers binnen de bebouwde kom zoveel mogelijk verder te verbeteren. En dit ook op te nemen als richtinggevende uitspraak in het op te stellen biodiversiteitsplan. Als ook te kijken of er meer snorren in de sloten en waterpartijen kunnen blijven staan / groeien. Deze motie wordt meegenomen in het biodiversiteitsplan.

3. Verstedelijkingsstrategie Stedendriehoek

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om voorafgaand aan het starten van, vrijgeven van middelen ten behoeve van de verstedelijkingsstrategie stedendriehoek eerst de gemeenteraad om een expliciet standpunt / inzet te vragen en dit in de begroting 2025 ook als zodanig te benoemen.

4. Versnellingsgelden Centrumschil

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om te onderzoeken wat de mogelijkheden en de kosten zijn om een ondergrondse parkeergarage te realiseren onder de Buitengracht ter hoogte van de Handelskade. Met dit onderzoek zo spoedig mogelijk terug te komen naar de raad, zodat de raad kan beslissen of er wijzigingen zouden moeten plaats vinden betreffende de invulling van de versnellingsgelden. Eind 2024 volgt een eerste haalbaarheidsanalyse.

5. Preventieve seksuele gezondheidszorg

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om voor de behandeling van de begroting te komen met een uitgewerkt voorstel met scenario's en bijbehorende kosten en baten ten aanzien van:

- het organiseren van extra aandacht voor preventieve seksuele gezondheidszorg binnen de regio;
- het als gemeente zelfstandig inkopen van extra ondersteuning door de GGD op het gebied van preventieve seksuele gezondheidszorg.

Hierbij ook aan te geven welke keuzes er gemaakt moeten worden om de middelen in de begroting te kunnen regelen. Onlangs heeft de GGD aangegeven dat voor de inzet op preventie seksuele gezondheid gelden vanuit een landelijke regeling beschikbaar komen. De GGD doet in het najaar onderzoek naar specifieke behoeften in de regio waarin ook de wensen van Deventer nadrukkelijk worden meegenomen. Begin 2025 zal de GGD een plan van aanpak presenteren. De raad zal hiervan op de korte termijn op de hoogte worden gesteld.

6. Deventer inclusief

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om de mogelijkheden voor financiering te zoeken om de subsidie Deventer zonder Drempels, als onderdeel van het inclusiepact, te continueren en de raad hier voor de begroting over te informeren. Om "Deventer zonder Drempels" te continueren is er jaarlijks €51.000 benodigd, voor de uitvoering van het beleidskader diversiteit en inclusie is voor deze coalitieperiode de dekking geregeld. Vanaf 2027 is er geen dekking, jaarlijks €75.000. De projectleider diversiteit en inclusie wordt gedekt uit de middelen voor toekomst bestendige wijken. (3x €40.000).

7. Openbaar rolstoeltoegankelijk toilet bij fietsvoorziening Binnenstad

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om in de nadere uitwerking van de fietsparkeervoorziening in de binnenstad de mogelijkheden voor het realiseren van een rolstoel toegankelijk toilet mee te nemen. De raad bij de begroting op de hoogte te brengen van de bevindingen. De motie zal worden meegenomen bij de uitwerking van de plannen voor het fietsparkeren in de Binnenstad. Hierover wordt de gemeenteraad in Q1 2025 geïnformeerd.

8. Reële WMO tarieven

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om er voor te zorgen dat Deventer reële WMO tarieven hanteert die de aanbieders in staat te stellen kwalitatief goede ondersteuning te bieden aan de inwoners die dat nodig hebben. Voor de indexerings voor 2025 te onderzoeken of de huidige tarieven aan dit criterium voldoen en de raad voor de begroting te informeren over de uitkomst. Voorafgaand aan een nieuwe aanbesteding van de WMO tijdig een brede marktconsultatie te oen waarbij zowel de huidige als voorgaande aanbieders worden. Uit het advies dat wij in de afgelopen periode hebben ingewonnen komt naar voren dat het wenselijk is de tarieven per 1-1-2025 aan te passen met de OVA indexatie en daarnaast een aanpassing te doen op de onderliggende parameters van het kostentarief. Op korte termijn volgt een advies over de wijze waarop de parameters moeten worden aangepast. Pas dan kan worden aangegeven welk bedrag hiermee gemoeid is. Duidelijk is al wel dat de dekking de eerste jaren kan worden gevonden in het huidige Wmo budget. Voorafgaand aan de nieuwe aanbesteding zal- zoals ook bij wet is bepaald- een brede marktconsultatie plaatsvinden. Wij hebben advies ingewonnen. Op basis van dit advies zullen de tarieven per 1-1-2025 worden verhoogd. Naast de reguliere indexatie op basis van OVA zullen een aantal parameters binnen het kostentarief worden aangepast. Via een aparte raadsmededeling wordt de raad nader geïnformeerd over de afhandeling van de motie.

9. Versnelling speeltoestellen op onderwijsterreinen

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om aan te geven in hoeverre het mogelijk is dat scholen die hun plein in eigen beheer hebben, overtuigd kunnen worden om eerder aan de slag te gaan met het verbeteren of versnellen van de speelmogelijkheden. En om aan te geven in hoeverre deze speeltoestellen op schoolpleinen buiten schooltijd toegankelijk zijn voor de jeugd. De raad ontvangt over de afhandeling van de motie begin oktober een raadsmededeling.

10. Van gevelfonds naar groenfonds

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om de gereserveerde middelen voor het gevelfonds (€100.000) in te zetten om de vergroening van de binnenstad vorm te geven (groenfonds). Voor dit groenfonds actief op zoek te gaan naar de resterende €100.000. Vooralsnog acht het college de €100.000 van het groenfonds, de €100.000 van SBKM en de €75.000 van het groenplan (leefomgeving) voldoende om een goede start te maken.

11. Evenementenbeleid

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om vooruitlopend op het nieuwe evenementenbeleid de papieren rompslomp voor een vergunning te verminderen, zoveel mogelijk risico-arme evenementen van categorie a naar meldingsplicht te verplaatsen en indien noodzakelijk de kosten hiervoor te dekken uit de €100.000 voor de herijking evenementen beleid. Op basis van de in de cultuurvisie 2024 – 2028 gekozen richting 'Wat voor evenementenstad willen we zijn?' wordt het huidige evenementenbeleid herijkt en een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin staat aangegeven wat nodig is om onze ambities waar te maken. Daarbij worden in ieder geval de uitgebreidere locatieprofielen opgepakt. Dit wordt aan de raad voorgelegd. Inmiddels is al actie ondernomen om uitvoering te geven aan de motie van de raad om de

papieren rompslomp voor een vergunning te verminderen en zoveel mogelijk risico-arme evenementen van categorie A naar een meldingsplicht te verplaatsen.

In de voorjaarsnota 2024 is een aantal onderwerpen besproken maar hebben geen plek in de voorjaarsnota gekregen. Deze onderwerpen zijn bij de opstelling van de begroting opnieuw besproken. Deze onderwerpen zijn:

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	Incidenteel / Structureel	2025	2026	2027	2028
1	Nota Kapitaalgoederen	Leefomgeving	Uitwerking				-318
2	Gevefonds	Ruimtelijke ontwikkeling					
3	Biodiversiteit	Milieu en Klimaat	uitvoeringsplan 10 jr	-50	-50	-50	-50
4	Woonvoorziening multiproblematiek	Meedoen	Haalbaarheidsstudie	-100			
4a	dekking tlv reserve sociaal domein (4)	Meedoen		100			
5	Raster	Meedoen	Onderzoek	nvt			
6	Uitvoering beleidskader diversiteit & inclusie	Meedoen	zie motie				
7	Renovatie de Scheg	Meedoen	Structureel				-400
8	Basisbaan	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Incidenteel		-151		
9	Projectleider buitensport	Jeugd en onderwijs	Structureel		-50	-50	-50
	Saldo			-50	-251	-100	-818
	Waarvan incidenteel			0	-151	0	0
	Waarvan structureel			-50	-100	-100	-818

Toelichting

1. Nota kapitaalgoederen

Er is een uitwerkingslag nodig in termen van ambitieniveau, risico's, programmering diverse objecten en soorten kapitaalgoederen in tijd, geld, capaciteit. Bij de voorjaarsnota zijn er middelen vrijgemaakt voor de vervangingsopgave en is het speelbeleidsplan ingepast (weliswaar iets later). Voor de vervangingsopgave voor wegen en kunstwerken zijn meer middelen nodig om er voor te blijven zorgen dat het areaal in stand blijft.

2. Gevefonds

Het gevefonds wordt omgezet naar een groenfonds (zie hierboven de aangenomen motie)

3. Biodiversiteit

De afgelopen twee jaar zijn er meerdere moties rondom biodiversiteit aangenomen. Deze moties vragen in meer of mindere mate om koerswijziging in het beleid en uitvoering. Hieraan zijn kosten verbonden die niet uit de huidige begroting gedekt kunnen worden. We voeren budget op om de komende tien jaar beperkte middelen te hebben waarmee we quick-wins kunnen benutten.

Er wordt op dit moment gewerkt aan het Beleidskader Biodiversiteit, wat in Q1 2025 aan de raad wordt voorgelegd ter besluitvorming. Hierbij wordt ook de financiële gevolgen van dit beleid in beeld gebracht.

4. Woonvoorziening voor mensen met multiproblematiek

We hebben als doel om te komen tot een overkoepelende oplossing voor een specifieke doelgroep met multiproblematiek. Deze oplossing bevat in ieder geval geschikte huisvesting, een aanbod van inkomen/dagbesteding en zorg- en hulpverlening. Personen met multiproblematiek kunnen de leefbaarheid van hun leefomgeving sterk naar beneden trekken. Vanuit leefbaarheid is er dan ook een sterke wens om deze bewoners te huisvesten op een plek waar ze minder of geen overlast geven en aan behandelperspectief (proberen te) werken. In eerdere discussies heeft het college gekozen om op financiële redenen deze voorziening niet te realiseren. De urgentie is sindsdien echter aanmerkelijk toegenomen. Het college stelt voor om hier in 2025 een haalbaarheidsstudie voor uit te voeren, €100.000 ten laste van de reserve Sociaal Domein.

5. Raster

Welke subsidierelaties hebben wij met Raster, hoe sturen we op de resultaten van deze afspraken, is er programmaoverstijgend zicht en wordt er integraal gestuurd richting Raster vanuit de gemeente. Dit wordt nader onderzocht.

6. Diversiteit

Voor projectleider diversiteit en inclusie zijn voor twee jaar middelen beschikbaar gesteld. Voor de uitvoering van het beleidskader Diversiteit en inclusie zijn er structurele middelen nodig. Tot nu toe wordt dit uitgevoerd met eenmalige middelen voor o.a. Deventer zonder drempels €51.000. Zie hiervoor de uitwerking bij de motie Deventer inclusief.

7. Renovatie de Scheg

Afgelopen voorjaar 2024 is door de raad de toekomstvisie voor de Scheg vastgesteld. Tegelijk met de visie zijn verschillende scenario's gepresenteerd. Door de raad is op basis van maatschappelijke waarde, klimaat, samenhang en aantrekkelijkheid, investeringen en exploitatie gekozen het plan uit te werken overeenkomstig de + Variant. De kern van dit scenario is dat alle functies behouden blijven, worden gerenoveerd en verduurzaamd.

De Scheg, een belangrijke voorziening in de stad, is 30 jaar oud en dringend toe aan groot onderhoud en verduurzaming. In het voorjaar 2024 is door de raad de toekomstvisie Scheg vastgesteld. Door de raad is op basis van maatschappelijke waarde, klimaat, samenhang en aantrekkelijkheid, investeringen en exploitatie gekozen het plan uit te werken overeenkomstig de + variant. De + variant gaat op basis van een eerste inschatting uit van een totaal aan directe kosten van €18,4 miljoen (prijspeil 2023). Hiervan is een bedrag van €4,1 miljoen gereserveerd in de begroting. De kapitaallasten van de renovatie vanaf 2028 liggen indicatief tussen €750.000 en € 900.000. Binnen het Sportbedrijf is er mogelijk ruimte om +/- €500.000 van de jaarlijkse kapitaallasten op te vangen. Dit betekent dat de gemeentelijke last indicatief tussen €250.000 en €400.000 ligt. Hierbij het voorbehoud dat de werkelijke investeringen en exploitatieruimte nog definitief moeten worden berekend.

In de vervolgfase zal verdiepend onderzoek worden uitgevoerd naar de in het rapport benoemde -en mogelijk aanvullende – verduurzamingsmogelijkheden en daarbij horende levensduurkosten. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de energiestromen binnen de Scheg en mogelijke uitwisseling van energie binnen het complex als ook met omliggende bebouwing.

Ten aanzien van MeerJaren Onderhoudsplanning (MJOP) is in het rapport geadviseerd op basis van de geactualiseerde MJOP al een aanvang te maken met het geclusterd uitvoeren van diverse noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden die niet kunnen worden uitgesteld. Dit laatste geldt met name voor de vriesinstallatie van de ijsbaan. In de Voorjaarsnota 2023 is voor de voorbereiding in 2024 €100.000 en voor de kapitaallasten in de realisatie van de ijsbaan vanaf 2025 een bedrag van €151.000 gereserveerd in de begroting. De reservering in 2025 hebben we bij de Voorjaarsnota 2024 laten vrijvallen omdat de investeringen in de ijsbaan pas vanaf 2025 zullen plaatsvinden

8. Basisbaan

Om gemotiveerde mensen die geen potentie hebben voor de reguliere arbeidsmarkt wel maatschappelijk actiever te krijgen, wordt er een andere participatievorm ontwikkeld, de basisbaan. Het gaat hierbij om taken en werkzaamheden die economisch niet rendabel zijn, maar die wel van grote meerwaarde zijn voor de stad. Met verschillende partijen is gesproken over de mogelijkheden en kansen. Op basis hiervan is het voorstel Basisbaan aangescherpt.

In eerste instantie gaan we uit van 10 deelnemers, met een uitbreiding naar maximaal 20 deelnemers. De begroting is dan ook op basis van 20 deelnemers. De kosten voor de vergoeding aan de kandidaten voor hun inzet bedraagt maximaal €2.100 (maximaal bedrag vrijwilligersvergoeding) en komt vanuit de organisaties. De kosten voor begeleiding op de werkvloer zijn bij vergelijkbare initiatieven in het land €3.000 per fulltime kandidaat. De kosten voor de coördinerende rol (netwerk, koppelen klus aan kandidaat, evaluaties) zijn bij vergelijkbare initiatieven €4.000 per kandidaat. De doorontwikkeling van de basisbaan kent een doorlooptijd van 2 jaar en kan in 2025 gedekt worden binnen het budget verbetermaatregelen BUIG (acties 2024). Voor 2026 zijn middelen nodig en vanaf 2027 moet de uitwerking regulier ingepast worden binnen de bestaande begroting voor Inzet op Maat.

9. Projectleider buitensport

Het beheer van sportparken is niet langer mogelijk binnen de bestaande formatie. Het aantal opdrachten is uitgebreid, de procedures zijn complexer geworden en bestekmanagement (onder andere van het groenbedrijf) vergt meer aandacht en tijd. Wanneer de capaciteit hierbij achterblijft, vallen we vroeg of laat terug in incidentmanagement daar waar we een verplichting hebben tot deugdelijk onderhoud. Structurele uitbreiding is daarom noodzakelijk voor een bedrag van €50.000.

Uitkomst begroting

Op basis van de vorige hoofdstukken is de begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028 structureel sluitend. De aangenomen moties bij de behandeling van de voorjaarsnota zijn ingepast. In 2025 en 2026 is er sprake van eenmalige tekorten deze worden aangevuld door aanwending van de generieke weerstandsreserve. Met name de eenmalige uitname van het Rijk veroorzaakt een grote (eenmalige) dip in 2025, daarnaast heeft de raad bij de voorjaarsnota vastgesteld om de onderwerpen netcongestie, brede sociale domein en de groei van de stad ook in 2025 te continueren. We willen niet dat deze onderdelen stil komen te liggen.

Zoals in de bestuurlijke hoofdlijn is toegelicht weerspiegelt de programmabegroting onze sterke ambities. Tegelijkertijd zien we dat ook Deventer net als alle andere gemeenten, als gevolg van de herziene financieringssysteem vanuit het Rijk, te maken krijgt met financiële onzekerheid in de toekomst. In 2027 en 2028 wordt de begroting structureel sluitend gemaakt onder andere door inzet van de stelpost autonome ontwikkelingen.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
1 Uitkomst begroting na voorjaarsnota 2024	-8.092	-8.261	-5.098	-4.736
2 Autonome ontwikkelingen	-2.093	7.296	5.343	5.771
3 Knelpunten bestaand beleid	-353	-172	11	64
4 Nieuw beleid - Moties	-51	-51	-126	-126
5 Nieuw beleid - Overige onderwerpen	-50	-251	-100	-818
Saldo begrotingsruimte	-10.639	-1.439	30	155
Putting uit generieke weerstandreserve	10.639	1.439	0	0
Storting in generieke weerstandsreserve	0	0	30	155
Saldo	0	0	0	0

Structureel begrotingssaldo

Op basis van onderstaand overzicht wordt aangetoond of de meerjarenraming 2025-2028, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is. In de gemeentewet is opgenomen dat de begroting en het financieel meerjarenperspectief "structureel en reëel in evenwicht" moet zijn en verplicht een overzicht van incidentele baten en lasten in de begroting en rekening op te nemen. Hiermee wordt door de wetgever beoogd dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Incidentele lasten mogen gedekt worden door zowel structurele als door incidentele baten.

Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het belangrijk om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo. In de jaren 2025, 2026 zitten eenmalige lasten die door structurele baten worden gedekt en kunnen wij een positief saldo presenteren. In 2026 zien wij dat het structurele saldo flink afneemt. Dit komt door het vanaf dit punt geldende lagere accres. Een positief saldo van incidentele baten en lasten is gunstig voor het structurele begrotingssaldo. Zouden de incidentele lasten op termijn wegvallen, dan blijven de structurele baten bestaan met als gevolg een overschot op de begroting.

In 2027 hebben wij de ruimte in de incidentele baten en lasten niet meer. Het uitvoeren van de gemeentelijke taken staan daarmee onder druk. Wanneer het Rijk vasthoudt aan de nieuwe financieringssysteem zullen we hierop moeten anticiperen. Voor deze begroting betekent dit dat we de raad voorstellen op dit moment geen beslag te leggen op de structurele middelen, ook gezien de onderdelen genoemd in het hoofdstuk Maatregelen vanwege korting gemeentefonds.

In de begroting 2025 en de meerjarenraming tot en met 2028 is er sprake van structureel en reëel evenwicht.

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
A. Saldo van baten en lasten	1.300	2.017	3.248	2.985
B. Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.300	-2.017	-3.248	-2.985
Totaal (meerjaren) begroting (A+B)	0	0	0	0
C. Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	16.729	5.718	2.143	2.137
Structureel begrotingssaldo (A+B+C)	16.729	5.718	2.143	2.137

(NB een positief saldo op de incidentele baten en lasten verbetert het saldo, incidentele lasten worden dan voor een deel gedekt uit structurele baten)

Maatregelen vanwege korting gemeentefonds

De overstap op een nieuwe financieringssysteem is eigenlijk een niet taakgebonden korting die door het Rijk wordt veroorzaakt. Daarmee ligt het voor de hand om ook op de taken die voor het Rijk worden uitgevoerd te besparen (medebewindstaken). Wij hebben in de begroting 2024 onder de kop "Problematiek - niet taakgebonden kortingen Rijk" al zichtbaar gemaakt welke onderwerpen toekomstig nog een beslag leggen op onze structurele begrotingsruimte. Voor een aantal onderwerpen hebben wij al stappen gezet omdat wij niet op onze handen willen blijven zitten en willen investeren in onze stad en dorpen. Maar ook wij zien dat niet alles financieel past en dit dwingt ons tot het maken van keuzes voor gematigde ingroeiscenario's.

Om taken en middelen in balans te brengen is er door de VNG nog veel werk te verzetten. In het nieuwe hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet Schoof zijn stappen in het herstellen van deze balans nog niet zichtbaar. Wanneer de middelen onvoldoende blijven gaat dit schuren met de uitvoering van taken.

De VNG heeft in haar begrotingsadvies gevraagd in beeld te brengen wat wij als gemeente de afgelopen jaren niet hebben kunnen uitvoeren door de financiële krapte. Het gaat voor de gemeente Deventer met name om onderstaande onderdelen. Dit heeft als gevolg dat wij keuzes moeten maken om de taken te kunnen blijven uitvoeren om binnen het financiële kader te blijven.

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	2025	2026	2027	2028 en verder
1	Versnellingsgelden (infrastructurele aanpassingen)	Leefomgeving	0	0	0	0
2	Nota kapitaalgoederen	Leefomgeving	0	0	0	-9.000
3	Vastgoed (kapitaallasten)	Herstructurering en vastgoed	-351	-604	-921	-1.323
4	Renovatie de Scheg	Meedoen	0	0	0	0
5	Huisvesting onderwijs	Jeugd en onderwijs	0	0	0	-1.000
6	Jeugd volume en prijsstijging	Jeugd en onderwijs	pm	pm	pm	pm
Saldo			-351	-604	-921	-11.323

1. Versnellingsgelden (infrastructurele aanpassingen)

Op 23 september 2022 heeft de gemeente Deventer een aanvraag ingediend voor versnellingsgelden ten behoeve van de woningbouw. De aanvragen hebben betrekking op infrastructuurle en mobiliteitsmaatregelen in de gebieden Keizerslanden en Centrumschil. Totaal een investering met cofinanciering van €60 miljoen. Onze ambitie en het woonachtig zijn van meer mensen in de centrumschil en Keizerslanden vragen ook om investeringen in de mobiliteit en bereikbaarheid. Daarbij zullen we moeten anticiperen op een verschuiving van automobilititeit naar andere duurzamere vervoersstromen. Bij de begroting 2023 hebben wij de kanttekening geplaatst dat Investeringen in infrastructuurle maatregelen in beginsel geactiveerd moeten worden. De kapitaallasten zullen structureel in de begroting verwerkt moeten worden wanneer men toekomstig ook wil vervangen. Een fonds met eenmalige middelen kan dus niet zonder meer aangewend worden. De eenmalige middelen zijn wel beschikbaar als er in de investering sprake is van een desinvestering (bijvoorbeeld als direct afboeken binnen de verslaggevingsregels mogelijk is) of als in de toekomst geen vervanging nodig is of voorzien is of als in de toekomst de vervanging al gedekt is in een exploitatieopzet. Door vaststelling van de nota Areaalacress [2023-726](#) wordt hier rekening meegehouden.

2. Nota Kapitaalgoederen

In de Nota Kapitaalgoederen (NKG) is gekeken naar de kosten van onderhoud en vervanging van onderdelen van de openbare ruimte. Hieruit blijkt dat er een flink gat zit tussen de opgave en de beschikbare financiële middelen. Het huidige budget is niet toereikend om de openbare ruimte blijvend op niveau te onderhouden. Er zijn meer middelen nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen en de openbare ruimte veilig te houden en ruimte te kunnen blijven bieden aan buurtgerichte ontwikkelingen. In de Nota Kapitaalgoederen is, om niet direct een te forse claim te doen in de gemeentebegroting, een ingroeiscenario opgenomen om op de langere termijn toe te groeien naar een situatie waarbij de financiën, de opgave en de organisatie op elkaar zijn afgestemd. Het gaat om een scenario met meerjarig financiële impact. Een gematigd ingroeiscenario is opgenomen in de Voorjaarsnota 2023 (4x €125.000 vanaf 2024-2027) en bij de voorjaarsnota 2024 €868.000 (2027) en €905.000 (2028). Bij de NKG is geen sprake van ambitieniveau; als een kapitaalgoed geheel op is dan moet het vervangen worden en als er groot onderhoud nodig is dan dient dat z.s.m. plaats te vinden.

De risico's zijn al diverse malen opgeschreven en beschreven en die komen neer op het niet meer volledig heel en veilig zijn van onderdelen zoals wegen viaducten, bruggen, bomen, verlichting etc. waardoor er financieel, economische en maatschappelijk onaanvaardbare risico's (kunnen) ontstaan in onze openbare ruimte. De genoemde onderdelen zijn in beginsel zodanig geconstrueerd en gedimensioneerd dat deze technisch een bepaalde levensduur hebben en daarna kan de constructie en de functionaliteit niet meer gegarandeerd worden en dienen deze te worden vervangen. Door middel van (groot) onderhoud proberen we deze levensduur zolang als redelijkerwijs mogelijk is op te rekken en daarna is vervanging ook echt onvermijdelijk.

Het meest gevoelig en kwetsbaar zijn we hiermee bij straten, wegen, pleinen, viaducten, bruggen e.d. in iets mindere mate speelt dit ook bij bomen, speeltoestellen en openbare verlichting. Riolerings- en waterhuishouding houden we hier even buiten omdat deze via de rioolheffing gefinancierd worden maar technisch gezien zijn dit ook heel kwetsbare assets in onze openbare ruimte. (denk aan veiligheid en gezondheid).

Als we gaan kijken naar fasering van de invoering van de financiering van de NKG dan gaan wij als eerste de hoofdinfrastructuur (wegen), de civieltechnische kunstwerken, vervolgens de laanbomen en speeltoestellen en daarna al de andere assets geleidelijk aan in voeren in de vervangingssystematiek van de gemeentebegroting. We willen een erratum aan de NKG toevoegen waarin we aangeven hoe we gefaseerd ons financieel systeem (de gemeentebegroting) kunnen gaan vullen op basis van hoogste prioriteit (infra) en daarbij in ieder geval al vervangingsbudget op te gaan nemen in de programmabegroting. Dit begint in 2025 en loopt zo door in de komende jaren naar 2035.

3. Vastgoed

De grootste opgave voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed ligt in de periode 2023 tot en met 2030. Om de doelstelling van 55% CO reductie in 2030 te realiseren is een investering van bruto €69,5 miljoen bruto nodig. Dat is netto €48,7 miljoen, omdat een deel van de investering gedekt kan worden uit het budget planmatig onderhoud en deels uit de energiebesparing door afspraken te maken met huurders. Ongeveer 70% van de bruto investering is dus onrendabel. In de portefeuillestrategie is aangegeven volgens welke financiële spelregels wij de verduurzaming willen realiseren. De feitelijke dekking voor de financiële consequenties gebeurt via afzonderlijke besluiten, zoals bijvoorbeeld de voorjaarsnota en de reguliere P&C cyclus. Van het onrendabele deel is een deel reeds gedekt; in de begroting 2024 is 6 miljoen eenmalig en €370.000 structureel beschikbaar. De resterende benodigde dekking bedraagt daarmee €36,8 miljoen; dat is structureel 2,55 miljoen. Per jaar is een investering van oplopend naar ruim €6 miljoen netto nodig, dat leidt tot een structurele kapitaallast van €2,55 miljoen in 2031. In het investeringsprogramma zijn de investeringen en de dekkingsbehoefte in meerjarig perspectief weergegeven. In het investeringsprogramma is een jaarlijks gemiddelde aangehouden. Aandachtspunt is het investeringsritme; wanneer het een logisch moment blijkt een groot pand al in de eerste jaren (bijvoorbeeld 2025) te verduurzamen, zal de investeringsbehoefte en dus de noodzakelijke financiële middelen naar voren schuiven. En vice versa. Dergelijke bijstellingen maken onderdeel uit van de portefeuillestrategie.

4. Renovatie de Scheg

Afgelopen voorjaar 2024 is door de raad de toekomstvisie voor de Scheg vastgesteld. Tegelijk met de visie zijn verschillende scenario's gepresenteerd. Door de raad is op basis van maatschappelijke waarde, klimaat, samenhang en aantrekkelijkheid, investeringen en exploitatie gekozen het plan uit te werken overeenkomstig de + Variant. De kern van dit scenario is dat alle functies behouden blijven, worden gerenoveerd en verduurzaamd.

Het college stelt in deze begroting voor om het project te scharen onder nieuw beleid en hier middelen voor te reserveren.

5. Huisvesting onderwijs

Met het Integraal huisvestingsplan (IHP) 2024-2040 hebben we voor de stad een stevige ambitie op het gebied van onze schoolgebouwen vastgelegd. In de komende 16 jaar streven we naar het slim, samen verduurzamen en toekomstbestendig maken van onze gebouwenvoorraad. Slim en samen betekent ook anders organiseren en financiën bundelen. Niet meer denken vanuit eigen verantwoordelijkheden, maar vanuit de wens om voor kinderen het verschil te maken en weloverwogen de volledige levensduur van een gebouw leidend te laten zijn in keuzes. We focussen ons op actielijnen die zijn vastgesteld in het IHP. Huisvestingsprojecten in de Centrum(schil), Keizerslanden, rondom Arkelstein/VSO de Linde en de Internationale Schakelklas krijgen prioriteit.

Niet alleen het IHP, maar ook ons klimaatbeleid, focust op een gezond binnenklimaat voor onze scholen. Ook de circulaire doelstellingen maken dat we niet langer kunnen bouwen conform Bouwbesluit. We willen een voorbeeld zijn voor onze leerlingen. We bouwen volgens het Kwaliteitskader Ruimte-OK en zoeken met elkaar naar verdere optimalisatie. We maken het gebouw meteen klaar voor de gestelde klimaatsdoelstellingen. Daarnaast is het kader bij nieuwbouw en renovatie ENG zoals besloten door de raad bij de portefeuillestrategie verduurzaming Vastgoed (2023-441).

Projecten vragen soms meer dan wettelijk noodzakelijk. Denk bijvoorbeeld aan uitgebreidere inrichting van de buitenruimte (Sancta Maria, Lettele), meteen 2 scholen realiseren in plaats van gefaseerd bouwen of ruimte voor maatschappelijke partners (Zwaluwenburg). Binnen de budgetten wordt rekening gehouden met een integrale kijk op het project en de omgeving, en een visie naar de toekomst toe. We maken keuzes voor minimaal de komende 40 jaar. Een 'smallere' blik levert op projectniveau kleine besparingen op.

Het gebouwenbestand is verouderd, de nood voor verduurzaming is hoog. We leggen onszelf een hoog tempo op. Temporiseren leidt tot het verminderen van de structurele lasten.

In de kaderbrief 2024 is vanaf 2026 al rekening gehouden met een jaarlijks bedrag van €1,5 miljoen dat extra benodigd is voor onderwijshuisvesting.

Daarnaast is er voor de verduurzaming van onderwijsgebouwen een jaarlijks bedrag van €35.000 gereserveerd in de begroting. Capaciteit begint in sommige wijken onder andere door woningbouw te knellen Binnen de strategische investeringsagenda reserveren we middelen voor de onderwijshuisvesting die aan de groei van Deventer gerelateerd is. Daarnaast zijn op basis van de hierboven geschetste uitgangspunten voor de komende vier jaar de volgende bedragen in de Voorjaarsnota 2024 gereserveerd:

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Incidenteel	-259	-389	-1.095	-1.199
Structureel	0	-79	23	-530
Totaal	-259	-468	-1.072	-1.729

In de incidentele bedragen zitten naast extra formatie de afboekingen van de resterende boekwaarden van de huidige gebouwen en bedragen voor de actielijnen uit het IHP. De extra benodigde structurele middelen zullen op basis van de huidige inzichten richting 2030 groeien naar €1,5 miljoen. De benodigde middelen zullen beïnvloed worden door onder andere verdergaande planvorming, het standaardiseren van processen en bouw, huurinkomsten, vrijval van kapitaalslasten, verandering van de OZB en verzekeringen voor de panden, nieuwe wet- en regelgeving.

6. Jeugd volume- en prijsstijging

We hebben in de voorjaarsnota 2024 structureel ingezet op preventie, door het project van wieg naar werk te continueren. In de 1e kwartaalrapportage 2024 hebben wij de indexatiepercentages van de RSJ gehanteerd. Aangezien de Cao's in 2023 sterker zijn gestegen dan de OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling), het indexpercentage waar in de begroting van de gemeente voor de zorgkosten meer wordt gerekend, ontstaat er een prijsverschil. Dit heeft geleid tot hogere extra lasten voor de gemeentelijke begroting. Wanneer de indexering van het Rijk achterblijft en de algemene middelen dit niet kunnen blijven opvangen, kan dit betekenen dat prestaties moeten worden aangepast of dat andere controversiële maatregelen nodig zijn, zoals het instellen van budgetplafonds, wachtlijsten. De VNG adviseert ook dat wij geen bezuinigingen door moeten voeren op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor de jeugdzorg. Dit omdat in de hervormingsagenda Jeugd de afspraak is gemaakt dat een deskundigencommissie een zwaarwegend advies geeft over hoe om te gaan met een kostenontwikkeling die afwijkt van het overeengekomen meerjarige financieel kader. Deze voorstellen worden (uiterlijk) in het voorjaar van 2025 verwacht.

Belastingen en tarieven

In de voorjaarsnota is een eenmalige verhoging van de OZB opbrengst gehanteerd van 6% in plaats van 3%. Vanaf 2026 wordt weer een stijging van 3% gehanteerd. Dit omdat de bijdrage van het Rijk aan de gemeente ook dalende is. De meeropbrengsten zijn geraamd van €957.000 oplopend naar €1.046.000.

Risico's

De laatste jaren hebben wij met name eenmalige voordelen vanwege late en eenmalige uitkeringen van het Rijk. Echter naar de toekomst toe hebben wij te maken met minder structurele middelen om alle gemeentelijke taken te kunnen blijven uitvoeren. Dit is mede ook een reden geweest om een strategische agenda op te stellen waarbij wij een focus willen aanbrengen in de investeringen die wij als eerste willen gaan uitvoeren. De uitvoering van deze agenda vraagt miljoenen. Hier willen wij voor sparen. Wij blijven streven naar een goede balans tussen taken en middelen. Door te werken met ingroeiscenario's voor verduurzaming vastgoed, onderwijshuisvesting en onze kapitaalgoederen willen wij blijven handelen binnen het financiële kader.

Ook Deventer heeft te maken met een krappe arbeidsmarkt. Dit geldt niet alleen voor het invullen van vacatures binnen onze organisatie, maar ook bij de van onze partners.

Financiële soliditeit

Financiële soliditeit (financieel solide huishouding) is een onderdeel van een structureel sluitende (meerjaren)begroting. Hierbij wordt ook gekeken of er voldoende buffers beschikbaar zijn om op korte termijn risico's en nadelen te kunnen dekken. Om vast te stellen dat wij voldoende in staat zijn om risico's op te vangen, maken wij een inschatting van het benodigde weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente op langere termijn.

Weerstandsratio

Wanneer wij de benodigde weerstandscapaciteit afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit resulteert dit in een weerstandsratio.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \text{Beschikbare weerstandscapaciteit} : \text{Benodigde weerstandscapaciteit}$$

In de begroting 2025 is de ratio weerstandsvermogen (€17.900.000/€18.270.000) = 0,98. De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen als de uitkomst van deze ratio minimaal 1. Dit betekent een storting van €370.000 om de weerstandsreserve op peil te brengen. Dit wordt ten laste van de generieke weerstand gebracht. Dit is conform de vastgestelde [beleidsnota reserves en voorzieningen](#). Zie voor verdere toelichting paragraaf [Weerstandsvermogen en risicomangement](#).

Generieke weerstandsreserve

Naast de specifieke weerstandsreserve is er ook een generieke weerstandsreserve. Deze reserve dient als dekkingsmiddel voor het opvangen van nadelen die op verschillende terreinen kunnen ontstaan zoals: opvangen verliesvoorzieningen/afwaarderingen grondexploitaties (groter dan aanwezig in specifiek weerstandsvermogen), risico's gemeentegarantie, mutaties Algemene uitkering, faseringsverschillen taakstellingen, frictiekosten heroverwegingen en taakstellingen, rentemutaties, knelpunten sociaal domein en afdekken eenmalige begrotingstekorten. Voor het opvangen van deze, niet of heel moeilijk kwantificeerbare risico's wordt deze reserve aangehouden. Onderstaande tabel toont de stand van de generieke weerstandsreserve.

In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume en de LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50% zodat een tekort resteert van €675 miljoen (macro), Deventer aandeel circa €4 miljoen. In deze begroting stellen wij voor om een deel van de generieke weerstandsreserve aan te wenden ter dekking van het eenmalige tekort. Dit is ook in lijn met het advies van de provinciale toezichthouder.

(bedragen x €1.000) [-/ = Nadeel]

	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo 1-1	34.191	21.939	25.640	29.420	32.633
Resultaatbestemming jaarrekening	13.066				
Reeds genomen besluiten	-31.447	12.620	2.580	717	758
Voordelige uitkomst 2e kwartaalrapportage 2024	4.834				
Renteresultaat/aanpassing omslagrente (%)	1.295	2.090	2.368	2.464	2.897
storting / aanwending specifieke weerstandsreserve		-370			
Aanwending begrotingssaldo		-10.639	-1.438	32	158
Saldo 31-12	21.939	25.640	29.418	32.633	36.446

Stelposten

In de begroting zijn stelposten opgenomen die dienen voor de opvang van eenmalige en structurele nadelen.

a. Stelpost accres

De stelpost accres is er om schommelingen in het accres op te vangen. De algemene uitkering van het gemeentefonds is de belangrijkste bron van inkomsten voor gemeenten. De jaarlijkse toe- en afname van het Gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het accres is gesplitst in een volume- en een loon- en prijsdeel. Eerder in 2022 had het Rijk het volumedeel van het accres tot en met 2025 vastgezet. Daarom hebben we destijds voor de jaren 2024 en 2025 deze stelpost laten vrijvallen voor nieuw beleid. Het Rijk is hierop teruggekomen. In de meicirculaire heeft het Rijk de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. Het betekent dat het volume accres vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bruto binnenlandsproduct (bbp).

(bedragen x €1.000) [-/- = Nadeel]

	2024	2025	2026	2027	2028
Stelpost accres AU structureel	0	0	0	3.300	3.700
Saldo	0	0	0	3.300	3.700

b. Stelpost autonome ontwikkelingen

Voor het opvangen van autonome ontwikkelingen, anders dan nadelen in het accres Algemene uitkering, is jaarlijks een structurele stelpost beschikbaar. De bestendige gedragsregel is dat elk jaar wordt bekeken of de eerste jaarschijf van de stelpost eenmalig of structureel met worden ingezet ter dekking van de autonome nadelen.

(bedragen x €1.000) [-/- = Nadeel]

	2024	2025	2026	2027	2028
Stelpost autonome ontwikkeling	2.155	2.590	3.040	3.500	3.970
aanwending		-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Saldo	2.155	1.090	1.540	2.000	2.470

Genomen maatregelen

Met de raadsmedeling [2024-645](#) zijn de maatregelen geschetst die het college ziet om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting. Tijdens de behandeling van deze raadsmededeling is het verzoek van de raad geweest om per maatregel toe te lichten welke wel en niet zijn ingevoerd.

Nr	Maatregel	Ingevoerd Ja/Nee	2025	2026	2027	2028	Effect
1	Meicirculaire verwerken	Ja	-5.101	2.575	1.968	1.172	zie autonome ontwikkeling punt 5
2	Stelpost Lonen en Prijzen aanpassen	Ja	918	1.551	227	1.116	zie autonome ontwikkeling punt 6
3	Stelpost Jeugd maatregel Rutte IV	Ja	0	1.734	1.734	1.734	zie autonome ontwikkeling punt 13
3	Stelpost autonome ontwikkeling	Ja	1.500	1.500	1.500	1.500	zie autonome ontwikkeling punt 14
4	Herrekening kapitaallast onderwijshuisvesting	Ja	0	0	48	101	zie knelpunt punt 4
5	Treasury	Ja		0	0	0	zie paragraaf financiering
6	Daling gemeentefonds eenmalige last	Nee	*zie 1	0	0	0	zie autonome ontwikkeling punt 5
7a	Stelpost accres	Nee	0	0	0	0	zie paragraaf weerstand
7b	Stelpost Btw compensatie fonds	Nee	0	0	0	0	zie autonome ontwikkeling punt 5

Dekking programmaplan

Inleiding

In de programma's Burger en bestuur tot en met Bedrijfsvoering zijn de gemeentelijke activiteiten en middeleninzet samengevat. De kosten van deze programma's moeten gedekt worden. Het dekking programmaplan bevat een overzicht van de beschikbare dekkingsmiddelen voor de begroting en geeft een totaaloverzicht van het resultaat van de begroting.

Hieronder wordt het resultaat van de meerjarenbegroting weergegeven, zowel exclusief alsook inclusief verrekening van reserves. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de lasten en baten van de programma's en van de beschikbare dekkingsmiddelen.

Resultaat meerjarenbegroting inclusief verrekening reserves

In de onderstaande tabel worden de uitkomsten van de begroting gepresenteerd. In hoofdstuk Financiële uitkomsten begroting, treft u een nadere toelichting en specificatie aan.

(bedragen x €1.000)

Structureel begrotingssaldo	2025	2026	2027	2028
Saldo van baten en lasten	1.300	2.017	3.248	2.985
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.300	-2.017	-3.248	-2.985
Totaal resultaat meerjarenbegroting	0	0	0	0

Resultaat meerjarenbegroting exclusief verrekening reserves

In onderstaande tabel is het totaal aan lasten en baten opgenomen. Het lastentotaal geeft een beeld van de gemeentelijke 'omzet'. Deze bedraagt voor 2025 €452 miljoen. Het resultaat (onder in de tabel) geeft het overall-saldo van lasten en baten als de verrekening met reserves (puttingen en stortingen) buiten beschouwing wordt gelaten. Dat geeft een extra inzicht in de financiële positie van de gemeente. De regelgeving (BBV 2004) schrijft deze cijferopstelling dan ook voor. Het saldo per programma en de algemene dekkingsmiddelen zijn hierna verder gespecificeerd.

(bedragen x €1.000)

Resultaat begroting exclusief verrekening reserves	2025	2026	2027	2028
Totaal lasten programma's (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	451.960	431.989	421.098	414.639
Totaal baten programma (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	140.926	132.235	126.726	120.758
Totaal saldo programma (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	-311.035	-299.754	-294.372	-293.881
Totaal saldo algemene dekkingsmiddelen	312.335	301.771	297.620	296.866
Resultaat begroting exclusief verrekening reserves	1.300	2.017	3.248	2.985

Verrekening met reserves

In onderstaand overzicht zijn alle stortingen en puttingen in/uit reserves verzameld die ten laste resp. ten gunste worden gebracht van de exploitatie. Ook is opgenomen welke rente conform de vastgestelde regels wordt toegevoegd aan reserves. Voor detailinformatie per programma wordt verwezen naar bijlage Resultaatbestemming. Een en ander leidt per saldo tot het volgende effect van verrekening met reserves per jaar.

(bedragen x €1.000)

Reserves	2025	2026	2027	2028
Saldo stortingen (-) en puttingen (+) exclusief rentetoevoeging	-635	-1.354	-2.592	-2.354
Toevoeging van rente aan reserves (-)	665	663	656	631
Saldo stortingen (-) en puttingen (+) inclusief rentetoevoeging	-1.300	-2.017	-3.248	-2985

Saldo lasten en baten per programma

In dit overzicht zijn de saldo's per programma (exclusief reserve mutaties) samengevat.

(bedragen x €1.000)

Saldo per programma	2025	2026	2027	2028
Burger en bestuur	-10.437	-9.445	-9.106	-9.129
Openbare orde en veiligheid	-13.429	-13.314	-13.156	-13.081
Leefomgeving	-30.294	-28.864	-29.748	-29.793
Milieu en klimaat	-4.150	-2.911	-2.622	-2.468
Ruimtelijke ontwikkeling	-2.365	-2.032	-1.379	-1.379
Herstructurering en vastgoed	928	879	1.872	1.017
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-41.590	-40.207	-39.552	-39.012
Meedoen	-87.274	-85.844	-84.017	-83.937
Jeugd en onderwijs	-57.470	-57.563	-57.527	-56.989
Economie en Internationaal beleid	-3.503	-2.403	-2.357	-2.357
Kunst en cultuur	-19.316	-19.084	-18.888	-18.846
Energietransitie	-3.105	-1.723	-1.726	-1.668
Bedrijfsvoering	-39.029	-37.245	-36.164	-36.237
Totaal	-311.035	-299.754	-294.372	-293.881

Algemene dekkingsmiddelen

De belangrijkste dekkingsbron voor de gemeentelijke lasten zijn de zogenaamde algemene dekkingsmiddelen, waarvan de Algemene Uitkering (AU) en de Onroerende zaakbelasting (OZB) de belangrijkste zijn. De dekkingsmiddelen die direct verbonden zijn aan taakvelden, zoals de afvalstoffenheffing en het rioolrecht zijn als opbrengst ondergebracht in het betreffende programma. Naast deze algemene dekkingsmiddelen is er ook een aantal lasten en baten, dat daar (nog) buiten valt. Het betreft gereserveerde lasten en baten van algemeen karakter die nog nadere uitwerking behoeven alvorens te worden toebedeeld aan een programma. Ze worden per onderwerp kort toegelicht, en voor zover relevant daarna gespecificeerd.

Algemene uitkering

Gemeente Deventer ontvangt de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Deze uitkering is voor een deel gekoppeld aan de uitgaven van het Rijk. De verdeling van het geld over de gemeenten vindt plaats op basis van verdeelmaatstaven.

Lokale heffingen

Hier wordt een beeld gegeven van de lokale heffingen waarbij er geen relatie ligt tussen de kosten en de opbrengsten. Dit impliceert tevens dat de heffingen op het gebied van parkeren (gedeeltelijk), afvalstoffen- en rioolopbrengsten geen algemeen dekkingsmiddel zijn, maar expliciet worden aangewend voor uitgaven op betreffende terreinen. In de paragraaf lokale lasten wordt aandacht besteed aan o.a. lokale lastendruk, kwijtscheldingsbeleid e.d.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is een begrip uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit begrip kan worden gedefinieerd als het saldo van:

- de betaalde rente (last) over de aangegane langlopende leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant, en
- de ontvangen rente (bate) over de uitzettingen. Onder uitzettingen kunnen worden verstaan deposito's, verstrekte langlopende leningen en beleggingen.

Dividend

De opbrengst uit deelnemingen betreft o.a. de dividenduitkering van de Bank Nederlandse gemeenten.

Calculatieverschillen kostenplaatsen

In een aantal kostenplaatsen wordt in de begroting een voorcalculatorisch tarief gehanteerd. De werkelijke kosten en opbrengsten kunnen hiervan afwijken. Dit komt tot uitdrukking in het calculatieverschil. Daarnaast bevat deze post nog budgetten die niet zijn toe te rekenen aan één taakveld.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De post 'overige algemene dekkingsmiddelen' bestaat met name uit de bespaarde rente op de reserve afkopen erfpacht en kosten voormalig personeel.

Uitvoeringskosten lokale heffingen

Uitvoeringskosten lokale heffingen zijn de kosten voor het heffen en invorderen van de belastingen en heffingen. Dit zijn onder andere kosten van het gegevensbeheer, alle correspondentie en andere administratieve handelingen.

Gereserveerde budgetten:

Onvoorzien

Dit betreft de algemene raming voor onvoorzien. De bestedingen die ten laste van onvoorzien komen worden verantwoord op de programma's waarop deze betrekking hebben. Dit betreft diverse lasten en baten die niet direct aan programma's kunnen worden toegerekend.

Stelposten

Dit betreft diverse lasten en baten die niet direct aan programma's worden toegerekend.

(bedragen x €1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	2025	2026	2027	2028
Algemene uitkering	286.072	277.882	286.237	295.026
Lokale heffingen	34.113	35.363	36.609	37.856
Saldo financieringsfunctie	127	273	190	570
Dividend	1.071	1.071	1.071	1.071
Calculatieverschillen	-924	-493	-797	-938
Overige algemene dekkingsmiddelen	-801	-801	-800	-800
Uitvoeringskosten lokale heffingen	-1.289	-1.175	-1.175	-1.289
Gereserveerd budgetten				
Onvoorzien	-283	-283	-283	-283
Stelposten (lasten)				
De Scheg	0	-91	-22	-22
De nieuwe Keizer	-100	-100	0	0
Verkenningfase De Nieuwe Keizer en Burgerweeshuis	-650	-650	-650	-650
Verduurzaming onderwijshuisvesting	-35	-35	-35	-35
Verduurzaming eigen vastgoed	-270	-290	-290	-290
Stelpost autonome ontwikkelingen	-1.090	-1.540	-2.000	-2.470
Stelpost areaal	-451	-793	-1.139	-1.490
Stelpost bodemsanering	112	112	112	112
Onderwijshuisvesting	-226	-559	-1.298	-2.924

Stelpost nieuw beleid/knelpunten bestaand beleid	-154	-509	-333	-998
Regiodeal	-2.000			
Stelpost prijzen en lonen	-706	-8.747	-17.456	-25.030
Stelpost investeringen	-31	-31	-31	-31
Technische stelposten	-149	-301	-534	-364
Stelposten baten				
Stelpost accres AU			-3.300	-3.700
Maatregelen rijk Jeugdzorg	0	3.468	3.546	3.546
Totaal	312.336	301.771	297.622	296.867

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 geldt voor de gemeente Deventer de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsbedrijven (Wet Vpb).

De gemeente Deventer heeft met reclame exploitanten contracten afgesloten op basis waarvan de gemeente, delen van de publieke ruimte tegen vergoeding ter beschikking stelt aan de exploitant. De Belastingdienst is van mening dat de gemeente Deventer met de 'reclame activiteiten in de openbare ruimte' een onderneming drijft en derhalve vennootschapsbelastingplichtig is. De situatie die geldt voor de activiteit 'reclame activiteiten in de openbare ruimte' komt grotendeels overeen met de activiteit verhuur gronden brandstofverkooppunten. De Belastingdienst is ook hier van mening dat de gemeente Deventer een onderneming drijft en derhalve vennootschapsbelasting is. De gemeente Deventer heeft het pleitbaar standpunt ingenomen dat zij met bovenstaande activiteiten niet door de ondernemingspoort gaat en derhalve niet vennootschapsbelasting is.

In afstemming met de Belastingdienst zijn voor de jaren 2016 tot en met 2023 aan de gemeente Deventer aanslagen opgelegd voor de activiteiten 'reclame in de openbare ruimte' en 'brandstofverkooppunten' om te voorkomen dat extra belastingrente moet worden betaald. De gemeente Deventer is tegen de opgelegde definitieve aanslagen in bezwaar gegaan. Of het pleitbaar standpunt van de gemeente Deventer in dit juridisch traject overeind blijft, hangt af van de Belastingdienst in combinatie met de landelijke fiscaal juridische ontwikkeling. Er lopen op dit moment gerechtelijke procedures om de wet op dit gebied te verduidelijken. In diverse uitspraken van de rechtbank en het gerechtshof wordt geoordeeld dat de gemeenten vennootschapsbelastingplichtig zijn voor de positieve resultaten die met deze activiteiten worden behaald. De Advocaat-Generaal houdt voor een groot deel het oordeel van de Gerechtshoven in stand. Dit is niet in het voordeel van Deventer. Het is afwachten hoe de Hoge Raad hierin staat en of zij het advies van de Advocaat-Generaal zal overnemen. De uitkomst van deze procedures is onzeker en wordt nauwlettend gevolgd.

Voor het grondbedrijf is een analyse vpb-plicht uitgevoerd en de gemeente Deventer is over het grondbedrijf met de belastingdienst in gesprek. Op dit moment is het financiële effect hiervan nog niet bekend.

Op basis van de wetgeving zijn ook alle andere activiteiten van de gemeente Deventer onderzocht of sprake is van het drijven van een onderneming. Op basis van dit onderzoek is de gemeente Deventer van mening dat dit niet het geval is. Dit blijkt uit de aangiften vennootschapsbelasting 2016 tot en met 2022.

Overhead

In de BBV-regels is voorgeschreven wat onder de definitie overhead wordt verstaan.

De definitie luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door de definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Er moet in het programmaplan worden aangegeven welk bedrag dit in de gemeente betreft.

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Overhead	39.029	37.245	36.164	36.237

Programma's

Burger en bestuur

Omschrijving

In dit programma gaat het om de relatie tussen gemeente en inwoner en de manier waarop Deventer bestuurd wordt. Het gemeentebestuur wordt gevormd door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. De raad vormt de vertegenwoordiging van de inwoners van Deventer. Ze bestaat uit 39 raadsleden en geeft richting aan het beleid en controleert de uitvoering daarvan. Het dagelijks bestuur van de gemeente is belegd bij het college van B&W. Binnen de door de raad gestelde kaders geeft het college uitvoering aan het beleid.

De gemeente heeft vele taken. De rol die ze aanneemt loopt uiteen van reguleren (vergunningen verlenen en handhaven), uitvoeren, regisseren in netwerkverbanden, stimuleren of faciliteren, tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Gezamenlijk zorgen we voor de beste oplossingen en keuzes voor onze inwoners en betrekken onze inwoners beter en op nieuwe, innovatieve manieren. We willen de samenwerking tussen partijen bevorderen om onze inwoners het allerbeste te kunnen bieden. Dat vraagt naast inzet ook draagvlak bij en betrokkenheid van inwoners. We zetten in op een zorgvuldige dialoog en participatie met de samenleving over zowel de korte als de lange termijn. Daarbij willen we alle belanghebbenden tijdig betrekken en in de gelegenheid stellen om mee te praten, hun belang te duiden en deze belangen ook mee laten wegen in de besluitvorming.

Onze dienstverlening sluit aan op de vraag van inwoners en ondernemers. Producten en diensten zijn toegankelijk, met transparante procedures, korte doorlooptijden en heldere antwoorden door kundige en vriendelijke medewerkers. We bieden advies als er meer ondersteuning nodig is. We werken aan passende regels: we kijken welke regels belemmerend werken, onnodige regelgeving wordt losgelaten. Veel dienstverlening is digitaal beschikbaar, maar sommige vragen lenen zich niet voor digitale afhandeling. Bovendien heeft een deel van onze inwoners moeite met digitale dienstverlening. Daarom zijn alle contactkanalen (balie, telefoon, email, social media, whatsapp en digitaal) van groot belang, houden we deze kanalen maximaal open en kiest de inwoner en ondernemer zélf zijn contactkanaal: de omnichannel strategie. Dit is niet alleen klantvriendelijk, het is tevens (kosten)efficiënt, omdat het herstelkosten in de vorm van informatieloops, onnodig herhaalcontact, klachten en bezwaar helpt voorkomen.

We willen Deventer zodanig positioneren in (boven)lokale samenwerkingen dat dit ten goede komt aan de ambities en opgaven waar Deventer voor staat én Deventer (nog) beter te positioneren op nationale en internationale schaal. De gemeente Deventer staat altijd in verbinding met haar omgeving. Steeds meer zaken spelen op bovenlokaal of regionaal schaalniveau. We kunnen onze ambities en doelstellingen niet alleen verwezenlijken. Wij hebben de kennis, expertise, massa en bestuurskracht van andere gemeenten en overheden hard nodig. Ook nationale en Europese subsidieprogramma's vragen vaak om regionale of stedelijke samenwerking. Goede contacten met regionale, provinciale, landelijke en soms zelfs Europese overheden en instanties zijn daarom cruciaal. Afhankelijk van het vraagstuk wisselt het schaalniveau waarop we samenwerken.

Actuele beleidscontext

Participatie

We willen de kennis en ervaring van inwoners en ondernemers goed benutten. In het eerste jaar van deze bestuursperiode hebben we de participatieverordening en het participatiebeleid vastgesteld. Deze stukken geven richting aan de doelstellingen en de vorm van participatie die wordt toegepast. Bij elk project of beleidsvoornemen wordt aangegeven welke trede op de 'participatieladder' aan de orde is en waarom. In Deventer zijn al veel participatie-instrumenten beschikbaar zoals het forum, het correctief lokaal referendum, het digipanel en het uitdaagrecht. De komende jaren actualiseren we deze, maken ze toegankelijker, benutten ze actiever en voegen we nieuwe instrumenten toe.

In 2022 is de Wet open overheid van kracht geworden, deze wordt in enkele jaren stapsgewijs ingevoerd. In 2023 hebben we een plan opgesteld om te komen tot een goed uitvoerbare werkwijze voor de Woo-verzoeken; deze hebben we de afgelopen twee jaar gestroomlijnd en verbeterd. De komende jaren richten we ons op het actief openbaar maken van informatie. Daarbij betrekken we wetgeving die inhoudelijk raakt aan de Woo, zoals de nieuwe Archiefwet.

Publieke Dienstverlening

In 2014 zijn paspoort en ID-kaart 10 jaar geldig geworden. Vanaf 2024 neemt het aantal aanvragen voor deze reisdocumenten gedurende enkele jaren flink toe: de paspoortenpiek. We hebben voorbereidingen getroffen om deze piek op te vangen, zowel in werkwijze als het aantal medewerkers.

De mogelijkheden voor digitale dienstverlening nemen toe en worden steeds persoonlijker. We onderzoeken mogelijkheden om de regie op eigen gegevens door inwoners mogelijk te maken. En we werken met MijnDeventer toe naar één digitale ingang voor de inwoners. Daarbij voldoen we aan de eisen voor digitale toegankelijkheid.

Regionale Samenwerking

Deventer werkt nauw samen met andere overheden (gemeenten, provincies, waterschappen, rijk), zowel op lokaal als op (inter)nationaal niveau. Binnen de Regio Stedendriehoek geven we uitvoering aan de Regionale Agenda 2022 - 2030 en het daaruit volgende Uitvoeringsprogramma 2023 - 2030. In 2024 is de propositie Regio Deal (5e tranche) gehonoreerd; het Rijk heeft de Regio Stedendriehoek €20 miljoen toegekend.

In 2025 maken we verdere afspraken met het rijk en starten we met de uitvoering van de Regio Deal. Daarnaast heeft het rijk de provincies opdracht gegeven om op een groot aantal taakvelden, samen met de gemeenten, waterschappen en bijvoorbeeld woningcorporaties, met integrale plannen te komen. We versterken daarom de samenwerking met de provincie(s). Via de G40 en VNG proberen wij, zowel ambtelijk als bestuurlijk, invloed uit te oefenen op de landelijke programma's en onze kennis te versterken. Gelijktijdig met het versterken van de samenwerking regionaal, provinciaal en nationaal zetten we om succesvolle aanvragen te doen voor subsidies.

In 2024 is de gewijzigde gemeenschappelijke regeling vastgesteld. Daarin is ook een paragraaf opgenomen voor evaluatie van de regeling. Plan is om dit eens in de vier jaar te doen en nog vóór de gemeenteraadsverkiezingen. Evaluatie zal dan in 2025 plaatsvinden.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Burger en bestuur	0.1 Bestuur; 0.2 Burgerzaken; 3.1 Economische ontwikkeling; 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; 6.5 Arbeidsparticipatie; 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO); 8.3 Wonen en bouwen; 0.10 Mutaties reserves.

	Opgave			
Doelstelling: We leveren gastvrije dienstverlening die voldoet aan de landelijke BurgerServiceCode	1	2	3	4
Onze dienstverlening sluit aan op de vraag van inwoners en ondernemers. Producten en diensten zijn toegankelijk, met transparante procedures, korte doorlooptijden en heldere antwoorden door kundige en vriendelijke medewerkers. We hanteren hiervoor de kwaliteitsnormen uit de landelijke BurgerServiceCode.				✓

Prestatie	Uitvoeren paspoortenpiek	Budget
In 2024 is de paspoortenpiek gestart, de 10-jarige cyclus waarin er gedurende enkele jaren veel meer reisdocumenten worden aangevraagd. De piek is op zijn hoogste punt in 2027 en neemt dan geleidelijk af. Het team Publiekscontacten voert de aanvragen uit, zodanig dat onze dienstverlening kwalitatief en kwantitatief op orde is.		€218.000

Prestatie	Voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening	Budget
Jaarlijks leveren we de voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening, waarin een kwantitatieve en kwalitatieve beschrijving van de geleverde dienstverlening, aan de hand van de landelijke Burgerservicecode. Hiervoor voeren we in 2025 een klanttevredenheidsonderzoek uit bij onze telefonische, digitale en balie-dienstverlening.		Binnen uren en budget Publieke Dienstverlening

Prestatie	Implementatie Podium D	Budget
Het gemeentebrede zaak- en archiefsysteem e-Suite vervangen we voor een set van componenten. Deze hebben we in Dimpaact-verband met meerdere gemeenten en op basis van de common ground-techniek ontwikkeld.		over te hevelen van 2024

Prestatie	Doorontwikkelen DeventerWijzer	Budget
------------------	---------------------------------------	---------------

DeventerWijzer is een online platform dat inwoners informatie over wonen, welzijn, zorg en geldzaken biedt. In 2025 wordt DeventerWijzer doorontwikkeld, zodat inwoners informatie nog sneller en makkelijker kunnen vinden en deze informatie beter beheerd kan worden.

Prestatie	Implementatie videobellen	Budget
------------------	----------------------------------	---------------

In 2021 hebben we een succesvolle pilot uitgevoerd met videobellen. Nu voeren we videobellen definitief in.

Doelstelling: We streven naar een (meer) participerende samenleving	Opgave			
	1	2	3	4

Participatie en een modern samenspel tussen overheid en samenleving versterken ons gemeentebestuur en creëren maatschappelijke meerwaarde. We willen de kennis en ervaring van inwoners en ondernemers goed benutten.

✓

Prestatie	Monitoren en evalueren participatiebeleid en -verordening	Budget
------------------	--	---------------

We hebben in 2023 het participatiebeleid en de participatieverordening vastgesteld. In 2025 monitoren we de uitvoering en evalueren we het beleid.

Uren binnen vaste formatie

Prestatie	Beter benutten participatie-instrumenten	Budget
------------------	---	---------------

Veel instrumenten zijn beschikbaar zoals het forum, digipanel, uitdaagrecht en het Burgerberaad. We willen samen met de raad bezien hoe we deze en nieuwe instrumenten actiever kunnen benutten, toegankelijker kunnen maken of actualiseren.

Binnen beschikbare Participatie-uren €279.000

Prestatie	Implementeren Wet open overheid	Budget
------------------	--	---------------

De Wet open overheid (Woo) is in 2021 in werking getreden. Naast het stroomlijnen van Woo-verzoeken, verplicht de wet de overheid om bepaalde informatie actief openbaar te maken. In totaal gaat het om 17 informatiecategorieën, zoals wetten, beschikkingen en onderzoeksrapporten. In totaal krijgt de overheid 5 tot 8 jaar de tijd voor de actieve openbaarmaking en het verbeteren van de informatiehuishouding. In 2025 stellen we een plan op voor deze actieve openbaarmaking.

Binnen Woo budget €302.000

Prestatie	Uitvoeren Actieplan Jongerenparticipatie	Budget
-----------	--	--------

In 2024 hebben we het Actieplan Jongerenparticipatie opgesteld, in 2025 voeren we dit plan uit.	Binnen budget Participatie (€279.000)
---	---------------------------------------

Prestatie	Ontwikkelen Participatie-atlas	Budget
-----------	--------------------------------	--------

In 2025 ontwikkelen we een online platform met het overzicht van bewonersinitiatieven en participatietrajecten, wat zowel voor inwoners als voor ambtenaren overzicht en inzicht biedt.	Binnen Participatie budget
---	----------------------------

Doelstelling: We werken aan partnerschappen en subsidieverwerving	Opgave			
	1	2	3	4

We willen Deventer zodanig positioneren in (boven) regionale samenwerkingen dat dit ten goede komt aan de ambities en opgaven waar Deventer voor staat én Deventer (nog) beter te positioneren op nationale en internationale schaal. Gelijktijdig met het versterken van deze samenwerkingen zetten we in om succesvolle aanvragen te doen voor subsidies.	✓	✓	✓	✓
---	---	---	---	---

Prestatie	Strategische Agenda regio Stedendriehoek	Budget
-----------	--	--------

In regioverband geven wij invulling aan de Regionale Agenda 2022-2030 van de Regio Stedendriehoek, inclusief Uitvoeringsagenda 2023-2030, en de Regio Deal.	€1.097.000
---	------------

Prestatie	Relatie provincies en (kennis)organisaties	Budget
-----------	--	--------

We investeren in onze relatie met de provincies Overijssel en Gelderland. We vergroten en delen onze kennis via VNG en G40 (inclusief Platform 31) en gebruiken hun lobbykracht.	€ 704.000
--	-----------

Prestatie	We versterken onze subsidieverwervingskracht	Budget
-----------	--	--------

We vergroten de kansen op succesvolle aanvragen en toekenningen door de bewustwording van subsidiekansen in de organisatie te versterken, de subsidieverantwoording goed te organiseren en ruimte te bieden voor het inhuren van expertise.	€ 331.000
---	-----------

Prestatie	Uitvoeren lobbydossiers	Budget
-----------	-------------------------	--------

We zetten gestructureerd in op minimaal vier lobbydossiers met een eenduidige lobbyboodschap om zo onze lobbykracht te versterken.	Binnen budget subsidieverwerving
--	----------------------------------

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	13.035	12.605	11.841	11.651	11.514
Baten	1.985	2.168	2.396	2.544	2.385
Saldo exclusief reserves	-11.050	-10.437	-9.445	-9.106	-9.129
Storting in reserves	0	200	0	6	0
Putting uit reserves	1.486	900	82	0	200
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.486	700	82	-6	200
Saldo inclusief reserves	-9.564	-9.737	-9.363	-9.113	-8.929

De wijziging van het saldo inclusief reserves met € 173.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

- Loon- en prijscompensatie stijging (€418.000);
- Verhoging van de gemeentelijke ledenbijdrage GGU VNG (€53.000);
- Lagere kosten door aflopen eenmalige budgetten voor implementatie applicatie burgerzaken (-€142.000) en E-suite (-€337.000);
- In 2024 werden de Europese verkiezingen gehouden, in 2025 is er geen verkiezing (-€324.000);
- In 2025 was voor de Tweede Kamerverkiezingen een bedrag beschikbaar van €193.000. De eerst komende Tweede Kamerverkiezing is in 2027. Het bedrag is gestort in de reserve om de verschuiving van de verkiezing naar 2027 te kunnen dekken;
- Het meerjarig budget dat het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor de Wet open overheid is in 2025 €29.000 hoger;
- Eenmalige budgetten voor 2025 toegekend bij de Voorjaarsnota 2024 voor Onderzoek Slavernijverleden (€75.000), hogere kosten Kabinetszaken (€50.000) en 80 jaar bevrijding in 2025 (€40.000);
- Extra budget voor hogere kosten voor het Raadsinformatiesysteem (€50.000);
- Rente en afschrijving voor de investering van AV middelen van de Raad (€80.000). Dit budget was al beschikbaar gesteld bij de VJN 2023 en is overgekomen van Algemene middelen;
- Lagere kosten licenties (-€12.000).

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Burger en Bestuur	2024	2025	2026	2027	2028
Arbeidspar.toeleiding naar werk	-15	-16	-16	-16	-16
Begraafplaatsen	-5	-6	-6	-6	-6
Belastingen Overig	-6	-7	-7	-7	-7
Bestuur	-7.149	-7.255	-6.855	-6.757	-6.806
Burgerzaken	-3.669	-3.054	-2.461	-2.220	-2.194
Economische ontwikkeling	-15	-15	-15	-15	-15
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-30	-32	-32	-32	-32
OZB woningen	-109	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-33	-35	-35	-35	-35
Wonen en Bouwen	-18	-18	-18	-18	-18
Saldo exclusief reserves	-11.050	-10.437	-9.445	-9.106	-9.129

Voorzienen

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	360	360	360	360
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	434	434	435	435
Saldo	74	74	75	75

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening 2023	5,8 Mb	Voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening 2023
Participatiebeleid gemeente Deventer	8,3 Mb	Participatiebeleid
Strategische Agenda Cleantech Regio 2022-2030	1,5 Mb	Strategische Agenda Regio Stedendriehoek
Uitvoeringsagenda Regio Stedendriehoek 2023-2030	0,1 Mb	Uitvoeringsagenda
Voortgangsrapportage Regio Deal maart 2023	18,2 Mb	Voortgangsrapportage Regio Deal

Openbare orde en veiligheid

Omschrijving

Het doel van het programma Veiligheid is om in samenwerking (binnen de organisatie en met onze partners) de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente en ook de weerbaarheid van burgers te versterken in Deventer. Het programma omvat een breed en complex terrein van activiteiten. Breed omdat veiligheid vele onderwerpen omvat, van geweld in afhankelijkheidsrelaties en de aanpak veelplegers, tot de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit. Ook het voorkomen van radicalisering, overlast op straat, het voorkomen en beperken van de risico's van drugsgebruik en digitale criminaliteit behoren tot de reikwijdte van het programma

Complex, omdat voor een effectieve aanpak van veiligheidsvraagstukken de verbinding en samenwerking met en inzet van tal van partijen in de veiligheidsketen en ook daarbuiten essentieel is. Kerntaken uit de Strategische Veiligheidsagenda zijn daarom:

1. Signaleren en adviseren op trends en ontwikkelingen die veiligheid en leefbaarheid negatief (kunnen) beïnvloeden.
2. Regie voeren op integrale aanpak (beleidsmatige regie)
3. Regie voeren op adequate uitvoering (operationeel regie)

Er zijn natuurlijk grenzen ten aanzien van de mogelijkheden om vanuit de gemeente het gevoel van veiligheid te beïnvloeden. Gelukkig zien we steeds vaker dat vele instanties het als hun taak zien hier een bijdrage aan te leveren.

Toezicht en handhaving ondersteunen de uitvoering van het beleid. Waar mogelijk vindt de inzet van toezicht plaats in overleg met bewoners en instellingen. Daarnaast leveren we vanuit het programma een actieve bijdrage aan de veiligheidsregio IJsselland en daarmee aan rampenbestrijding en crisisbeheersing. De centrale gemeentelijke uitvoerende rol bestaat verder uit reguleren door middel van vergunningverlening en toezicht en handhaving. Daarnaast is er sprake van regisseren en faciliteren bij bijvoorbeeld evenementen en voetbalwedstrijden.

Actuele beleidscontext

Samen werken aan een veilig, rechtvaardig en weerbaarheids Deventer

In de afgelopen jaren is er in Deventer veel werk verricht om de leefbaarheid en veiligheid te bevorderen en de samenwerking naar een hoger niveau te brengen. Dat heeft onder ander geleid tot dalende criminaliteitscijfers en een toegenomen gevoel van veiligheid. Belangrijk is dat in Deventer het beleidsmatige fundament gekoppeld is aan de uitvoeringspraktijk en daarmee vanuit korte lijnen snel gereageerd kan worden op problematiek.

Voor de periode 2024-2027 is een Strategische Veiligheidsagenda opgesteld met aantal nieuwe accenten. Zoals:

- meer ruimte en positie voor de burgemeester als regisseur op het veiligheidsdomein
- vergroten van inzicht in risico's die de gemeente bedreigen (ondermijnende criminaliteit)
- inzetten op twee grote domeinen:
  1. Concrete maatregelen tegen de ondermijnende effecten van criminaliteit (Bibob, integrale handhaving, bestuurlijke maatregelen)
  2. Inzetten op jeugd, zorg en veiligheid

Daarnaast willen we de resultaten op ons veiligheid fundament op peil houden. Denk daarbij aan inzet bij crisis, openbare orde en veiligheid, evenementen en overige wettelijke taken.

Vanzelfsprekend doen we dit in nauwe samenwerking met partners binnen en buiten de gemeente, op lokaal en regionaal niveau. De focus zal blijven om in samenwerking met interne en externe partners vanuit een programmatische insteek de veiligheid, rechtvaardigheid en weerbaarheid te versterken in Deventer.

Vergunningverlening en toezicht en handhaving ondersteunen de uitvoering van het beleid.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Openbare orde en veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer; 1.2 Openbare orde en veiligheid; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Behouden en verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid	Opgave			
	1	2	3	4
Deventer is een gemeente die veilig is en voelt en dat willen we zo houden.				✓

Prestatie	Deelnemen aan het Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland	Budget
We nemen deel aan het Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland. Het Zorg- en Veiligheidshuis is een samenwerkingsverband op het snijvlak van de beleidsvelden veiligheid en zorg. Het Zorg- en Veiligheidshuis biedt expertise bij ernstige overlast, jeugdproblematiek, geweld in afhankelijkheidsrelaties, mensenhandel, radicalisering, veelplegers etc.		€100.000

Prestatie	Verkrijgen en behouden van het keurmerk veilig ondernemen	Budget
We verkrijgen en behouden voor ieder winkelgebied en alle bedrijventerreinen het keurmerk veilig ondernemen.		€25.000

Prestatie	Versterken van het bewustzijn van de gevaren van digitale criminaliteit	Budget
We vergroten het bewustzijn van inwoners op het gebied van digitale criminaliteit door middel van publiekscampagnes en voorlichting voor specifieke doelgroepen.		€10.000

Prestatie	Versterken van bestuurlijke aanpak tegen drugscriminaliteit	Budget
We verminderen drugsoverlast op straat door middel van bestuurlijke maatregelen (APV, wet Damocles). Daarnaast stellen we nieuw coffeeshopbeleid vast.		€10.000

Prestatie	Zorgdragen voor een ongunstig klimaat voor ondermijnende activiteiten	Budget
We beschermen de samenleving zo goed als mogelijk tegen de ondermijnende effecten van criminaliteit en maken de gemeente onaantrekkelijk voor de georganiseerde criminaliteit. Dit doen we met een aanpak gericht op de onderliggende, niet direct zichtbare vormen en structuren van ondermijnende criminaliteit. In samenwerking met onze overheidspartners, inwoners, bedrijven en instellingen maken we de samenleving weerbaarder tegen criminele invloeden die de democratische rechtsstaat en een veilig en gezond woon- en leefklimaat bedreigen.		€200.000

Doelstelling: Voorkomen en verminderen van de onveiligheid in Deventer veroorzaakt door brand, ramp of crisis	Opgave			
	1	2	3	4

We voorkomen en verminderen de onveiligheid in Deventer veroorzaakt door brand, ramp of crisis. ✓

Prestatie Bewaken en monitoren van prestaties van de Veiligheidsregio IJsselland	Budget
--	--------

We bewaken en monitoren de prestaties van de Veiligheidsregio IJsselland. € 8.555.000

Prestatie Voorbereiden en uitvoeren van gemeentelijke crisistaken	Budget
---	--------

We bereiden de gemeentelijke crisistaken voor en voeren deze uit. €10.000

Doelstelling: Zorgdragen voor de naleving van regels en voorschriften ten behoeve van de openbare orde	Opgave			
	1	2	3	4

We dragen zorg voor de naleving van regels en voorschriften ten behoeve van de openbare orde. ✓

Prestatie Uitvoeren toezicht en handhaving	Budget
--	--------

We houden toezicht en handhaven de regels in het publieke domein, door uitvoering van de activiteiten die zijn vastgelegd en geprioriteerd in het Uitvoeringsprogramma VTH. €1.441.000

Prestatie Uitvoeren vergunningverlening	Budget
---	--------

We verlenen vergunningen en adviseren over bijzondere wetten (horeca, evenementen, coffeeshops en seksinrichtingen) waardoor 100% van de vergunningplichtige bedrijven en organisaties voldoen aan alle wettelijke eisen. € 1.400.000

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
6	Veiligheid	Verwijzingen Halt				Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	6	6	8	11			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
8	Veiligheid	Winkeldiefstallen				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	3,20	3,20	2,70	1,80			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
9	Veiligheid	Geweldsmisdrijven				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	4,40	4,40	3,90	4,40			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
10	Veiligheid	Diefstallen uit woning				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	1,10	1,10	1,80	1,90			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
11	Veiligheid	Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	6,30	6,30	5,90	7,10			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	13.545	14.759	14.566	14.410	14.121
Baten	1.189	1.330	1.253	1.253	1.040
Saldo exclusief reserves	-12.357	-13.429	-13.314	-13.156	-13.081
Storting in reserves	0	0	0	0	0
Putting uit reserves	114	14	13	13	13
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	114	14	13	13	13
Saldo inclusief reserves	-12.243	-13.416	-13.300	-13.143	-13.068

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €1.173.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

Regio- en rampenbestrijding:

- Loon/prijs index Veiligheidsregio: €231.000 stijging.
- Functioneel Leeftijds Ontslag 2025 lager dan in 2024 €23.000 daling.
- VJN 2024 Hogere bijdrage 2025 €424.000 stijging.

Openbare orde & veiligheid:

- Loon/prijsindex €138.000 stijging.
- VJN 2024 uitbreiding fte Bibob €89.000 stijging.
- VJN 2024 uitbreiding fte procesregisseur €70.000 stijging.
- VJN 2024 fansupport Go Ahead (DVO Circulus) €49.000 stijging.
- VJN 2024 budget vuurwerkshow €40.000 stijging.

Stadstoezicht:

- Loon/prijsindex €82.000 stijging.
- VJN 2024 inzet fte coördinator €99.000 stijging.
  - o Baten:
    - Index huuropbrengsten €12.307.
    - Index leges opbrengsten €10.730.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Openbare Orde en Veiligheid	2024	2025	2026	2027	2028
Crisisbeheersing en Brandweer	-8.365	-8.978	-8.918	-8.760	-8.759
Openbare orde en Veiligheid	-3.992	-4.452	-4.396	-4.396	-4.322
Saldo exclusief reserves	-12.357	-13.429	-13.314	-13.156	-13.081

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties en seksueel grensoverschrijdend gedrag		De aanpak Geweld in afhankelijkheidsrelaties en seksueel grensoverschrijdend gedrag 2024 is aan de gemeenteraad aangeboden.
Sekswerkbeleid Deventer		Sekswerkbeleid Deventer 2024
Beleidsregel toepassing wet Bibob gemeente Deventer	0,2 Mb	Beleidsregel toepassing wet Bibob gemeente Deventer
Regelgeving evenementen	1,0 Mb	Evenementenbeleid Deventer
Uitvoeringsprogramma VTH 2024	1,0 Mb	VTH-Uitvoeringsprogramma VTH 2024 gemeente Deventer
Huisvestingsverordening Deventer	0,1 Mb	Huisvestingsverordening 2022
Strategische Veiligheidsagenda en Voortgangsrapportage		Strategische Veiligheidsagenda en voortgangsrapportage 2024 gemeente Deventer
Preventie en handhavingsplan Alcoholwet gemeente Deventer		Preventie en handhavingsplan Alcoholwet gemeente Deventer 2024-2027
Beleidsregel artikel 13b Opiumwet gemeente Deventer		Beleidsregel artikel 13b Opiumwet gemeente Deventer

Leefomgeving

Omschrijving

Dit programma omvat de inrichting, het onderhoud en verbetering van de openbare ruimte. Daarnaast valt binnen dit programma het uitvoeren van maatregelen voor een betere bereikbaarheid en verkeersmobiliteit, parkeren en de realisatie van nieuwe fysieke infrastructuur. De belangrijkste taken van dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het veiligheidsonderhoud, het dagelijks - en regulier onderhoud, het groot onderhoud, her- inrichtingen in de openbare ruimte en het exploiteren van het haven- en parkeerbedrijf. Wij regisseren de uitvoering van deze kerntaken. Tegelijkertijd transformeren wij naar een stimulerende, faciliterende en loslatende gemeente, die ruimte biedt aan burgerinitiatief en zelfbeheer.

Naast de zorg voor een (duurzame) instandhouding van de leefomgeving zijn er in de loop der jaren een aantal belangrijke waarden toegevoegd aan de maatschappelijke betekenis van de openbare ruimte voor de gemeenschap. Deze staan uitgebreid beschreven in de vastgestelde Visie Leefomgeving en worden samengevat in de hieronder genoemde 4 pijlers.

Daarnaast bestaat dit programma uit enkele publiekrechtelijke taken voor onderdelen die aan de openbare ruimte zijn gerelateerd. Dit zijn de ligplekken in de havens, inritten, rioolaansluitingen, verkeersbesluiten, kabels en leidingen en begraafplaatsen

De verhouding tussen overheid en de samenleving verandert. Voor Deventer is de visie Leefomgeving het uitgangspunt. De visie gaat uit van 4 pijlers:

1. Schoon, heel en veilig
2. Bewuste inrichting
3. Maximaal rendement
4. Ruimte voor initiatief

Door het beperkte investeringsvermogen van de afgelopen jaren bij zowel gemeente als partners transformeert de instandhouding van de openbare ruimte naar een meer organische manier van buurtvernieuwing. Wij brengen kleinschalige ontwikkelingen en reguliere beheermaatregelen organisatorisch en financieel onder in één proces. Nu met de gebiedsgerichte aanpak en het wijkgericht werken ontstaan meer kansen om vanuit een integrale programmering de beschikbare middelen nog doelmatiger in te zetten en beter op elkaar af te stemmen.

De actualiteit

Een duidelijke ontwikkeling die wordt waargenomen is dat de gebruiksdruk op de openbare ruimte nog steeds flink aan het toenemen is en dit vraagt extra inspanningen om hier goed grip op te houden. Steeds weer nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en inzichten vragen om een antwoord van de gemeente om hier allemaal op een verantwoorde manier een plek aan te geven. Je kan hierbij denken aan klimaatverandering, energie transitieopgave, participatie-initiatieven, fitheid/gezondheidsbehoeften, de inclusieve samenleving, nieuwe vormen van mobiliteit maar vooral dat wonen, werken en recreëren allemaal veel meer geïntegreerd wordt in ons dagelijks levenspatroon.

Kortom dit vraagt om een duidelijke regie in die openbare ruimte die een ontwikkelende en faciliterende grondhouding in het beheer van de openbare ruimte nodig heeft. Naast deze houding is het onvermijdelijk dat dit een grotere claim gaat leggen op de beschikbare middelen in de komende jaren.

Actuele beleidscontext

Programma Leefomgeving zet zich al geruime tijd hard in om alle afgesproken doelen en prestaties van de programmabegroting waar te maken. Dit gebeurt volgens lijnen zoals in de Visie Leefomgeving (2014) en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma (2016) zijn vastgelegd.

De kern van deze visie is dat er voor iedereen in Deventer een schone, hele en veilige leefomgeving wordt geboden. Met daarbij het streven naar een maximaal rendement van de investeringen, ruimte voor initiatief en uiteindelijk een fijne en prettige woonomgeving. Ondanks het feit dat de Visie Leefomgeving nog een grote mate van actualiteit en urgentie ademt, wordt ingezet op het actualiseren van deze visie ten einde beter aan te kunnen sluiten bij actuele ontwikkelingen op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en verduurzaming in de gehele beheer en onderhoudscyclus. Daarmee zal meer duiding worden gegeven aan het begrip 'Ontwikkelen beheren' waarbij hele buurten door interventies vanuit programma Leefomgeving functioneel naar het juiste niveau getild worden. Daarbij gaan de thema's vergrijzing, gezondheid, inclusiviteit en (bewoners) initiatieven om extra inzet vragen de komende jaren bij leefomgeving. We hopen in 2025 de actualisatie van de visie af te kunnen ronden.

Reeds geruime tijd wordt geconstateerd dat het steeds moeilijker wordt om de gehele opgave waarvoor het programma Leefomgeving staat waar te kunnen maken. In 2023 is de nota kapitaalgoederen (NKG) opgesteld met daarbij een onderbouwing hoeveel middelen benodigd zijn voor de komende jaren. Bij behandeling van de voorjaarsnota 2023 en de voorjaarsnota 2024 is daar voor een deel aan tegemoet gekomen maar is daarmee nog niet geheel op orde gebracht. Om daar wel in te voorzien zullen extra aanvullende middelen nodig zijn om aan alle (wettelijke) eisen en (maatschappelijke) wensen te kunnen voldoen de komende jaren.

1. Ontwikkelingen en trends voor de komende jaren

Inleiding

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in de afgelopen jaren en welke ontwikkelingen zien we de komende jaren op ons afkomen?

De trends en de ontwikkelingen die gesignaleerd worden zijn een mix van zaken die al spelen, zich ook voort blijven zetten en zaken die vrijwel zeker gaan spelen in de nabije toekomst. Er volgt hieronder een weergave van diverse zaken die invloed hebben op de inrichting en het beheer en onderhoud van onze Leefomgeving. Deze beïnvloeden ons handelen en de inzet van de beschikbare en benodigde middelen voor de komende jaren.

De ontwikkelingen en trends

De verandering van ons klimaat is een tijd geleden al onderkend en heeft geresulteerd in een klimaatadaptatieprogramma om wateroverlast, droogte en hittestress doelmatig aan te kunnen pakken. We zijn gestart met een langdurig en intensief traject om deze knelpunten het hoofd te bieden. De eerste stappen zijn gezet maar er liggen nog de nodige uitdagingen die we aan moeten gaan.

De energie- en warmte-transitie -opgaven hebben gevolgen voor de gebouwde fysieke omgeving maar ook een enorme impact op de, niet-bebouwde fysieke leefomgeving. Er komen voorzieningen onder en boven de grond waardoor deze opgebroken en de inrichting aangepast moet worden. Hier gaat het nodige veranderen in de nabije toekomst.

De circulaire en duurzame samenleving is niet direct een geheel nieuwe ontwikkeling maar deze gaat steeds meer invloed krijgen op het handelen in de fysieke leefomgeving. De aanbestedingen gaan daar nog meer op ingericht worden. De inrichting en het beheer van de openbare ruimte wordt anders waardoor een andere inzet van (meer) middelen plaats gaan vinden de komende jaren.

Een andere duidelijke trend is dat mensen een gezonde samenleving steeds belangrijker vinden en tevens zien we dat men meer wil integreren in de dagelijkse levenscyclus. Zeker sinds de komst van de coronapandemie hebben mensen het buiten sporten en bewegen in de dagelijkse leefomgeving opnieuw uitgevonden en zijn wonen, werken en recreëren (sporten) meer met elkaar verweven geraakt.

Naast de speelvoorzieningen voor kinderen melden steeds vaker volwassenen zich met sport- en speelbehoeften in hun directe woonomgeving. Gezondheid in de openbare ruimte is voor de komende jaren een belangrijk thema. Zie hiervoor ook het door de raad vastgestelde speelbeleidsplan. Vanaf 2027 zijn hiervoor bij de voorjaarsnota 2024 middelen beschikbaar gesteld.

In het verlengde van bovengenoemde behoeften is er een duidelijk waarneembare beweging dat bewoners en soms ook bedrijven met initiatieven naar ons toe komen om enkele onderdelen van de openbare ruimte aan te mogen passen of soms zelfs in eigen beheer te mogen krijgen. De participatie samenleving in alle facetten, van heel bescheiden een paar plantjes bij een boom tot en met right to plan/challenge, vraagt om zorgvuldige begeleiding zeker wanneer we als gemeente de regie vast willen houden.

Een andere waarneembare trend die zich nog steeds meer manifesteert is de zogenaamde juridificering van de maatschappij. Veel vaker dan in het verleden bewandelen bewoners en bedrijven de juridische weg om hun gelijk te krijgen en daarmee zaken naar hun hand te zetten. Het zal duidelijk zijn dat we hier graag op een juiste en adequate manier op moeten reageren en dat het inzet vraagt van ons.

Het continu meebewegen en meedenken in behoeften die voortkomen uit verschillende invalshoeken zoals, die bijvoorbeeld ontstaan door een vraag vanuit de gewenste inclusieve maatschappij, maakt dat er hierop adequaat ingespeeld moet worden bij de inrichting van onze openbare ruimte. Iedereen moet mee kunnen blijven doen en waar nodig betekent dat een aangepaste openbare ruimte. Dit veroorzaakt een vraag/behoefte die niet altijd gelijke trend houdt met de technische programmering.

De vastgestelde omgevingsvisie geeft aan dat we midden in de maatschappij staan en samen met de bewoners, bedrijven en alle belanghebbende partijen in de stad moeten bouwen aan onze gemeente. De organisatie dient daarvoor verschillende rollen aan te nemen, die variëren van regisseur, beheerder, participant, realisator tot informant. In de openbare ruimte zijn deze rollen allemaal aan de orde en soms lopen deze rollen door elkaar heen.

Bovenstaande sluit nauw aan op de ambitie om een participatieve samenleving te willen zijn en daarmee bewoners en bedrijven ruimte te geven voor initiatieven in allerlei vormen en verschillende omvang. Van kleinschalig (stoeptegel)- niveau tot en met right to challenge met alles wat daartussen zit en wat daarbij komt kijken. Veelal spelen zich dit soort zaken af in de openbare ruimte en zal daar passend op gereageerd moeten worden.

Dan zijn er de nog de diverse grote ambities van Deventer zelf waarin we met partijen gebiedsgericht willen bouwen aan de toekomst van onze mooie gemeente. De openbare ruimte is een belangrijk onderdeel, het fundament, dat bij al die gebieden volwaardig meegenomen dient te worden zodat het functioneren ervan al in een vroeg stadium een volwaardige plek krijgt in het geheel. We denken hierbij aan onder andere de bereikbaarheid, de groenstructuur, het klimaatadaptatieprogramma, het thema gezondheid, ontmoeting, riolering, etc.

Voor al door de grote ontwikkeling op het gebied van Wonen, Ruimte en Stad zijn er op het vlak van bereikbaarheid (op peil houden) en een robuuste groen/blauwe structuur behouden/ontwikkelen flinke uitdagingen te verwachten de komende jaren. Denk hierbij aan het verbeteren/uitbouwen van de fietsinfrastructuur maar ook aan de afronding van het Hanzetrace is daarbij van belang. De groen/blauwe infrastructuur is van groot belang voor onder andere de benodigde klimaatmaatregelen, gezonde leefomgeving, aantrekkelijke leefstad en voor recreatiemogelijkheden.

Om al deze zaken goed in beeld te houden is het nodig om de data goed op orde te krijgen en de systemen zowel binnen als buiten op elkaar afgestemd te krijgen zodat we de juiste sturingsinformatie in handen hebben. Het data-gestuurd werken zorgt ervoor dat we regie houden op hetgeen er gebeurt in de gemeente. We kunnen daarmee communiceren met andere partijen en overheden die eveneens belangen hebben bij een organisatie die weet wat er speelt. Het stelt ons tevens beter in staat om van tijd tot tijd innovatieve zaken in te brengen in onze leefomgeving.

2. Concrete vragen en aandachtspunten

De vraag is niet zozeer of we met de bovengenoemde ontwikkelingen mee willen bewegen en mee willen doen maar meer hoe we dit zouden kunnen doen de komende jaren. Zijn we ingesteld als organisatie om al deze opgaven aan te kunnen? Beschikken we over de gevraagde kennis en ervaring? De verwachting daarbij is dat op het vlak van capaciteit zowel kwantitatief als kwalitatief aanvulling nodig is bij het programma Leefomgeving om alle veranderingen, aanvullende behoeften en maatschappelijke groei op te kunnen vangen.

Hebben we voldoende middelen om de stad en het buitengebied op orde te houden, maar ook om mee te kunnen groeien met de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen? Beschikken we al over de juiste 'gereedschappen' om al deze zaken aan te kunnen en zijn ze op korte termijn inzetbaar? Wordt er op de juiste wijze regie gevoerd op de openbare ruimte in Deventer om alle ontwikkelingen op een goede manier een plek te geven in de komende jaren? Dit ook in relatie tot de verbonden partijen die voor ons actief zijn.

Waar het programma Leefomgeving zich tot enkele jaren geleden zich nog 'enkelvoudig' kon richten op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, dient zij zich nu steeds meer op andere integrale gemeentelijke doelstellingen te richten om hiermee te kunnen voldoen aan de brede maatschappelijke verwachtingen. Daarom zijn er nu al afspraken gemaakt om op een wijkgerichte manier en integraler naar de brede opgaven te kijken en daar een passende gezamenlijke programmering op te zetten voor de inrichting van een gebied of een wijk. In een gebiedsgerichte aanpak kunnen we kruisverbanden aanbrengen vanuit het sociaal en ruimtelijk domein. Daarbij kun je de opgaven zoals energie- en warmte-transitie, toekomstige bedrijventerreinen, klimaatadaptatie, een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving goed borgen.

De aanleidingen om zaken in de inrichting en of het beheer in de leefomgeving aan te passen worden dus niet meer louter en alleen ingegeven door een technische noodzaak maar ook omdat we als gemeenschap andere eisen stellen dan enkele jaren geleden. Het overkomt ons dan ook steeds vaker dat bewoners, bedrijven of andere belanghebbenden met verzoeken voor aanpassingen komen, ruim voordat de inrichting aan groot onderhoud toe is. Het knelpunt hierbij is dat we daar de middelen niet altijd voor hebben en de verzoeken niet (volledig) kunnen honoreren.

Het programma Leefomgeving wil graag die brede regierol in de openbare ruimte op zich nemen. Daarbij zien we, naast de wijkgerichte aanpak en een aantal andere activiteiten die al in gang zijn gezet, 3 hoofdsporen voor ons;

1. Het eerste spoor is het maken van een nota kapitaalgoederen Leefomgeving (NKG) waarin staat wat we aan assets (producten) hebben in de openbare ruimte en wat het kost om deze (duurzaam en) op niveau in stand te houden. In deze nota kapitaalgoederen kijken we niet alleen naar de vervangingsopgave maar ook naar de onderhoudsopgave. Daarnaast is gekeken naar de noodzaak om de werkwijze van Leefomgeving begrotingstechnisch aan te laten sluiten op de BBV. De nota kapitaalgoederen feeft meerjarig inzicht in de stand van zaken van alle elementen die onderdeel uitmaken van de leefomgeving. De nota kapitaalgoederen Leefomgeving is in 2023 aan de raad gepresenteerd. De resultaten daarvan zijn gebruikt in de aanloop naar de Voorjaarsnota 2023 en de voorjaarsnota 2024 inclusief meerjarig perspectief. Hierbij zijn eerste stappen gemaakt naar aanvullende dekking. Afgesproken is dat in 2027 een herijking van de nota kapitaalgoederen Leefomgeving plaatsvindt. We sluiten echter niet uit dat een bijstelling van het budget tot aan de herijking in 2027 noodzakelijk zal zijn.
2. Het tweede spoor is het opzetten van een zogenaamde tactische beheer cyclus waarin we de middellange termijnplanning van het onderhoud in beeld gaan brengen. De toegevoegde waarde van deze planning is dat we beter kunnen afstemmen op transitie-opgaven en andere langere termijnplanningen als bijvoorbeeld TBBT, energietransitie en de gehele ontwikkeling aangaande Wonen en Voorzieningen;
3. Het derde spoor is meer van organisatorische aard en moet aangeven wat er kwalitatief en kwantitatief nodig is om alle ontwikkelingen en doelstellingen waar te kunnen maken in de komende jaren.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Leefomgeving	0.5 Treasury; 0.63 Parkeerbelasting; 2.1 Verkeer en vervoer; 2.2 Parkeren; 2.4 Economische havens en waterwegen; 2.5 Openbaar vervoer; 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie; 6.3 Inkomensregelingen; 7.2 Riolering; 7.5 Begraafplaatsen en crematoria; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Bereikbaarheid van Deventer	Opgave			
	1	2	3	4
We zorgen voor een goede (duurzame) bereikbaarheid van Deventer.	✓	✓		✓

Prestatie	Onderzoek flexibele hoogwaterkering	Budget
Op momenten van hoog water in de IJssel is het vanuit maatschappelijke overwegingen wenselijk om over een tijdelijke hoogwaterkering te beschikken. Het huidige systeem voor een tijdelijke hoogwaterkering bestaat uit het plaatsen van een rij bigbags langs de IJssel. In 2024 is onderzocht wat een duurzame en technisch verantwoorde manier is om de hoogwaterkering in te blijven vullen. In 2025 vindt afstemming plaats met andere betrokken overheden, Rijkswaterstaat en Waterschap Drents Overijsselse Delta, en wordt hieruit een voorstel voor de raad voorbereid.		In 2024 is bij de begroting €75.000 beschikbaar gesteld.

Prestatie	Investering fietspad Oostermaatsdijk	Budget
In 2024 wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Eind 2024 is de definitieve raming bekend. Voor de uitvoering van het project is 1,4 miljoen gereserveerd in de begroting. Afhankelijke van de definitieve raming gaan we in 2025 over tot realisatie.		€1.400.000

Prestatie	Aanpakken van de verkeersongevalslocaties concentratiepunten	Budget
Aan de hand van de monitoring van de ongevalslocaties worden de concentratiepunten in beeld gebracht en waar nodig aangepakt.		p.m.

Prestatie	Fietsvoorzieningen (parkeren) verbeteren	Budget
-----------	--	--------

Naar aanleiding van de door de raad bij de voorjaarsnota 2023 aangenomen motie gaan we in samenwerking met de centrum(parkeer)garage, een gebouwde/bewaakte fietsenstalling in het centrum van Deventer realiseren. Daarnaast wordt ook bezien wat er aan aanvullende maatregelen nodig is de komende jaren in de openbare ruimte; nietjes , bewoners parkeren, gedragsmaatregelen, regelgeving en handhaving. Bij de voorjaarsnota 2024 is voor 2025 €125.000 beschikbaar gesteld.

Doelstelling: Bewuste inrichting afgestemd op de behoefte die past bij de situatie en de huidige tijd (anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen)	Opgave			
	1	2	3	4

Bij het (groot) onderhoud aan de openbare ruimte sturen we niet alleen op de technische toestand van de leefomgeving maar sturen we op een inrichting die past bij de functionele eisen die daar op dit moment aan gesteld worden.

Prestatie	Uitvoering geven aan speelbeleidsplan	Budget
-----------	---------------------------------------	--------

€ 0

Prestatie	Uitvoering geven aan het klimaatadaptatieprogramma	Budget
-----------	--	--------

We geven, conform het coalitieakkoord, uitvoering aan het in 2021 vastgestelde klimaatadaptatieprogramma. In 2025 wordt het programma geactualiseerd.

p.m.

Prestatie	Vergroenen binnenstad	Budget
-----------	-----------------------	--------

In 2023 is gestart met het vergroenen van de binnenstad. Dit betreft een nieuwe opgave voortvloeiend uit het coalitie akkoord. In 2025 gaan we hier mee verder.

€84.000

Prestatie	Invoering boomkroonmonitor	Budget
-----------	----------------------------	--------

De komend drie jaar het totale boomkroonvolume in Deventer te monitoren en hierover jaarlijks aan de raad te rapporteren.

€45.000

Prestatie	Route Huize Salland WC De Flora optimaliseren	Budget
-----------	---	--------

Om de bewoners van Huize Salland in de wijk te laten (blijven) functioneren wordt de route naar het winkelcentrum geoptimaliseerd zodat zij veilig en prettig heen en weer kunnen bewegen tussen beide locaties

€150.000

Doelstelling: Sturen op beleving en gedrag	Opgave			
	1	2	3	4
Bij het werken in de leefomgeving krijgt beleving (en gedrag) in de openbare ruimte een zwaar accent naast het maken van economische en sociale verbindingen.	✓	✓	✓	

Prestatie	Verbetering verblijfskwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad	Budget
We sturen op het verbeteren van de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad.		p.m.

Prestatie	Verlichting binnenstad (agenda)	Budget
in 2025 voorstellen voorleggen aan het college om door middel van verlichting de binnenstad nog verder door te laten ontwikkelen van 'place to buy' naar 'place to be'.		p.m.

Prestatie	Herinrichting Triple B-pleinen Deventer	Budget
In 2024 is een procesmatig overzicht aangeboden van wat er per plein benodigd is om te komen tot een (herinrichtings-)plan. De Brink in Bathmen is inmiddels gestart, Het Broederenplein kan voorlopig nog niet starten en de Beestenmarkt moet nog nader onderzocht worden		€3.000.000

Doelstelling: Waardering openbare ruimte; het schoon (mooi) heel en veilig houden van de fysieke leefomgeving	Opgave			
	1	2	3	4
We voldoen aan de beeldmeetlatten zoals vastgelegd in de 'Uitvoeringsagenda bij de visie Leefomgeving' (monitoren d.m.v. de maandelijkse schouwresultaten). Inwoners waarderen de openbare ruimte in 2023 gemiddeld met een 6,7. (monitoren met 2-jaarlijks bewonersonderzoek).	✓	✓		✓

Prestatie	Regulier onderhoud van de openbare ruimte door afspraken met verbonden partijen (via DVO's) en marktpartijen	Budget
Er zijn contracten en overeenkomsten met onze verbonden partijen en met marktpartijen om het dagelijks onderhoud aan de openbare ruimte te realiseren. Het regulier of dagelijks onderhoud is deels belegd bij de verbonden partijen als HGB (groen) en Circulus (reiniging). In de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) wordt dit jaarlijks vastgelegd. Daarnaast zijn er contracten met marktpartijen voor diverse vormen van klein, verzorgend en groot onderhoud aan asfaltverhardingen, elementenverhardingen, pompen en gemalen, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, parkeerinstallaties, onderhoud van het sluiscomplex en civiele kunstwerken.		€12.500.000

Prestatie	MJOP-MIND projecten (groot onderhoud)	Budget
<p>We combineren de opgave en de middelen voor groot onderhoud (MJOP), voor vervanging (MJOP) en voor de voor het optimaliseren van de verkeersinfrastructuur (MIND) in de hele openbare ruimte tot één integrale opgave. Daarbij streven we naar maximaal rendement en maximale meerwaarde (pijlars 2 en 3 uit de visie Leefomgeving). Een belangrijke werkwijze hierbij is de buurtgerichte aanpak waarbij geografisch en technisch de middelen worden gebundeld.</p>		€7.564.000
Prestatie	Nota kapitaalgoederen Deventer met passende fasering in de meerjarenbegroting	Budget
<p>In de begroting 2025-2028 ruimte te reserveren voor een “passend financieel ingroeiscenario” om te kunnen anticiperen op de geraamde opgaven in de openbare ruimte met oog voor de totale gemeentebegroting en de totale financiële situatie. De eenmalig beschikbaar gestelde middelen bij de begroting 2024 worden ingezet bij de aanpak van de boomwortelproblematiek.</p>		€250.000
Prestatie	Opstellen Groen / Blauwe Hoofdstructuur	Budget
<p>In 2024 is begonnen met het opstellen van de Groen / Blauwe Hoofdstructuur. In 2025 willen we deze in samenhang met de omgevingsvisie formaliseren</p>		Hier is in 2024 binnen het eigen programma €100.000 voor beschikbaar gesteld.
Prestatie	Visie Leefomgeving (update)	Budget
<p>Hoewel de Visie Leefomgeving op veel aspecten nog actueel is, is de Visie toe aan een update, waarbij de samenhang moet worden gezocht met de omgevingsvisie.</p>		In 2024 is binnen het eigen programma €100.000 voor gereserveerd.
Prestatie	Wortelopdruk	Budget
<p>We gaan het knelpunt m.b.t de wortelopdruk binnen Deventer de komende jaren planmatig aanpakken om veiligheidsrisico's te beheersen. De dekking van deze aanpak komt uit de eenmalig beschikbaar gestelde extra middelen Nota Kapitaal Goederen welke is voorzien bij de begroting 2024. Jaarlijks worden de grootste knelpunten in kaart gebracht en bekeken wat mogelijke acties kunnen zijn.</p>		Hier is bij de begroting 2024 €1.500.000 voor beschikbaar gesteld.
Prestatie	Uitvoering Speelbeleidsplan (spelen, bewegen en ontmoeten)	Budget
<p>Uitvoering geven aan het speelbeleidsplan (spelen, bewegen en ontmoeten)</p>		

Doelstelling: We bieden ruimte voor initiatief in de leefomgeving om zo een plus toe te voegen aan de leefomgeving	Opgave			
	1	2	3	4
We doen een beroep op inwoners en bedrijfsleven om samen met ons te zorgen voor de kwaliteit van de leefomgeving. (tekst uit het coalitieakkoord)	✓	✓	✓	

Prestatie	De initiatieftafel faciliteert diverse bewonersinitiatieven	Budget
	In 2025 worden weer diverse initiatieven gefaciliteerd in de openbare ruimte.	p.m.

Prestatie	Meenemen bewonersinitiatief bij herinrichting Van Vlotenlaan	Budget
	Bij de uitvoering van het onderdeel van de Van Vlotenlaan uit MJOP-MIND na te gaan welke meekoppelkansen er zijn om – naar aanleiding van de ideeën van de bewoners - het winkelplein De Hoogstraat aantrekkelijker te maken. De raad tijdig te informeren over de mogelijkheden, meekoppelkansen en de eventuele (financiële) consequenties daarvan.	p.m.

Prestatie	Outdoor Freerunpark	Budget
	In overleg met de jongeren, freerunners en andere betrokkenen na te gaan wat de voorwaarden en wensen zijn ten aanzien van een attractief en duurzaam freerunpark, aanvullend op de bestaande voorzieningen en op basis hiervan een 'houtkoolschets' te maken en na te gaan welke potentiële geschikte locaties op Deventer grondgebied bestaan voor de realisatie van dit volwaardige freerunpark, en in samenspraak met de voornoemde betrokkenen tot een voorkeurslocatie te komen.	In 2024 is bij de begroting € 25.000 beschikbaar gesteld.

Prestatie	Kwaliteitsimpuls Winkelcentrum Vijfhoek	Budget
	Op initiatief van de winkeliers worden kleine aanpassingen voorbereid om te komen tot een verhoging van de (groene) kwaliteit van het winkelplein te komen.	€150.000

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	58.233	47.725	46.245	47.129	47.174
Baten	20.289	17.431	17.381	17.381	17.381
Saldo exclusief reserves	-37.944	-30.294	-28.864	-29.748	-29.793
Storting in reserves	2.867	2.080	2.066	1.065	1.065
Putting uit reserves	8.144	1.691	1.842	1.689	1.690
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	5.277	-390	-224	624	625
Saldo inclusief reserves	-32.667	-30.684	-29.087	-29.124	-29.168

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €1.983.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

- Als gevolg van loon- en prijsstijging zijn de lasten in 2025 €1.450.000 hoger dan in 2024.
- Als gevolg van een lagere renteomslag zijn de lasten in 2025 €176.000 lager dan in 2024.
- Als gevolg van de stijging van de tarieven voor riolering, parkeren, begraafrechten en havens, zijn de baten in 2025 €860.000 hoger dan in 2024.

- In 2024 zijn de volgende incidentele budgetten beschikbaar gesteld:
  - Voor kabels en leidingen is per saldo eenmalig €250.000 extra budget beschikbaar gesteld.
  - Voor energie is een extra budget van €150.000 beschikbaar gesteld.
  - Voor de rotonde Hoge Hondstraat is een extra budget beschikbaar gesteld van €450.000.
  - Voor de fietsstructuur A1 is een extra budget beschikbaar gesteld van €550.000.
  - Voor de overname speeltoestellen is een budget beschikbaar gesteld van €475.000.
  - Voor Baggeren voorhaven is een budget beschikbaar gesteld van €500.000.
  - Voor onderhoud sluis is een budget beschikbaar gesteld van €100.000.

- In 2025 zijn de volgende incidentele budgetten beschikbaar gesteld:
  - Voor actualisatie visie leefomgeving is een budget van €100.000 beschikbaar gesteld
  - Voor Fietsparkeren binnenstad is een extra budget van €125.000 beschikbaar gesteld.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Leefomgeving	2024	2025	2026	2027	2028
Begraafplaatsen	-234	-259	-260	-259	-259
Economische Havens en waterwegen	-26	-22	-22	-21	-21
Inkomensregelingen	-624	-624	-624	-624	-624
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-10.723	-10.186	-10.134	-10.828	-10.828
Openbaar vervoer	-203	-198	-198	-198	-198
Parkeerbelasting	3.775	3.998	3.881	3.934	3.934
Parkeren	-2.879	-2.906	-2.906	-2.907	-2.907
Riolering	1.628	1.795	1.795	1.797	1.797
Ruimtelijke ordening	-46	0	0	0	0
Treasury	20	21	21	21	21
Verkeer en vervoer	-28.633	-21.913	-20.417	-20.664	-20.708
Saldo exclusief reserves	-37.944	-30.294	-28.864	-29.748	-29.793

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Gemeentelijk Rioleringsprogramma 2022-2026	4,3 Mb	Gemeentelijk Rioleringsprogramma 2022-2026
Visie Leefomgeving 2014	7,8 Mb	Visie Leefomgeving 2014
Uitvoeringsprogramma leefomgeving 2016	2,4 Mb	Uitvoeringsprogramma leefomgeving 2016
MeerJarenOnderhoudsProgramma Mind	36,1 Mb	MeerJarenOnderhoudsProgramma Mind
Meerjaren perspectief Parkeren 2024	0,5 Mb	Meerjaren perspectief Parkeren 2024
Nota kapitaalgoederen	1,6 Mb	Nota kapitaalgoederen
Nota areaalaccres	119 kb	Nota areaalaccres

Milieu en klimaat

Omschrijving

Anno 2024 staan we voor grote klimaatsopgaven: de aarde warmt op, de biodiversiteit neemt drastisch af en de leefomgeving van mensen overal ter wereld staat onder druk. Dit is grotendeels het gevolg van menselijk gedrag en de hoeveelheid grondstoffen die we gebruiken voor producten, diensten energie en voeding – de milieudruk die daarmee gepaard gaat overschrijdt stelselmatig de grenzen van wat de aarde aankan.

Het programma Milieu & Klimaat heeft zich ook in de afgelopen jaren ontwikkeld van een -traditionele - sectorale bescherming van het milieu naar een meer integrale bescherming. Vanuit de traditionele milieuaspecten zoals bodem, geluid, lucht, geur, trillingen, energieverbruik, veiligheid en natuur, naar een uitgebreider en integraal advies op het gebied van “klimaat”. Dit begrip is niet meer weg te denken in het programma en het gemeentelijk beleid. Een belangrijk aspect dat steeds meer aandacht krijgt is hoe we ervoor kunnen zorgen dat ons land bij geopolitieke verschuivingen minder afhankelijk is van andere landen voor de levering van grondstoffen. Daarvoor is de omslag naar een 'circulaire economie' nodig. Producten worden zoveel mogelijk binnen gesloten kringlopen geproduceerd, gedistribueerd en geconsumeerd. Zodoende wordt de waarde van grondstoffen, materialen en producten zo lang mogelijk behouden, waardoor er bijna geen afval meer is. Dit leidt tot een bijdrage aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving en de leveringszekerheid van grondstoffen. In een toekomstige circulaire economie is het de bedoeling om alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biograndstoffen te gebruiken en hergebruiken.

Actuele beleidscontext

Het programma Milieu & Klimaat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld van een -traditionele - sectorale bescherming van het milieu naar een meer integrale bescherming. Vanuit de traditionele milieuaspecten zoals bodem, geluid, lucht, geur, trillingen, energieverbruik, veiligheid en natuur, naar een uitgebreider en integraal advies op het gebied van "klimaat". Dit begrip is niet meer weg te denken in het programma en het gemeentelijk beleid. Een goede ontwikkeling is dat wij - in steeds meer en in een eerder stadium – worden betrokken bij de verschillende plannen, gebiedsontwikkelingen en ambities. De centrale vraag daarbij is – naast advies over de bescherming tegen de milieugevolgen, ook vaak "hoe kunnen we ervoor zorgen dat dit plan duurzamer kan"? Wat zijn de juridische (on) mogelijkheden, hoe kunnen we inwoners, bedrijven en ontwikkelaars stimuleren om te kiezen voor duurzamere alternatieven, zonder dat we ze belemmeren en te veel regels opleggen? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat initiatieven "groener" kunnen? Er wordt van ons verwacht dat we samen met de verschillende vakafdelingen (groen, beheer openbare ruimte, mobiliteit, klimaatadaptatie, om er maar een paar te noemen) invulling geven aan wat er nu wordt verstaan onder "duurzaam" en "circulair". Op de verschillende terreinen gebeurt er onder de noemer van deze begrippen al heel veel.

Dit doen we in samenwerking met veel partijen, zowel intern als extern. We werken nauw samen met onze verbonden partijen: de Omgevingsdienst IJsselland en Circulus. Daarnaast voeren we werkzaamheden uit in samenwerking met de Stichting Ulebelt, het Klimaatcentrum, vrijwilligers en bedrijven. Sinds 2016 is Deventer een Global Goals Gemeente. De 17 Sustainable Development Goals zijn enorm belangrijk voor klimaat en maatschappij. Daarnaast bieden ze kansen voor innovatie van bestaande en nieuwe business. Volgens internationaal onderzoek zorgen de Global Goals wereldwijd voor een economische groei van mogelijk 30 biljoen euro en 380 miljoen nieuwe banen (onderzoek Better Business, Better World). De Global Goals dragen bij aan de verdere groei en (inter)nationale profilering van Deventer. Deventer wordt van oudsher gekenmerkt door een open houding naar de wereld om haar heen. Vanuit die houding heeft Deventer zich gecommitteerd aan de 17 Global Goals. Toen de VN in 2015 de 17 Global Goals vaststelden, werden deze direct geadopteerd door alle lidstaten. En de reden is helder: waar de eerdere Milleniumdoelen nog vooral gericht waren op ontwikkelingslanden, zijn de Global Goals belangrijk voor de hele wereld, dus ook voor Deventer. Ontwikkelingen met betrekking tot de Global Goals zijn te volgen via www.deventer4globalgoals.nl.

Op het gebied van inzameling en verwerking van afval zijn diverse (externe) ontwikkelingen gaande die van invloed zijn op de afvalstoffenheffing. De afgelopen jaren zijn deze ontwikkelingen opgevangen binnen de afvalreserve, waardoor de afvaltarieven nagenoeg gelijk konden blijven, maar de dekking daaruit heeft de bodem bereikt. Voor 2025 zal de afvalstoffenheffing voor de burger van de gemeente Deventer stijgen. We blijven hiermee nog onder de tarieven van vergelijkbare gemeenten als Apeldoorn, Enschede en Zwolle. In 2024 zijn we gestart met de actualisatie van het grondstoffenplan (GSP), deze loopt eind 2024 af. Eind 2024/ begin 2025 komen we bij u terug voor de besluitvorming rondom het nieuwe grondstoffenplan 2025-2028. In dit plan zal extra nadruk liggen op "Schone Stroom", de inzameling rondom PMD en voorlichting/communicatie. Het is helder dat er een omslag nodig is naar een "circulaire economie". Hierbij gaat het erom om via het grondstoffengebruik bij te dragen aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen. In een circulaire economie zijn vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biograndstoffen in omloop. Producten worden binnen gesloten kringlopen geproduceerd, gedistribueerd en geconsumeerd. Zodoende wordt de waarde van grondstoffen, materialen en producten zo lang mogelijk behouden. In 2024 is de visie "Deventer Circulair" vastgesteld, waarbij we aansluiten bij de rijksdoelstellingen circulariteit: 50% in 2030 en 100% in 2050. In 2025 werken we deze visie "Deventer Circulair" samen met de vakafdelingen uit in een uitvoeringsprogramma. Hiermee zijn we gestart na de vaststelling van de visie in juli 2024. Het streven is om deze uitwerkingen gereed te hebben bij de voorjaarsnota 2025. Het uitvoeringsprogramma zullen we ter consultatie aan uw raad voorleggen.

Op dit moment werken we aan het opstellen van het biodiversiteitsplan en de "Groen / Blauwe Hoofdstructuur", Deze willen we in 2025 gereed hebben, zodat besluitvorming kan plaatsvinden. Besluitvorming omtrent de eerder ingediende motie "Bermen in Bloei" verwachten we in Q3 2024. De voorbereidingen voor het opstellen van het Basisontwerp van het "verkabelen"; het onder de grond brengen van hoogspanningskabels is in 2024 opgestart. In maart 2024 was het eerste ambtelijk Kernteamoverleg. De benodigde (GIS-)data voor de BO-fase aangereikt aan Tennet. De planning is besproken en een communicatie- en participatieplan is opgesteld. In Q3/Q4 2024 zal gestart worden met de communicatie in de wijken waar werkzaamheden moeten gaan plaatsvinden. Dit is relatief vroeg in het proces. Dat heeft te maken dat Tennet betredingstoestemmingen moet verkrijgen van grondeigenaren i.v.m. benodigde bodemonderzoeken voor de BO-fase.

Duurzaam Deventer is het communicatieplatform dat in samenwerking met programma 4b in 2024 is gelanceerd. In 2025 zullen alle duurzame initiatieven (energietransitie, ecologie, circulariteit en klimaatadaptatie) via dit communicatieplatform plaatsvinden. www.duurzaamdeventer.nl. Laadpalen en Laadinfra is een onderwerp dat in 2025 in samenwerking met mobiliteit en energietransitie extra aandacht behoeft. Vanuit extra middelen zal worden ingezet op versterkt energietoezicht bij bedrijven. Deze handhaving krijgt al een aantal jaar extra aandacht, deze zal in 2025 worden versterkt, mede vanuit voorgestelde middelen vanuit het programma Energietransitie.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Milieu en klimaat	0.5 Treasury; 6.3 Inkomensregelingen; 7.3 Afval; 7.4 Milieubeheer; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: A: Biodiversiteit en ecologie - Sustainable Development Goal 15: leven op het land	Opgave			
	1	2	3	4

De maatschappelijke roep om het behoud en herstel van biodiversiteit groeit. De inwoners van gemeente Deventer verwachten dat hier meer aandacht aangegeven wordt. Dit maakt dat het nodig is om de waardevolle gebieden goed in kaart te hebben en te beheren. Daarbij dient een beleidskader en waarden vastgesteld te worden voor gezonde ecosystemen en biodiversiteit. Er is een steeds grotere vraag naar de inzet van de functie van de stadsecoloog. Het is de bedoeling dat in 2025 het Biodiversiteitsplan is vastgesteld en dat we verder werken aan het opstellen van de "Groen / Blauwe Hoofdstructuur"

Prestatie	Het vaststellen en handhaven van beleid blauw / groene hoofdstructuur, ecologie en biodiversiteit	Budget
	We brengen waardevolle blauw / groene hoofdstructuren in kaart. Dit vormt de basis voor het nieuwe op te stellen beleidskader biodiversiteit.	€50.000

Prestatie	Het inzetten van lokale ecologische kennis	Budget
	Door inzet van (lokale) ecologische kennis en advies bij ruimtelijke ontwikkelingen, vergunningverlening en onderhoud van de openbare ruimte streven we ecologisch optimale situaties na. Hierbij benutten we actief het netwerk van vrijwilligers.	€30.000

Prestatie	Het uitvoeren van het hernieuwde biodiversiteitsbeleid inclusief het uitvoeren van de moties bermen in bloei, bloeiende slootkanten en het amendement "Meer biodiversiteit in de verstedelijkte stad".	Budget
	Bij het nieuw op te stellen biodiversiteitsbeleid horen ook verdere uitvoeringstaken. Deze worden deels uitgevoerd binnen de bestaande formatieruimte en door het in de VJN beschikbaar gestelde budget. De afgelopen twee jaar zijn er meerdere moties rondom biodiversiteit ingediend en aangenomen. Deze moties vragen in meer of mindere mate om koerswijziging in het beleid en uitvoering. Hieraan zijn kosten verbonden die - hoe gering soms ook - niet uit de huidige begroting gedekt kunnen worden. We voeren budget op om de komende tien jaar middelen te hebben waarmee we quick-wins kunnen benutten.	€100.000

Doelstelling: A: Doorgaande verbetering klimaat en het verminderen van milieugevolgen - Sustainable Development Goal 11: duurzame steden	Opgave			
	1	2	3	4

Doorgaande verbetering van klimaat in de hele gemeente. Klimaat speelt op allerlei terreinen; bij groen- en waterstructuren, bouwen, mobiliteit, binnen de maak- en kenniseconomie, bedrijventerreinen, binnen droge en natte ecologische verbindingzones. ✓

Prestatie	Kennis en advies klimaatsthema's	Budget
-----------	----------------------------------	--------

Het begrip klimaat voor de gemeente met de vakafdelingen vertalen in concrete voorbeelden en toetsbare normen. Door inzet van kennis en advies over klimaatsthema's worden initiatieven (in het voortraject) van o.a. ruimtelijke ontwikkelingen, bij groen- en waterstructuren, Klimaatadaptatie, mobiliteit, binnen de maak- en kenniseconomie, bedrijventerreinen, binnen droge en natte ecologische verbindingzones gefaciliteerd. Onder klimaatsthema's verstaan we: Circulariteit, Ecologie en biodiversiteit, Klimaatadaptatie (programma 3) en Energietransitie (15)

Prestatie	Uitvoeren visie Deventer Circulair	Budget
-----------	------------------------------------	--------

Opstellen uitvoeringsprogramma met interne afdelingen, bedrijven, inwoners en maatschappelijke instellingen. €100.000

Prestatie	Bewustwording van zorg voor leefomgeving	Budget
-----------	--	--------

Door middel van natuur- en milieueducatie worden inwoners, met name via de basisscholen, bewust gemaakt van de zorg voor de eigen leefomgeving en dierenwelzijn. €625.000

Doelstelling: A: Gezonde leefbare toekomstbestendige stad - Sustainable Development Goal 9: duurzame industrie	Opgave			
	1	2	3	4

Het doel van de huidige milieuregelgeving is het terugdringen van de milieugevolgen, met name op de aspecten geluid, luchtkwaliteit, geuroverlast, bodemverontreiniging en energiegebruik. Vaak is deze bescherming nog sectoraal, maar we werken naar een steeds meer integrale bescherming, die vanaf 1 januari 2024 wettelijk is vastgelegd in de nieuwe Omgevingswet. Het begrip omgevingswaarde speelt een belangrijke rol in de Omgevingswet, die doorvertaald moeten worden in de Omgevingsvisie. Vooruitlopen hierop brengen we beleid en waarden in kaart. Door de integraliteit gaat het om het afwegen van alle belangen en waarden die in de fysieke leefomgeving een rol spelen, het gaat over de wijze waarop we al die belangen laten meewegen in het proces. Het gaat over duurzame, ecologische, ruimtelijke, economische, sociale, financiële, klimaat, of energietransitie belangen. Hoe zorgen we er met elkaar voor dat al deze – tegenstrijdige - belangen voldoende tot zijn recht komen. En hoe zorgen we ervoor dat we hierin initiatieven van bewoners en bedrijven voldoende kunnen ondersteunen. ✓

Prestatie	Omgevingsdienst IJsselland - Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies Omgevingswet	Budget
	De Omgevingsdienst IJsselland verzorgt de gemeente Deventer de vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies op gebied van de milieuaspecten van de regelgeving in de Omgevingswet. Dit om structurele overschrijdingen van milieunormen in de fysieke leefomgeving tegen te gaan waarbij er extra aandacht is voor energietoezicht op energierelevante bedrijven.	€2.044.000
Prestatie	Het extra investeren in handhaving Milieuregelgeving voor energiebesparing	Budget
	Naast de wettelijke verplichtingen willen we de energiebesparing bij grote bedrijven verder stimuleren. Deze inzet combineren we met het verder toekomstbestendig maken van bedrijven(terreinen), waarbij ook de thema's klimaatadaptatie, tegengaan hittestress, circulariteit en andere besparingen aan bod komen. Vanuit de regio Stedendriehoek in samenwerking met het DEP (programma economie en energie) werken we hieraan.	€50.000
Prestatie	Het in beeld brengen van omgevingswaarden fysieke leefomgeving (in het Omgevingsplan)	Budget
	In de nieuwe Omgevingswet staat het begrip "fysieke leefomgeving" centraal. Bij de uitvoering van deze wet komen alle aspecten van de fysieke leefomgeving samen: Op dit moment werken we aan de ontwikkelingen die samenhangen met de vertaling van het tijdelijke deel van het Omgevingsplan naar definitieve voorschriften. Integrale gebiedsontwikkeling is in dit kader onontbeerlijk en het is zaak om hierin een evenwichtige afweging te maken. Elk gebied heeft eigen kwaliteiten die versterkt kunnen worden en hoe kunnen we daarbij de dilemma's (stikstof, ecologische kwaliteit, ruimte, economie, klimaat, financieel) helder maken en bepalen welke waarden – in een bepaald gebied- voor gaan? Veel kennis is al binnen de gemeente aanwezig, vaak nog wel versnipperd en gefragmenteerd. Zo is er bijvoorbeeld al veel informatie over bodemonderzoeken, luchtkwaliteit, externe veiligheid, geluid, natuurwaarden, ecologische kennis, landschapselementen, enzovoorts. In het kader van de Omgevingswet, de op te stellen Omgevingsvisie en het Digitaal Stelsel Omgevingswet, de DSO zal deze informatie verder ontsloten en in kaart gebracht moeten worden.	€100.000
Prestatie	Het bewaken, centraal gegevensbeheer, uniforme processen bodemkwaliteit	Budget
	Het onderzoeken en monitoren van de kwaliteit van bodem en grondwater en het waar nodig saneren van verontreinigingen zodat alle risico's als gevolg van bodemverontreiniging zijn weggenomen of beheerst. Het preventief (laten) beoordelen van de kwaliteit van de bodem bij aangewezen milieubelastende activiteiten.	p.m.
Prestatie	Het verder terugdringen van geluidsoverlast	Budget
	Het verder terugdringen van geluidsoverlast als gevolg van verkeer en geluidsoverlast van milieubelastende activiteiten zoveel als mogelijk voorkomen middels wettelijke vereisten. Het verminderen van geluidsoverlast als gevolg van auto- en treinverkeer door het uitvoeren van saneringsmaatregelen, zodat de geluidsoverlast in geen enkele woning in Deventer boven de wettelijke norm ligt.	p.m.

Prestatie	Het uitvoering geven aan de eisen van het Schone Lucht Akkoord	Budget
-----------	--	--------

In 2018 heeft de gemeente Deventer het Schone Lucht Akkoord (SLA) getekend waarmee het zich heeft verplicht om op verschillende taakvelden extra inzet te plegen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Jaarlijks rapporteren we over de genomen maatregelen. €100.000

Doelstelling: A: Zorgvuldig omgaan met grondstoffen, circulariteit bevorderen - Sustainable Development Goal 12: verantwoorde consumptie	Opgave			
	1	2	3	4

Er is steeds meer noodzaak aanwezig om zorgvuldiger om te gaan met grondstoffen. Veel grondstoffen zijn kostbaar en – uiteindelijk – schaars. De gestelde doelstellingen zijn om 50% circulair te zijn in 2030 en om volledig (100%) circulair te zijn in 2050. We dienen de transitie naar een circulaire samenleving te versnellen. Het gaat om het op- en ombouwen naar een circulaire economie. We starten met het uitvoeringsprogramma waarin we de in 2024 vastgestelde visie "Deventer Circulair" verder uitwerken ✓

Prestatie	Het uitwerken van de visie "Deventer Circulair"	Budget
-----------	---	--------

Circulaire principes worden steeds meer integraal onderdeel van het beleid- en besluitvormingsproces en de uitvoering van de gemeente. Het is een manier van denken over hoe we met grondstoffen, producten en afval omgaan. Binnen de gemeente gebeurt al veel. Vaak nog wel ad hoc en afhankelijk van de betreffende medewerker en zijn of haar expertise. Aan ons de taak om deze acties verder te versterken, door dit in samenwerking op te pakken en dit breder uit te zetten. We richten ons op Bouwen, Leefomgeving en Goederen. €100.000

Prestatie	Het bewuster omgaan met grondstoffen, producten en afval.	Budget
-----------	---	--------

Initiatieven ondernemen om zuiniger om te gaan met kostbare grondstoffen en producten en daarbij het hergebruik van grondstoffen bevorderen. Meer aandacht voor de kwaliteit van steeds meer specifieke grondstofstromen (bouwmaterialen, grind, stenen, hout, biomassa). Ook zullen we verwerkingsinitiatieven meer en meer beoordelen op totale milieu en sociale; inclusief de impact van de materialen (CO2 belasting, grondstoffen kompas, klimaatzaken en biodiversiteitsverlies in internationale verplichte CSRD rapportage (milieu en sociale impact van bedrijfsactiviteiten). Het is belangrijk om expertise over de ontwikkelingen van de verwerkingstechnieken te combineren met vragen in de markt. €50.000

Prestatie	Het verder verminderen van de hoeveelheid restafval, betere scheiding en optimalisering inzameling.	Budget
-----------	---	--------

Een aanzet hiervoor is gedaan in het Grondstoffenplan 2022-2024 van de gemeente, dat in samenwerking met Circulus is opgezet. Het zoveel mogelijk gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval, onder meer door hogere scheidingspercentages gft, papier, glas en plastic staat hierin centraal. €250.000

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
33	Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	69	69	73	78

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	19.572	19.730	19.603	19.274	19.120
Baten	14.471	15.580	16.692	16.652	16.652
Saldo exclusief reserves	-5.101	-4.150	-2.911	-2.622	-2.468
Storting in reserves	72	23	24	25	25
Putting uit reserves	1.956	1.076	51	51	1
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.883	1.052	27	26	-24
Saldo inclusief reserves	-3.217	-3.097	-2.884	-2.596	-2.492

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €120.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

- Als gevolg van loon- en prijsontwikkeling stijgen de lasten met €93.000;
- De omgevingsdienst IJsselland berekent een incidentele verhoging in 2025 van €48.000 door. Daarnaast is er nog de stijging als gevolg van loon- en prijsindex van €121.000;
- Bij de VJN 2024 is er voor €60.000 middelen beschikbaar gesteld voor de begroting 2025 voor bermbeheer;
- In Q1 2024 is er een putting uit de reserve overlopende uitgaven bodem ad. €112.000 geweest, omdat het Rijk hier onvoldoende middelen voor verstrekt;
- In 2024 is er budget ad. €105.000 ter beschikking gesteld voor datagedreven werken;
- Vanuit 2023 is het budget voor een haalbaarheidsonderzoek verkabeling ad. €326.000 overgeheveld naar 2024;
- Er is nog een restant budget van €108.200 in 2024 voor groen kan het dak op;
- Er heeft een herschikking van het budget biodiversiteit plaatsgevonden in 2024 door een storting van €50.000 in de reserve.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Milieu en Klimaat	2024	2025	2026	2027	2028
Afval	868	1.248	2.127	2.180	2.180
Inkomensregelingen	-750	-775	-775	-775	-775
Milieubeheer	-5.227	-4.633	-4.273	-4.037	-3.884
Treasury	8	10	10	10	10
Saldo exclusief reserves	-5.101	-4.150	-2.911	-2.622	-2.468

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Grondstoffenplan 2020-2024	1,2 Mb	Grondstoffenplan Deventer 2020-2024
Beleidsnota ecologie	2,5 Mb	Beleidsnota ecologie
Gebiedsgericht Grondwaterbeheerplan	1,7 Mb	Gebiedsgericht Grondwaterbeheerplan
Omgevingsvisie externe veiligheid 2015	4,7 Mb	Omgevingsvisie externe veiligheid 2015
Uitvoeringsagenda Klimaat	1,3 Mb	Uitvoeringsagenda Klimaat

Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving

Het programma omvat de zorg en verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de gemeente, zowel de stad als het platteland inclusief de dorpen en kernen.

Dit gebeurt onder andere door beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Daartoe behoren het opstellen van planologisch kaders met een goede ruimtelijke onderbouwing, voor initiatieven uit de samenleving (een omgevingsplan of een omgevingsvergunning). Steeds belangrijker onderdeel is het verzorgen van de kaders en uitgangspunten voor integrale locatie- en gebiedsontwikkelingen die veelal samen met marktpartijen worden opgepakt.

Deventer heeft al enkele jaren geleden de oorspronkelijke uitgangspunten van de Omgevingswet omarmd. Deventer erkent door haar manier van werken dat we het als overheid niet alleen kunnen. Voor onze grote ambitie hebben we de samenleving nodig. De samenleving is voornamelijk als eerste aan zet, en komt met ideeën en initiatieven. Deventer is trots op zijn gemeente, zowel stad als landelijk gebied. De grote kwaliteit is tot stand gekomen samen met de mensen die er wonen, werken en verblijven. Dat koesteren we en willen we doorontwikkelen. De Deventer kwaliteiten en karakteristiek, het DNA, zijn daartoe randvoorwaardelijk. De gemeente geeft vooral de hoofdlijnen, inspirerende ambities en een set spelregels mee overeenkomstig onze Omgevingsvisie 2019. De belangen van omwonenden en andere belanghebbenden worden in een zorgvuldig participatietraject geborgd. De overheid is daarbij steeds meer de verbindende en bewaker van de spelregels, en dus vooral regisseur, maar soms ook zelf de realisator. De gemeente blijft echter altijd degene die uiteindelijk beslist op een initiatief, vanuit haar publieke rol en verantwoordelijkheid.

We werken structureel aan de ruimtelijke kwaliteit van stad, land en dorpen. Deventer groeit en we kiezen er vanuit de compacte stad gedachte voor om deze groei eerst op te vangen in de bestaande stad, zo maken we optimaal gebruik van de nabijheid van station, werk en voorzieningen. Dit maakt Deventer aantrekkelijk om te wonen en te werken, we zien dan ook meer en meer nieuwe initiatieven in de bestaande stad voor met name woningbouw. De ontwikkeling van een locatie biedt soms kansen om de ruimtelijke kwaliteit op gebiedsniveau te vergroten. Bij Beleid ligt dan de taak/ verantwoordelijkheid om dit te signaleren en door middel van ontwerpend onderzoek en visievorming deze kansen nader te onderzoeken.

Verder leggen wij via het ruimtelijke spoor vaak de basis voor de realisatie van de doelstellingen van andere beleidsvelden, zoals Bereikbaarheid, Parkeren en Wonen. Wij dragen bij aan goede afspraken met o.a. de corporaties over de volkshuisvesting. We zijn actief richting onze partners om de grote woningbouwopgave te helpen realiseren. Deventer heeft grote ambities uitgesproken om een bijdrage te leveren aan het oplossen van de 'woningnood'. We onderzoeken hoe en onder welke voorwaarden we tot 2035 11.000 woningen aan de huidige voorraad toe kunnen voegen. We bewaken daarbij de kwaliteit van het landelijk gebied dat zich geconfronteerd ziet met een grote druk op de ruimte, vanwege de vraag naar nieuwe woningen, maar ook door ruimtevragen vanuit de ruimtelijke sector zelf, vanuit energie (wind, zon), natuur, water, recreatie etc. We zien dat deze integrale vraagstukken niet meer passen binnen de huidige Omgevingsvisie 2019. Daarom werken wij in 2025 toe naar een actualisatie van de Omgevingsvisie als integraal afwegingskader conform de Omgevingswet.

Actuele beleidscontext

Omgevingswet

De Omgevingswet is in werking getreden en we doen inmiddels ervaring op met het leveren van producten en diensten (bijvoorbeeld een omgevingsvergunning en het publiceren van een omgevingsplan) en de nieuwe werkprocessen en systemen. We zorgen dat er voldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar is om deze producten en diensten te leveren. Ook informeren we de inwoners en initiatiefnemers welke dienstverlening en ondersteuning wij kunnen geven onder de Omgevingswet. We ontwikkelen het werken met de Omgevingswet verder door. De wet en bijbehorende kerninstrumenten bieden diverse mogelijkheden voor lokale afwegingen. Doordat in eerste instantie onder de nieuwe wet bestaande regels in stand blijven (de bruidsschat), kunnen we in de komende jaren werken aan de invulling van een eigen visie en deze vertalen in regels waar wij dat willen en in samenwerking met begrotingsprogramma's waaronder milieu, klimaat en leefomgeving.

Actualisatie Omgevingsvisie

Onder de Omgevingswet is de omgevingsvisie het enige ambitiesdocument voor de fysieke leefomgeving. De eerste Deventer Omgevingsvisie is in december 2019 vastgesteld. Deze visie gaan we actualiseren op deelvisies, plannen en bouwstenen die nadien ontwikkeld zijn en specifiek ingaan op thema's gezondheid, energietransitie en klimaatadaptatie. De actualisatie van de Omgevingsvisie wordt in samenhang voorbereid met de verkenningen ten behoeve van een integraal toekomstbeeld voor de ontwikkeling van Deventer. We zetten ook een stap in de doorontwikkeling van de vorm van de Omgevingsvisie in de geest van de Omgevingswet: digitaal, geografisch, toegankelijk en in samenhang. We zorgen ervoor dat we vóór de wettelijke deadline van 1 januari 2027 een geactualiseerde omgevingsvisie hebben die past binnen de uitgangspunten van de Omgevingswet. Voor de uitwerking van de omgevingsvisie biedt de Omgevingswet het instrument "programma in het kader van de Omgevingswet". We verkennen hoe we gaan werken met thematische en gebiedsgerichte programma's in het kader van de Omgevingswet, zowel met de (binnenkort) verplichte als ook met de vrijwillige programma's. Er wordt gewerkt aan twee pilotprogramma's die in de Deventer Omgevingsvisie 2019 werden aangekondigd, te weten Gezonde leefomgeving en Voorzieningen.

Bouwstenen (Woonvisie, Visie Landelijk gebied, Herijking hoofdwegenstructuur, Groen blauwe Hoofdstructuur)

In het kader van het project Wonen Ruimte Stad hebben we in beeld wat mogelijke woningbouwlocaties kunnen zijn (fase 1), deze vertaald naar denkrichtingen (groeiscenario's) voor de stad en hierbij een afwegingskader opgesteld om concrete locaties te kunnen toetsen (fase 2). Afgelopen jaar is met Wonen Ruimte Stad een afwegingskader ontwikkeld. Vanuit de Compacte stad gedachte en met gezondheid als overkoepelend thema, wordt een aantal mogelijke woningbouwlocaties nader verkend en wordt fasering aangebracht. Deze opbrengsten worden meegenomen in het omgevingsvisietraject. Ook onderzoeken we de doelgroepen en hun woonwensen.

We actualiseren het instrumentarium dat hoort bij geactualiseerde Woonvisie en houden daarbij de focus op het betaalbare en middensegment, om juist die groepen wat ruimte te bieden. Bijzondere aandacht gaat bovendien uit naar het huisvesten van statushouders, vluchtelingen, arbeidsmigranten, en andere huisvestingsurgente. We blijven ook inzetten op het realiseren van flexwoningen. Verder proberen we vooral jonge mensen aan onze gemeente te binden, mede met het oog op het versterken van de arbeidsmarkt.

We willen een bereikbare en leefbare gemeente zijn. Dat houdt in dat we gaan werken aan het versterken van onze hoofdwegenstructuur, en aan de fietsbereikbaarheid van Deventer. Dat draagt bij aan ons uitgangspunt om de binnenstad autoluw te maken. We gaan daarbij inzetten op parkeercapaciteit (Melksterweide, stationsomgeving, Roto-terrein) en zoeken naar een locatie voor een fietsenstalling in de binnenstad. We stimuleren nieuwe vormen van duurzame mobiliteit.

Veel aandacht zal uitgaan naar ons landelijk gebied. Langs alle kanten verheft de druk op de ruimte: bouwen van woningen, zoeken naar werkterreinen, ruimte voor natuur, water, energie, landschap etc. Bovendien vraagt een duurzame agrarische sector ook om de nodige ruimte. Dat maakt dat we bezig zijn met een visie op het landelijk gebied: wat kan de betekenis daarvan in de toekomst zijn?

We zien dat de behoefte aan ruimte in en om de stad toeneemt door o.a. beleidsambities vanuit de energietransitie, woningbouwontwikkeling en de economische ontwikkeling. Tegelijkertijd zijn ook ons groen, de natuur en waterstructuren belangrijk voor de leefomgeving en een kwaliteit om te behouden en te ontwikkelen. We gaan daarom onze kennis en informatie over groen-blaue structuren inbrengen in het traject van de Omgevingsvisie.

Projecten

Het mogelijk maken van ontwikkelingen die mede verder vorm geven aan Deventer, vragen om een afweging van alle belangen die spelen in onze fysieke leefomgeving. We doen dat zorgvuldig en met behoud van de kwaliteiten en met onze inwoners samen. Dat is ook een van de rode draden uit het Bestuursakkoord 2022-2026, Dichtbij, Betrokken&Bevlogen. Samen met partijen uit de samenleving geven we invulling aan gebiedsontwikkelingen. We zien veel voormalige werklocaties (gedeeltelijk) van functie veranderen waardoor er mooie woongebieden kunnen ontstaan, of juist een menging van wonen, zorg, werken, leren en ontspannen. De gemeente is daarbij verantwoordelijk voor het creëren van een goed leefklimaat. We maken daarover afspraken met ontwikkelende partijen (ook over realisatietermijnen) en spreken daarover met de directe omgeving (participatie). De gemeente blijft daarbij publiekrechtelijk verantwoordelijk voor het al dan niet doorgaan van een project. Mooie actuele voorbeelden zijn de ontwikkelingen op en rondom het Havenkwartier en de voormalige Tapijtfabriek.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Ruimtelijke ontwikkeling	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; 0.5 Treasury; 2.1 Verkeer en vervoer; 8.1 Ruimtelijke ordening; 8.3 Wonen en bouwen; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Evenwichtige Woningvoorraad	Opgave			
	1	2	3	4
We zorgen in samenspraak met onze partners voor een evenwichtig aanbod van voldoende woningen in wijken en dorpen, passend bij de behoefte en de aanvullende ambitie van Deventer. We streven naar ongedeelde wijken en buurten met aandacht voor een goede verdeling van draagkracht en -last.		✓		

Prestatie	Woningen voor inwoners van Deventer	Budget
We onderzoeken op grond van actuele wetgeving in hoeverre we inwoners die sociaal en/of economisch aan Deventer gebonden zijn voorrang kunnen geven op nieuw woningaanbod. Dit verwerken we in een bredere herziening van de huisvestingsverordening. Deze bieden wij in 2025 bij de raad aan.	5.000	

Prestatie	Prestatieafspraken met corporaties	Budget
We maken nieuwe afspraken met de corporaties (prestatieafspraken) en informeren de raad hierover.	20.000	

Prestatie	Woningbouwproductie	Budget
In de prestatieafspraken leggen we vast waar woningcorporaties de komende jaren (sociale huur)woningen realiseren. In Domiportal houden we met alle deelnemers van het Platform Wonen Deventer de woningbouwplannen voor Deventer bij en sturen bij waar nodig. Middels het MPG informeren wij de raad hierover (meerjaren perspectief grondzaken).	Geen afzonderlijk budget	

Prestatie	Aandachtsgroepen	Budget
Ter voorbereiding op de Wet Versterking regie volkshuisvesting werken we in regionaal verband aan een lokale urgentieverordening.	8.000	

Prestatie	Kansen voor jongeren	Budget
-----------	----------------------	--------

We onderzoeken de mogelijkheden om instrumentarium in te zetten voor het versterken van de kansen van jongeren. We bekijken in hoeverre het instrumentarium dat we inzetten nog aansluit bij de doelen en opgaven van de geactualiseerde woonvisie. Zo nodig passen we dit aan of zetten nieuw instrumentarium in.	Geen afzonderlijk budget
--	--------------------------

Doelstelling: Mobiliteit	Opgave			
	1	2	3	4

<p>We streven naar een duurzame mobiliteit in Deventer. Dit doen we door het verbeteren van de bereikbaarheid van Deventer: we richten ons op de bovenlokale bereikbaarheid voor auto, trein en fiets en op de bereikbaarheid in stad, dorpen en platteland. Het uitgangspunt is daarbij het STOMP principe; (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a service, Privéauto). Daarnaast zetten we in op het vergroten van de leefbaarheid: zo veel mogelijk voorkomen van hinder als gevolg van verkeer en vervoer en het verbeteren van de leefbaarheid onder andere in wijken. Hierbij betrekken we ook de opgave uit het Klimaatakkoord en vinden we de optimale balans tussen nieuwe ontwikkelingen en het verbeteren van de bestaande infrastructuur. Het verbeteren van de verkeersveiligheid loopt als een rode draad door al onze inspanningen. Daarbij behartigen we de belangen van mobiliteit binnen de grotere ruimtelijke opgaven van project- en gebiedsontwikkelingen (zoals De Kien en Poort Van Deventer) en kaderstellende beleidsdocumenten zoals de omgevingsvisie.</p> <p>Via de samenwerking met de Regio Stedendriehoek werken we aan onze lobbydoelstellingen, de inbreng van mobiliteit in de verstedelijkingsstrategie, de samenwerking op het stimuleren van fiets (fietsvisie, fietsstimulering) en de samenwerking op deelmobiliteit en mobiliteitshubs.</p>	✓		✓	
--	---	--	---	--

Prestatie	Mobiliteitsplan Binnenstad en Periferie	Budget
-----------	---	--------

Het mobiliteitsplan geeft richting aan de komende vijf jaar voor de binnenstad en de buurten en wijken die daaraan grenzen, de periferie. We werken aan projecten, zoals toevoegen van stallingsopties voor de fiets, verandering van de rijsnelheid op doorgaande wegen, eventsplaatsen bij Melksterweide. Ook actualiseren we het parkeerbeleid en de parkeernorm en komen met een voorstel naar de raad.	Geen afzonderlijk budget
---	--------------------------

Prestatie	Openbaar vervoer	Budget
-----------	------------------	--------

We leveren inbreng en voeren lobby voor het optimaliseren van de bereikbaarheid per spoor voor personen en goederen. Onder meer in het traject Goederencorridor Oost Europa, het aanbod aan personenvervoer per trein en de gewenste productstappen, het verminderen van hinder langs het spoor. Ook geven we invulling aan de BO MIRT afspraak voor het station Deventer. We stellen ons pro-actief op bij het optimaliseren van de stadsdiensten en de regionale verbindingen van de busconcessie, we pleiten voor faire prijsstellingen en voor aanvullende, vraagafhankelijke toevoegingen op het aanbod.	13.000
---	--------

Prestatie	Verduurzaming Mobiliteit (Klimaatakkoord)	Budget
------------------	--	---------------

We voeren concrete projecten uit die invloed hebben op de te behalen doelstelling van reductie van schadelijke uitstoot. Zo faciliteren we de uitrol van laadinfrastructuur door besluiten voor te bereiden en in overleg met energiebedrijven locaties te kiezen om energiekrapte zoveel mogelijk te voorkomen en stellen we uiterlijk 31 december 2027 een nul emissiezone voor de binnenstad van Deventer in.	50.000
--	--------

Prestatie	Hoofdwegenstructuur	Budget
------------------	----------------------------	---------------

We werken de vastgestelde Basisvoorkeursvariant 2030 en ambities van de herijkte Hoofdwegenstructuur verder uit en starten met de maatregelen die hieruit voortvloeien.	P.m.
---	------

Prestatie	Deelmobiliteit	Budget
------------------	-----------------------	---------------

We zetten ons in voor een aantrekkelijk aanbod van (gemeentegrensoverschrijdende) deelmobiliteit in de regio door samen met Apeldoorn en Voorst uit te werken hoe we aanbieders onder dezelfde voorwaarden hun diensten kunnen laten aanbieden, zodat voor hen schaalgroote ontstaat. Ook faciliteren we waar mogelijk deelautoaanbieders in de binnenstad, woonwijken en kernen. Deelmobiliteit jaagt hiermee de mobiliteitstransitie aan en is een aanvulling op de ketenreis.	Geen afzonderlijk budget
--	--------------------------

Prestatie	Fiets	Budget
------------------	--------------	---------------

We werken aan de mobiliteitstransitie door het versterken van de positie van de fiets door o.a. de uitrol van een deelfietsconcept op de fietscorridor Deventer-Apeldoorn en het verbeteren van de zowel de gemeentelijke als provinciale fietsinfrastructuur. Voorbeelden zijn de de sterfietsroute naar Diepenveen, het fietsnetwerk op het bedrijventerrein Kloosterlanden en het uitwerken van de snelfietsroutes naar Twello, Bathmen (Schipbeek) en Raalte (Overijsselskanaal). We blijven actief betrokken bij de realisatievoorbereiding van de snelfietsroute naar Zutphen door de provincie Gelderland. Tot slot starten we met het actualiseren we het Programma Fiets 2021-2025 in lijn met genoemde transitie.	15.000
---	--------

Prestatie	Ruimtelijke opgave	Budget
------------------	---------------------------	---------------

We behartigen de belangen van mobiliteit binnen de grotere ruimtelijke opgaven van project- en gebiedsontwikkelingen (zoals De Kien en Poort Van Deventer) en kaderstellende beleidsdocumenten zoals de omgevingsvisie. Dat houdt o.a. een sluitende parkeerbalans in conform ons raadskader, het benutten van kansen voor gezonde alternatieven voor autogebruik, het inbedden van hoofdverbindingen in de ontsluitingsstructuur en het voorkomen van negatieve effecten van mobiliteit in de directe omgeving.	Geen afzonderlijk budget
--	--------------------------

Doelstelling: Ruimtelijke kwaliteit	Opgave			
	1	2	3	4
We ontwikkelen en versterken de bestaande, specifieke (ruimtelijke) kwaliteiten van stad en land, en werken daarbij integraal aan de grote ruimtelijke opgaven van de gemeente Deventer.		✓		✓

Prestatie	Vervolg Wonen Ruimte Stad	Budget
Met Wonen Ruimte Stad is een afwegingskader ontwikkeld. Vanuit de Compacte stad gedachte en met gezondheid als overkoepelend thema, wordt een aantal mogelijke woningbouwlocaties nader verkend en wordt fasering aangebracht. Deze opbrengsten worden meegenomen in het omgevingsvisietraject. Ook onderzoeken we de doelgroepen en hun woonwensen.		660.000

Prestatie	Landelijk gebied	Budget
In Salland Loont wordt onderzocht in hoeverre eigenaren in het landelijk gebied een bijdrage kunnen krijgen in het onderhouden van ons kostbare landschap. Wij werken met de geactualiseerde Uitvoeringsagenda Vitaal Platteland en we nemen actief deel aan de nieuwe Leaderperiode waardoor we initiatieven uit het landelijk gebied actief steunen. We werken aan een visie op het landelijk gebied in samenhang met de omgevingsvisie. We werken samen met partners in Salland aan de voorbereiding van de uitvoering van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied waarvan de verschuiving van visievorming naar uitvoering gaat en waarbij we in concrete gebiedsprocessen participeren. Hiermee anticiperen we op de opgaven vanuit Rijk en provincie voor het landelijk gebied.		120.000

Prestatie	Actualiseren omgevingsvisie	Budget
We doorlopen een scenarioverkenning waarbij we diverse lopende beleidstrajecten (deelvisies, plannen en bouwstenen die na 2019 ontwikkeld zijn) meenemen. Ook gaan we specifieker in op de thema's gezondheid, energietransitie en klimaatadaptatie. We werken zoveel mogelijk datagedreven en passen de vorm van de omgevingsvisie aan op de uitgangspunten van de Omgevingswet: digitaal, geografisch, toegankelijk en in samenhang. We onderzoeken daarbij ook de omgevingseffecten (OER).		220.000

Prestatie	Verstedelijkingsstrategie Stedendriehoek	Budget
We vertalen de contourennotitie naar een grootschalige verstedelijkingsstrategie voor de Regio Stedendriehoek. Daarbij informeren we de raad en ondersteunen haar bij haar besluitvorming door onze beleidsuitgangspunten te formuleren. Dit voor onder andere de ruimtelijk-strategische opgaven zoals de wateropgave, infrastructuur, energie, woningbouwopgave, economische kracht. Daarnaast werken we toe naar een grensontkennende samenwerking met provincies en rijk.		125.000

Prestatie	Reclame- en uitstillingsbeleid	Budget
------------------	---------------------------------------	---------------

We bereiden een actualisatie voor van het reclame en uitstillingsbeleid en bieden deze ter vaststelling aan bij de raad. 50.000

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
35	Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	342	342	324	272

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
37	Vhrosv	Demografische druk	%	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	67,30	67,30	67,60	67,80

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
38	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	898	898	869	869

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
39	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	940	940	913	917

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
40	Vhrosv	Opgeleverde woningen	Aantal woningen	Registratie gereedmeldingen gemeente
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	440	440	450	464

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
41	Vhrosv	Opgeleverde sociale huurwoningen	% van het totaal	Registratie gereedmeldingen gemeente
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	26,82	26,82	12,90	15,70

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
42	Vhrosv	Omvang sociale huurvoorraad	Absoluut aantal	Jaarverslagen corporaties – Monitor Verantwoording Prestatieafspraken
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	13197	13197	13040	12687

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
43	Vhrosv	Gemiddelde zoektijd woningzoekenden voor sociale huurwoningen	In jaren	Jaarverslag Woonkeus
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	1,23	1,23	1,14	1,15

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	17.442	7.924	7.591	6.938	6.937
Baten	11.430	5.559	5.559	5.558	5.558
Saldo exclusief reserves	-6.012	-2.365	-2.032	-1.379	-1.379
Storting in reserves	12	50	0	0	0
Putting uit reserves	3.013	18	18	18	18
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	3.001	-32	18	18	18
Saldo inclusief reserves	-3.011	-2.397	-2.014	-1.361	-1.361

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €614.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

- In de begroting 2024 is een incidentele last begroot voor gebiedsontwikkeling, welke per saldo €325.000 hoger is dan de begroting 2025. Dit heeft te maken met de ontwikkeling van de Kop Handelskade in 2024;
- In de begroting 2025 zien we een toename binnen het programma voor het resultaat op de leges ten bedrage van circa €275.000. Opgemerkt dient te worden dat er sprake is van kostendekkendheid (zie paragraaf lokale heffingen). De kosten samenhangend met dit resultaat omvatten de overheadkosten welke niet in dit programma, maar in het programma bedrijfsvoering worden verantwoord.

Overig:

Het verloop in het saldo van 2025 naar 2026 en naar 2027 (circa €1 miljoen) wordt verklaard door het wegvallen van de incidentele middelen voor deze jaren met betrekking tot de projecten Wonen Ruimte Stad (circa €700.000) en de verstedelijingsstrategie (€250.000).

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Ruimtelijke Ontwikkeling	2024	2025	2026	2027	2028
Beheer overige gebouwen en gronden	-77	-81	-81	-81	-81
Ruimtelijke Ordening	-5.177	-2.686	-2.325	-1.725	-1.725
Verkeer en vervoer	-580	-308	-308	-308	-308
Wonen en bouwen	-178	711	682	735	735
Saldo exclusief reserves	-6.012	-2.365	-2.032	-1.379	-1.379

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Omgevingsvisie 2019	12 Mb	Omgevingsvisie gemeente Deventer
Beleidsnotitie woonwagen- en standplaatsen 2018	1,0 Mb	Beleidsnotitie woonwagen- en standplaatsen 2018
Prestatieafspraken Woningcorporaties Deventer 2024	0,4 Mb	Prestatieafspraken
Woonvisie Deventer 2018	0,6 Mb	Woonvisie Deventer 2018
Visie op Hoger Bouwen in Deventer	28 Mb	2024-78

Herstructurering en vastgoed

Omschrijving

Gebiedsontwikkeling

Deventer heeft de ambitie om met 11.000 woningen te groeien in de periode 2022 tot 2035. Een deel daarvan is binnenstedelijke herontwikkeling, maar een deel zal ook in de uitleg zijn. Daarnaast is er behoefte aan een nieuw bedrijventerrein om ook naar de toekomst toe bedrijven te kunnen blijven faciliteren. Ook spelen er nog tal van andere ontwikkelingen op het gebied van energietransitie, klimaat en natuur. Al deze ruimtelijke ontwikkelingen vragen om een visie en houding van de gemeente.

Een belangrijk thema daarbij is een evenwichtige ontwikkeling van Deventer. Ontwikkelingen in onder andere demografie, economie, technologie en klimaat leiden tot verandering in de ruimtevrage. Uitgaande van het grondbeleid als ondersteunend instrument stellen we ons in dit kader de vraag hoe we een bijdrage kunnen leveren aan de daarbij behorende opgaven en ambities. De basis daarvan is het zogenaamde situationele (dynamische) grondbeleid, waarin de gemeente zijn rol bij gebieds- en locatieontwikkelingen bepaalt aan de hand van drie criteria: ambitie, prioriteit en gewenste sturing.

Vanaf 1 januari 2024 is de ontwikkeling van de Centrumschil (inclusief binnenstad en de Kien) en Keizerslanden via Gebiedsmanagement (werkwijze integrale gebiedsontwikkeling) opgepakt. Aanleiding hiertoe is de omvang en complexiteit van de ontwikkelopgave en de sterke samenhang en afhankelijkheden tussen de diverse locatieontwikkelingen en benodigde infrastructurele maatregelen.

Vastgoed

De gemeente Deventer is eigenaar, verhuurder, huurder en gebruiker van een zeer diverse vastgoedportefeuille. De kern van het vastgoed wordt gebruikt voor maatschappelijke functies zoals, sport, welzijn, buurtvoorzieningen, brandweerkazernes, cultuur en onderwijs verspreid over de gemeente. Zie ook de paragraaf [Vastgoed](#).

Actuele beleidscontext

Gebiedsontwikkeling

Wij dragen bij aan een goede uitvoering van het situationele (dynamische) grondbeleid zoals dat is vastgelegd in de, eind 2024 aan de raad aan te bieden, nota Grondbeleid. Deventer heeft aanzienlijke ambities op het gebied van woningbouw, bedrijventerreinen, energietransitie, klimaat en natuur. Deze ruimtelijke ontwikkelingen vragen om een visie en houding van de gemeente. Gaat de gemeente zelf actief een rol pakken in de ontwikkeling of is het beter marktpartijen aan zet te laten? Hoe maakt de gemeente deze afweging? Deze vragen zijn onderdeel van het grondbeleid van de gemeente. Eind 2024 wordt de raad gevraagd een nieuwe nota Grondbeleid vast te stellen. De basis daarvan is het zogenaamde situationele (dynamische) grondbeleid, waarin de gemeente zijn rol bij gebieds- en locatieontwikkelingen bepaalt aan de hand van drie criteria: ambitie, prioriteit en gewenste sturing.

Vastgoed

Ultimo 2022 is de kadernota Vastgoed door de raad vastgesteld. Met deze beleidsnota werken we toe naar een eenduidige, uniforme en transparante wijze van vastgoedontwikkeling en -beheer. Dat doen wij door een centralisatie en bundeling van het eigendom en exploitatierisico vanuit de verschillende beleidsprogramma's naar vastgoed. Voor nadere duiding van het vastgoed in de begroting 2025 wordt verwezen naar de paragraaf Vastgoed.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Herstructurering en vastgoed	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur; 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein); 8.3 Wonen en bouwen; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Gebiedsontwikkeling Centrumschil	Opgave			
	1	2	3	4
Voor de gebiedsontwikkeling Centrumschil zijn een aantal doelen en voor het begrotingsjaar 2025 specifiek een aantal prestaties te benoemen. In het Gebiedsprogramma uit 2020 is als hoofddambitie opgenomen dat de Centrumschil in 2030 'het meest aantrekkelijke woonmilieu van Nederland biedt voor de creatieve stedeling'. De hieraan gekoppelde doelstelling luidt:		✓		

Doel

Samen met coalities in de verschillende deelgebieden bieden we ruimte voor een mix van wonen, werken, leren en ontmoeten; we transformeren leegstaand bedrijven- en kantorenvastgoed naar nieuwe, moderne woon en werkmilieus; we geven invulling aan de nieuwe Deventer Stedelijkheid door binnenstedelijk te verdichten en voegen collectieve hoogwaardige openbare ruimte toe, waar je kan ontmoeten, leren, ontspannen en bewegen. Met name in de Stadscampus wordt de openbare ruimte ook ingezet als leeromgeving voor studenten en young professionals. In lijn met de ambitie 'wonen, werken, verjongen' ligt de nadruk op studenten, young professionals en creatieve stedelingen die de arbeidsmarkt versterken en van de stedelijke voorzieningen gebruik willen maken.

Prestatie	Planvorming nieuwe locaties	Budget
Opstarten overeenkomsten en planvorming nieuwe locaties om het start bouw tempo richting 2029-2030 op te voeren en risico's in planvertraging en/of uitval te mitigeren. Haveneiland maakt hier onderdeel van uit.		P.m.

Prestatie	Faciliteren start bouw woningen	Budget
Start bouw faciliteren van ca tweehondervijftig woningen in de Centrumschil waarvan minstens de helft in de categorie betaalbaar		Geen afzonderlijk budget

Prestatie	Raamwerk Openbare Ruimte Centrumschil	Budget
Opstellen van het Raamwerk Openbare Ruimte Centrumschil als kader voor de infraprojecten en het cluster de Kien en de (gebouwde) fietsenstalling in de binnenstad als eerste verder voor te bereiden.		P.m.

Doelstelling: Gebiedsontwikkeling Keizerslanden	Opgave			
	1	2	3	4
Voor de gebiedsontwikkeling Keizerslanden zijn er doelen en voor het begrotingsjaar 2025 specifiek een aantal prestaties te benoemen. In het Gebiedsprogramma uit 2020 is als hoofddambitie opgenomen dat Keizerslanden in 2030 de grootste stadswijk van Deventer is waar iedereen zich thuis voelt. De hieraan gekoppelde doelstelling luidt:		✓		

Doel

Samen met coalities in de wijk transformeren we Keizerslanden naar een aantrekkelijke levensloopbestendige, duurzame en klimaatbestendige wijk, met een focus op vitale ouderen, een nieuwe generatie jongeren én met maatwerk voor specifieke doelgroepen.

Prestatie	Realiseren Woningen	Budget
Netto toevoeging van 300 tot 350 woningen in Keizerslanden (Steenbrugge, Geertruidentuin, van Heten locatie, Oranjekwartier) waarvan minstens de helft in de categorie betaalbaar		Geen afzonderlijk budget

Prestatie	Gebiedsprogramma Keizerslanden	Budget
Actualisatie van het Gebiedsprogramma Keizerslanden uit 2020		P.m.

Prestatie	Ontwikkelperspectief N337-zone	Budget
Opstellen van het Ontwikkelperspectief N337-zone als kader voor de drie grote infraprojecten (Capaciteitsuitbreiding van Oldenielstraat, Fiets- en voetgangerstunnel Karel de Grotelaan, Fietsvoorzieningen laan van Borgele) en de netto toevoeging van 1.650 woningen.		P.m.

Doelstelling: Grondbeleid	Opgave			
	1	2	3	4
Wij hebben oog voor de maatschappelijke ontwikkelingen om deze dynamisch en adequaat te kunnen faciliteren met het grondinstrumentarium. Met de gemeentelijke vastgoedposities dragen we bij aan de gewenste waarde creatie. We hebben zicht op de gemeentelijke kosten die voortvloeien uit de ruimtelijke opgaven om deze op een eerlijke wijze te kunnen toerekenen aan alle ruimtelijke ontwikkelingen.		✓		✓

Prestatie	Het bezit en inzet van gronden en panden	Budget
-----------	--	--------

Daar waar zich ruimtelijke gelegenheden voordoen zetten wij het grondinstrumentarium situationeel in om de maatschappelijk gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken binnen aanvaardbare financiële kaders en risico's.

Prestatie	Het samenwerken met marktpartijen	Budget
-----------	-----------------------------------	--------

Wij nemen deel in en faciliteren het structurele overleg met marktpartijen op het Platform Wonen Deventer, gericht op het realiseren van de maatschappelijke opgave wonen en voorzieningen. We hebben oog voor nieuwe ontwikkelingen en partijen die een bijdrage kunnen leveren aan deze opgave.

Prestatie	Faciliteren Smart Energy Hub	Budget
-----------	------------------------------	--------

Een Smart Energy Hub kan een oplossing bieden voor de netcongestieproblemen waarmee het A1 Bedrijvenpark Deventer momenteel kampt. Wij brengen kansrijke mogelijkheden voor een Smart Energy Hub in kaart. Dit op basis van een adviesrapport. De daadwerkelijke realisatie van de Smart Energy Hub laten we bij voorkeur over aan de markt onder voorwaarde dat de publieke belangen goed zijn geborgd.

Doelstelling: Portefeuillemanagement grondzaken	Opgave			
	1	2	3	4

Wij kennen de ontwikkelingen op de grondmarkt en hebben oog voor de kansen op het ruimtelijk faciliteren van maatschappelijk gewenste ontwikkelingen.

Prestatie	Het doorwerken aan de lopende grondexploitaties	Budget
-----------	---	--------

Wij werken samen met onze partners verder aan de grondexploitaties of grondverkoop van Steenbrugge, Eikendal, Tuinen van Zandweerd, Bedrijventerrein A1, Westfalenstraat,, Gasfabriekterrein, cluster Havenkwartier, Sluiskwartier, Winkelcentrum Keizerslanden (Roelandflatlocatie), Hagenvoorde, Wittenstein, van Heetenstraat en voormalige speeltuin/Shita-locatie. We leveren een bijdrage aan de gemeentelijke ruimtelijke opgave door:

- de verkoop van gronden ten behoeve van het bouwen van ruim 600 woningen per jaar als onderdeel van de gehele woningbouwproductie in de gemeente Deventer in 2025 (MPG 2024).
- de uitgifte van c.a. 2 ha bedrijventerreinen per jaar (MPG 2024)

Prestatie	De vestiging van het voorkeursrecht	Budget
-----------	-------------------------------------	--------

We bewaken de ontwikkelingen van de gronden waarvoor het voorkeursrecht vanuit de Wet Voorkeursrecht Gemeenten is gevestigd.

Prestatie	Nieuwe Grondexploitaties	Budget
In 2025 laten wij 2 nieuwe grondexploitaties vaststellen (Hagenvoorde en Diepenveen).		P.m.

Prestatie	Opstellen Masterplan Wechelerhoek	Budget
Voor 2025 streven wij bij de Wechelerhoek naar een masterplan en een concept-grondexploitatie.		200.000

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	25.458	19.802	9.314	6.924	2.390
Baten	23.217	20.730	10.193	8.796	3.407
Saldo exclusief reserves	-2.241	928	879	1.872	1.017
Storting in reserves	3.400	5.761	237	1.187	307
Putting uit reserves	4.486	234	38	38	13
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.086	-5.527	-198	-1.149	-294
Saldo inclusief reserves	-1.155	-4.599	681	723	723

De wijziging van het saldo inclusief reserves met -€3,5 miljoen in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

De mutaties in de begroting is tweeledig.

- Enerzijds is er in 2025, ten opzichte van de begroting 2024, sprake van een extra storting in de reserve verduurzaming vastgoed ten bedrage van €4.000.000;
- Anderzijds loopt het project Oranjekwartier af in de begroting 2025 wat bestond uit incidentele middelen (circa €280.000).

Overig:

- De mutaties van het saldo van de begroting van 2026 ten opzichte van 2025 wordt verklaard doordat er in 2026 nog €5 miljoen in de reserve verduurzaming vastgoed wordt gestort en in 2026 niet.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Herstructurering en Vastgoed					
Beheer overige gebouwen en gronden	67	805	835	846	872
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-43	-17	-16	26	26
Grondexploitatie (niet bedrijventer.)	1.000	599	59	999	119
Wonen en bouwen	-3.264	-459	0	0	0
Saldo exclusief reserves	-2.241	928	879	1.872	1.017

Investerings

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. investeringen	13.500	5.169	4.248	-11.057
Inkomsten t.g.v. investeringen	32.150	11.404	17.082	-10.376
Saldo	18.650	6.235	12.834	681

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Grondbeleid 2013 (actualisatie eind 2024)	0,1 Mb	Grondbeleid 2013

Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt

Omschrijving

Verbindend kader Sociaal domein

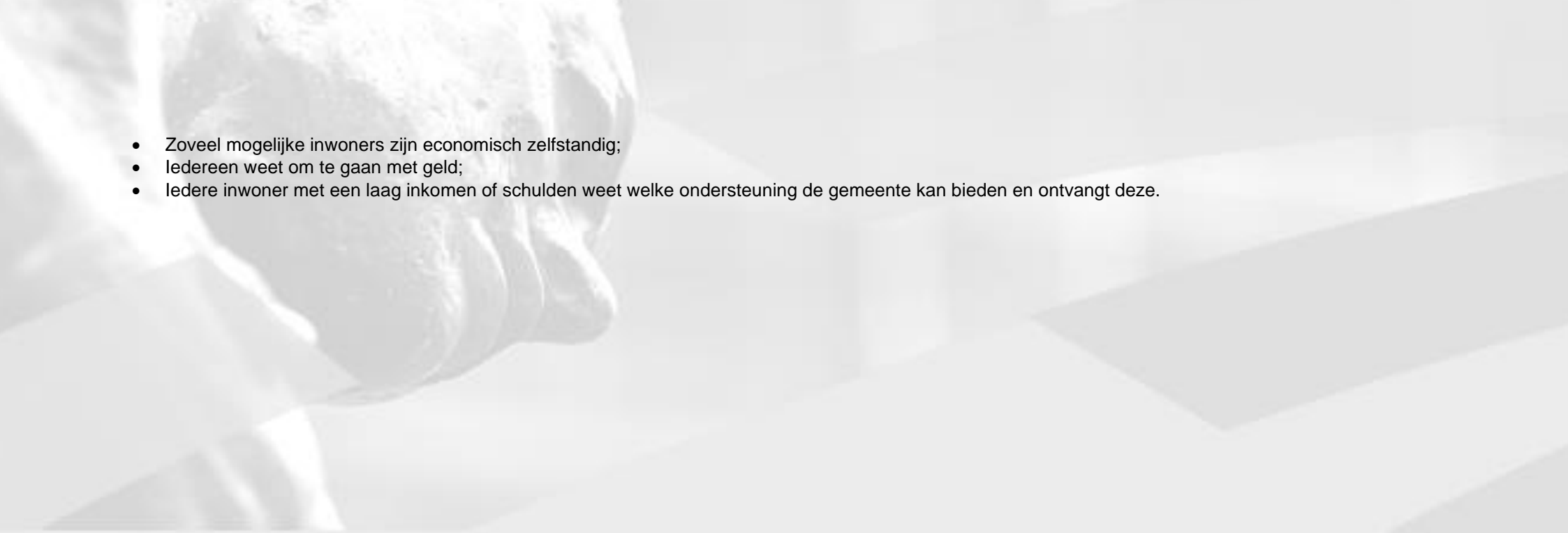
In Deventer investeren we in een omgeving waarin inwoners elkaar kunnen ondersteunen en werken samen met maatschappelijke partners om duurzame hulp te bieden. Onze gedeelde ambitie is: op weg naar een toekomstbestendige sociale basis in Deventer. Het is belangrijk voor Deventer om een lokale aanpak te hanteren die is afgestemd op de specifieke behoeften en kenmerken van de gemeente en haar inwoners.

Het bieden van maatwerkoplossingen en het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling van beleid kan zorgen voor effectievere en meer inclusieve dienstverlening. Dit vereist een zorgvuldige aanpak waarin we laten zien dat we als gemeente klaarstaan voor onze inwoners en begrip hebben voor hun soms complexe levensomstandigheden. Het sociaal domein bestrijkt ongeveer de helft van het budget dat omgaat in de begroting van de gemeente Deventer. Dat budget richten vanuit een gedeelde ambitie, visie en aanpak wat helpt om nog betere successen voor onze inwoners, professionals en de gemeente te realiseren in het sociale domein. We richten ons beleid om inwoners een gevoel van bestaanszekerheid te geven, gelijke kansen te bevorderen en gezond samenleven te vergemakkelijken.

- We investeren in bestaanszekerheid voor inwoners die het moeilijk hebben, zodat hun inkomen, werk of woonsituatie stabiel en voorspelbaar wordt. Met begrijpelijke regels en voorschriften. Bestaansonzekerheid kan schadelijk zijn en belemmert mensen om volledig deel te nemen aan de samenleving en een gezond leven te leiden. We zorgen voor voldoende inkomen, een geschikte woning en een veilige leefomgeving. Vanuit deze basis is meedoen mogelijk. Met een mensgerichte benadering voorkomen we zo onnodig leed en oplopende kosten.
- We investeren niet overal gelijk, maar daar waar het het meest nodig is om kansen te bieden aan inwoners in kwetsbare situaties. We streven ernaar dat de nieuwe generatie met minder achterstanden opgroeit. We investeren in de jeugd en bieden maatwerk aan inwoners die onze steun of zorg nodig hebben. We zoeken actief naar inwoners die geen hulp vragen, maar deze wel nodig hebben. We geven de jeugd de kans om hun talenten te ontwikkelen via kansrijke start. We hebben extra aandacht voor de positie van jongeren en jongvolwassenen. Inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn, bieden we gerichte ondersteuning.
- We investeren in het creëren van verbindingen in de buurt voor een gezond samenleven. Een vitale samenleving waarin inwoners elkaar ontmoeten en actief zijn, gezond eten, zich gezond voelen en samen bijdragen aan het versterken van onze gemeenschap. We moedigen aan om vitaliteit te bevorderen, omdat een gezonde omgeving effectiever is gebleken dan individuele inspanningen gericht op een gezondere levensstijl. We werken over alle terreinen heen vanuit positieve gezondheid. Vanuit het Preventieplan investeren we in een gezonde omgeving en stimuleren gezond leven.
- Het verbindend kader voor het sociaal domein in de gemeente Deventer is opgebouwd rond deze vier pijlers. bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezondheid leven en sociale basis. Door deze pijlers centraal te stellen binnen het sociaal domein, kan de gemeente een inclusieve, rechtvaardige en gezonde samenleving bevorderen waarin alle inwoners de kans krijgen om te gedijen en te floreren. Hieronder worden deze pijlers kort toegelicht, gevolgd door concrete maatregelen en beleidsrichtingen die de gemeente uitvoert vanuit de programma's Jeugd en Onderwijs, Meedoen en Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt.

De opgave voor het programma Werk en Inkomen specifiek bestaat uit de volgende ambities:

- We bevorderen dat mensen uitstromen uit de uitkering;
- We voorkomen dat mensen instromen in een uitkering;
- We ontwikkelen mensen waardoor zij betere kansen hebben op de arbeidsmarkt;

-
- Zoveel mogelijke inwoners zijn economisch zelfstandig;
  - iedereen weet om te gaan met geld;
  - iedere inwoner met een laag inkomen of schulden weet welke ondersteuning de gemeente kan bieden en ontvangt deze.

Actuele beleidscontext

We streven ernaar dat mensen werken, en daarmee zelfstandig hun inkomen verdienen. Mensen die werken zijn gemiddeld gezonder, maatschappelijk actiever en gelukkiger. Wanneer dat niet lukt verzorgen wij een (tijdelijk) inkomen en ondersteuning bij arbeidsparticipatie. Wij willen dat elke inwoner van Deventer met arbeidsvermogen mee moet kunnen doen op de arbeidsmarkt en in de samenleving (de inclusieve samenleving). Werk staat voorop! Er is een zeer grote vraag naar nieuwe arbeidskrachten. De ideale situatie om zoveel mogelijk mensen de aansluiting met de arbeidsmarkt te laten maken. De mismatch op de arbeidsmarkt is echter groot en hardnekkig. In Deventer hebben wij de ambitie de mismatch te verkleinen. Hierin werken we samen met de werkgevers en het onderwijs voor een doorgaande lijn van jeugd naar volwassenheid en in het tot stand brengen van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Participatiewet in Balans

De Participatiewet vormt het vangnet. Als mensen onvoldoende eigen middelen hebben om in hun bestaanskosten te voorzien of volwaardig mee te doen in de samenleving, is er recht op bijstand. Daarnaast wordt er ondersteuning geboden bij het (opnieuw) vinden van werk. Dit vangnet moet toekomstbestendig zijn. Om te kunnen zorgen voor bestaanszekerheid voor iedereen is er een culturomslag nodig én een ander mensbeeld: van denken in systemen naar wat mensen nodig hebben en uitgaan van het vertrouwen in de inwoner. Het wetsvoorstel met de aanpassingen van de Participatiewet is voorgelegd aan de Tweede Kamer, bijvoorbeeld het ontwikkelen van een breder perspectief op (maatschappelijke) participatie. Deze wijzigingen krijgen een plek bij de evaluatie en de bijstelling van het huidige handhavingsbeleid, de implementatie van ons minimale beleid en de uitvoering van Inzet op maat. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel zelf is mede afhankelijk van wanneer behandeling van het voorstel plaats zal vinden in de Kamer.

Bestaanszekerheid

Armoede belemmert mensen om een zinvolle bijdrage aan de samenleving te leveren en te werken aan hun ontwikkeling. Onzekerheid over een dak boven je hoofd, eten op tafel, betaalbare en toegankelijk zorg en een sluitend 'huishoudboekje' verminderen het welzijn van mensen en beperken de mentale ruimte om een weg uit deze situatie te vinden. Bestaanszekerheid is daarom het fundament voor een inclusieve samenleving. Onderzoek van onder andere het CBS laat zien dat de groep mensen met betaald werk die moeite heeft hun huishoudbegroting rond te krijgen groeit. Uit recent onderzoek blijkt ook dat het sociaal minimum te laag is. Zonder extra maatregelen komen mensen die op het sociaal minimum leven de komende jaren fors geld te kort. De gevolgen van die oplopende tekorten zijn ingrijpend. Het raakt mensen niet alleen financieel, maar ook mentaal. Leven met de constante stress door geldtekort gaat ten koste van de lichamelijke en mentale gezondheid van mensen én van hun eigenwaarde. Het risico op eenzaamheid neemt toe en zorgt ervoor dat het lastiger is om goed met geld om te gaan. Het wordt steeds moeilijker om zelf uit armoede te komen. Kinderen die opgroeien in armoede leven ongezonder, leren daardoor slechter en hebben minder kans op een goede toekomst. We komen deze mensen en kinderen tegen, maar zijn meestal niet in de gelegenheid de oorzaken van de problematiek aan te pakken. Maar waar we kunnen bieden wij passende ondersteuning.

Bestaanszekerheid is heel belangrijk. Elke burger moet genoeg krijgen. Misschien betekent dat ook wel dat we ongelijke dingen geven in ongelijke situaties, mits we het professioneel kunnen beargumenteren. Dan komt het aan op vakkundigheid: de situatie goed analyseren, naast inwoners staan, een plan maken en dan kijken: uit welke wet haal ik de oplossing. Dit gaat verder dan voldoende inkomen.

Inzet op maat

Een van belangrijkste ambities is zoveel mogelijk mensen begeleiden naar werk en als dat niet lukt maximaal maatschappelijk participeren. We werken hieraan volgens de uitgangspunten van Inzet op maat (beleid Participatiewet). Bij de klantgroepen Matchen en Groeien staat het matchen of ontwikkelen naar werk voorop. De klanten uit Faciliteren worden gefaciliteerd bij het vinden van vrijwilligerswerk of een basisbaan en bij de groep Zorgen staat inkomenszekerheid voorop. Training en intervisie, om de uitvoering te laten plaatsvinden conform de bedoeling van Inzet op maat, wordt voortgezet.

Bij Matchen wordt de korte en intensieve aanpak voortgezet om klanten zo snel mogelijk te koppelen aan werkgevers die om arbeidskrachten staan te springen. De klantgroep Groeien blijkt groter dan vooraf ingeschat en de problematiek anders en complexer (o.a. psychische problemen). Dit is in lijn met de landelijke trend. Om maatwerk te kunnen bieden, wordt het instrumentarium voor Groeien in 2025 blijvend doorontwikkeld. Hierbij hoort ook de inzet van jobcoaching, de doorontwikkeling van KonnecteD en de nauwe samenwerking met de werkplaatsen bij Circulus. De ontwikkeling van een Circulair Ambachts Centrum kan bijdragen aan betere aansluiting tussen vraag en aanbod voor de groep groeien en de kansen op de arbeidsmarkt. Dat geldt ook voor de inzet van de best passende werkleerroutes evenals het (zij-)instroomtraject techniek, bouw en productie vanuit de HCA en het ontwikkelpad kinderopvang. Groen, grijs en schoonmaak bieden vele baanopeningen voor onze doelgroepen. We maken hiervoor ook gebruik van de mogelijkheden binnen onze verbonden partijen het Groenbedrijf en Circulus. Maar ook maken we maximaal gebruik van de mogelijkheden van de inzet van SROI en de PSO, ook in het kader van het creëren van werkgelegenheid. Voor jongeren met problematiek op diverse leefgebieden biedt het integrale jongerenloket regie en begeleiding naar onderwijs en/of werk.

Voor de klantgroep Faciliteren blijven we inzetten op maatschappelijke participatie en monitoren we de hernieuwde inzet van de Participatiemakelaar. Hierbij verbinden we de inzet met voorzieningen in de buurt en wijk. Voor de klantgroep Zorgen ligt de focus 2024 op het contact met de cliënten, het voorkómen van overerving in samenspraak met de programma's jeugd en onderwijs en meedoen én ook blijven we controleren of mensen wel terecht een beroep doen op de uitkering.

De afgelopen twee jaar was de uitstroombestelling 400. In 2023 hebben we een uitstroom van 323 gehaald. Ondanks dat de uitstroom naar werk in 2023 procentueel in Deventer hoger was dan landelijk, zijn wij gezien bovenstaande ontwikkelingen toch genoodzaakt deze doelstelling naar beneden bij te stellen op een meer realistisch aantal van 300. Uiteraard blijven wij ons ook inzetten op de preventie van instroom, bijvoorbeeld door herplaatsingen van de 'loonkostensubsidie doelgroep'. We geven in 2025 ook uitvoering aan de verbetermaatregelen BUIG 2023. Hierbij ligt de focus op het intensiveren van de samenwerking tussen IO en KonnecteD m.b.t. de overgang tussen faciliteren en groeien en vice versa, het voorkomen van her-instroom, het ontwikkelen van een basisbaan en het verkennen van nieuwe mogelijkheden voor de statushouders onder de oude wet inburgering.

KonnecteD

In 2023 is in opdracht van de colleges van Olst-Wijhe en Deventer door RadarAdvies een onderzoek gestart naar de Toekomst van KonnecteD. In april 2024 is de tussenrapportage "Naar een toekomstbestendig leerwerkbedrijf" opgeleverd en ter informatie naar de gemeenteraad gestuurd. Op basis van het tussenrapport is de opdracht aan RadarAdvies aangepast: "Maak inzichtelijk welke scenario's er voor de beide gemeenten op tafel liggen om in de toekomst uitvoering te blijven geven aan zowel de Wsw als aan de Participatiewet". De Wsw groep, alsmede de kwetsbare doelgroepen binnen de Participatiewet hebben recht op de best passende dienstverlening om te kunnen blijven participeren naar vermogen op de arbeidsmarkt. De eindrapportage wordt in oktober 2024 gepresenteerd.

Inzet op geldzorgen en ondersteuning (IOG)

De ambitie is dat Inwoners van de gemeente Deventer in staat zijn om zelfstandig (of met hulp van hun omgeving) een financieel gezonde huishouding te voeren. Wanneer dit (tijdelijk) niet lukt, kunnen inwoners een beroep doen op hulpverlening en/of regelingen van de gemeente of andere instellingen. Bovendien blijven we adviesgesprekken aanbieden bij een uitkeringsaanvraag, intensiveren we de samenwerking in de keten zetten weer in op gerichte communicatie (bv. rondom life events). Dit draagt allemaal bij aan het voorkomen van geldproblemen door er zo vroeg mogelijk bij te zijn. In 2025 wordt verder uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan Preventie en vroegsignalering. Een belangrijke sleutel in de uitvoering hiervan zijn de Geldfit spreekuren. Deze drie laagdrempelige spreekuren, waarbij integraal naar iemands (financiële) problematiek wordt gekeken, blijken duidelijk te voorzien in een behoefte van inwoners van Deventer.

Stress sensitieve dienstverlening (ook wel: mobility mentoring) is de basis onder de dienstverlening van het armoede- en schuldenbeleid (IOG), het P-wet beleid (IOM) en de brede ondersteuning in het sociaal domein. In de implementatie van IOG blijkt dat deze basis nog lang niet onder alle medewerkers

gemeengoed is. Daarom heeft dit onderdeel van IOG het komend jaar extra aandacht in een verandertraject dat in 2024 is gestart. Hiervoor is een nieuw plan van aanpak werken volgens de bedoeling opgesteld. De inwoner centraal stellen door zoveel mogelijk aan te sluiten bij zijn/haar vraag is het overkoepelende kader voor zowel Inzet op Maat als Inzet op ondersteuning en geldzorgen. We willen zo vroeg mogelijk in contact komen. We zoeken de best passende oplossing binnen de bedoeling van de wet- en regelgeving. We vertrouwen de inwoner en zijn betrouwbaar. Cruciaal daarbij is stress sensitief werken. De drempel om bij de gemeente aan te kloppen, is zo laag mogelijk. Deze ambitie noemen wij overkoepelend “werken volgens de bedoeling”. De ingezette samenwerking tussen de voedsel-, speelgoed- en kledingbank wordt in 2025 gecontinueerd en waar mogelijk geïntensiveerd; op basis van de evaluatie van de pilots besteedbaar inkomen (Saxion, Leergeld, Rechtop) wordt bekeken hoe de gemeente Deventer hier structureel invulling aan wil geven; dit geldt ook voor verschillende andere pilots. Ondanks de extra communicatie inzet zijn er nog steeds inwoners die geen of onvoldoende gebruik maken van de regelingen waar zij recht op hebben. Dit is een traject van lange adem. Veel inwoners ervaren schaamte of denken niet tot de doelgroep te horen. Ook het komend jaar blijven we daarom veelvuldig communiceren. Dit willen we doen met persoonlijke verhalen, inzet van social media, aandacht voor life events en door vindbaar te zijn in wijk, dorp en stad. Daarnaast betrekken we de partners in de stad bij het vergroten van het bereik van alle regelingen.

Schuldhelpverlening

Inwoners met schulden kunnen zich bij de gemeente melden voor ondersteuning. Het BAD biedt al jaren een belangrijke bijdrage in het oplossen of beheersbaar maken van de schulden, en beheert het inkomen (middels budgetbeheer) van de inwoners die daar zelf niet toe in staat zijn. In de afgelopen jaren is de ondersteuning bij schulden effectiever en laagdrempeliger geworden. Desondanks zien we dat het aantal inwoners met problematische schulden niet daalt, en inwoners pas laat hulp zoeken.

De ambitie van de Rijksoverheid om het aantal huishoudens met problematische schulden te halveren ligt vast in de Aanpak Geldzorgen en Schulden (AGAS). We proberen hier zo goed mogelijk op aangesloten te zijn en onze dienstverlening verder te verbeteren. We geven verder invulling aan onze meerjarenvisie schuldhelpverlening. Schulden moeten niet alleen opgelost worden, maar er ook wordt voorzien in passende begeleiding en nazorg gericht op het duurzaam versterken van iemands financiële veerkracht. Het bieden van stress sensitieve dienstverlening is een essentieel onderdeel hierbij en blijft extra aandacht krijgen.

Arbeidsmarkt: Human Capital Agenda (HCA)

In 2022 hebben wij gezamenlijk de Human Capital agenda opgesteld en in 2025 voeren wij deze verder uit. Samen met het bedrijfsleven en het onderwijs zetten we ons in voor een goed functionerende arbeidsmarkt, opdat ieder talent mee kan doen, bedrijven kunnen bloeien en er een betere match tussen vraag en aanbod ontstaat. Deze lokaal georiënteerde HCA geeft de ambitie voor Deventer weer inclusief een meerjaren- uitvoeringsprogramma. Wij zetten hierbij in op 5 sectoren: ICT, Techniek & Productie, Transport & Logistiek, Kind & Educatie en Zorg & Welzijn. We gaan net zo lang door tot onderwijs en werk nog beter op elkaar aansluiten. Daarnaast creëren we een herkenbaar centrum voor werk en (een leven lang) ontwikkelen. Zodat elke inwoner en ondernemer weet: voor alles wat met mijn werk of het volgen van een opleiding te maken heeft, kan ik dáár terecht. Hiervoor wordt ook samenwerking gezocht met de arbeidsmarktregio en ingezet om de beweging naar een regionaal werkcentrum aan te jagen.

Zelfstandige ondernemers

Zelfstandig ondernemers worden ondersteund in het kader van de Bbz. Voor ondernemers die stoppen of tijdelijk ondersteuning nodig hebben bieden we een vangnet. Voor mensen die vanuit de uitkering willen starten met zelfstandig ondernemen bieden we (financiële) ondersteuning om hun uitkering aan te vullen of uit te stromen met inkomen uit de zelfstandige activiteiten. Speciale aandacht is er ook voor alle Zzp-ers in zwaar weer. We zetten in op een proactieve en integrale dienstverlening aan zelfstandig ondernemers waar het (tijdelijk) tegenzit.

Het BAD, team Bbz en Ondernemershuis werken vanuit hun expertise integraal samen om individuele ondersteuning aan de zelfstandig ondernemer aan te bieden. Dit vindt plaats binnen het project "Dienstverlening voor ondernemers in zwaar weer". Daardoor is er niet alleen oog voor de inkomensondersteuning aan ondernemers, maar ook het verbeteren van de eigen onderneming en het oplossen van schuldenproblematiek.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
-----------	----------

Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	6.3 Inkomensregeling; 6.4 Begeleide participatie; 6.5 Arbeidsparticipatie; 0.10 Mutaties reserves.
-------------------------------------	---

Doelstelling: Arbeidsmarkt / werk	Opgave			
	1	2	3	4
Wij brengen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bij elkaar.				✓

Prestatie	BBZ	Budget
-----------	-----	--------

Startende ondernemers en ondernemers in zwaar weer ontvangen de passende ondersteuning die zij nodig hebben voor hun bedrijf.		Onderdeel van de opdracht Inkomensondersteuning en KonnecteD
---	--	--

Prestatie	Uitstroom naar werk	Budget
-----------	---------------------	--------

Minimaal 300 uitkeringsgerechtigden stromen uit de Participatiewet door de begeleiding naar een plek op de arbeidsmarkt.		€5.469.179 (opdracht KonnecteD)
--	--	---------------------------------

Prestatie	Sociale werkvoorziening	Budget
-----------	-------------------------	--------

De samenstelling van de SW medewerkers is in lijn met het landelijke beeld (Cedris Benchmark).		€16.194.950
--	--	-------------

Prestatie	Beschut Werk	Budget
-----------	--------------	--------

We realiseren minimaal 72 beschut werk banen en maximaal de taakstelling voor inwoners van Deventer.		€812.882.
--	--	-----------

Prestatie	Human Capital Agenda	Budget
-----------	----------------------	--------

We dragen bij aan de uitvoering van de Human Capital Agenda Deventer 2022-2026 en participeren actief in het expertisecentrum SROI.		€285.000 (onderdeel van het opdracht KonnecteD)
---	--	---

Doelstelling: Inkomensvoorziening		Opgave			
		1	2	3	4
Iedereen die recht heeft op een uitkering ontvangt deze.				✓	
Prestatie	Klantgesprek over de financiën	Budget			
Elke klant die zich meldt voor een uitkering, heeft een gesprek over de financiën volgens de principes van de stress sensitieve dienstverlening. Waar aan de orde wordt bij broodnood direct een voorschot verstrekt. En bij problematische schulden wordt direct een adviesgesprek bij het BAD ingepland.		Onderdeel opdracht teams Inkomensondersteuning en BAD			
Prestatie	Rechten en plichten van een uitkering	Budget			
Wij informeren inwoners periodiek over de rechten en plichten die horen bij het ontvangen van een uitkering. Zodat naleving wordt vergroot en terugvordering en boetes worden voorkomen. Door inzet van de feedbackmethode in gesprekken wordt bij inwoners nagegaan of ze de informatie goed begrepen hebben.		Onderdeel opdracht team Inkomensondersteuning €3.072.619			
Prestatie	Ontwikkeling aantal uitkeringsgerechtigden	Budget			
De ontwikkeling van het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden in Deventer is conform de landelijke ontwikkelingen (zoals geraamd door het CPB).		€45.628.126.			
Prestatie	Klanttevredenheid	Budget			
Inwoners zijn tevreden over de bereikbaarheid van hun consulent/ contactpersoon bij vragen over hun (uitkerings)situatie; communicatie wordt afgestemd op de doelgroep.		Onderdeel opdracht team Inkomensondersteuning en KonnecteD			
Prestatie	Gebruik minimaregelingen	Budget			
In 100% van de gevallen bespreken consulenten IO en BAD de mogelijkheden van minimaregelingen en bijzondere bijstand en bieden inwoners pro-actief ondersteuning bij het inzetten of aanvragen daarvan. Om het bereik van de regelingen met 10% te verhogen worden communicatie-uitingen hierover gericht en worden verbindingen gelegd met partners in de wijken.		Onderdeel van de opdracht teams Inkomensondersteuning			

Prestatie	Bereik minimaregelingen	Budget
-----------	-------------------------	--------

Om het bereik van de regelingen met 10% te verhogen worden communicatie-uitingen hierover gericht ingezet en worden verbindingen gelegd met partners in de stad.	Onderdeel van de opdracht teams Inkomensondersteuning en BAD €584.632 €521.112,-
--	---

Doelstelling: Participeren in de samenleving	Opgave			
	1	2	3	4

We faciliteren uitkeringsgerechtigden om actief mee te doen in de samenleving.				✓
--	--	--	--	---

Prestatie	Participeren	Budget
-----------	--------------	--------

200 uitkeringsgerechtigden die zich (nog) niet kunnen ontwikkelen naar betaald werk, worden actief ondersteund om maatschappelijk te participeren en actief mee te doen in de samenleving.	Onderdeel opdracht Inkomensondersteuning
--	---

Prestatie	Additional work	Budget
-----------	-----------------	--------

De basisbaan biedt de mogelijkheid aan 20 uitkeringsgerechtigden aan het werk te gaan bij maatschappelijke instellingen.	Onderdeel van opdracht Inkomensondersteuning en KonnektED
--	---

Doelstelling: Re-integratie (Matchen & Groeien)	Opgave			
	1	2	3	4

We ontwikkelen de competenties van mensen waardoor zij een plek krijgen op de arbeidsmarkt.				✓
---	--	--	--	---

Prestatie	Actual plan of approach	Budget
-----------	-------------------------	--------

Iedere uitkeringsgerechtigde wordt conform de bedoeling van IOM begeleid naar werk.	Onderdeel opdracht KonnektED
---	---------------------------------

Prestatie	Integral young people approach	Budget
-----------	--------------------------------	--------

Het integrale jongerenloket biedt jongeren met problemen op verschillende leefgebieden begeleiding naar opleiding of werk. Het aandeel jongeren in uitkering wordt hiermee gelijk aan het landelijke beeld.	Onderdeel opdracht KonnektED
---	---------------------------------

Prestatie	Van stage naar werk	Budget
-----------	---------------------	--------

KonnectedD begeleidt alle nieuwe leerlingen van het VSO/Pro-onderwijs of jongeren zonder uitkering uit het doelgroepenregister naar een passende werkplek (beschut, LKS, garantiebaan of regulier).	Onderdeel opdracht KonnectedD
---	-------------------------------

Doelstelling: Schuldhulpverlening	Opgave			
	1	2	3	4

Het tijdig en stress sensitief bieden van ondersteuning gericht op het wegnemen van geldzorgen.			✓	
---	--	--	---	--

Prestatie	Preventie en vroegsignalering	Budget
-----------	-------------------------------	--------

We acteren op de signalen die we ontvangen over beginnende schulden en doen deze inwoners binnen 4 weken een persoonlijk aanbod voor hulpverlening (vroegsignalering en Geldfit).	€2.883.744
	€2.883.744

Prestatie	Doorlooptijd	Budget
-----------	--------------	--------

De doorlooptijden in 2025 zijn gelijk aan de doorlooptijden in 2024 en vallen binnen de wettelijke termijnen.	Onderdeel budget BAD
---	----------------------

Prestatie	Msnp traject	Budget
-----------	--------------	--------

Iedereen die per 2025 start met een Msnp traject ontvangt gedurende de aflosperiode begeleiding, en wordt op nazorg gewezen, waardoor de terugval minimaal is (max 5%).	
---	--

Prestatie	Klanttevredenheid	Budget
-----------	-------------------	--------

Inwoners zijn tevreden over de bereikbaarheid van hun consulent/ contactpersoon bij vragen over hun situatie.	
---	--

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
21	Sociaal domein	Banen				Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	732,60	732,60	732,60	815,40			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
24	Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie				% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	70,60	70,60	70,60	70,60			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
26	Sociaal domein	Werkloze jongeren				% 16 t/m 22 jarigen	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	2	2	2	2			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
27	Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering				Aantal per 10.000 inwoners	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	468	468	468	468			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
28	Sociaal domein	Aantal re-integratievoorzieningen				Aantal per 10.000 inwoners. 15-74 jaar	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	14,10	14,10	14,10	14,10			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	95.269	90.198	88.655	87.464	86.925
Baten	49.221	48.609	48.449	47.912	47.912
Saldo exclusief reserves	-46.048	-41.590	-40.207	-39.552	-39.012
Storting in reserves	0	0	0	0	0
Putting uit reserves	5.980	237	200	0	0
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	5.980	237	200	0	0
Saldo inclusief reserves	-40.068	-41.353	-40.007	-39.552	-39.012

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €1.285.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

Loon- en prijsontwikkeling

Als gevolg van loon- en prijsstijging zijn de lasten in 2025 €861.809 hoger dan in 2024.

6.3 Armoedebestrijding

Er zijn een aantal wensen geformuleerd (vanuit de raad) ten aanzien van het Geldfit spreekuur incl. taalbemiddelaar, de Individuele Inkomensvoet (IIT) en diverse minimaregelingen en de uitvoering. Voor 2025 zijn hier middelen van ongeveer €408.500 beschikbaar gesteld. Daarnaast is er nog een kleine toevoeging ad €6.000 vanuit de meicirculaire voor kansen voor kinderen en de voorspelde autonome groei van het nieuwe minima beleidsplan voor €84.000.

6.3 Inkomensregelingen

In de Q1 2024 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld in verband met de extra werkzaamheden die zijn ontstaan door de implementatie van het nieuwe applicatiesysteem Civsam. Dit is het nieuwe systeem voor de uitkeringsadministratie. Om verder ervoor te zorgen dat de processen goed blijven lopen en de klant hiervan geen nadeel ervaart is het noodzakelijk om extra fte in te zetten. Voor 2024 is er eenmalig budget €130.000 beschikbaar gesteld. De werkloze beroepsbevolking stijgt naar verwachting in 2024 met circa 44.000 personen. Op basis van de verwachte bestandsstijging is het noodzakelijk om de formatie met 1 fte uit te bereiden. Voor 2024 is er eenmalig budget €86.000 beschikbaar gesteld.

6.3 Schuldhulpverlening

Vanuit de belastingdienst krijgt de gemeente Deventer een vergoeding voor de uitvoering van het Besluit Betalen Private Schulden door de Kredietbank Salland. Dit besluit ziet op het afbetalen van de private schulden van gedupeerde ouders in de toeslagenaffaire. Het project loopt af in 2024. Verder is het project basis op orde voor het team BAD gestart in 2024. In de Q1 2024 zijn hier extra middelen voor beschikbaar gesteld. In totaal is er in 2024 €470.000 meer budget beschikbaar ten opzichte van 2025.

6.4 Begeleide participatie

In 2024 zijn er extra middelen van vanuit de meicirculaire toegevoegd aan beschut werk en WSW. Bij de WSW is sprake van een aflopende reeks en bij Beschut werk is sprake van een oplopende reeks. Door de toename bij beschut zijn er in de Q1 rapportage 2024 extra middelen beschikbaar gesteld. In totaal is het budget in 2025 €692.134 hoger dan in 2024. De verdeling van de bedragen per gemeente wijzigt in de eerste plaats door actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie (gemeten in standardeenheden (SE) per betalende gemeente) zoals die bekend is uit het voorgaande jaar en een inschatting van de blijfkansen in de sociale werkplaats. De Wsw-verdeling vanaf 2024 is geactualiseerd met de realisaties van het gemiddeld aantal SE in 2023 en de blijfkansen voor de jaren 2024 tot en met 2029. Daarnaast is sprake van wijzigingen in de verdeling van de bedragen per gemeente door aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen voor beschut werk. De drempelbedragen zijn in deze circulaire aangepast vanwege de loon- en prijsbijstelling en de structurele verhoging. Het drempelbedrag voor 2024 is €11.300.

6.5 Arbeidsparticipatie

In 2023 zijn er budgetten overgeheveld naar 2024 om het in te zetten voor inzet op maat en overige doelstellingen. Daarnaast zijn er extra middelen beschikbaar gesteld vanuit de mei circulaire voor het werkleer bedrijf. In totaal is er €307.326 meer beschikbaar in 2025 ten opzichte van 2024. De Belastingdienst is akkoord gegaan met het verzoek van de gemeente Deventer over een nieuw geactualiseerd btw-mengpercentage voor de activiteiten inzake re-integratie. Deze aanpassing geeft een structureel voordeel van €180.000 binnen het programma. Dit voordeel valt structureel vrij ten gunste van de algemene middelen.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Inkomensvoorziening en Arbeidsmarkt	2024	2025	2026	2027	2028
Arbeidspar.toeleiding naar werk	-9.199	-8.356	-8.475	-8.367	-8.232
Begeleide participatie	-16.386	-17.087	-16.772	-16.210	-15.788
Inkomensregelingen	-20.464	-16.147	-14.959	-14.975	-14.992
Saldo exclusief reserves	-46.048	-41.590	-40.207	-39.552	-39.012

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidskader minimaregelingen en schuldhulpverlening 2022	1,5 Mb	Beleidskader minimaregelingen en schuldhulpverlening 2022
Ondernemingsplan Konnected	1,1 Mb	Ondernemingsplan Konnected
Beleidskader Inzet op Maat	0,6 Mb	Beleidskader Inzet op Maat

Meedoen

Omschrijving

Verbindend kader

In Deventer investeren we in een omgeving waarin inwoners elkaar kunnen ondersteunen en werken samen met maatschappelijke partners om duurzame hulp te bieden. Onze gedeelde ambitie is: op weg naar een toekomstbestendige sociale basis in Deventer. Het is belangrijk voor Deventer om een lokale aanpak te hanteren die is afgestemd op de specifieke behoeften en kenmerken van de gemeente en haar inwoners. Het bieden van maatwerkoplossingen en het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling van beleid kan zorgen voor effectievere en meer inclusieve dienstverlening. Dit vereist een zorgvuldige aanpak waarin we laten zien dat we als gemeente klaarstaan voor onze inwoners en begrip hebben voor hun soms complexe levensomstandigheden. Het sociaal domein bestrijkt ongeveer de helft van het budget dat omgaat in de begroting van de gemeente Deventer. Dat budget zetten we in vanuit een gedeelde ambitie, visie en aanpak wat helpt om nog betere successen voor onze inwoners, professionals en de gemeente te realiseren in het sociale domein. We richten ons beleid om inwoners een gevoel van bestaanszekerheid te geven, gelijke kansen te bevorderen en gezond samenleven te vergemakkelijken.

- We investeren in bestaanszekerheid voor inwoners die het moeilijk hebben, zodat hun inkomen, werk of woonsituatie stabiel en voorspelbaar wordt. Met begrijpelijke regels en voorschriften. Bestaansonzekerheid kan schadelijk zijn en belemmert mensen om volledig deel te nemen aan de samenleving en een gezond leven te leiden. We zorgen voor voldoende inkomen, een geschikte woning en een veilige leefomgeving. Vanuit deze basis is meedoen mogelijk. Met een mensgerichte benadering voorkomen we zo onnodig leed en oplopende kosten.
- We investeren niet overal gelijk, maar daar waar het het meest nodig is om kansen te bieden aan inwoners in kwetsbare situaties. We streven ernaar dat de nieuwe generatie met minder achterstanden opgroeit. We investeren in de jeugd en bieden maatwerk aan inwoners die onze steun of zorg nodig hebben. We zoeken actief naar inwoners die geen hulp vragen, maar deze wel nodig hebben. We geven de jeugd de kans om hun talenten te ontwikkelen via kansrijke start. We hebben extra aandacht voor de positie van jongeren en jongvolwassenen. Inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn, bieden we gerichte ondersteuning.
- We investeren in het creëren van verbindingen in de buurt voor een gezond samenleven. Een vitale samenleving waarin inwoners elkaar ontmoeten en actief zijn, gezond eten, zich gezond voelen en samen bijdragen aan het versterken van onze gemeenschap. We moedigen aan om vitaliteit te bevorderen, omdat een gezonde omgeving effectiever is gebleken dan individuele inspanningen gericht op een gezondere levensstijl. We werken over alle terreinen heen vanuit positieve gezondheid. Vanuit het Preventieplan investeren we in een gezonde omgeving en stimuleren gezond leven.

Het verbindend kader voor het sociaal domein in de gemeente Deventer is opgebouwd rond deze drie pijlers. In het onderdeel beleidscontext wordt toegelicht hoe hier vanuit het programma Meedoen invulling aan wordt gegeven.

Actuele beleidscontext

De centrale doelstelling van het programma Meedoen is dat iedereen in Deventer meetelt en naar vermogen mee kan doen. We werken vanuit een breed palet van beleidsdomeinen aan projecten en programma's die bijdragen aan het welzijn van inwoners en de sociale samenhang in wijken en buurten versterken. Het is van toenemend belang de sociale samenhang in de gemeente te versterken, juist op het punt van welzijn en omzien naar elkaar. We richten ons daarbij, samen met onze partners, op het activeren van onze inwoners met adequate activiteiten en voorzieningen die voldoen aan de vraag vanuit de samenleving. Het doel is dat de inwoners meer regie krijgen over hun eigen leven en beter kunnen participeren in de samenleving. Zo kunnen we het hoofd bieden aan problemen als eenzaamheid, sociaal economische achterstanden en een toenemende zorgbehoefte. In 2024 is een uitvoeringsprogramma Meedoen tot stand gekomen waarbij de inspanningen op de verschillende beleidsdomeinen zijn gebundeld rondom 3 thema's die in 2025 en 2026 prioriteit zullen krijgen: Sociale basis versterken, inzet op positieve gezondheid, participatie en zelfredzaamheid bevorderen.

Sociale basis versterken

Deventer wil veranderingen realiseren op wijkniveau of buurtniveau, waarbij de specifieke behoeften van de inwoners centraal staan. Dit vanuit de gedachte dat de inwoners in een dorp als Schalkhaar andere wensen en behoeften hebben dan de bewoners van een typisch stadse wijk. Maatwerk per dorp, wijk of buurt is dus essentieel. We maken een omslag "van werken vanuit vaste structuren en vormen naar werken vanuit behoeften en acties van inwoners uit de buurt." Deze beweging richting maatwerk per wijk krijgt concreet gestalte langs vijf sporen die elkaar aanvullen.

- Basis op orde. Toewerken naar een passend basis voorzieningenniveau per dorp, wijk of buurt, met voldoende plekken voor ontmoeting, activering en ontwikkeling voor alle inwoners. In 2024 is een zogenaamde "baseline maatschappelijke voorziening" ontwikkeld. Met behulp van dit instrument wordt inzichtelijk hoeveel, waar en welke maatschappelijke voorzieningen inmiddels gerealiseerd zijn in Deventer en waar nog behoefte aan is, bijvoorbeeld ook in het kader van bevolkingsgroei, toename aantal woningen. In 2025 zullen we dit instrument- in samenwerking met de ruimtelijke programma's- gaan inzetten bij gebiedsontwikkeling.
- Goede voorzieningen in de buurt. Dit beleidskader richt zich op een betere aansluiting van de bestaande buurtvoorzieningen bij specifieke vraagstukken en behoeften in de wijk. Buurtvoorzieningen gaan, gestuurd door de behoeften van inwoners, aan de slag om hun maatschappelijke bijdrage te versterken, daarbij ondersteund door professionals. Uitgangspunt daarbij is dat alle buurtvoorzieningen (groot of klein) de basis op orde hebben.
- Toekomstbestendige wijken. Gericht op een optimaal samenspel tussen professionals, vrijwilligers en inwoners. Met het project Toekomstbestendige wijken blijven we per wijk bouwen aan versterking van de sociale basisinfrastructuur. Dit doen we door een optimale verbinding tot stand te brengen tussen professionals, vrijwilligers en inwoners. In 2024 is het project gestart in 4 wijken. In 2025 zullen daar (minimaal) 2 wijken aan worden toegevoegd.
- Mobiliteit voor inwoners met beperkingen. Juist voor inwoners met beperkingen is het van groot belang dat ze zich door de gemeente kunnen bewegen om mensen te ontmoeten, voorzieningen te bereiken en mee te doen in de samenleving. De gemeente ondersteunt inwoners die door beperkingen minder mobiel zijn op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door aangepast vervoer aan te bieden, of door aangepaste hulpmiddelen in bruikleen te geven als scootmobiel en driewiel fietsen. In 2025 brengen we gebiedsgericht de vervoersbehoeften van inwoners in beeld zodat we het aanbod daarop kunnen afstemmen (bijvoorbeeld door het toevoegen van mobiliteitshubs in gebieden waar dat van meerwaarde is).

Inzet op positieve gezondheid

Deventer wil de gezondheid van haar inwoners bevorderen en de gezondheidsverschillen verkleinen. Daarbij werken we vanuit de Deventer aanpak van 'Ziekte en Zorg' naar 'Gezondheid en Gedrag'. Zo worden inwoners gestimuleerd om de regie te pakken op de eigen gezondheid. Waar mensen daartoe niet in staat zijn bieden we ondersteuning. Deze aanpak van de gemeente Deventer sluit aan op nieuwe ontwikkelingen in het overheidsbeleid, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). In 2025 werken we het regioplan IZA Midden-IJssel verder uit naar een concrete werkagenda waarbinnen de werkpakketten die opgenomen zijn in het Regioplan verder worden opgepakt en uitgevoerd. De komende vier jaar leggen we vanuit onze aanpak 'Gezondheid en Gedrag' de focus op wijkgericht werken samen met bewoners en maatschappelijke partners. De volgende sporen krijgen hierbij prioriteit:

- Ouderen en gezondheid. Hoe actiever en gezonder ouderen leven en hoe groter hun sociale netwerk, hoe langer ze de regie over hun eigen leven kunnen houden. We proberen actief om vereenzaming tegen te gaan en de gemeente 'dementievriendelijker' te maken. We geven veel aandacht aan valpreventie.
- Gezonde leefstijl. Ongeveer een vijfde van alle ziektegevallen komt voort uit ongezond gedrag, overgewicht of een ongezonde omgeving. We stimuleren inwoners om zoveel mogelijk gezonde keuzes te maken, zoals stoppen met roken en meer bewegen.
- Sport. We voeren het beleidskader 'Samen sporten maakt sterk 2021-2030' uit waarbij we het georganiseerd sporten bij verenigingen versterken. Vanaf september 2023 zetten we vraaggericht sportparkmanagers en clubkadercoaches in bij sportverenigingen naast de verenigingsondersteuning die we al bieden. We werken toe naar de nieuwbouw van sporthallen Marke Zuid en Bathmen en de renovatie van sportcomplex De Scheg. In 2025 gaan we de toplaag van vier kunstgrasvelden vervangen die in 2023 zijn uitgesteld. Daarnaast voeren we sportstimuleringsprojecten uit volgens het GALA waar het lokaal sportakkoord en de regeling van combinatiefuncties onder vallen.
- Verbetering van de mentale gezondheid. Veel inwoners kampen met zorgen, stress en depressieve gevoelens. Verschillende projecten richten zich op het verhogen van hun mentale weerbaarheid.
- Gezonde leefomgeving. Vanuit ons gezondheidsbeleid wordt de nieuwe omgevingswet aangegrepen om meer vorm en inhoud te geven aan de gezonde leefomgeving. In afstemming met de programma's milieu en klimaat, ruimtelijke ordening, leefomgeving en veiligheid werken we aan een Omgevingsprogramma gezonde leefomgeving.

Concrete initiatieven die in het kader van gezondheid in 2025 zullen worden gestart, danwel voorgezet, zijn: De aanpak Kind naar Gezonder Gewicht, Gezonde Schoolaanpak, Deventer Onbezorgd Mobiel (valpreventie), Rookvrij Deventer.

Participatie en zelfredzaamheid bevorderen

In dit thema komen diverse actielijnen van de gemeente Deventer samen, waaronder het nieuwe beleidskader Diversiteit en Inclusie, het actieplan gericht op mensen met psychische kwetsbaarheid (Beschermd wonen & Maatschappelijke opvang), het programma vluchtelingen en het Wmo beleidsplan 2025-2028 dat in 2025 zal worden afgerond.

- Voor de sociale samenhang in Deventer is het cruciaal dat alle inwoners zich thuis voelen in de gemeente, kunnen participeren in de samenleving en daaraan naar vermogen een bijdrage kunnen leveren. We kunnen niet accepteren dat individuen of groepen inwoners worden uitgesloten op basis van afkomst, gender, handicap, religie, seksuele geaardheid of psychische kwetsbaarheid en daardoor niet de bijdrage kunnen leveren die ze willen. We onderzoeken de mogelijkheden om actieve participatie en zelfredzaamheid van inwoners te stimuleren op een zodanige wijze dat de druk op professionele zorgverleners wordt beperkt. In het kader van de Wmo werken we aan vernieuwende sociale projecten, waarbij soms ook nieuwe technologie wordt ingezet.
- In het kader van inclusie en diversiteit willen we initiatieven zoals de Pride week continueren. Ook wordt in 2025 uitvoering gegeven aan het inclusiepact. In dat kader worden organisaties benaderd over hoe het thema diversiteit binnen de eigen organisatie onder de aandacht te brengen en daarin de

samenwerking te zoeken met partnerorganisaties. Vanuit het inclusiepact zal het activiteitenaanbod richting bedrijven, scholen en sportverenigingen uitgebreid worden. De uiting van inclusie in de vorm van een kunstwerk wordt in 2025 gerealiseerd.

- Waar het gaat om het thema vluchtelingen blijft ook in 2025 de behoefte aan opvanglocaties groot. We zullen zowel lokaal als gezamenlijk met de andere gemeenten binnen de Veiligheidsregio IJsselland uitvoering geven aan de landelijk opgave(n) rondom vluchtelingen. Hierbij gaat het om • (nood)opvang, inclusief toegang tot onderwijs, zorg, werk en inkomen voor Oekraïense vluchtelingen, • huisvesting (wettelijke taakstelling) voor statushouders en noodopvang voor asielzoekers. Daarnaast zullen we opvang van AMV'ers met status voortzetten en zoeken we met het COA een locatie voor de opvang van AMV'ers zonder status. Als gemeente vinden we het belangrijk om op humane wijze vluchtelingen op te vangen en te huisvesten in Deventer. De wijze waarop we besluiten nemen over kwesties met een grote maatschappelijke impact, zoals bovengenoemde opvanglocaties, is vaak ad-hoc. We willen dit graag veranderen door krachten te gaan bundelen en veel meer gericht en in samenhang te werk te gaan. Een integrale Visie op Vluchtelingen Opvang & Huisvesting met een beschrijving van het beleidskader, in samenhang met betrokken beleidsdomeinen en organisatie van de uitvoering zal meer richting geven bij het nemen van belangrijke beslissingen. Dit beleidskader staat los van de feitelijke opvang die we reeds bieden. Het gaat niet direct het opvangprobleem oplossen, maar kan helpen bij toekomstige vraagstukken.

Beschermd Wonen/Maatschappelijke opvang, regionaal

Binnen het regionaal samenwerkingsverband beschermd wonen en maatschappelijke opvang werken de gemeenten Deventer, Lochem, Olst-Wijhe, Raalte en Zutphen samen onder aanvoering van de centrumgemeente Deventer. De inzet daarbij is gericht op die inwoners die niet (meer) op eigen kracht voldoende zelfredzaam zijn als gevolg van dakloosheid en/of psychische of psychosociale problematiek (al dan niet in combinatie met licht-verstandelijke beperkingen). De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) vormt hierbij het wettelijke kader. Met het geheel van deze activiteiten dragen wij bij aan het maatschappelijk herstel van de betreffende inwoners, maar ook aan de veiligheid en stabiliteit van de betreffende inwoners, de naaste sociale omgeving en de samenleving als geheel. Vanaf 2024 voeren wij via 5 actielijnen de geactualiseerde regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2024-2026 regio Midden-IJssel 'Kracht in kwetsbaarheid' uit. Zo wordt in 2025 verder ingezet op het voorkómen en tegengaan van dakloosheid (met specifieke aandacht voor jongvolwassenen). Daarnaast zal er aandacht zijn voor de beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis, wat mede moet bijdragen aan het terugdringen van de wachtlijst beschermd wonen. Hiermee wordt bijgedragen aan de continuïteit, kwaliteit én vernieuwing van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Met een voortvarende uitvoering van de regionale acties vanuit de dit voorjaar vastgestelde regiovisie 2024 t/m 2026 en het lokaal actieplan achten wij het terugdringen van de gemiddelde wachtduur voor beschermd wonen in de periode t/m eind 2026 ambitieus, maar nog steeds haalbaar. Gezien de in 2024 tot dusver oplopende wachtduur kent het bereiken van het doel binnen de betreffende periode wel enige onzekerheid

Inburgering

Wij hebben een grote opgave om een toenemend aantal nieuwkomers met een verblijfsstatus een goede start te geven in onze gemeente. Tegelijkertijd zijn er ook kansen, gezien de grote vraag naar werknemers bij Deventer bedrijven en organisaties. Statushouders vormen een nieuw arbeidspotentieel waarbij werk hun inburgering kan versnellen. Daarom is onze inzet niet alleen gericht op goed inburgeren en de Nederlandse taal leren. We gaan ook aan de slag om hen een goede kans op onze arbeidsmarkt te bieden. We koppelen nieuwkomers zo vroeg mogelijk aan opleiding en werk, in samenwerking met ons netwerk van organisaties en werkgevers.

Sinds 1 januari 2022 voeren wij regie over de inburgering van nieuwe statushouders. In 2024 hebben wij de eerste twee jaar geëvalueerd en vertaald naar een aanpak voor 2025 en 2026 conform het beleidskader Inburgering.

De inspanningen zijn erop gericht dat inburgeringsplichtigen:

1. zich thuis voelen in Deventer, de inburgeraar wordt welkom geheten en weet zich gezien;
2. zo snel mogelijk starten met een activiteit gericht op deelname aan de samenleving;

3. zo snel mogelijk de Nederlandse taal leren op het voor hen hoogst haalbare niveau en volwaardig aan de Nederlandse samenleving gaan deelnemen, bij voorkeur door middel van betaald werk.

Deventer wil een gemeente zijn waar iedereen zich thuis voelt, mee kan doen en zichzelf kan zijn. Een hoge ambitie op inburgering draagt hieraan bij. Omdat de inburgeraar zich sneller thuis voelt en mee kan doen, maar ook omdat we inzetten op ontmoeting met andere Deventenaren en elkaar kennen en begrip hebben voor elkaar.

Door te investeren in inburgering, vooral in een vroege start, zetten we in op een goede toekomst voor nieuwkomers in Deventer. De gemeente investeert in een snelle start, welkom en ontvangst, ontmoeting en elkaar leren kennen, en maatwerk passend bij de talenten van de inburgeraar. En daarnaast in betere aansluiting op de leerroutes van de wet inburgering. Dit alles leidt tot snellere en duurzame (financiële) zelfredzaamheid van inburgeraars waardoor minder mensen langere tijd uitkeringsafhankelijk blijven. Wij verwachten dat dit tot een kostenbesparing leidt op de lange termijn. Bovendien kan de gemeente met betere inburgering het potentieel en talent dat naar onze stad komt nog meer ten goede laten komen van de Deventer gemeenschap.

Daarnaast zijn wij verantwoordelijk voor het realiseren van de taakstelling huisvesting. De verwachting is dat de taakstelling voor de huisvesting en de instroom van deze inburgeraars voor 2024 hoger is dan het voorgaande jaar. Dat vraagt ook in 2025 extra inspanning van gemeente en woningcorporaties.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Meedoen	5.1 Sportbeleid en activering; 5.2 Sportaccommodaties; 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; 6.2 Wijkteams; 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO); 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+; 6.81 Geëscaleerde zorg 18+; 7.1 Volksgezondheid; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Gezond leven in Deventer	Opgave			
	1	2	3	4
Inwoners in Deventer kunnen zo lang mogelijk gezond leven in Deventer ongeacht afkomst, sociaal economische status en kennis.			✓	

Prestatie	Gezonde leefstijl	Budget
Het netwerk Samen Gezond in Deventer organiseert minimaal 4 inspiratie-/thema-/werksessies per jaar om de speerpunten vanuit de geactualiseerde gezondheidsnota met professionals en inwoners te vertalen naar activiteiten die een gezonde leefstijl bevorderen.		€176.000

Prestatie	Een tegen eenzaamheid	Budget
Het aantal partners in de coalitie Eén tegen Eenzaamheid breidt zich uit van 16 naar 25 actieve partners.		€45.000

Prestatie	Gezondheidsbeleving	Budget
Minimaal 80% van de volwassen inwoners in Deventer ervaart zijn/haar gezondheid als goed.		Zie budget gezonde leefstijl

Prestatie	Valpreventie	Budget
Het programma 'Onbezorgd mobiel Deventer; implementatie van effectieve valpreventie in de wijk' is ingericht in minimaal 4 wijken/dorpskernen in Deventer.		€247.000

Doelstelling: Inburgering	Opgave			
	1	2	3	4

Inburgeringsplichtigen: ✓

1. voelen zich thuis in Deventer;
2. nemen zo snel mogelijk deel aan de samenleving;
3. leren zo snel mogelijk de Nederlandse taal op het voor hen hoogst haalbare niveau en volwaardig aan de Nederlandse samenleving gaan deelnemen, bij voorkeur door middel van betaald werk.

Prestatie	Regievoering	Budget
-----------	--------------	--------

De gemeente heeft de regie over het inburgeringsproces van naar verwachting 600 statushouders en 100 gezinsmigranten. €936.082

Prestatie	Inburgeringsaanbod op maat	Budget
-----------	----------------------------	--------

We verwachten dat van alle statushouders 70% deelneemt aan de B1-route, 20% de onderwijsroute volgt en 10% de zelfredzaamheidsroute doorloopt.

Prestatie	Huisvesting statushouders	Budget
-----------	---------------------------	--------

We voldoen aan de taakstellingen 2025 waar het gaat om opvang asielzoekers, Oekraïense vluchtelingen en huisvesting voor statushouders

Prestatie	Snelle start	Budget
-----------	--------------	--------

Statushouders kunnen na koppeling aan gemeente Deventer starten met een activiteit gericht op deelname aan de samenleving. Inspanningen zijn erop gericht dat statushouders daar uiterlijk binnen 4 weken na huisvesting mee starten.

Doelstelling: Maatwerk	Opgave			
	1	2	3	4

Waar inwoners onvoldoende in staat zijn om deel te nemen, ondersteunen we ze. Dit doen we door goed naar de specifieke omstandigheden te kijken en ondersteuning of zorg te bieden waar nodig. ✓

Prestatie	Reactietermijn	Budget
-----------	----------------	--------

Elke inwoner die zich met een ondersteuningsvraag meldt, heeft binnen vier dagen contact met een medewerker van het team Toegang Wmo. Zie budget ervaring team toegang Wmo

Prestatie	Ervaring team toegang Wmo	Budget
	Minimaal 80% van de ervaringen in het contact met het team toegang Wmo is positief.	€5.354.000

Prestatie	Passende activiteiten in de wijk	Budget
	In elke wijk worden buurtvoorzieningen en bewonersinitiatieven ondersteund door WijDeventer, de wijkmanagers en de Voor Elkaar Teams.	€493.000

Prestatie	Stimuleren vrijwilligerswerk	Budget
	In uitvoeringsplannen met betrekking tot activiteiten en voorzieningen waarbij vrijwilligers een belangrijke rol spelen, zal aandacht worden besteed aan het versterken en binden van vrijwilligers. Het percentage inwoners dat zich vrijwillig inzet is minimaal 40%.	€2.233.000

Prestatie	Wmo maatwerk dienstverlening	Budget
	Ons streven is dat niet meer dan 4.500 inwoners Wmo dienstverlening (hulp bij het huishouden, daginvulling of persoonlijke ondersteuning) nodig hebben.	€24.016.000

Prestatie	Wmo maatwerk voorzieningen	Budget
	Minimaal 75% van onze inwoners is tevreden over de kwaliteit van de maatwerkvoorziening (ondersteuning, Huishoudelijke hulp, vervoersvoorziening of hulpmiddel).	€29.232.000

Doelstelling: Regionale voorzieningen beschermd wonen en maatschappelijke opvang	Opgave			
	1	2	3	4
Door regionale voorzieningen beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bed & break, oggz en verslavingszorg wordt maatschappelijke uitval van inwoners voorkomen, maatschappelijk herstel, participatie en zelfredzaamheid van inwoners vergroot en de veiligheid en stabiliteit van deze inwoners bevordert, waardoor inwoners (zo snel mogelijk weer) zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, met daarbij de noodzakelijke hulp, zorg en/of begeleiding. We streven ernaar dat er minder inwoners vanuit onze regio in 2026 genoodzaakt zijn gebruik te maken van maatschappelijke opvang en beschermd wonen in onze regio dan in 2023.			✓	

Prestatie	Beschermd en beschut wonen	Budget
	De gemiddelde wachtduur voor beschermd wonen daalt in de periode 2024 t/m 2026 tot drie maanden of korter (0-meting, 1-1-2024).	

Prestatie	Maatschappelijk opvang	Budget
-----------	------------------------	--------

Het deel van de cliënten maatschappelijke opvang met een trajectduur langer dan 3 maanden daalt in de periode van 2024 t/m 2026 tot 1/3e van de cliënten of lager (0-meting, 1-1-2024).

Doelstelling: Sociale cohesie, diversiteit en inclusiviteit	Opgave			
	1	2	3	4

Iedereen telt en kan mee doen in Deventer ongeacht wie je bent, waar je in gelooft of van wie je houdt. We zetten ons in voor een samenleving waarin er geen plaats is voor discriminatie en waar we ons duurzaam inzetten voor diversiteit en gelijke kansen voor iedereen.

✓

Prestatie	Deventer Regenboogstad	Budget
-----------	------------------------	--------

Deventer zet zich actief in als Regenbooggemeente, in lijn met het getekende Regenboogakkoord. 93% van de inwoners is het eens met de stelling: iedereen vanuit de LHBTQ+ gemeenschap moet hun leven kunnen leiden zoals zij willen. €134.000

Prestatie	Zichtbaarheid	Budget
-----------	---------------	--------

We realiseren minimaal één permanente uiting van inclusie in de stad. Zie budget Deventer Regenboogstad

Prestatie	Meldingsbereidheid discriminatie	Budget
-----------	----------------------------------	--------

Het aantal meldingen dat in 2025 gedaan wordt bij het Meldpunt Discriminatie Deventer is door bekendheid van het meldpunt minimaal 65. €119.000

Prestatie	Buurtvoorzieningen	Budget
-----------	--------------------	--------

In 2025 hebben we een helder beeld hoeveel, in welke vorm en grootte we buurtvoorzieningen nodig hebben in Deventer. Uitgangspunt daarbij is dat alle buurtvoorzieningen (groot of klein) de basis op orde hebben. €361.000

Prestatie	Maatwerk per wijk	Budget
-----------	-------------------	--------

In 2025 is er in minimaal 6 wijken gestart met een sociale agenda dan wel met het plan van aanpak toekomstbestendige wijken. €826.000

Doelstelling: Sport en beweging		Opgave			
		1	2	3	4
Samen sporten maakt sterk. We versterken het georganiseerd sporten bij verenigingen, als belangrijke sociale en sportieve basis.				✓	
Prestatie	sportparticipatie	Budget			
Doelstelling is dat jaarlijks 57% van alle inwoners van 5 jaar en ouder, tenminste 12X per jaar sport.		€8.514.000			
Prestatie	Versterken sportinfrastructuur	Budget			
We werken aan een zo optimaal mogelijk gebruik van de aanwezige sportinfrastructuur. Binnen deze pijler zetten we in op het clusteren en optimaliseren van de sportinfrastructuur, stimuleren van klimaat en het gelijk behandelen van sportverenigingen.		Zie totaal budget bij sportparticipatie			
Prestatie	deelname aan sport verenigingsleven	Budget			
Het aantal volwassenen dat lid is van een sportvereniging bedraagt meer dan 31%.		Zie totaal budget sportparticipatie			

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
20	Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters				%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	47	47,90	47,90	47,90			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
32	Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo				Aantal per 10.000 inwoners	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	810	810	810	820			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	121.533	101.034	101.408	96.795	96.693
Baten	20.954	6.315	7.455	4.668	4.646
Saldo exclusief reserves	-100.579	-94.719	-93.954	-92.127	-92.047
Storting in reserves	3.282	2.043	1.900	1.900	1.900
Putting uit reserves	12.468	2.712	2.590	2.277	2.247
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	9.187	669	690	377	347
Saldo inclusief reserves	-91.393	-94.050	-93.263	-91.749	-91.700

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €2.657.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

Sportbeleid en activering

Voor de voorbereiding van de verduurzaming van de Scheg was in 2024 een incidenteel budget van €100.000 beschikbaar. Bij de uitwerking van de visie op de Scheg wordt een voorstel gedaan voor de extra benodigde middelen voor de renovatie van de Scheg.

Sportaccommodaties

Met de motie BREEAM excellent en ENG zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de bouw van de sporthal Marke Zuid. In 2024 is het investeringsbedrag van netto €777.000 gestort in de kapitaallastenreserve voor de dekking van de kapitaallasten.

Samenkracht en burgerparticipatie

Zoals besloten in de Voorjaarsnota 2024 zullen de preventieprojecten van Wieg naar Werk vanaf 2026 structureel worden voortgezet. Hiervoor is een budget van ruim €1,2 miljoen beschikbaar gesteld. De projecten zullen in 2025 worden gedekt vanuit de budgetoverheveling 2024. In 2024 zijn een aantal incidentele budgetten opgenomen voor preventie zoals het koplopertraject en het preventiefonds. In totaal een bedrag van €1.072.000 dat vanaf 2025 vervalt. Binnen transformatie en innovatie vervallen met ingang van 2025 het innovatiebudget sociaal domein en het budget voor buurtmakers (in totaal €378.000). In de Voorjaarsnota 2024 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor Inburgering op basis van de evaluatie die heeft plaatsgevonden. Voor het voorkeursscenario is voor 2025 en 2026 incidenteel €1.632.000 beschikbaar gesteld.

Maatwerkdienstverlening 18+

Het budget van WMO diensten (hulp bij het huishouden, daginvulling en persoonlijke ondersteuning) stijgt met circa €1.222.000 als gevolg van de prijs- en looncompensatie. Bij de Voorjaarsnota 2024 is besloten om structureel €600.000 vrij te laten vallen naar de algemene middelen. Daarnaast is in 2025 incidenteel €800.000 vrijgevallen. In totaal een verlaging van het budget van €1,4 miljoen ten gunste van de algemene middelen.

Geëscaleerde zorg 18+

Op basis van de Meicirculaire 2024 wordt het budget voor Beschermd Wonen / Maatschappelijke opvang (BW/MO) geïndexeerd met 5,47%. Het budget wordt hiermee €1.512.000 hoger.

Volksgezondheid

De inwonersbijdrage aan de GGD stijgt met 6,5%. Dit is het gevolg van de verwachte loon- en prijsontwikkeling in 2025. In totaal is de bijdrage in 2025 aan de GGD €297.000 hoger dan in 2024.

Overige

De overige stijging wordt voornamelijk verklaard door reguliere prijs- en looncompensatie op de verschillende budgetten. De loonindex bedraagt €485.000 en de prijsindex €1.023.000.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Meedoen	2024	2025	2026	2027	2028
Begeleiding (WMO)	-7.055	-7.620	-7.287	-7.419	-7.519
Beschermd wonen (WMO)	-1.489	-12.831	-12.871	-12.862	-12.862
Coördinatie en beleid WMO	0	-3.764	-3.764	-3.764	-3.764
Dagbesteding (WMO)	-2.834	-2.802	-2.769	-2.819	-2.859
Geëscaleerde zorg 18+	-17.841	-390	31	31	31
Huishoudelijke hulp (WMO)	0	-9.742	-8.053	-8.240	-8.370
Hulp bij het huishouden (WMO)	-251	1	1	2	2
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-9.175	-9.166	-9.175	-9.175
Maatschappelijke-en vrouwenopvang (WMO)	-7.283	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	-13.907	63	63	63	63
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-5.237	-5.375	-5.331	-5.327	-5.329
Ov. Maatwerkarrangementen (WMO)	-50	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-53	-53	-53	-53
PGB WMO	0	-3.497	-3.472	-3.502	-3.532
Samenkracht en burgerparticipatie	-23.458	-19.198	-19.980	-17.923	-17.922
Sportaccommodaties	-3.279	-2.759	-4.015	-3.975	-3.938
Sportbeleid en activering	-5.589	-5.681	-5.678	-5.562	-5.559
Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	0	-2.728	-2.470	-2.470	-2.470
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-7.203	171	147	147	147
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	-4.047	-4.066	-4.033	-3.672
Treasury	552	526	502	478	457
Volksgezondheid	-5.654	-5.819	-5.723	-5.723	-5.724
Saldo exclusief reserves	-100.579	-94.719	-93.954	-92.127	-92.047

Investerings

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. investeringen	11.096	0	0	0
Inkomsten t.g.v. investeringen	1.944	0	0	0
Saldo	-9.152	0	0	0

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Uitvoeringsplan Meedoen 2024 (met daarin alle actuele beleidsdocumenten)		Link nog toevoegen
Sportbeleid 2021-2030	0,6 Mb	Sportbeleid 2021-2030
Uitvoeringsplan sport 2024		Uitvoeringsplan 2024 Samen sporten maakt sterk
Beleidsplan Vrijwilligers en mantelzorgers 2022-2026	0,5 Mb	Beleidskader 2022-2026
Beleidskader gezondheidsbeleid 2023-2026		Wijkgericht werken aan gezondheid
Regiovisie Beschermd wonen/maatschappelijke opvang 2024/2026		Link nog toevoegen
Lokaal Actieplan Beschermd Wonen Maatschappelijke opvang		Link nog toevoegen

Jeugd en onderwijs

Omschrijving

Verbindend kader

In Deventer investeren we in een omgeving waarin inwoners elkaar kunnen ondersteunen en werken samen met maatschappelijke partners om duurzame hulp te bieden. Onze gedeelde ambitie is: op weg naar een toekomstbestendige sociale basis in Deventer. Het is belangrijk voor Deventer om een lokale aanpak te hanteren die is afgestemd op de specifieke behoeften en kenmerken van de gemeente en haar inwoners. Het bieden van maatwerkoplossingen en het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling van beleid kan zorgen voor effectievere en meer inclusieve dienstverlening. Dit vereist een zorgvuldige aanpak waarin we laten zien dat we als gemeente klaarstaan voor onze inwoners en begrip hebben voor hun soms complexe levensomstandigheden. Het sociaal domein bestrijkt ongeveer de helft van het budget dat omgaat in de begroting van de gemeente Deventer. Dat budget zetten we in vanuit een gedeelde ambitie, visie en aanpak wat helpt om nog betere successen voor onze inwoners, professionals en de gemeente te realiseren in het sociale domein. We richten ons beleid om inwoners een gevoel van bestaanszekerheid te geven, gelijke kansen te bevorderen en gezond samenleven te vergemakkelijken.

- We investeren in bestaanszekerheid voor inwoners die het moeilijk hebben, zodat hun inkomen, werk of woonsituatie stabiel en voorspelbaar wordt. Met begrijpelijke regels en voorschriften. Bestaansonzekerheid kan schadelijk zijn en belemmert mensen om volledig deel te nemen aan de samenleving en een gezond leven te leiden. We zorgen voor voldoende inkomen, een geschikte woning en een veilige leefomgeving. Vanuit deze basis is meedoen mogelijk. Met een mensgerichte benadering voorkomen we zo onnodig leed en oplopende kosten.
- We investeren niet overal gelijk, maar daar waar het het meest nodig is om kansen te bieden aan inwoners in kwetsbare situaties. We streven ernaar dat de nieuwe generatie met minder achterstanden opgroeit. We investeren in de jeugd en bieden maatwerk aan inwoners die onze steun of zorg nodig hebben. We zoeken actief naar inwoners die geen hulp vragen, maar deze wel nodig hebben. We geven de jeugd de kans om hun talenten te ontwikkelen via kansrijke start. We hebben extra aandacht voor de positie van jongeren en jongvolwassenen. Inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn, bieden we gerichte ondersteuning.
- We investeren in het creëren van verbindingen in de buurt voor een gezond samenleven. Een vitale samenleving waarin inwoners elkaar ontmoeten en actief zijn, gezond eten, zich gezond voelen en samen bijdragen aan het versterken van onze gemeenschap. We moedigen aan om vitaliteit te bevorderen, omdat een gezonde omgeving effectiever is gebleken dan individuele inspanningen gericht op een gezondere levensstijl. We werken over alle terreinen heen vanuit positieve gezondheid. Vanuit het Preventieplan investeren we in een gezonde omgeving en stimuleren gezond leven.

Het verbindend kader voor het sociaal domein in de gemeente Deventer is opgebouwd rond deze drie pijlers. In het onderdeel beleidscontext wordt toegelicht hoe hier vanuit het programma Meedoen invulling aan wordt gegeven.

Actuele beleidscontext

Visie Jeugdbeleid

Wij geloven dat de kern van opgroeien ligt in het gezin, jongeren en hun ouders, en dat hun omgeving – familie, vrienden en burens – daarin kunnen ondersteunen. Die vertrouwde omgeving biedt de basis voor de jongere om zich op een goede wijze te ontwikkelen. Om ook zorgeloos op te kunnen groeien is een veilige sociale omgeving nodig waarin naast ouders, familie, vrienden en burens ook school, verenigingen, buurtcentra en cultuuraanbieders een belangrijke rol spelen. In elke wijk of dorp zijn daarom deze voorzieningen beschikbaar.

De lijn van opgroeien in Deventer is die van Wieg naar Werk. Het uitgangspunt 'het normale leven versterken', de 10 beschermende factoren van het Nederlands Jeugd Instituut en goede schoolgebouwen staan hierin centraal. Ouders, maatschappelijke partners in kinderopvang, welzijn, jeugdhulp, (jeugdgezondheids)zorg, sport en onderwijsprofessionals helpen kinderen en jongeren met opgroeien. Daarnaast is er ook aandacht voor het bieden van ondersteuning via onze toegang aan alle jeugdigen die het (even) niet op eigen kracht of met hun omgeving kunnen redden. We bieden daarbij jeugdhulp als vangnet voor gezinnen met jeugdigen die (tijdelijk) niet mee kunnen doen. In 2025 zal gewerkt worden volgens het nieuwe beleidskader Van wieg naar werk 6.0 en het integraal huisvestingsplan onderwijs 2024-2040.

Belangrijke aandachtspunten in 2025

Deventer kent al jaren een doorgaande lijn in het beleid. Veel activiteiten die we voorgaande jaren zijn gestart lopen ook in 2025 door in lijn met de beleidsvisie en het bestuursakkoord Dichtbij, Betrokken & Bevlogen. Belangrijke aandachtspunten in het beleid zijn:

- Werken vanuit de gedachte van 1 huishouden, 1 plan, 1 contactpersoon.
- Versterken en verdiepen van de samenwerking met onze partners in het onderwijs, GGD, welzijnsorganisaties en zorg. Daarin werken we aan het verder ontwikkelen van de basisvoorzieningen en algemene voorzieningen zoals bijvoorbeeld het kinderwerk, jongerenwerk en VVE;
- Medewerkers van Team Toegang Jeugd sluiten nog meer aan op de leefwereld van jongeren en hun ouders en werken daarin nauw samen met andere professionals in het normale leven;
- We verbeteren de samenwerking van de jeugdnetwerken in de wijk met de Voor Elkaar-teams en andere partijen;
- We intensiveren de samenwerking met het onderwijs en realiseren ook een betere aansluiting tussen het onderwijs en de zorg en arbeidsmarkt. We werken aan de Human Capital Agenda, met daarin concrete acties om de arbeidsmarktpositie van jongeren te versterken;
- Vanuit het programma zal een bijdrage geleverd worden aan het binden van scholieren en studenten aan de stad (zowel mbo als hbo). Jongeren dragen bij aan de leefbaarheid, sterke economie en een goed functionerende arbeidsmarkt

Preventie en ondersteuning

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor preventie bij de inwoners c.q. jeugdigen/ouders/verzorgers zelf. Landelijk, bijvoorbeeld in de hervormingsagenda, is er veel aandacht voor het versterken van de pedagogische basis. Als mensen er niet uitkomen op basis van eigen kracht dragen we zorg voor ondersteuning. Het professionele veld is ingericht om vroegtijdig problemen te signaleren. Daarmee kan sneller en effectiever ondersteuning worden geboden 'in het normale leven': thuis, in de buurt, op school. We willen hierbij ondersteuning en zorg zoveel mogelijk integraal, samenhangend, dicht bij huis en dicht bij de leefwereld van jeugdigen organiseren, aansluitend op hun eigen kracht. Zo kort als mogelijk, zo lang als noodzakelijk.

Kansrijke start voor elk kind

Zo gaan we verder met het werken aan een kansrijke start voor elk kind: de eerste 1000 levensdagen zijn bepalend voor een goede start. Daarnaast gaan we in 2025 verder met de (extra) activiteiten na school (landelijk programma school en omgeving) en extra aandacht geven aan het terugdringen van middelengebruik op scholen.

Toegang beter en slimmer inrichten

We blijven aandacht houden voor een goede en toegankelijke toegang (zorg, jeugd en werk). We geven professionals hierin de ruimte en het vertrouwen om te handelen. De volgende aandachtspunten zijn geformuleerd:

- Uitvoeren van een interventieaanpak rondom vechtscheidingen;
- Inzet op thuisloze jongeren en een soepele overgang tussen de jeugdwet en Wmo (18-/18+);
- Regie met doorzettingsmacht in situaties waarin veel hulpverlener actief zijn;
- We versterken de samenwerking met huis- en jeugdartsen en gecertificeerde instellingen (GI's);
- We versterken en verdiepen de samenwerking met het onderwijs;
- Vanuit de nieuwe situatie dat de medewerkers van Team Toegang Jeugd in dienst zijn bij de gemeente versterken we de samenwerking tussen de 3 toegangen voor jeugdigen/jongeren (Voor Elkaar-teams, Team Toegang Jeugd en jongerenloket);
- We versterken de rol van leerplicht, RMC en het jongerenloket en de samenwerking met andere partijen (onderwijs, arbeidsmarkt en zorg). We gaan werken aan het nog verder terugdringen van voortijdige schoolverlaters en thuiszitters;
- De wachttijden in de jeugd ggz willen we reduceren in de samenwerking met diverse partijen in het ecosysteem mentale gezondheid (o.a. ggz aanbieders, huisartsen, welzijn, vriendendiensten/zelfregie centrum).

Jeugdhulp regionaal

In 2025 gaan de 11 gemeenten (waaronder Deventer) en het RSJ IJsselland samen met aanbieders, ouders en jeugdigen verder met de uitwerking van belangrijke thema's in de visie (Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025). Zoals de aanpak van wachtlijsten en het beheersen van de kosten van jeugdhulp. En samenwerking op bovenregionale thema's als de om- en afbouw van 3-milieusvoorzieningen en JeugdzorgPlus-locaties.

Nationaal Programma Onderwijs

Gemeenten hebben vanuit het Rijk extra geld uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) gekregen. Na de zomer van 2025 loopt dit programma af en zal verantwoording over de uitgaven aan het rijk plaatsvinden.

Huisvesting onderwijs, IHP

In 2024 is het integraal huisvestingsplan vastgesteld. Deze visie geeft richting hoe we samen werken aan goede en toekomstbestendige schoolgebouwen die eraan bijdragen dat de jeugd in Deventer zich optimaal kan ontwikkelen. Met het IHP lopen we vooruit op de nieuwe wet "planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting" waarvan de beoogde ingangsdatum 1 augustus 2025 is. De visie kent vijf pijlers:

1. Goed en passend schoolgebouw voor ieder kind en iedere jongere, liefst in eigen wijk of dorp
2. Elke school is ook een kansrijke ontmoetingsplek
3. Schoolgebouwen maken het onderwijs van nu en morgen mogelijk
4. Gezonde en duurzame schoolgebouwen
5. Gemeente en schoolbesturen werken slim samen.

In 2025 zal uitvoering gegeven worden aan het nieuwe integraal huisvestingsplan (IHP2024-2040). Onder andere met de planvorming rondom onderwijshuisvesting in de centrumschil, Keizerslanden en een visie op/ snelle start voor huisvesting Arkelstein, De Linde VSO en nieuwkomersonderwijs (ISK).

De volgende investeringen in onderwijshuisvesting lopen door in 2025:

1. Vervangende nieuwbouw voor de ZMOK leerlingen van VSO Deventer;
2. Vervangende nieuwbouw scholencomplex Zwaluwenburg;
3. Vervangende nieuwbouw Sancta Maria in Lettele
4. Marke Zuid VMBO

Voor het jaarprogramma onderwijshuisvesting 2025 zijn aanvragen ingediend en in behandeling. Deze aanvragen leiden eind 2024 tot een kredietaanvraag bij de raad.

Oekraïners en nieuwkomers

Tot 1 augustus 2024 was het mogelijk om tijdelijke onderwijsvoorzieningen in te richten voor onderwijs aan leerlingen uit Oekraïne, in het nieuwe schooljaar 2024/2025 vervalt de regeling en worden de kinderen in principe opgevangen in het reguliere onderwijs.

Extra Rijksmiddelen jeugdzorg

Al een aantal jaren is er landelijk veel discussie over de extra middelen die gemeenten nodig hebben voor de uitvoering van de jeugdhulp. Dit heeft geresulteerd in een aantal compensatiemaatregelen. De eerste was in 2019. Toen heeft het Rijk besloten om gemeenten tot en met 2021 te compenseren voor de extra uitgaven in de jeugdhulp en in de tussentijd onderzoek te doen naar het structurele karakter van het tekort. Een deel van deze extra verkregen rijksmiddelen zijn in de begroting 2020 gedurende 3 jaar (tot en met 2022) beschikbaar gesteld voor de jeugd. Deze middelen zijn en worden tot en met 2025 "geïnvesteed" in preventie- en maatwerkprojecten en projecten gericht op de samenwerking met onderwijs en jeugdbeleid, volgens de lijn van het hierboven genoemde beleidskader van Wieg naar Werk en de daarin benoemde prioriteiten. Bij de Voorjaarsnota 2024 is besloten om ook vanaf 2026 structureel middelen voor deze preventieve activiteiten te reserveren.

Na landelijk onderzoek naar de tekorten in de jeugdzorg bij gemeenten en de bedragen die nodig zijn om de tekorten bij gemeenten te dekken, heeft een commissie van wijzen een uitspraak gedaan. Er is vervolgens besloten om in 2021 en 2022 gemeenten eenmalig te compenseren. De structurele toekenning bleef nog een landelijk onderwerp van discussie.

De uitspraak van deze commissie van wijzen is tevens het financiële uitgangspunt geweest voor de in 2023 overeengekomen hervormingsagenda jeugd. Er is wederom overeenstemming bereikt over het tijdelijk compenseren van gemeenten in de jaren 2023, 2024 en 2025. In de hervormingsagenda staan echter ook maatregelen genoemd die gemeenten en het Rijk (kunnen) gaan nemen om de kosten te beheersen. Deze mogelijke besparing is vertaald in een korting naar gemeenten. Deze korting is verwerkt in de extra middelen jeugdzorg die gemeenten krijgen.

In 2024 is een (nieuwe) deskundigheidscommissie geïnstalleerd die begin 2025 een zwaarwegend advies zal uitbrengen over de voortgang van de hervormingsagenda en de bijbehorende financiële kaders voor gemeenten.

Doelen & prestaties

Programma **Taakveld**

Jeugd en onderwijs
 4.2 Onderwijshuisvesting;
 4.3 Onderwijsbeleid en Leerlingzaken;
 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-;
 6.82 Geëscaleerde zorg 18-;
 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Jeugdhulp

Opgave			
1	2	3	4

Bevorderen dat ondersteuning op maat wordt geboden, voor een zo kort mogelijke tijdsduur, en zo lang als nodig en tegelijkertijd creëren van een vangnet voor jeugdigen die ondersteuning nodig hebben of geen netwerk hebben. ✓

Prestatie **Gebruik Jeugdzorg** **Budget**

Niet meer dan 2.200 jeugdigen hebben een jeugdzorg traject nodig. €34.861.000

Prestatie **Gebruik Jeugdbescherming en Jeugdreclassering** **Budget**

Niet meer dan 250 jeugdigen hebben jeugdbescherming en niet meer dan 50 jongeren hebben jeugdreclassering nodig. €3.056.000

Doelstelling: Normale leven versterken (opgroeien en onderwijs)

Opgave			
1	2	3	4

We versterken het normale leven. Meer dan 90% van de jongeren redt zich met een algemene voorziening of in het sociaal netwerk en doet geen beroep op een maatwerkvoorziening. ✓

Prestatie **Peuterspelen** **Budget**

Peuterspelen is de kindregeling voor peuters die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Op 1 juli 2025 gaan er 150 peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag naar de peuteropvang. €303.000

Prestatie **Voortijdig schoolverlaters** **Budget**

Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in het schooljaar 2021/2022 was 201. In het schooljaar 2023/2024 is het doel dit aantal te verminderen tot 180 nieuwe vroegtijdig schoolverlaters. Het streven is uiteindelijk nul nieuwe voortijdig schoolverlaters door inzet van de doorstroomcoaches (dit is de nieuwe - landelijk ingevoerde- naam van de Regionaal Meld- en Coördinatiepunt medewerkers). Binnen jongerenloket

Prestatie	Thuiszitters	Budget
------------------	---------------------	---------------

Het aantal thuiszitters, in schooljaar 2024-2025, wordt teruggebracht van 9 naar 7 volgens het uitvoeringsplan Wieg naar Werk. Geen afzonderlijk budget

Prestatie	Signaleren ontwikkelingsachterstand	Budget
------------------	--	---------------

Peuters met een risico op achterstanden krijgen een VVE toekenning. Op 1 juli 2025 hebben 290 peuters een VVE toekenning gekregen. 90% van deze peuters volgt VVE. €3.597.000

Prestatie	Jeugdigen zonder jeugdhulp	Budget
------------------	-----------------------------------	---------------

Het aantal jeugdigen (tot 18 jaar) dat zichzelf redt of gebruik maakt van een algemene voorziening is meer dan 17.555 (90% van 19.505). Geen afzonderlijk budget

Prestatie	Dak- en thuisloze jongeren	Budget
------------------	-----------------------------------	---------------

Het streven is in 2025 geen dak- en thuisloze jongeren meer te hebben. In 2023 is een plan van aanpak opgesteld met daarin beschreven op welke beleidsterreinen wat gedaan moet worden. €112.000

Doelstelling: Onderwijshuisvesting	Opgave			
	1	2	3	4

We realiseren adequate onderwijshuisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs op basis van het integrale huisvestingsplan Deventer schoolgebouwen 2024-2040

Prestatie	Programma en overzicht onderwijshuisvesting	Budget
------------------	--	---------------

We voeren het programma en overzicht onderwijshuisvesting 2025 uit. €7.140.000

Prestatie	Slim samenwerken	Budget
------------------	-------------------------	---------------

We zetten in 2025 de eerste stappen om te komen tot een verdergaande samenwerking tussen gemeente en onderwijs bij (ver)bouw, beheer, onderhoud en exploitatie van schoolgebouwen, schoolpleinen en locaties voor bewegingsonderwijs. €259.000

Prestatie	Ontwikkeling van kansrijke ontmoetingsplekken (integrale kindcentra)	Budget
------------------	---	---------------

In 2025 hebben we de visievorming gereed voor de Centrumschil en Keizerslanden en de planvorming voor Zwaluwenburg, Lettele, Arkelstein, De Linde VSO en nieuwkomersonderwijs €400.000

Doelstelling: Toegang	Opgave			
	1	2	3	4

Team Toegang biedt ondersteuning aan alle jeugdigen die het (even) niet op eigen kracht of met hun omgeving kunnen redden. De medewerkers van Team Toegang Jeugd werken in alle gevallen volgens het uitgangspunt 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur. ✓

Prestatie	Contacten Toegang	Budget
-----------	-------------------	--------

Aantal nieuwe gezinnen dat aangemeld wordt bij team toegang jeugd is 150. €2.475.000

Prestatie	Contacten jeugdconsulenten	Budget
-----------	----------------------------	--------

Aantal jeugdigen dat wordt gezien door de Jeugdconsulenten is 450. €253.000

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
17	Onderwijs	Absoluut verzuim				Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	6,10	6,10	6,10	3,80			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
18	Onderwijs	Relatief verzuim				Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	31	31	31	27			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
19	Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)				Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ingrado
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	2,40	2,40	2,40	2			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
22	Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter				% jongeren 12 t/m 21 jaar	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	1	1	1	1			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
23	Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin				% kinderen tot 18 jaar	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	6	6	6	6			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
29	Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp				% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	11,80	11,80	11,80	11,70			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
30	Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming				% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	1,40	1,40	1,40	1,30			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
31	Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering				% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	0,40	0,40	0,40	0,40			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	53.148	54.313	53.764	53.730	53.192
Baten	5.013	4.288	4.312	4.312	4.312
Saldo exclusief reserves	-48.135	-50.025	-49.452	-49.418	-48.880
Storting in reserves	3.944	1.759	0	0	0
Puttting uit reserves	2.365	3.100	678	371	197
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	-1.579	1.341	678	371	197
Saldo inclusief reserves	-49.714	-48.684	-48.774	-49.047	-48.683

De wijziging van het saldo inclusief reserves met -€1.030.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

Onderwijshuisvesting

In 2024 is het IHP2024-2040 vastgesteld. Bij de Voorjaarsnota 2024 zijn voor de uitwerking van het IHP extra middelen beschikbaar gesteld. In de begroting 2025 is de fasering van de uitwerking van het IHP 2024-2040 opgenomen. In 2024 zijn voor de voorbereiding van de nieuwbouw van de Sancta Mariaschool in Lettele en onderzoek naar de locatie voor de VSO Deventer in totaal €340.000 aan incidentele budgetten beschikbaar. In 2024 is een bedrag van €571.000 in de reserve kapitaallasten gestort in verband met het doorschuiven van het in gebruik nemen van de school Marke Zuid. Voor de uitvoering van de motie BREEAM excellent en ENG voor de bouw van de school Marke Zuid is in 2024 het extra investeringsbedrag van €1.573.000 gestort in de reserve kapitaallasten voor de dekking van de toekomstige kapitaallasten.

Maatwerkdienstverlening 18-

In de Voorjaarsnota 2024 is voor het tekort op de kosten jeugdzorg van €2,7 miljoen dekking in 2025 vanuit de reserve Hervormingsagenda Jeugd en de eenmalige vrijval van de bezuiniging van €500 miljoen vanuit het voormalig kabinet Rutte IV. Daarnaast stijgt het budget voor de jeugdzorgkosten met circa €1.377.000 als gevolg van de loon- en prijscompensatie.

Geëscaleerde zorg 18

In de Voorjaarsnota 2024 is incidenteel in 2025 €98.000 opgenomen voor de uitvoering van de lokale aanpak Geweld in afhankelijkheidsrelaties en Seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Overige

De overige stijging wordt voornamelijk verklaard door reguliere prijs- en looncompensatie op de verschillende budgetten. De loonindex bedraagt € 83.000 en de prijsindex € 246.000.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Jeugd en Onderwijs	2024	2025	2026	2027	2028
Coördinatie en beleid Jeugd	0	-944	-944	-944	-944
Geescaleerde zorg 18-	-3.838	-98	0	0	0
Jeugdbescherming	0	-3.559	-3.560	-3.560	-3.560
Jeugdhulp ambuland landelijk	0	-1.010	-939	-930	-930
Jeugdhulp ambuland lokaal	0	-643	-643	-643	-643
Jeugdhulp ambuland regionaal	0	-19.533	-18.160	-17.974	-17.974
Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	-1.347	-1.252	-1.240	-1.240
Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	-11.787	-10.959	-10.846	-10.846
Jeugdreclassering	0	-328	-324	-332	-340
Maatwerkdienstverlening 18-	-31.824	19	19	19	19
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-3.205	-3.127	-3.212	-3.161	-3.160
Onderwijshuisvesting	-9.268	-6.815	-8.625	-8.955	-8.410
PGB Jeugd	0	-852	-852	-852	-852
Saldo exclusief reserves	-48.135	-50.025	-49.452	-49.418	-48.880

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. investeringen	27.300	12.021	6.574	0
Inkomsten t.g.v. investeringen	0	0	0	0
Saldo	-27.300	-12.021	-6.574	0

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
IHP, Integraal Huisvestingsplan voor het Deventer onderwijs 2024-2040	1,0 Mb	Integraal Huisvestingsplan voor het Deventer onderwijs 2024-2040
Beleidskader Van Wieg naar Werk 2023-2026	1,4 Mb	Beleidskader van Wieg naar Werk 2023-2026
Verbindend kader Sociaal domein	1,0 Mb	Verbindend kader sociaal domein
Verordening gemeentelijke kindregelingen 2023	1,7 Mb	Verordening gemeentelijke kindregelingen 2023
Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025	0,5 Mb	Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025

Economie en Internationaal beleid

Omschrijving

Werken aan Deventer als authentieke, eigenwijze en vernieuwende Hanzestad met een vitale economie.

In Deventer is het goed ondernemen. Bedrijven profiteren van de gunstige ligging en goede bereikbaarheid. Er wordt geïnvesteerd in de economie van Deventer. Wij willen deze publieke en private investeringen verder aanjagen, samen met onze partners binnen het Deventer Economisch Perspectief (DEP). Deze samenwerking met kennisinstellingen en bedrijfsleven heeft de afgelopen tijd zijn vruchten afgeworpen en ook deze collegeperiode zetten we daar volop op in. Kern van het programma economie en internationaal beleid is dat we als gemeente investeren in randvoorwaarden om de economie te stimuleren en ontwikkelingen aanjagen door middel van inzet van onze capaciteit, netwerk, kennis en/of financiële middelen. Dit beperkt zich niet tot de gemeentegrenzen.

De Uitvoeringsagenda Economie en Internationaal beleid 2023-2026 is inmiddels opgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden. Het document vormt een leidraad van economische thema's waar we aan werken, gebaseerd op het collegeakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'. Aangezien externe ontwikkelingen (Corona, oorlog Oekraïne) ook hun weerslag hebben op onze lokale economie, heeft het document een dynamisch karakter waarin we voor de resultaten deels afhankelijk zijn van onze externe partners. Zo trekken we, afhankelijk van de onderwerpen, samen op met andere gemeenten en regio's, waarbij met de regio Stedendriehoek en provincie Overijssel de lijnen kort en vanzelfsprekend zijn. Maar ook met het rijk en internationaal worden relaties onderhouden en ontwikkeld. Nieuwe accenten in de deze uitvoeringsagenda zijn de aandacht voor de 17 Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties waarin we kansen voor economische groei aan maatschappelijke betekenis willen koppelen, en de aandacht voor Deventer als woon-én werkstad. Daarbij zetten we ons in om voldoende ruimte te behouden en creëren voor (nieuwe) bedrijvigheid, en hoe we krapte op de arbeidsmarkt kunnen tegengaan.

De Uitvoeringsagenda geeft richting en focus aan onze inspanningen op de volgende onderwerpen:

- Ruimte voor werken
- Ondernemen
- Aantrekkelijke stad en platteland
- Veerkrachtige arbeidsmarkt
- Deventer internationale Hanzestad

Actuele beleidscontext

Deventer woon- én werkstad

Deventer kent een groeiambitie van 11.000 woningen tot 2035 en koerst af op 110.000 tot 115.000 inwoners. Met de huidige 52.000 arbeidsplaatsen is er sprake van een verhouding van 2 inwoners op 1 arbeidsplaats. We willen de economische ambitie van Deventer tot 2040 in balans houden met de woningbouwambitie; Deventer als woon-én werkstad. Concreet betekent dit dat er 7.500 arbeidsplaatsen bij moeten komen. Dat komt neer op een gemiddelde groei van 1% (500 per jaar). De werklocaties in Deventer (bedrijven-en kantorenlocaties en de binnenstad) zijn goed voor 51% van het totaal aantal arbeidsplaatsen van de gemeente. Om in de pas te blijven met de groei van 7.500 dan gaat het om 3.800 arbeidsplaatsen die de werklocaties extra moeten gaan opvangen.

De extra ruimte die nodig is om de groei te accommoderen is niet alleen beschikbaar op de bestaande werklocaties. Vooral voor de meer ruimte-extensieve sectoren (industrie, bouw en logistiek) is nieuwe ruimte nodig. Deze creëren we door het beter benutten van de bestaande ruimte, door het veranderen van bestemmingen om andere typen bedrijven mogelijk te maken en door het zoeken naar nieuwe locaties in de gemeente.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de strijd om de schaarse ruimte is het een stevige ambitie. Tegelijkertijd is er sprake van een aantrekkingskracht van onze stad op nieuwe bedrijven, en zijn er bedrijven in Deventer die duurzaam willen investeren. We werken daarom aan gebiedsprofielen van de diverse werklocaties om duidelijkheid te creëren over de gewenste ontwikkelrichting, die tevens als input voor de nog te schrijven omgevingsprogramma's dienen. Naast de ruimtelijke component zetten we ons in voor een goed functionerende arbeidsmarkt. Voor veel bedrijven is een tekort aan geschikt personeel de belangrijkste belemmering voor verdere ontwikkeling en om de slag naar de toekomst te kunnen maken. Binnen de meerjarige Deventer Human Capital Agenda (HCA) werkt de gemeente samen met de partners van het Deventer Economisch Perspectief (DEP) aan het vergroten van de beschikbaarheid van personeel voor de economische groeisectoren ICT, techniek, productie en logistiek. Maar ook de zorg en onderwijs komen aan bod. Daarnaast zetten we in op het versterken van de leercultuur binnen het bedrijfsleven, en talentontwikkeling voor transitie op het gebied van klimaat, digitalisering en gezondheid. Het Deventer Ontwikkelkwartier (DOK) op het Gasfabriekterrein vormt hiervoor het fysieke loket.

Netcongestie

Het extra terugleveren en aanleveren van stroom vanuit het elektriciteitsnetwerk van Enexis en Liander is in Deventer niet meer mogelijk voor grootverbruikersaansluitingen. Dit betekent niet alleen dat het grootschalig plaatsen van zonnepanelen niet meer mogelijk is, ook het leveren van extra stroom voor productieprocessen, nieuwe bedrijfsvestigingen of uitbreidingen van panden kan niet meer. Dit heeft grote gevolgen voor de economische ontwikkeling van bedrijvigheid in onze gemeente. Om de effecten van netcongestie tegen te gaan zet de gemeente Deventer samen met de netwerkbeheerders en partners volop in op het verzwaren van het netwerk en maatschappelijk prioriteren van de beschikbare stroom. Een belangrijk derde spoor is het zogenaamde 'verslimmen' van de beschikbare capaciteit. Dit moet ervoor zorgen dat we meer energie kunnen verbruiken en opwekken terwijl we gebruik maken van bestaande capaciteit. Samen met het DEP is een aanpak in uitvoering om bedrijven (op bedrijventerreinen) te helpen die een probleem hebben, omdat zij geen grootverbruikaansluiting kunnen krijgen of hun opgewekte stroom niet kunnen terugleveren. Bedrijven worden bewust gemaakt van de gevolgen van netcongestie, terwijl tegelijkertijd oplossingen worden gezocht, bijvoorbeeld in de vorm van een *smart energy hub*. Hiermee kunnen bedrijven elkaar helpen bij het voorkomen van beperkingen door congestie. Hiervoor zijn meerdere mogelijkheden, zoals een directe (elektriciteits)verbinding tussen bedrijven of het combineren van contracten tussen bedrijven over stroomvoorziening. In 2025 worden deze mogelijkheden verder verkend en worden bedrijven geholpen om een en ander te realiseren.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Economie en internationaal beleid	3.1 Economische ontwikkeling; 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen; 3.4 Economische promotie; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Aantrekkelijke stad en platteland	Opgave			
	1	2	3	4
Het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stad en het buitengebied voor ondernemers, vastgoedeigenaars, bewoners en bezoekers.		✓		

Prestatie	Agenda binnenstad 2.0 en transformatie binnenstad van place to buy naar place to be	Budget
We regisseren de uitvoering van de Agenda Binnenstad Deventer 2.0 en voeren het Vierde Stadsarrangement (provincie Overijssel) uit. Enkele voorbeelden zijn:		€294.000
<ul style="list-style-type: none"> • Start aanpak Nieuwe Markt als laatste onderdeel van de Lebuïnuspleinen; • Vernieuwde aanpak Wonen boven winkels samen met belanghebbende organisaties (SDBM, Wonen boven Winkels); • Vergroeningsplan maken samen met SDBM en SBBD • Planontwikkeling Broederenplein 		
Zelf zullen we de volgende acties oppakken:		
<ul style="list-style-type: none"> • Afronden Transformatieopgave Binnenstad 2024 en uitvoeren maatregelen samen met SDBM; • Uitvoering geven aan bevindingen over horeca-onderzoek in de binnenstad; • Uitwerken actiepunten evaluatie Detailhandelsbeleid, o.a. onderzoek door MKB-Deventer naar ondersteuning wijk-, buurt- en dorpscentra en vervolgacties uitvoeren; 		

Prestatie	Vrijtijdseconomie en marketing	Budget
We gaan verder aan de slag met de implementatie van het Uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie waarbij we o.a. de verbinding zoeken tussen stad en buitengebied. Daarnaast werken we nauw samen met oa Deventer Marketing en, Marketing Oost (Hanzesteden en Salland) om de gemeente stevig op de kaart te zetten bij verschillende doelgroepen , in het bijzonder jongeren.		€844.000

Doelstelling: Deventer internationale Hanzestad	Opgave			
	1	2	3	4
Het bevorderen van het internationaal ondernemen en internationaal maatschappelijke activiteiten in Deventer. Hierbij vormt de in 2021 vastgestelde ambitienota Internationaal Beleid 2021-2026 het fundament.		✓		✓

Prestatie	Internationale handel	Budget
Internationale handel en export bevorderen door het MKB Trade Office te ondersteunen bij het organiseren van bijeenkomsten en inkomende en uitgaande handelsmissies. Bijzondere aandacht gaat uit naar de langdurige partnerschappen met steden in Duitsland en Roemenië.		€12.000

Prestatie	Internationale verbinding	Budget
Synergie creëren door internationale samenwerking en ontmoetingen in het kader van het 'International Office Deventer' te faciliteren. Naast meerjarige samenwerking staat de gemeente open voor eenmalige bezoeken van buitenlandse delegaties en andere eenmalige initiatieven op het terrein van internationalisering met het doel om verbindingen met lokale partners te creëren.		€37.000

Prestatie	Internationaal actieve organisaties en Shelter City Deventer	Budget
Ondersteunen van 35 internationaal actieve (vrijwilligers)organisaties in Deventer via de gemeentelijke subsidieregeling en door ze twee keer per jaar bijeen te brengen.		€63.000

Aandacht vestigen op Deventer als internationale en tolerante stad met respect voor de mensenrechten door in 2025 een vijfde internationale mensenrechtenverdediger samen met partners in de stad te ontvangen in het kader van het Shelter City Deventer project.

Prestatie	Internationale Hanzenetwerk en Global Goals voor Sustainable Development	Budget
De samenwerking in Hanzeverband vanuit economisch perspectief, maar ook rondom de Sustainable Development Goals binnen de werkgroep Sustainable Hansa verder verdiepen. De overleggen van de Kerngroep Deventer4GlobalGoals faciliteren en de organisatie van activiteiten rondom de Global Goals in Deventer stimuleren, om breder draagvlak binnen en buiten de gemeente voor de Global Goals te creëren. Jaarlijks de Deventer4GlobalGoals prijs aan een Deventer ondernemer via het Deventer Ondernemers Event uitreiken.		

Doelstelling: Ondernemingsklimaat	Opgave			
	1	2	3	4
Het versterken van de economische structuur van Deventer en het bevorderen van een goed ondernemersklimaat dat ruimte geeft aan ondernemerschap en aandacht heeft voor vitaal, innovatief, duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen.		✓		

Prestatie	Ondernemersondersteuning	Budget
Via ondernemersondersteuning maken we ondernemers weer- en wendbaar voor de transities die op ons afkomen. We zetten hierbij extra in op stimulering van verduurzaming, digitalisering, toegepaste innovatie en ontwikkeling van start-up en scale-ups. Om hierin nog meer effect te bereiken werken we op dit thema samen in de regio. We stimuleren ondernemerschap dat bijdraagt aan het oplossen van maatschappelijke opgaven en de SDG's. Het Ondernemershuis Deventer is hierin een belangrijke partner en uitvoerend partij.		€182.000
We continueren ons actief accountmanagement en ondernemersdienstverlening via gemeente en Ondernemershuis. De accountmanagers zijn eerste aanspreekpunt voor vestigingsvragen en signaleren middels bedrijfsbezoeken relevante ontwikkelingen in de Deventer economie.		

Prestatie	Sterk ecosysteem	Budget
We stimuleren en faciliteren een sterk ecosysteem voor ondernemerschap door een krachtige samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid binnen het Deventer Economisch Perspectief (DEP), met het Ondernemershuis en het MKB Trade Office.		€293.000

Doelstelling: Ruimte voor werken	Opgave			
	1	2	3	4
Het versterken van werklocaties, zodat deze klaar zijn voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen, met voldoende ruimte voor bedrijven om door te groeien of zich in Deventer te vestigen.		✓		

Prestatie	Onderzoek werklocaties	Budget
We brengen in beeld welke kwantitatieve en kwalitatieve ruimte voor werken nodig is tot 2040 is voor Deventer als woon- én werkstad. In 2025 gaan we starten met een locatie onderzoek naar een nieuw bedrijventerrein voor lokale (MKB) bedrijven. We continueren onze inzet met DEP op herstructureren van bestaande bedrijventerreinen, en werken aan regionale afstemming met West-Overijssel en de Regio Stedendriehoek over bedrijventerreinen. Daarnaast werken we aan een omgevingsprogramma werkmilieu om beter te kunnen sturen op de gewenste (ruimtelijke) ontwikkeling voor bedrijven in de gemeente.		€50.000

Prestatie	Beroepshaven	Budget
-----------	--------------	--------

De herontwikkeling naar een moderne en duurzame binnenhaven met een containeroverslag krijgt verder vorm, conform het 'Ambitiedocument beroepshaven 2030'. In 2025 geven we een vervolg aan het onderzoek naar de toekomst van de Prins Bernhard sluis in samenwerking met regionale partners. Onderdeel hiervan is regionale krachtenbundeling van het bedrijfsleven in het Logistieke Netwerk Stedendriehoek.

€192.000

Prestatie	Herstructurering bestaande bedrijventerreinen	Budget
-----------	---	--------

De herstructurering van vastgoed en openbare ruimte in Bergweide 4 Noord (kanszone 1) krijgt verder vorm. Daarnaast is er een verkenning gestart naar de herontwikkeling van Kloosterlanden Oost. Er is een opdracht uitgezet om te komen tot het gewenste ambitieniveau voor herstructurering van bedrijventerreinen in Deventer. Dit vormt onderdeel van het project Toekomstbestendige Bedrijventerreinen van het DEP.

€1.000.000

Prestatie	Uitvoeringsagenda Toekomstbestendige Bedrijventerreinen	Budget
-----------	---	--------

Met DEP- partners werken we aan het afronden van de projecten uit de Uitvoeringsagenda Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. In 2025 gaan we starten met de uitvoering van een nieuwe uitvoeringsagenda, zodra deze is goedgekeurd door DEP en college. Het doel is wederom projecten te realiseren die op korte termijn zichtbaar zijn voor werknemer en werkgever. Daarnaast continueren we de projecten gericht op verbeteren van de energieprestaties van bedrijfsgebouwen inclusief toepassing zon op dak en herstructurering van bedrijventerreinen in Deventer.

€1.000.000

Doelstelling: Veerkrachtige arbeidsmarkt	Opgave			
	1	2	3	4

Het versterken van de arbeidsmarkt zodat ondernemers over voldoende, wendbare en adequaat opgeleide medewerkers kunnen beschikken om zich voor te bereiden op de veranderende economie en transitieopgaven (energie, circulariteit, digitalisering).

✓

Prestatie	Human capital agenda	Budget
-----------	----------------------	--------

Uitvoering geven aan het meerjarenplan Human Capital Agenda Deventer 2022-2026 ism het DEP door oa:

- Aanjagen en faciliteren sectorteam voor o.a. ICT, logistiek en techniek
- Vereenvoudigen van de toegang tot LLO-oplossingen (leven lang ontwikkelen) voor ondernemers in Deventer en hun medewerkers en vergroten van het toepassingsbereik.
- Initiëren van talentontwikkelingsprojecten, sociale innovaties en lerende netwerken die bijdragen aan de versnelling van de energietransitie, de omslag naar een circulaire economie, digitalisering door slimmer werken met minder mensen.

€143.000

Prestatie Regionale samenwerking

De ambities van de Deventer lokale HC-agenda inbrengen in regionaal verband om samenwerking te stimuleren en gezamenlijke financiering te organiseren.

Budget

€0

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
14	Economie	Functiemenging				% (Weerspiegeling verhouding tussen banen en woningen (0 = alleen wonen - 100 =alleen werken)	LISA
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	54	54	54	54			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
16	Economie	Vestigingen (van bedrijven)				Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 65 jaar	LISA
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	151	151	151	150,80			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	7.410	5.356	4.256	4.211	4.175
Baten	2.071	1.853	1.853	1.853	1.818
Saldo exclusief reserves	-5.339	-3.503	-2.403	-2.357	-2.357
Storting in reserves	0	0	0	0	0
Putting uit reserves	1.939	500	10	0	0
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.939	500	10	0	0
Saldo inclusief reserves	-3.399	-3.003	-2.393	-2.357	-2.357

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €396.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

- Als gevolg van prijs- en loonontwikkeling stijgen de lasten met €116.000;
- Bij de VJN 2024 is er voor €100.000 middelen beschikbaar gesteld voor het onderzoek naar de vervanging van Prins Bernhard sluis;
- In de begroting 2024 zitten een aantal stelposten (€350.000) waarvan aan het eind van het jaar wordt bekeken of deze worden overgeheveld naar 2025;
- In 2025 zijn lagere baten (€218.000) als gevolg van minder subsidies. Daartegenover staan ook lagere lasten.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Economie en Internationaal Beleid	2024	2025	2026	2027	2028
Bedrijfsloket en -regelingen	-528	-513	-513	-513	-513
Economische ontwikkeling	-4.332	-2.498	-1.399	-1.354	-1.354
Economische promotie	-478	-491	-491	-491	-490
Saldo exclusief reserves	-5.339	-3.503	-2.403	-2.357	-2.357

Voorzienen

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	80	80	80	80
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	80	80	80	80
Saldo	0	0	0	0

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Uitvoeringsagenda economie en internationaal beleid 2023-2026		Uitvoeringsagenda economie
Perspectief Ruimte voor Werken in Deventer		2023-477 Perspectief document
Deventer Human Capital Agenda		2022-937
Evaluatie Horecabeleid 2016-2020	2,1 Mb	Evaluatie Horecabeleid
Evaluatierapportage visie op de Detailhandelstructuur 2015-2020	2,5 Mb	Evaluatie visie Detailhandelstructuur
Ambitie beroepshaven 2020 Port of Deventer		Ambitie beroepshaven 2020 Port of Deventer
Uitvoeringsagenda vrijetijdseconomie		Uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie
Uitvoeringsagenda toekomstbestendige bedrijventerreinen		Uitvoeringsagenda toekomstbestendige bedrijventerreinen
Ambitienota internationaal beleid 2021-2026	3,6 Mb	Deventer Internationaal Ambitienota

Kunst en cultuur

Omschrijving

Kunst, cultuur en erfgoed zitten in het DNA van Deventer. Deventer is een van de mooiste en oudste steden van Nederland, met een bruisende binnenstad en karakteristieke omliggende dorpen en platteland. Wij zijn trots op onze stad en dorpen en onze historie. Kunst, cultuur en erfgoed dragen bij aan onze identiteit en zijn van groot maatschappelijk en economisch belang. Het maakt Deventer een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken én te verblijven.

Creativiteit en scheppingskracht staan in Deventer hoog in het vaandel. Deventer heeft een rijk en divers cultureel aanbod. Enerzijds wordt dit aanbod bepaald door de historie, de vele organisaties en instellingen die Deventer rijk is. Denk aan de verscheidenheid aan activiteiten in, op en rond de verschillende podia, musea, festivals, monumenten, cultuurhuizen en wijkcentra van Deventer. Anderzijds door de actieve deelname van veel inwoners, als bezoeker, deelnemer, vrijwilliger of initiatiefnemer. Deventer heeft veel kunst en cultuur te bieden. Dit is mede te danken aan de vaak verrassende en vernieuwende initiatieven in onze stad. Maar ook aan de rijke historie van imposant cultureel erfgoed in binnenstad en buitengebied. In Deventer wordt historie met toekomst verbonden. Erfgoed is er niet alleen om te behouden, maar zeker ook om te benutten als decor en inspiratie voor culturele activiteiten. Zo krijgt de historie betekenis bij de vormgeving van de samenleving en kan iedereen in de publieke ruimte ervan genieten.

Naast deze scheppende kant hebben kunst, cultuur en erfgoed ook een belangrijke meerwaarde voor de economische vitaliteit van Deventer. De historische binnenstad met haar middeleeuws stratenpatroon trekt ieder jaar meer toeristen. De grote culturele evenementen brengen jaarlijks vele honderdduizenden bezoekers naar Deventer. De aanwezigheid van goede culturele voorzieningen met een aantrekkelijke programmering maakt Deventer aantrekkelijk als vestigingsplaats. De culturele sector draagt op die manier bij aan de ontwikkeling van de kenniseconomie. Creativiteit speelt bovendien een doorslaggevende rol bij het innovatief vermogen binnen bedrijven.

Cultuur draagt dus bij aan de vorming van identiteit, het brengt reuring en jaagt ruimtelijke, economische en sociale ontwikkelingen aan. Hier werken we hard aan, samen met onze culturele partners en met de programma's economie, onderwijs, vastgoed, gebiedsontwikkeling en het maatschappelijk domein.

In ons brede culturele aanbod komt een diverse groep aan cultuurliefhebbers samen. Van amateurkunstenaars, leden van zang-, muziek- en toneelverenigingen tot liefhebbers van arthouse films of experimenteel toneel. Door cultuur samen te beleven, raken mensen met elkaar verbonden. We vinden het belangrijk dat dit aanbod voor alle inwoners toegankelijk is en zien erop toe dat amateurs en jong talent voldoende aandacht krijgen, ook met het oog op het sociaal-maatschappelijk belang.

In 2025 gaat een nieuwe kunstenplanperiode van start. In het najaar van 2024 liggen eerst de Cultuurvisie 2025-2028 en vervolgens het Uitvoeringsprogramma Cultuur voor deze periode ter besluitvorming voor bij de raad. In de Cultuurvisie is een actualisatie van het Cultureel Perspectief 2030 opgenomen. Deze omvat de visie en ambities voor kunst, cultuur en erfgoed naar 2030. In de Cultuurvisie zijn ook pijlers opgenomen waarmee focus wordt gebracht in het beleid voor de komende vier jaar; ze geven aan waar extra aandacht en inzet nodig is om de ambities uit het perspectief te bereiken. Tezamen vormen het perspectief en de pijlers het hart van de Cultuurvisie. Na vaststelling door de raad zal het nieuwe beleid uitgevoerd worden. Voor de begroting van 2025 wordt nog uitgegaan van de beleidsdoelen zoals deze zijn geformuleerd in de Cultuurvisie 2021-2024.

Actuele beleidscontext

In 2025 wordt - in afwachting van het vaststellen door de raad van de Cultuurvisie en Uitvoeringsprogramma 2025-2028- ingezet op de uitgangspunten uit de Cultuurvisie en Uitvoeringsprogramma 2021-2024. Culturele instellingen die meerjarig gesubsidieerd worden zullen op basis van de Cultuurvisie 2021-2024 hun subsidie over 2025 toegekend krijgen. Na vaststelling door de raad van de Cultuurvisie 2025-2028 kunnen betreffende instellingen een subsidie aanvragen voor de periode 2026-2028 op basis van de beleidsdoelen zoals geformuleerd in de Cultuurvisie 2025-2028.

Binnen de programmaliijn “Podiumkunsten en evenementen” nemen Deventer Schouwburg en Burgerweeshuis een belangrijke positie in. Beide instellingen worden in hun functioneren belemmerd door knelpunten in de huisvesting. Knelpunten waarvoor diverse oplossingen zijn gezocht. Binnen het project Podiumkunsten onder één dak is voorzien in huisvesting voor zowel Deventer Schouwburg als Burgerweeshuis en krijgen ook cultuureducatie, -participatie én talentontwikkeling fysiek de ruimte. Verkend wordt of de geformuleerde ambities in het project met beoogde culturele partners gerealiseerd kunnen worden binnen de kaders die de raad daarvoor heeft gesteld.

Evenementenbeleid: in 2024 zijn in opdracht van de raad de technische locatieprofielen opgeleverd en zijn de knelpunten m.b.t. evenementen in kaart gebracht. Deze knelpunten hebben tot een aantal aanbevelingen geleid. In 2025 zal op basis van deze aanbevelingen het Evenementenbeleid herijkt worden. Hiervoor is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Het nieuwe evenementenbeleid zal gericht zijn op het behouden van de positionering van Deventer als evenementenstad. Vraagstukken rondom toegankelijkheid van de evenementen en jongerenbereik worden in het nieuwe evenementenbeleid geadresseerd.

In 2025 gaat de nieuwe Bibliotheekwet van kracht en geldt een zorgplicht waardoor gemeenten de wettelijke taak hebben om ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek. In Deventer is deze toegang goed geborgd, wel zien we kansen om verder in te zetten op de samenwerking tussen gemeente en bibliotheek te versterken met een gezamenlijke publieke agenda, onder meer op het gebied van taal- en leesbevordering, informatievoorziening, digitale geletterdheid, educatie en persoonlijke ontwikkeling.

Om de wettelijke taken archeologie op een minimaal niveau te kunnen uitvoeren wordt vanaf 2025 0,7 fte aan extra capaciteit ingezet. Deze extra inzet is nodig door de hoge ruimtelijke ambitie van de gemeente en draagt mede bij aan: Het borgen van het bestaande archeologiebeleid in bestemmings- en omgevingsplannen; De toetsing van omgevingsvergunningaanvragen; De doorlopende positionering van archeologie in het toetsingstraject.

In 2025 restaureren we de Cobercoschoorsteen. De schoorsteen is een landmark voor Deventer en draagt het verhaal van de zuivelindustrie dat eveneens verteld wordt. Ook de restauratie van de sluis in het Sluiskwartier krijgt vorm in 2025 evenals het nog te realiseren kunstwerk voor het Sluiskwartier.

Met de eigenaren van religieus erfgoed bespreken we de resultaten van de pilots die uitgevoerd worden in het kader van het (in 2024 vastgestelde) uitvoeringskader “Religieus Erfgoed”.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Kunst en cultuur	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie; 5.4 Musea; 5.5 Cultureel erfgoed; 5.6 Media; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Breed en toegankelijk cultureel programma	Opgave			
	1	2	3	4
We faciliteren een breed en toegankelijk cultureel programma voor de inwoners en bezoekers van Deventer, in een zo compleet mogelijke keten van amateur tot professional, verspreid over de vijf programmalijnen uit de Cultuurvisie.		✓		

Prestatie	We maken afspraken met de gesubsidieerde instellingen	Budget
We maken afspraken met de gesubsidieerde partijen in het culturele veld, conform het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024. We richten ons specifiek op: publieksbereik (met speciale aandacht voor jongeren) subsidie in relatie tot ambities en prestaties vernieuwing gebruik van vastgoed samenwerking binnen en buiten de programmalijn We monitoren deze via onze subsidiesystematiek. We hebben hierbij speciale aandacht voor het bereik van de dorpen en het buitengebied. In 2024 starten we met het gesprek met de individuele grote instellingen over het meer SMART maken van deze prestatieafspraken om dit in de nieuwe Cultuurvisie 2025-2028 te kunnen bestendigen, in relatie tot de (dan mogelijk nieuwe) doelstellingen.		€472.000

Prestatie	Flexibele ruimte voor makers en vernieuwing	Budget
Met de Programmaregeling Cultuur, onderdelen A en C, bieden we ruimte aan een breed scala aan initiatieven en geven daarbij expliciet financiële ruimte aan vernieuwende activiteiten en makers.		€330.000

Prestatie	Cultuureducatie	Budget
-----------	-----------------	--------

<p>We vergroten het aanbod en de verscheidenheid aan cultuureducatie door inzet van de Programmaregeling Cultuur, onderdeel B voor cultuureducatie. We sturen op een gelijk speelveld voor de professionele aanbieders van cultuureducatie. We borgen de onafhankelijke intermediaire functie op het gebied van cultuureducatie als onderdeel van de Bibliotheek Deventer. Samen met het veld zetten we in op een herdefiniëring van de Combinatiefunctie Cultuur, vanwege de nieuwe Brede Regeling Combinatiefuncties.</p>	€349.000
---	----------

Prestatie	Toekomstbestendige huisvesting podiumkunsten	Budget
-----------	--	--------

<p>Binnen de programmajijn “Podiumkunsten en evenementen” nemen Deventer Schouwburg en Burgerweeshuis een belangrijke positie in. Beide instellingen worden in hun functioneren belemmerd door knelpunten in de huisvesting. Knelpunten waarvoor diverse oplossingen zijn gezocht. Binnen het project Podiumkunsten onder één dak is voorzien in huisvesting voor zowel Deventer Schouwburg als Burgerweeshuis en krijgen ook cultuureducatie, -participatie én talentontwikkeling fysiek de ruimte. Verkend wordt of de geformuleerde ambities in het project met beoogde culturele partners gerealiseerd kunnen worden binnen de kaders die de raad daarvoor heeft gesteld.</p>	€0
---	----

Prestatie	Nieuwe cultuurvisie 2025-2028	Budget
-----------	-------------------------------	--------

<p>Er is een nieuwe Cultuurvisie opgesteld voor de periode 2025-2028 welke in oktober 2024 door de raad in behandeling wordt genomen. Aan deze cultuurvisie ligt een participatief proces ten grondslag en zijn zowel de ambities uit het bestuursakkoord als de resultaten van o.a. het rekenkameronderzoek, het cultuurparticipatieonderzoek onder inwoners en de evaluatie van de programmaregeling in ogenschouw genomen.</p>	
---	--

Prestatie	Evenementenbeleid	Budget
-----------	-------------------	--------

<p>Op basis van de in de nieuwe cultuurvisie en de in kaart gebrachte knelpunten wordt het evenementenbeleid geactualiseerd. Daarnaast wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld.</p>	€100.000
--	----------

Doelstelling: Erfgoed	Opgave			
	1	2	3	4

<p>De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de evaluatie van de Erfgoedwet vragen om een herijking van het beleid op het gebied van ruimtelijk erfgoed. In 2025 wordt in de geest van de omgevingswet instrumentarium ontwikkeld dat de basis biedt voor het tijdig inbrengen van erfgoedbelangen en kansen in gebiedsontwikkeling en een passend evenwicht zoekt tussen behoud en ontwikkeling.</p>		✓		
--	--	---	--	--

Prestatie	Wettelijke taken	Budget
------------------	-------------------------	---------------

Wettelijke taken op gebied van monumenten en archeologie worden adequaat uitgevoerd. Binnen de implementatie van de omgevingswet wordt niet alleen het behoud van erfgoed geborgd maar ook ingezet op het bieden van inspiratie in het ontwerpproces. We sluiten aan bij de processen rondom de vernieuwing van de Omgevingswet (visie en plan). Voor archeologie gold tot 2024 dat de wettelijke taken onder druk stonden door capaciteitsgebrek. Vanaf 2025 is in de VJN extra capaciteit beschikbaar gesteld en kan een begin worden gemaakt met het inlopen van de achterstanden.

Prestatie	Bolwerksmolen	Budget
------------------	----------------------	---------------

In 2024 is een marktverkenning uitgevoerd naar de kansen die de verkoop van de Bolwerksmolen biedt. In 2025 is verkoop van de molen voorzien. Uitgangspunt is daarbij niet alleen een financieel optimaal resultaat maar vooral ook borging van het behoud van een draaiende molen met een functie voor de gemeente.

Prestatie	Cobercoschoorsteen	Budget
------------------	---------------------------	---------------

In 2024 kwam de schoorsteen in gemeentelijk eigendom. In 2025 restaureren we de Cobercoschoorsteen en presenteren het verhaal van de schoorsteen aan een breed publiek.

Prestatie	Kerkenvisie	Budget
------------------	--------------------	---------------

Met de vaststelling van het uitvoeringskader "Religieus Erfgoed" is in 2024 de bestaande kerkenvisie geactualiseerd. De (eveneens vastgestelde) tijdelijke incidentele subsidie religieus erfgoed biedt in 2025 financiële ondersteuning voor de uitvoering van een aantal pilots naar kansen om de toekomstbestendigheid van gebedshuizen te vergroten.

Prestatie	Waarderingstraject monumenten	Budget
------------------	--------------------------------------	---------------

In 2024 en 2025 wordt een bij de omgevingswet passend instrumentarium (waardevol) erfgoed ontwikkeld. Zo kan in de geest van de omgevingswet meer maatwerk worden geleverd bij de omgang met en bescherming van monumenten. Voor 360 panden waarvoor de afgelopen jaren quick scans (waarden) zijn opgesteld wordt eventuele (deel)bescherming conform dit instrumentarium voorgesteld. Daarnaast vloeit uit het traject ook een nadere te bepalen aantal monumenten aanwijzingstrajecten voort.

Doelstelling: Vitale culturele sector	Opgave			
	1	2	3	4

We investeren in een vitale culturele sector die Deventer aantrekkelijk maakt om te wonen, werken en verblijven. We zetten in op een cultureel klimaat dat inspireert en uitdaagt om cultuur te produceren en het culturele speelveld te vernieuwen. We hebben hierbij aandacht voor herstel van bezoekers- en deelnemersaantallen van de culturele sector na jaren beperkingen vanwege corona. We doen dit door middel van de uitvoering van ons Cultuurbeleid, opgenomen in de Cultuurvisie Boeien en Bloeien en het bijbehorende uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024.

✓

Prestatie	Uitvoeren Cultuurvisie en Uitvoeringsprogramma	Budget
-----------	--	--------

We voeren de Cultuurvisie en het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024 uit, in afwachting besluitvorming Cultuurvisie 2025-2028.

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	27.056	23.107	22.490	22.332	22.328
Baten	3.426	3.790	3.407	3.445	3.481
Saldo exclusief reserves	-23.630	-19.316	-19.084	-18.888	-18.846
Storting in reserves	12.096	123	126	133	131
Putting uit reserves	4.662	1.322	1.273	1.220	1.170
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	-7.434	1.199	1.146	1.087	1.039
Saldo inclusief reserves	-31.064	-18.118	-17.937	-17.800	-17.807

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €12.946.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

Cultuur presentatie, productie en participatie

- Hogere lasten (€100.000) voor evenementenbeleid als gevolg van VJN 2024;
- Hogere lasten voor subsidies en uitkeringen (€254.000) als gevolg van loon- en prijsindexatie; tegelijkertijd zitten er in de begroting 2024 nog een aantal eenmalige subsidies verwerkt (€462.000) die nog niet in de begroting 2025 zitten;
- Overlopende posten vanuit 2023 naar 2024 inzake verkenningsfase BWH worden eind 2024 beoordeeld en overgeheveld naar 2025 (€3.547.000);
- Verschil in storting en putting in de reserves van €8.410.000 miljoen (o.a. in 2024 €12.000.000 gestort in de reserve ten behoeve van Deventer Schouwburg).

Musea

- Hogere lasten als gevolg van reguliere loon-en prijsindexatie (€138.000);
- Hogere lasten als gevolg van VJN 2024 uitbreiding archeologie (€76.300).

Cultureel erfgoed

- Hogere apparaatslasten als gevolg van loon- en prijsindex in 2025 (€30.000);
- Lagere kapitaallasten als gevolg van het bijstellen van het percentage rente omslag (€195.000);
- Hogere onderhoudslasten in 2025 (€274.000);
- Hogere baten als gevolg van huurindexatie (€364.000).

Media

- Hogere lasten voor subsidies als gevolg van reguliere prijsindexatie (+€169.000).

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Kunst en Cultuur	2024	2025	2026	2027	2028
Cultureel erfgoed	-3.371	-2.859	-2.735	-2.567	-2.520
Cultuurpres, -prod. en -participatie	-11.862	-7.901	-7.798	-7.796	-7.793
Media	-5.106	-5.233	-5.204	-5.188	-5.172
Musea	-3.378	-3.409	-3.431	-3.419	-3.442
Treasury	87	85	84	83	81
Saldo exclusief reserves	-23.630	-19.316	-19.084	-18.888	-18.846

Voorzienen

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	93	93	93	93
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	24	24	24	24
Saldo	-69	-69	-69	-69

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Koersdocument Ruimtelijk erfgoed	0,5 Mb	Koersdocument Ruimtelijk erfgoed
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024	1,0 Mb	Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024
Kadernota Cultuureducatie	0,5 Mb	Kadernota Cultuureducatie
Cultuurvisie 2019-2024	8,2 Mb	Cultuurvisie 2019-2024

Energietransitie

Omschrijving

Het programma Energietransitie omvat de overgang naar een duurzame, rechtvaardige, robuuste en klimaatneutrale energievoorziening in Deventer. De belangrijkste onderdelen in deze transitie zijn het verlagen van het fossiele energieverbruik en het vergroten van de lokale duurzame opwek van energie. Hiermee wordt de CO₂-uitstoot door de energievoorziening gereduceerd en wordt bijgedragen aan het beperken van de klimaatverandering.

Randvoorwaardelijk voor de energietransitie is een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Daarbij gaat het o.a. om voldoende netcapaciteit, een goede netinpassing, slim koppelen van vraag en aanbod van energie en energieopslag.

De opgave van een toekomstbestendige energievoorzieningen is breder dan alleen een klimaatthema. Het gaat ook om de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid van de energievoorziening voor bewoners, bedrijven en mobiliteit. Daarmee is energietransitie ook een maatschappelijke en economische factor van belang. Dit geldt voor bestaande woon- en werkgebieden en nadrukkelijk ook bij nieuwe ontwikkelingen zoals nieuwbouw en de transitie in het landelijk gebied. Dat maakt dat het programma energietransitie is verweven met de andere gemeentelijke programma's. De doelstellingen kunnen alleen worden gerealiseerd samen met bewoners, bedrijven en onze gebiedspartners. Betrokkenheid en participatie van bewoners en andere belanghebbenden in de energietransitie is daarmee essentieel. De doelstellingen en activiteiten in het programma worden in grote mate bepaald door de verplichtingen uit het Klimaatakkoord, Klimaatwet en de RES West-Overijssel. Deze worden in de Deventer context en in samenhang met andere opgaven opgepakt. Dit is uitgewerkt in de Deventer Energievisie.

Actuele beleidscontext

Regionale Energiestrategie (grootschalige opwek en bovenlokale warmte)

Als uitvloeisel van het Klimaatakkoord zijn in 30 regio's in Nederland Regionale Energiestrategieën (RES) opgesteld. De RES gaat voornamelijk in op grootschalige opwek van elektriciteit met grote zonnedaken, zonneparken en windenergie en (voor zover van toepassing) op de verdeling van bovenlokale warmtebronnen. De RES-en zijn onderdeel van een totaalpakket aan maatregelen dat nodig is om de klimaatdoelen te realiseren. Deventer valt binnen de RES West Overijssel. Het Deventer RES-bod (door raad vastgesteld juli 2021) bedraagt 212 GWh aan grootschalige opwek. Dit dient uiterlijk in 2030 gerealiseerd te zijn en in 2025 moeten de benodigde vergunningen zijn verstrekt. Er zijn in Deventer geen bovenlokale warmtebronnen. De RES wordt iedere 2 jaar geactualiseerd waarbij nieuwe inzichten en (technologische) ontwikkelingen kunnen worden meegenomen. In de geactualiseerde versie moet het Deventer-bod nader worden geconcretiseerd (verdeling zon-wind en concrete zoeklocaties). De actualisatie vindt plaats in 2024.

Transitievisie Warmte (aardgasvrij wonen en energiebesparing)

Een andere opdracht uit het Klimaatakkoord is dat iedere gemeente een Transitievisie Warmte (TVW) opstelt. In de TVW wordt per wijk/dorp weergegeven wat het beste en meest passende alternatief voor aardgas is (energetisch, technisch en economisch) en of de overgang in het betreffende gebied voor of na 2030 is voorzien. De TVW voor Deventer is vastgesteld in februari 2021 en geactualiseerd in juni 2023. De concrete uitwerking van de TVW per buurt vindt plaats in Wijk Uitvoeringsplannen (WUP's). De WUP's voor Zandweerd, Bathmen en De Hoven zijn inmiddels vastgesteld en in uitvoering. De realisatie van het Slim Warmtenet Zandweerd is onderdeel van het WUP Zandweerd. Bij het opstellen van de WUP's wordt een wijkaanpak gehanteerd. Daarbij worden de bewoners en de andere partners in de betreffende buurt nadrukkelijk betrokken en worden koppelkansen (verduurzaming woningbezit corporaties, sociaal, klimaatadoptie, ruimtelijke kwaliteit, MJOP, etc.) zoveel mogelijk benut. Jaarlijks willen wij één á twee nieuwe WUP-trajecten opstarten. Het realiseren van het Slim Warmtenet Zandweerd, nieuwe collectieve warmte projecten (waaronder opschaling van de productie van groen gas) en het verduurzamen van de bestaande aardgas gestookte warmtenetten is onderdeel van de warmtetransitie.

Faciliteren bewoners, betaalbaarheid en energiearmoede

In de energietransitie wordt veel gevraagd van bewoners, bedrijven en organisaties. De gemeente heeft hierbij een belangrijke faciliterende rol. Naast beschikbare regelingen vanuit o.a. het rijk en de provincie ontwikkelen wij aanvullend instrumentarium en specifieke regelingen om bewoners te helpen stappen te maken om fossielvrij en betaalbaar te wonen. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de aanpak van energiearmoede door het structureel verduurzamen van energie-onzuinige woningen. Dit wordt in afstemming met Werk en Inkomen opgepakt. Met bijvoorbeeld Deventer Helpt Isoleren, het Deventer Isolatieprogramma, Energieloket en bespaarhulp Charlie worden instrumenten en een werkwijze (door)ontwikkeld die we breed in de wijkaanpakken kunnen inzetten.

Toekomstbestendige netinfrastructuur

In Deventer is netcongestie voor zowel de afname als teruglevering van elektriciteit gemeld door Enexis voor grootverbruikersaansluitingen. Om de (terug)levering van elektriciteit goed te kunnen faciliteren moet de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (van hoogspanningsnet tot en met de wijken) structureel worden uitgebreid. De netbeheerders Tennet, Enexis en Liander zijn hiervoor verantwoordelijk. In overleg met de netbeheerders wordt daarbij zoveel mogelijk aangesloten bij de ruimtelijke ontwikkeling in Deventer. Gemeente faciliteert de netbeheerders optimaal zodat de verzwaring van het netwerk niet langer duurt dan noodzakelijk. In een toekomstbestendige energievoorzieningen is naast voldoende netcapaciteit "slimme" netinfrastructuur essentieel. Daarmee kan worden gestuurd op vraag en aanbod, opslag en toepassing van alternatieve energiebronnen en -dragers. Dit vraagt om samenwerking tussen grote energiegebruikers en -opwekkers waarbij (elektrische) mobiliteit hierin een belangrijke rol speelt. Samen met onder andere het Deventer Economisch Perspectief (DEP) werken we aan energie HUB's op bedrijventerreinen.

Leidende principes bij de realisatie

- De energietransitie is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, bedrijven, organisaties en inwoners.
- Essentieel: samenwerking met alle partners binnen en buiten de gemeente.
- Open staan voor en zoveel mogelijk meebewegen met initiatieven van inwoners, organisaties en bedrijven.
- Uitvoerende en financiële verantwoordelijkheid durven nemen als de markt daar niet toe in staat blijkt.
- Proactief volgen van nieuwe (technische, financiële en juridische) ontwikkelingen.
- Proactief lobbyactiviteiten ondernemen om wetgeving in goede haven te brengen.
- Accepteren van onzekerheden en durven experimenteren om de juiste route te ontdekken.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
-----------	----------

Energietransitie

Doelstelling: B: Bewoners helpen hun woning te verduurzamen	Opgave			
	1	2	3	4

Bewoners helpen hun woning te verduurzamen: besparen gebruik (fossiele) energie, duurzaam verwarmen, zelf energie opwekken. De betaalbaarheid van de energierekening/woonlasten is belangrijk aandachtspunt. Dit draagt bij aan de CO2-reductie doelstellingen en een toekomstbestendige betaalbare energievoorziening. True

Prestatie	Doorontwikkelen en beschikbaar stellen van faciliteiten die bewoners helpen te verduurzamen	Budget
-----------	---	--------

Doorontwikkelen en beschikbaar stellen van instrumenten en faciliteiten die bewoners helpen te verduurzamen:

- inzet energiecoaches, minimaal 1000 huisbezoeken per jaar
- organiseren (buurt)gerichte collectieve (inkoop)acties
- energie klussendiensten
- bespaarhulp Charlie
- ondersteuning bij aanvragen subsidies en/of financiering
- ondersteuning particuliere verhuurders
- ondersteuning van VVe's
- natuurvriendelijk isoleren (SMP)

Prestatie	Realisatie en exploitatie Slim Warmtenet Zandweerd	Budget
-----------	--	--------

Gefaseerde realisatie en start exploitatie Slim Warmtenet Zandweerd (2000 woningen aardgasloos in periode 2022 – 2028).

Prestatie	Wijk uitvoeringsplannen	Budget
-----------	-------------------------	--------

In twee wijken/dorpen met de bewoners aan de slag met het opstellen van een Wijk Uitvoeringsplannen (in samenwerkingsverband Fossielvrij en Betaalbaar Wonen). Daarnaast de uitvoering van de reeds vastgestelde plannen voor Bathmen, de Worp en Zandweerd. €506.850

Prestatie	Deventer Isolatie Programma	Budget
-----------	-----------------------------	--------

Met de beschikbare rijksmiddelen energie-onzuinige koopwoningen van bewoners met een “kleine beurs” verduurzamen waarmee hun energierekening structureel lager wordt. Deventer Isolatieprogramma richt zich op slecht geïsoleerde woningen met DEFG-labels of met een in die labelklasse vergelijkbare energetische staat, een WOZ-waarde onder de € 340.000,-.

Doelstelling: B: Bijdragen aan verminderen van de effecten van netcongestie	Opgave			
	1	2	3	4

De energietransitie leidt tot vergroting van het stroomgebruik voor verwarming van gebouwen, mobiliteit, industriële processen en het gebruik van electriciteit in huishoudens, bijvoorbeeld voor verwarming en elektrisch rijden. Er wordt verwacht dat het stroomgebruik tot 2050 zal verviervoudigen. De capaciteit van ons elektriciteitsnet is niet berekend op deze groei, wat 'drukke' tijden leidt tot files op het stroomnet, netcongestie. Het gevolg daarvan is dat niet op elk moment en op elke plaats de gevraagde hoeveelheid stroom kan worden geleverd. Medio 2023 manifesteerden zich ook Deventer de eerste problemen: in sommige wijken knipperden soms de lichten, vielen warmtepompen uit en werden zonnepanelen afgeschakeld. Ook kregen bedrijven geen nieuwe of grotere stroomaansluitingen.

De gemeente stelt alles in het werk om de netcongestieproblemen, uiteraard in nauwe samenwerking met de netbeheerders, zo snel mogelijk te verhelpen. De aanpak bestaat uit drie sporen: verzwaren van het electriciteitsnet, slimmer gebruiken van de beschikbare netcapaciteit en het bepalen van prioriteiten op basis inzicht in data.

Prestatie	Verzwaren van laag- en middenspanningsnetten	Budget
-----------	--	--------

Enexis is als netbeheerder verantwoordelijk voor het verzwaren van het laag- en middenspanningsnet in Deventer. Dat is een grote en langjarige operatie waarbij het gaat om de aanleg van vele kilometers kabels, het uitbreiden van het bestaande laagspanningsnet door het plaatsen van trafohuisjes en middenspanningsstations. De rol van de gemeente is met name gericht op de inpassing in de openbare ruimte en de publiekrechtelijke procedures. De prestatie in 2025 bestaat hoofdzakelijk uit het in de praktijk ontwikkelen van een uniforme werkwijze en het vaststellen van de juridische, communicatie en inpassingskaders waarmee de netbeheerder de komende 10 tot 20 jaar hun werk zonder veel obstakels kan uitvoeren. €116.000

Prestatie	Verzwaren hoogspanningsnetwerk	Budget
-----------	--------------------------------	--------

Door de netbeheerder is aangegeven dat er in Deventer waarschijnlijk een 3e hoogspanningsstation moet worden gebouwd. De gemeente heeft hierbij gekozen voor een proactieve en ondersteunende rol, zowel in het zoeken naar een geschikte locatie als het nadenken over de ruimtelijke inpassing in relatie tot andere ontwikkelingen. De prestatie is dat zo snel mogelijk gestart wordt met de bouw van het 3de hoogspanningsstation. Tweede deel van deze prestatie is het verzwaren van de bestaande HS/MS stations Platvoet en Bergweide. Als gemeente faciliteren we dit proces qua inpassing en publiekrechtelijke procedure. €136.000

Prestatie	Slimmer gebruik van het stroomnet op bedrijventerreinen	Budget
-----------	---	--------

Het stroomnet op bedrijventerreinen kan slimmer worden gebruikt door pieken en dalen in de vraag en het aanbod van stroom af te vlakken. Dat kan door het gebruik in de tijd af te stemmen op het gebruik van andere bedrijven, door overtollige stroom te leveren aan andere bedrijven of op te slaan in de vorm van batterijen, warmte of waterstof. Deze collectieve oplossingen worden georganiseerd in zogenaamde Smart Energy Hubs. In samenwerking met Deventer Economisch Perspectief (DEP) en betrokken bedrijven wordt de haalbaarheid (technisch, financieel organisatorisch) van 2 tot 5 SEH's onderzocht. Op het A1 Bedrijvenpark wordt er concreet een SEH gerealiseerd. Vanwege het belang van opslag voor een maximaal efficiënt gebruik van het stroomnet is de gemeente in faciliterende zin betrokken bij het waterstofproject GROHW.

€272.000

Prestatie	Slimmer gebruik van het stroomnet in woonwijken	Budget
-----------	---	--------

Ook in bestaande en nieuwe woonwijken kan slimmer gebruik van het stroomnet bijdragen aan vermindering van de netcongestie. In samenwerking met de netbeheerder wordt onderzocht hoe dit in de praktijk kan worden gerealiseerd. Hierbij wordt met name gekeken naar tijdelijke opslag van stroom en warmte. Prestatie: in beeld brengen van de mogelijkheden om 'netneutraal' of 'netzuinig' te bouwen.

€136.000

Doelstelling: B: Energieverbruik en -voorziening bedrijventerreinen	Opgave			
	1	2	3	4

Bedrijven helpen om hun gebouwen en bedrijfsvoering te verduurzamen: besparen gebruik (fossiele) energie, duurzaam verwarmen, zelf energie opwekken. Samenwerken tussen bedrijven voor realisatie en uitwisseling van energie is belangrijk aandachtspunt. Dit draagt bij aan de CO2-reductie doelstellingen en een toekomstbestendige betrouwbare energievoorziening voor bedrijven.

True

Prestatie	Adviseren bedrijven over energie maatregelen	Budget
-----------	--	--------

Energiescans en advisering aan bedrijven over energiebesparing en opwek. Hierbij slimme combinatie zoeken met toezicht en handhaving door de Omgevingsdienst en de smart energy hub's.

€175.000

Doelstelling: B: Informeren en samenwerken met bewoners en bedrijven/organisaties	Opgave			
	1	2	3	4

Informeren van en samenwerken met bewoners en bedrijven/organisaties bij het vormgeven en invullen van de energietransitie in Deventer.

True

Dit draagt bij aan een gevoelde gezamenlijke verantwoordelijkheid en goede democratische besluitvorming ten aanzien van de energietransitie.

Prestatie	Uitvoering geven aan adviezen Klimaatraad	Budget
	Uitvoering geven aan de adviezen van de Klimaatraad (Burgerberaad) op het gebied van de energietransitie die de gemeenteraad heeft overgenomen.	€100.000

Prestatie	Versterken van de samenwerking met lokale coöperaties	Budget
	Verder versterken van de samenwerking met lokale coöperaties (Deventer Energie en Noaber Energie, Duurzaamheidscentrum) om bewoners eenduidig en goed vindbaar te voorzien van informatie, inspiratie, hulp en handelingsperspectief in de energietransitie.	

Doelstelling: B: Langetermijnstrategie grootschalige opwek duurzame energie	Opgave			
	1	2	3	4
Een langetermijnstrategie voor de grootschalige opwek van duurzame elektriciteit en alternatieve bronnen voor aardgas. Dit draagt bij aan lokale productie en gebruik van duurzame energie en daarmee aan de CO2-reductie doelstellingen.				True

Prestatie	Regionale Energiestrategie	Budget
	Concretisering en uitvoering van het RES-bod (212 GWh in 2030) en het actualiseren van RES 1.0.	€50.000

Prestatie	Opschalen van de productie van groen gas uit mest	Budget
	Ondersteuning mestvergistingsinitiatieven en productie van groen gas.	€50.000

Prestatie	Verkennen van de mogelijkheden van aardwarmte	Budget
	Samen met de provincie en de drinkwaterbedrijven verkennen van de mogelijkheid voor toepassingen van aardwarmte in Deventer. Beoordelen potentie op basis van resultaten van de EBN proefboring in onderzoeksgebied Deventer-Apeldoorn.	€25.000

Prestatie	Windenergie	Budget
	Ontwikkeling van windopgave in provinciaal clustergebied A1-zone in samenwerking met de provincie Overijssel.	€50.000

Prestatie	Zonne-energie	Budget
Faciliteren van initiatieven voor zonneparken en stimuleren van binnenstedelijke toepassingen zoals solar carports en zonnepanelen op grote daken.		€50.000

Prestatie	Samen met stakeholders het energiesysteem van de toekomst (energiemix en ruimtevrage) in kaart brengen.	Budget
Ons energiesysteem gaat veranderen. Dat heeft gevolgen voor bedrijven en de keuzes die we als gemeente maken in de toekomst. . Bij grote investeringen, zoals nieuwbouw of aanpassing van bedrijfsprocessen, is het van belang om een beeld te hebben van de toekomstige energievoorziening. De gemeente neemt het voortouw in het uitvoeren van een verkenning naar ons toekomstig energiesysteem. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van verkenningen door het rijk en de provincie en samen gewerkt met stakeholders.		€50.000

Doelstelling: B: Meten en monitoren	Opgave			
	1	2	3	4
Jaarlijks meten en monitoren resultaten van het Energieplan, klimaatambities en (per kwartaal) de spaarde CO2-uitstoot ten opzichte van 1990.				

Prestatie	Meten en monitoren energieverbruik	Budget
Meten en monitoren energieverbruik (elektriciteit en warmte) in de gebouwde omgeving, mobiliteit en de hoeveelheid opgewekte duurzame energie. gegevens worden verwerkt in de Deventer Energietool.		

Prestatie	Monitoring CO2-uitstoot	Budget
Monitoring hoeveelheid gereduceerde CO2-uitstoot als gevolg van gemeentelijk beleid en uitvoering.		

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
34	Volksgezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS
Jaar	2025	2024	2023	2022
Waarde	19,70	19,70	12,70	10,70

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	10.081	6.616	5.371	4.508	4.304
Baten	8.218	3.511	3.648	2.781	2.636
Saldo exclusief reserves	-1.862	-3.105	-1.723	-1.726	-1.668
Storting in reserves	0	50	0	0	0
Putting uit reserves	801	0	0	0	0
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	801	-50	0	0	0
Saldo inclusief reserves	-1.062	-3.155	-1.723	-1.726	-1.668

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €2.093.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

- VJN 2024 Energietransitie t/m 2023 €682.000 stijging;
- VJN 2024 Netcongestie €1.360.000 stijging;
- Budget 2024 Burgerberaad €100.000 daling;
- Geen rentelast meer op geldleningen conform rentenotitie €10.000 daling;
- Daarnaast is de loon- en prijsindex in 2024 gestegen met €160.000.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Energietransitie	2024	2025	2026	2027	2028
Milieubeheer	-1.862	-3.105	-1.723	-1.726	-1.668
Saldo exclusief reserves	-1.862	-3.105	-1.723	-1.726	-1.668

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Deventer Energievisie	3,2 Mb	Deventer Energievisie
Energievisie uitvoeringsprogramma	1.2 MB	Energievisie uitvoeringsprogramma

Bedrijfsvoering

Omschrijving

Het bestuursakkoord "Dichtbij, betrokken en bevlogen" spreekt over fijn wonen en leven in Deventer, waar iedereen ertoe doet en waarvoor we werken aan een duurzame toekomst. Deze ambities kunnen alleen worden waar gemaakt met een ambtelijke organisatie die actuele deskundigheid heeft en structureel op sterkte is. Een organisatie die goed functioneert, die zowel robuust is als wendbaar. Daarover gaat het programma Bedrijfsvoering.

We ontwikkelen ons tot een organisatie die flexibel, communicatief en netwerkend is. Zo kunnen we inspelen op wat de samenleving ons vraagt. De rol die de gemeente daarbij inneemt (faciliterend, regulerend, uitnodigend of handhavend) hangt af van het maatschappelijke vraagstuk. De organisatie kent een verdeling van taken en verantwoordelijkheden, maar treedt naar buiten toe als één geheel op. De organisatie is er op gericht een optimale connectie te maken met de buitenwereld. En zorgt ervoor dat maatschappelijke vraagstukken snel en effectief worden opgepakt.

We willen een organisatie zijn waar de medewerkers met trots en plezier werken. Dat doen we in duurzame huisvesting waarin gebouw en voorzieningen optimaal worden benut. In een organisatie waar integraal gewerkt wordt, over domein- en teamgrenzen heen. Waar we sturen op basis van vertrouwen: minder kaders, maar wel steviger en met korte beslislijnen. En volgens de kernwaarden zorgzaam, verantwoordelijk, open en durf.

Inwoners en ondernemers verwachten dat we onze informatievoorziening op orde hebben. Tot de basis daarvan behoort het borgen van privacy en informatieveiligheid. Onze beleidsvorming en monitoring van de uitvoering is gebaseerd op betrouwbare, domeinoverstijgende data. Dit vraagt dit om een gemeentelijke organisatie die investeert in datagedreven werken en blijvend werkt aan een informatiehuishouding die op orde is.

Er is een goede focus op de financiële soliditeit van de gemeente. Besturen betekent vooraf kaderen, vervolgens het goede handelen en achteraf verantwoorden. De gemeente Deventer wil graag laten zien dat zij in control is. Zo verantwoorden we open en transparant aan onze inwoners wat we voor de gemeenschap doen. Control is daarmee een essentieel onderdeel voor de gemeente om succesvol te zijn.

De bedrijfsvoeringsfuncties vormen het fundament waarop de operationele processen van onze gemeente rusten. Zij ondersteunen de organisatie bij het realiseren van haar doelstellingen, verhogen de efficiëntie en zorgen voor een betrouwbare en duurzame dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Deventer, Olst-Wijhe en Raalte (DOWR) hebben een samenwerkingsverband op het gebied van bedrijfsvoering. De financiële administratie, personeels- en salarisadministratie, gemeentelijke belastingen, ICT, facilitaire zaken en het inkoopadvies organiseren we vanuit dit samenwerkingsverband.

Actuele beleidscontext

Naar een nieuwe hoofdstructuur van de gemeentelijke organisatie.

Gemeente Deventer is de afgelopen jaren flink gegroeid naar ruim 1.200 medewerkers. De organisatie in Deventer komt meer onder (werk)druk te staan door de manier van werken (burgerparticipatie, integraliteit van het werk, digitalisering dienstverlening), de krapte op de arbeidsmarkt en grote maatschappelijke opgaven zoals woningbouw (11.000 woningen), integrale toegang sociaal domein en energie- en warmtetransitie.

Binnen het huidige aansturingsmodel is niet altijd duidelijk wie waar over gaat en hoe er wordt geprioriteerd. Daarom wordt samen met een externe partij, de directie en de organisatie onderzocht of en zo ja, hoe het aansturingsmodel aangepast moet worden. Met als doel een toekomstbestendige, fitte en passende organisatie te zijn die de komende jaren voldoende kan meebewegen om goed en tijdig in te spelen op de veranderende vragen uit de samenleving en de beste dienstverlening te blijven bieden en haar ambities en doelen te bereiken.

We lichten onze visie, waarden en hoofdstructuur door en waar nodig wordt die herzien. De opdracht bestaat uit twee onderdelen: inrichtingsprincipes en ontwerp en inrichting. Samen met Rijnconsult herijken we eerst onze organisatievisie (hoe willen we werken, hoe willen we zijn, hoe voeren we bedrijfsvoering). Daarnaast kijken we naar hoe onze organisatie eruit moet zien. Hoe willen we de sturing organiseren en welke randvoorwaarden horen daarbij? Het doel hierbij is zorgen dat er helderheid en duidelijkheid ontstaat bij allen over de rollen/taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zodat integraal werken logischer wordt in onze organisatie. Tot slot kijken we naar het ontwerp van de organisatie, teamindeling, functies, wat blijft, wat vervalt, nieuwe sturingslijnen, taken, rollen en verantwoordelijkheden. De verwachting is dat de nieuwe hoofdstructuur in 2025 geïmplementeerd wordt.

Digitaal en Datagedreven Werken

Sinds 2024 is er een volwaardige CIO (Chief Information Officer) functie in onze organisatie. De CIO stuurt op de gehele informatievoorziening van de gemeente (data, applicaties, informatiebeveiliging, architectuur en netwerken). De CIO heeft een strategisch adviserende functie richting directie. Ook is een strategisch informatiemanager geworven en is de capaciteit van de CISO (Corporate Information Security Officer) uitgebreid.

Een goede informatievoorziening is cruciaal om beter te kunnen sturen op beleidsbeslissingen en de uitvoering van de maatschappelijke opgaven en taken van de gemeente. Daarvoor brengen we data uit verschillende beleidsvelden bij elkaar. Dat betekent dat onze applicaties de komende jaren beter op elkaar moeten aansluiten en dat de kwaliteit van de data en het informatiebeheer goed op orde moeten zijn. Daarbij moet uiteraard de privacy van inwoners en de informatieveiligheid van de gemeente gewaarborgd blijven.

De concrete mijlpaal die wij in 2025 willen behalen is dat we het gegevensfundament (de basis voor Datagedreven Werken waarvoor in 2024 de aanbesteding loopt) kunnen implementeren. Daarbij willen we het gebruik van data structureel integreren in beleid en uitvoering en zetten we in op data-vaardigheden van de medewerkers. Tevens willen we een roadmap opstellen om te komen tot een samenhangend applicatielandschap om makkelijker data te kunnen uitwisselen.

Personeel en organisatie

P&O richt zich op het aantrekken, ontwikkelen en behouden van gekwalificeerd personeel, wat essentieel is voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Dit omvat ook het vormgeven van beleid op het gebied van opleiding, diversiteit en welzijn van medewerkers. Het aantrekken van personeel is vanwege de algehele krapte op de arbeidsmarkt voortdurend een uitdaging. Via het kanaal "Werken voor Deventer", concurrerende arbeidsvoorwaarden o.a. door een tijdelijke reiskostenregeling en bovenal een aantrekkelijke inhoudelijke werkomgeving in een gemeente met mooie ambities lukt dat. Op een aantal plekken in het financiële en fysieke domein gaat dat moeizaam. Naast het natuurlijk verloop de komende jaren door pensioen, is ook nog extra capaciteit nodig voor de opgaves wonen en energietransitie. Bij vertrek van de AOW gerechtigde medewerkers willen we hun kennis zo veel mogelijk behouden om op voort te kunnen bouwen. Daarom werken we sinds 2024 met een 'meester-gezelfonds'. De tijdelijke overlap in dienstverbanden en de meer uitgebreide vertrek- en inwerkperiode wordt vanuit dit fonds gefinancierd. Het meester-gezelfonds is nieuw beleid. In de Voorjaarsnota 2023 is hiervoor eenmalig €400.000 voor 2024 en 2025 beschikbaar gesteld.

Daarnaast zorgen we voor een efficiënt en effectief proces om deskundigheid in te huren om pieken op te vangen of moeilijk vervulbare vacatures tijdelijk in te vullen. Er loopt hiervoor een aanbestedingstraject op basis van een brokermodel dat per 2025 geïmplementeerd wordt. We investeren daarnaast in onze medewerkers. We bieden ze opleiding en training (er is 2 % beschikbaar van de loonsom) en interne groeimogelijkheden en werken met strategisch personeelsmanagement. De tijdelijke reiskostenregeling loopt tot en met 2026. Vanaf 2027 is hiervoor nog geen financiële dekking. Dit kan in de toekomst tot een knelpunt leiden. In 2025 actualiseren we onze HR visie.

De toename van personeel leidt ook tot toenemende overheadkosten. Voor de directe materiële kosten die gekoppeld zijn aan groei of krimp van personeel hanteren wij een toe- of afname van overheadkosten van €5.000 per fte. Dit bedrag is benodigd voor ICT kosten laptops, mobiele telefoons en licenties, facilitaire kosten, reiskosten, thuiswerkvergoeding, spaarverlof en arbeidsvoorwaarden. Stijging of daling van indirecte personele kosten (management, ondersteuning en bedrijfsvoering) wordt niet automatisch gekoppeld aan personele groei of krimp. Daarvoor worden waar nodig aparte voorstellen bij Voorjaarsnota of kwartaalrapportages voorgelegd.

Gemeentebrede ontwikkeling

Formatie en bezetting

In de tabel hieronder is het meerjarenperspectief van de formatie van de gemeente Deventer weergegeven. Hierin zijn besluiten en mutaties tot en met september 2024 verwerkt.

Meerjarige formatieontwikkeling	2022	2023	2024	2025	2026
Formatie (FTE)	748,17	832,40	885,37	964,77	948,59

Bovenstaand overzicht is exclusief formatie HGB, Raad en B&W

In 2025 stijgt de formatie met 79,4 fte ten opzichte van de begroting 2024. In het meerjarig beeld daalt de formatie vanaf 2026 licht, omdat voor een aantal functies vooralsnog tijdelijke formatie is toegekend, die in 2026 of later afloopt.

Inhuur

(bedragen x €1.000)

Soort inhuur	Realisatie			Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025
Inhuur vaste formatie	3.300	3.500	3.500	4.000	5.158
Vervanging ziekte/zwangerschap	848	900	1.200		1.375
Piekbelasting	350	500	600		688
Bewuste keuze flexibiliteit	800	800	1.000		1.203
Speciale projecten	6.137	5.674	7.191		8.080
Oekrainers		463	684		688
Inhuur boven formatie				10.000	
Totaal	11.435	11.837	15.275	14.000	17.192

De begroting 2024 was gebaseerd op de realisatiegegevens over 2022. In 2023 is de inhuur gestegen tot €15,3 miljoen. Dit komt door de groei van het aantal projecten, toename van het aantal taken en de krappe arbeidsmarkt. De prognose voor 2024 in de tweede kwartaalrapportage 2024 bedraagt circa €16,6 miljoen. Niet alleen het volume, maar ook de prijs voor inhuur is fors gestegen in 2023 en 2024. In de begroting voor 2025 gaan we ervan uit dat de vraag naar externe capaciteit voorlopig op een vergelijkbaar niveau blijft en is de prognose in de tweede kwartaalrapportage 2024 verhoogd met de prijsindexering van 3,3%.

Bij de aanvraag voor inhuur wordt altijd eerst gekeken of dit intern of via de Talentenregio kan worden opgelost. Wanneer dit niet het geval is wordt de aanvraag gepubliceerd op de inhuurdesk. Inhuuropdrachten boven €100.000 worden geaccordeerd door de directie.

Ziekteverzuim

De organisatiedoelstelling voor ziekteverzuim blijft voor 2024 ongewijzigd op 4,6%. Om deze doelstelling te halen, moet met name het langdurig verzuim worden teruggebracht. Verzuim door privéomstandigheden en persoonlijke factoren in combinatie met wat het (veranderende) werk vraagt, zijn de belangrijkste oorzaken van het verzuim. In het verzuimmanagement heeft dit dan ook de aandacht van de organisatie.

Doelen & prestaties

Programma	Taakveld
Bedrijfsvoering	0.4 Overhead 0.10 Mutaties reserves

Doelstelling: De formatie van de organisatie is op sterkte en medewerkers zijn tevreden	Opgave			
	1	2	3	4
We zoeken continue naar nieuwe mogelijkheden om personeel aan te trekken en zetten in op hun continue ontwikkeling, zodat ze met passie en plezier hun werk kunnen doen.	✓			

Prestatie	We stimuleren de doorontwikkeling van onze medewerkers en borgen hun kennis bij pensionering	Budget
Met de Leren & Ontwikkelen-aanpak en budget kunnen medewerkers hun kennis en vaardigheden bijhouden en uitbreiden. Bij pensionering zorgen we tijdig voor het overdragen van kennis naar collega's.		€1.559.000

Doelstelling: Digitaal en datagedreven werken	Opgave			
	1	2	3	4
We werken datagedreven en met een eigentijdse informatievoorziening en voldoen voor minimaal 95% aan de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid).	✓			

Prestatie	We versterken het informatiemanagement en de informatievoorziening	Budget
Deventer werkt aan een professionele en moderne informatievoorziening die randvoorwaardelijk is om te voldoen aan regels en wetten op het gebied van de informatiehuishouding (Archiefwet, Wet open overheid, informatieveiligheid, privacywetgeving) en bijdraagt aan het bereiken van de door de raad vastgestelde doelen. We hebben een CIO functie sinds 2024. In 2025 implementeren we een gegevensfundament dat basis is voor datagedreven werken. Ook willen we de sturing op het informatiemanagement via de CIO verder uitwerken en formaliseren met mandaten en bevoegdheden.		€ 760.000

Prestatie	Onze ICT-systemen zijn minimaal 99% van de tijd beschikbaar	Budget
De server- en netwerkbeschikbaarheid bedraagt minimaal 99% binnen het tijdvak 07:30 - 17:30 uur. De beschikbaarheid wordt continue gemonitord en via SLA-rapportages ieder kwartaal gerapporteerd aan de DOWR-gemeenten.		inzet uren binnen vaste formatie

Prestatie	De Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) brengen we op voldoende kwaliteitsniveau van minimaal 90% in de ENSIA-score	Budget
In 2025 willen we met de aanvullende incidentele en structurele middelen de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) weer op voldoende kwaliteitsniveau krijgen en houden van minimaal 90% in de ENSIA-score. De score in 2022 was 75%.		€133.000

Prestatie	We voeren het jaarplan privacy en informatieveiligheid uit	Budget
	We voeren het jaarplan privacy en informatieveiligheid uit en rapporteren daar jaarlijks over.	€ 883.000

Doelstelling: Solide en betrouwbare bedrijfsvoering	Opgave			
	1	2	3	4
We voeren een solide en betrouwbare bedrijfsvoering, waarmee we voldoen aan wet- en regelgeving.	✓			

Prestatie	We implementeren een nieuw financieel systeem	Budget
	Vanwege rechtmatigheid zijn we in 2022 gestart met de aanbesteding van een nieuw financieel systeem. In 2023 is de aanbesteding afgerond, in 2025 implementeren we het systeem.	Over te hevelen uit 2024

Prestatie	We verkrijgen een goedkeurende accountantsverklaring	Budget
	We verkrijgen een goedkeurende accountantsverklaring.	€ 218.000 accountantskosten, daarboven inzet eigen uren vaste formatie

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
1	Bestuur en ondersteuning	Formatie				Fte per 1.000 inwoners	eigen gegevens
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	9,33	8,61	8,06	7,37			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
2	Bestuur en ondersteuning	Bezetting				Fte per 1.000 inwoners	eigen gegevens
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	8,83	8,24	7,85	7,22			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
3	Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten				Kosten per inwoner	eigen begroting
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	864,74	800,67	782,47	700,72			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
4	Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur				Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	eigen begroting
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	15,81	15	11,96	11,78			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
5	Bestuur en ondersteuning	Overhead kosten				% van totale lasten	eigen begroting
Jaar	2025	2024	2023	2022			
Waarde	9,05	8,82	8,01	8,25			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	50.623	48.791	46.883	45.733	45.766
Baten	10.764	9.761	9.638	9.569	9.529
Saldo exclusief reserves	-39.859	-39.029	-37.245	-36.164	-36.237
Storting in reserves	1.329	1.806	1.881	2.083	1.950
Puttting uit reserves	4.547	2.719	1.593	1.630	1.630
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	3.218	913	-288	-453	-320
Saldo inclusief reserves	-36.641	-38.117	-37.533	-36.618	-36.557

De wijziging van het saldo inclusief reserves met € 1.476.000 in 2025 ten opzichte van 2024 is als volgt te verklaren:

- Loon en prijsindexatie €1.440.000;
- Aanpassing percentage rente-omslag -€97.000.

Personeel en Organisatie

- Meerjarig budget meester-gezelffonds in 2025 hoger €125.000;
- Tijdelijke verhoging budget werving en selectie vervalt -€25.000;
- Eenmalig budget procesanalist vervalt -€102.000;
- Uitbreiding teammanagement €338.000;
- Aflopend budget tijdelijk management -€80.000;
- Dekking overhead uit tijdelijke projecten neemt af €254.000.

Facilitaire kosten

- Tijdelijke verhoging elektriciteitsbudget vervalt -€140.000.

Financiën

- Aflopend budget implementatie financieel systeem -€516.000;
- Vervallen tijdelijke formatie financiële administratie -€105.000;
- Verhoging formatie fiscalist, onderzoeker en kwaliteitsmedewerker subsidies (Voorjaarsnota 2024) €267.000;
- Eenmalig hogere kosten capaciteit financiële administratie €140.000.

Informatie en automatisering

- Afloop eenmalige budgetten Smart City, Office 465, robotisering -€549.000;
- Hogere kosten software, infra storage en geografische informatie €362.000;
- Aflopend budget incidentele kosten datagedreven werken -€872.000;
- Afloop incidenteel project managementinformatie sociaal domein -€172.000;
- Lagere kosten licenties -€98.000;
- Uitbreiding formatie strategisch informatiemanager en information security officer €53.000;
- Incidenteel hogere kosten integratieplatform, functioneel beheer sociaal domein en informatieveiligheid €294.000;
- Putting uit reserve overlopende posten om voordeel 2024 in te zetten voor tijdelijke uitgaven 2025 -€181.000;
- Afschrijvingskosten I-pads €12.000;
- Lagere bijdrage Olst-Wijhe en Raalte omdat uitgaven gemeenschappelijke ICT-projecten ook lager zijn. Uitgaven zijn deels ook op andere programma's begroot €1.128.000.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Bedrijfsvoering	2024	2025	2026	2027	2028
Ondersteuning organisatie	-39.859	-39.029	-37.245	-36.164	-36.237
Saldo exclusief reserves	-39.859	-39.029	-37.245	-36.164	-36.237

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. investeringen	3.228	1.868	1.535	3.863
Inkomsten t.g.v. investeringen	131	131	131	131
Saldo	-3.096	-1.737	-1.404	-3.731

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
I-Visie DOWR 2022	1,3 Mb	I-visie 2023
i-Visie DOWR 2022 Bijlage 1	4 Kb	I-visie bijlage
Jaarrapportage Informatieveiligheid 2021	0,3 Mb	Informatieveiligheid
Beleidskader privacy en gegevensbescherming 2018	0,6 Mb	Beleidskader privacy en gegevensbescherming
Visie en Ambitie Datagedreven Werken 2021-2025	0,9 Mb	Datagedreven werken
Inkoop- en Aanbestedingsbeleid gemeente Deventer 2019	0,6 Mb	Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegen over staat. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven in de diverse programma's. Daarnaast betreft het ook de raming onvoorzien en uitgaaf- en inkomstenstelposten die nog niet aan de diverse programma's zijn toegerekend.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- De opbrengsten van de lokale heffingen;
- De opbrengst uit deelnemingen (dividend);
- Financiering;
- Onvoorzien en stelposten.

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	17.658	12.280	19.356	29.886	40.275
Baten	310.379	324.615	321.127	327.506	337.142
Saldo exclusief reserves	292.721	312.335	301.771	297.620	296.867
Storting in reserves	56.575	25.587	8.935	5.439	6.013
Putten uit reserves	78.097	23.662	4.763	1.283	1.228
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	21.522	-1.926	-4.172	-4.156	-4.785
Saldo inclusief reserves	314.243	310.409	297.599	293.464	292.081

De toelichting vindt u onder dekking programmaplan.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	2024	2025	2026	2027	2028
(Algemene) uitkeringen Gemeentefonds	274.047	286.072	277.882	286.237	295.026
Belastingen Overig	338	353	353	353	353
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-28	-30	-30	-30	-30
Grondexploitaties (niet bedr terein)	-42	-44	-44	-44	-44
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	-12.360	-7.686	-11.571	-25.239	-36.296
OZB niet-woningen	14.044	14.806	15.294	15.783	16.238
OZB woningen	16.544	17.665	18.541	19.298	19.977
Parkeren	-14	-15	-15	-15	-15
Riolering	-7	-7	-7	-7	-7
Treasury	1.585	1.251	1.398	1.315	1.696
Vennootschapsbelasting	-1.355	0	0	0	0
Wonen en bouwen	-28	-30	-30	-30	-30
Saldo exclusief reserves	292.721	312.335	301.771	297.620	296.867

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	2025	2026	2027	2028
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	0	0	0	0
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	110	110	110	110
Saldo	110	110	110	110

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidsnota reserves en voorzieningen 2018	1,1 Mb	Beleidsnota reserves en voorzieningen 2018
Kadernota Verbonden partijen 2017	0,1 Mb	Kadernota Verbonden partijen 2017
Treasurystatuut 2021	0,6 Mb	Treasurystatuut 2021
Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2014	1,4 Mb	Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2014
Richtlijn Activeren en afschrijven 2020	1,8 Mb	Richtlijn Activeren en afschrijven 2020
Verlenen van garanties en geldleningen 2020	1,7 Mb	Verlenen van garanties en geldleningen 2020
Financiële verordening 2019	1,0 Mb	Financiële verordening 2019
Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid 2019	1,4 Mb	Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid 2019
Controleverordening gemeente Deventer 2019	0,3 Mb	Controleverordening

Paragrafen

Bedrijfsvoering

Inzicht

De paragraaf Bedrijfsvoering is ondergebracht bij het programma Bedrijfsvoering ([zie programma Bedrijfsvoering](#)).

Openbaarheidsparagraaf

Samenvatting

- De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo schrijft voor dat er een openbaarheidsparagraaf in de begroting opgenomen wordt (Woo: artikel 3.5).
- De Woo regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker samen te stellen, en daarmee het vertrouwen van onze inwoners meer terug te krijgen. De Woo eist dat bestuursorganen verplicht documenten in 17 informatiecategorieën uit eigen beweging openbaar maken, dit gaat fasegewijs.
- Voor de invoering schat het Rijk 5 à 8 jaar in, 5 jaar voor de openbaarmaking en 8 jaar voor de informatiehuishouding.
- De Woo eist dat de informatiehuishouding op orde is, dat betekent ook dat het mailverkeer moet worden gearchiveerd,
- In 2022 is er een aanspreekpersoon/coördinator (tevens kwartiermaker) Woo aangesteld. In 2023 is dit uitgebreid met een Woo-jurist en Woo-ondersteuning.
- De incidentele en structurele middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor de Woo zijn in de begroting opgenomen.

Beleidskader

De openbaarheidsparagraaf is de verantwoording over de activiteiten en processen die lopen of starten ten behoeve van een transparantere gemeente. De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. De Woo regelt het recht op overheidsinformatie voor inwoners vanuit de invalshoek dat transparantie een democratie versterkt. Deze wet schrijft ook voor dat een jaarlijkse verantwoording in de vorm van deze openbaarheidsparagraaf in het jaarverslag opgenomen wordt.

De Woo regelt de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie in de vorm van Woo-verzoeken, die een inwoner bij elke overheidsinstantie kan doen. Hiervoor is in 2022 een contactpersoon aangesteld bij wie inwoners uit Deventer terecht kunnen met al hun vragen en verzoeken om informatie. Daarnaast verplicht de Woo tot de zogenaamde actieve openbaarmaking. Deze actieve openbaarmaking houdt in dat overheidsorganen in de komende 3 tot 6 jaar alle 17 categorieën van informatie verplicht openbaar moeten maken.

Wat gaan we doen

Waar staan we nu?

Passieve openbaarmaking (Woo-verzoek)

De verzoeken onder de Woo kennen een wettelijke afhandelingstermijn van maximaal 42 dagen. Het rapport 'Ondraaglijk traag' uit 2022 van de Open State Foundation liet echter zien dat ministeries gemiddeld 161 dagen nodig hebben om een Woo-verzoek af te handelen. In Deventer was de gemiddelde afhandelingstermijn in 2023 72 dagen. Het doel voor de komende jaren is om dit gemiddelde omlaag te krijgen. Een kanttekening daarbij is dat omvangrijke Woo-verzoeken ook in deze statistiek zijn meegenomen: artikel 4.2a van de Woo zegt dat bij omvangrijke verzoeken, de indiener en de gemeente in overleg treden over de beslistermijn. De onderstaande tabel geeft inzicht in hoe het behandelen van Woo-verzoeken in Deventer de afgelopen jaren verliep.

Deventer	2021	2022	2023	2024 (t/m juni)
Aantal ontvangen Woo-verzoeken	116	61	90	29
Aantal verzoeken afgehandeld onder Woo	onbekend	onbekend	72	23
Behandeling binnen beslistermijn (in %)	onbekend	onbekend	41%	26%
Aantal verzoeken waarbij contact is gelegd met indiener (in %)	onbekend	onbekend	68%	74%

Informatieverzoeken komen vaak binnen of worden gestroomlijnd via het KCC (Klant Contact Centrum). Als de informatie al openbaar is krijgt de verzoeker deze zo snel mogelijk. Is de informatie nog niet openbaar dan kan via een Woo-verzoek, afhankelijk van het verzoek en de uitzonderingsgronden die van toepassing zijn, worden geleverd. De Woo-contactpersoon komt dan in beeld en neemt veelal contact op met de verzoeker. Het aantal Woo-verzoeken waarbij contact is opgenomen met verzoeker, is in lijn met artikel 4.2a van de Woo als indicator toegevoegd. De zogenaamde informele aanpak leidt tot lagere afhandelingskosten, snellere doorlooptijden en grotere tevredenheid bij verzoeker en behandelend ambtenaar. Omdat volgens de Woo de behandeltermijn voor verduidelijking van vier naar twee weken is ingekort, kan dit in hoge mate bijdrage aan tijdige behandeling en ook grotere tevredenheid bij de verzoeker. Dit past bij de doelstellingen van de Woo met de menselijke maat.

Medewerkers Wet open overheid

Sinds november 2022 is er een DOWR Woo-kwartiermaker en -contactpersoon, die voor gemeente Deventer ook de Woo-verzoeken coördineert. Sinds 2024 zijn er nog 2 medewerkers bijgekomen die juridische en administratieve ondersteuning voor de Woo als taak hebben. Dit team heeft interne werkprocessen van gemeente Deventer geoptimaliseerd, bijvoorbeeld door geschikte software aan te schaffen, medewerkers administratief te ondersteunen bij behandeling en kennis over deze wet actief te delen met de organisatie. Zo heeft gemeente Deventer meer specialisatie en expertise voor de Wet open overheid gecreëerd. Het streven voor 2025 is om niet alleen de behandelingstermijn te verkorten maar tegelijkertijd de juridische kwaliteit van de behandeling van Woo-verzoeken te verbeteren.

Actieve openbaarmaking: digitaal publiceren

Bij de stapsgewijze invoering van de actieve openbaarmaking wordt het 'Meerjarenplan om de Wet open overheid (Woo) bij gemeenten te implementeren' (22.04.2022) van de VNG als handleiding aangehouden. Per 1 november 2024 moeten de eerste informatiecategorieën van de Wet open overheid verplicht openbaar worden gemaakt. Het gaat voor gemeenten om de volgende categorieën:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
- Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
- Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
- Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e);

De gemeente Deventer maakt deze eerste 4 informatie categorieën al openbaar, ook via de wettelijk verplichte [Woo-index](#).

Openbaar maken uit eigen beweging

De 17 informatie categorieën die de Woo verplicht voorschrijft om openbaar te maken uit eigen beweging, staan hierna in een overzicht weergegeven. Per categorie staat aangegeven of deze categorie reeds openbaar gemaakt wordt en zo ja, waar deze informatie staat.

Categorie	Gerealiseerd?
1. Wetten en andere algemeen verbindende voorschriften	ja - https://lokaleregelgeving.overheid.nl
2. Overige besluiten van algemene strekking	ja - www.officielebekendmakingen.nl
3. Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag	ja - www.deventer.nl
4. Inzicht in organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	ja - www.deventer.nl
5. De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend	ja - www.deventer.nl
6. Bij de gemeenteraden ter behandeling ingekomen stukken	ja - https://deventer.raadsinformatie.nl
7. Vergaderstukken en verslagen van de gemeenteraden en hun commissies	ja - https://deventer.raadsinformatie.nl
8. Vergaderstukken en verslagen van de vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden	deels - www.deventer.nl
9. Agenda's en besluitenlijsten van colleges van burgemeester en wethouder	deels - www.deventer.nl
10. Adviezen	nee
11. Convenanten	nee
12. Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen	ja - https://hetgeldvan.deventer.nl
13. Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	nee
14. Woo-verzoeken, -besluiten en verstrekte informatie	nee
15. Onderzoeksrapporten	nee
16. Beschikkingen	nee
17. Klachtoordelen	nee

Toekomstvisie op transparantie en toegankelijkheid

In de komende jaren streeft de gemeente naar meer transparantie en toegankelijkheid van informatie. Dit betekent dat we ons blijven inzetten op het verbeteren van de vindbaarheid, bruikbaarheid en bedienbaarheid van informatie voor al onze inwoners.

Vindbaarheid

We investeren in geavanceerde zoekfuncties en duidelijke navigatiestructuren op onze digitale platforms, zodat inwoners snel en eenvoudig de informatie kunnen vinden die zij nodig hebben.

Bruikbaarheid

Onze informatievoorziening wordt verbeterd door het gebruik van begrijpelijke taal en visuele hulpmiddelen, zoals infographics en video's, om complexe informatie toegankelijk te maken voor iedereen.

Toegankelijkheid

In lijn met het Besluit digitale toegankelijkheid overheid, zorgen we ervoor dat onze digitale diensten voldoen aan de hoogste toegankelijkheidsnormen. Dit omvat het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van onze websites en applicaties, zodat deze voor iedereen, ook mensen met een beperking, goed te gebruiken zijn.

Centrale website voor openbare informatie

Momenteel maakt de gemeente al 8 van de 17 informatiecategorieën openbaar via verschillende applicaties zoals Ibabs en Notubiz. Er is echter geen centraal overzicht van de hoeveelheid en inhoud van de documenten die openbaar zijn gemaakt. Om dit te verbeteren, werken we de komende jaren aan de ontwikkeling van een centrale website, bijvoorbeeld open.deventer.nl. Op deze website kunnen inwoners alle informatiecategorieën en meer vinden, waaronder raads- en collegestukken en andere, ook niet-verplichte, informatie.

De software voor deze centrale website moet voldoen aan verplichte standaarden, zoals de Web Content Accessibility Guidelines 2.1 (WCAG), de European Accessibility Act (EAA), en de richtlijnen van de Wet digitale overheid. Hierdoor wordt de informatie voor iedereen toegankelijk en bruikbaar.

Verbetering van informatievoorziening en -huishouding

Organisatie

Informatievoorziening – en alle daarbij behorende vraagstukken en oplossingen - wordt een steeds belangrijker taak van de gemeente als organisatie. De samenleving digitaliseert steeds verder en daarmee de overheid ook. Hierdoor groeit ook het aantal eisen aan digitale infrastructuren en ontstaan er tegelijkertijd steeds meer wetten rondom deze thema's om dit in goede banen te leiden. Zo moeten gemeenten zorgen dat de digitale structuren voor iedereen toegankelijk, beschikbaar en inzichtelijk zijn.

Deventer kent verschillende teams die zich met deze opgaven bezig houdt. DOWR-i is het team dat de technische kant van informatiehuishouding op zich neemt en kent meer dan 100 medewerkers. Samen beheren zij enkele honderden informatiesystemen en zijn zij het digitale aanspreekpunt binnen DOWR. In 2024 is er een stap gezet op het gebied van informatiehuishouding en -beheer met de komst van een Chief Information Office en het inrichten van een CIO bureau. Het CIO bureau is de verbindende schakel tussen beleidsvraagstukken, data, informatie en IT-oplossingen. Het bureau draagt verantwoordelijkheid voor visie, kaderstelling, strategie en sturing op de informatievoorziening. Binnen het CIO bureau bundelen medewerkers kennis en expertise op het gebied van informatiemanagement, architectuur, informatiebeheer, privacy en informatiebeveiliging (ISPA). Daarnaast zijn de vakgroepen Kennis & Verkenning en GEO Data Informatie onderdeel geworden van dit bureau.

Analoog archief

De medewerkers die het analoge archief beheren behoren tot het team Publiekscontacten. Het permanent te bewaren analoge archief, periode 1999-2019, wordt eind 2024 fysiek geplaatst bij Collectie Overijssel op Klooster 12. Het op termijn te vernietigen archief is ondergebracht bij VADA in Nijverdal. Inwoners kunnen bij Collectie Overijssel terecht voor de overgebrachte archieven tot en met 1998. Voor archiefstukken vanaf 1999 kunnen inwoners tot eind 2024 terecht bij Publiekscontacten.

Voor de bouwvergunningen uit alle periodes kunnen inwoners terecht bij Publiekscontacten. Dit team kan uitzoeken of de gezochte vergunning al bij Collectie Overijssel is of dat de gemeente deze zelf als een digitale kopie of in een digitaal dossier heeft. Ook kunnen inwoners zoeken op de site van de Collectie Overijssel naar bouwvergunningen.

Digitaal archief

In Deventer zijn e-Suite, Sharepoint, OneDrive en IJVI de meest gebruikte applicaties die fungeren als digitale archieven. Deze digitale archieven zijn alleen direct toegankelijk voor medewerkers van gemeente Deventer. DOWR-i werkt momenteel aan een volledig overzicht van de locaties en grootte van informatie, en hoe deze applicaties verbonden zijn en samenwerken: het informatiebeheerplan.

Hieronder staat een overzicht van de toename in digitale archiefstukken t.o.v. vorig jaar:

Applicatie	2023 (aug)		2024 (mei)	
	Aantal documenten	Omvang	Aantal documenten	Omvang
e-Suite	2.335.830	onbekend	2.590.479 (aug)	
Sharepoint (DOWR)	3.705.654	7,5 terabyte	4.654.580	9,7 terabyte
OneDrive	994.000	1,5 terabyte	1.163.570	1.9 terabyte
IJVI	248.636	450 gigabyte		
Interne netwerkschijven	onbekend	onbekend		80 terabyte (jan)

Bestuur en naleving

Het laatste informatiebeheerplan dateert van 2019. Door de vele nieuwe wetten en ontwikkelingen, zoals de aanstaande nieuwe Archiefwet, betekent dit dat het informatiebeheerplan enigszins verouderd is. In 2025 zal er een nieuw informatiebeheerplan verschijnen, inclusief een informatieplattegrond om overzicht en inzicht te krijgen welke en hoeveel informatie waar is vastgelegd. Het vernieuwde Uitvoeringsplan Informatiebeheer DOWR gemeenten 2023-2025 is in 2023 vastgesteld. Hierin staan zes kritieke succesfactoren beschreven die moeten worden vertaald naar acties waaraan de i-specialisten (op DOWR-i niveau en per gemeente) de komende jaren uitvoering geven. De focus ligt op digitale informatie duurzaam toegankelijk te beheren.

Financiën

(bedragen x €1)

Wet open overheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel	83.427	106.520	130.940	155.673	175.881	180.885
Incidenteel	98.649	100.190	103.451	105.637	105.637	
Totaal	182.076	206.710	234.391	261.310	281.518	180.885
Gerealiseerd	-121.090					
Overgeheveld	-60.986	60.986				
Totaal	0	267.696	234.391	261.310	281.518	180.885

Het Rijk heeft voor de actieve openbaarmaking voor de periode 2021-2027 incidentele en structurele middelen gereserveerd. Voor de implementatie van de Woo is uit het incidentele budget voor de onder andere een kwartiermaker Wet open overheid aangesteld. De kwartiermaker is ook contactpersoon (gefinancierd uit de structurele middelen) voor de Woo. Daarnaast is dit budget gereserveerd voor diverse andere kosten:

ICT-kosten

Anonimiseringssoftware (Octobox)
Publicatieplatform

Personeelskosten incidenteel/structureel

Woo-medewerkers (3 fte)
Externe juridische ondersteuning
Functioneel beheer
Werkzaamheden informatiebeheer

Opleidingskosten

Training Wet open overheid
Informatiehuishouding op orde
Training Octobox

Lokale heffingen

Inzicht

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen. In deze paragraaf is een overzicht van baten en lasten voor de heffingen opgenomen waarbij er sprake is van het verhalen van kosten. Voor de heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn moet inzichtelijk worden gemaakt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet worden overschreden.

Actuele ontwikkelingen

De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 juli 2024 is er veel veranderd. Het principe van legesheffing en de wettelijke grondslag voor het heffen van leges zijn niet veranderd, maar de taak van de gemeente is wel veranderd. Het vergunningstraject en het bouwproces verlopen anders. De consequenties voor de inrichting van de organisatie, de gemeentelijke processen en de bijbehorende financiën zijn daarbij afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. De legesverordeningen worden hierop aangepast.

Wijzigingen

Met ingang van 2025 zijn onderstaande zaken nieuw of gewijzigd:

- Het algemene uitgangspunt is dat voor alle tarieven een gelijke maximale toegestane stijging wordt bepaald. Dit betekent voor 2025 dat de tarieven stijgen met 4,3% ten opzichte van 2024;
- Dit betreft een gemiddelde van prijs (+3,3%) -en looncompensatie (+5,3%)
- Het algemene uitgangspunt van de toegestane stijging kent een aantal uitzonderingen, waaronder de stijging van de OZB. In de Voorjaarsnota is opgenomen dat in 2025 de OZB-opbrengst eenmalig wordt verhoogd met 6% i.p.v. 3%. Vanaf 2026 hanteren wij weer de 3% stijging.

Conclusies

- De lastendruk voor inwoners met een huurwoning stijgt met € 30,96 tot € 482,94 (2024: € 451,98). Dit is een stijging van gemiddeld 6,9%. Deze inwoners betalen alleen afvalstoffenheffing en rioolheffing;
- De lastendruk voor inwoners met een koopwoning stijgt met € 53,02 naar € 872,14 (2024: € 819,12). Dit is een stijging van gemiddeld 6,5%;
- De (begrote) kwijtscheldingen komen naar verwachting uit op €1.399.000 (2024: €1.374.000);
- Het tarief voor de rioolheffing stijgt met 3,2% (2024: stijging 5,97%);
- Het tarief voor de afvalstoffenheffing stijgt gemiddeld met 9,5% (2024: 3,02%);
- De lasten voor de OZB-woningen (gemiddeld waarde 350.000) stijgen gemiddeld met 6,0% (2024: 4%), de opbrengsten OZB stijgen met 6% (2024: 3%).

Bij leges en heffingen mogen de begrote opbrengsten niet meer bedragen dan 100% van de begrote kosten. Bij belastingen is er geen relatie tussen opbrengsten en kosten. In onderstaande tabel is de kostendeckendheid per onderdeel opgenomen.

Soort leges/heffing	Kostendeckendheid
Afvalstoffenheffing	88%
Rioolheffing	100%
Havengelden	67%
Lijkbezorgingsrechten	39%
Leges titel 1	61%
Leges titel 2	98%
Leges titel 3	23%

Beleidsuitgangspunten

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- belastingen;
- rechten;
- retributies

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. De wettelijke bepaling van 100% kostendekking is niet van toepassing. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en de toeristenbelasting.

Rechten zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Tegenover de heffing van de inwoners staat een tegenprestatie. Rechten zijn in feite bestemmingsheffingen. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing, lijkbezorgingsrechten en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend. Het beleid voor de lokale heffingen is opgenomen in:

- landelijke wet- en regelgeving
- de diverse belastingverordeningen en -regelingen.

Het beleidskader voor de lokale heffingen is de belastingverordening 2025 en de legesverordening 2025 die door uw raad gelijktijdig met de begroting 2025 wordt vastgesteld. De nota bevat een overzicht van de tarieven die door de gemeente Deventer worden gehanteerd.

Het algemene uitgangspunt is dat voor alle tarieven een gelijke maximale toegestane stijging wordt bepaald. Dit betekent voor 2025 dat de tarieven stijgen met 4,3% ten opzichte van 2024. Dit betreft een gemiddelde van prijs (+3,3%) -en looncompensatie (+5,3%).

Op het algemene uitgangspunt van de toegestane stijging is een aantal uitzonderingen van toepassing, te weten:

- Ozb/rzb tarieven;
- Reisdocumenten en rijbewijs;
- Rioolheffing;
- Leges planologische procedures;
- Bouwleges;
- Parkeertarieven;
- Afvalstoffenheffing.
- Indien de aanpassing van de tarieven op enigerlei wijze leidt tot knelpunten in de relatie tussen de hoogte van het tarief en de eis van kostendekkendheid van het product (al dan niet 100%) dan wordt dit gemeld.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. Uitgangspunt is dat de gemiddelde waarde schommelingen worden geneutraliseerd in de tarieven.

De stijging van de OZB-/RZB-opbrengsten is bepaald op jaarlijks 3% (exclusief de groei van het bestand). Als uitzondering op deze regel is in de Voorjaarsnota 2024 besloten om de opbrengst OZB in 2025 met 6% te verhogen. Vanaf het jaar 2026 is de gewenste opbrengst OZB jaarlijks weer 3%.

Beleidsuitgangspunt rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeente te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct.

De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief. Binnen strikte regels mag binnen de leges de meeropbrengst van de ene heffing worden gebruikt voor de dekking van andere kosten. Voorwaarden zijn dat we rekening houden met aspecten zoals het verbod op willekeur, het evenredigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en de Europese Dienstenrichtlijn.

Het beleid is dat tarieven zoveel mogelijk kostendekkend zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. De infrastructurele kosten van bruggen en kades zijn bijvoorbeeld zo hoog dat het niet haalbaar is de kosten in zijn geheel te verhalen op de gebruikers van de haven.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden en zijn er nieuwe en gewijzigde activiteiten voor de fysieke leefomgeving ontstaan. De dienstverlening voor de fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning is verbreed door de bredere reikwijdte van de Omgevingswet.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de regelgeving van het Rijk. Kwijtschelding is mogelijk voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor 2025 verwachten wij 3.038 aanvragen (2024: 3.388).

Op basis van deze aanname is een bedrag van €1.399.000 opgenomen (2024: €1.374.000). Deze aantallen zijn lager dan in de begroting 2024. (bedragen x €1)

Belasting/heffing	Kwijtschelding 2024	Kwijtschelding 2025
Afvalstoffenheffing	750.000	775.000
Rioolheffing	624.000	624.000

Woonlasten

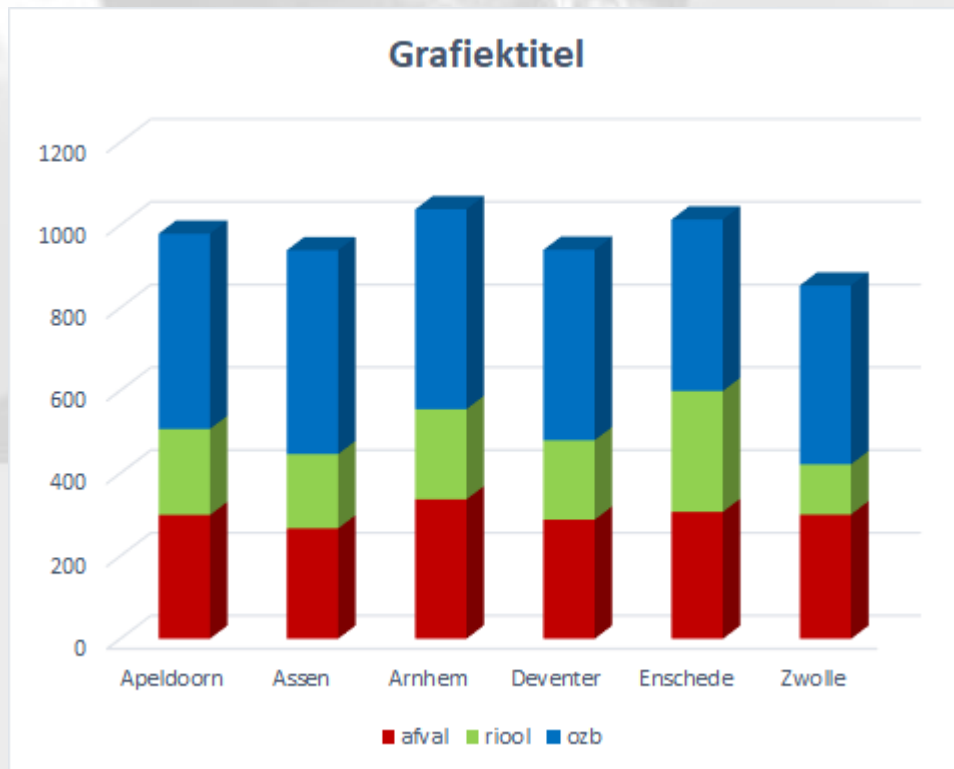
De gezamenlijke kosten voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing vormen de woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de waarde van een woning en het type gebruiker.

De tariefaanpassingen 2025 leiden voor wat betreft de belangrijkste belastingen tot het volgende beeld van de woonlasten van een gemiddeld huishouden: (bedragen x €1)

Belasting/heffing	Bedrag 2024	Bedrag 2025
Afvalstoffenheffing ¹	260,34	285,18
Rioolheffing	191,64	197,76
Woonlasten gebruiker (sub-totaal)	451,98	482,94
OZB woning ²	367,14	389,20
Woonlasten gebruiker/eigenaar (totaal)	819,12	872,14

¹) Dit betreft het tarief voor de 'modelaanslag' van het basistarief met het gemiddeld aantal (6) ledigingen. Per huishouden kan het tarief verschillen, afhankelijk van het aantal aanbiedingen per jaar. Na afloop van het jaar worden de daadwerkelijke ledigingen opgelegd. Hoe minder afval, hoe lager de aanslag.

²) Dit betreft de OZB-lasten berekend op basis van de gemiddelde woningwaarde in 2024/2025.

Nadere toelichting belastingen

Onroerende- en roerende zaakbelastingen

De gemiddelde waardestijging van woningen bedraagt circa 3,69%, de gemiddelde waardestijging van niet-woningen bedraagt circa 3,1%. Voor elke individueel object is de waardeontwikkeling anders, waarbij er aanzienlijke verschillen op kunnen treden ten opzichte van waarde-vaststelling van een voorgaande waardepeildatum.

De opbrengst OZB wordt verhoogd met 6%. De opbrengsten voor 2025 worden geraamd op:
(bedragen x €1)

Belasting 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
OZB-opbrengst	31.618.343	33.853.895
RZB-opbrengst	11.554	11.554

Parkeerbelastingen

Conform het Meerjaren Perspectief Parkeren (MPP) en de begrotingsrichtlijnen 2025 worden de parkeertarieven geïndexeerd. De raad heeft bij de begrotingsbehandeling 2024 verzocht om in positie te worden gebracht om tariefstructuur, -indexatie en/of de afdracht naar de algemene middelen aan te kunnen passen, met name op de indexering van de parkeertarieven. Op basis van de gegevens van het Centraal Planbureau (peildatum februari 2024) is het tarief voor 2025 voor Parkeren vastgesteld bij de Voorjaarsnota 2024.

Op basis hiervan stijgen de tarieven met 3,85% (gemiddelde loon- en prijsstijging) met daarnaast de extra jaarlijkse verhoging uit het MPP (0,7%), welke is besloten bij de Voorjaarsnota 2019. De totale indexatie voor 2025 komt daarmee uit op 4,55% (2024: 8,45%).

De totale begrote parkeeropbrengst voor 2025 is geraamd op €6.193.924 (2024: €5.695.368)
(bedragen x €1)

Belasting 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
Parkeerbelasting	5.695.368	6.193.924

Precario

Deze belastingen worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond, maar ook voor de vergunning voor ingebruikname van gemeentelijke gronden. Onder de precariobelasting vallen ook de marktgelden. De gemeente Deventer heft haar gelden op basis van een marktprecario verordening. Een berekening kostendekkendheid is hiervoor niet benodigd.

Op basis van het Raadsbesluit van 16 december 1998 (nummer 98.19993) komt een deel van het precario ten goede aan het ondernemersfonds Deventer binnenstad. De gebiedskaart is vervangen, aangezien we geen midden tarief meer kennen, alleen een hoog en laag tarief.

In 2025 bedragen de verwachte precario (inclusief marktgelden) opbrengsten €470.609 (2024: € 451.207).

(bedragen x €1)

Belasting 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
Precario-opbrengsten inclusief marktgelden	451.207	470.609
Waarvan marktgelden	245.248	255.981

Toeristenbelasting

Jaarlijks worden alle aanbieders van overnachtingslocaties uitgenodigd tot het doen van de aangifte toeristenbelasting. Hiertoe worden de aanbieders aangeschreven met uitleg over de heffing en afdracht van toeristenbelasting en ontvangen de aanbieders een aangifteformulier. De heffing wordt opgelegd na het lopende belasting jaar. De toeristenbelasting 2025 betreft de opbrengst van de overnachtingen uit 2024. Begin 2025 worden de aangiften door de ondernemers doorgegeven. Op basis van het daadwerkelijk aantal overnachtingen 2024 wordt de belasting opgelegd. De aanslag wordt tevens verzonden aan aanbieders van B&B en Airbnb.

(bedragen x €1)

Belasting 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
Toeristenbelasting	443.985	463.076

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing en valt voor de lokale heffingen onder de belastingen. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Eventuele voor- of nadelen worden verrekend met de reserve tarieven huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing is verschuldigd voor het gebruik van een perceel waar de gemeente een inzamelplicht heeft voor de huishoudelijke afvalstoffen. De inwoners van Deventer zetten verder in op het recycleren van grondstoffen met behulp van de aanwezige voorzieningen.

In 2025 blijven de oorspronkelijke beleidsuitgangspunten van Diftar onverkort van toepassing:

- er geldt een 0-tarief voor GFT en PMD;
- de tarieven zijn maximaal 100% kostendekkend;
- er geldt een vast tarief per huishouden en een variabel tarief voor restafval, afhankelijk van het aanbodvolume;
- de literprijs is voor elke container gelijk. Het variabele tarief varieert recht evenredig met het aantal beschikbare liters van de ondergrondse containers (25 en 50 liter) en containers (140 en 240 liter);
- de tariefopbouw is zodanig dat geen enkel containervolume benadeeld of bevoordeeld wordt;
- voor een 240 liter container of een extra tweede container (ongeacht volume) geldt een toeslag van €36;
- Het uitgangspunt blijft dat een huishouden gemiddeld 6 keer per jaar de restafvalcontainer (140 liter) aanbiedt.

De tarieven die volgen uit de beleidsuitgangspunten worden opgenomen in de belastingverordening 2025.

(bedragen x €1)

Belasting 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
Afvalstoffenheffing	13.138.925	14.482.266
Toelichting		x €1.000
Lasten taakveld		-15.108
Inkomsten taakveld		822
Netto lasten taakveld		-14.286
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente		-868
BTW		-1.231
Totale lasten (100%)		-16.385
Opbrengst heffingen		14.482
Dekking		88%

Rioolheffing

De uitgangspunten voor de rioolheffing zijn beschreven in het Gemeentelijk rioleringsprogramma 2022-2026 (GRP) zoals dat in januari 2022 door de raad is vastgesteld.

De rioolheffing is bedoeld als dekking voor de kosten van aanleg, onderhoud en exploitatie van de gemeentelijke voorzieningen bedoeld voor inzameling en transport van afval- en hemelwater. Ook de negatieve gevolgen van grondwateroverlast worden beperkt met de inkomsten uit de rioolheffing.

Vastgesteld is dat het tarief de komende jaren stabiel blijft en alleen wordt gecorrigeerd voor indexering en door areaalaccres. Het areaalaccres houdt min of meer gelijke tred met de toename van het aantal percelen dat wordt aangeslagen voor de rioolheffing en heeft dus een beperkte invloed op de ontwikkeling van het tarief. Uitgangspunt bij de rioolheffing is 100% kostendekking. Eventuele tekorten of overschotten worden verrekend met de daarvoor gevormde voorziening.

De volgende zaken werken door in de tariefstelling voor 2025:

- De prijs- en loonindexering op de lasten is toegepast zoals aangegeven in de begrotingsrichtlijnen. Dit levert een toename van de lasten op met € 200.500 (2024: €394.500);
- De renteomslag over de investeringen is gedaald naar 1,7% (2024: 2,0%);
- Het aantal huishoudens dat wordt aangeslagen is met 1.396 gestegen (2024: daling 258);
- Het areaalaccres is bepaald op € 68.341 (2024: €0);
- Nieuwe investeringen uit MJOP stijgen met €231.303
- De subsidieregeling voor afkoppelen van particulier dakoppervlakte wordt via de exploitatie van riolering en waterhuishouding gedekt. Hiervoor is dekking aanwezig van €50.000 per jaar. Vooralsnog wordt dit bedrag op begrotingsbasis gehandhaafd. Mocht er meer beroep op deze regeling worden gedaan waardoor een jaarrekeningtekort ontstaat dan kan dat tekort worden gedekt door te beschikken over de voorziening riolering.

Door de VNG is onlangs een nieuwe concept modelverordening gepubliceerd. Deze biedt voor de toekomst meer mogelijkheden voor de gemeente om te heffen voor haar gemeentelijke waterzorgplichten. Omdat de taken veel breder zijn dan de naam “Verordening Rioolheffing” doet vermoeden, wordt mogelijk de naam van deze heffing aangepast. De voorlopige werknaam is “Verordening bijdrage gemeentelijke watertaken”. De komende tijd wordt dit nader uitgewerkt, aanpassing van de gemeentelijke verordening zal op zijn vroegst per 2026 plaatsvinden.

Toelichting rioolheffing 2025 en begrotingsramingen

Om het basistarief te kunnen bepalen is een aantal elementen van belang. Uitgangspunt is de kosten in de primaire begroting. Hierop dienen die elementen in mindering te worden gebracht die niet (deels) via het basistarief worden gegenereerd.

(bedragen x €1)

Geraamde kosten	8.859.288
Overhead	594.947
BTW kosten	557.703
Te dekken kosten	10.011.938

Ter bepaling van het bedrag dat via het basistarief dient te worden gegenereerd worden de volgende kostenelementen in mindering gebracht:

(bedragen x €1)

Nieuwe rioolaansluitingen	100.000
Tariefdifferentiatie	190.000
Kwijtscheldingen	624.000
Te dekken kosten via het basistarief rioolheffing	9.097.938

Het geraamde aantal te belasten aansluitingen, gecorrigeerd voor wat betreft tariefdifferentiatie, ontheffingen en kwijtscheldingen bedraagt 46.026 (2024: 44.630). Dat is een toename met 1.396 ten opzichte van 2024. Om de kosten te kunnen dekken is een basistarief van € 197,76 (2024: €191,64) noodzakelijk.

De specificatie van de totale baten is:

(bedragen x €1)

Basistarief rioolheffing	9.097.938
Opbrengsten tariefdifferentiatie	190.000
Opbrengsten nieuwe rioolaansluitingen	100.000
Kwijtscheldingen	624.000
Totaal	10.011.938

In verband met de technische eis dat het tarief deelbaar dient te zijn door 12 wordt voorgesteld het tarief vast te stellen op € 197,76. Het tarief stijgt daarmee met €6,12 ten opzichte van 2024. Dat is een stijging van 3,19% (2024: 5,97%).
(bedragen x €1)

Belasting 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
Rioolheffing	9.365.746	10.011.938
Toelichting		x €1.000
Lasten taakveld	-8.424.744	-8.959.288
Inkomsten taakveld	100.000	100.000
Netto lasten taakveld	-8.324.744	-8.859.288
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-565.002	-594.947
BTW	-476.000	-557.703
Totale lasten (100%)	-9.365.746	-10.011.938
Opbrengst heffingen	9.365.746	10.011.938
Dekking	100%	100%

Havengelden

Het haven- en opslaggeld wordt geheven voor het gebruik van gemeentelijk vaarwater, van gemeentelijke sluis, kaden en loswallen en van andere werken en terreinen door de gemeente ten behoeve van de scheepvaart gemaakt of ter beschikking gesteld. De exploitatie van de haven is niet kostendekkend.

Voor 2025 zijn de tarieven geïndexeerd met de reguliere indexatie.
(bedragen x €1)

Recht 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
Haven- en opslaggeld	299.006	311.863
Toelichting	In €	In €
Lasten taakvelden) inclusief (omslag)rente	-342.534	-364.475
Inkomsten taakvelden) exclusief heffingen	23.705	24.724
Netto lasten taakveld	-318.829	-339.751
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-126.608	-127.027
BTW	0	
Totale lasten (100%)	-445.437	-466.778
Opbrengst heffingen	299.006	311.863
Dekking	68%	67%

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten hebben het karakter van een bestemmingsheffing. Hierdoor is er een relatie tussen de opbrengst van de rechten enerzijds en de kosten van de door de gemeente te leveren dienst of tegenprestatie anderzijds. De tarieven in de verordening (als geheel) mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. De mate van kostendekking vloeit voort uit de lasten en de totale opbrengsten uit het in rekening gebrachte tarief.

Kostendekkendheid:

Het algemene beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. Voor het beheer van de begraafplaatsen is dit al sinds jaren niet mogelijk. De kostendekkendheid van de tarieven van de gemeentelijke begraafplaatsen bedraagt voor 2025 39% (2024: 39%) en wordt onder meer beïnvloed door het feit dat de begraafplaats Roeterdsweg, gelet op de in het verleden uitgegeven eeuwigdurende grafrechten, niet kan worden gesloten maar wel moet worden onderhouden.

(bedragen x €1)

Recht 2025	Opbrengst 2024	Opbrengst 2025
Begraafrechten	181.361	187.345
Toelichting	In €	In €
Lasten taakvelden) inclusief (omslag)rente	-409.809	-428.794
Inkomsten taakvelden) exclusief heffingen	0	
Netto lasten taakveld	-409.809	-428.794
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-54.247	-54.503
BTW	0	
Totale lasten (100%)	-464.056	-483.297
Opbrengst heffingen	181.361	187.345
Dekking	39%	39%

Nadere toelichting rechten

Kostendekkendheid leges en tarieven uit legesverordening.

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van de individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

De opbouw van de legesverordening is als volgt:

- Leges titel 1, Algemene dienstverlening
- Leges titel 2, Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (Wabo)
- Leges titel 3, Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (wkb) voor het bouwen leiden tot grote wijzigingen in de legesverordening. Op 14 maart 2023 stemde de Eerste Kamer in met het conceptbesluit tot vaststelling van het tijdstip van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging per 1 januari 2024.

Leges titel 1, Algemene dienstverlening

De leges in titel 1 bestaan voor het overgrote deel uit leges voor reisdocumenten, rijbewijzen, burgerlijke stand, afschriften uit de basisregistratie personen (BRP) en naturalisatie. De leges voor een deel van deze producten en diensten worden door het rijk vastgesteld.

Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld	Overhead	BCF BTW	Andere inkomsten	Leges	Totale baten	Kosten dekkendheid
Burgerlijke stand	325	209			219	219	41%
Reisdocumenten	1.038	774			1.105	1.105	61%
Rijbewijzen	246	183			295	295	69%
Verstrekking uit BRP	108	81			170	170	90%
Overige publiekszaken	15	11			36	36	138%
Leegstandwet	21	16			2	2	6%
Kansspelen	4	3			4	4	64%
Telecommunicatie	219	135			260	260	73%
Verkeer en vervoer	31	23			16	16	30%
Totaal	2.007	1.435			2.107	2.107	61%

Leges titel 2, Dienstverlening en besluiten vallend onder de Omgevingswet

Er is ten aanzien van de Omgevingsvergunningen evenwicht in de opbrengsten van de leges en de hiervoor te verrichten werkzaamheden. De prognose van de opbrengsten 2025 is daarmee in verhouding met de lasten. Dit is in lijn met de wens van de gemeenteraad om richting de 100% van de wettelijk toegestane kosten via de leges door te berekenen. De VNG heeft een modelverordening opgesteld welke als leidraad is gebruikt.

Opgemerkt dient te worden dat voor de opbrengstraming er ieder jaar onzekerheden spelen qua hoeveelheden bouwaanvragen die per jaar kunnen leiden tot forse fluctuaties in kosten of opbrengsten. Dat wordt onder andere veroorzaakt door economische ontwikkelingen, stikstofproblematiek en stijgende kosten.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld	Overhead	BCF BTW	Leges (baten)	Kosten dekkendheid
Bouwvergunningen	2.812	1.324	0	5.103	123%
Slopen	3	2	0	2	40%
Aanleggen	20	16	0	7	19%
Planologisch	567	173	0	180	24%
Monumenten	218	151	0	18	5%
Kappen	65	52	0	30	26%
Uitweg	9	7	0	4	25%
Handelsreclame	18	8	0	7	27%
Totaal	3.712	1.733	0	5.351	98%

Leges titel 3, Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn

Door onder meer de blijvende groei van het aantal evenementen en het loslaten van het maximumstelsel (horeca Brink en Grote Kerkhof) hebben we te maken met een toename van het aantal vergunningaanvragen APV en bijzondere wetten. Dit wordt ook vanuit het beleid op de taakvelden Horeca en Evenementen ondersteund. De stijging van de kosten die de toename van het aantal vergunningaanvragen APV en bijzondere wetten met zich meebrengt kan niet door een verhoging van de leges worden gedekt. De kostendekkendheid van de vergunningverlening bedraagt 23%.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld	Overhead	BCF BTW	Andere inkomsten	Leges	Totale baten	Kosten dekkendheid
Horeca	435.126	324.169			166.750	166.750	22%
Evenementen, markten	169.839	126.530			61.880	61.880	21%
Prostitutie	8.255	6.150			10.000	10.000	69%
Huisvestingwet	18.989	6.025			12.500	12.500	50%
Winkeltijdenwet	101	75			50	50	28%
Totaal	632.310	462.949	0	0	251.180	251.180	23%

Financiering

Samenvatting

Deze paragraaf bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Uitgangspunten is het Treasurystatuut waardoor risico's worden beperkt. Zo worden enkel nieuwe langlopende leningen aangetrokken overeenkomstig de daadwerkelijke financieringsbehoefte, zoals die gedurende het jaar wordt gemonitord. De looptijd van deze leningen worden afgestemd zodanig dat het herfinancieringsrisico wordt gespreid. Tijdelijke tekorten in de beschikbare liquiditeit worden opgevangen via kasgeldleningen en het kredietlimiet op de rekening-courant.

De raming van de investeringen en de aflossingen leiden tot een daling in de schuldenlast in 2025 en vervolgens een stijging tot boven het niveau van begin 2024. Met een gelijkblijvende marktrente volgt de totale rentelast deze ontwikkeling. De rentelasten worden doorbelast aan de vaste activa, waaronder de grondexploitaties. Het omslagrente percentage bedraagt op basis van de raming in deze begroting vanaf 2025 1,7%.

Beleidskader

Het Treasurybeleid van de Gemeente Deventer is vastgelegd in het Treasurystatuut 2021. Aanvullend is een beleidskader “Verlenen van garanties en het verstrekken van geldleningen” uit 2020 van toepassing, en alle van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Het Treasurystatuut beschrijft de uitgangspunten en bevoegdheden die de gemeente hanteert op het gebied van financiering, beleggingen, rentemanagement, liquiditeitenbeheer en de financiële logistiek. Deze zijn gebaseerd op de volgende doelstellingen:

- het waarborgen van een blijvende toegang tot de kapitaalmarkt teneinde de beschikbaarheid over voldoende financiële middelen zeker te stellen;
- het beheersen van financiële risico's (renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's);
- het realiseren van zo laag mogelijke kosten (rente, provisies en kosten van het betalingsverkeer) en de zorg voor voldoende liquide middelen.

In de praktijk betekent dit dat complexe en risicovolle financieringsproducten worden vermeden. Er worden enkel onderhandse leningen aangegaan bij financiële instellingen in de euro valuta. De gemeente verstrekt alleen leningen in het kader van de publieke taak. Tijdelijke overtollige liquiditeiten worden ondergebracht bij het schatkistbankieren van de Rijksoverheid.

Het Treasurybeleid heeft geen winstoogmerk. Uitgangspunt is dat alle rentelasten intern worden doorbelast aan de investeringen voor onder andere grondexploitaties, kapitaalgoederen en deelnemingen en leningen aan verbonden partijen. Hiervoor wordt jaarlijks een omslagrente bepaald waarmee een neutraal renteresultaat kan worden bereikt.

Voor de beheersing van risico's dient de gemeente te voldoen aan een aantal limieten:

- Renterisiconorm: het totale bedrag aan langlopende schulden wat in een kalenderjaar wordt afgelost of een renteherziening kent mag maximaal 20% bedragen van de totale gemeentebegroting;
- Kasgeldlimiet: het totale bedrag van kortlopende schulden (na aftrek van vlottende middelen) mag maximaal 8,5% bedragen van de totale gemeentebegroting;
- Norm schatkistbankieren: het totale bedrag aan liquide middelen dat buiten de schatkist wordt aangehouden bedraagt niet meer dan 2% van het begrotingstotaal.

In het treasurystatuut is bepaald dat in de twee kwartaalrapportage en jaarlijks in de jaarrekening verantwoording wordt afgelegd aan de raad over de treasuryactiviteiten. Voorafgaand daaraan wordt in de Paragraaf Financiering van de begroting het voorgenomen beleid toegelicht.

Aangetrokken financiering

Huidige liquiditeit- en rentepositie

De gemeente beschikt over voldoende liquide middelen en een stabiele toegang tot financiering. Door o.a. een aantal grote vooruit-ontvangen rijksuitkeringen is er sprake van blijvend hoge uitzettingen bij de schatkist. Deze vooruit ontvangsten zijn sterk gestegen de laatste jaren tot een niveau van 53 miljoen eind 2023. Hierdoor zijn er in 2024 geen nieuwe leningen aangetrokken. De rente op de geldmarkt en kapitaalmarkt zijn redelijk stabiel, de rentelasten volgt de ontwikkeling van de financieringsbehoefte die de investeringsplanning volgt.

Financieringsstrategie

Gegeven de doelstellingen van het Treasurystatuut worden enkel nieuwe langlopende leningen aangetrokken overeenkomstig de daadwerkelijke financieringsbehoefte, zoals die gedurende het jaar wordt gemonitord. Tijdelijke schommelingen in de beschikbare liquiditeit worden opgevangen via de bestaande kredietlimiet op de rekening-courant ter hoogte van € 28 miljoen. Het aantrekken van nieuwe leningen kan op ieder moment plaatsvinden voor zover dit nodig is om voldoende beschikbare liquide middelen te kunnen waarborgen, met inachtneming van de bevoegdheden uit het Treasurystatuut. Jaarlijks wordt als onderdeel van het Treasuryplan de financieringsbehoefte van de meerjarenramingen gemaakt. Op basis hiervan wordt een inschatting gemaakt van de benodigde aan te trekken financiering.

Rentevisie

De marktrenten worden beïnvloed door de inflatieverwachtingen, het ECB beleid en andere economische ontwikkelingen. De inflatie is sinds vorig jaar gedaald, maar nog niet tot de beleidsdoelstelling van 2%. De (Europese) economische groei is vertraagd, waar een recessie niet is uitgesloten. Beide factoren maken de komende rentebesluiten de ECB onzeker. Op dit moment heeft de markt (nog) vertrouwen in het (op termijn) behalen van de 2% doelstelling van de ECB. De rente voor 10 jaar lineaire lening voor gemeenten bedraagt ongeveer 2,8%, en 30 jaar voor 3,1%. De rente voor kasgeldleningen ligt tussen 3,6% (1 maand) en 3,3% (1 jaar). De rente op schatkistgoeden is bij het opmaken van de begroting 3,6%.

Langlopende geldleningen (> 1 jaar)

Onderstaande tabel toont een overzicht van de langlopende schulden. Zoals in de tabel zichtbaar is daalt de leningenportefeuille eerst door aflossing (met liquide middelen) en vervolgens een stijging als gevolg van gestegen investeringsniveaus. Deze raming kan gedurende het jaar worden bijgesteld op basis van tussentijdse begrotingswijzigingen, gewijzigde investeringsplanningen, ontwikkelingen op de markt voor kavels en overige relevante ontwikkelingen.

(bedragen x €1 miljoen)

Leningenportefeuille	2025	2026	2027	2028
Stand per begin jaar	146,1	150,2	187,3	197,9
Contractuele aflossingen	16,9	12,9	20,3	16,7
Nieuwe leningen	21,0	50,0	31,0	3,0
Stand per einde jaar	150,2	187,3	197,9	184,2

Kortlopende schulden (< 1 jaar)

De gemeente beschikt over een krediet op de rekening-courant met een maximum van €28 miljoen. Deze wordt gebruikt om schommelingen in het rekeningsaldo op te vangen en is in de afgelopen jaren toereikend geweest. In de begroting is het uitgangspunt dat dit ook de komende jaren het geval is. Bij de afweging nieuwe leningen aan te trekken zal een afweging gemaakt worden welke looptijd het best aansluit bij de liquiditeitsontwikkeling. Daar behoren kasgeldleningen met een looptijd van 1 maand tot 1 jaar tot de mogelijkheden.

Verstreckte leningen

Samenstelling bestaande leningenportefeuille

Onderstaande tabel toont een overzicht van de leningen die zijn verstrekt in het kader van de publieke taak. Door contractuele aflossingen neemt het saldo van de openstaande leningen ieder jaar af. In dit overzicht zijn geen nieuwe leningen opgenomen. Nieuwe leningen kunnen met instemming van de Gemeenteraad worden verstrekt op het moment dat een financieringsverzoek aan de orde is. Nieuwe aanvragen worden getoetst met inachtneming van de door de raad vastgestelde beleidsnota "Verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen" uit 2020.

(bedragen x €1 miljoen)

Leningenportefeuille	2025	2026	2027	2028
Stand per begin jaar	17,4	16,6	15,8	15,2
Contractuele aflossingen	0,8	0,7	0,7	0,7
Nieuwe leningen	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand per einde jaar	16,6	15,8	15,2	14,4

Onderstaande tabel toont een overzicht van het uitstaand saldo per tegenpartij (beginstand begrotingsjaar).

(bedragen x €1 miljoen)

Tegenpartij	Uitstaand saldo
NV Sportbedrijf	11,47
Go Ahead Eagles	3,73
Enexis Holding	1,35
Stichting MiMiK	0,38
WDW Escohold	0,42
Deventer Hockey Vereniging	0,01
Totaal	17,35

Renteresultaat

Interne doorberekening van rente naar programma's

Het financieringsbeleid van de gemeente gaat uit van integrale financiering. Uitgangspunt is dat het taakveld Treasury een neutraal renteresultaat kent, wat bereikt wordt door de rentelasten van de gemeente door te belasten aan de gemeentelijke investeringen op de diverse programma's.

De rente die voor deze doorberekening wordt gebruikt is de omslagrente. De omslagrente wordt doorberekend aan alle vaste activa en aan de grondexploitaties. Bij de bepaling van de rentelasten worden niet alleen de externe rentelasten meegenomen, maar ook de rentebaten op verstrekte leningen en de interne rentetoerekening aan reserves en voorzieningen. Het omslagrente percentage dat hiervoor wordt gebruikt bedraagt vanaf 2025 1,7%. Bij de jaarrekening wordt nagegaan of de afwijking tussen de vooraf bepaalde omslagrente en de daadwerkelijke gemiddelde rentelasten meer dan 25% bedraagt. In dat geval vindt correctie plaats. Met ingang van 2025 worden de grondexploitatie belast met dezelfde omslagrente. Dit is een wijziging op basis van de notitie rente van de commissie BBV (oktober 2023).

Verwachte renteresultaat

Onderstaande tabel toont de prognose van het renteresultaat op basis van de meerjarenbegroting 2025-2028. Het resultaat geeft weer of de rentelasten met een omslagrente van 1,7% door de rentetoerekening volledig worden gedekt. Het renteresultaat is in alle jaren positief. Het werkelijke renteresultaat kan afwijken door verschillen in de externe rentelasten en -baten en de omvang van de balansposities waaraan de omslagrente wordt doorberekend. Deze verschillen worden verrekend met de generieke weerstandsreserve.

	2025	2026	2027	2028
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	5.461	6.081	6.873	6.675
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-559	-534	-510	-487
Rente over eigen vermogen	708	707	699	675
Rente over voorzieningen	1.001	846	650	588
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	6.611	7.100	7.712	7.451
De aan taakvelden toegerekende rente (omslagrente)	6.632	7.244	7.756	7.877
Renteresultaat op het taakveld treasury	21	144	44	426

Risicobeheer

Inleiding

De belangrijkste risico's gerelateerd aan de financieringsfunctie zijn renterisico, liquiditeitsrisico en kredietrisico. Deze paragraaf beschrijft de wijze waarop de gemeente Deventer deze beheert en welke normen hierbij gehanteerd worden.

Renterisico op langlopende financiering

Renterisico's zijn een stijgende marktrente in afwijking van de begroting. Bij het aangaan van nieuwe leningen, voor herfinanciering van aflopende leningen of voor uitbreiding van de portefeuille kan een verschil in de oude en nieuwe rente tot fors hogere rentelasten leiden. De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen worden ingekaderd door de renterisiconorm. Het doel van de renterisiconorm is het spreiden van de renterisico's van de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt in de rentelasten van de gemeente. Bij een begroot lastentotaal van circa € 500 miljoen bedraagt de renterisiconorm €100 miljoen. Dat wil zeggen dat jaarlijks maximaal €100 miljoen aan langlopende leningen mag worden gefinancierd. Om hieraan te voldoen, wordt bij de keuze voor looptijd van de lening rekening gehouden met een goede spreiding van de aflossingen over de jaren. De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop van de renterisiconorm weer voor de jaren 2023 tot en met 2026. In alle jaren is er voldoende ruimte om binnen de limiet te blijven.

(bedragen x €1 miljoen)

Renteresultaat	2025	2026	2027	2028
Renterisico op vaste schuld				
Netto renteherziening op vaste schuld	-	-	-	-
Nieuwe leningen	21,0	50,0	31,0	3,0
Renterisico op vaste schuld	21,0	50,0	31,0	3,0
Bepaling renterisiconorm				
Stand van de begroting per 1 januari 2025	503,7			
Renterisiconorm 20% van stand 2025	100,7	100,7	100,7	100,7
Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7-4)	79,7	50,7	69,7	97,7

Renterisico op kortlopende financiering

Zeker bij financiering met kortlopende contracten kan het gevolg van rentewijzigingen op de totale rentelasten aanzienlijk zijn. De gemeente Deventer gebruikt kortlopende financiering daarom enkel om schommelingen in de liquiditeitspositie op te vangen en niet voor het financieren van langlopende investeringen. De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen. De limiet bedraagt een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (8,5%) van de begrote gemeentelijke uitgaven. De gemeente heeft ervoor gekozen om een kredietlimiet te gebruiken ter hoogte van €28 miljoen om schommelingen in de beschikbare liquiditeit op te vangen. Dit betekent dat de gemeente in beginsel altijd voldoet aan de kasgeldlimiet. Overschrijding van de kasgeldlimiet heeft formele consequenties wanneer dit langere tijd aanhoudt. De provincie dient als toezichthouder op de hoogte te worden gebracht wanneer er in drie opeenvolgende kwartalen sprake is van een overschrijding. De afgelopen jaren is hiervan geen sprake geweest.

Liquiditeitsrisico

De gemeente probeert dit risico te beperken door een buffer aan te houden op zowel de rekening-courant als de beschikbare kredietlimiet. In 2013 is het zogenoemde schatkistbankieren ingevoerd, de gemeente is wettelijk verplicht om tijdelijk overtollige middelen (liquiditeitsoverschotten) die boven een wettelijk geregeld saldo (2% van het begrotingstotaal) uitkomen, moet stallen bij het Rijk. De gemeente Deventer heeft dit gewaarborgd door ervoor te zorgen dat een positief saldo op de lopende rekeningen automatisch wordt afgeroomd boven een bepaald bedrag. Dit heeft er bovendien voor gezorgd dat de centrale Treasuryfunctie altijd toegang heeft tot het grootste deel van de liquide middelen en wordt versnippering van geld op verschillende kas- en banksaldi beperkt.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheer kan worden omschreven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van betalingsverplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of te kort aan liquide middelen. Uitzettingen kunnen echter op grond van het treasurystatuut slechts plaatsvinden uit hoofde van de uitvoering van een publieke taak. De kredietrisico's zijn daarmee beperkt tot situaties waarin één van de partijen waaraan de gemeente leningen heeft verstrekt niet in staat is om deze terug te betalen. In die gevallen ontstaat een risico dat de gemeente de betreffende lening moet afschrijven. De tabel in paragraaf 1.4.5.4 toont de hoofdsom per tegenpartij. Zoals te zien bedraagt het maximale kredietrisico op één partij €12,08 miljoen (Deventer Sportbedrijf).

EMU-saldo

Het EMU saldo van de gemeente Deventer draagt bij aan het totale EMU saldo van het Rijk en alle mede-overheden. De berekening van het EMU saldo gaat uit van ontvangsten en uitgaven en wijkt daarom af van het saldo van baten en lasten zoals dat in de begroting is gepresenteerd. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het Rijk heeft bepaald dat het EMU tekort van mede-overheden in de periode tot en met 2026 maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Voor Deventer is dit berekend op €25 miljoen. Deze EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Overschrijding door een individuele gemeente heeft geen directe consequenties.

Onderstaande tabel toont de opbouw van het EMU saldo op basis van het hiervoor opgestelde CBS schema. Het EMU saldo is in de begrotingsjaren 2025 en 2026 gunstiger dan de referentiewaarde.

(bedragen x €1.000)				
	Omschrijving	2024	2025	2026
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-47.436	1.300	2.017
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	24.198	51.178	39.556
3	Mutatie voorzieningen	151	156	161
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-7.796	575	-10.064
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-63.687	53.209	31.670

Verbonden partijen

Inzicht

De paragraaf Verbonden partijen geeft inzicht in de rechtspersonen (verbonden partijen) waarmee de gemeente Deventer een bestuurlijke en financiële relatie heeft en de (financiële) risico's die hiermee (mogelijk) gelopen worden. Ook wordt melding gemaakt van de actuele (beleids-) ontwikkelingen.

Verbonden partijen zijn (participaties in) deelnemingen (in vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en (coöperatieve) verenigingen. Van bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt raakt ingeval van faillissement van de verbonden partij of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/haar verplichtingen niet nakomt.

De gemeente heeft verschillende relaties met de verbonden partijen. Soms met een wettelijke basis en soms ontstaan vanuit gemeentelijk beleid voor de uitvoering daarvan en soms voor uitvoering van bedrijfsvoering activiteiten. In alle gevallen gaat het echter om de behartiging van een publiek belang.

Wet- en regelgeving stelt eisen voor verbonden partijen. Een van die eisen is de opstelling van een paragraaf Verbonden partijen en het vaststellen van een visie op en beleid rond verbonden partijen in die paragraaf of in een afzonderlijke nota. In de op 11 oktober 2017 vastgestelde kadernota Verbonden partijen en de op 26-5-2020 vastgestelde uitvoeringsnota Verbonden partijen wordt beschreven welke gemeentelijke kaders gelden voor de samenwerking met verbonden partijen en hoe invulling wordt gegeven aan de rollen van eigenaar (zeggenschap) en opdrachtgever (sturing). Zie daarvoor het hoofdstuk [Beleidskader](#). De cijfers die gepresenteerd worden bij het financieel belang en bij het verwacht eigen vermogen, vreemd vermogen en financieel resultaat zijn, voor zover beschikbaar, afkomstig uit de jaarrekening 2023 en uit de begroting 2025 van de verbonden partij. Vervolgens is een verbinding gelegd met de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicomanagement](#).

Conclusies

Uit de informatie die is opgenomen in onderstaande paragraafonderdelen ontlene wij geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's aanvullend specifiek weerstandsvermogen zou moeten aanhouden.

Samenvatting

Algemene aspecten:

- De gemeente heeft de beschikking over alle vastgestelde jaarrekeningen 2023 van de verbonden partijen.
- Een groot aantal verbonden partijen heeft ook een begroting 2025 (en soms ook een meerjarenbegroting) beschikbaar. Voor wat betreft de gemeenschappelijke regelingen zijn die documenten reeds in het voorjaar van 2024 aan de gemeenteraad beschikbaar gesteld en heeft dat in 2023 niet tot indiening van een gemeentelijke zienswijze geleid. Met andere woorden, de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen kregen de instemming van de gemeente Deventer. Jaarrekeningen 2023 van gemeenschappelijke regelingen zijn in het voorjaar van 2024 ter kennisname aan de gemeenteraad gebracht.
- Indien daartoe aanleiding was (is) werd (wordt) de gemeenteraad met afzonderlijke raadmededelingen of in kwartaal rapportages geïnformeerd over actuele (financiële) ontwikkelingen bij verbonden partijen.
- Per verbonden partij wordt in deze paragraaf inzicht gegeven in het publiek - en financieel belang van de gemeente en wordt aandacht besteed aan het financieel risico en actuele ontwikkelingen. Uitgangspunt is dat de verbonden partij zelf zorgt voor borging van haar financiële risico's middels een weerstandsvermogen. Dit om te voorkomen dat deelnemende gemeenten in verbonden partijen eventuele ongedekte financiële nadelen moeten bekostigen.
- Met een raadmededeling van 26 mei 2020 is de uitvoeringsnota Verbonden Partijen ter kennisname gepresenteerd. De uitvoeringsnota vormt een handreiking voor het college van B en W en de ambtelijke organisatie voor het effectief relatiemanagement en het borgen van de control op verbonden partijen. De nota gaat in op de wijze waarop de gemeente toezicht, sturing en beheersing van verbonden partijen inricht en uitvoert, alsmede de verantwoording daarover. Dat is van belang omdat de gemeente voor het realiseren van haar maatschappelijke ambities mede afhankelijk is van deze organisaties en ook aansprakelijk is als het met deze organisaties zelf of met de taakuitoefening en creëren van maatschappelijke waarde door deze organisaties mis gaat. Zij biedt handvatten en afspraken voor het relatiemanagement van verbonden partijen en verheldert de rollen die in het onderhouden van de relatie te onderscheiden zijn. Ook bevat de uitvoeringsnota implementatiepunten, waaronder een aanzet voor wijziging in de informatievoorziening over de verbonden partijen middels de paragraaf Verbonden partijen aan de gemeenteraad. Voornemen is dat voortaan in de paragraaf een tabel met een risicoprofiel per verbonden partij zou worden opgenomen en in een grafiek de risicoscore zou worden gepresenteerd. Hierdoor krijgen het college en de gemeenteraad in één overzicht inzicht in de risicoclassificatie van verbonden partijen. Daarnaast biedt de risicoscore van de verbonden partij een handvat om gemeentelijke mate van betrokkenheid en mate van toezicht op de verbonden partij af te stemmen. Die toezegging is nog niet gerealiseerd. In de tweede helft van 2024 wordt uitwerking ervan opgepakt zodat toepassing bij het opstellen van de jaarrekening 2024 kan plaatsvinden. Bij het bepalen van de risicoscore zal ook de omvang van het publiek belang aan de orde komen evenals het financieel belang dat de gemeente in deze partijen heeft.
- Per 1 juli 2022 is een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) doorgevoerd en had een invoeringstermijn van twee jaar. Op 1 juli 2024 waren alle gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt aangepast aan de wetswijziging.
- In 2024 wordt een digitaal toegankelijk dossier voor de gemeenteraad aangemaakt waarin planning- en control documenten en governance documenten van verbonden partijen zijn in te zien. De toegang daartoe wordt gerealiseerd middels de paragraaf verbonden partijen bij de jaarrekening 2024.

Specifieke aspecten:

- In de paragraaf Verbonden partijen is per verbonden partij actuele informatie opgenomen. Per begrotingsprogramma is dit eveneens te benaderen.

Beleidskader

In toenemende mate doen gemeenten voor de uitvoering van haar publieke taken een beroep op andere organisaties waaraan zij taken aan uitbesteden, via inkoop of subsidie of via uitvoering door verbonden partijen.

Bij verbonden partijen kan het zowel gaan om privaatrechtelijke organisaties (vaak vennootschappen) als om publiekrechtelijke organisaties (gemeenschappelijke regelingen). Voor wat betreft de private partijen gaat het om organisaties en instellingen waarover gemeenten zowel financieel als bestuurlijk zeggenschap hebben. In geval van (de publiekrechtelijke) gemeenschappelijke regelingen gaat het om samenwerkingsvormen met een rechtspersoonlijkheid.

Gemeenten blijven verantwoordelijk voor de aansturing van verbonden partijen, de controle erop en de financiële consequenties voor de eigen organisatie. Om deze verantwoordelijkheden waar te kunnen maken is het van belang dat het college en de gemeenteraad weten wat hun bevoegdheden zijn. Vanuit zowel het publiekrecht als het privaatrecht zijn kaders van toepassing voor (de samenwerking in) verbonden partijen. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over zaken die verbonden partijen betreffen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf Verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid over verbonden partijen opnemen. Als gemeenten een afzonderlijk door de raad vastgestelde beleidsnota Verbonden partijen hebben kan daarnaar worden verwezen. Deventer heeft voor de opstelling van een kadernota Verbonden partijen gekozen.

Daarnaast is in de financiële verordening (artikel 21) van de gemeente vastgelegd dat het college periodiek in een beleidsnota het systeem van toezichtuitoefening op de onderscheiden verbonden partijen vastlegt en dit systeem ter kennis brengt van de raad. De kadernota Verbonden partijen beschrijft hoe de gemeente Deventer omgaat met verbonden partijen, zodat op een weloverwogen manier invulling wordt gegeven aan de rollen van eigenaar (zeggenschap) en opdrachtgever (sturing).

In oktober 2017 is de beleidsnota Verbonden partijen geactualiseerd vastgesteld door de gemeenteraad. Meer dan voorheen wordt met het vernieuwde kader een actievere betrokkenheid van college en gemeenteraad bij verbonden partijen inhoud gegeven. Naast expliciete kaders voor processen tot besluitvorming zijn inhoudelijke kaders opgenomen en is aandacht besteed aan de instrumenten voor kaderstelling, controle en sturing. Onderscheid wordt daarbij gemaakt voor de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad en de opdrachtgevers- en eigenaar rol van het college. Voor het sturen en beheersen zijn vier rollen voor de gemeente te onderscheiden:

- Gemeenteraad; kaderstelling en controlerend;
- College; opdrachtgever (sturing) en eigenaar (zeggenschap).

Een verbonden partij is gekoppeld aan een kerntaak van de gemeente op een specifiek beleidsterrein. Dit betekent dat ook vanuit inhoudelijk(e) beleid(doelen) gestuurd wordt op de verbonden partijen.

Het doel van actieve betrokkenheid bij verbonden partijen is het:

- behartigen van het publieke belang;
- beheersen van risico's die met verbonden partijen samenhangen;
- borgen van de continuïteit van de verbonden partij.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor de kaderstelling binnen de gemeente. De gemeenteraad heeft daartoe kader stellende bevoegdheden maar ook het budgetrecht. Dit zijn twee instrumenten waarmee aan de voorkant kan worden gestuurd op inhoud/beleid en financiën. De kadernota Verbonden partijen

dient als richtlijn voor het college en indirect voor de verbonden partij. Het kader Verbonden partijen is ook de grondslag voor de gemeenteraad om te kunnen controleren en al dan niet te interveniëren.

Om de controlerende rol adequaat uit te voeren maakt de gemeenteraad in de regel gebruik van de reguliere planning en control instrumenten van de gemeente en de gemeenschappelijke regelingen en de raadmededelingen van het college.

Het college heeft op 26 mei 2020 de zogenaamde uitvoeringsnota Verbonden partijen vastgesteld. De uitvoeringsnota vormt een handreiking voor het college en de ambtelijke organisatie voor het effectief relatiemanagement en het borgen van de control op verbonden partijen. De nota gaat in op de wijze waarop de gemeente toezicht, sturing en beheersing van verbonden partijen inricht en uitoefent, ook de verantwoording daarover.

Informatie per verbonden partij

Circulus Berkel BV	
Vestigingsplaats:	Apeldoorn
Website:	circulus
Programma:	Algemene dekkingsmiddelen
Entiteit	BV
Deelnemingspercentage:	21,83%
Doel en openbaar belang:	Inname en verwijdering van huishoudelijk- en bedrijfsafval (= marginaal) en stadsreiniging en met re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
Financieel risico:	De gemeente loopt financieel risico over het geactiveerde aandelenkapitaal in Circulus BV en op het geraamde dividend voor de algemene middelen (dividend Cirec). De aandelen van Circulus BV worden gehouden door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Epe, Zutphen, Doesburg, Bronckhorst, Brummen, Voorst en Lochem. En per 1 januari 2025 zijn de gemeenten Westervoort en Duiven ook toetreden. Dochteronderneming CiRec BV is in handen van de gemeenten Apeldoorn en Deventer. Financieel aandachtspunt is een stijging van de kosten voor dienstverlening afvalinzameling (dit leggen we 1 op 1 neer bij onze inwoners, via de afvalstoffenheffing) en reiniging openbare ruimte wegens de fors gestegen energiekosten. Maar wat ook onder druk staat zijn de PMD-inkomsten.
Toelichting:	Circulus heeft geen winstdoelstelling. Publieke dienstverlening wordt tegen kostprijs gedaan. Circulus is gegroeid naar een weerstandsvermogen dat een solvabiliteits-percentages van 30% vertegenwoordigt (minimaal vereiste vanuit bancaire financiering is 25% en de tendens is een vereist percentage van 30%-35%). Het belang van Deventer is 21,83%. Dat belang moet ook in de algemene reserve van Circulus BV zijn vertegenwoordigd. Na jaarrekening 2023 van Circulus is dat belang in het eigen vermogen 19,5%, waardoor na vaststelling van de jaarrekening 2023 van Circulus geen dividend aan Deventer kon worden uitbetaald. Ook in het meerjarig perspectief tot en met 2028 wordt nog geen dividenduitkering voorzien omdat het belang van 21,83% nog niet in de Algemene Reserve is gerealiseerd.

Beleidsvoornemens 2025: In de aandeelhoudersvergadering van 17 februari 2021 is het huidige Strategieplan van Circulus vastgesteld. In het jaar 2024 wordt het strategieplan geactualiseerd wat betreft grondstoffen, buitenruimte en sociaal. De aankomende jaren zullen de investeringsbedragen toenemen. Deze worden met name veroorzaakt door elektrificeren van het wagenpark, investeringen op de werklocaties en aanpassingen in beleid (bijvoorbeeld omgekeerd inzamelen). Hierdoor zal het balanstotaal stijgen. Om te kunnen voldoen aan de solvabiliteitseis van minimaal 25% zal ook het eigen vermogen moeten toenemen.

In 2030 moet in elke gemeente een Circulair Ambachtscentrum, of in elk geval aansluiting bij een netwerk, zijn gerealiseerd. In een Circulair Ambachtscentrum (CAC) worden de domeinen Grondstoffen en Sociaal optimaal gecombineerd. Per gemeente moet geïnventariseerd worden wat de wensen zijn, wat de inwoners zouden willen en wat passend is. Niet elke gemeente heeft immers een recycleplein, maar er zijn meer mogelijkheden om samen te werken. Het College van B&W heeft op 11 juli 2023 door middel van B&W-nota 2023-642 Circulair Ambachtscentrum Deventer ingestemd met het ontwikkelen van een CAC.

Momenteel wordt het dagelijks onderhoud en de reiniging van de openbare ruimte door twee verbonden partijen uitgevoerd: Circulus BV en HGB BV. De uitvoering door twee partijen leidt tot inefficiency en ineffectiviteit. Het college heeft in januari 2024 de voorkeur uitgesproken om de taken door één partij te laten uitvoeren, namelijk HGB BV. Met een raadsmededeling is de raad daarover geïnformeerd. Om definitief alle onderhoudstaken in één hand te kunnen beleggen is een transitie-manager aangesteld die in samenwerking met Circulus en HGB een transitieplan opstelt. Ook werkt de directeur van HGB een bedrijfsplan uit zodat het structureel effect voor de DVO reiniging voor de gemeente duidelijk wordt. Later in het jaar wordt de raad daarover geïnformeerd en bij de verdere besluitvorming betrokken.

Contractwaarde 2025: €5.412.466

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025: €191.000 (cirec)

Financiële gegevens		2023	2024	2025
Eigen vermogen		€17.058.935	€18.670.000	€20.037.000
Vreemd vermogen		€40.642.060	€41.100.000	€42.900.000
Resultaat		€1.400.193	€1.352.000	€1.564.000
Bron		Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€18.400 (€18.400)			
Garantie 31-12-2023:				

Lening 31-12-2023:	
--------------------	--

CSV Amsterdam BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website:

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit BV

Deelnemingspercentage: 0,26%

Doel en openbaar belang: Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van CSV Amsterdam B.V. (CSV=Claim Staat Vennootschap) CSV heeft drie doelstellingen:
namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON (Wet Onafhankelijk Netbeheer);
namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland");
het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag (€13,5 miljoen) dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort. Uiteindelijk doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.
Ad 1: De Hoge Raad in 2015 heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.
Ad 2: In 2016 is een compromis werd bereikt tussen CSV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. over betwiste (fiscale) claims alsmede over een belastingteruggave en in april 2020 is een tweede en finale compromis bereikt tussen hiervoor genoemde partijen voor de beëindiging van alle resterende geschillen met betrekking tot betwiste (fiscale) claims, alsmede over een belastingteruggave. Op 21 mei 2020 heeft CSV het resterend vermogen op de Escrow-rekening van €7.951.352,47 ontvangen, welk bedrag vervolgens onder inhouding van €150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal volledig is uitgekeerd aan de aandeelhouders. In 2024 is besloten een kapitaalstorting te doen van €400.000 die gerealiseerd kan worden door de vereffening van het resterend vermogen uit de ontbinding van de BV PBE (aandeelhoudersbesluit van 13-4-2024).

Financieel risico: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag €20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting:

Beleidsvoornemens 2025: In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet. Rekening wordt gehouden met een beroepsprocedure bij het Gerechtshof en daarna een cassatieprocedure bij de Hoge Raad van 3,5 jaar. De management - en beheer kosten worden op ruwweg €100.000 ingeschat.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€84.349	€384.349	€284.349
Vreemd vermogen	€64.446	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	-€125.730	€300.000	-€100.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€52 (€52)		
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

Het Groenbedrijf BV

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [hetgroenbedrijf](https://hetgroenbedrijf.nl)

Programma: Leefomgeving

Entiteit: BV

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Beheer, onderhoud, aanleg en vervanging van openbaar groen en zorgen voor een duurzame instandhouding. Sociale onderneming door inzet van mensen met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

Financieel risico: De ontwikkeling van de tarieven voor de dienstverlening wegens de kostenontwikkeling van het personeelsbestand (waaronder kosten voor instroom van deelnemers vanuit de Participatiewet als ook een seniorenregeling) als ook de inkoopkosten bij derden.

Toelichting: De gemeente Deventer en KonnecteD BV zijn elk voor 50% aandeelhouder in HGB BV. Het Groenbedrijf verzorgt de leefomgeving van de gemeente Deventer en doet dat voor een substantieel deel met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals met WsW medewerkers. HGB draagt daarmee in belangrijke mate bij aan social return. De inzetbare doelgroep verandert. Het aantal werkzame Wsw'ers daalt en de groep deelnemers vanuit de Participatiewet stijgt. De financiering voor deze doelgroepen verschilt en leidt per saldo in de toekomst voor het meerjarige perspectief tot hogere personele kosten en legt daarmee druk op de tariefontwikkeling van het groenonderhoud voor de gemeente.

Beleidsvoornemens 2025: Momenteel wordt het dagelijks onderhoud en de reiniging van de openbare ruimte door twee verbonden partijen uitgevoerd: Circulus BV en HGB BV. De uitvoering door twee partijen leidt tot efficiencyverlies en ineffectiviteit. Het college heeft in januari 2024 de voorkeur uitgesproken om de taken door één partij te laten uitvoeren, namelijk HGB BV. Met een raadsmededeling van 23 januari 2024 is de raad daarover geïnformeerd. Om een definitief besluit te kunnen nemen is een transitie manager aangesteld die in samenwerking met Circulus en HGB een transitieplan opstelt. Ook werkt de directeur van HGB een bedrijfsplan uit zodat het structureel effect voor de gemeente duidelijk wordt. Later in het jaar wordt de raad daarover geïnformeerd en bij de verdere besluitvorming betrokken. In 2023 is de governance van HGB, waarin zowel de gemeente Deventer als KonnecteD BV momenteel ieder 50% aandelenbelang hebben onderzocht. Op 23 januari 2024 heeft het college de voorkeur uitgesproken om het volledige aandeelhouderschap van HGB te krijgen. Met een raadsmededeling is de raad daarover geïnformeerd. Met deze wijziging wil het college een toekomstbestendige, efficiënte en effectieve inrichting van de governance van HGB, gericht op de uitvoering van groenbeheer in de openbare ruimte en waar mogelijk met kansen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Om een wijziging van het aandeelhouderschap te realiseren wordt nader onderzoek gedaan naar de eventuele financiële consequenties. Later in het jaar wordt de raad daarover geïnformeerd en bij de verdere besluitvorming betrokken.

Contractwaarde 2025: €9.492.810

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€1.911.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€2.497.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	-€122.000	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€30.000 (€30.000)		
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

Coöperatie Dimpact ua

Vestigingsplaats: Enschede

The logo for Dimpact, featuring the word "Dimpact" in white, bold, sans-serif font on a dark blue rectangular background.

Website: [dimpact](https://dimpact.nl)

Programma: Burger en Bestuur

Entiteit: Coöp

Deelnemingspercentage: 5,12%

Doel en openbaar belang: Het verbeteren en innoveren van gemeentelijke dienstverlening door het gezamenlijk inkopen van ICT-oplossingen en het delen van kennis.

Financieel risico:

In 2020 is het minimale eigen vermogen in overleg met de RvC en de accountant ingeschat op een bedrag van €1.600.000. Deze inschatting is gebaseerd op het bedrijfsvoeringsmodel zoals Dimpact tot en met 2022 hanteerde. Vanaf 2023 bepaalt een dekkingsmodel per product de deelnemersbijdragen. Het eigen vermogen van de vereniging blijft volgens het Bedrijfsplan 2024 stabiel op circa €2,7 miljoen. Dimpact is op dit moment financieel gezond. Als de leden tussentijds zouden besluiten de vereniging op te heffen, zullen individuele leden zelf een contract moeten afsluiten voor continuïteit van hosting, ontwikkeling en beheer van ICT-systemen. Er is dan een risico op hogere kosten omdat er dan niet meer als collectief over de prijs onderhandeld wordt. Het gaat hier om procesondersteuning die cruciaal is voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering. De business case van het programma Beyond23 voor de periode 2022-2027 is in september 2023 herijkt. In deze herijking is een belangrijk uitgangspunt opgenomen, nl. dat het eigen vermogen van de vereniging tijdelijk aangewend kan worden voor het financieren van de programmakosten, waaronder dubbele exploitatielasten van zowel e-Suite als PodiumD. Voor de uitgaven in het programma in 2021 tot en met 2024 is een tijdelijk beroep van €2.203.000 gedaan op het eigen vermogen. Hierdoor is de verwachting dat de vereniging eind 2024 een eigen vermogen positie heeft van €788.463. Dit is een verandering ten opzichte van de 'eigen vermogen vereniging' paragraaf in het bedrijfsplan 2024, dat zou stabiel blijven op circa €2,7 miljoen. De reden is dat het bedrijfsplan 2024 in mei 2023 is goedgekeurd en de herijking van het programma later in het jaar plaatsvond. Vanaf 2025 wordt uitgegaan van een voordelig resultaat op grond van de verwachte uitgaven en het besluit dat de e-Suite-tarieven minimaal tot 2027 worden gecontinueerd. In de jaren 2025, 2026 en 2027 is de verwachting dat het eigen vermogen van de vereniging aangevuld kan worden met achtereenvolgens €303.000, €728.000 en €1.178.000. Wanneer blijkt dat het resultaat toch minder voordelig is dan aangegeven, zal dat in een nieuwe herijking van de business case Beyond23 worden meegenomen. Naast tijdelijke financiering van het programma Beyond23 wil het Regiebureau van Dimpact vanuit het eigen vermogen van de vereniging ook een 'post onvoorzien' beschikbaar stellen voor het programma. In de jaren 2025, 2026 en 2027 wordt jaarlijks een bedrag van €150.000 begroot. Deze post onvoorzien verlaagt de aanzuivering in deze jaren. Hier is rekening gehouden met wat hierboven staat beschreven, namelijk tijdelijke financiering van het programma Beyond23 en het beschikbaar stellen van €450.000 voor de jaren 2025, 2026 en 2027. De gesignaleerde risico's cumuleren tot een bedrag van € 2.611.000. Voor 2025 is de ratio weerstandvermogen vastgesteld op 1,2 en daarmee zal het eigen vermogen in 2025 minimaal €3.133.000 moeten zijn. Aan deze norm voldoet Dimpact in 2025 niet. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan de tijdelijke financiering van het Beyond23-programma vanuit het eigen vermogen. Vanaf 2026 wordt een weerstandratio van 1,0 toegepast. De verwachting is dat er, net zoals in 2025, hiervan afgeweken gaat worden omdat de aanwas vanuit de e-Suite-tarieven pas in 2027 volledig zal zijn. In het opstellen van de begroting 2026 wordt beoordeeld of en welke maatregelen genomen moeten worden om te voldoen aan het gewenste weerstandvermogen.

Toelichting:

Beleidsvoornemens 2025: Dimpact is een coöperatieve vereniging, 42 gemeenten zijn lid. Dimpact vertegenwoordigt ruim drie miljoen inwoners in Nederland. Deventer heeft een overeenkomst voor het afnemen van softwaresystemen en hostingskosten van de software. Hieronder vallen het zaakstelsel (e-Suite) en de Burgerzakenmodules. Samenwerken in de vereniging van gemeenten zorgt, naast inkoopvoordeel, voor kennisdeling waardoor de leden elkaar verder helpen. In 2020 is door de leden de strategische koers voor 2020-2025 vastgesteld. Het bijbehorende implementatieplan 'Doorpakken Nu!' beschrijft stapsgewijs hoe deze strategie gerealiseerd wordt. We vernieuwen en innoveren zoveel als mogelijk vanuit het gedachtegoed van common ground. Het doel is een nieuwe, flexibele en meer gezamenlijke informatiehuishouding. Hiermee kunnen we inspelen op de behoefte aan moderne en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Naast verbeteren en vernieuwen is continuïteit van bestaande dienstverlening een belangrijke voorwaarde. 2025 staat in het teken van de vervanging van de functionaliteiten van het zaakstelsel e-Suite: het project Beyond23. Dit gebeurt innovatief: in componenten, op basis van de common ground techniek.

Contractwaarde 2025: €738.682

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€2.991.463	€788.463	€941.863
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
Bron	Jaarrekening	Bedrijfsplan 2025	Bedrijfsplan 2025
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:			
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Sallcon (Konnected)

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [sallcon](http://sallcon.nl)

Programma: Inkomensvoorziening en Arbeidsmarkt

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Werkvoorziening voor mensen met een arbeidshandicap, re-integratie van werklozen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Begeleider en bemiddelaar bij gesubsidieerde arbeid.

Financieel risico: Door de bezuiniging op de rijksbijdrage WSW van 2015 tot en met 2021 worden in het meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van reserves (Sallcon GR en KonnecteD BV tezamen) volgens het Ondernemingsplan 2020 in de eerste jaren nog konden worden afgedekt. Vanaf de begroting 2023 van KonnecteD BV blijkt echter een meerjarig groter exploitatietekort. De beschikbare reserves zijn dan over een aantal jaren niet meer toereikend.

Toelichting: Sallcon GR is een GR bedrijfsvoeringsorganisatie van de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe. De GR heeft haar bedrijfsmatige activiteiten in haar 100% dochteronderneming KonnecteD BV belegd. KonnecteD BV en Sallcon GR tezamen hebben een vrij beschikbaar weerstandsvermogen van €9,6 miljoen, dat kan worden ingezet voor dekking van de nadelige exploitatieresultaten die met name het gevolg zijn van de Rijkskortingen. KonnecteD BV heeft een Eigen Vermogen van afgerond €4,0 miljoen waar een negatieve Algemene Reserve van -€80.000 onderdeel van uitmaakt. Voor 2024 is er nog geen continuïteitsprobleem. Dit is mede te danken aan een geruststellende liquiditeitspositie van €7,8 miljoen. In samenspraak met de accountant van KonnecteD worden passende financiële maatregelen uitgewerkt en in het najaar van 2024 aan de aandeelhoudersvergadering ter besluitvorming voorgelegd. De gemeenteraad wordt daarover daarna geïnformeerd / besluitvorming voorgelegd.

Beleidsvoornemens 2025: De twee deelnemende gemeenten in Sallcon GR, Olst-Wijhe en Deventer, hebben in 2015 besloten dat de infrastructuur van KonnecteD behouden moet blijven vanwege de komst van de bekende en nieuwe doelgroepen, maar dat dit nog uitwerking in hoe en wat vraagt. Maar die uitwerking is complex, ook omdat het onduidelijk is en blijft wat het kabinet qua financiering op de lange termijn voor ogen heeft en concreet beschikbaar stelt en er spelen meerdere belangen een rol voor de toekomst. Daarom hebben beide colleges besloten de opdracht die in september 2023 aan de directeur van KonnecteD was gegeven (raadsmededeling 28-9-2023) aan te passen en onder eigen regie extern advies op te vragen bij adviesbureau RadarAdvies. In april 2024 heeft de gemeenteraad kennis kunnen nemen van een tussenrapportage over de Toekomst van KonnecteD. In september 2024 wordt het eindrapport opgeleverd en daarna wordt daarover het gesprek in de gemeenteraad gevoerd. Een raadsbesluit over het te kiezen toekomstscenario wordt in december 2024 voorzien. In 2023 is de governance van HGB, waarin zowel de gemeente Deventer als KonnecteD BV momenteel ieder 50% aandelenbelang hebben onderzocht. Op 23 januari 2024 heeft het college de voorkeur uitgesproken om het volledige aandeelhouderschap van HGB te krijgen. Met een raadsmededeling is de raad daarover geïnformeerd. Met deze wijziging wil het college een toekomstbestendige, efficiënte en effectieve inrichting van de governance van HGB, gericht op de uitvoering van groenbeheer in de openbare ruimte en waar mogelijk met kansen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Om een wijziging van het aandeelhouderschap te realiseren wordt nader onderzoek gedaan naar de eventuele financiële consequenties, mogelijk ook voor KonnecteD als uittredende aandeelhouder. Later in het jaar 2024 wordt de raad daarover geïnformeerd en bij de verdere besluitvorming betrokken.

Contractwaarde 2025: €5.469.179

Bijdrage GR 2025: €60.000

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens		2023	2024	2025
Eigen vermogen		€14.250.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen		€4.022.000	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat		-€1.544.000	-€1.975.000	Nog niet bekend
Bron		Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:				
Garantie 31-12-2023:				
Lening 31-12-2023:				

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: ggd

Programma: Meedoen

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 9%

Doel en openbaar belang: Missie GGD IJsselland: 'Voor een gezonde samenleving'. Gezondheid wordt gezien als het vermogen van mensen om zich aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij. We zetten ons in voor publieke gezondheid. Dat wil zeggen de gezondheid van alle inwoners in onze regio van jong tot oud. We maken mogelijk dat mensen individueel en als groep meer grip hebben op hun eigen gezonde leven en leefomgeving. We werken aan gelijke kansen op een gezond leven voor iedereen. Dit doen we door beleid, advies, onderzoek en ondersteuning en een vangnet voor mensen die (tijdelijk) niet zelfredzaam zijn. We opereren in de publieke gezondheid op het snijvlak van zorg, markt en politiek en kiezen daarbinnen welke specifieke waarde we kunnen toevoegen. We werken voor én met de elf gemeenten in IJsselland en samen met diverse organisaties: voor een gezonde samenleving. GGD IJsselland werkt voor ruim 545 duizend inwoners. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland en voert taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen.

Financieel risico: Elke gemeente geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Aanvullende producten en diensten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele aanvullende diensten (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor structureel aanvullende producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling. Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. Het weerstandsvermogen is met een ratio van 1,30 volgens de begroting 2025 voldoende. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland en het beschikbare weerstandsvermogen is het risico voor de gemeente Deventer klein.

Toelichting: In totaal nemen 11 gemeenten deel aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD IJsselland. Elke gemeente heeft 1 stem. De zeggenschap in de GGD is daarmee afgerond 9%. Het financieel belang van Deventer in de GGD is echter 18,3%.

Beleidsvoornemens 2025: In de Bestuursagenda publieke gezondheid 2023-2027 staat beschreven waar de GGD IJsselland in nauwe samenwerking met de gemeenten en andere partners vanuit o.a. zorg, welzijn, onderwijs, op inzet. Het gezamenlijke doel is te werken aan een gezonde basis en veerkrachtige samenleving. Vijf thema's staan centraal. Deze sluiten aan bij de thema's in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA); landelijke akkoorden die begin 2023 getekend zijn door VWS, VNG, Zorgverzekeraars, zorgpartijen en GGD'en. De vijf thema's: gezonde sociale basis, gezond en kansrijk opgroeien, mentale gezondheid, gezonde en duurzame leefomgeving, gezond ouder worden. Er worden verschillende activiteiten uitgevoerd per thema. De koers die is ingezet op inhoud en proces wordt vervolgd.

Contractwaarde 2025: €176.000

Bijdrage GR 2025: €4.689.000

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€3.191.000	€1.705.000	€2.945.000
Vreemd vermogen	€4.290.000	€4.020.000	€3.742.000
Resultaat	-€1.146.000	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:			
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

GR Historisch Centrum Overijssel

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [collectie overijssel](#)

Programma: Kunst en Cultuur

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 33%

Doel en openbaar belang: Collectie Overijssel voert het beheer en advies over gemeentelijke- en rijksarchiefbescheiden en -collecties. Daarnaast zijn er publiekstaken gericht op ontsluiting van de archieven, zoals tentoonstellingen, websites een dergelijke. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling, aanvullend in een vierjarig activiteitenplan. Naast Deventer zijn Zwolle en de Rijksoverheid (ministerie van OCenW) deelnemer.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. Het aangekondigde uittreden van het Rijk per 2025 is een mogelijk financieel risico voor CO.

Toelichting:

Beleidsvoornemens 2025: Collectie Overijssel heeft met het meerjarenbeleidsplan 'Duurzaam Innoveren' de koers uitgezet voor de periode 2025-2029. Het plan bouwt verder op die van de vorige periode waarin CO zich focust op het beheren en ter beschikking stellen van collecties, voortvloeiend uit de wettelijke archieftaken en het sterke DNA. De pijlers voor de komende periode zijn; presteren & continu verbeteren, digital first & klantgericht, sterke netwerkpartner en innovatie. Ook hierbij geldt dat CO garant wil staan voor duurzaam en state-of-the-art beheer van de fysieke en digitale erfgoedcollectie. De toegevoegde waarde ontstaat echter vooral als mensen de collecties gaan gebruiken; dat willen we dan ook optimaal blijven faciliteren, zonder drempels en met een stevige nadruk op digitaal. CO is aan het onderzoeken hoe en op welke manier nieuwe huisvesting mogelijk is. Dit project is gestart gedurende 2023. Uittreding Rijk 2026: Door de vele veranderingen in de archiefwereld heeft het Ministerie van OC&W aangegeven haar rol en positie in de Regionaal Historische Centra (RHC's) te willen herzien en samen met de RHC's te zoeken naar andere mogelijkheden. CO wil samen met betrokkenen kansen in de erfgoedsector onderzoeken en keuzes maken. Over het proces tot uittreding van het rijk wordt de gemeenteraad nog nader geïnformeerd, de voorgenomen uittreding is weer uitgesteld, nu naar 2026.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025: €1.371.000

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens		2023	2024	2025
Eigen vermogen		€3.084.000	€2.359.000	€2.899.000
Vreemd vermogen		€0	€2.892.000	€2.932.000
Resultaat		€137.000	€37.000	€541.000
Bron		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Raming 2025
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:				
Garantie 31-12-2023:				
Lening 31-12-2023:				

GR Omgevingsdienst IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [Omgevingsdienst IJsselland](#)

Programma: Milieu en Klimaat

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 8%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van vergunningverlening, toezicht houden en handhaving van de milieuwetgeving.

Financieel risico: De ontwikkelingen in het vakgebied van de Omgevingsdienst IJsselland volgen elkaar snel op. Maatschappelijke vraagstukken en landelijke ontwikkelingen vragen om aanpassingen in de dienstverlening. Na jaren van pionieren is een start gemaakt met de professionalisering en doorontwikkeling van de organisatie aan de hand van het programma Samen Toekomst Bestendig. De fase waarin de Omgevingsdienst IJsselland nu zit vraagt om een herijking van de missie, visie en kernwaarden. De uitwerking hiervan zal in 2025 gecontinueerd worden. Er wordt ingezet op meer ontwikkelkracht en het versterken van aansturing en uitvoering van maatschappelijke opgaven, waaronder energie & klimaat en circulaire economie. Daarnaast speelt het landelijk programma IBP-VTH. Naar verwachting zal dit landelijke programma impact hebben op de ontwikkeling van de Omgevingsdienst IJsselland. Aan de hand van dit programma wordt gewerkt aan de realisatie van een robuuste Omgevingsdienst IJsselland, die past bij de maatschappelijke opgaven waar de Omgevingsdienst IJsselland haar bijdrage aan levert. Zowel het programma Samen Toekomst Bestendig als het programma IBP-VTH leiden tot financiële effecten die zijn opgenomen in de begroting 2025 en een vervolg zullen krijgen in de begroting 2026.

Toelichting: Het vijfde en laatste spoor van het Programma Samen Toekomstbestendig, het verbeteren van de efficiency, is nog niet afgerond en wordt verder inhoud aan gegeven in 2024. De robuustheidseis vanuit het programma IBP-VTH, waar in 2024 onderzoek naar wordt gedaan om uit te zoeken hoe hier aan voldaan kan worden, heeft (mogelijk) tot gevolg dat de bijdrage aan OD IJsselland verhoogd moet worden. In 2025 zal dit naar verwachting verder worden uitgewerkt.

Beleidsvoornemens 2025: De begroting ziet op een verdere professionalisering en doorontwikkeling van de Omgevingsdienst IJsselland. Deze begroting biedt een robuuste basis voor de toekomst van de Omgevingsdienst IJsselland en de dienstverlening aan haar deelnemers. Voor wat betreft het IBP-VTH is er voor 1 april 2024 een bestuurlijk vastgesteld plan van aanpak aangeleverd bij het ministerie van I&W. Zoals het er nu op lijkt houdt het programma IBP-VTH op te bestaan. Wat de consequenties daarvan zijn voor de robuustheidseis Omgevingsdiensten en daarmee de financiering van de Omgevingsdienst IJsselland moet in 2025 duidelijk worden.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025: €2.051.055

Subsidie 2025:			
Dividend 2025:			
Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€660.644	€316.000	€316.000
Vreemd vermogen	€2.194.327	€3.193.229	€3.214.588
Resultaat	€344.954	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:			
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

GR Regio Stedendriehoek

Vestigingsplaats: Twello

Website: [regiostedendriehoek](#)

Programma: Burger en Bestuur

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 22,7%

Doel en openbaar belang: Doelstelling van Regio Stedendriehoek is het behartigen van de gemeenschappelijke en regionale belangen van de deelnemende gemeenten. En het samen met belangengroepen, maatschappelijke organisaties en private partijen bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en een versterking van het vestigingsklimaat in algemene zin. Een schone toekomst en een sterk vestigingsklimaat: dat zorgt voor welvaart en welzijn in onze regio. Vanuit deze gezamenlijke drijfveren werken overheden, ondernemers, onderwijs en onderzoek samen in en aan de Regio Stedendriehoek. Er zijn geen gemeentelijke bevoegdheden overgedragen aan de regio.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen van de regio is niet groot maar toereikend. De financiële risico's zijn beperkt en er is geen lang vreemd vermogen aangetrokken. Mocht de regio onverhoopt niet aan haar verplichtingen kunnen voldoen, moet teruggevallen worden op deelnemende gemeenten.

Toelichting: Aan deze GR wordt deelgenomen door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Zutphen, Brummen, Epe, Lochem, Heerde en Voorst. De regio verdeelt de kosten over de deelnemende gemeenten met inwoneraantal als verdeelsleutel. Het Deventer aandeel in die kosten is ongeveer 22,7%. Wettelijk is geregeld dat de gemeenten bijspringen als de regio niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Aan de GR nemen 8 gemeenten deel. Iedere gemeente heeft in de vergadering van het Algemeen Bestuur één stem; zeggenschap is daarmee 12,5%.

Beleidsvoornemens 2025: In 2025 ligt de prioriteit bij de uitvoering van de Strategische Agenda 2022 – 2030 en het daaruit volgende Uitvoeringsprogramma. In 2023 is de propositie Regio Deal 5e tranche ingediend en deze is in februari 2024 met 20 miljoen (de helft van de aanvraag) gehonoreerd. Het doel van de Regio Deal is drieledig: het verbeteren van het leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers; het verbeteren van de samenwerking in de regio (quadruple helix); het verbeteren van de samenwerking tussen rijk en regio. Bij toekenning van de hoogte van de bedragen is door het Rijk een inschatting gemaakt of het voorstel tot een verbetering van de brede welvaart en de samenwerking leidt. Ook is er overwogen of er bij een lager dan gevraagd bedrag nog steeds een waardevolle impuls wordt gegeven aan de opgaven in het gebied. Het Rijk heeft de Regio Stedendriehoek € 20 miljoen toegekend, hiermee is de helft van de aanvraag gehonoreerd. De toegekende middelen worden door de regio doorgezet naar projecten en programma's die tot en met 2028 uitgevoerd worden. In de periode november 2024-januari 2025 zullen aanvragen die bij de regio zijn ingediend worden beoordeeld en wordt duidelijk welke middelen naar welk project of programma gaan. De objectieve beoordeling zal worden uitgevoerd door een neutrale commissie die een advies geeft aan het partneroverleg. In het partneroverleg zijn alle partijen uit de quadruple helix vertegenwoordigd. In 2024 is de gewijzigde gemeenschappelijke regeling vastgesteld. Daarin is ook een paragraaf opgenomen voor evaluatie van de regeling. Plan is om dit eens in de vier jaar te doen en nog vóór de gemeenteraadsverkiezingen; evaluatie is dan in 2025. Daarnaast wordt in 2024 en 2025 gewerkt aan versterking van de financiële functie. In 2024 en 2025 is budget beschikbaar voor het faciliteren van kansrijke investeringsinitiatieven in de regio die passend zijn binnen de doelen van het Uitvoeringsprogramma 2023-2030.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025: €940.411

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens		2023	2024	2025
Eigen vermogen		€261.138	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen		€713.679	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat		€261.138	€0	€0
Bron		Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:				
Garantie 31-12-2023:				
Lening 31-12-2023:				

GR Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ IJsselland)

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [RSJ IJsselland](#)

Programma: Jeugd en Onderwijs

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 9%

Doel en openbaar belang: Samenwerking van 11 gemeenten in de regio IJsselland voor gezamenlijke inkoop van de jeugdzorg en de informatievoorziening daarover. Het betreft hier een uitvoeringsorganisatie. Besluitvorming ten aanzien van beleid is verantwoordelijkheid van de lokale deelnemende gemeenten. Het bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid.

Financieel risico: Financieel risico ten aanzien van de bedrijfsvoeringsorganisatie is zeer beperkt omdat het kleine organisatie betreft.

Toelichting: Er nemen 11 gemeenten deel in de gemeenschappelijke regeling. Zeggenschap is derhalve afgerond 9%. Het financieel aandeel in de begroting is gebaseerd op de maatschappen conform de eerdere verdeling van het rijksbudget voor Jeugd, afgerond 21%.
De GR heeft geen eigen vermogen. De GR taken worden jaarlijks met voorschotten door de deelnemende gemeenten betaald en aan het eind van het jaar worden de gerealiseerde uitgaven met gemeenten afgerekend. Het exploitatiesaldo van de begroting en jaarrekening van de GR is daarmee jaarlijks nihil.

Beleidsvoornemens 2025: Het aankomende jaar gaan gemeenten en het RSJ IJsselland samen met aanbieders, ouders en jeugdigen aan de slag met het opstellen van een regionale visie jeugdhulp. Dit omdat huidige Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025 aflopend is in 2025. Thema's in de huidige visie zijn onder andere bovenregionale samenwerking, de aanpak van wachtlijsten en het beheersen van de kosten van jeugdhulp. Daarnaast wordt er samengewerkt op bovenregionale thema's zoals de om- en afbouw van 3-milieusvoorzieningen en JeugdzorgPlus locaties. Op 1 januari 2023 is het nieuwe inkoopmodel in werking getreden. Dit wordt gemonitord, daarnaast wordt gewerkt aan een beheersplan voor kosten en kwaliteit van de hulpverlening, aan de hand van dit nieuwe inkoopmodel.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025: €467.071

Subsidie 2025: n.v.t.

Dividend 2025:			
Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€0	€0	€0
Vreemd vermogen	€716.812	€0	€0
Resultaat	€0	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:			
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

GR Veiligheidsregio IJsselland

Vestigingsplaats:	Zwolle	
Website:	veiligheidsregio-ijsselland	
Programma:	Openbare Orde en Veiligheid	
Entiteit	GR	
Deelnemingspercentage:	9%	
Doel en openbaar belang:	Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Bij wet zijn gemeenten ondergebracht in 25 veiligheidsregio's om daarmee de slagkracht van de overheid bij rampen en zware ongevallen te verbeteren.	
Financieel risico:	Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd en opgenomen in de programmabegroting. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, hogere prijs (dan beschikbaar) tankautosputen bij de aanbesteding en complexiteit Europese aanbestedingen. Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Uit de rapportage van risicomanagement blijkt dat het weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland €1,18 miljoen zou moeten bedragen. Veiligheidsregio IJsselland heeft op dit moment een weerstandsvermogen van €1,0 miljoen. Dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Aan de hand van ervaringen in de komende jaren met de toepassing van het risicomanagement pas definitieve uitspraken te doen over de eventuele aanpassing van de hoogte van de aan te houden reserve/weerstandscapaciteit. De zeggenschap in de Veiligheidsregio is 9% en het financieel belang 18,96%.	
Toelichting:	Bij de regionalisering van de brandweer werd met instemming van de gemeenteraden besloten tot een verdeelmethodiek op basis van 100% historische kosten. Dat wil zeggen: de kosten van de gemeenten voor brandweer en rampenbestrijding voorafgaand aan de regionalisering. Op aangeven van de gemeenten zal de Veiligheidsregio IJsselland de verdeelsleutel verder toe laten groeien naar de rekenmethode voor de bijdrage uit het gemeentefonds. Met ingang van 2023 zal de verdeelsleutel 50% historie en 50% gemeentefonds zijn. De financiële effecten treden op met ingang van 2023.	

Beleidsvoornemens 2025: Vanuit de strategische beleidsagenda 2023-2026 wordt gekeken met welke ontwikkelingen in 2024 aan de slag wordt gegaan. De beleidsdoelstellingen zijn op hoofdlijn weergegeven en worden gedurende 2024 verder uitgewerkt en via bestuursrapportages worden de begroting en jaarplannen verder uitgewerkt tot een geheel. Er is een aantal ontwikkelingen waar de Veiligheidsregio aansluiting op wil houden:

Toekomstbestendige brandweezorg: vanuit Europese regelgeving en goed werkgeverschap zal getoetst worden of de huidige organisatievormen passend zijn voor zowel de kazernering van brandweervrijwilligers als geconsigneerde brandweerlieden. Er zullen keuzes gemaakt worden over de nieuwe organisatievorm en/of de aanstelling van vrijwilligers. Daarnaast wordt de uitrukorganisatie beoordeeld. Toegewerkt wordt naar brandweer op maat: flexibel en dynamisch inzetbaar. Ook wordt gewerkt aan een normenkader met uitgangspunten met betrekking tot de kaders voor nieuwbouw, verbouw, onderhoudskosten en klimaat;

Bovenregionale en langdurige, nieuwe en meer onvoorziene crisisbeheersing en daaraan gekoppelde informatievoorziening: risicogericht werken zal een steeds vastere basis krijgen. Niet terugkijken naar het verleden maar zorgen voor slagkracht en flexibiliteit om in te spelen op de behoefte van morgen. Er zal een risicoprofiel moeten zijn welke gericht is op zowel korte als lange termijn. Er zal samenwerking met partners moeten plaatsvinden;

Informatiegestuurd werken: proactief informatie verzamelen, verrijken en delen;

Programma Opvang Vluchtelingen IJsselland: Het programma vluchtelingen IJsselland wordt in 2024 gecontinueerd. Het regionale programma wordt ondergebracht bij de gemeente Deventer, waarbij het de werkzaamheden voor de regio IJsselland blijft vervullen.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025: €8.556.421

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens		2023	2024	2025
Eigen vermogen		€5.416.956	€4.578.000	€5.702.000
Vreemd vermogen		€39.700.405	€35.046.000	€40.439.000
Resultaat		-€651.904	€0	€0
Bron		Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:				
Garantie 31-12-2023:				
Lening 31-12-2023:				

GR Vervoerscentrale Stedendriehoek

Vestigingsplaats: Lochem

Website: [Plusov](#)

Programma: Meedoen

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 11%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio Stedendriehoek om ervoor te kunnen zorgen dat inwoners in staat zijn om zich, zelfstandig en tegen een redelijk tarief te verplaatsen via het doelgroepenvervoer.

Financieel risico: Organisatielasten en vervoerslasten worden volledig doorberekend aan gemeenten. PlusOV heeft om deze reden geen eigen buffer nodig naast de bestaande reserve voor optimalisatie van de organisatie. PlusOV onderkent in haar paragraaf weerstandsvermogen de volgende risico's voor het vraagafhankelijk vervoer: Prijs- en volumerisico: Bij het opstellen van de begroting is er vrijwel altijd een prijs-en of volumerisico. De huidige geopolitieke en economische ontwikkelingen maken dat prijseffecten (risico's) moeilijk zijn in te schatten. De onzekerheid van het prijsrisico is groter dan in de voorgaande jaren. Personeelskosten en brandstofkosten vormen ongeveer 75% van de vervoerskosten. De personeelskosten in de taxibranche (67% van de vervoerskosten) staan onder druk door tekort op de arbeidsmarkt. De kosten voor brandstof (8% van de vervoerskosten) blijven waarschijnlijk hoog en onvoorspelbaar. De verwachtingen van deskundigen over de inflatie variëren van 2,5 tot 5%. Het begrote vervoersvolume in het vraagafhankelijk vervoer heeft een jaarlijkse groei van 7% als uitgangspunt.

Toelichting:

Beleidsvoornemens 2025: Kadernota 2025: De komende jaren ligt de focus op 1. het verbeteren van processen in de keten Reizigers -> Gemeenten -> PlusOV -> Vervoerders. 2. Het beheersen van de organisatiekosten en 3. het uitwerken van de vraag: op welke manier houden we het doelgroepenvervoer beschikbaar voor mensen voor mensen die voor vervoer afhankelijk zijn van PlusOV. Het uitvoeren van alle ritaanvragen met behoud van een hoge klanttevredenheid wordt een steeds grotere uitdaging. De medewerkers blijven zich onverminderd inzetten om de missie van PlusOV te realiseren: 'Mensen prettig, betaalbaar en efficiënt vervoeren wanneer er geen vervoersalternatief is'.

Contractwaarde 2025: €1.084.844

Bijdrage GR 2025: €364.335

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens		2023	2024	2025
Eigen vermogen		€575.539	€336.389	€370.000
Vreemd vermogen		€4.631.140	€4.124.488	€3.675.722
Resultaat		€55.195	€0	€0
Bron		Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:				
Garantie 31-12-2023:				
Lening 31-12-2023:				

Bank Nederlandse Gemeenten NV

Vestigingsplaats:	Den Haag	
Website:	bngbank	
Programma:	Algemene dekkingsmiddelen	
Entiteit	NV	
Deelnemingspercentage:	0,5%	
Doel en openbaar belang:	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. BNG levert financiële diensten, onder andere kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.	
Financieel risico:	De gemeente Deventer bezit ongeveer 0,5% van de aandelen in deze vennootschap. De andere aandeelhouders zijn gemeenten, provincies en de staat. Het eigenaarschap van deze overheden én het in de statuten verankerde beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan de BNG zeer beperkt is. In lijn daarmee is het gemeentelijk risico op verlies van het ingebrachte kapitaal gering. Van het nominaal aandelenkapitaal van 292.313 aandelen tegen €2,50 is afgerond €60.000 geactiveerd.	
Toelichting:	Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. De BNG Bank een heeft AAA-rating volgens ratingbureau Fitch en ook Moody's en S&P waarden de BNG op het hoogste ratingniveau.	
Beleidsvoornemens 2025:	BNG blijft onveranderd het openbaar belang behartigen.	
Contractwaarde 2025:		
Bijdrage GR 2025:		
Subsidie 2025:		
Dividend 2025:	€770.000	

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€4.721.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€110.819.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€254.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€730.782 (€60.650)		
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

Enexis Holding NV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website: [enexis](https://www.enexis.nl)

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 0,26%

Doel en openbaar belang: Enexis Holding NV draagt bij aan het realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk. Enexis Holding N.V. zet in op klimaat en innovatie en werkt toe naar een CO2-neutrale energievoorziening en het behouden van een betrouwbare en betaalbare energie-infrastructuur.

Financieel risico: Enexis beheert het energienetwerk voor gas- en elektra aansluitingen (respectievelijk 2,3 mln. en 2,9 mln.) in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. In 2023 werd door bijna 1,1 mln. aansluiting terug geleverd aan het netwerk. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). De gemeente is voor 0,2592% aandeelhouder in deze vennootschap. Het risico is beperkt tot dat percentage van het nominale aandelenkapitaal en het risico op het verlies van de dividend. Bij eerstgenoemd risico hoort de opmerking dat Enexis zich met bijna 50% eigen vermogen ruim boven de wettelijk geregelde ratio van minimaal 40% bevindt. Bij het risico op het verlies van de structurele dividendraming hoort de opmerking dat Enexis Holding in een gereguleerde markt opereert, onder toezicht van de Energiekamer.

Toelichting:

Enexis Holding NV heeft vier dochterondernemingen. Enexis Netbeheer B.V. (één van de vier entiteiten van Enexis Holding N.V.) beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor elektra - en gas aansluitingen (huishoudens, bedrijven en overheden). Enpuls BV is de publieke warmtepartner voor de ontwikkeling en het beheer van betaalbare, schaalbare en duurzame warmtenetten. Enexis Personeel BV en Enexis Vastgoed BV ondersteunen op het gebied van personeel en vastgoed. In de Aandeelhouderscommissie van Enexis Holding NV (formeel adviesorgaan van de Raad van Bestuur en de AvA) zijn de volgende leden vertegenwoordigd: 4 provincies (Brabant, Overijssel, Limburg en Groningen) en 3 Verenigingen van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg (VEGAL), - in Noord Nederland (VEGANN) en de Noord Brabantse gemeenten. Deventer neemt deel in VEGANN. VEGANN vertegenwoordigt 47 gemeenten uit Groningen, Drenthe, Flevoland en Overijssel. Gezamenlijk 7,3% van de aandelen Enexis. De financiële positie van Enexis wordt beïnvloed door effecten van energietransitie en reguleringsmethodiek. Er is veel geld nodig voor het toekomstbestendig maken van de energie-infrastructuur. Enexis moet proactief investeren om sneller duurzame opwek te kunnen aansluiten. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) reguleert de tarieven van netwerkbedrijven omdat deze bedrijven monopolisten zijn. Het reguleringskader stimuleert echter niet tot dergelijke grote investeringen voor energietransitie. Extra investeringen tellen namelijk pas in de volgende reguleringsperiode mee bij de vaststelling van de vergoedingen. Door deze vertraging wordt druk gelegd op de financiële ratio's van netwerkbeheerder Enexis. Bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM) pleiten netbeheerders daarom voor aanpassing van de reguleringsmethodiek. De periode tussen kosten en vergoedingen moet verkort worden en het moet zeker zijn dat netbeheerders vergoeding ontvangen voor de kosten die zij maken. Dat geldt niet alleen voor de eigen investeringen, maar ook voor de stijgende inkoopkosten van TenneT (de aangewezen netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet in Nederland). In 2021 werden door de ACM weliswaar nieuwe methodebesluiten vastgesteld, waarin staat hoe de inkomsten van netbeheerders er vanaf 2022 tot en met 2026 uit zullen zien. De vergoedingen zijn verbeterd, maar sluiten nog onvoldoende aan bij de sterk oplopende kosten voor het elektriciteitsnet. Daarbij is bijvoorbeeld nog geen rekening gehouden met de financiering van congestiemanagement, waarbij klanten een financiële vergoeding ontvangen voor het tijdelijk aanpassen van hun energieverbruik. Enexis is van mening dat de ACM niet de juiste balans heeft weten te vinden om de sterk oplopende kosten voor het elektriciteitsnet af te dekken. Daarom heeft Enexis beroep aangetekend tegen de methodebesluiten van de ACM. Desondanks heeft in Enexis in 2020 besloten tot versterking van het energienetwerk met een investering van €1,9 miljard om daarmee mede de energietransitie invulling te kunnen geven. De extra investeringen mag Enexis met enkele jaren vertraging, over een periode van 40 jaar, doorberekenen in de tarieven voor huishoudens en bedrijven. Deze investeringen moeten wel voorgefinancierd worden. Daarvoor heeft Enexis haar aandeelhouders in april 2020 gevraagd haar eigen vermogen met €500 miljoen te versterken waardoor het onder gunstige voorwaarden vermogen kan aantrekken op de kapitaalmarkt voor de benodigde extra investeringen in het energienetwerk. Eind 2020 heeft de gemeente Deventer besloten deel te nemen aan het verstrekken van een hybride converteerbare aandeelhouderslening voor een bedrag van €1,3 miljoen. Op de lange termijn heeft Enexis door de toenemende uitgaven en de beperkingen van de huidige reguleringsmethodiek nog meer eigen vermogen nodig hebben om de robuuste financiële positie te handhaven. De gemeenteraad is in december 2022 met een raadsmededeling geïnformeerd over zowel het gaan maken van een afsprakenkader met de Staat (over mogelijke toekomstige deelneming van de Staat in de 3 grote netwerkbedrijven - zoals Enexis - om met een kapitaalbreng het netwerk te kunnen versterken en uitbreiden) als ook over de verkoopwinst ad €1,1 miljard van de verkoop van dochteronderneming Fudura en die te betrekken bij het dividenduitkeringsbeleid waarover in de AvA van Enexis van april 2023 een besluit heeft genomen. Enexis zal voorlopig geen gebruik maken van de mogelijkheid van deelneming door de Staat omdat Enexis voorlopig financieel zelf in staat is om tot versterking en uitbreiding van het

netwerkwerk over te gaan. Dit is mede ook te danken aan de mogelijkheid de verkoopwinst van de verkoop van Fudura in te zetten.

Beleidsvoornemens 2025: De energietransitie is een systeemtransitie die de hele maatschappij aangaat. Om deze transitie te realiseren moet worden overgegaan van een centraal gestuurd, fossiel energiesysteem naar een meer decentraal, duurzaam energiesysteem en op duurzame energiebronnen. Dit vraagt forse aanpassingen in energienetwerk en -dienstverlening. Bovengenoemde doelstellingen en strategieën van Enexis zijn hierop gericht. In de aandeelhoudersvergadering van april 2022 is het Strategie Plan 2022 vastgesteld. Enexis ondersteunt gemeenten in de uitwerking van RES-en (RES= Regionale Energiestrategie). Daarbij geeft Enexis aan dat er nog belangrijke keuzes moeten worden gemaakt omdat er een mismatch is tussen de landelijke en regionale ambities (die in totaal optellen tot ruim boven de klimaatdoelen) en de (snelheid van de) uitvoerbaarheid ervan. Op nationaal-, provinciaal- en RES-niveau moeten keuzes gemaakt worden in de aanpak óf in de tijd. Wat doen we eerst, wat doen we later en wat gaan we niet aanleggen. Meer regie vanuit de overheid is gewenst en met heldere prioriteiten worden de voorwaarden gecreëerd om slimme keuzes te maken voor de inrichting van het energiesysteem van de toekomst. Enexis verwacht dat het capaciteitstekort op het netwerk de komende vijf tot tien jaar aanhoudt. In 2024 staan er al meer dan 2.000 grootschalige bedrijven op de wachtlijst voor aansluiting voor een nieuwe of zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet. Een snelle definitieve oplossing is er niet. Naast het versneld verzwaren van het netwerkwerk onderzoekt Enexis mogelijkheden (congestiemanagement) om zakelijke klanten sneller aan de gewenste capaciteit te helpen. Denk aan efficiëntere benutting van beschikbare capaciteit, het delen van de capaciteit door meerdere klanten en de teruglevering aan te passen aan de piekbelasting in het netwerk. Dat is het idee achter de oprichting van zogenaamde energiehubs waarin bedrijven de beschikbare netcapaciteit onderling verdelen en met elkaar daarvoor intentieovereenkomsten ondertekenden. Met het oog op de nieuwe reguleringsperiode met ingang van 2022, waarvoor de ACM bepaalt hoeveel iedere netbeheerder voor diensten bij consumenten in rekening mag brengen, bereidt Enexis een nieuw strategisch plan voor dat wordt vastgesteld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De voorbereiding gebeurt o.a. in dialoog met de stakeholders, waaronder de Aandeelhouderscommissie (AHC). In 2023 is ACM een onderzoek gestart naar de mogelijkheid en wenselijkheid om tarieven in te voeren voor de terug levering aan het netwerk. Maatschappelijk dilemma is wie de kosten van de energietransitie betaalt en op welk moment. In overleg met de ACM is een beheerste tariefontwikkeling voor de klanten en tegelijk een redelijk rendement voor aandeelhouders onderwerp van gesprek.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025: €203.000

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€5.320.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€5.140.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€72.000.000	€100.000.000	€100.000.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€932.512 (€932.512)
Garantie 31-12-2023:	
Lening 31-12-2023:	

NV Bergkwartier

Vestigingsplaats:	Deventer			
Website:	nvbergkwartier			
Programma:	Kunst en Cultuur			
Entiteit	NV			
Deelnemingspercentage:	16,20%			
Doel en openbaar belang:	Aankoop, restauratie en verhuur van monumentale en karakteristieke panden binnen de gemeente Deventer en aangrenzende gemeenten.			
Financieel risico:	Het belang van de gemeente Deventer in deze NV is circa 16,2% van het totale aandelenkapitaal. De andere grote aandeelhouders zijn bank- en verzekeringsinstellingen, beleggingsfondsen en Deventer stichtingen. Het financieel risico van de gemeente beperkt zich tot het ingebrachte aandelenkapitaal.			
Toelichting:	In het Strategische Plan van de NV (vastgesteld in 2017) werd een versterking van de financiële positie in gang gezet. Inmiddels wordt vanaf 2019 weer structureel dividend uitgekeerd. Naar verwachting zal Deventer (net als in 2024) in 2025 en 2026 achterstallig dividend van €34.000 per jaar uitgekeerd krijgen (over de jaren voorafgaand aan 2019).			
Beleidsvoornemens 2025:	Bergkwartier richt zich nadrukkelijk op haar strategische doelen voor behoud (en herontwikkeling) van historisch waardevol erfgoed in de stad en de omgeving. Daaronder begrepen inhaal van achterstallig onderhoud, verwijdering asbest en verduurzaming. Er is eind 2021 een verduurzamingsbeleid vastgesteld. De focus van het verduurzamingsbeleid ligt primair op het beperken van de energievraag, met name door isolatie van daken en zoldervloeren en het isoleren van beglazing. Voor de komende jaren is het de doelstelling om jaarlijks tien woningen in sterke mate te verduurzamen. De zittende huurder betaalt in de regel via een bijdrage en een huurverhoging mee aan een deel van de investeringen. Doordat voor verhuur van niet-monumenten een energielabel vereist is, is er langzamerhand een beeld van de energieprestatie van de woningen. Bergkwartier en de gemeente spreken elkaar over de overdracht van gemeentelijke panden die geen kernbezit voor de gemeente zijn. Niet alleen monumenten maar ook panden die “behoudenswaardig” zijn.			
Contractwaarde 2025:				
Bijdrage GR 2025:				
Subsidie 2025:				
Dividend 2025:	€77.000			

Financiële gegevens

2023

2024

2025

Eigen vermogen	€45.281.767	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€35.278.535	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€735.000	Niet bekend	Niet bekend
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€1.561.004 (€1.561.00)		
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

NV Centrumgarage Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: centrumgarage-deventer

Programma: Leefomgeving

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 5%

Doel en openbaar belang: Exploitatie van de parkeergarage Sijzenbaan, nabij het winkelgebied van de binnenstad.

Financieel risico: Risico is dat het winkelaanbod in de binnenstad afneemt en bezoekersaantal (en de omzet en het resultaat van de centrum garage) terugloopt. Mogelijke toekomstige overheidsmaatregelen (autoluw maken binnenstad en zero-emissiezone stadslogistiek) zijn een financiële bedreiging van de NV.

Toelichting: De gemeente Deventer bezit circa 5% van de aandelen in deze vennootschap. De overige aandeelhouders zijn binnenstadondernemers en particulieren. In beginsel loopt de gemeente risico op verlies van het ingebrachte risicodragend kapitaal ad €39.600 en op de structurele dividendraming (geraamd is €19.000 maar in voorgaande jaren is meer ontvangen).

Beleidsvoornemens 2025: Het nog aantrekkelijker maken van de parkeervoorziening is en blijft een doelstelling van de NV. De NV continueert de ontwikkeling naar een moderne duurzame mobiliteitshub. Het aantal laadpalen wordt verder uitgebreid en de ebikestalling wordt uitgebreid.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:				
Subsidie 2025:				
Dividend 2025:	€50.000			
Financiële gegevens		2023	2024	2025
Eigen vermogen		€1.617.836	Niet begroot	Niet begroot
Vreemd vermogen		€1.333.308	Niet begroot	Niet begroot
Resultaat		€983.440	Niet begroot	Niet begroot
Bron		Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:		€39.552 (€39.552)		
Garantie 31-12-2023:				
Lening 31-12-2023:				

NV Deventer schouwburg

DEVENTER
SCHOUWBURG

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [deventerschouwburg](https://deventerschouwburg.nl)

Programma: Kunst en Cultuur

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 77,50%

Doel en openbaar belang: Aanbieden van een breed en gevarieerd programma van (professionele) podiumkunst voor stad en regio.

Financieel risico: In het totale aandelenkapitaal van deze vennootschap van afgerond €420.000 neemt de gemeente Deventer voor €325.260 deel. De gemeente is in 2024 de enige aandeelhouder. Het aandelenkapitaal van de gemeente in de NV is niet geactiveerd. Over dat bedrag loopt de gemeente aldus geen financieel risico meer. De gemeente subsidieert de schouwburg met een substantieel jaarbedrag, subsidie voor zowel de erfpacht van de huisvesting als programmeringskosten. Een substantieel ander deel van de dekking van deze kosten zal uit opbrengsten van de schouwburg moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke maatschappelijke voorzieningen. Het borgen van de continuïteit van de schouwburg is nog steeds een actueel vraagstuk voor de gemeente. In de voorjaarsnota 2023 zijn aanvullende structurele middelen ter beschikking gesteld voor het exploitatietekort. Daarnaast zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor noodzakelijke vervanging en onderhoud. Deze middelen staan momenteel gereserveerd in het project Podiumkunsten onder één Dak.

Toelichting: Voor aanvulling van het weerstandsvermogen van DS is op basis van de eerdere aanvraag van DS in mei 2019 in de stand van de generieke weerstandsreserve alvast rekening gehouden met het verstrekken van eenmalige subsidie van €260.000. Omdat de schouwburg nog geen sluitende meerjarenbegroting heeft vastgesteld heeft de gemeente nog geen definitief besluit genomen over het aanvullen van het weerstandsvermogen van de schouwburg.

Beleidsvoornemens 2025: Voor het kunnen continueren van de schouwburg en kunstcircuit is in de voorjaarsnota €650.000 structureel beschikbaar gesteld. Daarnaast is investeren op korte termijn noodzakelijk om door te kunnen exploiteren. Op 20 december 2023 heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel om de verkenningsfase van het project Podiumkunsten onder 1 dak te starten.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025: €3.143.586

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€111.064	Nog niet bekend	Nog niet bekend

Vreemd vermogen	€1.864.579	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	€332.420	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€325.360 (€0)		
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

NV Luchthaven Teuge

Vestigingsplaats: Teuge

Website: [teuge-airport](https://teuge-airport.nl)

Programma: Economie en Internationaal Beleid

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 25%

Doel en openbaar belang: Exploitatie van een luchthaven voor zakelijke en recreatieve burgerluchtvaart.

Financieel risico: Algemeen risico is dat vliegbewegingen achterblijven bij de raming, minder havengelden worden ontvangen en daardoor negatieve exploitatieresultaten worden behaald.

Toelichting: De aandelen van deze NV zijn in handen van de gemeenten Apeldoorn (circa 54,5%), Deventer (circa 25%), Zutphen (circa 11,5%) en Voorst (circa 8,5%). De NV voorzag in 2023 in haar financiering vanuit een krediet van een private bank van €750.000. Aflossingsmogelijkheden werden in de afgelopen jaren bemoeilijkt door het wegvallen van een vliegschool die in grote mate voor opbrengst landingsrechten zorgde. De omzet herstelt zich de laatste jaren weer langzaam en de NV heeft weer positieve exploitatieresultaten. Herfinanciering van het bankkrediet was nodig per 1-12-2023. Met de verkoop van grond in juni 2023 aan de gemeente Voorst ad €850.000 beschikte de NV over voldoende middelen om het krediet in het najaar van 2023 af te lossen. De gemeente Voorst ontwikkelt de gronden als luchthaven gebonden bedrijventerrein evenals de gronden van de gronden van het zogenaamde Albersterrein dat de gemeente Voorst in 2012 van de NV overnam. Ontwikkeling tot luchthaven gebonden bedrijventerrein is voorwaarde van de gemeente Voorst voor overname van de gronden. Financieel risico voor de NV is dat die ontwikkeling niet zou lukken en de gronden terug geleverd zullen worden. De gemeente Voorst werkt samen met de NV aan een ontwikkelplan. Vanuit de Wet Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) heeft het Rijk Provinciale Staten van Gelderland opdragen een luchthavenbesluit op grond van de Wet luchtvaart te nemen. Provinciale Staten van Gelderland hebben op 8 juni 2022 luchthavenbesluit vastgesteld. In combinatie daarmee moet ook een vergunning volgens de Wet Natuurbescherming worden afgegeven. Dit luchthavenbesluit vervangt de Omzettingsregeling luchthaven Teuge. Het luchthavenbesluit verschilt op een aantal onderdelen van de omzettingsregeling. Onder andere zijn twee banen vervallen, moet het naderende vliegverkeer via het aanvliegpunt naar de luchthaven komen en is de geluidsruijme gehalveerd [- 3 dB(A)-correctie]. Het uitvoeren van valschermluchten met vliegtuigen in geluid categorie 1 tot en met 4 worden met ingang van 1 januari 2023 beperkt. Daartoe worden 4 dagdelen per maand in het weekend vastgesteld waarop met deze vliegtuigen deze vluchten niet mogen worden uitgevoerd. De luchthaven stelt deze dagdelen vast, in samenspraak met de CRO Teuge en de uitvoerders van valschermluchten. Over 2023 werd een positief exploitatieresultaat behaald van €461.973. Daarin is een boekwinst (€644.000) van verkoop van gronden verdisconteert en een bedrag van €100.000 is als reservering opgenomen t.b.v. de ontwikkeling van bedrijventerreinen.

Beleidsvoornemens 2025: Een Ontwikkelplan voor bedrijventerrein West (meerdere eigenaren), het zogenaamde terrein Albers en herstructurering van het verouderde middenterrein wordt door de gemeente Voorst en de NV opgesteld in samenspraak met de aandeelhoudende gemeenten. De uitwerking van een ontwikkelplan heeft enige vertraging opgelopen omdat de NV in 2023 prioriteit heeft gegeven aan de herfinanciering van de kredietfaciliteit. Vertraging is er ook door het vertrek van de voormalig directeur per 1-1-2024 en de benoeming per 1-4-2024 van een nieuwe directeur.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€1.904.624	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€429.524	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	€461.973	€58.000	€21.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€489.857 (€489.587)		
Garantie 31-12-2023:	€17.750		
Lening 31-12-2023:			

NV Sportbedrijf Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [sportbedrijfdeventer](https://www.sportbedrijfdeventer.nl)

Programma: Meedoen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 100%

Doel en openbaar belang: Stichten, beheren, exploiteren en in stand houden van binnensportaccommodaties (De Scheg, Borgelerbad, sporthallen/gymzalen).

Financieel risico: Op basis van een risicoscan is het benodigd weerstandsvermogen voor de NV vastgesteld. Als subsidieverstrekker zorgt de gemeente voor een stuk borging van de continuïteit van deze vennootschap. Een substantieel ander deel zal van de gebruikers (opbrengsten) moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke voorzieningen en het is voor de vennootschap een uitdaging om te blijven zorgen voor een aantrekkelijk aanbod tegen marktconforme/concurrerende prijzen in het belang van het op niveau houden van het gebruik.

De grote afhankelijkheid van energie in combinatie met de fors oplopende prijzen van gas en elektra hebben een groot effect op de exploitatie van het sportbedrijf. Hierop worden beheersmaatregelen ingezet zoals externe expertise inschakelen bij de inkoop van energie, energie inkopen voor de dure wintermaanden en verduurzamen zoals opgenomen in de toekomstvisie De Scheg. Daarnaast wordt het steeds lastiger om het pand De Scheg te verzekeren.

Toelichting: De De jaarrekening 2023 laat een weerstandsvermogen van afgerond €2,4 miljoen zien. Het beoogd benodigd weerstandsvermogen (vastgesteld in mei 2022 is €1,1 miljoen is daarmee gerealiseerd. Constatering is dat het weerstandsvermogen maar deels liquide beschikbaar is. Voor 2023 is €700.000. Meerjarig groeit het liquiditeitssaldo naar €1,5 miljoen in 2027.

Beleidsvoornemens 2025: Eind 2019 is de strategische visie High Five 2020 van de NV Sportbedrijf Deventer vastgesteld en gebaseerd op de gemeentelijke beleidskader sport "Samen sporten maakt sterk 2021-2030", Het Nationaal Sportakkoord, de Toekomstverkenning sport (vanuit het Sociaal Cultureel Planbureau en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu). Een visie voor de toekomst van De Scheg is die begin 2024 door de raad is vastgesteld is de basis voor (vervangings-)investeringen in De Scheg. Zie daartoe ook het college en raadsvoorstel 2023-1026.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025: €5.537.666 (inclusief onder andere combinatiefuncties, verenigingsondersteuning, sportstimulering en beheer Sporthal De Uutvlog)

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€2.442.876	€2.358.000	€2.476.019
Vreemd vermogen	€17.859.314	Niet begroot	Niet begroot
Resultaat	€1.116.719	€82.839	€117.023
Bron	Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€90.756 (€0)		
Garantie 31-12-2023:	€1.072.615		
Lening 31-12-2023:	€12.633.330		

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website: erhbv

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang: Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V., tevens voor 50% eigenaar van EPZ, heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid. Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

Financieel risico: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag €1.496.822) (art 2.:81 BW).

Toelichting: Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd. Binnen PBE is nog een bedrag van €1,6 miljoen (merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. Op 25-4-2024 heeft de aandeelhoudersvergadering besloten PBE op te heffen. Besloten is van het resterend vermogen van €1,4 miljoen een bedrag van €400.000 als kapitaalstorting te doen in de juridische entiteit CSV (zie elders in deze paragraaf) en het dan nog resterende kapitaal van €1,0 miljoen als dividend aan de aandeelhouders uit te keren. Voor Deventer is dit afgerond (0,26%) €2.500.

Beleidsvoornemens 2025: Opheffing van de BV in 2024.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025:

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€1.443.974	€0	€0
Vreemd vermogen	€31.981	€0	€0
Resultaat	-€36.040	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Opheffing in 2024	Opgeheven in 2024
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€1 (€1)		
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

Wadinko NV

Vestigingsplaats: Zwolle

WADINKO

Website: [wadinko](https://www.wadinko.nl)

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 2,55%

Doel en openbaar belang: Stimulering van gezonde bedrijvigheid (met name in de maakindustrie en zakelijke dienstverlening en logistiek) en daarmee de werkgelegenheid in werkgebied van de aandeelhouders. Wadinko participeert momenteel in twee Deventer bedrijven, DAVO en Auping (op een totaal van 30 participaties).

Financieel risico: De gemeente Deventer bezit 2,55% van de aandelen. De overige aandeelhouders zijn 24 gemeenten in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe en de provincie Overijssel. Het risico van de gemeente is zeer beperkt tot het niet-geactiveerde aandelenkapitaal ad €6.100. Het risico is ook gering, ook omdat de actuele waarde van de vennootschapsportefeuille per 31 december 2023 €22,5 miljoen hoger is dan de boekwaarde (bron: jaarverslag 2023).

Toelichting: Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door interne maatregelen m.b.t. risicobeheersing zijn risico's voor aandeelhouders beperkt. Wadinko participeert in Raden van Commissarissen van participaties opdat daarmee toezicht kan worden gehouden op de directies. Bij participaties die geen Raad van Commissarissen hebben, is met een aandeelhoudersovereenkomst een vergelijkbare situatie gecreëerd. De nettowinst over 2023 bedroeg €1,9 miljoen (in 2022 €12,9 miljoen, over 2021 €8,7 miljoen). Het resultaat wordt sterk beïnvloed door transactieresultaten (aan-en verkoop van participaties) / desinvesteringen. Een en ander is van nature verbonden met de doelstellingen van Wadinko namelijk het verstrekken van risicokapitaal. In 2023 is voor €8 miljoen geparticipeerd in nieuwe participaties en voor €3,4 miljoen in bestaande participaties. Door verkoop van participaties en aflossingen is €2,7 miljoen ontvangen.

Beleidsvoornemens 2025: Het beleidsplan 2021-2026 is in de AvA van 11 juni 2021 vastgesteld. Wadinko continueert het bestaande beleid met lichte accent verschuivingen. Een aantal SMART doelstellingen is weergegeven: Werkgelegenheid groeit van 4.336 naar 6.000 fte; De actuele waarde stijgt van €95 naar €120 miljoen. De komende 6 jaar handhaving uitkeren dividend. Hoogte dividend is 2% van het eigen vermogen, lichte groei t.o.v. 2015-2020. Voorwaarde uitkering dividend is liquiditeit boven €10 miljoen; Rendement is tenminste 5% op het geïnvesteerd vermogen. De provincie Overijssel heeft in het kader van de Herstel- en transitieaanpak coronacrisis aan Wadinko een leningsfaciliteit beschikbaar gesteld van €10.000.000 tegen 0% ten behoeve van de ondersteuning aan MKB- en familiebedrijven om de negatieve gevolgen van de coronacrisis te beperken en daarmee werkgelegenheid en bedrijvigheid voor Overijssel behouden. In de besteding van deze middelen zullen transitie in digitalisering en verduurzaming prioriteit hebben. Wadinko kan de lening in tranches opnemen; in het verslagjaar 2021 is gebruik gemaakt van deze faciliteit voor €1,6 miljoen ten behoeve van een nieuwe participatie. In 2023 is die ongewijzigd gebleven. Wadinko is enkele jaren geleden gestart met het opzetten van een kennisplatform voor zowel haar participaties als bedrijven in de regio en faciliteert ondernemingen bij het implementeren van toekomstbestendige bedrijfsvoeringen en – initiatieven.

Contractwaarde 2025:

Bijdrage GR 2025:

Subsidie 2025:

Dividend 2025: €30.000

Financiële gegevens	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€82.924.139	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€8.721.146	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€1.854.653	€1.500.000	€1.500.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2023:	€6.100 (€0)		
Garantie 31-12-2023:			
Lening 31-12-2023:			

Risico's en weerstandsvermogen

In de planning – en control documenten van de gemeente wordt aandacht besteed aan de (financiële) risico's die de gemeente met haar verbonden partijen loopt. Voor het risicomanagement van een verbonden partij geldt dat er een juiste verhouding moet zijn tussen behartiging van het publieke belang en het te lopen risico (continuïteit van de organisatie). Bedacht moet worden dat de gemeente een tweedelijns positie heeft: Risicomanagement is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van verbonden partijen zelf. Bestuurders van verbonden partijen dienen tijdig in te spelen op ontwikkelingen en dienen risico's in afdoende mate te beheersen. De toezichthouders moeten dit bewaken. Een sterke governance structuur en adequaat risicomanagement dat geïntegreerd is in de gehele bedrijfsvoering, dragen bij aan het “in control” zijn van verbonden partijen.

Bij optredende financiële problematiek binnen een verbonden partij (rekeningnadeel en / of nadeel in meerjarenperspectief) wordt de volgende lijn gevolgd.

- Eerst wordt het weerstandsvermogen van een verbonden partij aangesproken;
- Vervolgens worden beheermaatregelen getroffen om de exploitatie sluitend te houden / maken en wordt besloten tot aanvulling van het weerstandsvermogen binnen de verbonden partij tot de vastgestelde norm;
- Voorwaarde voor beperking van financieel risico is een toereikende liquiditeitspositie van de verbonden partij;
- Indien beheermaatregelen niet tot een gezond financieel meerjarenperspectief (kunnen) leiden en het liquiditeitssaldo niet toereikend is, loopt de gemeente als aandeelhouder (en als GR-partij) financieel risico. In het treffen van beheermaatregelen wordt ook betrokken of financiële zekerheid kan worden gevonden in een eventuele verkoop van eigendommen (met name vastgoed).

Indien bovenstaande niet mogelijk is, dan loopt de gemeente financieel risico met de volgende mogelijke consequenties:

- Tijdelijk / structureel beroep op aanvullende subsidie;
- Tijdelijke / structurele verstrekking van financiering / een kredietfaciliteit;
- Aanvulling aandelenkapitaal.

De gemeente heeft voor onvoorziene risico's binnen haar programma's (ook die wegens financieel risico op verbonden partijen) een weerstandsvermogen beschikbaar. De vraag is of de omstandigheden bij de verbonden partijen nu zodanig zijn gewijzigd dat een specifiek weerstandsvermogen moet worden aangehouden.

Wanneer (op grond van een concrete gebeurtenis) bij een bepaalde verbonden partij een risico wordt voorzien dat zou kunnen leiden tot een verlies op het ingebrachte kapitaal, de verstrekte lening of garantie of indien het leidt tot een verplichting (en het risico is kwantificeerbaar), dan zal daarvoor weerstandsvermogen worden aangehouden of een voorziening worden gevormd. Aan de informatie over de verbonden partijen ontlene wij in algemene zin geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's bij verbonden partijen weerstandsvermogen moet aanhouden. Daarbij baseren wij ons mede op de accountantsrapporten die bij de jaarrekeningen 2023 van verbonden partijen worden afgegeven waarin de accountant aandacht besteedt aan de continuïteit van de bedrijfsvoering en actuele financiële informatie vanuit vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen.

Zie ook de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicomanagement](#) waarin de financiële belangen in verbonden partijen en het financieel risico aan de orde komen.

Grondbeleid

Wijzigingen

Context

De woningmarkt is volop in beweging. Dit geldt ook voor de bedrijfskavels. Om een goede invulling te geven aan de controlerende rol van de raad, wordt de raad met een tussentijdse actualisatie van de grondexploitaties geïnformeerd over de actuele stand van zaken.

Visie

Deventer heeft de ambitie om met 11.000 woningen te groeien in de periode 2022 tot 2035. Een deel daarvan is binnenstedelijke herontwikkeling, maar een deel zal ook in de uitleg zijn. Daarnaast is er behoefte aan nieuw bedrijventerrein om ook naar de toekomst toe bedrijven te kunnen blijven faciliteren. Ook spelen er nog tal van andere ontwikkelingen op het gebied van energietransitie, klimaat en natuur. Al deze ruimtelijke ontwikkelingen vragen om een visie en houding van de gemeente.

Een belangrijk thema daarbij is een evenwichtige ontwikkeling van Deventer. Ontwikkelingen in onder andere demografie, economie, technologie en klimaat leiden tot verandering in de ruimtevraag. Uitgaande van het grondbeleid als ondersteunend instrument stellen we ons in dit kader de vraag hoe we een bijdrage kunnen leveren aan de daarbij behorende opgaven en ambities.

Wij nemen deel of regisseren in netwerkverbanden, stimuleren en faciliteren marktpartijen en laten los wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Wanneer (niet)-commerciële partijen een ontwikkeling die wij noodzakelijk vinden niet oppakken gaan wij zelf actief of in samenwerking gronden en panden (strategisch) aankopen, ontwikkelen en verkopen of beheren.

We bevorderen een transparante kostentoerekening van de gemeentelijke kosten van werken en werkzaamheden van algemeen nut en onrendabele ontwikkelingen. Binnen gebieden waar sprake is van een sterke samenhang en afhankelijkheden tussen de diverse locatieontwikkelingen dragen wij bij de voorbereiding en uitvoering zorg voor de regie en coördinatie.

We werken verder aan de lopende grondexploitaties en werken aan nieuwe ontwikkelingen om de doelstellingen te halen. Gronden en panden die om strategische redenen wel in gemeentelijk bezit blijven maar nog niet onmiddellijk nodig zijn voor een ontwikkeling, zijn beschikbaar voor tijdelijke functies.

We werken vanuit het besef dat de huidige opgaven zoals de versnelling woningbouw, de energietransitie, de toekomstbestendige bedrijventerreinen en de transformatie naar nieuwe stedelijkheid voor bepaalde delen van de gemeente vragen om een versterkte gemeentelijke gebiedsregie. Om deze reden zijn er vanaf 1 januari 2024 gebiedsmanager voor de gebieden Centruschil en Keizerslanden. Dit moet de komende jaren verder vorm krijgen en zorgen voor versnelling en integrale gebiedsontwikkeling.

In 2024 is de strategische investeringsagenda in het leven geroepen om te sparen voor investeringen en ter dekking van onrendabele toppen van gebiedsontwikkelingen.

De noodzaak om te versnellen (naar 700 woningen) maar de invloed is beperkt. Dit blijft een grote uitdaging daarom zal dit in te toekomst vaker een afweging zijn bij gebiedsontwikkelingen. Op welke wijze of in welk gebied kunnen we zorgen voor versnelling van de woningbouw.

Uitvoering

Er wordt op allerlei manieren hard gewerkt om de ambities van Deventer te halen. In 2023 zijn 477 woningen gebouwd. Dat is meer dan de jaren ervoor maar om de ambities te halen richting 2025 zullen we naar ongeveer 700 per jaar moeten. Dit wordt gedaan door projecten waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft en wordt ook gedaan in projecten waar de gemeente zelf de grondpositie heeft. Bij deze projecten wordt een grondexploitatie vastgesteld door de gemeenteraad. Hieronder een overzicht van de lopende grondexploitaties en grondexploitaties die naar verwachting in 2025 en later aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden

Lopende grondexploitaties woningbouw:

- Eikendal
- Centrumplan Bathmen
- Gasfabriekterrein
- Clusterhavenkwartier (Havenkwartier kop en haveneiland, Havenkwartier Silo gebied)
- Lettele woningbouw
- Loo woningbouw
- Steenbrugge
- Shita-Locatie
- Sluiskwartier
- Van Heetenlocatie
- Winkelcentrum Keizerslanden / Roelandt flatlocatie
- Wijtenhorst / Douweler leide
- Tuinen van Zandweerd

Nog vast te stellen grondexploitaties:

- Woningbouw Melchior van Brielstraat, Diepenveen (verwachte vaststelling 2025 / gelijktijdig vaststelling omgevingsplan)
- Woningbouw Okkenbroek (verwachte vaststelling 2025 / 2026)
- Hagevoorde (verwachte vaststelling 2024 / 2025)
- De Marke Noord (verwachte vaststelling nog niet bekend)
- Wittestein (grondexploitatie of losse grondverkoop)

WVG: Op een aantal locatie is voorkeursrecht gevestigd. Dit zijn:

- Wechelerhoek (grondexploitatie 2026 / 2027): Het ontwerp-omgevingsprogramma geeft een doorkijk voor het gebruik van de fysieke leefomgeving in de Wechelerhoek voor de middellange termijn tot de periode 2028 - 2035. Het doel van het ontwerp-omgevingsprogramma is om het gebied te ontwikkelen naar een gebied met stedelijke voorzieningen en 1.200 tot 1.600 woningen.
- Haveneiland (woningbouw): Op Haveneiland is WvG gevestigd hieris een mix van woon, werk, maatschappelijke en culturele functies voorzien.
- Baarlehoek (3e hoogspanningstation/ energietransitie)
Het college van burgemeester en wethouders heeft op 2 juli 2024 besloten tot de vestiging van een voorkeursrecht op de gronden in Baarlerhoek-Zuid.
- Piekfijnplein (herstructurering)

Lopende grondexploitaties bedrijventerreinen, werklocaties en overig:

- Bedrijvenpark A1
- Cluster Stadsentree (Teugseweg / gasfabriek terrein)
- Hanzeweg
- Westfalenstraat

De uitgifte van gronden in het westelijke deel van het A1 Bedrijvenpark worden in 2025 voortgezet. Er is voldoende interesse in kavels. De grootste uitdaging ligt momenteel in zoeken naar een oplossing van de energiecongestie door middel van een energiehub. Het Gasfabriekterrein is een kansrijk gebied voor startups en hoogwaardige, innovatieve en duurzame bedrijvigheid. Bij zowel het gasfabriek als A1 Bedrijvenpark zijn de komende jaren nog een aantal kavels beschikbaar. Daarna zal gezocht moeten worden naar nieuwe locaties.

Modernisering en herinrichting van de oudere bedrijventerreinen Kloosterlanden en Bergweide kunnen belangrijke impulsen op het gebied van klimaat, toegankelijkheid en leefbaarheid geven. Mogelijk kan het grondbeleid hier een faciliterende en stimulerende rol spelen. Momenteel is de gemeentelijke rol hierbij met name faciliterend en loopt de samenwerking via DEP.

Een belangrijk onderdeel in de ontwikkeling van de Poort van Deventer is de verkeersontsluiting. Voordat de locatie ontwikkeling Teugseweg verder vorm kan krijgen dient eerst dit knelpunt te worden opgelost. Hiervoor wordt in 2024 / 2025 het trace vastgelegd. Naast het vastleggen van het tracé is de aanleg van ontsluiting ook urgent. Hier zijn op dit moment nog geen middelen voor.

De kansen en risico's die horen bij grond- en vastgoedinvesteringen, hebben invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Dit beschrijven wij jaarlijks bij de Jaarrekening in het Meerjarenperspectief grondzaken (MPG).

Actualiteiten

De huidige “Nota Grondbeleid” dateert uit 2013 (vastgesteld in 2014). De basis van die nota is het zogenaamde faciliterende grondbeleid (nee, tenzij). Doordat de situatie sindsdien wezenlijk is veranderd, wordt er gewerkt aan een nieuwe nota grondbeleid. In 2021 heeft er een gesprek met de raad plaatsgevonden over de nieuwe principes van het grondbeleid. Begin 2024 wordt de raad gevraagd een nieuwe nota Grondbeleid vast te stellen. De basis daarvan is het zogenaamde situationele (dynamische) grondbeleid, waarin de gemeente zijn rol bij gebieds- en locatieontwikkelingen bepaalt aan de hand van de vraag met welke gemeentelijke rol het maatschappelijke rendement van die ontwikkeling het beste gediend is binnen aanvaardbare financiële kaders. Om die reden wordt in het verlengde van het nieuwe grondbeleid in 2024 een financieel uitvoeringskader opgesteld. Hierin worden de financiële spelregels vastgelegd bij het nieuwe grondbeleid.

Ontwikkelingen grondexploitaties

Ontwikkelingen grondexploitaties (stand zomeractualisatie 2024)

In deze paragraaf Grondbeleid zijn de uitkomsten van de jaarlijkse zomeractualisatie opgenomen per grondexploitatie. De zomeractualisatie wordt daarbij afgezet tegen de stand van de jaarrekening 2023. Deze zomeractualisatie is de basis voor de begroting 2025.

Op totaalniveau stijgt de voorziening voor verlieslatende grondexploitaties met €0,1 miljoen tot €41,9 miljoen. Daarnaast neemt het totale risicoprofiel van de grondexploitaties, waarvoor specifiek weerstandsvermogen wordt aangehouden, af met €0,9 miljoen tot €5,0 miljoen. De winstgevende grondexploitaties laten een daling van het resultaat zien van €0,3 miljoen. Het totale risico van de winstgevende grondexploitaties is met ruim €0,25 miljoen afgenomen tot €1,2 miljoen

In de zomeractualisatie zijn de parameters voor kosten- en opbrengststijgingen niet aangepast. Een gevoeligheidsanalyse en een evaluatie op basis van de eerstekwartaalcijfers van de NVM en Metafoor wijzen uit dat er geen aanleiding is om de gehanteerde parameters bij de jaarrekening 2023 te wijzigen. Wel zijn de gerealiseerde aanbestedingen en de daarvoor ook geactualiseerde civieltechnische ramingen verwerkt. Ook zijn de grondexploitaties geactualiseerd voor de omslagrente bij de begroting 2025 (was 2,57% wordt 1,7%). Het gehanteerde kostenniveau in de grondexploitaties waarin nu of op korte termijn civieltechnische kosten worden gemaakt is daarmee actueel voor 2024. Onderstaande een toelichting op actualiteiten en de belangrijkste actualisaties bij de grondexploitaties.

Sluiskwartier

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€3,2 miljoen negatief) beperkt verbetert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€3,4 miljoen negatief). Dit is toe te schrijven aan de rente die verlaagd is. Er zijn geen majeure veranderingen in de kosten- en opbrengstenprognose. In de eerste helft van 2024 is het bouwrijp maken afgerond. Daarmee zijn alle grondroerende en daarmee risicovolle werkzaamheden aan de kostenkant achter de rug. Risico's die overigens grotendeels ook zijn opgetreden (bodemverontreiniging, asbest, Japanse duizendknoop). Toch blijft het risicoprofiel van het project hoog. Het grootste deel van de opbrengsten moet nog worden gerealiseerd en is onderhevig aan marktinvloeden. Aan de opbrengstenkant is het traject doorlopen om middels actualisatie van de bouwkundige staat van de te behouden panden, kostenramingen van de verplichte renovaties en residuele grondwaardeberekeningen een beter beeld te krijgen van de grondopbrengsten. Het bruto risicobedrag is verlaagd van €3,5 naar € 2,1 miljoen. Het netto risico is afgenomen van €1,1 naar €0,7 miljoen. Daarmee neemt het beroep op het gemeentelijke weerstandsvermogen af.

A1 Bedrijvenpark

De actualisatie van de rente heeft geleid tot aanzienlijke verlaging van de rekenrente wat een positief effect heeft op het resultaat van de grondexploitatie van het Bedrijvenpark A1. Daar tegenover is er een voorlopige inschatting gemaakt van de benodigde bijstelling van het budget van de plankosten voor de resterende looptijd van de grondexploitatie. Bij de jaarrekening was al aangekondigd dat een bijstelling noodzakelijk is. Deze bijstelling drukt het positieve effect van de lagere rekenrente. Daarnaast is de verwachting dat kavel 5 niet dit jaar geleverd gaat worden en doorschuift in de tijd. Tot slot is het positieve effect van de aanstaande verkoop van de woning aan de Dortherweg (verkoopprijs is hoger dan de raming) in de grondexploitatie verwerkt. Door bovengenoemde ontwikkelingen is het resultaat is ten opzichte van het vorig jaar verbeterd van circa €19,5 miljoen. naar circa €19,0 miljoen. Per saldo dus een verbetering van €0,5 miljoen. op contante waarde per 1-1-2024.

In het begin van het jaar was het risico van de netcongestie geraamd op een impact van €4,5 miljoen (op basis van 3 jaar vertraging). Daarbij is de kanttekening geplaatst dat het op dit moment erg lastig is om alle gevolgen te overzien welke financiële impact een netcongestie op de kaveluitgifte kan hebben. We merken echter steeds meer dat de fasering van de kavels onder druk komt te staan. Een belangrijke oorzaak hiervan is de netcongestie. Mogelijk worden kavels daardoor later verkocht dan nu is voorzien en is vastgelegd in de grondexploitatie. Naast renteverlies betekent dat bijvoorbeeld ook extra plan -

en beheerskostenplan omdat de looptijd van het project in dat geval toeneemt. De lagere rekenrente heeft echter een positief effect op de omvang van dit risico. De impact van een vertraging neemt door de lagere rekenrente namelijk aanzienlijk af. De omvang van het risico van de netcongestie is daarom bijgesteld naar een bedrag van €3,0 miljoen. De overige risico's zijn geactualiseerd naar de laatste inzichten met kleine bijstellingen als gevolg. Het totale risico bedrag (naar kans van optreden) neemt af van €3,3 miljoen. naar €2,6 miljoen. Voornamelijk als gevolg dus van de lagere rekenrente.

Wijtenhorst Douweler Leide

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€3,25 miljoen negatief) beperkt verbetert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€3,3 miljoen negatief). Dit is toe te schrijven aan de rente, die verlaagd is. Er zijn geen majeure veranderingen in de kosten- en opbrengstenprognose. Het risico afbreukrisico bestemmingsplan manegelocatie is vervallen omdat het bestemmingsplan manegelocatie inmiddels onherroepelijk is. Het risicoprofiel is daarom naar beneden bijgesteld met ruim €146.000.

Shita locatie

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€71.000 negatief) beperkt verbetert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€64.000 negatief). Dit is toe te schrijven aan de rente, die verlaagd is. Er zijn geen majeure veranderingen in de kosten- en opbrengstenprognose. Het risicoprofiel is naar beneden bijgesteld. Nu de demarcatie van het te saneren gebied definitief bekend is kan het risicobedrag afnemen. Het saneringsrisico was bij de JR2023 €100.000 en wordt bij de Q2-rapportage naar beneden bijgesteld naar €75.000.

Tuinen van Zandweerd

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€1,42 miljoen positief) beperkt verslechtert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€1,41 miljoen positief). Dit is toe te schrijven aan de rente, die verlaagd is. Er zijn geen majeure veranderingen in de kosten- en opbrengstenprognose. Het risicoprofiel blijft gelijk aan de inschatting bij de jaarrekening 2023 (€125.000).

Steenbrugge

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€4,1 miljoen positief) beperkt verslechtert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€4,2 miljoen positief). Dit is toe te schrijven aan de rente, die verlaagd is. Er zijn geen majeure veranderingen in de kosten- en opbrengstenprognose. De verkopen en het bouwrijp maken van de kavels lopen voor 2023 volgens planning. Door de relatief lange looptijd van de exploitatie en de omvang, blijven de macro-economische risico's aanwezig. Het risicoprofiel blijft daarom gelijk aan de inschatting bij de jaarrekening 2023 (€950.000).

Eikendal

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€1,04 miljoen positief) beperkt verslechtert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€1,05 miljoen positief). Dit is toe te schrijven aan de rente, die verlaagd is. Er zijn geen majeure veranderingen in de kosten- en opbrengstenprognose. De markt en civieltechnische risico's nemen zijn met de voortgang van het project afgenomen. Op basis van deze ontwikkelingen is het risicoprofiel naar beneden bijgesteld. Het risicoprofiel is afgenomen van €110.000 naar €101.250.

Cluster Stadsentree

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€843.000 negatief) beperkt verslechtert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€778.000 negatief). Dit is toe te schrijven aan de rente, die verlaagd is. De grondexploitatie Gasfabriekterrein verloopt volgens planning. Wel worden er risico's onderkend rondom de civieltechnische werkzaamheden.

Ten aanzien van de grondexploitatie Teugseweg is de vergunningsaanvraag voor de reclamemasten langs de A1 ingediend door de initiatiefnemer. Gelijktijdig wordt er gekend naar een alternatieve mast. Dat zou een verwijzingsmast voor McDonalds zijn bij de stadsentree zonder ledverlichting met een

toezegging om een energie/mobiliteitshub te ontwikkelen in de stadsentree. Reclamemast Oost zou in dat geval komen te vervallen. De haalbaarheid en financiële consequenties hiervan worden momenteel in beeld gebracht. Het risicoprofiel blijft gelijk aan de inschatting bij de jaarrekening 2023 (€73.250).

Cluster Havenkwartier

Door renteaanpassing (verlaging van de rekenrente) gaat het resultaat voor de Hanzestrook van € 682.000 nadelig naar € 654.000 nadelig. Voor kop en haveneiland gaat het resultaat van € 6.532.000 nadelig naar € 6.442.658 nadelig. Voor het silogebied gaat het resultaat van €596.000 nadelig naar €553.622 nadelig. De renteaanpassing betekent in totaal een verbetering van € 132.600. De risico's die ten laste komen van het weerstandsvermogen sluiten momenteel op € 682.500. Ten opzichte van de vorige rapportage is de risicowaarde niet veranderd. Eind 2024 zullen de risico's opnieuw beoordeeld worden. Dan kan beter ingeschat of er een risico opgenomen dient te worden voor ontwikkeling van de BP-gronden op het Haveneiland (eea is afhankelijk van vraag of college besluit tot terugname en sanering van de gronden), en hoe hoog dat risico nog ingeschat wordt aangezien BP de risico's die samenhangen met de sanering dient af te kopen.

Westfalenstraat

Actualisatie van de grondexploitatie per juli 2024 wijst uit dat het planresultaat (€1,57 miljoen negatief) beperkt verbetert ten opzichte van de jaarrekening 2023 (€1,64 miljoen negatief). Dit is toe te schrijven aan de rente, die verlaagd is. Er zijn geen majeure veranderingen in de kosten- en opbrengstenprognose. Het risicoprofiel blijft gelijk aan de inschatting bij de jaarrekening 2023 (€201.500).

Van Hetenlocatie

De eindprognose van de GREX is gedaald van 336.285 positief (bij vaststelling in de raad van november 2023) naar 247.000 positief (bij jaarrekening 2023) naar 56.000 negatief in de zomeraactualisatie 2024. De kosten voor de sloop (asbestsanering en isolatiekorrels) en archeologie vallen hoger uit en de sanering van een haard met japanse duizendknoop is onvoorzien. De opbrengsten voor de sociale woningen van Woonzorg vallen lager uit omdat die zijn gekwalificeerd als zorgwoningen volgens de grondprijzenbrief. Veel risico's uit de planvoorbereiding (herhuisvestingsvraagstuk kunstenaars, uitwerking maatschappelijke buurtfunctie en de door de PAR gewenste aanpassingen) zijn opgetreden of zijn vervallen. Het resterende risicoprofiel is afgenomen van €250.000 naar €176.000.

Loo

De eerste helft 2024 is gebruikt om samen met betrokkenen in Loo te komen tot een stedenbouwkundig ontwerp voor de locatie. Dit ontwerp werd in juni door het college vastgesteld, waarna de gemeenteraad in juli besloot de grondexploitatie vast te stellen. De prognose van de GREX is (afgerond) €340.000 negatief. Het risicoprofiel betreft €71.800 ten laste van het weerstandsvermogen. Grootste risico's betreffen netcongestie, waterberging en marktontwikkelingen.

Lettele-Oost

In maart 2024 stelde het college van B&W, als vervolg op het ontwikkelperspectief (ruimtelijk kader) het stedenbouwkundig plan Lettele-Oost vast. Aansluitend stelde de gemeenteraad op 17 april de bijbehorende grondexploitatie vast. De prognose van de GREX is (afgerond) €800.000 negatief. Het risicoprofiel betreft €129.000 ten laste van het weerstandsvermogen. Grootste risico's betreffen netcongestie, waterberging en marktontwikkelingen.

Onroerend goed buiten exploitatie

Beheer overige gebouwen en gronden

De portefeuille overige panden en gronden omvat alle panden en gronden welke geen deel uitmaken van de inhoudelijke programma's en (nog) geen onderdeel uitmaken van de projecten die formeel als grondexploitatie zijn aangemerkt. Het gaat daarbij om:

- Te verkopen, slopen of te herontwikkelen panden (tijdelijk bezit) waarvoor de exploitatie niet gedekt wordt vanuit inhoudelijke programma's vanwege geen/ beperkte maatschappelijke functie;
- Verhuurde gronden voor benzineverkooppunten;
- Verhuurde stedelijke en agrarische gronden;
- Gronden waarvoor een erfpachtregeling van toepassing is;
- Gronden welke zijn gerelateerd aan een mogelijke toekomstige grondexploitatie;
- Gronden welke vooralsnog in eigendom zijn gebleven van de gemeente na afronding van een formeel grondexploitatieproject.

Gebiedsontwikkelingen

Gebiedsontwikkeling Keizerslanden

Vanaf 2024 wordt de ontwikkeling van Keizerslanden via Gebiedsmanagement (werkwijze integrale gebiedsontwikkeling) opgepakt. Aanleiding hiertoe is de omvang en complexiteit van de ontwikkelopgave en de sterke samenhang en afhankelijkheden tussen de diverse locatieontwikkelingen. Het Gebiedsprogramma Keizerslanden uit 2020 is vertrekpunt voor de gebiedsontwikkeling.

In 2023 heeft het Rijk een beschikking afgegeven van €15,6 miljoen voor de realisatie van drie grote infrastructurele werken ter versnelling van de woningbouw (de zogenoemde Versnellingsgelden):

Project	Beschikking (Incl. BTW)
Capaciteitsverruiming van Oldenielstraat	€9.729.646
Fiets- en voetgangerstunnel bij winkelcentrum Keizerslanden onder N337	€5.517.937
Reconstructie fietspad Laan van Borgele: tussen N337 en rotonde met Keizer Karellaan	€374.316
Totaal	€15.621.899

Met het door de Raad ingestelde Fonds Infrastructuur wordt voorzien in cofinanciering in dezelfde orde van grootte. De Rijksgelden zijn expliciet geormerkt voor realisatie van de genoemde projecten uiterlijk 2035 (start realisatie van de infrastructurele voorzieningen uiterlijk 31 december 2027). Daarnaast is er de voorwaarde dat in Keizerslanden 1.650 woningen netto worden toegevoegd aan de woningvoorraad, waarvan minstens de helft in de categorie betaalbaar (start laatst te realiseren woning uiterlijk 31 december 2030). Niet alleen om subsidie-technische redenen is het tijdig realiseren van de drie infraprojecten van zeer groot belang. Even zo is het voor de toekomstige bereikbaarheid van de 1.650 extra woningen en het kunnen functioneren van de stad als geheel een absolute voorwaarde.

Het proces van de herijking van de Hoofdwegenstructuur is van grote invloed is op het tijdig kunnen starten en gaan uitvoeren van de drie infraprojecten en het kunnen bouwen van de 1.650 woningen. De vasthouden aan de planning van het proces van herijking Hoofdwegenstructuur is daarmee cruciaal.

De projecten in Keizerslanden die bijdragen aan deze taakstellende woningbouwproductie betreffen:

- Steenbrugge (inclusief flex-wonen)
- Marke Noord
- Ludgeruskwartier
- Oranjekwartier
- Sint Jozef locatie
- Van Heten locatie
- Geertruidentuin
- Boerhaave locatie (sportveld)
- Inbreidingslocaties (Gooszenstraat)

De gebiedsontwikkeling Keizerslanden streeft naar een integratie van de ruimtelijk fysieke ontwikkeling met de sociaal maatschappelijk ontwikkeling. Het betreft dan zaken als zorg-wonen ('ouder worden in de wijk'), onderwijshuisvesting, zorg- en maatschappelijke voorzieningen, gezond bewegen (sportvoorzieningen), etc.

Gebiedsontwikkeling Centrumschil

Vanaf 1 januari 2024 wordt de ontwikkeling van de Centrumschil (inclusief binnenstad en de Kien) via Gebiedsmanagement (werkwijze integrale gebiedsontwikkeling) opgepakt. Aanleiding hiertoe is de omvang en complexiteit van de ontwikkelopgave en de sterke samenhang en afhankelijkheden tussen de diverse locatieontwikkelingen en benodigde infrastructurele maatregelen. Het Gebiedsprogramma Centrumschil uit 2020 is vertrekpunt voor de gebiedsontwikkeling. In 2024 vindt actualisatie plaats van het Gebiedsprogramma door B&W.

In 2023 heeft het Rijk een beschikking afgegeven van €14.5 miljoen (exclusief BTW) voor de realisatie van 8 grote infrastructurele werken en 2 kleinere reconstructies ter versnelling van de woningbouw (de zogenoemde Versnellingsgelden):

Met de door de Raad ingestelde Reserve Bovenplanse Infrastructuur Centrumschil (22 mei 2024) wordt voorzien in cofinanciering in dezelfde orde van grootte. De Rijksgelden zijn expliciet geoormerkt voor realisatie van de genoemde projecten in de periode tussen 2027 en 2035. Daarnaast is er de voorwaarde dat - ook uiterlijk in 2035 - in de Centrumschil (inclusief Tapijtfabriek/Smyrna locatie en Karwei locatie) 1.650 woningen netto zijn toegevoegd aan de woningvoorraad, waarvan de helft in de categorie betaalbaar. Dit sluit aan bij de beoogde doelgroep van het in 2020 vastgestelde Gebiedsprogramma 'de creatieve stedeling centraal'; waarin -aansluitend bij de ambitie, wonen, werken, verjongen- de nadruk ligt op studenten, young professionals en creatieve stedelingen. Voor de Centrumschil ligt de nadruk daarbij op duurzame mobiliteitsontwikkeling. Het gaat om de realisatie van gebouwde mobiliteitshub's (fiets en auto), de aanleg van twee langzaam verkeer verbindingen over de singels, de realisatie van een voetgangerstunnel onder het spoor en het versterken van de langzaam verkeersverbinding Verzetslaan inclusief het weghalen van parkeerplaatsen op maaiveld. Hiermee wordt mobiliteitsruimte gecreëerd voor het toevoegen van extra woningen en daarmee het stimuleren van lopen en fietsen in het gebied. Door het toepassen van het STOMP principe in de zeer centraal bij OV voorzieningen en overige voorzieningen gelegen centrumschil en collectieve parkeeroplossingen te bieden aan de randen van de stad kan het proces van binnenstedelijke verdichting in de compacte stad ondersteund worden. De parkeernormen uit 2013 en de daarmee gemoeide kosten en het gebrek aan ruimte belemmeren de mogelijkheden om in het centrumgebied tot haalbare planvorming te komen. Daarnaast vraagt deze vorm van stedelijk verdichten (hoger bouwen, optoppen, combineren van woon- en werkfuncties) om gezonde, groene buitenruimte voor beweging en ontmoeting. Het proces van de herijking van de Hoofdwegenstructuur en Mobiliteitsplan Binnenstad & Schilwijken is van grote invloed op de haalbaarheid van stedelijke verdichting zoals wordt voorgestaan in de Centrumschil.

De Centrumschil kent twee lopende complexen; Sluiskwartier en Havenkwartier. De te realiseren woningbouwaantallen op deze locaties dragen in beperkte mate bij aan de voor de subsidie benodigde aantallen woningen. De Roto ontwikkelingen zijn 40% van de opgave; ook de overige opgaven moeten worden gerealiseerd op gronden van derden. Het risico van de versnellingsgelden ontstaat op het moment dat de versnellingsgelden worden uitgegeven en de woningbouwproductie achterblijft. Voor de woningbouwproductie zijn we voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkeling van de Roto-locatie. Deze ontwikkeling wordt niet gedaan door de gemeente zelf maar door derden daarmee is de sturing op snelheid van deze ontwikkeling zeer beperkt en daarmee een groot risico voor de versnellingsgelden.

Op 22 mei 2024 heeft de Gemeenteraad ingestemd met het vestigen van het Voorkeursrecht op Haveneiland. We willen hier ruimte bieden voor een tijdelijke en brede mix van functies. De woningbouw in het Havenkwartier is onrendabel en wordt gesteund vanuit middelen van het Rijk; woningbouwimpuls, eerste tranche, 2020. Het Haveneiland is de laatste in de rij. Naar verwachting zal Haveneiland een onrendabele top kennen; afhankelijk van de definitieve mix van

woon, werk, maatschappelijke en culturele functies. In 2025 zal duidelijk worden of tot aankoop overgegaan zal worden van recent aangeboden gronden. De woningen op Haveneiland kunnen bijdragen aan de 1650 woningen ten behoeve van de Toekenningbeschikking specifieke uitkering woningbouw.

Investerings

Inleiding

In deze paragraaf zijn zowel de beleidsuitgangspunten als de meerjarige investeringen zelf opgenomen.

In Deventer maken we onderscheid in de onderstaande investeringen:

- going concern investeringen
- uitbreidingsinvesteringen
- strategische investeringsagenda
- voorportaalijst

In de begroting wordt jaarlijks aan de raad voorgesteld welke projecten de status "groot project" krijgen. Een overzicht hiervan is opgenomen in deze paragraaf.

Beleidsuitgangspunten

Het beleid voor investeringen binnen de gemeente Deventer is gericht op evenwicht tussen ontwikkeling, beleid, programma en geld. Ieder investeringsinitiatief wordt consequent beoordeeld op deze vier elementen. Er kan onderscheid gemaakt worden in verschillende investeringsstromingen:

Investering	Dekking
1 Leidraad grote projecten	Middelen zijn vrijgegeven
2 Going concern	Middelen zijn vrijgegeven Middelen zijn gereserveerd, maar nog niet vrijgegeven.
3 Uitbreidingsinvesteringen	Middelen zijn vrijgegeven Middelen zijn gereserveerd, maar nog niet vrijgegeven
4 Strategische investeringsagenda	Geen volledige dekking beschikbaar in de reserve groei van de Stad, prioritering aangegeven
5 Voorportaal investeringen	Geen dekking, prioritering moet nog gemaakt worden

Leidraad grote projecten

Deze projecten vallen onder de leidraad grote projecten. Het doel van deze leidraad is om heldere, elkaar bindende, afspraken tussen college, raad en ambtelijke organisatie vast te leggen over de positie van de raad bij de grote projecten. Het gaat over afspraken over de momenten waarop de raad in grote projecten wordt geïnformeerd of ter besluitvorming wordt in geschakeld, zodat zij haar kaderstellende en controlerende rol goed kan uitvoeren.

Going concern investeringen

De going concern investeringen vinden hun oorsprong in de reguliere bedrijfsvoering. Vanuit de behoefte of noodzaak om een bepaald product of dienst te blijven leveren, is het van belang dat een vervangingsinvestering wordt gepleegd. Going concern investeringen vinden hun oorsprong vanuit de bestaande dienstverlening. Uitgangspunt is dat deze worden gedekt vanuit de lopende begroting. Aan de going concern investeringen ligt een vervangingssschema ten grondslag. Voor het taakveld verkeer en vervoer is dat bijvoorbeeld het MJOP MIND en voor rioleringen is dat het GRP. Voor ICT is voor vervangingsinvesteringen een Roadmap opgesteld.

Uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen komen voort uit nieuw beleid (producten en diensten) of uitbreiding van bestaand beleid. Daarnaast kunnen deze investeringen voortkomen vanuit een locatie ontwikkeling (grondexploitatie) of uit het raads- en collegeprogramma. Het kan ook gaan om vervangingsinvesteringen waarvoor onvoldoende dekking is binnen de lopende begroting. Voor deze investeringen zijn aanvullende middelen nodig (subsidies, heroverweging). Jaarlijks in de voorjaarsnota wordt een meerjarige investeringsplanning opgesteld. Met dit instrument wordt voor ieder investeringsinitiatief bepaald of er evenwicht is tussen ontwikkeling, beleid, programma en geld en wordt er een rangorde (prioritering) vastgesteld. Tevens worden middelen in de meerjarenbegroting gereserveerd. Via een separaat raadsvoorstel worden deze middelen definitief vrijgegeven. Het is ook mogelijk dat een deel van de gereserveerde middelen via een kwartaalrapportage als een voorbereidingskrediet wordt vrijgegeven.

Strategische investeringsagenda

Deze agenda vertaalt de groei van de stad in de strategische investeringsopgaven die wij daarvoor uitvoeren in de fysieke leefomgeving. Het betreft een nieuw financieel instrument en vormt daarmee onderdeel van het gemeentelijk financiële beleid. Het gaat daarbij met name om gebiedsontwikkelingen / investeringen in de fysieke leefomgeving of om een onrendabele top bij woningbouwlocaties. De totale omvang van dergelijke investeringen is dermate groot

dat het van belang is om ze periodiek en in samenhang te beschouwen. Via de agenda gaan we met de Raad in gesprek om te bespreken hoeveel middelen we moeten en willen sparen om de strategische opgaven de komende jaren uit te kunnen voeren

Voorportaal investeringen

Veel ambities, projecten en wensen zijn opgenomen in het bestuursakkoord en de begroting. Daarnaast zijn er verschillende opgaven, waarvoor op dit moment geen middelen beschikbaar zijn, omdat een andere prioritering is gemaakt.

Leidraad grote projecten

Het college van B en W doet jaarlijks bij de begroting een voorstel aan de raad welke projecten de status van grote projecten kunnen krijgen. De volgende projecten zijn als grote projecten aan te merken:

Projectnaam	Fase
Bedrijvenpark A1	Realisatiefase
Podiumkunsten onder 1 dak	Verkenningfase
De Marke Zuid	Verkenningfase
Slim warmtenet	Realisatiefase
Sportvoorziening Bathmen	Verkenningfase

Going concern investeringen

Op basis van de reguliere begroting wordt hierna een tabel gepresenteerd met verschillende vervangingsinvesteringen volgens de geplande fasering.
(bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	2025	2026	2027	2028	Dekking
ICT	Bedrijfsvoering	Overhead	4.107	2.326	1.496	5.328	Egalisatiereserve DOWR-i
Facilitair	Bedrijfsvoering	Overhead	41	33	33	33	Facilitair
Gemeentelijk rioleringsprogramma (GRP)	Leefomgeving	Riolering	7.690	p.m.	p.m.	p.m.	Rioolheffing
Meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP)	Leefomgeving	Verkeer en vervoer	5.145	p.m.	p.m.	p.m.	MJOP-MIND
Totaal			16.983	2.359	1.529	5.361	

ICT

Op basis van de Roadmap ICT zijn de (vervangings)investeringen voor de komende jaren benoemd. Tijdige vervanging is strikt noodzakelijk vanuit het oogpunt van continuïteit en informatiebeveiliging.

Facilitair

Dit betreft investeringen die verband houden met de thuiswerkregeling als onderdeel van het Toekomst gericht werken

Gemeentelijk Rioleringsprogramma (GRP)

In het vastgestelde GRP 2022-2026 is een indicatieve investeringsparagraaf opgenomen. Deze is in de tabel hierboven vermeld voor de periode 2025-2028. Ten einde de daadwerkelijk investeringsbehoefte in meer detail in beeld te brengen wordt deze meegenomen in de programmering voor het MJOP-MIND. Een MJOP-MIND wordt in beginsel iedere 2 jaar door het college vastgesteld. Het investeringsvoorstel dat hieruit ontstaat wordt aan de raad voorgelegd in de eerstvolgende kwartaalrapportage.

MJOP-MIND 2024-2027

In het MJOP-MIND worden de investeringen die moeten worden gedaan in de openbare ruimte opgenomen. Centrale doelstelling van deze investeringen is om de kapitaalgoederen aan het einde van hun technische of functionele levensduur te vervangen alsmede om investeringen in het verbeteren van de verkeersveiligheid en de functionaliteit van de openbare ruimte. Het gaat om investering in wegen, fietspaden, groen, bruggen en andere civiele kunstwerken. Het MJOP-MIND wordt in beginsel iedere 2 jaar door de raad vastgesteld. Op 17 juli 2024 heeft de raad het MJOP-MIND 2024-2027 vastgesteld (nota 2024-469). De eerste 2 jaren zijn de bedragen en de projecten taakstellend vastgezet; in dit geval voor de jaren 2024 en 2025. De laatste twee jaren, 2026 en 2027, zijn de bedragen en de projecten indicatief vastgesteld. Het investeringsvoorstel dat daaruit ontstaat voor de taakstellende jaren wordt in de eerstvolgende kwartaalrapportage aan de raad voorgelegd.

De bedragen zoals opgenomen in bovenstaande tabel zijn de indicatieve getallen zoals voortgekomen uit het MJOP-MIND 2024-2027. Bij het opstellen van de volgende versies van het MJOP-MIND wordt de daadwerkelijk investeringsbehoefte in beeld gebracht.

Uitbreidingsinvesteringen

Op basis van de geprioriteerde investeringsplanning worden hieronder twee tabellen gepresenteerd met de verschillende investeringsprojecten in deze begrotingsperiode. We maken daarbij onderscheid in investeringen waarvoor de middelen zijn vrijgegeven en investeringen waarvoor de raad middelen heeft gereserveerd, maar waarvoor de middelen nog niet zijn vrijgegeven.

Uitbreidingsinvesteringen waarvoor middelen zijn vrijgegeven (bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Totaal	Raming 2025	Dekking
Nieuwbouw Marke Zuid VMBO school	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	28.913	19.183	Algemene middelen en reserve kapitaalslasten
Buitenruimte Marke Zuid	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	1.400	0	Algemene middelen
Nieuwbouw Marke Zuid Sporthal	Meedoen	Sportaccommodaties	10.657	2.964	Algemene middelen
Nieuwbouw school Lettele (excl kunstgrasveld)	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	2.544	1.781	Algemene middelen
Kunstgrasveld Lettele	Meedoen	Sportaccommodaties	1.200	1.200	Algemene middelen
Kunstgrasvelden	Meedoen	Sportaccommodaties	2.740	2.595	Algemene middelen/reserve buitensport
Sporthal Bathmen	Meedoen	Sportaccommodaties	12.575	2.593	Algemene middelen
Slim Warmtenet	Milieu en klimaat	Milieubeheer	15.329	6.838	Projectexploitatie
Totaal			75.358	37.154	

Nieuwbouw Marke Zuid VMBO-school, buitenruimte Marke Zuid en nieuwbouw Marke Zuid sporthal

Het schoolgebouw de Marke Zuid en de Marke Noord van het Eddy Hillesum Lyceum (VMBO) en de sporthal Keizerslanden zijn aan vervangende nieuwbouw toe. Voor de vervangende nieuwbouw van de school op de Marke Zuid is in totaal €28,9 miljoen in de begroting beschikbaar. In de raming van de school is een bedrag van €1,6 miljoen opgenomen voor een duurzaam gebouw (BREEAM excellent en ENG). Van het krediet voor de nieuwbouw van de school is €3,4 miljoen bedoeld voor de uitbreiding met 1.200m². Deze €3,4 miljoen wordt, zoals eerder besloten, gedekt uit de grondopbrengsten van de toekomstige ontwikkellocaties. Voor het gedeelte van de buitenruimte dat door de gemeente wordt aangelegd is een krediet van €1,4 miljoen beschikbaar. Voor de vervanging van de sporthal is een krediet van €10,7 miljoen plus de bijdrage SPUK Stimulering Sport beschikbaar. In de 2e kwartaalrapportage 2024 is de aanpassing van de bijdrage vanuit de SPUK Stimulering Sport als gevolg van gewijzigde regelgeving verwerkt.

Nieuwbouw school Lettele (excl. kunstgrasveld)

Vanuit het onderwijshuisvestingsprogramma 2021 is een krediet beschikbaar gesteld voor vervangende nieuwbouw van de Sancta Maria school in Lettele. Na vaststelling van de locatie is gestart met de verdere uitwerking van de intentieovereenkomst tussen mijnplein, Kulturhus de Spil en gemeente Deventer. Daarnaast zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en heeft er een participatietraject plaats gevonden met de direct betrokkenen, omwonenden en het dorp. Voor realisering van de nieuwbouw van de school is een krediet van €2,5 miljoen vrijgegeven.

Kunstgrasveld Lettele

Om de nieuwbouw van de Sancta Maria school in Lettele te realiseren op een trainingsveld van VV Lettele is als voorwaarde gesteld dat VV Lettele wordt gecompenseerd met een kunstgrasveld. Na vaststelling van het raadsbesluit (2023-226) zijn ook de afspraken met betrekking tot het kunstgrasveld voor VV Lettele vastgelegd. Voor dit kunstgrasveld is €1,2 miljoen gereserveerd.

Kunstgrasvelden

In verband met veranderende normeringen voor competitiegebruik is ervoor gekozen de renovatie van 4 gemeentelijke kunstgras voetbalvelden uit te stellen naar 2025 en zijn de kunstgrasvelden voor de start van de competitie 2023-2024 gerevitaliseerd. Voor de renovatie op basis van de nieuwe uitgangspunten en kwaliteitseisen in 2025 is een bedrag van €2,6 miljoen gereserveerd.

Sporthal Bathmen

De sporthal De Uutvlog in Bathmen voldoet niet meer aan de accommodatie-eisen van de diverse sportbonden en het NOC-NSF. Hiervoor komt vervangende nieuwbouw. Op 21 december 2022 is het raadsvoorstel sportvoorziening in Bathmen in de gemeenteraad behandeld met een bijbehorende investeringsraming. Deze investeringsraming leidde tot een structureel exploitatietekort op de vastgoedlasten van €175.000. De raad heeft via een amendement het college gevraagd om in de uitwerking van de verkenningsfase alternatieven aan de raad voor te leggen inclusief besparingsmogelijkheden. Bij de Voorjaarsnota 2023 zijn deze alternatieven voorgelegd en is besloten tot een taakstellende besparing van €1,6 miljoen. Hiermee is een krediet van €12,6 miljoen plus de bijdrage vanuit SPUK Stimulering Sport vrijgegeven. In de 2e kwartaalrapportage 2024 is de aanpassing van de bijdrage vanuit de SPUK Stimulering Sport als gevolg van gewijzigde regelgeving verwerkt.

Slim Warmtenet

In de raadsvergadering van 22 mei 2024 is het voorstel "Vervolg realisatie, kredietverlening en voorbereiding oprichten warmtebedrijf Slim Warmtenet Zandweerd" behandeld. De raad heeft op grond van de vastgestelde projectexploitatie een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor de verdere realisatie van fase 1 van het SWZ van €15,3 miljoen

Uitbreidingsinvesteringen waarvoor middelen zijn gereserveerd maar nog niet vrijgegeven (bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Totaal	Raming 2025	Dekking
Herinrichting triple B-pleinen	Leefomgeving	Verkeer en Vervoer	3.000	1.000	Algemene middelen
De Scheg ijsbaan	Meedoen	Sportaccommodaties	4.000	4.000	Algemene middelen
Tijdelijke uitbreiding Kei13	Jeugd en Onderwijs	Onderwijshuisvesting	981	0	Algemene middelen
Vervangende nieuwbouw Kindcentrum Zwaluwenburg inclusief gymzalen	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	8.136	0	Algemene middelen
Vervangende nieuwbouw VSO Deventer	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	7.659	3.829	Algemene middelen
Vervangende nieuwbouw Colmschaterenk inclusief gymzaal	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	7.518	2.506	Algemene middelen
Cultuur Huisvesting	Cultuur	Cultuur	24.800	0	Algemene middelen
Verduurzaming Vastgoed			6.000	1.000	Algemene middelen
Totaal			62.094	12.335	

Herinrichting Triple B-pleinen

In de begroting 2024-2027 is een bedrag van € 3 miljoen gereserveerd om voor elk van de triple B pleinen een passend plan te maken, alsmede een basis voor realisatie te leggen. Deze reservering gaat uit van een indicatief bedrag van € 1 miljoen per plein.

De Scheg ijsbaan

De Scheg, een belangrijke voorziening in de stad, is 30 jaar oud en dringend toe aan groot onderhoud en verduurzaming. Vooruitlopend op de toekomstvisie is voor de renovatie van de ijsbaan bij de Voorjaarsnota 2023 een bedrag van €4 miljoen gereserveerd. In het voorjaar 2024 is door de raad de toekomstvisie vastgesteld. (zie de voorportaalijst).

Tijdelijke Uitbreiding Kei13

Voor tijdelijke uitbreiding van Kei13 is een bedrag van €981.000 gereserveerd.

Vervangende nieuwbouw Kindcentrum Zwaluwenburg inclusief gymzalen

Het Zwaluwenburg is sterk verouderd (ruim 40 jaar oud) en twee van de schoolgebouwen staan leeg. Er wordt op dit moment gewerkt aan een huisvestingsvisie voor het gehele gebouw. Voor het realiseren van nieuwbouw voor de school Kindrijk en twee gymzalen is in totaal een bedrag van €8,1 miljoen gereserveerd.

Vervangende nieuwbouw school VSO Deventer

De locatie Driehoek Snippeling is aangewezen als nieuwbouwlocatie voor VSO Deventer. Na sanering van de japanse duizendknoop en het bouwrijp maken van de grond kan naar verwachting in 2025 gestart worden met de bouw. Voor het realiseren van een schoolgebouw voor VSO Deventer is een bedrag gereserveerd van €7,7miljoen.

Vervangende nieuwbouw Colmschaterenk en gymlokaal

Dit verouderde schoolgebouw is nog slechts gedeeltelijk in gebruik. Met vervangende nieuwbouw voor de nog noodzakelijke m²'s kan de leegstand worden teruggebracht. Hiervoor is een bedrag van €7,5 miljoen gereserveerd.

Cultuur huisvesting

Met het raadsbesluit van december 2023 (2023-903) is opdracht gegeven de verkenningsfase van Podiumkunsten onder één dak te starten met als projectdoel een toekomstbestendige huisvesting en exploitatiemogelijkheden van de gesubsidieerde podiumkunsten in de gemeente Deventer, die meerwaarde creëert voor een divers publiek en voor het culturele veld, passend binnen de kaders van Cultuur, Vastgoed, Omgeving en Financiën, zoals uiteengezet in het initiatiefdocument. Deze verkenningsfase moet nog starten. Daarmee zijn de separate grote projecten voor realisatie van De Nieuwe Keizer en Burgerhaven beëindigd. Voor de realisatie van een mogelijke investering is een reservering gemaakt van in totaal €24,8 miljoen.

Verduurzaming Vastgoed

De ambities uit het bestuursakkoord en de kadernota vastgoed zijn uitgewerkt in de portefeuillestrategie verduurzaming, welke de raad in 2023 heeft vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft bij de verduurzaming van vastgoed en ons conformeren aan de klimaatwetdoelstellingen om in 2030 55% CO₂-reductie gerealiseerd te hebben met ons vastgoed en in 2050 een nagenoeg energie neutrale vastgoedportefeuille te hebben. Nieuw te bouwen gebouwen zullen maximaal energiezuinig gerealiseerd worden zodat deze voldoen aan ENG (Energie Neutraal Gebouw). Gebouwen die worden gerenoveerd worden gelijktijdig zo energiezuinig mogelijk gemaakt, bij voorkeur op ENG. De klimaatwetdoelstellingen zijn gericht op energiebesparingen en CO₂-reductie. Maar verduurzaming is meer. Zo gaat het ook over te nemen maatregelen met betrekking tot klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en circulariteit. De portefeuillestrategie geeft ook aan hoe wij hiermee omgaan. Voor de verduurzaming vastgoed zijn nog niet alle benodigde middelen opgenomen in de begroting, de middelen die wij nog moeten reserveren zijn genoemd op de voorportaalijst. In 2025 gaan wij voor de geprioriteerde gebouwen een haalbaarheidsonderzoek doen naar te nemen verduurzamingsmaatregelen. Dit wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, zodat de gereserveerde middelen vrijgegeven kunnen worden.

Strategische investeringsagenda

Inleiding

Op 22 mei heeft de raad besloten de strategische investeringsagenda te hanteren als financieel instrument. Bij de voorjaarsnota heeft de raad een amendement aangenomen om de uitwerking, prioritering en spelregels nader met elkaar af te spreken. Na vaststelling van de begroting 2025 vindt dit gesprek plaats. Dit betekent dat bij de begroting onderstaande ter kennisgeving wordt aangeboden aan de raad en dat de vaststelling plaats vindt na het bespreken van de spelregels en dat de vaststelling plaatsvindt naar verwachting bij de voorjaarsnota 2025. Bij een deugdelijke financiële huishouding hoort een goede balans tussen de langjarige opgaven in de fysieke leefomgeving enerzijds, en een langdurige consistent financieel beleid ten aanzien van schuldpositie anderzijds. De agenda biedt inhoudelijk en financieel inzicht in de investeringsprojecten vanaf initiatief / ambitie tot realisatie. De strategische investeringsagenda heeft een tijdhorizon van 0-20 jaar. Voor de uitvoering van de agenda zijn er financiële middelen nodig. Dit kunnen incidentele middelen zijn om aan de voorkant de lasten te dekken, maar vraagt ook om structurele middelen om kapitaallasten te dekken.

Groei van Deventer

Een strategische investeringsagenda biedt inhoudelijk en financieel inzicht in de investeringsprojecten, vanaf initiatief/ ambitie tot realisatie, hiermee beoordelen we of de gemeente voldoende financiële mogelijkheden heeft om uitvoering te geven aan de strategische opgaven. Deze opgaven zijn gekoppeld aan de groei van de stad en dorpen. Deventer groeit de komende jaren met 600 woningen per jaar. Dat heeft gevolgen voor de leefomgeving en vraagt om grote investeringen. Belangrijke visies daarbij zijn de visie Deventer 2040, de omgevingsvisie inclusief de gebiedsprogramma's (o.a. Centrumschil en Keizerslanden) en kerninstrumenten. Het gaat om fysieke investeringen die leiden tot uitbreiding van onze materiële vaste activa. Via de strategische Investeringsagenda brengen we inzicht en overzicht aan in de toekomstige investeringsvraag en beoordelen we of de gemeente voldoende financiële mogelijkheden heeft om uitvoering te kunnen geven aan de strategische opgaven. Via de agenda gaan we met de Raad in gesprek om te bespreken hoeveel middelen we moeten en willen sparen om de strategische opgaven de komende jaren uit te kunnen voeren. Daarbij blijven we de balans zoeken tussen de lopende begrotingszaken en de toekomstige investeringen.

Waarom een strategische investeringsagenda?

Bij een deugdelijke financiële huishouding hoort een goede balans tussen de langjarige opgaven in de fysieke leefomgeving enerzijds, en een langdurig consistent financieel beleid ten aanzien van schuldpositie anderzijds.

De veelheid en de omvang van de projecten in combinatie met de financiële onzekerheid en de uitvoeringskracht van de organisatie vragen om een langjarige en brede afweging. De noodzaak wordt groter nu het Rijk gemeenten onvoldoende middelen geeft om taken naar behoren uit te voeren en nog steeds voornemens is om de korting op het gemeentefonds vanaf 2026 te laten staan. Dit vraagt om slimme combinaties, extern geld, prioritering en uiteindelijk keuzes maken.

Daarom is het nodig om niet alleen de opgaven te vertalen in de benodigde financiële middelen, maar ook om te weten waar in de toekomst belangrijke bestuurlijke keuze momenten liggen en waar investeringsbeslissingen moeten worden genomen. De investeringsagenda heeft daarmee een lange termijn focus en dient als input voor investeringsplanningen en meerjarenramingen.

De Strategische Investeringsagenda is een nieuw financieel instrument en heeft naast het zijn van een sturingsinstrument als doel te sparen voor toekomstige investeringen, hierdoor ontstaat er meer financiële continuïteit en stabiliteit om uitvoering te geven aan de langjarige investeringsopgaven. Tevens komt de gemeente daarmee ook beter in positie als andere partijen in de stad willen investeren. Door te beschikken over budgetruimte kunnen we slagvaardiger inspelen op de dekkingsmogelijkheden van provincie, Rijk of Europese Fondsen.

Het hebben van een Investeringsbudget biedt kansen om een rijksbijdrage te verkrijgen in ontwikkelingen die we zelf ook willen, maar betekent ook dat de gemeente zelf in de ontwikkeling moeten bijdragen. Daarvoor kunnen we de budgetruimte gebruiken van de Strategische investeringsagenda.

Kader

De Strategische investeringsagenda biedt inhoudelijk en financieel inzicht in de investeringsprojecten, vanaf initiatief/ ambitie tot realisatie. De strategische investeringsagenda heeft een tijdhorizon van 0 – 20 jaar.

Voor de uitvoering van de strategische investeringsagenda zijn er financiële middelen nodig. Dit kunnen incidentele middelen zijn om aan de voorkant de lasten te dekken, maar vraagt ook om structurele middelen om kapitaallasten te dekken.

- Voor de Strategische Investeringsagenda gelden de volgende voorwaarden:
  - De investering moet gekoppeld zijn aan benodigde nieuwe voorzieningen die voortkomen uit de groei van Deventer. Denk hierbij aan de omgevingsvisie (huidig of toekomstig) of aan de visie Deventer 2040, het Integraal Huisvestingsplan Plan (onderwijs);
  - Het moet gaan om fysieke investeringen, leidend tot uitbreiding van onze materiële activa^[1];
  - Met een minimale omvang van €1 miljoen;
  - Ook voor projecten met co-financiering vanuit gemeente (niet strikt noodzakelijk)
  - Onrendabele top grondexploitaties^[2]

- Wat valt er niet onder:
  - Grondexploitaties vallen erbuiten, tenzij sprake van een onrendabele top
  - Bedrijfsvoeringsonderdelen (ICT)
  - Vervangingsinvesteringen
  - Nieuwe beleidswensen, anders dan onder 1-4 genoemd
  - Groot onderhoud (in de openbare ruimte of aan gemeentelijk vastgoed)
  - Volume- en prijsgroei gekoppeld aan de sociale en maatschappelijke opgaven, denk aan kosten jeugdzorg ,kosten voor (hulpmiddelen) Wmo.

---

^[1] Onder materiële vaste activa worden de bezittingen van een bedrijf verstaan waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. voorbeelden van materiële vaste activa zijn: grond, woningen, huisvesting onderwijs, weg- en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen, machines, installaties en apparatuur.

^[2] Wanneer de publieke investeringen die nodig zijn groter zijn dan de potentiële opbrengsten door verkoop van grond of kostenverhaal bij private partijen ontstaat er een onrendabele top.

Aanpak en uitvoering

Het voornemen is om de strategische investeringsagenda verder te verbeteren en jaarlijks te herijken gekoppeld aan de begrotingscyclus (bij de voorjaarsnota / perspectiefnota en begroting). Op basis van deze inzichten kan dan worden beoordeeld of de investeringsruimte moet worden aangevuld om uitvoering te kunnen geven aan de strategische opgaven.

De investeringsprojecten vinden pas doorgang nadat de raad hierover heeft besloten op basis van afzonderlijke raadsvoorstellen.

De Strategische Investeringsagenda is daarmee een dynamisch instrument. Er wordt jaarlijks bij de perspectiefnota en / of begroting inzichtelijk gemaakt :

1. Welke projecten op de Investeringsagenda (blijven) staan
2. Welke projecten kunnen worden toegevoegd omdat ze voldoen aan het kader
3. Welke projecten worden afgevoerd omdat ze in het afgelopen jaar in uitvoering zijn genomen en waarvoor krediet is aangevraagd en beschikbaar gesteld bij de raad.
4. Of er voldoende financiële dekking is voor alle projecten of dat er geprioriteerd moet worden

Bij deze jaarlijkse actualisatie beslist de raad vervolgens over de projecten die op de strategische Investeringsagenda staan en de eventuele prioritering van de projecten als de uitvraag het beschikbare budget overstijgt.

[1] Onder materiële vaste activa worden de bezittingen van een bedrijf verstaan waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. voorbeelden van materiële vaste activa zijn: grond, woningen, huisvesting onderwijs, weg- en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen, machines, installaties en apparatuur.

[2] Wanneer de investeringen (bijv. in woningbouwlocaties) groter zijn dan de potentiële opbrengsten door verkoop van grond of kostenverhaal bij private partijen ontstaat er een onrendabele top.

SIA Categorie A, B en C

De investeringen op de SIA zijn onderverdeeld in 3 categorieën:

- Categorie A Investerings: termijn 0-3 jaar
- Categorie B Investerings: termijn 3-10 jaar
- Categorie C Overig: lange termijn > 10 jaar, pm posten

De dekking wordt gegeven door bijdragen (van derden), de reserve Versnellingsgelden en de nieuwe reserve SIA / groei van de stad. Vervolgens wordt duidelijk waar nog middelen t/m 2028 benodigd zijn.

(bedragen x €1.000)

Categorie A Investerings (termijn 0-3 jaar)	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	Benodigd t/m 2028
1. Centrumschil (versnellingsgelden)	29.082	-14.541	-14.541	0	0
2. Keizerslanden (versnellingsgelden)	27.764	-13.882	-13.882	0	0
3. Onrendabele top Wechelerhoek	ntb				ntb
4. CS Herontwikkeling industriële gebieden - haveneiland	ntb				ntb
5. Stad aan de IJssel: IJselfront Noord	3.000				3.000
Totaal Investerings Categorie A	59.846	-28.423	-28.423	0	3.000

(bedragen x €1.000)

Categorie B Investerings (geen kredietaanvraag, beperkt/geen dekking termijn 3-10 jaar)	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	Benodigd t/m 2035
1. Poort van Deventer	12.090	-200			11.890
2. CS: Agenda binnenstad	13.000	-1.000			12.000
3. CS: Woningbouw onrendabele top	ntb			ntb	
4. CS: Versterken groen/blauwe schil Senzora Sluiskwartier	2.000				2.000
5. CS: Spoorzone Deventer	ntb			ntb	
6. Onderzoek toekomstig bedrijventerrein	ntb			ntb	
Totaal Investerings Categorie B	27.090	-1.200	0	0	25.890

(bedragen x €1.000)

Categorie C Overig (geen kredietaanvraag, geen dekking lange termijn, pm posten)	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	Benodig na 2035
1. Programma Fiets	56.000	0			56.000
2. (Nieuwe) Onderwijshuisvesting	21.928				21.928
3. 3e IJsselbrug	300.000				300.000
4. Vergroten capaciteit sluiscomplex	73.000				73.000
Totaal Investerings Categorie C	450.928	0	0	0	450.928

Toelichting SIA Categorie A

A1. Centrumschil versnellingsgelden	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	t/m 2028
Realisatie mobiliteitshub de Kien	5.370	-2.685	-2.685	0	0
Realisatie 2 bruggen over de singel	3.338	-1.669	-1.669	0	0
Gebouwde fietsvoorziening binnenstad	2.150	-1.075	-1.075	0	0
Reconstructie Handelskade	4.300	-2.150	-2.150	0	0
Reconstructie Brinkgreverweg	160	-80	-80	0	0
Maatregelen speedpadelac	214	-107	-107	0	0
Versterken fiets- en voetgangerstunnel Verzetslaan	4.580	-2.290	-2.290	0	0
Mobiliteitshub Roto	1.764	-882	-882	0	0
Voetgangerstunnel Voorstad onder spoor	7.202	-3.601	-3.601	0	0
Totaal	29.078	-14.539	-14.539	0	0

A1.Gebiedsprogramma Centrumschil

Op basis bestaande beleidskaders is het gebiedsprogramma Centrumschil opgesteld. De centrale ambitie is om Deventer in 2030 de meest aantrekkelijke woonstad in Nederland voor creatieve stedelingen te laten zijn. Het opwaarderen en versterken van het gemengde woonmilieu in en rondom de binnenstad biedt Deventer kansen om zich landelijk te profileren. Deventer heeft hier goud in handen door een relatief grote omvang van te transformeren gebieden. Deze gebieden zijn vaak oude industriële complexen of de 'oude' werklocaties van maatschappelijke voorzieningen. Deze locaties bieden de kans om nieuwe (gemengd) stedelijke milieus te creëren met een mix van wonen, werken en voorzieningen, waarbij het accent per gebied kan verschillen. Deze locaties zijn relatief dichtbij het centrum en het station en zijn hierbij in trek door hun veelheid aan stedelijke voorzieningen en goede fietsroutes naar centrum en buitengebied. Voor de benodigde 1650 woningen (waarvan 50% betaalbaar) voor 2030 zijn investeringen in collectieve hoogwaardige openbare ruimte en alternatieve parkeervoorzieningen (collectief, gestapeld) noodzakelijk. Tevens kennen de woningbouwplannen (eigen grondexploitaties en/of particuliere initiatieven veelal een onrendabele top als gevolg van het mengen van functies en toevoegen van voorzieningen.

Het bijgestelde gebiedsprogramma omvat een uitvoeringsprogramma van bijna €65 miljoen. Hierin zijn projecten opgenomen die ondertussen in uitvoering zijn en worden bekostigd vanuit de gehonoreerde subsidieaanvraag voor de woningbouwimpuls (WBI tranche 1). Een groot deel van de benodigde infrastructurele maatregelen wordt bekostigd uit de WokT middelen van het Rijk ('Versnellingsgelden') en de gemeentelijke co-financiering (totaal circa €30 miljoen openbare ruimte).

De volgende investeringsblokken resteren:

- Agenda Binnenstad;
- Herontwikkeling industriële gebieden - Haveneiland;
- Spoorzone Deventer
- Versterken groen/blauwe Schil (Senzora/Sluiskwartier)

Gebiedsontwikkeling Centrumschil

Binnen de gebiedsontwikkelingen van de Centrumschil zijn meerdere investeringen nodig om te komen tot een volwaardige ontwikkeling. Aanvullende investeringen zijn daarom benodigd vanuit de gemeente voor ontsluiting en ontwikkeling van het stationsgebied alsmede de inrichting van de openbare ruimte tussen het plangebied van Senzora en Sluiskwartier. Deze investeringen kunnen niet worden gedekt vanuit lopende grondexploitaties, versnellingsgelden, dan wel verhaald worden op derden. De investeringen worden voor 2026 ingeschat op circa €2,1 miljoen. De transformatieplannen in de binnenstad gericht op het versterken van de woonfunctie op prominente plekken zoals de KPN locatie, Scapinolocatie, Broederenplein zullen naar verwachting in de toekomst ook aanvullende middelen vragen om de gewenste kwaliteit van de gebouwen en de omliggende openbare ruimte te transformeren. Naar verwachting is hier een reservering van €1 miljoen noodzakelijk.

Raamwerk openbare ruimte

Om er voor te zorgen dat er bij de realisatie van de diverse (woning)bouwopgaven en infrastructurele opgaven straks een samenhangende, prettige, duurzame en gezonde openbare ruimte ontstaat, is het noodzakelijk dat voor het gehele gebied goed wordt bekeken met welke visie we de omliggende openbare ruimte/fysieke leefomgeving straks gaan (her)inrichten. In het raamwerk worden al deze verbanden tussen, bebouwd en onbebouwd gelegd en bouwen we gezamenlijk aan een gebiedsontwikkeling die aansluit op de bestuurlijke ambities van de gemeente Deventer. Een openbare ruimte inclusief boven- en ondergrondse infrastructuur, parkeeropgaven, groeninrichting, waterhuishouding, openbare verlichting, klimaat, klimaat en sociale en recreatieve ontmoeting en beleving.

(bedragen x €1.000)

A2. Keizerslanden versnellingsgelden	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	t/m 2028
Capaciteitsverruiming van Oldenielstraat	17.778	-8.889	-8.889		
Fiets- en voetgangerstunnel bij WC Keizerslanden onder N337	9.352	-4.676	-4.676		
Reconstructie fietspad Laan van Borgele	634	-317	-317		
Totaal	27.764	-13.882	-13.882	0	0

Gebiedsontwikkeling Keizerslanden

Keizerslanden is een grote en belangrijke woonwijk in de na-oorlogse wijken van Deventer. Op diverse deellocaties kunnen de komende jaren woningen gebouwd worden of geherstructureerd worden. Naast het investeren in woningbouw vraagt dit ook om investeringen in de kwaliteit van de leefomgeving, voorzieningen, herstructurering / transformatie van bestaande buurten. Hier is een gebiedsprogramma voor opgesteld.

Raamwerk openbare ruimte

Om het gebied Keizerslanden een goede impuls te geven is een raamwerk voor de gehele openbare ruimte nodig. In dit raamwerk komen alle onderdelen van die openbare ruimte bij elkaar; zoals boven- en ondergrondse infrastructuur, parkeeropgaven, groeninrichting (recreatie en ecologie), klimaat en biodiversiteit waterhuishouding, hittestress, klimaat, gezondheid, sociale en recreatieve ontmoeting en beleving. De relatie tussen; bebouwd en onbebouwd, wonen, bedrijven, maatschappelijke functies en de hoofdwegenstructuur, dient hierin duidelijk gelegd te zijn. Dit raamwerk geeft richting aan de inrichting van de openbare ruimte voor de diverse geplande (woning)bouwprojecten in het gehele gebied en tevens geeft deze aan waar nog opgaven voor de nabije toekomst liggen.

(bedragen x €1.000)

A3. Onrendabele top groei Deventer uitleglocaties	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	t/m 2028
Onrendabele top woningbouw Wechelerhoek	ntb				
Zandweteringspark Wechelerhoek					
Bereikbaarheidsmaatregelen Wechelerhoek					
Onrendabele top woningbouw					

Wonen, werken en verjongen

Vanuit het traject wonen, werken en verjongen wordt het scenario 'Versterken arbeidsmarkt en verjongen' uitgewerkt. Niet alle woningontwikkelingen zijn rendabel. Om onze ambities waar te maken en ook voldoende woningen betaalbaar te hebben voor jongeren en sociale doelgroepen, zullen we bereid moeten zijn bij te dragen in onrendabele toppen van ontwikkelingen. Tevens zien we in de Centrumschil ook een toenemende behoefte aan maatschappelijke voorzieningen ontstaan, naast voldoende ruimte voor wonen en werken. De omvang van de benodigde investeringen wordt op een later moment bepaald. De raad heeft op twee gebieden een voorkeursrecht gevestigd. Het voorkeursrecht geeft de gemeente het recht om als eerste een stuk grond te kopen als de eigenaar van plan is om te verkopen. Dit zijn de gebieden Haveneiland en Wechelerhoek.

Wechelerhoek

Vorig jaar heeft er een brede verkenning plaatsgevonden naar de kansrijkheid van de ontwikkeling van Wechelerhoek. Uit de financiële verkenning is naar voren gekomen dat voor een ontwikkeling van de Wechelerhoek investeringen vanuit de gemeente nodig zijn om de onrendabele top van de woningbouwontwikkeling af te kunnen dekken. Voor een aanzienlijk deel is de onrendabele top het gevolg van de ambitie om 70% van de woningen in het betaalbare segment te realiseren.

(bedragen x €1.000)

A4. CS Herontwikkeling industriële gebieden - haveneiland	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	t/m 2028
Onrendabele top woningbouw Haveneiland		ntb			

Herontwikkeling industriële gebieden - Haveneiland

Deventer biedt kansen voor een uniek vestigingsklimaat, met de ligging aan de IJssel en de nabijheid van de binnenstad als aantrekkelijke en inspirerende werkomgeving. Het Havenkwartier en het Rotokwartier vormen de schakel tussen de binnenstad en groot Bergweide, hier bieden we ruimte voor meer stedelijkheid en een brede mix van functies. De woningbouw in het Havenkwartier is onrendabel en wordt gesteund met middelen vanuit het Rijk (1e tranche woningbouwimpuls). Bij de herijking Groot Bergweide is voorgesteld het haveneiland te ontwikkelen in co-creatie met ondernemers. Toch zal de ontwikkeling van het Haveneiland een onrendabele top kennen. Ongeacht de uitkomst van verdere samenwerking, zijn om de ontwikkeling van het gebied Haveneiland te versnellen investeringen nodig.

Begin januari is, op verzoek van B&W, versneld naar de mogelijke uitwerking van het Haveneiland gekeken door het Gebiedsteam Centrumschil.

Daaropvolgend is door het college het voorkeursrecht gevestigd op de diverse locaties binnen het Haveneiland. Op basis van de eerste uitgangspunten en aannames heeft een verkenning plaatsgevonden naar het financiële resultaat en de benodigde investering van deze gebiedsontwikkeling. Uit deze verkenning is naar voren gekomen dat voor een ontwikkeling van het Haveneiland extra middelen vanuit de gemeente nodig zijn om de onrendabele top van de woningbouwontwikkeling/openbare ruimte af te kunnen dekken.

Onrendabele top A3 Wechelerhoek en A4 Haveneiland

Op basis van de verkenning van voorlopig programma's en het grondgebruik zijn middelen benodigd voor beide projecten. Uiteraard gaat deze prognose in dit stadium uit van kengetallen en aannames ten aanzien van de potentiële verwervingen. Voor beide projecten samen is een eerste grove inschatting dat er €10 miljoen benodigd is voor de onrendabele toppen.

De plannen moeten nog nader vormgegeven worden, kosten en opbrengsten kunnen in een later stadium gedetailleerd uitgewerkt worden en ook toekomstige conjuncturele schommelingen zijn van invloed op het resultaat.

(bedragen x €1.000)

A5. CS Stad aan de IJssel: IJselfront Noord	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	t/m 2028
Stad aan de IJssel: IJselfront Noord	3.000				3.000

IJselfront Noord

De komende jaren is de infrastructuur binnen het IJselfront, onder te verdelen in Noord (Rembrandtkade en omgeving), Centrum (Welle-Kapjewelle) en Zuid (Zutphenseweg en omgeving), toe aan een opwaardering. Met enige regelmaat worden hier vragen over gesteld door bewoners, raadsleden, de fietsersbond en ander stakeholders in onze stad met betrekking tot de inrichting en het beheer/onderhoud van dit gebied.

Op 10 juli 2024 heeft de raad een motie aangenomen om IJselfront Noord de hoogste prioriteit te geven en hiervoor €3 miljoen te gaan reserveren.

Toelichting SIA Categorie B

(bedragen x €1.000)					
B1. Poort van Deventer	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	t/m 2028
Infrastructurele maatregelen					
Aanleg verbindende infrastructuur tussen Teugseweg en Zutphenseweg en verplaatsen hoofdaansluiting Gasfabriek	3.700	-200			3.500
Terugbrengen van de Zutphenseweg ten noorden van de Hanzeweg tot 2 x 1 rijstrook	1.500				1.500
Versterken fietsnetwerk / aanleggen fietspad over de dijk	450				450
'Slimme Knip' Zweedsestraat	300				300
Verplaatsen tankstation en gebied stadsentree	640				640
Aanleg voet- en fietsverbinding over het water	-				
Aanleg extra rijstrook Deventer richting A1 (deels uitgevoerd, overig niet noodzakelijk)	-				
Totaal infrastructurele maatregelen	6.590	-200	0	0	6.390
Hoogwaardig openbaar vervoer					
Transferium	2.500				2.500
Hoogwaardig openbaar vervoer verbinding	3.000				3.000
Busbanen					
Totaal infrastructurele maatregelen	5.500	0	0	0	5.500
Totaal	12.090	-200	0	0	11.890

B1. Poort van Deventer

Innovatie en toekomstbestendigheid zijn belangrijke onderdelen van het ondernemerschap dat we overal in het werklandschap tegenkomen. Langs het eerste deel van het Hanzetracé (komende vanaf de A1) bevinden zich onze bedrijventerreinen. Het totale gebied omvat één van de grootste aaneengesloten bedrijventerreinen in Oost-Nederland. Hier is een mix van grootschalige en diverse functies aanwezig.

Infrastructuur rondom Poort van Deventer

De Poort van Deventer vormt dé toegangspoort naar Deventer. Het gebied biedt ruimte aan economische activiteit, maar kent ook een sterke landschappelijke kwaliteiten. De gemeente wil de economische kwaliteit in het gebied een impuls geven en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied toegankelijk maken. Zowel voor autoverkeer, maar misschien meer nog wel voor langzaam verkeer.

In dit voor Deventer belangrijke gebied als stadsentree en werkgebied zijn veel ontwikkelingen die elkaar kunnen versterken. Langs het eerste deel van het Hanzetracé (komende vanaf de A1) bevinden zich onze bedrijventerreinen, en de ontwikkelingen van S/Park, de gasfabriek en de Akzo samen met het Hartenaasje zijn verbonden met de “Centrumschil” via de Zutphenseweg/Mr de Boerlaan en de Handelskade. Behalve een visie op dit gebied vanuit economisch perspectief is ook de ruimtelijke kwaliteit en samenhang van dit gebied van belang voor de uitstraling van Deventer omdat deze verkeersroute onderdeel is van de entree van de stad uit het zuiden. De kwaliteit ervan doet ertoe en moet in samenhang bekeken worden. Vanzelfsprekend is er samenhang met de onderstaande punten (Poort van Deventer, Hoogwaardig Openbaar vervoer, verbetering infrastructuur poort van Deventer) De verkeersader Zutphenseweg in het gebied Poort van Deventer vormt een belangrijke schakel binnen het verkeersnetwerk van Deventer en is in de spitsen het drukste wegvak van Deventer. Plannen om het gebied te transformeren hebben niet alleen impact op de (auto)bereikbaarheid van de Poort van Deventer, maar ook op die van de hele stad. Voor de ontwikkeling van de stad als geheel is het van belang dat de verkeerskundige structuur wordt verbeterd zodat Deventer aantrekkelijk blijft, zowel voor bewoners en bezoekers van de stad als voor huidige en toekomstige bedrijven. Het kruispunt tussen de Zutphenseweg en de Visbystraat/Teugseweg zit in de huidige situatie tijdens de spitsperiodes al aan zijn maximumcapaciteit. Hierdoor ontstaat regelmatig filevorming. Daarom zijn nieuwe economische ontwikkelingen in de Poort van Deventer, die leiden tot een grote toename van verkeersbewegingen, zonder ingrepen niet mogelijk. Bij een toename van verkeer versterkt dit effect en nemen opstoppingen voor het kruispunt in aantal en intensiteit toe. Om de stad op lange termijn bereikbaar te houden, is het noodzakelijk infrastructuur in te grijpen. Er zijn verkeerskundige deelprojecten in en om het gebied uitgewerkt, die het verkeerskundig systeem als geheel flexibeler maken en capaciteit toevoegen voor alle vervoersstromen. Deze deelprojecten creëren bovendien economische kansen in het gebied.

Deze maatregelen zijn ook op effectiviteit onderzocht. Conclusie uit dit onderzoek was dat een combinatie van deze maatregelen, met uitzondering van de slimme knip in de Zweedsetraat, leiden “tot een robuust stedelijk verkeersnetwerk”. Tevens passen deze maatregelen goed binnen het dakpanprincipe, dat de gemeente Deventer binnen de Omgevingsvisie hanteert.

Hoogwaardig Openbaar Vervoer

Centraal hierbij staat de as (Zutphenseweg, Mr. H.F. de Boerlaan, Handelskade). De gebiedsontwikkelingen in de Centrumschil zijn allemaal gerelateerd aan deze as. Vanwege de kennisintensieve bedrijven die aan deze as liggen, noemen we deze as ook wel de Kennis-as. Deze as had in het verleden een pure verkeersfunctie. Meer en meer zal de Kennis- as zich ontwikkelen naar een hoogwaardige openbaar vervoer functie. Hiervoor zijn investeringen nodig. Er worden twee grote investeringen voorzien:

- Transferium €2,5 miljoen;
- Hoogwaardig openbaar vervoer verbinding €3,0 miljoen;
- Busbanen.

De kosten zijn sterk afhankelijk van de definitieve planvorming.

(bedragen x €1.000)

B2. CS Agenda binnenstad	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2028
Masterplan verlichting	2.000				2.000
Stad aan de IJssel Midden en Zuid	7.000				7.000
Herinrichting Broederenplein	2.000			-1.000	1.000
Fietsvoorzieningen	2.000				2.000
Totaal Agenda binnenstad	13.000	0	0	-1.000	12.000

B2. Agenda binnenstad

Bewoners en bezoekers zoeken in de binnenstad sfeer en beleving. Hiervoor zijn onmisbare ingrediënten: een onderscheidend en verrassend aanbod van winkels, horeca, culturele en toeristisch/recreatieve voorzieningen, een aangename ambiance en activiteiten. Daarbij zijn kwaliteit en uitstraling een voorwaarde. Het merendeel van deze ingrediënten is in Deventer ruim voor handen: het monumentale karakter van de binnenstad, het relatief grote aanbod van winkels met een 'couleur locale', de karakteristieke inrichting van de openbare ruimte en landelijk bekende evenementen zoals 'Deventer op stellen', het 'Dickens festijn' en de boekenmarkt. De binnenstad zal de komende jaren een transformatie moeten ondergaan van 'place to buy' naar 'place to be'. In de agenda binnenstad zijn diverse investeringsprojecten opgenomen:

- Masterplan Verlichting: €2,0 miljoen;
- Stad aan de IJssel zie ook IJsselfront: €10,0 miljoen (Entrees en Welle met stadsbalkons);
- Herinrichting Broederenplein: €2,0 miljoen;
- Fietsvoorzieningen (parkeren, routing en verhuur): €2,0 miljoen.

B2.2 Stad aan de IJssel

De binnenstad grenzend aan de IJssel is het imagobepalende beeld van Deventer. Binnen de Agenda binnenstad, waarbij de binnenstad de komende jaren een transformatie moet ondergaan van 'place to buy' naar 'place to be' is het project Stad aan de IJssel opgenomen als toekomstige investering. Synchroon aan dit project loopt het al enkele jaren geleden genomen besluit om de Welle verkeersluw te maken en is er het voornemen om deze locatie in te richten als een boulevard waar men kan verblijven, flaneren, wandelen en fietsen langs de IJssel en kan genieten van het mooiste stadsbeeld van Nederland. Dit project noemen we "IJsselfront". De komende jaren is de infrastructuur binnen het IJsselfront, onder te verdelen in Noord (Rembrandtkade en omgeving), Centrum (Welle-Kapjewelle) en Zuid (Zutphenseweg en omgeving), toe aan een groot onderhouds -en vervangingsopgave. Met enige regelmaat worden hier vragen over gesteld door bewoners, raadsleden, de fietsersbond en ander stakeholders in onze stad met betrekking tot de inrichting en het beheer/onderhoud van dit gebied. In de MJOP-MIND 2024-2027 staan met name de aanpak voor de delen IJsselfront Noord en Zuid gepland. De dekking voor puur het onderhoud is aanwezig maar voor aanpassingen in de (her)inrichting zijn geen middelen beschikbaar. Dit geldt uiteraard ook voor het middendeel van het IJsselfront. De verwachte uitgaven voor de drie onderdelen binnen het IJsselfront worden, bovenop hetgeen gepland in MJOP-MIND 2024-2027, geraamd op €10 miljoen, verdeelt over de jaren 2026, 2027 en 2028. Richting deze jaren gaan we aan de slag om te kijken of er mogelijkheden voor cofinanciering zullen zijn in de

vorm van meekoppelkansen, provinciale subsidies etcetera. Het gehele IJsselfront moet infrastructureel en qua inrichting/beheer wel als een geheel beschouwd worden maar wat betreft de uitvoering kan er wel gefaseerd voeren en de financiering kan dus ook gespreid worden over de jaren (na 2028).

Lange termijn IJsselfront Midden en Zuid

Het middendeel van het IJsselfront ligt tussen noord en zuid in en is zeer nauw gerelateerd aan de binnenstad en het beschermd stadsgezicht van Deventer. Naast een functionele opgave van de inrichting van een autoluwe Welle spelen hier nog diverse andere opgaven zoals meer ruimte voor de fietser (hoofdroute), de voetganger en een structurele oplossing voor een hoogwatervoorziening. Technisch gezien kan de inrichting nu nog wel enkele jaren mee maar over circa vijf jaar zal ook hier het groot onderhoud, inclusief een aanpassing in de inrichting gaan spelen en dan komen ook de ambities met betrekking van de Agenda binnenstad, Centrumschil (Kien), Beschermd Stadsgezicht, de stadsbalkons met een boulevard langs de IJssel etc aan de orde.

(bedragen x €1.000)

B3. CS Woningbouw Onrendabele top particuliere initiatieven	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2028
Woningbouw binnenstad					
Woningbouw Rotokwartier					
Woningbouw Bergweide 3					
Woningbouw					
Totaal Woningbouw Onrendabele top particuliere initiatieven	0	0	0	0	0

B3 Woningbouw onrendabele top particuliere initiatieven

(bedragen x €1.000)

B4. CS Versterken groen/blauwe schil	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2028
Openbare ruimte stationsgebied noord					
Openbare ruimte Stadscampus ontbrekend deel					
Ntb raamwerk openbare ruimte					
Totaal Versterken groen/blauwe schil	0	0	0	0	0

B4 Versterken groen / blauwe schil

Om er voor te zorgen dat er bij de realisatie van de diverse (woning)bouwopgaven en infrastructurele opgaven straks een samenhangende, prettige, duurzame en gezonde openbare ruimte ontstaat, is het noodzakelijk dat voor het gehele gebied goed is bekeken met welke visie we de omliggende openbare ruimte/fysieke leefomgeving straks gaan (her)inrichten. In het raamwerk worden al deze verbanden tussen, bebouwd en onbebouwd goed gelegd en daarmee bouwen gezamenlijk aan een gebiedsontwikkeling die aansluit op de bestuurlijke ambities van de gemeente Deventer. De openbare ruimte is compleet, inclusief boven- en ondergrondse infrastructuur, parkeeropgaven, groeninrichting, waterhuishouding, openbare verlichting, klimaat, klimaat en sociale en recreatieve ontmoeting en beleving. Het raamwerk geeft richting aan de reeds geformuleerde inrichtingsopgaven uit de versnellingsgelden en geeft ook aan waar we in de toekomst nog aanvullende opgaven te doen hebben.

(bedragen x €1.000)

B5. CS Spoorzone Deventer (campus/kien)	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2028
Totaal Spoorzone Deventer	0	0	0	0	0

B5 Spoorzone Deventer

De stadscampus gelegen in de invloedssfeer van de gehele spoorzone zal het hoogtepunt in de openbare ruimte vormen in het midden van de centrumschil als ontmoetingsplek voor professionals van de ingenieursbureaus, Topicus, de studenten van Saxion, het ROC, ambtenaren van de gemeente, bewoners en bezoekers van Deventer. Deze specifieke locatie dient zorgvuldig ingepast te worden in de centrumschil die in of tegen de spoorzone is gesitueerd. Het genoemde raamwerk zal deze context inhoudelijk al geschetst hebben in een totaalvisie op de inrichting van de openbare ruimte.

(bedragen x €1.000)

B6. Toekomstig bedrijventerrein	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2028
Totaal Toekomstig bedrijventerrein	0	0	0	0	0

B6 Onderzoek toekomstig bedrijventerrein

Er is sterk behoefte aan een nieuw bedrijventerrein voor het lokale MKB in Deventer. Bij een evenwichtige groei van de stad hoort niet alleen een toename van woningen, maar ook een groei van arbeidsplaatsen en het kunnen blijven aanbieden van aantrekkelijke werklocaties. We zijn een woon- én werkstad en we groeien in balans. De behoefte ligt in de bandbreedte van 25 hectare tot 45 hectare netto uitgeefbaar. De nut en noodzaak van een nieuw lokaal bedrijventerrein in Deventer is zowel door de provincie als door de gemeenten in de Stedendriehoek onderschreven in de Provinciale

programmeringsafspraken voor West Overijssel. Daarnaast ontbreekt momenteel de nodige schuifruimte voor bedrijven in het kader van de Deventer woningbouwambities (inbreiding).

Toelichting SIA Categorie C

(bedragen x €1.000)

C1. Programma Fiets (fase 2)	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2035
Fietspad spoorbrug IJssel	16.000				16.000
Fietsbrug IJssel F1 parallel langs A1	20.000				20.000
Spoor- en wegkruising Siemelinksweg langs Schipbeek	10.000				10.000
Fietsverbinding Wecherlerhoek naar binnenstad - tunnel Henry Dunantlaan	10.000				10.000
Totaal Programma Fiets (fase 2)	56.000	0	0	0	56.000

C1. Programma Fiets (fase 2)

Het college heeft het programma fiets vastgesteld voor de periode 2021-2025. De afgelopen jaren is veel energie gestoken in het op peil brengen van het fietsnetwerk omdat de fiets hét vervoermiddel is voor in en buiten de gemeente. Binnen de meerjarenprogrammaring van zowel wegonderhoud als investeringen op gebied van infrastructuur, heeft de fiets altijd een prominente plek. Vanzelfsprekend betekent het inpassen van fietsinfrastructuur in de bestaande, soms historische omgeving ook het doen van compromissen.

Er ligt een grote opgave om de lijn van de afgelopen jaren voort te zetten en bij voorkeur zelfs een impuls te geven. De ambitie om in toekomst 'dé slimme gemeente van Overijssel op gebied van positieve gezondheid en duurzame bereikbaarheid' te worden vraagt om een schaa sprong in kwaliteit en investeringen. De focus ligt hierbij op de fiets in het economisch verkeer. Fietsen moet vanzelfsprekend worden naar werk, winkel en school. De kracht van het fietsbeleid ligt in de combinatie van maatregelen, op fysiek vlak én in gedrag, gebruikmakend van ontwikkelingen op gebied van intelligente verkeerssystemen en datagebruik. De fiets als hoofd-, voor- en natransport kan, al of niet in de vorm van deelmobiliteit, de logische stap worden naar een duurzaam bereikbare en gezonde Deventer samenleving.

De totale ongedekte investering, bedraagt €70,65 miljoen. De grootste projecten uit deze lijst zijn:

- Fietspad spoorbrug IJssel €20,0 miljoen;
- Fietsbrug IJssel F1 parallel langs A1 €20 miljoen;
- Spoor- en wegkruising Siemelinksweg langs Schipbeek €10 miljoen;
- Fietsverbinding Wechelerhoek naar Binnenstad €10 miljoen.

(bedragen x €1.000)

C2. Onderwijsgebouwen	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2035
School Centrumschil	10.964				10.964
School Keizerslanden	10.964				10.964
Totaal Onderwijsgebouwen	21.928	0	0	0	21.928

C2. Onderwijsgebouwen

In het Integraal Huisvestingplan Onderwijs 2024-2040 is een eerste doorkijk gegeven van de verwachte leerlingengroei in Deventer. In verschillende wijken begint de capaciteit onder andere door de woningbouwopgave te knellen. De twee focusgebieden in de eerste fase van het IHP, te weten de Centrumschil en Keizerslanden, hebben naar verwachting vanaf 2028 aanvullende capaciteit nodig. Dit vertaalt zich op het moment in twee 'standaard' scholen van ongeveer 360-400 leerlingen. Omdat deze capaciteitsvraag gerelateerd is aan de groei van Deventer, reserveren we hiervoor middelen binnen de strategische investeringsagenda. Voor de investering van €21,9 miljoen hebben we in 2028 een bedrag van €110.000 nodig oplopend naar €574.000 in 2029 en €924.000 in 2030 (structureel).

(bedragen x €1.000)

C3. 3e IJsselbrug	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2035
Realisatie nieuwe oeververbinding	300.000				300.000
Totaal 3e IJsselbrug	300.000	0	0	0	300.000

C3. 3e IJsselbrug

Willen we Deventer ook in de toekomst bereikbaar houden, dan heeft de hoofdwegenstructuur van Deventer aandacht nodig. Onze ambities, waaronder woningbouw, hebben een behoorlijk effect op de mobiliteitsopgave. Daarom gaan we kijken naar de bijdrage die een derde IJsselbrug op langere termijn zou kunnen leveren. Gecombineerd met twee goed functionerende verkeersaders (Hanzetracé en N348) zal dit de binnenstad ontlasten. Daarmee ontstaat er op termijn ruimte voor infrastructurele maatregelen elders in de stad, bijvoorbeeld de afweging om de Welle af te waarden en meer bij de binnenstad te betrekken.

(bedragen x €1.000)

C4. Vergroten capaciteit sluiscomplex	Bruto	Bijdragen	tlv Reserve Versnellings gelden	tlv SIA	na 2035
Vergroten capaciteit sluiscomplex	73.000				73.000
Totaal	73.000	0	0	0	73.000

C4.Vergroten capaciteit sluiscomplex

De binnenhaven van Deventer is een van de grootste in Nederland. Maar willen we als gemeente in de toekomst een belangrijke 'transportader' blijven, dan moet de Prins Bernhardsluis worden vernieuwd. Hoewel een renovatie is onderzocht, blijkt een volledig nieuwe sluis de beste oplossing. De levensduur van de huidige sluis bedraagt nog 10 tot 20 jaar. Gezien de ambities, vertaald in het ambitiesdocument "Port of Deventer". rond de haven, de ontwikkeling van de logistiek, de problematiek rondom waterveiligheid en klimaat- en klimaatsopgave, moet het vergroten/ vervangen van het sluiscomplex worden opgepakt.

De nieuwe sluis vraagt om een investering van minimaal €73 miljoen. Dat bedrag staat nog los van de investeringen die nodig zijn voor de aanpassingen van oevers. De benodigde middelen zijn zo groot, dat we tijdig moeten gaan reserveren. Daarnaast kunnen we deze investering niet alleen doen. Er zijn in Nederland zeer weinig gemeenten die een volwaardig sluiscomplex in een primaire waterkering moeten onderhouden (en vervangen). Het rijk, provincie, regio en het bedrijfsleven zullen moeten bijspringen. Ook wordt onderzocht of Europese subsidie mogelijk is.

Voorportaalijst

Bij de voorportaalprojecten gaat het om investeringen waarvoor op dit moment geen geld beschikbaar is.

In de voorjaarsnota 2024 hebben wij een aantal onderwerpen uit de voorportaalijst overgeheveld naar de Strategische Investerings Agenda (SIA) omdat deze voldoen aan de voorwaarden van de SIA. De onderwerpen die daar niet onder vallen en waar geen middelen voor zijn gereserveerd maar toch een keer zijn genoemd in eerdere begrotingen of door de raad worden hier gepresenteerd.

- Energietransitie en warmtetransitie;
- Verkabeling Diepenveen en Colmschate;
- Vastgoed verduurzaming
- Huisvesting Onderwijs
- Vastgoed de Ulebelt;
- Waterveiligheid en maatregelen IJssel (richting 2050);
- Hoogwaterkering binnenstad;
- Buitenruimte sportvoorziening Bathmen

Eerder stond de renovatie van de Scheg ook op de voorportaal. De Scheg, een belangrijke voorziening in de stad, is 30 jaar oud en dringend toe aan groot onderhoud en verduurzaming. In het voorjaar 2024 is door de raad de toekomstvisie Scheg vastgesteld. Door de raad is op basis van maatschappelijke waarde, klimaat, samenhang en aantrekkelijkheid, investeringen en exploitatie gekozen het plan uit te werken overeenkomstig de + variant. In deze begroting stellen wij voor om de Scheg van de voorportaal af te halen en toe te voegen aan nieuw beleid.

(bedragen x €1.000)			
Voorportaalijst Investerings (eenmalig)	tot en met 2028	2028 t/m 2035	na 2035
Energie- en warmtetransitie	pm	pm	pm
Verkabeling Diepenveen en Colmschate		10.790	
Vastgoed verduurzaming			36.800
Onderwijshuisvesting			pm
Vastgoed de Ulebelt		pm	
Waterveiligheid en maatregelen IJssel			pm
Hoogwaterkering binnenstad		1.000	
Buitenruimte en tijdelijke kleedkamers Sporthal Bathmen	1.665		

Energie- en warmtetransitie

De grote opgave waar we als maatschappij voor staan, is de energie- en de warmtetransitie. Dit heeft ook grote financiële impact maar is vooralsnog moeilijk te kwantificeren. Dit kan niet zonder rijksmiddelen maar ook niet zonder investeringen van de gemeente. De opwekking van energie zal CO₂-neutraal moeten plaatsvinden. Dit betekent ook dat we een andere infrastructuur nodig hebben om de lokaal opgewekte energie op het juiste moment op de juiste plek te krijgen. Ook het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving vraagt forse investeringen van bedrijven, particulieren, corporaties en overheden. Dit kan niet zonder rijksmiddelen.

De gemeente zal zelf nauwelijks investeren in hardware voor de grootschalige energieopwekking (wind/zon) of de warmtetransitie. Dat is voor de warmtetransitie met name aan particuliere huisbezitters, beleggers en corporaties. Netbeheerders staan aan de lat voor verzwaren van het netwerk om zo voor de toekomst de energievoorziening te kunnen garanderen. Op het niveau van het laagspanningsnet zijn er in de bebouwde kom van Deventer ca. 350 extra transformatorhuisjes (situatie Q3 2024) nodig tussen nu en 2030 en 500 km stroomkabel. Daarvoor gaan 1 op de 3 straten op de schop. De investering van de transformatorhuisjes en het leggen van nieuwe kabels zijn voor rekening van de netbeheerder. Naast de uren voor vergunningverlening zullen we als gemeente ook kosten maken voor de herinrichting van de openbare ruimte. Door dit zo veel mogelijk te combineren met andere geplande werkzaamheden kunnen de kosten worden beperkt. De ontwikkeling en realisatie van Smart Energy Hubs als remedie tegen de netcongestie vraagt mogelijk wel om gemeentelijke investeringen.

Commerciële partijen en/of energiecoöperaties investeren in de aanleg en exploitatie van windmolens en zonneparken. We ondersteunen de realisatie van zonnepanelen boven parkeerplaatsen (solar carports) bij bedrijven en organisaties. Voor locaties als De Scheg en Borgelerbad nemen we de ontwikkeling zelf ter hand.

Er zijn onderdelen van het energiesysteem die nu nog niet belegd zijn en waar een investering van de gemeente gevraagd kan gaan worden. Het gaat dan met name over energie infrastructuur.

- In de nieuwe Warmtewet wordt geregeld dat de bestaande en nieuwe warmte-infrastructuur voor minimaal 50% + 1 in publieke handen komt. Na de inwerkingtreding is er een ingroeiperiode van 7 jaar. Na deze periode moeten alle warmtebedrijven voldoen aan deze eis. Dit kan grote investeringen vragen van de gemeente waartegenover inkomsten staan in de jaren ná de investeringen. Nog niet te overzien is het of hiervoor ook onrendabele investeringen van de gemeente nodig zijn. Het gaat niet alleen gelden voor Slim Warmtenet Zandweerd maar ook voor alle bestaande netten (bijvoorbeeld in de Deltabuurt en Keizerslanden) en andere mogelijke nieuwe warmtenetten.
- Uitvoering Plan van Aanpak netcongestie met de drie sporen verzwaren, verslimmen en maatschappelijk prioriteren. Netcongestie vraagt om urgentie en daadkracht om zo snel mogelijk het huidige elektriciteitsnetwerk te verzwaren. Dit vraagt om samenwerking met de verschillende netbeheerders en het versnellen van onze eigen processen. In het spoor verzwaren geven we dit proces verder vorm. Aan de andere kant vraagt het spoor verslimmen om te zoeken naar slimme, innovatieve oplossingen om de impact van netcongestie te verminderen. Het spoor maatschappelijk prioriteren gaat om het maken van lastige keuzes. De sporen verslimmen en maatschappelijk prioriteren vragen om te schakelen tussen de belemmeringen van nu en de oplossingen voor de toekomst.
- Ondersteuning van lokale energie-initiatieven als uitvloeisel van het nog op te stellen nieuw beleid lokaal eigendom.

Verkabeling Diepenveen

Op 9 maart 2022 heeft de raad het Initiatiefvoorstel Verkabeling Diepenveen/Platvoet en Deventer/Colmschate aangenomen. De kosten voor het Basis Ontwerp zijn gedekt. De kosten voor realisatie van de verkabeling worden geraamd op €10.790.000 voor de gemeente Deventer. Dit is een eigen bijdrage van 20% op de totale investering.

Gemeente Deventer wordt op zijn vroegst in 2025 opgenomen in het Investeringsplan van Tennet. Dat is nu nog niet het geval. De kosten zullen dus nog verder stijgen. Onafhankelijk van de stijgende kosten van Tennet blijft de provinciale bijdrage €1.250.000. Meer details zijn te vinden in het 'Financieel overzicht dossier Verkabelen' wat de raad op 3 april 2023 ontvangen heeft. Bij de voorjaarsnota 2023 heeft de raad besloten om de voorbereiding te starten en voor de kosten voor het basisontwerp geld opgenomen. Het proces om te komen tot basisontwerpen (verder BO-fase) is begin dit jaar opgestart na de opdrachtverlening vorig jaar. TenneT heeft een globale planning voor het verkabelproces met ons gedeeld. De uitwerking van de BO-fase duurt ca. 2,5 jaar.

Vastgoed verduurzaming

De grootste opgave voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed ligt in de periode 2023 tot en met 2030. Om de doelstelling van 55% CO reductie in 2030 te realiseren is een investering van bruto €69,5 miljoen bruto nodig. Dat is netto €48,7 miljoen, omdat een deel van de investering gedekt kan worden uit het budget planmatig onderhoud en deels uit de energiebesparing door afspraken te maken met huurders. Ongeveer 70% van de bruto investering is dus onrendabel. In de portefeuillestrategie is aangegeven volgens welke financiële spelregels wij de verduurzaming willen realiseren. De feitelijke dekking voor de financiële consequenties gebeurt via afzonderlijke besluiten, zoals bijvoorbeeld de voorjaarsnota en de reguliere P&C cyclus. Van het onrendabele deel is een deel reeds gedekt; in de begroting 2024 is €6 miljoen eenmalig en €370.000 structureel beschikbaar. De resterende benodigde dekking bedraagt daarmee €36,8 miljoen; dat is structureel €2,55 miljoen. Per jaar is een investering van oplopend naar ruim €6 miljoen netto nodig, dat leidt tot een structurele kapitaallast van € 2,55 miljoen in 2031. In het investeringsprogramma zijn de investeringen en de dekkingsbehoefte in meerjarig perspectief weergegeven. In het investeringsprogramma is een jaarlijks gemiddelde aangehouden. Aandachtspunt is het investeringsritme; wanneer het een logisch moment blijkt een groot pand al in de eerste jaren (bijvoorbeeld 2025) te verduurzamen, zal de investeringsbehoefte en dus de noodzakelijke financiële middelen naar voren schuiven. En vice versa. Dergelijke bijstellingen maken onderdeel uit van de portefeuillestrategie.

Onderwijshuisvesting

Met het Integraal huisvestingsplan (IHP) 2024-2040 hebben we voor de stad een stevige ambitie op het gebied van onze schoolgebouwen vastgelegd. In de komende 16 jaar streven we naar het slim, samen verduurzamen en toekomstbestendig maken van onze gebouwenvoorraad. Slim en samen betekent ook anders organiseren en financiën bundelen. Niet meer denken vanuit eigen verantwoordelijkheden, maar vanuit de wens om voor kinderen het verschil te maken en weloverwogen de volledige levensduur van een gebouw leidend te laten zijn in keuzes. We focussen ons op actielijnen die zijn vastgesteld in het IHP. Huisvestingsprojecten in de Centrum(schil), Keizerslanden, rondom Arkelstein/VSO de Linde en de Internationale Schakelklas krijgen prioriteit. Niet alleen het IHP, maar ook ons klimaatbeleid, focust op een gezond binnenklimaat voor onze scholen. Ook de circulaire doelstellingen maken dat we niet langer kunnen bouwen conform Bouwbesluit. We willen een voorbeeld zijn voor onze leerlingen. We bouwen volgens het Kwaliteitskader Ruimte-OK en zoeken met elkaar naar verdere optimalisatie. We maken het gebouw meteen klaar voor de gestelde klimaatsdoelstellingen. Daarnaast is het kader bij nieuwbouw en renovatie ENG zoals besloten door de raad bij de portefeuillestrategie verduurzaming Vastgoed (2023-441). Projecten vragen soms meer dan wettelijk noodzakelijk. Denk bijvoorbeeld aan uitgebreidere inrichting van de buitenruimte (Sancta Maria, Lettele), meteen 2 scholen realiseren in plaats van gefaseerd bouwen of ruimte voor maatschappelijke partners (Zwaluwenburg). Binnen de budgetten wordt rekening gehouden met een integrale kijk op het project en de omgeving, en een visie naar de toekomst toe. We maken keuzes voor minimaal de komende 40 jaar. Een 'smallere' blik levert op projectniveau kleine besparingen op.

In de kaderbrief 2024 en Voorjaarsnota 2024 is vanaf 2026 al rekening gehouden met een jaarlijks bedrag van €1,5 miljoen structureel dat extra benodigd is voor onderwijshuisvesting in de komende vier jaar ter dekking van de kapitaallast. Daarnaast is er voor de verduurzaming van onderwijsgebouwen een jaarlijks bedrag van €35.000 gereserveerd in de begroting. Ook na 2028 zullen er nog extra middelen benodigd zijn gezien de ambitie vanuit het IHP

Vastgoed de Ulebelt

In het kader van de toekomstvisie voor de Ulebelt is ook de ambitie opgenomen om het bestaande vastgoed te verduurzamen. Deze investering kan de Ulebelt zelf niet dragen. De precieze hoogte van het benodigde investeringsbedrag is nog niet bekend.

In het bestuursakkoord Dichtbij, Betrokken & Bevlogen heeft het college uitgesproken het vastgoed te verduurzamen waaronder de Ulebelt. Ondertussen is gestart met het overleg tussen de Ulebelt en Vastgoed om de te nemen investeringsmaatregelen uit te werken met het doel om het vastgoed en terrein op orde te brengen. We hebben het dan niet over de eerder aangegeven €1,5 miljoen. Deze plannen zijn bevroren. Er zijn reeds middelen beschikbaar vanuit de verduurzaming en de liquidatie van de NV Milieucentrum van €0,5 miljoen. Op dit moment is nog niet duidelijk of meer middelen beschikbaar moeten worden gesteld, daarom is voor nu een PM bedrag opgenomen, werk met werk maken).

Waterveiligheid en maatregelen IJssel

Nieuwe landelijke waterveiligheidsnormering zullen op lange termijn > 2050 gevolg hebben voor hoe rond de binnenstad de waterveiligheid kunnen garanderen. Tegelijkertijd spelen daar de nodige die van invloed kunnen zijn op lokale waterstanden en waterkeringen. Zoals ontwikkelingen met betrekking tot de binnenvaart. Ook hebben we aandacht voor klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen. Op lange termijn zijn investeringen in waterveiligheid nodig.

Hoogwaterkering binnenstad

De hoogwaterkering van de IJssel loopt dwars door het centrum van de stad via de Polstraat, onder de Lebuïnuskerk door naar de Noordenbergstraat. Dat is de formele hoogwaterkering zoals deze door het waterschap wordt gehanteerd. Dat betekent dat een stuk van de binnenstad in de uiterwaarden ligt. Bij waterstanden boven de 6,30m+NAP loopt het IJsselwater deze uiterwaarden binnen. De gemeente beschermt dit deel van de binnenstad door met bigbags afsluitingen te maken. Daarnaast nemen de bewoners langs dit deel van de IJssel de nodige maatregelen bij hun deuren en tuinmuurtjes om het water tegen te houden. De gemeente stelt daar zandzakken voor beschikbaar. De bigbags zijn aan elkaar gekoppeld. Ze kunnen slechts éénmaal gebruikt worden. Er is nog één set bigbags beschikbaar. Een set aan elkaar gemonteerde bigbags kost circa €80.000. Momenteel zijn er modernere systemen beschikbaar om de stad tegen hoog water te beschermen. Gedacht wordt aan aluminium profielen. We willen onderzoeken of een dergelijke kering in Deventer aangebracht zou kunnen worden, wat daar technisch voor nodig is en welke kosten daar mee gemoeid zijn. Voor de daadwerkelijke realisatie wordt op voorhand een raming van €800.000 - €1.000.000 gehanteerd. Deze wordt voorsnog opgenomen op deze voorportaalijst. Bij de voorjaarsnota is €75.000 beschikbaar gesteld om onderzoek te doen naar een flexibele hoogwaterkering.

Buitenruimte en tijdelijke kleedkamers sporthal Bathmen

Bij de kredietaanvraag aan de raad voor de nieuwe sportvoorziening Bathmen (Voorjaarsnota 2023) was de exacte locatie nog niet bekend. Vanuit sportbeleid is clustering/ integratie van binnen- en buitensport het uitgangspunt, dus nieuwbouw van de sporthal centraal op het sportpark De Looënk. De huidige sporthal De Uutvlog staat naast het sportpark. Vanaf medio 2023 is architectenbureau RAU aan de slag gegaan met het schetsontwerp en de locatiekeuze, zoals beschreven in de voortgangsrapportages. De locatiekeuze was mede afhankelijk van de wensen van de initiatiefgroep sportvoorziening Bathmen en de Algemene Bathmense Sportvereniging (ABS). De voetbalkantine en de buitenkleedkamers op het sportpark zijn in eigendom van ABS. Voor de zomer 2023 spraken de initiatiefgroep en ABS de wens uit om deze gebouwen te integreren in de nieuwe sporthal. In oktober 2023 hebben de gemeente en ABS een

samenwerkingsovereenkomst ondertekend over de overdracht van deze gebouwen. Daarmee kon RAU het schetsontwerp en de locatiekeuze verder uitwerken en kon een kostenraming worden opgesteld voor de nodige herinrichting van het sportpark.

Aan een ingenieursbureau is gevraagd om deze kostenraming op te stellen o.b.v. eisen voor toegankelijkheid (paden), herplant/ compensatie van bomen en eisen voor auto- en fietsparkeren. De belangrijkste ingrepen die hierin opgenomen zijn:

- Realiseren van extra autoparkeerplaatsen
- Realiseren van een fietsparkeerplaats nabij het nieuwe gebouw
- Het aanpassen van de padenstructuur in het plangebied, inclusief (straat)verlichting en meubilair
- Het realiseren van een wadi voor de waterberging
- Compensatie van de te kappen bomen
- Het verwijderen en saneren van het oude hockeyveld
- Het realiseren van talud rondom het nieuw te realiseren gebouw

In de budgetraming zijn zowel de directe realisatiekosten als de te verwachten bijkomende kosten (zoals ontwerp- en engineering en leges) begroot. In totaal is circa €1,5 miljoen benodigd voor het realiseren van de buitenruimte bij de sporthal. Aan de raad zal in het 1e kwartaal 2025 worden gevraagd om hiervoor een aanvullend krediet beschikbaar te stellen.

Doordat de nieuw te realiseren sporthal op de plek van de bestaande voetbalkleedkamers komt en de nieuwe kleedkamers voor voetbal in de nieuwe sporthal worden gerealiseerd, ontstaat een periode waarbij er geen kleedkamers beschikbaar zijn. Voor het realiseren van tijdelijke kleedkamers is circa €165.000 extra budget nodig. De komende periode wordt bekeken of dit opgevangen kan worden binnen de huidige budgettaire kaders of dat hiervoor ook een extra budget moet worden aangevraagd in het 1e kwartaal 2025.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inzicht

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven wij een dwarsdoorsnede van de meerjarige uitgaven voor het uitvoeren van onderhoud. Deze uitgaven zijn opgenomen in de verschillende programma's van de begroting. Deze uitgaven worden vanuit een vooraf vastgesteld beleid uitgevoerd waarvan de uitgangspunten in deze paragraaf zijn opgenomen. Wij maken onderscheid in kapitaalgoederen in de openbare ruimte en gebouwen. Voor gebouwen wordt verwezen naar de paragraaf Vastgoed.

Openbare ruimte

Kerncijfers

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de kerncijfers openbare ruimte.

Taakveld en categorie	Element	Aantal	Eenheid
Verkeer en vervoer			
Straten, wegen, pleinen	Verharding	548	ha
	Kunstwerken	138	st
Straatreiniging	Verharding	548	ha
	Groen	650	ha
Openbare verlichting	Lichtmasten	22.900	st
	Lichtarmaturen	22.900	st
Verkeerstechniek	VRI	48	st
	Beweegbare objecten	8	st
Civieltechnische kunstwerken	Bruggen	163	st
	Tunnels	9	st
	Viaducten	10	st
	Kade	1.200	m1
	Sluiscomplex	1	st
Parkeren			
	Parkeerplaatsen	2.000	st
	Parkeergarages	4	st
	Fietsenstalling	2	st
Economische havens en waterwegen			
	Ligplaatsen	36	st
Openbaar groen en (openlucht) recreatie			
Groen	Groen en natuur	650	ha
	Bomen	71.000	st
	Bermen	150	ha
Speelgelegenheden	Speelplekken	343	st
Riolering			
	Riolering	812	km
	Kunstwerken	912	st
	Aansluitingen	44.630	st
Begraafplaatsen en crematoria			
	Begraafplaatsen	5	st

Beleidskader

De kwaliteitstoestand van de openbare ruimte heeft in Deventer veel aandacht van de inwoners en het bestuur. Dit is niet vreemd aangezien de kwaliteitstoestand van deze ruimte, de functionaliteit, de beleving, het gedrag en het veiligheidsgevoel van de gebruikers/bewoners sterk beïnvloedt. De beleving van de burgers wordt tweejaarlijks onderzocht met de leefbaarheidsmonitor. Binnen dit onderzoek is een specifieke indicator opgenomen voor verloederende van de fysieke ruimte, die direct beïnvloed wordt door de staat van onderhoud. In de programmabegroting hebben wij verschillende beoogde maatschappelijke effecten gesteld, die onder andere betrekking hebben op het belevingsaspect.

Het basis onderhoudskwaliteitsniveau is de minimale kwaliteit die wij als gemeente de inwoners willen bieden. Waar mogelijk maken we gebruik van de beeldmeetlatten die het CROW heeft ontwikkeld (landelijke systematiek). Deze kwaliteitsniveaus variëren van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D). Deventer baseert de basiskwaliteit op 4 criteria:

1. Minimale technische of wettelijke eisen;
2. Kapitaalvernietigingsniveau;
3. Leefbaarheid;
4. Functionaliteit.

De basiskwaliteit is vastgelegd in het 'Uitvoeringsprogramma visie Leefomgeving' dat is september 2016 door het college vastgesteld. Op deze basiskwaliteit kan een plus worden gezet door de samenleving door participatief onderhoud, dan wel door aanvullend (eenmalig) gemeentelijk budget. Om hieraan te voldoen worden diverse tools ingezet waarvan de belangrijkste zijn, het calamiteitenonderhoud, het regulier verzorgend en klein onderhoud en het groot onderhoud volgens het periodiek vast te stellen Meerjarig Onderhoudsprogramma (MJOP). Maar al deze onderhoudsinspanningen kunnen uiteindelijk niet voorkomen dat er objecten (kapitaalgoederen) het einde van hun levensduur bereiken en vervangen moeten worden.

Nota Kapitaalgoederen

Om de hele cyclus van onderhoud tot vervanging technisch en financieel goed in beeld te brengen is de nota kapitaalgoederen opgesteld. Deze is in mei 2023 aan de raad gepresenteerd. Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 en 2024 zijn er voor de komende jaren structureel middelen toegevoegd. De toegevoegde middelen zijn niet afdoende om aan de hele financiële vraag uit de NKG te voldoen.

De waarde van de openbare ruimte bedraagt circa €1,6 miljard. Deze openbare ruimte is voor een groot deel aangelegd met eenmalige middelen (grondexploitaties bij nieuwbouw en subsidies). Er zijn daarbij geen middelen gereserveerd om bij einde levensduur deze openbare ruimte te kunnen vervangen. Op enig moment bereikt deze openbare ruimte, of delen daarvan, onvermijdelijk het einde van haar levensduur en zal dus vervangen moeten worden. Dat betekent logischerwijs dat bij einde levensduur altijd nieuwe middelen gevonden moeten worden om vervanging te kunnen dekken. Periodiek zal dus gekeken moeten worden of de middelen die voor vervanging gereserveerd zijn nog aansluiten bij de opgave. Dat heeft in 2023 zijn beslag gekregen in de vorm van een nota kapitaalgoederen (NKG). De methodiek van het activeren/kapitaliseren van de producten in de openbare ruimte is daarmee bestuurlijk besloten en geaccepteerd.

In de NKG is niet alleen gekeken naar de vervangingsopgave maar ook naar de onderhoudsopgave. Daarmee geeft de nota kapitaalgoederen meerjarig inzicht in de stand van zaken van alle elementen die onderdeel uitmaken van de leefomgeving. In de NKG is ambtelijk voorgesteld om een ingroeiscenario te hanteren waarbij het vooral van belang is dat de organisatie rond het beheer van de openbare ruimte mee kan groeien met het budget. Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 is besloten om vanaf 2024 voor de komende 4 jaar €125.000 per jaar structureel toe te voegen aan het totale budget voor vervanging en onderhoud. Dat betekent dat in 4 jaar het budget met structureel €500.000 wordt verhoogd.

Bij behandeling bij de voorjaarsnota 2024 is besloten om in 2027 €858.000 structureel toe te voegen oplopend naar €905.000 in 2028. In 2027 zal de NKG worden herijkt.

Areaalacres

In 2024 is door de raad besloten (raadsvoorstel 2023-726) tot een andere wijze van toekennen van areaalacres en zijn hier ook meerjarig aanvullende middelen voor begroot in de meerjarenbegroting. De toekenning is gekoppeld aan de concrete realisatie van het aantal toegenomen gebouwde woningen. Dit betekent een toename van het areaalacres met €235.000 in 2025 oplopend naar een toename van €823.000 in 2028.

Taakveld 2.1 verkeer en vervoer

Straten, wegen en pleinen

In 2025 wordt bijna €5,6 miljoen m2 areaal aan straten, wegen en pleinen beheerd. De middellange termijn vervangingsopgave is in de nota kapitaalgoederen in beeld gebracht. In deze nota wordt ook de onderhoudsopgave afgezet tegen het beschikbare budget. Het beleid is erop gericht om de planning en de financiële dekking zoveel mogelijk af te stemmen op infrastructurele ontwikkelingen (herstructurering en aanpassingen in het kader van de hoofdwegenstructuur) die onder andere programma's plaatsvinden. Als voorbeeld kan de uitvoering van groot onderhoud in het Oranjekwartier worden genoemd dat aansluit bij de woningbouwontwikkeling in deze buurt.

Het hele jaar wordt ingezet op het voorkomen van onveilige situaties door het plegen van calamiteitenonderhoud dat vaak door meldingen van onze inwoners gevoerd wordt. In een cyclisch proces wordt klein onderhoud eveneens het hele jaar door uitgevoerd waarbij per buurt jaarlijks een inspectie en onderhoudsronde plaats vindt.

Jaarschijf 2025 van het MJOP-MIND 2024-2027 wordt gerealiseerd. In het buitengebied gaan we verder met het vervangen van asfalt door beton op diverse fietspaden. We gaan door met de buurtaanpak in de Rivierenwijk, in het Oranjekwartier, Zandweerd Noord en Tuindorp. Voor de buurten Zandweerd Noord en Tuindorp is een buurtagenda/ buurtontwikkelperpectief opgesteld waar de eerste fasen van in uitvoering gaan brengen. De voorbereidingen voor de grootschalige aanpak van de Zweedsestraat, de Hoge Hondstraat en de Henri Dunantlaan zijn gestart in 2024 wat moet leiden tot realisatie in 2025.

Straatreiniging

Om ervoor te zorgen dat onze openbare ruimte schoon blijft zijn we momenteel aan het onderzoeken of het schoonhouden ook bij een verbonden partij ondergebracht kan worden. Door dit niet langer meer bij twee partijen onder te brengen ontstaat minder efficiency- en resultaatsverschil tussen de inspanningen van beide partijen. De verwachting is dat we dit kunnen invoeren vanaf januari 2026.

Civieltechnische kunstwerken en haven gebonden constructies

De vervangingsopgave en de onderhoudsopgave is via de nota kapitaalgoederen in beeld gebracht. Het blijkt dat de beschikbare middelen onvoldoende zijn om de gehele opgave in te vullen. Ook de bescheiden aanvulling van het totale budget levert hiertoe onvoldoende dekking. Via de P&C cyclus zal hierover worden gerapporteerd en waar nodig zullen eenmalig middelen worden gevraagd aan de raad. In 2021 is een meerjarig bestek voor groot onderhoud op de markt gebracht. In 2025 wordt dit bestek voortgezet. Daarnaast wordt het herijkt en opnieuw op de markt gebracht. Er zijn onderhoudscontracten met Het Groenbedrijf en Circulus om het hele jaar door klein en verzorgend onderhoud te plegen. Het onderhoudsbeleid is erop gericht de objecten zo te onderhouden dat de betrouwbaarheid van het functioneren van de infrastructuur voldoende groot is.

In 2024, eindigend begin 2025, wordt een nieuw bestek voor het dagelijks onderhoud aan het sluiscomplex en de 4 beweegbare bruggen aanbesteed. De verwachting is dat de aanneemsom hoger zal liggen dan de middelen die beschikbaar zijn. Hier zal nader over gerapporteerd worden.

Openbare verlichting

Het gehele klein en verzorgend onderhoud is ondergebracht in een meerjarig onderhoudsbestek dat eens per 4 jaar op de markt wordt gebracht. In 2024 is een nieuwe onderhoudspartij gecontracteerd. Het bestek voorziet er in dat minimaal 98% van de verlichting in de hele gemeente altijd functioneert. Het onderhoud zal ook in 2025 conform het vastgestelde uitvoeringskader plaatsvinden.

Jaarlijks wordt een deel van de openbare verlichting vervangen. Dat gebeurt tegenwoordig altijd met ledverlichting. Inmiddels bestaat bijna 30 % van de openbare verlichting uit ledverlichting. De transformatie naar ledverlichting verloopt relatief langzaam door de lange levensduren die gehanteerd worden. Gestreefd wordt naar het voorkomen van kapitaalvernietiging.

Ontwikkelingen op het gebied van 5G en laadinfrastructuur kunnen er voor gaan zorgen dat het areaal aan openbare verlichting in de nabije toekomst aanvullende functies gaat krijgen. De financiering, dekking en vervangingssystematiek zal op dat moment ook aan de orde komen. In de nieuwe Telecommunicatiewet is geregeld dat gemeenten dienen te gedogen dat 5G antennes ondergebracht moeten kunnen worden in gemeentelijke infrastructuur zoals lichtmasten. Ook is het mogelijk dat de verlichting gecombineerd gaat worden met laadinfrastructuur. Over deze mogelijkheden en wat dat betekent voor de snelheid van vervangen van de OVL en de potentiële besparing op energie en CO2 uitstoot worden eind 2024/begin 2025 stukken ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Verkeer en bereikbaarheid

Na de herijking van onze hoofdwegstructuur is de verwachting dat in de komende jaren op diverse manieren weer geïnvesteerd gaat worden in de hoofdwegenstructuur. Door middel van de programmering MJOP-MIND wordt o.a. ook gestuurd op de verkeersveiligheid, doorstroming en duurzame mobiliteit. De komende jaren worden weer diverse verkeersongevalconcentratie (VOC)-locaties aangepakt op enkele kruisingen en rotondes in ons hoofdwegenet. Daarnaast blijven we doorgaan met het verbeteren van ons fietsnetwerk waardoor mensen nog meer gestimuleerd worden om te kiezen voor een duurzamer en gezonder vervoermiddel als de fiets. STOMP is het ontwerpen met de menselijke maat. In het proces kijken ontwerpers eerst naar Stappen, vervolgens naar Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service (MaaS) en tot slot naar de Particuliere auto. Door STOMP consequent toe te passen, krijgen de kwetsbare en actieve verkeersdeelnemers een ruimere en prominere plek op straat. Het STOMP-principe is ons uitgangspunt en de verwachting is dat er in de komende jaren omvorming gaat plaatsvinden van 50km naar 30km wegen binnen Deventer.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Groen, natuur en recreatie

Het zwaartepunt bij openbaar groen ligt bij het dagelijks onderhoud. De openbare ruimte wordt onderhouden in lijn met de in de Visie Leefomgeving vastgestelde niveaus. Ten aanzien van bomen geldt dat er een inspectie en onderhoudscyclus wordt gehanteerd van 3 jaar. Bomen op basis van de inspectie gesnoeid indien noodzakelijk. De werkzaamheden worden uitgevoerd door Het Groenbedrijf binnen de kaders van een vastgestelde dienstverleningsovereenkomst en de bijbehorende onderhoudsbestekken. Naast het reguliere beheer en onderhoud wordt eveneens ingezet op het 'vergroenen' van de gemeente daar waar dit technisch en financieel mogelijk is. Dit gebeurt voor het merendeel bij nieuwe projecten c.q. ontwikkelingen en bij MJOP-projecten.

Openbare speelgelegenheden

In 2023 is het nieuwe speelbeleidsplan 'Spelen, bewegen en ontmoeten' vastgesteld. In het kader van dit speelbeleidsplan zijn zes concrete ambities geformuleerd: centrale, kwalitatief goede speelplekken op loopafstand, diversiteit, inclusiviteit, een beweegvriendelijke omgeving voor jong en oud, klimaatbestendigheid en participatie. De middelen hiervoor worden echter pas vanaf 2027 beschikbaar gesteld, waardoor de komende twee jaren slechts heel beperkt invulling kan worden gegeven aan het nieuwe speelbeleidsplan.

Taakveld 7.2 Riolering

Het beleid voor riolering en waterbeheer ligt vast in het gemeentelijk rioleringsprogramma (GRP) 2023-2026. In het GRP zijn doelen opgenomen die het functioneren van het gehele stelsel moeten garanderen. Het GRP is zo opgesteld dat het kan functioneren als een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingswet. Voor 2025 zijn er geen aanwijzingen dat de kwaliteit van het onderhoudsniveau zal afwijken van hetgeen in het GRP is vastgelegd. Er wordt gewerkt met een jaarplanning waarin alle onderhoudsmaatregelen gepland zijn die noodzakelijk zijn aan de riolering en het afwateringssysteem. Het klein en verzorgend onderhoud aan rioolgemaal, pompputten en bergbezinkbassins is ondergebracht in meerjarige onderhoudsbestekken die eens per 4 jaar op de markt worden gebracht.

Naast het GRP is het vastgestelde klimaatadaptatieprogramma van groot belang. Hierin is aangegeven, en door de raad onderschreven, dat openbare ruimte die grootschalig aangepakt wordt in principe zodanig wordt aangepast dat deze klaar is voor het opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering (klimaatadaptief). Een groot deel van de opgave uit het klimaatadaptatieprogramma ziet op het oplossen van het probleem van veel neerslag. De investeringen die voortkomen aan het aanpassen van de openbare ruimte voor dit doel wordt verrekend via het product riolering en waterhuishouding en daarmee via de rioolheffing.

In 2025 en verder zal het beheer van de riolering en de waterhuishouding zodanig worden uitgevoerd, dat de openbare ruimte, waarin de riolering zich bevindt, kan worden onderhouden op de vastgestelde onderhoudskwaliteitsniveaus. De investeringsbehoefte wordt geprogrammeerd via het MJOP-MIND. De investeringen worden gedekt via de rioolheffing. De kapitaallasten voortkomend uit de investeringen worden opgenomen in de exploitatiebegroting.

Financiële consequenties

Vanaf het begin van de 21e eeuw zijn er binnen de gemeente Deventer forse impulsen gegeven aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderhoud. Impulsen die substantieel hoger waren dan het normale areaalaccres. Bij de vaststelling van de voorjaarsnota 2024 zijn er middelen beschikbaar gesteld om via een ingroeiscenario de vervangingsopgave en onderhoudsopgave uit te voeren. De middelen komen in de jaarschijven 2027 en 2028 beschikbaar.

In de tabel hieronder worden de bedragen voor geprogrammeerd onderhoud (zowel klein als groot onderhoud) in de openbare ruimte gepresenteerd die voor de komende vier jaar zijn geprognosticeerd. De (deel)taakvelden Parkeren en Uitvoering verkeer en vervoerbeleid, zijn niet opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Taakveld en categorie	2025	2026	2027	2028
Verkeer en vervoer	20.030	18.926	19.060	19.104
• Straten, wegen, pleinen	10.544	9.697	9.830	9.836
• Straatreiniging	4.718	4.615	4.615	4.615
• Openbare verlichting	1.692	1.692	1.692	1.692
• Verkeerstechniek	1.600	1.600	1.600	1.600
• Civieltechnische kunstwerken	1.476	1.322	1.323	1.361
Economische havens en waterwegen	364	364	364	364
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.310	10.258	10.961	10.961
• Speelgelegenheden	951	951	1.069	1.069
• Groen	9.359	9.307	9.892	9.892
Riolering	8.859	9.126	9.126	9.126
Begraafplaatsen en crematoria	392	393	393	394
Totaal	39.955	39.067	39.904	39.948

Vastgoed

Actuele beleidscontext

Inleiding

In december 2022 heeft de raad de Kadernota Vastgoed vastgesteld, vanaf 2023 is de omschakeling gemaakt naar het werken conform de hierin omschreven beleidscontext. In hoofdstuk 1 van de kadernota zijn vier instrumenten vastgelegd waarmee de vastgoedsturing wordt gewaarborgd. Het uitvoeringskader vastgoed, parameters vastgoedexploitatie, het meerjarenperspectief vastgoed (deze 3 instrumenten zijn nog in ontwikkeling) en de Paragraaf Vastgoed zoals deze nu in de begroting is opgenomen. De paragraaf vastgoed is het instrument dat u nu leest.

Visie op vastgoed

De gemeente Deventer is eigenaar, verhuurder, huurder en gebruiker van een zeer diverse vastgoedportefeuille. Het in eigendom hebben van het vastgoed is voor gemeente Deventer geen doel op zich maar een middel om gemeentelijke doelstellingen te kunnen realiseren. De kern van het vastgoed wordt gebruikt voor maatschappelijke functies zoals, sport, welzijn, buurtvoorzieningen, brandweerkazernes, cultuur en onderwijs verspreid over de gemeente. Het vastgoedbeleid zal doorontwikkeld worden tot een instrument om zoveel mogelijk maatschappelijke waarde te creëren. Het vastgoed is hiervoor opgedeeld in kernbezit en niet-kernbezit, zoals vastgelegd in figuur 1.

Figuur 1 – Portefeuille-indeling vastgoed

Het kernbezit zetten wij in voor de gemeentelijke organisatie, wettelijke taken en het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. Dit bezit gaan wij aanhouden, in stand houden en optimaliseren.

Het niet-kernbezit is onder te verdelen in strategisch en overig vastgoed. Het strategisch vastgoed is nodig voor gebiedsontwikkelingen en het overig vastgoed gaan wij afstoten of herontwikkelen. Wij kunnen dit bezit tijdelijk inzetten als flexibele schil. Het college heeft de mogelijkheid het niet-kernbezit om strategische overwegingen niet direct af te stoten maar langer in bezit te houden.

Uitgangspunten kadernota Vastgoed

Naast de gemeentelijke visie op vastgoed zijn in de kadernota Vastgoed uitgangspunten vastgelegd over de volgende onderwerpen:

- Vastgoedorganisatie
- Thema's vastgoedbeleid (o.a. huurprijzen, uitgifte, instandhouding, optimalisering, verkoop en burgerparticipatie)
- Financiën en risicomanagement

De nota is in te zien via: [Nota & kadernota vastgoed](#)

Doelen en prestaties

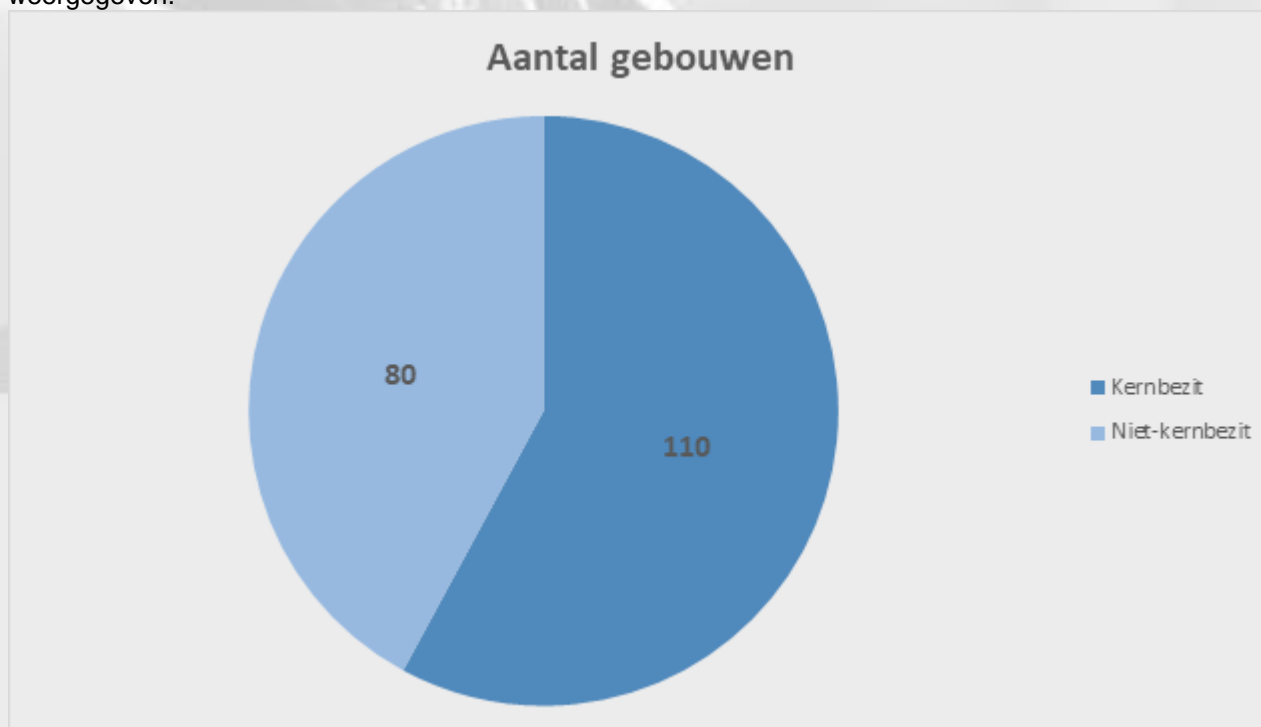
De belangrijkste doelen en prestaties welke voortkomen uit het nieuwe beleidskader kunnen gekoppeld worden aan de indeling van het vastgoed in figuur 1:

- Realisatie verkoopplannen (Overig vastgoed)
- Realisatie verduurzamingsplannen (Kernbezit)
- Implementatie kostprijs dekkende huur (Kernbezit)

Vastgoedportefeuille

In 2024 heeft de vastgoedorganisatie de indeling van de vastgoedportefeuille opnieuw beoordeeld en aangepast. De Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) is hierbij het uitgangspunt geweest.

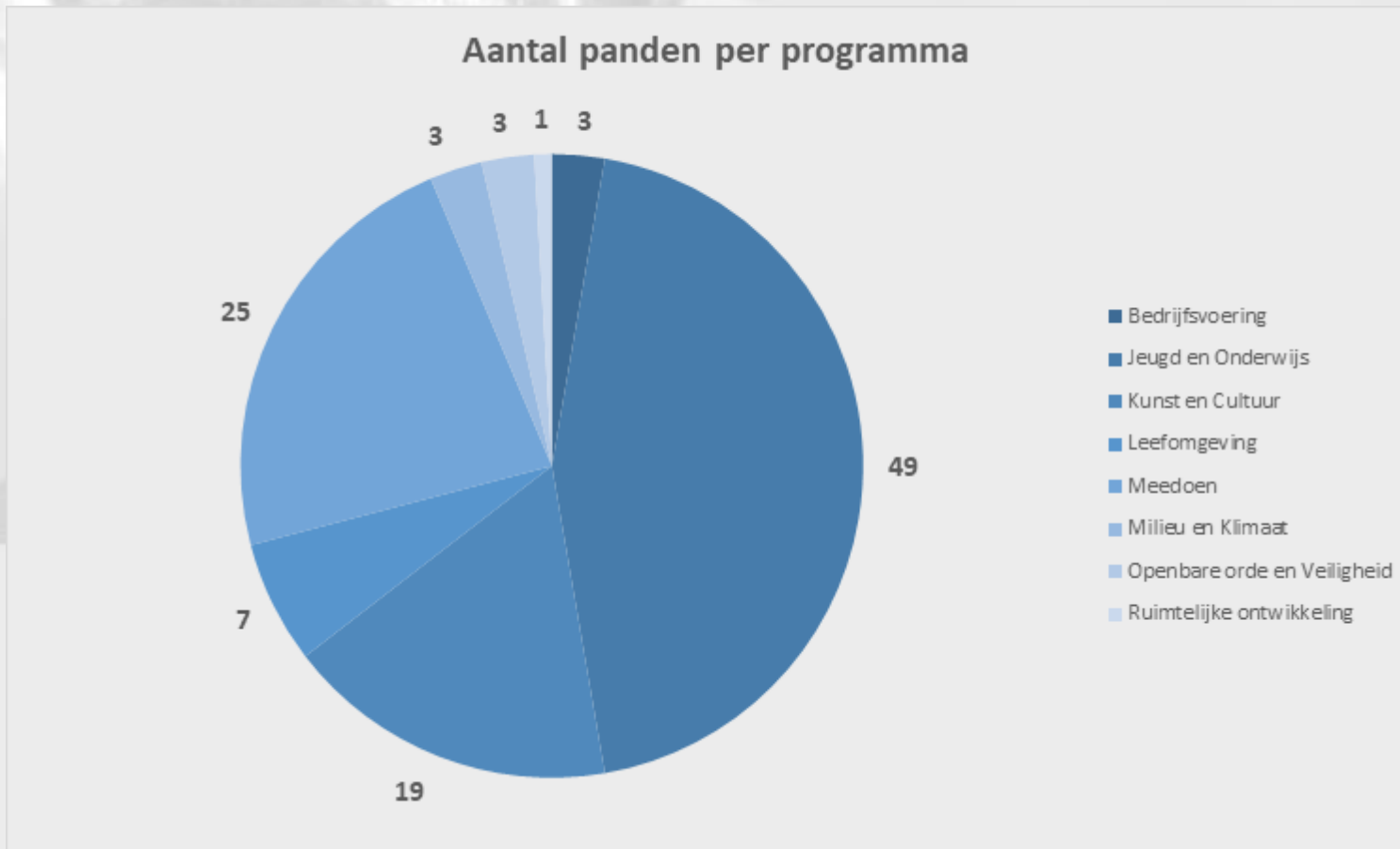
Zoals voorgaand aangegeven in het beleidskader wordt er binnen het vastgoed onderscheid gemaakt tussen Kernbezit en Niet-Kernbezit. In totaal bevat de vastgoedportefeuille 190 gebouwen¹. In figuur 2 is de verhouding tussen Kernbezit en Niet-kernbezit binnen de vastgoedportefeuille in aantal gebouwen weergegeven.

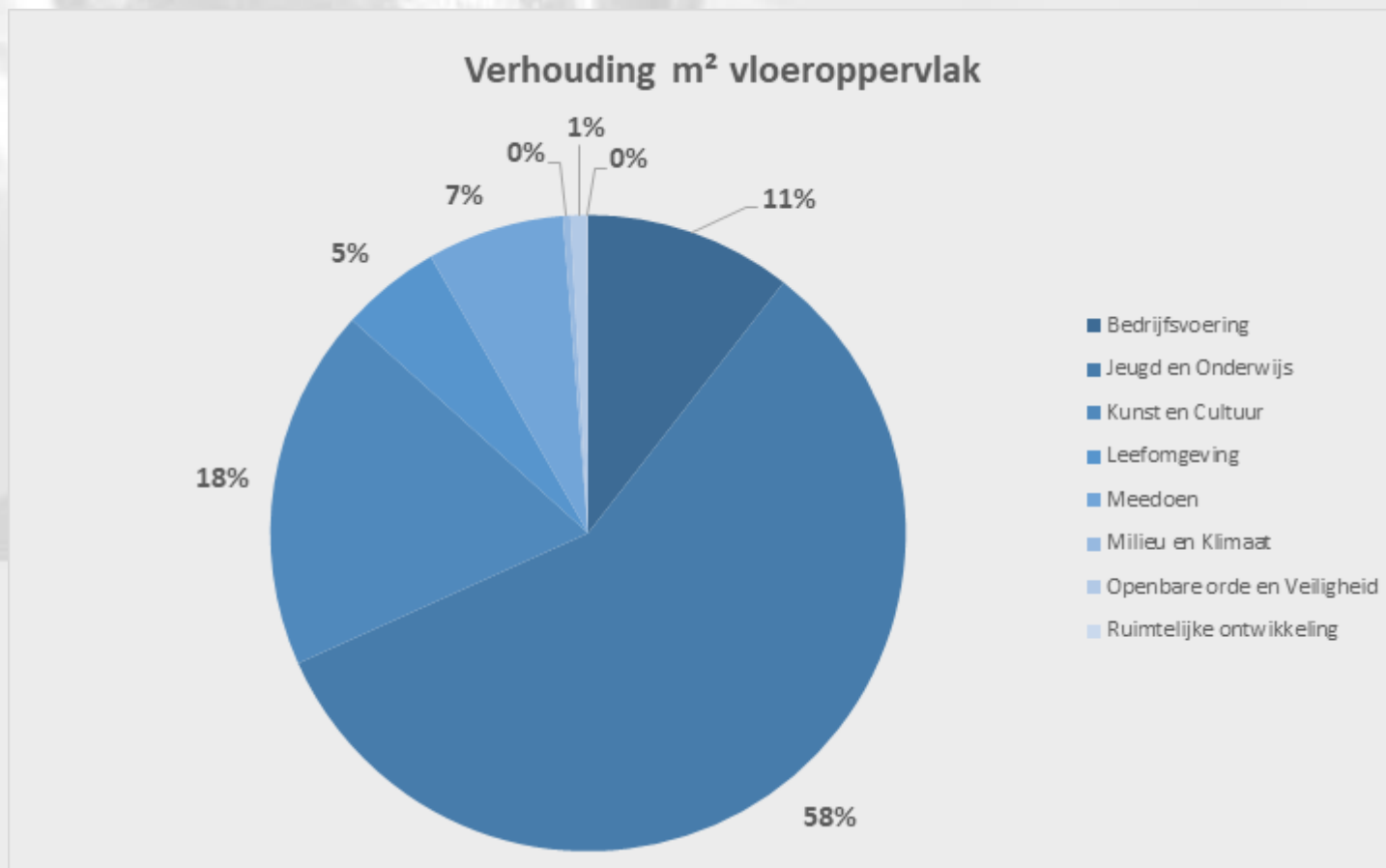
Figuur 2 – Verhouding Kernbezit en Niet-kernbezit

Kernbezit

De 110 gebouwen welke worden aangemerkt als Kernbezit zijn onderdeel van 8 verschillende programma's². In figuur 3 is de verhouding van het aantal gebouwen per programma weergegeven. In figuur 4 is de verhouding van de vierkante meters BVO (Bruto Vloeroppervlak) in percentages per programma weergegeven. Het totale BVO is ca. 180.000 m².

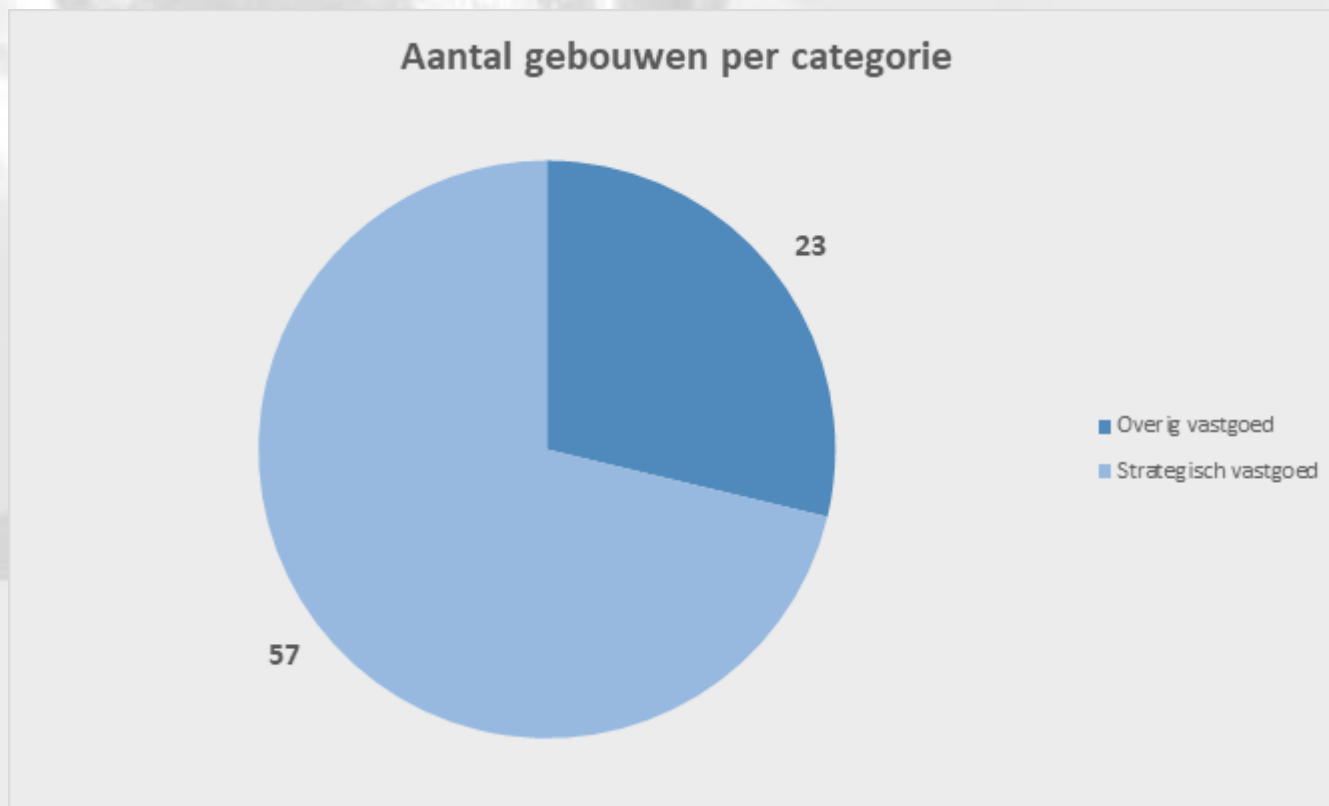
Figuur 3 – Aantal panden per programma

Figuur 4 – Verhouding vierkante meters per programma

Niet-kernbezit

De 80 gebouwen welke worden aangemerkt als Niet-Kernbezit zijn onderverdeeld in de categorieën strategisch vastgoed en overig vastgoed. Het strategisch vastgoed is in bezit vanwege gebiedsontwikkelingen en het overig vastgoed wordt afgestoten of herontwikkeld. In figuur 5 zijn de verhoudingen tussen de categorieën in aantal gebouwen weergegeven.

Figuur 5 – Aantal panden strategisch- en overig vastgoed

Voetnoten

1. *Eigendom van Sportbedrijf Deventer N.V. wordt niet meegenomen in paragraaf vastgoed.*
2. *Betreft uitwerking van de Kadernota Vastgoed zijn de gebouwen opnieuw ingedeeld volgens de BAG. Dit moet nog worden doorgevoerd de gemeentebegroting, waardoor in de toekomst nog wijzigingen kunnen optreden.*

Doelen en prestaties

Verkoopplannen

Binnen het Niet-kernbezit zullen de komende jaren gebouwen verkocht gaan worden. De gebouwen welke zijn aangemerkt als strategisch vastgoed hebben echter geen financiële invloed op de vastgoedbegroting gezien de verkoop hiervan plaats vindt binnen de grondexploitatie wat onder programma Herstructurering en Vastgoed valt. Van de 23 gebouwen aangemerkt als overig vastgoed zijn er 11 die verkocht zullen worden. Negen van de gebouwen zullen in 2024 en 2025 worden verkocht en de verkoop van de overige 2 gebouwen is nog niet gepland. Naar de toekomstplannen voor de twaalf resterende gebouwen wordt nog verder onderzoek gedaan.

Verduurzaming

De grootste opgave voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed ligt in de periode 2023 tot en met 2030. Om de doelstelling van 55% CO reductie in 2030 te realiseren is een investering van bruto €69,5 miljoen bruto nodig. Dat is netto €48,7 miljoen, omdat een deel van de investering gedekt kan worden uit het budget planmatig onderhoud en deels uit de energiebesparing door afspraken te maken met huurders. Ongeveer 70% van de bruto investering is dus onrendabel. In de portefeuillestrategie is aangegeven volgens welke financiële spelregels wij de verduurzaming willen realiseren. De feitelijke dekking voor de financiële consequenties gebeurt via afzonderlijke besluiten, zoals bijvoorbeeld de voorjaarsnota en de reguliere P&C cyclus. Van het onrendabele deel is een deel reeds gedekt; in de begroting 2024 is €6 miljoen eenmalig en €370.000 structureel beschikbaar. De resterende benodigde dekking bedraagt daarmee €36,8 miljoen; dat is structureel 2,55 miljoen. Per jaar is een investering van oplopend naar ruim €6 miljoen netto nodig, dat leidt tot een structurele kapitaallast van € 2,55 miljoen in 2031. In het investeringsprogramma zijn de investeringen en de dekkingsbehoefte in meerjarig perspectief weergegeven. In [het investeringsprogramma](#) is een jaarlijks gemiddelde aangehouden. Aandachtspunt is het investeringsritme; wanneer het een logisch moment blijkt een groot pand al in de eerste jaren (bijvoorbeeld 2025) te verduurzamen, zal de investeringsbehoefte en dus de noodzakelijke financiële middelen naar voren schuiven. En vice versa. Dergelijke bijstellingen maken onderdeel uit van de portefeuillestrategie.

Implementatie kostprijs dekkende huur

In de kadernota vastgoed is vastgelegd dat de huren van het maatschappelijk vastgoed kostprijs dekkend worden. Voorheen werd een normhuur gehanteerd, bepaald vanuit het betreffende programma. De gebouwen waarvoor een KPDH (kostprijs dekkende huur) ingevoerd wordt betreft het kernbezit behalve de huisvesting van de gemeentelijk organisatie, onderwijshuisvesting en parkeergarages. In totaal blijven na aftrek hiervan 47 gebouwen over. De KPDH wordt zoveel mogelijk op logische momenten ingevoerd zoals bij het ingaan van een nieuwe huurtermijn. De afgelopen twee jaar is een begin gemaakt met het invoeren van de nieuwe huren. In figuur 6 is weergegeven bij hoeveel gebouwen de KPDH al is ingevoerd, bij hoeveel gebouwen dit in 2025 zal gebeuren en bij hoeveel gebouwen dit na 2025 nog ingevoerd dient te worden. Het doel is om eind 2025 16 gebouwen te hebben voorzien van een KPDH.

Status	Aantal panden
Ingevoerd	10
In 2025 in te voeren	6
Nog in te voeren	31
N.v.t.	63
Eindtotaal	110

Figuur 6 – Voortgang invoer KPDH

Onderhoudsniveau

In de kadernota vastgoed is vastgelegd dat onze gebouwen worden geïnspecteerd op basis van de NEN 2767-methodiek. Op basis van de inspectie wordt het Meer Jaren Onderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Deze methodiek gaat uit van een conditiescore van 1 tot 6, waarbij 1 uitstekend is en 6 zeer slecht. Uitgangspunt voor het kernbezit is een minimale conditiescore van 3 voor ieder bouwelement. Op dit moment worden de conditiescores conform deze uniforme systematiek geactualiseerd met het doel om de effecten hiervan voor de MJOP's in 2025 te beeld te kunnen brengen. Voor gebouwen die niet tot het kernbezit behoren, hanteren wij veiligheid, bruikbaarheid en waardebehoud als minimumniveau.

Financiën

Exploitantiebegroting

Onderstaande tabel geeft per programma de begrote lasten en baten weer. Als uitwerking van de Kadernota Vastgoed wordt gewerkt aan de herinrichting van de gemeentebegroting. Dat moet nog worden verwerkt.

Lasten (bedragen x €1)					
Openbare orde en veiligheid	469.000	465.000	463.000	462.000	460.000
Leefomgeving	752.000	752.000	752.000	752.000	752.000
Milieu en klimaat	111.000	111.000	112.000	112.000	111.000
Herstructurering en vastgoed	1.736.000	1.760.000	1.762.000	1.737.000	1.736.000
Meedoen	1.759.000	2.241.000	2.225.000	2.204.000	2.202.000
Jeugd en onderwijs	546.000	567.000	655.000	816.000	812.000
Kunst en cultuur	5.595.000	5.572.000	5.437.000	5.421.000	5.157.000
Bedrijfsvoering	1.568.000	1.568.000	1.568.000	1.568.000	1.568.000
Totaal lasten	12.536.000	13.036.000	12.974.000	13.072.000	12.798.000
Baten (bedragen x €1)					
Openbare orde en veiligheid	52.000	52.000	52.000	52.000	52.000
Leefomgeving	917.000	917.000	917.000	917.000	917.000
Milieu en klimaat	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000
Herstructurering en vastgoed	1.683.000	1.663.000	1.663.000	1.638.000	1.638.000
Meedoen	897.000	897.000	896.000	896.000	896.000
Jeugd en onderwijs	109.000	109.000	109.000	109.000	109.000
Kunst en cultuur	4.499.000	4.488.000	4.477.000	4.465.000	4.195.000
Totaal baten	8.239.000	8.208.000	8.196.000	8.159.000	7.889.000
Eindtotaal	-4.297.000	-4.828.000	-4.778.000	-4.913.000	-4.909.000

Onderstaande tabel laat per categorie de lasten en baten van de opbouw van de vastgoedbegroting zien:

Lasten (bedragen x €1)					
Apparaatskosten	1.315.000	1.322.000	1.329.000	1.336.000	1.336.000
Belastingen	460.000	520.000	522.000	524.000	524.000
Energie kosten	1.146.000	1.151.000	1.151.000	1.151.000	1.151.000
Facilitaire kosten	681.000	681.000	681.000	681.000	681.000
Kapitaallasten	4.497.000	4.737.000	4.650.000	4.764.000	4.493.000
Onderhoudskosten	3.118.000	3.229.000	3.232.000	3.239.000	3.239.000
Overige kosten	631.000	667.000	660.000	626.000	626.000
Storting reserves	264.000	284.000	302.000	300.000	298.000
Verzekeringen	426.000	448.000	449.000	450.000	450.000
Totaal lasten	12.538.000	13.039.000	12.976.000	13.071.000	12.798.000
Baten (bedragen x €1)					
Huren	3.163.000	3.202.000	3.241.000	3.279.000	3.279.000
Onttrekking Bestemmingsreserves	1.287.000	1.237.000	1.187.000	1.136.000	866.000
Onttrekking reserves	49.000	29.000	29.000	4.000	4.000
Overige inkomsten	817.000	817.000	817.000	817.000	817.000
Pachten	2.039.000	2.039.000	2.039.000	2.039.000	2.039.000
Parkeeropbrengsten	884.000	884.000	884.000	884.000	884.000
Totaal baten	8.239.000	8.208.000	8.197.000	8.159.000	7.889.000
Eindtotaal	- 4.299.000	- 4.831.000	- 4.779.000	- 4.912.000	- 4.909.000

Reserves en voorzieningen

Voor het vastgoed zijn diverse reserves beschikbaar. Het kernbezit onderhouden wij planmatig. Daarvoor wordt jaarlijks gedoteerd aan de reserve planmatig onderhoud. We gaan de komende jaren toewerken naar het omvormen van deze reserve naar een voorziening. Daarnaast is er een reserve verduurzaming vastgoed beschikbaar. Deze reserve wordt gevoed met incidentele middelen, ontvangen subsidies, niet ingezette structureel beschikbare budgetten en energiebesparingen als gevolg van verduurzamingsmaatregelen. Tot slot is er een aantal specifieke vastgoedreserves beschikbaar, zoals kapitaallastenreserves gekoppeld aan investeringen, een reserve voor huisvesting gemeentelijke apparaat en een reserve theatertechniek Mimik.

Investeringen

Om de klimaatwet doelstellingen van 55% CO2 reductie in 2030 te realiseren is een bruto investering van €69,5 miljoen nodig. Netto is dat €48,3 miljoen omdat een deel van de investering gedekt wordt uit de energiebesparing en onderhoudsbudgetten. Een deel is reeds gedekt vanuit gereserveerde middelen in het bestuursakkoord, de voorjaarsnota 2023 en de bij de voorjaarsnota aangenomen motie verduurzaming vastgoed. Per saldo resteert een ongedekte investering van €37,7 miljoen, dat is opgenomen op de voorportaalijst. De stand van de reserve verduurzaming vastgoed bedraagt op 1-1-2025 circa €1,27 miljoen. De beschikbare middelen worden onder andere ingezet als cofinanciering voor Dumava subsidies, waarvan reeds €1,5 miljoen beschikt is. De gereserveerde budgetten worden ingezet voor circa 12 geprioriteerde panden vanuit het meerjarenonderhoudsprogramma die wij componentsgewijs gaan verduurzamen. In 2024 wordt hiervoor een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd en een voorstel aan de raad voorgelegd om de middelen vrij te geven.

bedragen x €1.000	Structureel/Incidenteel	2025	2026	2027	2028	2029
Bestuursakkoord	Structureel	5.000	0	0	0	0
Voorjaarsnota 2023	Structureel	270	290	290	290	290
Totaal		5.270	290	290	290	290

Figuur 7 - Beschikbare middelen verduurzaming vastgoed

Weerstandsvermogen en risicomangement

Ontwikkelingen en conclusies

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's. In deze paragraaf laten we zien hoe het weerstandsvermogen is samengesteld uit de risico's en de weerstandscapaciteit. Ook zijn de financiële kengetallen en de meerjarenbalans opgenomen in deze paragraaf.

Ten opzichte van de analyse in de voorjaarsnota 2024 zijn de volgende ontwikkelingen te onderscheiden:

- een paar grote risico's zijn geen onderdeel meer van de analyse: er is duidelijkheid over de schadeclaim omtrent salonboten aan de kade (geen risico meer), over BTW aftrek op sportvoorzieningen (opgenomen in de begroting) en de invoering van de Omgevingswet.
- twee nieuwe grondexploitaties zijn geopend waarvoor de risico's opgenomen zijn in deze paragraaf.
- nieuwe inschatting van de impact en de kans van een aantal risico's binnen de grondexploitaties.

De benodigde weerstandscapaciteit is door deze ontwikkelingen gedaald. Daar staat tegenover dat de stelpost structurele autonome ontwikkelingen ook is gedaald, met als gevolg dat de specifieke weerstandsreserve toch verhoogd moet worden om alle berekende risico's op te kunnen vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

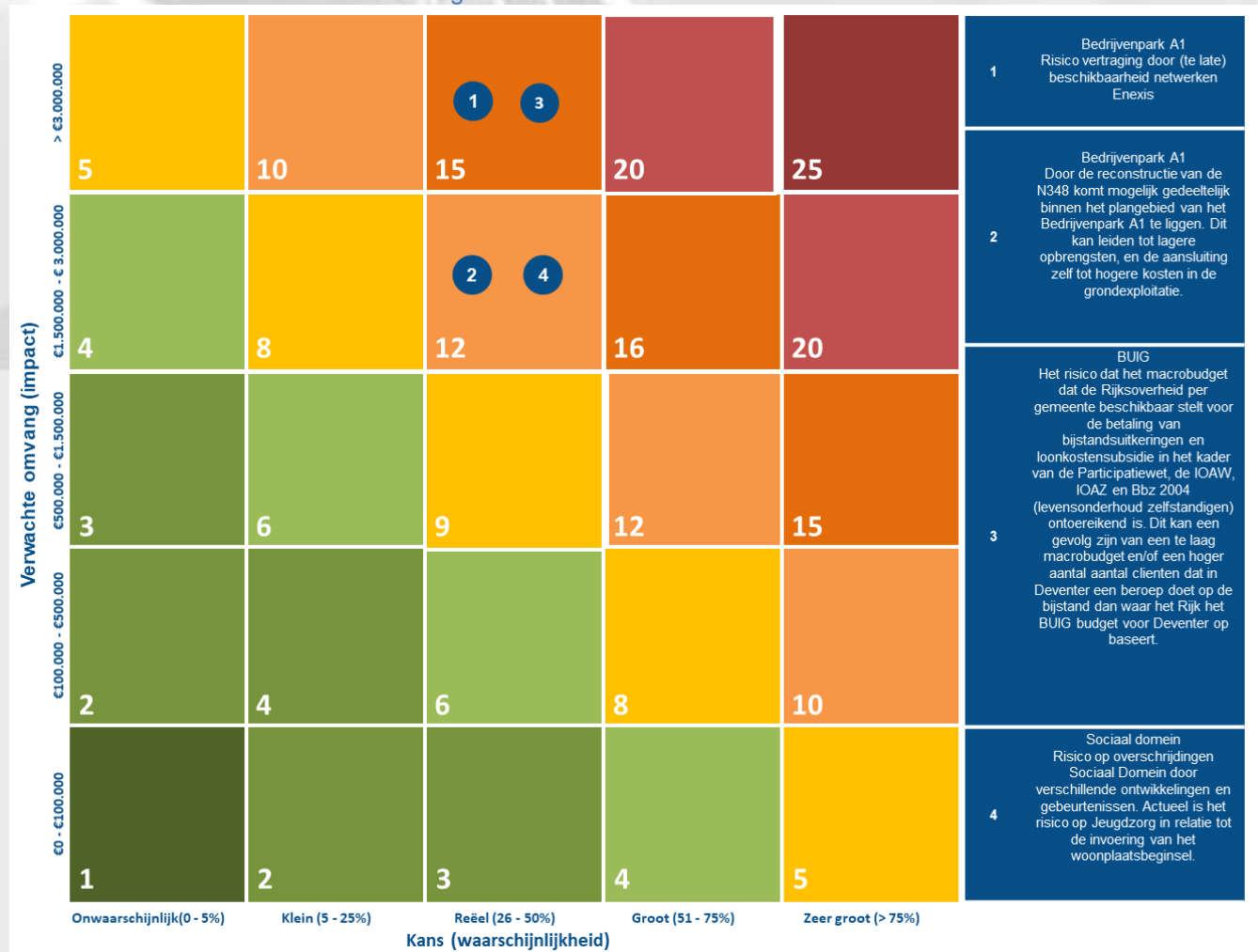
(bedragen x €1.000)

Element	Onderdeel	Waarde
Specifieke weerstandsreserve		16.971
Onbenutte begrotingsruimte	Post onvoorzien	274
	Stelpost structurele autonome ontwikkelingen	655
	Stelpost accres algemene uitkering (gemeentefonds)	-
Saldo weerstandscapaciteit 2024		17.900

Benodigde weerstandscapaciteit

Risicokaart

Risico's met een risicoscore van 9 of hoger

Gekwantificeerde risico's

De risico's met een score ≥ 9 zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Risico	Kans	Gevolg	Positie	Score	Programma
Bedrijvenpark A1					
Herstructurering en vastgoed					
1. Risico vertraging als gevolg van (te late) beschikbaarheid van de netwerken van Enexis.	40%	4.500.000	3-5	15	
2. Door de reconstructie van de N348 komt mogelijk gedeeltelijk binnen het plangebied van het Bedrijvenpark A1 te liggen. Dit kan leiden tot lagere opbrengsten, en de aansluiting zelf tot hogere kosten in de grondexploitatie.	50%	2.475.000	3-4	12	
BUIG					
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt					
3. Het risico dat het macrobudget dat de Rijksoverheid per gemeente beschikbaar stelt voor de betaling van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie in het kader van de Participatiewet, de IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud zelfstandigen) ontoereikend is. Dit kan een gevolg zijn van een te laag macrobudget en/of een hoger aantal aantal klanten dat in Deventer een beroep doet op de bijstand dan waar het Rijk het BUIG budget voor Deventer op baseert.	35%	4.400.000	3-5	15	
Sociaal Domein (3D's)					
Meedoen/Jeugd					
4. Risico op overschrijdingen Sociaal Domein door verschillende ontwikkelingen en gebeurtenissen. Actueel is het risico op Jeugdzorg in relatie tot de invoering van het woonplaatsbeginsel.	50%	2.700.000	3-4	12	

Ratio weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit om voldoende weerstand te kunnen bieden als de risico's zich voordoen. Deze verhouding wordt bepaald door de ratio weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen als de uitkomst van deze ratio minimaal 1 is.

Beschikbare weerstandscapaciteit = €17.900.000

Benodigde weerstandscapaciteit = €12.9000 + €5.370.000 = €18.270.000

Ratio weerstandsvermogen = 0,98

De beschikbare weerstandscapaciteit is lager dan de benodigde weerstandscapaciteit, onvoldoende om de gevolgen van het optreden van risico's financieel op te vangen. Conform het bestuursakkoord beschikken we over voldoende weerstandsvermogen wanneer de uitkomst van de ratio 1 is. In deze begroting wordt daarom de specifieke weerstandsreserve verhoogd tot €17,341 miljoen. Samen met de post onvoorzien en de stelpost autonome ontwikkelingen wordt de totale weerstandscapaciteit €18,27 miljoen.

Algemene risicogebieden

De risico's die zijn vermeld in deze paragraaf tellen mee in de berekening van het weerstandsvermogen en de specifieke weerstandsreserve.

Daarnaast zijn er risico's die op een andere manier worden beheerst. Dit zijn risico's waar een andere reserve of budget voor beschikbaar is, en risico's die niet zijn gekwantificeerd en waar de generieke weerstandsreserve dient als weerstandscapaciteit.

Voorbeelden van gekwantificeerde risico's die niet vallen onder de afdekking met de specifieke weerstandsreserve:

- Slim Warmtenet Zandweerd. Hiervoor is een afzonderlijke risicoanalyse en reserve ingesteld.
- Winstgevende grondexploitaties: als deze risico's zich voordoen worden deze ten laste gebracht van de grondexploitatie zonder dat hierdoor de financiën wordt belast. Pas als de grondexploitatie geen winstmarge kent, zal een optredend risico leiden tot een hogere verliesvoorziening die leidt tot een nadeel in de jaarrekening.
- Risico's binnen leefomgeving, zoals de problematiek rondom worteldruk, kosten reconstructies, onderhoudskosten worden opgevangen in het programma.
- Risico's gebiedsontwikkeling en bovenplanse infrastructurele voorzieningen kunnen worden opgevangen met bestemmingsreserves.
- Risico's verbonden partijen worden in de desbetreffende paragraaf behandeld.
- Bouwkosten grote projecten (onderwijshuisvesting, Scheg, Podiumkunsten, kunstwerken) waar kredieten voor beschikbaar zijn gesteld.

Naast risico's heeft Deventer ook te maken met algemene onzekerheden waar geen reserves of budgetten tegenover staan. Op basis van wat we nu weten, kunnen deze onzekerheden (risico's) niet worden gekwantificeerd. Voor het opvangen hiervan zijn algemene weerstandsbudgetten en begrotingsresultaten die dekking kunnen bieden. Hieronder vallen onder andere:

- Algemene uitkering
- BTW/BCF (ontwikkelingen en plafond BCF);
- Leegstand onroerende panden en andere risico's van vastgoed in eigendom;
- Restauratie monumentale panden;
- Garantstellingen (kans op aflossen krediet vanwege insolventie kredietnemer);
- Te ontvangen subsidies (kans op terugvordering door niet voldoen aan de subsidievoorwaarden).
- Energielasten gemeente breed

Risico's Verbonden partijen

Deelneming aan een verbonden partij kent financiële -, bestuurlijke - en beleidsinhoudelijke risico's. De diversiteit in de verschillende verbintenissen (gemeenschappelijke regelingen, deelneming in vennootschappen met aandelenbezit en/of verstrekte leningen / garanties) levert onderscheid in de risico's op. De te onderscheiden risico's vereisen verschillende aandacht. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is algemene informatie en specifieke informatie opgenomen voor vorming van een beeld van het financiële risicoprofiel.

Wanneer (op grond van een concrete gebeurtenis) bij een bepaalde verbonden partij een risico wordt voorzien dat zou kunnen leiden tot een verlies op het ingebrachte kapitaal, de verstrekte lening of garantie of indien het leidt tot een verplichting (en het risico is kwantificeerbaar), dan zal daarvoor weerstandsvermogen worden aangehouden of een voorziening worden gevormd.

Aan de informatie over de verbonden partijen ontlene wij in algemene zin geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's bij verbonden partijen weerstandsvermogen moet aanhouden. Daarbij baseren wij ons mede op de accountantsrapporten die bij de jaarrekeningen 2022 van verbonden partijen worden afgegeven waarin de accountant aandacht besteedt aan de continuïteit van de bedrijfsvoering en actuele financiële informatie vanuit vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen.

In de tabel hieronder zijn de verbonden partijen opgenomen waarin Deventer een geactiveerd financieel belang heeft en de omvang daarvan per 31-12-2023.

(bedragen x €1)

Verbonden partij	Deelneming	Lening	Garantie
NV Centrumgarage Deventer	39.552	-	-
Het Groenbedrijf BV	30.000	-	-
NV Sportbedrijf Deventer	-	12.077.910	879.553
NV Bergkwartier	1.561.004	-	-
NV Deventer Schouwburg	-	-	-
NV Luchthaven Teuge	489.857	-	-
Circulus BV	15.882	-	-
Enexis Holding BV	932.512	1.354.025	-
BNG Bank	60.650	-	-
Vordering op Enexis BV	52	-	-
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	1	-	-
CSV Amsterdam BV	52	-	-
Totaal	3.129.562	13.431.935	879.553

In de [paragraaf Verbonden partijen](#) wordt verder ingegaan op de financiële risico's in relatie tot de verbonden partijen.

Meerjarenbalans en kengetallen

Inzicht

In het BBV worden diverse kengetallen voorgeschreven. De kengetallen zijn voornamelijk bedoeld om de financiële positie inzichtelijker en tussen gemeenten vergelijkbaar te maken. De onderstaande meerjarenbalans voor de jaren 2025 – 2028 vormt de basis voor een aantal van deze kengetallen.

Geprognosticeerde balans

Door de wijziging in het BBV is met ingang van het begrotingsjaar 2018 een geprognosticeerde balans voorgeschreven. De geprognosticeerde balans biedt inzicht in de verwachte financiële ontwikkeling van de gemeente.

(bedragen x €1.000)

Activa	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	Passiva	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Vaste activa						Vaste passiva					
Immateriële	1.788	1.712	1.636	1.559	1.481	Eigen vermogen	189.036	189.538	191.463	194.639	197.546
Materiële	319.251	370.505	410.137	430.707	427.153	Voorzieningen	12.020	12.171	12.327	12.488	12.654
Financiële	20.477	23.705	22.733	21.803	20.850	Vaste schulden (>1jaar)	146.050	150.162	187.269	197.928	184.181
Totaal vaste activa	341.516	395.922	434.506	454.069	449.484		347.106	351.871	391.059	405.055	394.381
Vlottende activa						Vlottende passiva					
Voorraden	23.813	16.017	16.592	6.528	16.175	Vlottende schulden (<1jr)	0	41.845	41.816	37.319	53.055
Vorderingen	24.686	24.686	24.686	24.686	24.686	Overlopende passiva	88.838	88.838	88.838	88.838	88.838
Liquide middelen	1.168	1.168	1.168	1.168	1.168						
Overlopende activa	44.761	44.761	44.761	44.761	44.761						
Totaal vlottende activa	94.428	86.632	87.207	77.143	86.790	Totaal vlottende passiva	88.838	130.683	130.654	126.157	141.893
Balanstotaal activa	435.944	482.554	521.713	531.212	536.274	Balanstotaal passiva	435.944	482.554	521.713	531.212	536.274

De opgestelde geprognosticeerde balans gaat net als de meerjarenbegroting over de jaren 2025-2028. Met het maken van een balansprognose wordt in feite een reële schatting gemaakt van verschillende balansposten op basis van de balans gepresenteerd bij de jaarrekening 2023, de verwachte investeringen en de lopende aflossingsverplichtingen. Aan de hand van deze gegevens wordt in een geprognosticeerde balans inzicht gegeven in de ontwikkeling van de balansposten: vaste en vlottende activa, vreemd en eigen vermogen.

Bij het opstellen van de meerjarenbalans is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

Vaste activa

Door verwachte investeringen en jaarlijkse afschrijvingen/aflossingen wijzigt het saldo van de vaste activa.

Vlottende activa

De vlottende activa daalt met name door de verwachte verkoop van gronden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is gebaseerd op het (meerjarige) verloop van de reserves. Het saldo wijzigt door het realiseren van afgesproken prestaties.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gebaseerd op het (meerjarige) verloop van voorzieningen.

Schulden > 1 jaar

De schulden > 1 jaar zijn gebaseerd op de staat van opgenomen langlopende geldleningen. Het saldo muteert door het aantrekken van nieuwe leningen voor voorgenomen investeringen en jaarlijkse aflossingen van bestaande leningen.

Overige posten

De overige balansposten betreffen gegevens die zich moeilijk laten voorspellen. Voor deze posten wordt veelal de eindstand van de laatst vastgestelde jaarrekening doorgetrokken.

Kengetallen

De kengetallen en de meerjarenbalans geven een beeld van de financiële positie in de komende jaren. In onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de kengetallen opgenomen met daaronder een korte toelichting. De financiële kengetallen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde meerjarenbalans en gaan uit van de actuele begroting.

De meerjarige prognoses zijn gebaseerd op de balans per 31 december van het betreffende jaar.

Kengetal (in %)	R2023	B2024	B2025	B2026	B2027	B2028
Netto schuldquote	33	51	45	55	56	56
Netto schuldquote gecorrigeerd	29	46	41	50	52	52
Solvabiliteitsratio EV/TV	40	29	39	37	37	37
Structurele exploitatieruimte	10,04	4,37	3,59	1,26	0,47	0,47
Grondexploitatie	9	2	3	3	1	3
Belastingcapaciteit	97	97	98	98	98	98

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer van de schuldenlast ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten in de begroting.

Netto schuldquote = Netto schuld : Totale inkomsten (exclusief mutatie reserves)

Een netto schuldquote hoger dan 130 is voor een gemeente niet gunstig. De gemeente heeft in dat geval een zeer hoge schuldpositie en doet er goed aan om de schulden af te bouwen en daarmee de financiële positie te verbeteren. Dit betekent concreet een terughoudend investeringsbeleid met geleende middelen en het afbouwen van voorraden bouwgrond. Bij een percentage tussen 100 en 130 geldt dat voorzichtigheid is geboden.

In 2025 is de schuldquote van Deventer hoger dan in 2023, maar is lager dan in 2024. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Het hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die middelen vervolgens zijn doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om dit effect voor de beoordeling te corrigeren volgt hieronder de netto schuldquote exclusief leningen door verstrekt aan derden.

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen aan derden)

De hoogte van de schuld wordt ook bepaald door de leningen die Deventer door verstrekt aan derden. De rente en aflossing op deze leningen drukt niet op de begroting en financieringsbehoefte van de gemeente. Wel wordt over deze leningen risico gelopen. Wanneer het vorig kengetal met deze verstrekte leningen aan derden wordt gecorrigeerd is de uitkomst lager, die de belasting voor de gemeente beter weergeeft.

Netto schuldquote = Netto schuld (exclusief leningen aan derden) : Totale inkomsten (exclusief mutatie reserves)

In 2025 is de schuldquote van Deventer hoger dan in 2023, maar is lager dan in 2024.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de bezittingen op de balans zijn gefinancierd met eigen vermogen en in hoeverre Deventer in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de uitkomst van de ratio, hoe groter de weerbaarheid.

$\text{Solvabiliteitsratio} = \text{Totaal eigen vermogen} : \text{Totaal van de balans}$

Er zijn door de VNG (nog) geen richtlijnen gegeven voor uitkomsten die wijzen op een 'gezonde' solvabiliteit.

Vergeleken met 2023 is de solvabiliteitsratio gelijk gebleven. De solvabiliteit kan worden verbeterd door de omvang van de reserves (eigen vermogen) te verhogen of door minder te investeren waardoor de financieringsbehoefte lager wordt en daardoor minder wordt geleend.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Het geeft inzicht in welke mate de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Een positieve uitkomst betekent dat er structureel voldoende baten zijn om de lasten te dekken. Over het algemeen geldt als richtlijn; hoe hoger de uitkomst des te gunstiger dit is voor Deventer.

Grondexploitatie

$\text{Grondexploitatie} = \text{Bouwgrond in exploitatie (BIE)} : \text{Totale inkomsten}$

De grondexploitaties (voorraad bouwgronden) kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Wanneer een gemeente leningen heeft afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) projecten is dit een schuldpositie. Van belang is om te weten of deze schuld kan worden afgelost uit de opbrengsten van de verkoop van de bouwgronden (kavels). Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) opbrengsten (baten). Vergeleken met 2023 is er een dalende lijn zichtbaar.

Belastingcapaciteit

$\text{Belastingcapaciteit} = \text{Totale woonlasten} : \text{Gemiddelde woonlasten landelijk}$

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Voor het bepalen van de ruimte is een ijkpunt nodig. In dit geval wordt als ijkpunt gekeken naar de landelijk gemiddelde tarieven. Er is geen maximum gesteld aan de belastingopbrengsten dus betreffen de gemiddelde tarieven slechts een indicator. Hoe verhoudt de eigen belastingdruk zich tegenover het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten exact het landelijk gemiddelde zijn. Een lager percentage dan 100% betekent dat de woonlasten per huishouden lager zijn dan het landelijke gemiddelde. In 2025 stijgt de belastingcapaciteit doordat de woonlasten in Deventer sterker stijgen dan het landelijk gemiddelde. De uitkomsten vanaf 2025 zijn geëxtrapoleerd, omdat landelijke cijfers voor die jaren niet bekend zijn.

Conclusie

De gemeente is financieel gezond. Dit blijkt uit het feit dat een reëel structureel sluitende begroting wordt gepresenteerd met structurele exploitatieruimte. Deze begroting heeft voldoende flexibiliteit om eenmalige en structurele tegenvallers op te kunnen vangen. Met betrekking tot de belastingdruk zitten we boven het landelijk gemiddelde. De ratio's die betrekking hebben op de schuldpositie en grondexploitatie geven geen aanleiding om het financiële beleid bij te stellen.

Bijlagen

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Bijlage 1 - Resultaatbestemming	302 Kb	Bijlage 1
Bijlage 2 - Staat van reserves en voorzieningen	244 Kb	Bijlage 2
Bijlage 3 - Overzicht van baten en lasten	206 Kb	Bijlage 3
Bijlage 4 - Algemene uitkering	485 Kb	Bijlage 4
Bijlage 5 - Staat van incidentele baten en lasten	505 Kb	Bijlage 5
Bijlage 6 - Staat van subsidies	306 Kb	Bijlage 6
Bijlage 7 - Taakveldenmatrix	350 Kb	Bijlage 7

Bijlage 1 - Resultaatbestemming via reserves

(bedragen x €1.000)

Programma	2025		2026		2027		2028	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
Incidenteel								
Burger en bestuur								
Reserve overlopende uitgaven	200	900	0	82	6	0	0	200
Totaal	200	900	0	82	6	0	0	200
Openbare orde en veiligheid								
Reserve onderhoud gebouwen	0	2	0	2	0	2	0	2
Totaal	0	2	0	2	0	2	0	2
Leefomgeving								
Reserve kapitaallasten investeringen	1.000	0	1.000	0	0	0	0	0
Reserve mobiliteitsfonds parkeren	1.080	1.244	10.66	1.347	1.065	1.294	1.065	1.294
Reserve overlopende uitgaven	0	150	0	150	0	0	0	0
Reserve gebiedsontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	2.080	1.394	2.065	1.497	1.065	1.294	1.065	1.294
Milieu en klimaat								
Generieke weerstandsreserve	0	50	0	50	0	0	0	0
Reserve overlopende uitgaven	0	246	0	0	0	50	0	0
Reserve tarieven huishoudelijk afval	0	780	0	1	0	1	0	1
Reserve Onderhoud NV Milieucentrum	18	0	18	0	18	0	18	0
Egalisatiereserve vastgoed NV Milieucentrum	5	0	6	0	7	0	7	0
Totaal	23	1.076	24	51	25	51	25	1

Programma	2025		2026		2027		2028	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
Ruimtelijke ontwikkeling								
Reserve overlopende uitgaven	50	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	50	0	0	0	0	0	0	0
Herstructurering en vastgoed								
Egalisatiereserve weerstand	600	0	60	0	1.000	0	120	0
Reserve algemeen onroerende zaken	0	55	0	35	0	35	0	10
Reserve onderhoud gebouwen	86	0	102	0	112	0	112	0
Reserve gebiedsontwikkeling	0	175	0	0	0	0	0	0
Reserve planmatig onderhoud kernbezit	75	0	75	0	75	0	75	0
Reserve duurzaamheid vastgoed	5.000	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.761	230	237	35	1.187	35	307	10
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt								
Reserve overlopende uitgaven	0	237	0	200	0	0	0	0
Totaal	0	237	0	200	0	0	0	0
Meedoen								
Reserve investeringen buitensport	0	17	0	0	0	0	0	0
Reserve maatschappelijke opvang-beschermd wonen	1.900	2.311	1.900	2.000	1.900	1.900	1.900	1.900
Reserve nieuwkomers	0	20	0	0	0	0	0	0
Reserve risico's	26	0	0	0	0	0	0	0
Reserve sociaal domein	0	279	0	204	0	0	0	0
Totaal	1.926	2.627	1.900	2.204	1.900	1.900	1.900	1.900
Jeugd en onderwijs								
Reserve hervormingsagenda jeugd	1.759	2.700	0	321	0	0	0	0
Totaal	1.759	2.700	0	321	0	0	0	0

Programma	2025		2026		2027		2028	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
Economie en internationaal beleid								
Reserve overlopende uitgaven	0	500	0	10	0	0	0	0
Totaal	0	500	0	10	0	0	0	0
Kunst en cultuur								
Generieke weerstandsreserve	33	0	33	0	33	0	33	0
Reserve Deventer geschiedenis in beeld	11	0	11	0	11	0	11	0
Reserve theatertechniek Mimik	29	0	29	0	30	0	31	0
Totaal	72	0	73	0	73	0	74	0
Energietransitie								
Reserve overlopende uitgaven	50	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	50	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering								
Reserve huisvesting gemeentelijk apparaat	60	0	60	0	60	0	60	0
Reserve DOWR-I kapitaallasten	42	0	42	0	42	0	0	0
Reserve overlopende uitgaven	0	1.810	0	172	0	0	0	0
Totaal	102	1.810	102	172	102	0	60	0
Algemene dekkingsmiddelen								
Egalisatiereserve weerstand	0	590	0	0	0	0	0	0
Generieke weerstandsreserve	22.954	18.437	7.859	3.970	4.370	1.105	4.909	1.050
Reserve overlopende uitgaven	0	2.000	114	0	114	0	174	0
Reserve pseudo premie ww	37	0	37	0	37	0	37	0
Specifieke weerstandsreserve	378	0	7	0	6	0	6	0
Reserve eenmalig nieuw beleid	1	2.457	0	616	0	0	0	0
Reserve hervormingsagenda jeugd	1.306	0	0	0	0	0	0	0
Rentetoevoeging	665	0	663	0	656	0	631	0

Programma	2025		2026		2027		2028	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
Totaal	25.341	23.484	8.680	4.586	5.183	1.105	5.757	1.050
Totaal incidentele storting/puttingen	37.363	34.960	13.081	9.160	9.541	4.387	9.188	4.457

Programma	2025		2026		2027		2028	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
Structureel								
Openbare orde en veiligheid								
Reserve kapitaallasten investeringen	0	11	0	11	0	11	0	11
Totaal	0	11	0	11	0	11	0	11
Leefomgeving								
Reserve kapitaallasten investeringen	0	297	0	346	0	395	0	396
Totaal	0	297	0	346	0	395	0	396
Ruimtelijke ontwikkeling								
Reserve kapitaallasten investeringen	0	18	0	18	0	18	0	18
Totaal	0	18	0	18	0	18	0	18
Meedoen								
Reserve investeringen buitensport	117	0	0	216	0	207	0	176
Reserve kapitaallasten investeringen	0	85	0	170	0	171	0	170
Totaal	117	85	0	386	0	378	0	346
Jeugd en onderwijs								
Reserve kapitaallasten investeringen	0	400	0	357	0	371	0	197
Totaal	0	400	0	357	0	371	0	197
Kunst en cultuur								
Reserve kapitaallasten investeringen	51	1.322	54	1.273	60	1.220	57	1.170
Totaal	51	1.322	54	1.273	60	1.220	57	1.170
Bedrijfsvoering								
Reserve DOWR I kapitaallasten	1.705	888	1.780	1.400	1.982	1.608	1.890	1.608
Reserve kapitaallasten investeringen	0	22	0	22	0	22	0	22
Totaal	1.705	910	1.780	1.422	1.982	1.630	1.890	1.630

Programma	2025		2026		2027		2028	
	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting	Storting	Putting
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>								
Reserve DOWR I kapitaallasten	0	178	0	178	0	178	0	178
Reserve kapitaallasten investeringen	246	0	256	0	256	0	256	0
Totaal	246	178	256	178	256	178	256	178
Totaal structurele storting/puttingen	2.119	3.221	2.090	3.990	2.298	4.200	2.203	3.945
Totaal storting/puttingen inclusief rente	39.482	38.181	15.171	13.150	11.839	8.587	11.392	8.402
Toevoeging rente aan reserves	-665	0	-663	0	-656	0	-631	0
Totaal storting/puttingen exclusief rente	38.817	38.181	14.508	13.150	11.183	8.587	10.761	8.402

Bijlage 2 - Staat van reserves en voorzieningen

(bedragen in €)

Omschrijving reserve	Boekwaarde 01-01-2025	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029
Algemene reserve met algemeen weerstandsmotief						
Generieke weerstandsreserve	21.939.017	25.639.981	29.419.729	32.632.528	36.445.839	40.336.364
Algemene reserve met algemeen weerstandsmotief	21.939.017	25.639.981	29.419.729	32.632.528	36.445.839	40.336.364
Algemene reserve met specifiek weerstandsmotief						
Specifieke weerstandsreserve	16.971.307	17.349.099	17.356.056	17.362.178	17.368.300	17.374.422
Algemene reserve met specifiek weerstandsmotief	16.971.307	17.349.099	17.356.056	17.362.178	17.368.300	17.374.422
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
Kunstaankopen	24.627	24.627	24.627	24.627	24.627	24.627
Reserve Molukse graven	141.035	141.035	141.035	141.035	141.035	141.035
Deventer Geschiedenis in Beeld	46.840	57.440	68.040	78.640	89.240	99.840
Projecten Jeugd	19.999	19.999	19.999	19.999	19.999	19.999
Reserve versterking sociale structuur wijken en dorpen	0	0	0	0	0	0
Reserve theatertechniek Mimik	110.039	138.928	168.395	198.451	229.108	259.765
Mondiaal Beleid	0	0	0	0	0	0
Reserve onderhoud panden NV MVD	0	0	0	0	0	0
Musea aankopen	1.631	1.631	1.631	1.631	1.631	1.631
Conserveringen SAB	25.835	25.835	25.835	25.835	25.835	25.835
Knelpunten Sport	1.222	1.242	1.264	1.285	1.307	1.329
Wonen boven Winkels	430.300	430.300	430.300	430.300	430.300	430.300
Legaat Bathmen	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Kracht van Salland	0	0	0	0	0	0
Duurzaamheid vastgoed	1.026.099	6.026.099	6.026.099	6.026.099	6.026.099	6.026.099
Mind	950	950	950	950	950	950
Gevefonds	9.198	9.198	9.198	9.198	9.198	9.198
Bodem	164.184	164.184	164.184	164.184	164.184	164.184

Omschrijving reserve	Boekwaarde 01-01-2025	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029
Geluid	151.197	151.197	151.197	151.197	151.197	151.197
MJOP projecten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Sociaal economisch beleid (SEB)	3.091	3.091	3.091	3.091	3.091	3.091
Pseudo premie ww	36.586	73.172	109.758	146.344	182.930	219.516
Enmalig nieuw beleid	3.072.614	617.085	1.085	1.085	1.085	1.085
Gemeentebrede investeringen	505.944	505.944	505.944	505.944	505.944	505.944
Risico's	414.773	440.406	440.406	440.406	440.406	440.406
Podiumkunsten onder 1 Dak	11.765.000	11.765.000	11.765.000	11.765.000	11.765.000	11.765.000
Hervormingsagenda jeugd	901.000	1.266.266	945.266	945.266	945.266	945.266
Sociaal domein	659.146	379.847	175.548	175.548	175.548	175.548
Subtotaal	19.529.810	22.261.977	21.197.353	21.274.616	21.352.481	21.430.346
Bestemmingsreserves prestatiegebonden met rentebeslag						
Afkoop erfpachten	2.023.010	2.023.010	2.023.010	2.023.010	2.023.010	2.023.010
Subtotaal	2.023.010	2.023.010	2.023.010	2.023.010	2.023.010	2.023.010
Bestemmingsreserves prestatiegebonden met egaliserende functie						
Egalisatiereserve onderhoud onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
Reserve Gebiedsontwikkeling	41.572	0	0	0	0	0
Reserve planmatig onderhoud kernbezit	2.267.144	2.342.144	2.417.144	2.492.144	2.567.144	2.642.144
Wijkaanpak	0	0	0	0	0	0
Onderhoud gebouwen	13.032	97.025	196.469	306.766	417.063	527.360
1/3 regeling Sport	107.488	107.488	107.488	107.488	107.488	107.488
Investeringen buitensport	3.202.320	3.356.694	3.198.038	3.045.745	2.921.323	2.794.787
Centrumschil	14.540.620	14.407.192	14.407.192	14.407.192	14.407.192	14.407.192
Keizerslanden	13.881.797	13.881.797	13.881.797	13.881.797	13.881.797	13.881.797
Nieuwkomers	27.917	7.917	7.917	7.917	7.917	7.917
Reserve Onderhoud NV Milieucentrum	17.542	35.435	53.328	71.221	89.114	107.007
Egalisatiereserve Vastgoed NV Mileucentrum	43.375	48.741	54.622	61.536	68.450	75.364
Herstructurering	98.086	98.086	98.086	98.086	98.086	98.086

Omschrijving reserve	Boekwaarde 01-01-2025	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029
Mobiliteitsfonds parkeren	1.609.945	1.446.511	1.165.888	937.066	707.863	479.201
Algemeen onroerende zaken	1.692.892	1.637.550	1.602.658	1.567.766	1.557.874	1.547.982
DOWR I kapitaallasten	3.607.826	4.288.777	4.532.599	4.769.722	4.873.516	4.189.534
Tarieven huishoudelijk afval	1.121.295	341.634	340.772	339.910	339.048	338.186
Rioleringen en gemalen	395.537	395.537	395.537	395.537	395.537	395.537
Egalisatiereserve weerstandsvermogen	1.101.254	1.111.254	1.171.254	2.171.254	2.291.254	2.411.254
Overlopende uitgaven	36.402.802	30.860.115	30.359.669	30.429.598	30.403.624	30.403.624
Huisvesting gemeentelijk apparaat	812.009	872.009	932.009	992.009	1.052.009	1.112.009
Maatschappelijke opvang - Beschermd wonen regionaal	9.320.154	8.909.154	8.809.154	8.809.154	8.809.154	8.809.154
Maatschappelijke opvang - Beschermd wonen lokaal	1.818.489	1.818.489	1.818.489	1.818.489	1.818.489	1.818.489
Subtotaal	92.123.096	86.063.549	85.550.110	86.710.397	86.813.942	86.154.112
Financieel technische bestemmingsreserve						
Reserve kapitaallasten Investerings	35.905.673	35.655.680	35.371.950	34.091.808	32.998.188	32.153.832
Verstreckte geldleningen EDON	544.536	544.536	544.536	544.536	544.536	544.536
Subtotaal	36.450.209	36.200.216	35.916.486	34.636.344	33.542.724	32.698.368
Totaal	189.036.448	189.537.831	191.462.743	194.639.072	197.546.295	200.016.621

Omschrijving Voorziening	Boekwaarde 01-01-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029
Voorzieningen voor specifieke besteding (van derden verkregen)						
Voorziening riolering en gemalen	1.781.575	1.781.575	1.781.575	1.781.575	1.781.575	1.781.575
Voorziening parkeerbijdrage bouwaanvragen	425.015	425.015	425.015	425.015	425.015	425.015
Fonds collectie Reijns	215.473	216.131	216.789	217.447	218.105	218.763
Fonds collectie Knecht-Drenth	1.116.117	1.046.491	976.865	907.239	837.613	767.987
Voorziening beheerfonds Gooiermars	554.000	554.000	554.000	554.000	554.000	554.000
Subtotaal	4.092.180	4.023.212	3.954.244	3.885.276	3.816.308	3.747.340
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
Voorziening wethouderspensiolen	7.291.393	7.511.685	7.736.383	7.966.524	8.201.267	8.440.705
Voorziening spaarverlof	386.473	386.473	386.473	386.473	386.473	386.473
Fonds evenementen	0	0	0	0	0	0
Afgesloten complexen	249.699	249.699	249.699	249.699	249.699	249.699
Subtotaal	7.927.565	8.147.857	8.372.555	8.602.696	8.837.439	9.076.877
Totaal	12.019.745	12.171.069	12.326.799	12.487.972	12.653.747	12.824.217

Bijlage 3 – Overzicht van baten lasten per programma

(bedragen x € 1.000)

Programma	Rekening 2023*			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Burger en bestuur	10.861	1.982	-8.879	13.035	1.985	-11.050	12.605	2.168	-10.437	11.841	2.396	-9.445	11.651	2.544	-9.106	11.514	2.385	-9.129
Openbare orde en veiligheid	13.913	1.701	-12.212	13.545	1.189	-12.357	14.759	1.330	-13.429	14.566	1.253	-13.314	14.410	1.253	-13.156	14.121	1.040	-13.081
Leefomgeving	45.636	18.892	-26.744	58.233	20.289	-37.944	47.725	17.431	-30.294	46.245	17.381	-28.864	47.129	17.381	-29.748	47.174	17.381	-29.793
Milieu en Klimaat	20.679	15.614	-5.065	19.572	14.471	-5.101	19.730	15.580	-4.150	19.603	16.692	-2.911	19.274	16.652	-2.622	19.120	16.652	-2.468
Ruimtelijke ontwikkeling	11.004	7.083	-3.921	17.442	11.430	-6.012	7.924	5.559	-2.365	7.591	5.559	-2.032	6.938	5.558	-1.379	6.937	5.558	-1.379
Herstructurering en vastgoed	23.913	24.699	786	25.458	23.217	-2.241	19.802	20.730	928	9.314	10.193	879	6.924	8.796	1.872	2.390	3.407	1.017
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	96.076	50.055	-46.021	95.269	49.221	-46.048	90.198	48.609	-41.590	88.655	48.449	-40.207	87.464	47.912	-39.552	86.925	47.912	-39.012
Meedoen	101.974	30.860	-71.114	113.865	20.938	-92.926	93.572	6.298	-87.274	93.281	7.438	-85.844	88.669	4.652	-84.017	88.567	4.629	-83.937
Jeugd en onderwijs	50.599	5.420	-45.179	60.817	5.029	-55.788	61.775	4.304	-57.470	61.891	4.329	-57.563	61.856	4.329	-57.527	61.318	4.329	-56.989
Economie en Internationaal Beleid	4.956	1.724	-3.232	7.410	2.071	-5.339	5.356	1.853	-3.503	4.256	1.853	-2.403	4.211	1.853	-2.357	4.175	1.818	-2.357
Kunst en Cultuur	21.694	3.829	-17.865	27.056	3.426	-23.630	23.107	3.790	-19.316	22.490	3.407	-19.084	22.332	3.445	-18.888	22.328	3.481	-18.846
Energietransitie				10.081	8.218	-1.862	6.616	3.511	-3.105	5.371	3.648	-1.723	4.508	2.781	-1.726	4.304	2.636	-1.668
Bedrijfsvoering	40.649	9.428	-31.221	50.623	10.764	-39.859	48.791	9.761	-39.029	46.883	9.638	-37.245	45.733	9.569	-36.164	45.766	9.529	-36.237
Totaal programma's	441.954	171.287	-270.667	512.406	172.248	-340.158	451.960	140.926	-311.035	431.989	132.235	-299.754	421.098	126.726	-294.372	414.639	120.758	-293.881
Algemene dekkingsmiddelen																		
Algemene uitkering	0	264.623	264.623	0	274.040	274.040	0	286.072	286.072	0	277.882	277.882	0	286.237	286.237	0	295.026	295.026
Lokale heffingen	-4	31.307	31.311	-31	32.135	32.166	-32	34.081	34.113	-32	35.331	35.363	-32	36.577	36.609	-32	37.824	37.856
Calculatieverschillen	4.474	1.911	-2.563	6.897	2.911	-3.986	3.981	3.058	-924	3.534	3.042	-493	3.839	3.042	-797	3.980	3.042	-938
Saldo financieringsfunctie	-380	0	380	-601	0	601	-127	0	127	-273	0	273	-190	0	190	-570	0	570
Dividend	0	1.475	1.475	0	956	956	0	1.071	1.071	0	1.071	1.071	0	1.071	1.071	0	1.071	1.071
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.070	384	-686	1.106	335	-772	1.131	330	-801	1.131	330	-801	1.130	330	-800	1.130	330	-800
Uitvoeringskosten lokale heffingen	2.000	859	-1.141	1.244	3	-1.240	1.292	3	-1.289	1.179	3	-1.175	1.179	3	-1.175	1.292	3	-1.289
Stelposten	0	0	0	6.768	0	-6.768	3.597	0	-3.597	13.025	3.468	-9.557	23.344	246	-23.098	33.194	-154	-33.348
Vennootschapsbelasting	3.820	0	-3.820	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuw beleid	0	0	0	2.001	0	-2.001	2.154	0	-2.154	509	0	-509	333	0	-333	998	0	-998
Totaal algemene dekkingsmiddelen	10.980	300.559	289.579	17.384	310.379	292.995	11.996	324.615	312.618	19.073	321.127	302.054	29.602	327.506	297.903	39.993	337.142	297.149
Onvoorzien	0	0	0	274	0	-274	283	0	-283	283	0	-283	283	0	-283	283	0	-283
Totaal saldo van baten en lasten	452.934	471.846	18.912	530.063	482.627	-47.436	464.240	465.540	1.300	451.345	453.362	2.017	450.984	454.232	3.248	454.915	457.899	2.985

	Rekening 2023*			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Mutaties reserves																		
Burger en bestuur	452	338	-114	0	1.486	1.486	200	900	700	0	82	82	6	0	-6	0	200	200
Openbare orde en veiligheid	130	422	292	0	114	114	0	14	14	0	13	13	0	13	13	0	13	13
Leefomgeving	1.658	3.303	1.645	2.867	8.144	5.277	2.080	1.691	-390	2.066	1.842	-224	1.065	1.689	624	1.065	1.690	625
Milieu en Klimaat	81	1.058	977	72	1.956	1.883	23	1.076	1.052	24	51	27	25	51	26	25	1	-24
Ruimtelijke ontwikkeling	300	1.036	736	12	3.013	3.001	50	18	-32	0	18	18	0	18	18	0	18	18
Herstructurering en vastgoed	4.201	3.941	-260	3.400	4.486	1.086	5.761	234	-5.527	237	38	-198	1.187	38	-1.149	307	13	-294
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	439	5.896	5.457	0	5.980	5.980	0	237	237	0	200	200	0	0	0	0	0	0
Meedoen	8.271	8.368	97	3.282	10.845	7.563	2.043	2.712	669	1.900	2.590	690	1.900	2.277	377	1.900	2.247	347
Jeugd en onderwijs	364	219	-145	3.944	3.989	45	1.759	3.100	1.341	0	678	678	0	371	371	0	197	197
Economie en Internationaal Beleid	10	208	198	0	1.939	1.939	0	500	500	0	10	10	0	0	0	0	0	0
Kunst en Cultuur	877	2.246	1.369	12.096	4.662	-7.434	123	1.322	1.199	126	1.273	1.146	133	1.220	1.087	131	1.170	1.039
Energietransitie	0	0	0	0	801	801	50	0	-50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	2.659	1.847	-812	1.329	4.547	3.218	1.806	2.719	913	1.881	1.593	-288	2.083	1.630	-453	1.950	1.630	-320
Algemene dekkingsmiddelen	18.019	47.256	29.237	56.575	78.097	21.522	25.587	23.662	-1.925	8.935	4.763	-4.172	5.439	1.283	-4.156	6.013	1.228	-4.785
Totaal mutaties reserves	37.461	76.138	38.677	83.577	130.059	46.482	39.483	38.183	-1.300	15.169	13.153	-2.016	11.839	8.591	-3.248	11.391	8.406	-2.985
Resultaat na resultaatbestemming	490.395	547.984	57.589	613.640	612.686	-954	503.722	503.723	0	466.515	466.515	0	462.823	462.822	0	466.305	466.305	0

*De cijfers van de Rekening 2023 zijn obv de oude programma indeling (Milieu en Klimaat = Milieu en Duurzaamheid). De cijfers 2024 zijn voor de vergelijkbaarheid wel aangepast.

Samenvatting analyse meicirculaire gemeentefonds 2024

Jaarlijks verschijnen drie circulaire over de verdeling van het gemeentefonds. Deze meicirculaire bevat informatie over de actualisatie op basis van de Voorjaarsnota 2024. De voornemens in het hoofdlijnenakkoord zijn nog niet opgenomen in deze circulaire.

Belangrijkste onderwerpen:

- De accessen voor de loon- en prijsontwikkeling zijn bijgewerkt waardoor de uitkering daalt. Door lagere inflatie wordt de hoge indexatie uit de septembercirculaire deels teruggedraaid.
- De nieuwe financieringssystematiek (koppeling met bbp) is per direct ingevoerd, het nadelige effect van deze invoering wordt in 2025 niet gecompenseerd (nadeel 4 miljoen).
- De verhoging van de opschalingskorting is teruggedraaid. Vanaf 2026 is dit een voordeel van 4 miljoen.
- Ruimte (onderuitputting) btw-compensatiefonds voor 2023 is uitgekeerd.
- Uitkeringsbasis valt positief uit – de landelijke daling in de maatstaven wordt gecompenseerd.
- Ontwikkeling van een aantal maatstaven is lager dan landelijke trend (o.m. aantal jongeren, lage inkomens en aantal bijstandontvangers). Voor de maatstaf lage inkomens hadden we dit voorzien, waardoor een stelpost vrijvalt.
- De aftrek voor eigen inkomsten OZB is verhoogd.
- Nieuwe taakmutaties en gewijzigde decentralisatie-uitkeringen.
- De loon- en prijscompensatie voor integratie-uitkeringen Participatie en Beschermd wonen
- Extra middelen voor WSW en beschut werk

Proces

De meicirculaire zal worden verwerkt bij de 2e kwartaalrapportage 2024 en de begroting 2025-2028.

Uitkomsten financieel

De uitkering uit het gemeentefonds stijgt in alle jaren tot en met 2028 (zie bijlage 1 voor het meerjarig verloop). De neutrale mutaties leiden tot een gelijke verhoging/verlaging van de uitgavenbudgetten en hebben daardoor geen invloed op het begrotingssaldo. Dit is het grootste aandeel in de mutaties.

De niet-neutrale mutaties leiden tot mutaties in de algemene middelen en daarmee het begrotingssaldo. Dit schommelt tussen €5 miljoen negatief tot €2,5 miljoen positief ten opzichte van de decembercirculaire: (zie bijlage 2 voor het totale overzicht):

<i>Bedragen x € 1000,-</i>	2024	2025	2026	2027	2028
Stand vorige circulaire	274.047	283.978	272.093	281.045	290.288
Subtotaal neutrale mutaties	4.632	7.196	3.628	3.708	3.780
Subtotaal niet-neutrale mutaties	849	-5.101	2.575	1.968	1.172
Totale mutatie	5.481	2.095	6.202	5.676	4.953
Stand deze circulaire	279.528	286.073	278.295	286.721	295.240

Gevolgen voor het saldo van de begroting

Met deze circulaire wordt het begrotingssaldo aangepast. De voorjaarsnota (onder voorbehoud van vaststelling) is hiervoor het uitgangspunt. Dit leidt tot een tussenstand (zie de tabel hieronder) Vervolgens leidt de informatie uit deze circulaire ook tot aanpassing van de stelpost lonen en prijzen. Realistisch ramen is het uitgangspunt bij het opstellen van onze begroting en meerjarenraming. De lagere prijsstijgingen leiden dus niet alleen tot een lagere gemeentefondsuitkering, maar ook tot een lagere indexatie van de uitgaven. Hierdoor kan een deel van de stelpost lonen en prijzen vrijvallen. Onder voorbehoud van vaststelling van de Voorjaarsnota ontwikkelt het begrotingssaldo zich, na deze circulaire, als volgt:

Bedragen *1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Subtotaal VJN (onder voorbehoud vaststelling)	-954	-8.092	-8.261	-5.098	-4.736
Uitkomst niet-neutrale mutaties meicirculaire	849	-5.101	2.575	1.968	1.172
Saldo VJN + meicirculaire	-105	-13.193	-5.686	-3.130	-3.564
Aanpassing stelpost L/P (verlaging stelpost = voordeel)	1.715	918	1.551	227	1.116
Nieuw begrotingsaldo	1.611	-12.275	-4.135	-2.904	-2.448

Toelichting

De mutaties in het gemeentefonds zijn in te delen in neutrale en niet-neutrale mutaties. De neutrale mutaties bestaan uit taakmutaties en de integratie- en decentralisatie uitkeringen. Deze leiden in principe tot verandering in de uitgavenbudgetten. De niet-neutrale mutaties zijn verandering in het accres, uitkeringsfactoren en stelposten. Deze leiden in eerste instantie tot verandering in de algemene middelen.

Taakmutaties

In de meicirculaire 2024 zijn een aantal taakmutaties opgenomen, dit zijn mutaties in de algemene uitkering als gevolg van verandering in de gemeentelijke taken.

Bedragen x € 1000,-	2024	2025	2026	2027	2028
Jeugdzorg	-	3.493	-	-	-
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	272	297	296	313	331
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	203	216	211	220	227
Compensatieregeling Voogdij 18+	-	224	220	228	236
Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg	-189	-	-	-	-
Wmo hulpmiddelen	26	41	-	-	-
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	-87	-	-	-	-
Correctie extrapolatie participatie	-	-	-	-	58
Overige mutaties (<20.000)	4	5	9	10	10
Subtotaal	-246	46	9	10	68

Jeugdzorg

Het Rijk en de VNG hebben vorig jaar een akkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. Een onderdeel daarvan is in 2025 niet haalbaar, de maatregelen die tot besparing (van €500 mln.) moeten leiden zijn niet gerealiseerd. Hiervoor worden gemeenten gecompenseerd.

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Voor de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, worden middelen beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhelpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. Dit budget wordt betrokken bij het voorstel 'Inzet voor geldzorgen'.

Werkdrukverlaging jeugdbescherming

In oktober 2023 hebben het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de VNG een bestuurlijk akkoord gesloten over het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen (GI's). Met het bestuurlijk akkoord zijn afspraken gemaakt hoe gemeenten en GI's stapsgewijs toewerken naar het landelijk tarief. Het landelijk tarief en de daarbij passende werkdruk wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 januari 2026 gerealiseerd. In het bestuurlijk akkoord is afgesproken dat het ministerie van JenV vanaf 2024 structureel jaarlijks € 30 miljoen bijdraagt aan deze werkdrukverlaging.

Compensatieregeling Voogdij 18+

In de meicirculaire 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Dit restbudget (€ 32,1 mln.) wordt nu voor 2025 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering.

Compensatieregeling niet beoogde jeugdzorg

Voor het verlenen van de specifieke uitkering compensatieregeling 'niet beoogde kosten jeugdzorg' wordt in 2024 €60 miljoen vanuit het gemeentefonds overgeboekt naar de begroting van het ministerie van VWS. Daarmee worden benadeelde gemeenten gecompenseerd.

WMO hulpmiddelen

Bepaalde hulpmiddelen die bij zorg met verblijf vanuit de Wlz worden gefinancierd, worden bij andere leveringsvormen vanuit de Wmo gefinancierd. De meerkosten voor gemeenten worden gedekt vanuit de Wlz via deze verhoging van de algemene uitkering.

Landelijke vreemdelingenvoorziening

De middelen aan de gemeenten met een LVV voorziening worden sinds 2022 verstrekt via een specifieke uitkering. Een gedeelte hiervan wordt bekostigd door een uitname uit het gemeentefonds. Omdat de uitname in 2023 niet heeft plaatsgevonden, zijn in deze circulaire voor 2 jaar tegelijk en hoger dan voorgaande jaren.

Extrapolatie participatie

Conform afspraken gemaakt over de overheveling van de onderdelen Wajong en Regulier werk van de integratie-uitkering Participatie naar de algemene uitkering wordt jaarlijks een correctie doorgevoerd voor de nieuwe jaarschijf.

Overige taakmutaties < €20.000

- *Basisregistratie Personen (BRP)*: Betreft een experiment met het oogmerk de ingeschrevene in de BRP op het woonadres te informeren over de inschrijvingen op het betreffende adres. De gemeenten ontvangen jaarlijks gedurende de looptijd van het experiment een vergoeding voor de verplichte medewerking aan de evaluatie van €2.400 per jaar per gemeente
- *Handhaving energielabel C kantoren*: In het Bouwbesluit is vastgelegd dat per 1 januari 2023 een kantoor energielabel C of beter moet hebben om nog als kantoor gebruikt te mogen worden. De middelen zijn naar voren gehaald, in deze circulaire voor de jaren 2026 tot en met 2029.
- *Loon/prijsbijstelling Voogdij 18+*: Op de integratie-uitkering Voogdij 18+ was in de ontwerpbegroting 2024 nog een reservering opgenomen voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Over dat budget is loon- en prijsbijstelling toegekend. Omdat het budget van de reservering in deze circulaire wordt overgeheveld naar de algemene uitkering, wordt ook de toegekende loon- en prijsbijstelling van structureel € 1,7 mln. toegevoegd aan de algemene uitkering.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

In de meicirculaire zijn de volgende wijzigingen opgenomen.

Bedragen *1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Participatie (IU)	1.869	1.260	1.231	1.297	1.278
Beschermd Wonen (IU)	1.027	1.027	1.028	1.028	1.028
Nationaal actieplan dakloosheid	549	549	549	549	549
Uitvoeringskosten Omgevingswet	348	-	-	-	-
Jeugd (DU)	-	-236	-236	-236	-236
Bodembescherming (DU)	327	327	327	327	327
Suppletie-uitkering Bommenregeling	250	-	-	-	-
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	-36	-36	-36	-36	-36
Maatschappelijke begeleiding (DU)	26	-	-	-	-
LHBTI-emancipatiebeleid (DU)	20	20	20	-	-
Overige mutaties (<20.000)	21	7	7	7	7
Subtotaal	4.403	2.920	2.891	2.937	2.918

Participatie (IU)

De integratie-uitkering Participatie is gestegen als gevolg van:

- Extra budget voor de financiële uitdagingen rondom de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven en een verhoging rijksbijdrage beschut werk. Dit zijn tegemoetkomingen die vorig jaar zijn toegezegd aan de tweede kamer. In 2024 wordt hiervoor €596 incidenteel toegekend.
- Daarnaast wordt de begeleidingsmiddelen van beschut werk structureel verhoogd. Het gaat om €215k structureel van 2025, elk jaar licht oplopend.
- De Wsw-verdeling vanaf 2024 is geactualiseerd met de realisaties in 2023 en de blijfkansen voor de jaren 2024 tot en met 2029. Daarnaast een aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen voor beschut werk. Tot slot is een deel van de stijging een gevolg van de prijsindexatie 2024. Voor dit onderdeel is ongeveer € 1 miljoen structureel toegevoegd vanaf 2024.

De onderdelen Wajong en 'regulier werk' (ofwel 'nieuw begeleiding' waaronder via loonkostensubsidies) maken geen onderdeel uit van de Integratie uitkering Participatie.

Beschermd Wonen (IU)

De omvang van de integratie-uitkering Beschermd wonen wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2024.

Nationaal actieplan dakloosheid

Het kabinet zet in op het voorkomen van dakloosheid, en heeft daarvoor structureel € 65 miljoen extra beschikbaar gesteld vanuit de coalitieakkoord maatregel dak- en thuislozen.

Uitvoeringskosten Omgevingswet

Betreft resterende financiële middelen vanuit het Coalitieakkoord van het kabinet-Rutte IV, voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Het geld is nodig omdat we met hoge eenmalige kosten te maken hebben bij het maken van de eerste initiële versie van de Omgevingsvisie, het bouwen van het Omgevingsplan en het ontwikkelen van een beleidsatlas. Bij de Omgevingsvisie gaat het onder meer om het (laten) ontwikkelen van toekomstscenario's en een Omgevingseffectrapportage.

Jeugd (DU)

De decentralisatie-uitkering Jeugd wordt een specifieke uitkering en vervalt uit het gemeentefonds. In het actieplan Voortijdig Schoolverlaten (vsv) werken scholen en gemeenten verplicht samen met een gezamenlijk en ontschot

budget. Hiervoor zijn bestaande middelen geormerkt specifiek voor dit regionaal programma en met ingang van 2025 structureel toegevoegd aan het budget voor de (contact)gemeente voor het regionaal programma.

Bodembescherming (DU)

Voor apparaatskosten Wet bodembescherming wordt de decentralisatie-uitkering voor de periode 2024 tot en met 2030 gecontinueerd.

Suppletie-uitkering Bommenregeling

Gemeenten kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog (WOII). De bommenregeling is geen Rijkssubsidie, maar een regeling die wordt gefinancierd uit het gemeentefonds. De uitkering is op basis van de ingediende aanvraag van Deventer.

Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)

Vanaf 2019 zijn gemeenten volledig verantwoordelijk worden voor de organisatie en financiering van jeugdhulp aan kinderen in een AZC. De wijziging betreft de definitieve verdeling voor 2023 die ook voor 2024 en verder is gehanteerd. Deze verdeling valt negatief uit voor Deventer.

Maatschappelijke begeleiding (DU)

Uitkering voor maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden op basis van aantal personen die vóór 1 januari 2024 inburgeringsplichtig zijn geworden.

LHBTI-emancipatiebeleid (DU)

In totaal ontvangen 55 gemeenten een bijdragen voor de samenhangende aanpak van de Regenboogsteden voor lokaal LHBTI-beleid voor de periode 2023 tot en met 2026, welke middelen in deze circulaire worden verdeeld.

Overige mutaties (<20.000)

- Armoedebestrijding kinderen (DU) (€6.071): jaarlijkse actualisatie op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede.
- Voorschoolse voorziening peuters (DU) (€529): jaarlijkse actualisatie.
- Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen (€14.426): Gemeenten en hun antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) krijgen sinds 2009 structureel middelen via het gemeentefonds. Vanaf dit jaar krijgen gemeenten middelen om méér aan preventie te kunnen doen. Het ministerie van BZK werkt momenteel aan een stelselherziening, en zijn extra middelen beschikbaar voor gemeenten. De middelen vanaf 2025 zullen naar verwachting in de komende septembercirculaire worden verwerkt.
- Einde lening inburgeringsplichtig (DU) (€5.650): beschikbaar gesteld voor begeleiding en het in een beperkt aantal gevallen financieel ondersteunen van ELIPs bij het betalen van extra cursusuren of examengelden.

Niet-neutrale mutaties

De niet-neutrale mutaties worden verrekend met de algemene middelen en hebben een direct effect op het begrotingssaldo. In deze circulaire zijn een groot aantal wijzigingen doorgevoerd, waaronder de aangepaste financieringssystematiek, opschalingskorting en de bijstelling van het prijsaccres. In deze meicirculaire zijn de volgende niet-neutrale mutaties opgenomen (zie bijlage 3 voor het detailoverzicht):

Bedragen x € 1,-	2024	2025	2026	2027	2028
Accresontwikkeling	-4.880	-9.666	-3.535	-3.956	-3.629
Overige mutaties uitkeringsfactor	5.598	4.044	4.934	4.839	4.697
Mutaties maatstaven (hoeveelheden en bedrag per eenheid)	-518	640	863	718	676
Ontwikkeling WOZ en rekentarieven	-	-769	-778	-787	-796
Stelposten	650	650	1.090	1.154	224
Totaal niet-neutrale mutaties	849	-5.101	2.574	1.968	1.172

Accressen en uitkeringsfactor

De methodiek voor het berekenen van de volume- en prijsstijgingen is wederom aangepast. De koppeling met het bruto binnenlands product (BBP) zou in 2027 worden ingevoerd, maar is nu per direct doorgevoerd. Via deze weg wordt in 2025 een bezuiniging doorgevoerd (in dat jaar wordt het nadelig effect maar voor de helft gecompenseerd). De volumeontwikkeling worden geïndexeerd op basis van een historisch (8-jarig) gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De nieuwe methode zal leiden tot een meer stabiele ontwikkeling van het accres, maar ook tot een lager accres dan we vanaf 2018 gewend zijn. Het prijsaccres volgt de actuele prijsontwikkeling van het BBP tot en met het uitkeringsjaar. Deze zal daarom blijven fluctueren en sluit minder goed aan bij de ontwikkeling van de eigen prijzen.

De mutatie volume accres is volledig het gevolg van de nieuwe systematiek, de mutatie prijs accres is het gevolg van de nieuwe raming en de nieuwe methodiek.

Overige mutaties uitkeringsfactor

- *Incidentele compensatie:* Het effect van de nieuwe systematiek wordt gecompenseerd, met uitzondering van het jaar 2025 waar precies het budget van 1 jaar opschalingskorting niet wordt gecompenseerd.
- *De opschalingskorting :* Sinds de invoering van de opschalingskorting hebben gemeenten geprotesteerd tegen deze korting (omdat voordelen van gemeentelijke fusies niet zijn gerealiseerd). Deze korting stijgt vanaf 2026 niet meer en blijft structureel €300 miljoen. Tot en met 2024 bedraagt de korting cumulatief €2,1 miljard, dat is €12,6 mln. voor Deventer.
- *Afrekening btw-compensatiefonds (BCF) 2023:* Het beroep op het compensatiefonds was in 2023 lager dan in september was geraamd, daarom wordt eenmalig in 2024 het verschil toegevoegd aan het gemeentefonds (€1,2 mln. voor Deventer). Over heel 2023 is in totaal €3,4 miljoen uitgekeerd aan Deventer. De provinciaal toezichthouders gebruiken dit bedrag als richtlijn bij het beoordelen van de begroting 2025-2028; het mag structureel geraamd worden. Op advies van de toezichthouders hebben wij dit (nog) niet als dekkingsmiddel opgenomen. Over 2022 was het bedrag €1,9 mln. – de afrekening wisselt dus sterk.

Mutaties maatstaven

- Hoeveelheidsverschillen en Ontwikkeling uitkeringsbasis: Hierbij spelen onder andere de actualisatie van de raming van huishoudens met een laag inkomen met drempel, het aantal bijstandontvangers een rol. Voor een viertal maatstaven (inwoners, jongeren, woonruimten, WOZ-waarden) gebruiken wij in Deventer meer actuele cijfers en een eigen raming.
- Stelpost maatstaf daling huishoudens laag inkomen: De daling van het aantal huishoudens met laag inkomen was in de vorige circulaire aangekondigd, de stelpost die daarvoor was ingesteld kan nu vrijvallen.

Hogere aftrek eigen OZB-inkomsten

Het gemeentefonds gaat uit van een stijging van 6,2% aan extra inkomsten OZB. Deze veronderstelde stijging leidt tot een daling van het gemeentefonds.

Gedeeltelijke vrijval stelpost behoedzaam ramen

Voor de belangrijkste maatstaven gebruiken wij een realistische raming op basis van actuele cijfers uit de eigen administratie. Onze raming is (iets) lager dan waar het ministerie rekening houdt.

Vervolgens houden we rekening met een tegenvallende ontwikkeling van de maatstaven. Dit is een bedrag dat elk jaar oploopt. De stelpost voor 2023 kan komen te vervallen omdat voor de meeste maatstaven definitieve cijfers gebruikt zijn. Voor de jaren na 2024 hanteren we voor elk jaar structureel €650.000, evenveel als in 2023 was geraamd.

Stelpost jeugdzorg

De stelpost jeugdzorg is een raming van de toegezegde middelen. In totaal wordt 1,9 mln. structureel op deze stelpost geraamd. De middelen staan gereserveerd op een aanvullende post (AP) op de rijksbegroting.

De provinciaal toezichhouders staan toe deze middelen voor 100% te ramen. Wij verhogen deze stelpost tot 100%, tot nu toe was dit 75%. Ook was de stelpost voor 2028 niet goed geraamd – dat wordt in deze raming gecorrigeerd.

Overige mutaties

Wijzigingen in de uitkeringen over 2023

De gemeentefondsuitkering daalt met € 24.572 voor het jaar 2023 als gevolg van de definitieve verdeling Jeugdhulp kinderen in een AZC en een aanpassing in de maatstafaantallen.

Nieuwe jaarschijf 2029

In de meicirculaire is de jaarschijf 2029 voor het eerst opgenomen. De totale uitkering stijgt ten opzichte van 2027 met €10,1 miljoen, met name als gevolg van de volume en prijscompensatie.

Overige mededelingen

Landelijk gemiddelde kengetal belastingcapaciteit

In de meicirculaire wordt jaarlijks de benodigde informatie voor de berekening van het kengetal belastingcapaciteit opgenomen. Voor gemeenten gaat het om het landelijk gemiddelde voor de gemeentelijke woonlasten van een meerpersoonshuishouden: € 944 (jaar t-1).

Bijlage 1 Meerjarige ontwikkeling van het gemeentefonds

Gemeente Deventer

Opgave: Meircirculaire 2024 + 4 eigen maatstaven (o.b.v. berekende eenheden BZK)

Uitkeringsfactor(en): Lopende prijzen

2022: 1,8240 / 2023: 1,3070 / 2024: 1,4140 / 2025: 1,4570 / 2026: 1,4590 / 2027: 1,5040 / 2028: 1,5480 / 2029: 1,5930

Datum: 5-6-2024 11:16

Alle bedragen zijn afgerond op duizendtallen.

Bijlage 2: Overzicht van cijfers

<i>Bedragen x € 1000,-</i>	2024	2025	2026	2027	2028
<u>Neutrale taakmutaties</u>					
Jeugdzorg	-	3.493	-	-	-
Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugd	-189	-	-	-	-
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	203	216	211	220	227
Compensatieregeling Voogdij 18+	-	224	220	228	236
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en	272	297	296	313	331
Correctie extrapolatie participatie	-	-	-	-	58
Wmo hulpmiddelen	26	41	-	-	-
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	-87	-	-	-	-
Overige mutaties (<20.000)	4	5	9	10	10
<u>Subtotaal</u>	229	4.276	737	771	862
<u>Mutaties overige uitkeringen (IU/DU/SU)</u>					
Participatie (IU)	1.869	1.260	1.231	1.297	1.278
Beschermd Wonen (IU)	1.027	1.027	1.028	1.028	1.028
Nationaal actieplan dakloosheid	549	549	549	549	549
Uitvoeringskosten Omgevingswet	348	-	-	-	-
Jeugd (DU)	-	-236	-236	-236	-236
Bodembescherming (DU)	327	327	327	327	327
Suppletie-uitkering Bommenregeling	250	-	-	-	-
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	-36	-36	-36	-36	-36
Maatschappelijke begeleiding (DU)	26	-	-	-	-
LHBTI-emancipatiebeleid (DU)	20	20	20	-	-
Overige mutaties (<20.000)	21	7	7	7	7
<u>Subtotaal</u>	4.403	2.920	2.891	2.937	2.918
Subsotaal neutrale mutaties	4.632	7.196	3.628	3.708	3.780
<u>Overige niet-neutrale mutaties</u>					
Accresontwikkeling	718	-5.622	1.400	883	1.067
Mutatie maatstaven	-518	640	863	718	676
WOZ waardeontwikkeling	-	-769	-778	-787	-796
<u>Subtotaal</u>	199	-5.751	1.485	814	948
<u>Stelposten (niet-neutraal)</u>					
Stelpost behoedzaamheid ontwikkeling maatsta	650	650	650	650	-
Stelpost Jeugdzorg 2026 en 2027	-	-	440	504	224
<u>Subtotaal</u>	650	650	1.090	1.154	224
Subsotaal neutrale mutaties	849	-5.101	2.575	1.968	1.172
Totaal mutaties	5.481	2.095	6.202	5.676	4.953
Stand Algemene Uitkering na deze circulaire	279.528	286.073	278.295	286.721	295.240

Detailoverzicht ontwikkeling accres en maatstaven

<i>Bedragen x € 1000,-</i>	2024	2025	2026	2027	2028
Volume accres historisch Bbp	-1.794	-2.539	4.847	4.839	4.910
LPO accres prijs Bbp	-3.086	-7.127	-8.382	-8.795	-8.540
Accresontwikkeling	-4.880	-9.666	-3.535	-3.956	-3.629
Incidentele compensatie	4.306	3.899	805	653	516
Schrappen oploop opschalingskorting	-	-	4.025	4.026	4.039
Afrekening ruimte onder BCF-plafond 2023	1.274	-	-	-	-
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)	18	145	105	159	142
Overige mutaties uitkeringsfactor	5.598	4.044	4.934	4.839	4.697
Hoeveelheidsverschillen	-2.492	-1.729	-1.806	-1.967	-2.022
Stelpost maatstaf daling huishoudens laag inkomen	-	919	919	919	919
Ontwikkeling uitkeringsbasis	1.974	1.451	1.750	1.766	1.779
Mutaties maatstaven	-518	640	863	718	676
WOZ-waarden mutaties	-	-21	-21	-20	-20
WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven	-	-749	-758	-767	-776
Ontwikkeling WOZ en rekentarieven	-	-769	-778	-787	-796
Stelpost behoedzaamheid ontwikkeling maatstaven	650	650	650	650	-
Stelpost Jeugdzorg 2026 en 2027	-	-	440	504	224
Subtotaal stelposten	650	650	1.090	1.154	224
Totaal niet-neutrale mutaties	849	-5.101	2.574	1.968	1.172

Bijlage 5 Staat van Incidentele baten en lasten

In de financiële verordening is in artikel 11 het volgende opgenomen.

De raad kan bij afzonderlijke voorstellen besluiten dat voor bepaalde baten en lasten een einddatum geldt en dat deze baten en lasten dan als zodanig van eenmalige aard zijn.

In de toelichting op dit artikel is aangegeven:

Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet de raad erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan de raad afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn. De gemeente moet zich rekenschap geven van daadwerkelijk te verwachten groei of afname van baten en lasten. Het BBV geeft geen scherpe definitie wat incidenteel of structureel is en laat ruimte aan de decentrale overheden omdat dit past bij de eigen beoordeling van de lokale omstandigheden (principle based). Dit dient vooraf in beleidsnota's (bijvoorbeeld de financiële verordening) te zijn vastgelegd. Over het begrip 'incidenteel' kan verschil van interpretatie ontstaan. Van belang voor het bepalen en tonen ervan is of de incidentele lasten en/of baten van materiële omvang zijn. Wat een gemeente aanmerkt als een materiële beïnvloeding, kan zij zelf bepalen. In de financiële verordening volgens artikel 212 van de Gemeentewet kan dat aangegeven worden. Daarbij moet opgemerkt worden dat voor een structureel begrotingsevenwicht de structurele lasten altijd gedekt dienen te worden door structurele baten, maar dat incidentele lasten zowel door incidentele als door structurele baten gedekt mogen worden.

(bedragen x €1)

Onderwerp	Programma	Taakveld omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Bron	Toelichting
Lasten								
Capaciteit inwoner aan zet	Burger en bestuur	Bestuur	100.000	0	0		VJN2021/B2022	
Capaciteit inwoner aan zet	Burger en bestuur	Bestuur		82.000				
Reserve overlopende uitgaven - Tweede kamerverkiezing	Burger en bestuur	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	199.568		6.375			
Tweede Kamerverkiezing	Burger en bestuur	Burgerzaken	-199.568		-6.375	199.568		
Implementatie E.suite	Burger en bestuur	Burgerzaken	900.000					tlv reserve overlopende uitgaven
Bijdrage stedendriehoek*	Burger en bestuur	Bestuur	151.000				VJN 2023	In de begroting van de Stedendriehoek zijn er eenmalig middelen opgenomen voor een opzet van een investeringsplatform en tijdelijke lobby. Dit is de bijdrage die daaraan annex is.
Kabinetszaken	Burger en bestuur	Bestuur	90.000	0	0	0	VJN 2024	Viering 80 jaar bevrijding
Slavernijverleden	Burger en bestuur	Bestuur	75.000				VJN 2024	
Schonenvaarderstraat 5	Openbare orde en veiligheid	Crisisbeheer en brandweer	2.169	2.169	2.169	2.169		
Procesregie	Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid	70.000	70.000	70.000	0	VJN 2024	
Vuurwerkshow	Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid	40.000				VJN 2024	
Maatregelen klimaatadaptie	Leefomgeving	Openbaar groen en recreatie	400.000				B2022	
Fietsparkeren	Leefomgeving	Verkeer en Vervoer	125.000				VJN 2024	
Reserve mobiliteitsfonds parkeren - parkeerbaten	Leefomgeving	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.080.444	1.066.255	1.065.056	1.064.675		
Groot onderhoud - speeltoestellen	Leefomgeving	Openbaar groen en recreatie	150.000	150.000				tlv reserve overlopende uitgaven
Lasten Parkeren	Leefomgeving	Parkeren	1.243.878	1.346.878	1.293.878	1.293.878		de lasten worden gedekt uit de reserve parkeren
Herinrichting triple B-pleinen - reserve kapitaallasten investeringen	Leefomgeving	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.000.000	1.000.000			VJN2023	Motie raad: reservering middelen voor een passend plan en eerste aanzet voor herinrichting en opwaardering van de pleinen Beestenmarkt, Broederenplein en Brink Bathmen.
Nota kapitaalgoederen	Leefomgeving	Verkeer en Vervoer	700.000				VJN2023	Motie raad: Budget voor een "versneld ingroei-scenario" om sneller te anticiperen op de geraamde opgaven in e openbare ruimte
Invoering boomkroonmonitor	Leefomgeving	Openbaar groen en recreatie	15.000	15.000			VJN2023	Motie raad: Komende 3 jaar het totale boomkroonvolume te monitoren en inzichtelijk te maken voor Deventenaren en hiernaar te verwijzen in de communicatie rondom kap en herplant van bomen
Huishoudelijk afval	Milieu en Klimaat	Afval	780.138	862	862	862		tlv reserve tarieven huishoudelijk afval
Ecologisch bermbeheer	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	100.000	50.000			VJN 2024	
Vorbereiding verkabeling Diepenveen Colmschate	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	30.000	70.000	100.000		VJN 2023	Ambtelijke voorbereidingskosten voor het verkabelen van Diepenveen.
Circulariteit	Milieu en Klimaat	Afval	100.000	0			VJN 2023	Opstellen van een zogenaamd 'ambitiedocument Circulariteit' waarin we op gemeentelijk niveau doelen met betrekking tot circulariteit vast willen leggen.
VTH beleid wabo	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	93.000	93.000			VJN 2023	
Bodemsaneringen	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	130.000	0	0			
Geluidsaneringen	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	115.988	0	0			
Reserve onderhoud NV Milieucentrum	Milieu en Klimaat	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	17.893	17.893	17.893	17.893		zie baten maatmansweg - milieucentrum
Egalisatiereserve vastgoed NV Milieucentrum	Milieu en Klimaat	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	5.366	5.881	6.914	6.914		zie baten maatmansweg - milieucentrum

Onderwerp	Programma	Taakveld omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Bron	Toelichting
Zwerfafval	Milieu en Klimaat	Afval	50.000	50.000			B2023	
Ecologie - opstellen biodiversiteit / groen in de stad	Milieu en Klimaat	Milieubeheer			50.000			ltv reserve overlopende uitgaven
Ecologie - opstellen biodiversiteit / groen in de stad	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	50.000	50.000				tlv generieke weerstandreserve
Onderzoek biodiversiteit	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	50.000	50.000	50.000	50.000	B2025	
Duurzaamheidscentrum	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	50.000	50.000			B2023	
Handhaving milieuwet energiebesparing grote bedrijven	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	50.000				B2023	
PAS	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ordening	26.000	26.000			VJN 2023	
Woningbouwopgave	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ordening	300.000	0	0		VJN2021/B2022	
Verstedelingsstrategie	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ordening	125.000	125.000			VJN 2024	
Verstedelingsstrategie	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ordening	-50.000					
Reserve overlopende uitgaven	Ruimtelijke ontwikkeling	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	50.000					
Reclamebeleid	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ordening	50.000				VJN 2024	
De nieuwe keizer - aanloop en projectkosten	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ordening	100.000	100.000			VJN2021	tgv reserve overlopende uitgaven
Erfcoaches	Ruimtelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ordening	25.000	25.000			B2023	zie lagere lasten verstedelingsstrategie
Broedkamergelden	Herstructurering en vastgoed	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	75.000	75.000			B2023	
Storting in reserve duurzaamheid vastgoed -verduurzaming vastgoed	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	4.000.000				VJN 2023	Motie raad : Incidenteel budget voor de verduurzaming maatschappelijk vastgoed, te besteden volgens de portefeuillestrategie verduurzaming vastgoed
Gebiedsmanagement	Herstructurering en vastgoed	Wonen en bouwen	100.000				VJN2021/B2022	
Aanvullende expertise gebiedsontwikkeling	Herstructurering en vastgoed	Wonen en bouwen	75.000				VJN2021	
Diverse panden	Herstructurering en vastgoed	Beheer overige gebouwen en gronden	55.342	34.892	34.892	9.892		tlv reserve onroerende zaken
Oranjekwartier	Herstructurering en vastgoed	Beheer overige gebouwen en gronden	70.000					Betreft het project 'Uitvoeringsplan Oranjekwartier' (zie Rb. begroting 2021)
Gebiedsontwikkeling de Kien	Herstructurering en vastgoed	Wonen en bouwen	175.000					
Storting in reserve planmatig onderhoud Kernbezit	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	75.000	75.000	75.000	75.000		
Storting in reserve onderhoud gebouwen	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	86.162	101.613	112.466	112.466		
Storting in reserve weerstandsvermogen - winsten grex	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	80.000	0	0			zie baten tuinen van zandweerd
Storting in reserve weerstandsvermogen - winsten grex	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	140.000	0	0	30.000		zie baten Eikendal
Storting in reserve weerstandsvermogen - winsten grex	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	380.000	60.000	1.000.000	90.000		zie baten algemene winstafdracht
Storting in reserve duurzaamheid vastgoed -verduurzaming vastgoed	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.000.000				VJN2023	Voor de jaren 2024 en 2025 €2 miljoen eenmalig beschikbaar voor componentsgewijze verduurzaming.
Wet kwaliteitsborging (WKB)	Herstructurering en vastgoed							
Integrale jongerenaanpak, onderwijs en arbeidsmarkt	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Arbeidsparticipatie	200.000				B2022	
Integrale jongerenaanpak, onderwijs en arbeidsmarkt	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Arbeidsparticipatie		200.000				tlv reserve overlopende uitgaven
Vroegsignalering	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Inkomensregelingen	236.659	0				tlv reserve overlopende uitgaven
Deltaview	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Inkomensregelingen	125.000				VJN2023	Ontwikkelkosten om het systeem Deltaview breder in te zetten
Verruiming individuele inkomenstoelage	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Inkomensregelingen	220.000				VJN 2024	
Uitvoering verruiming individuele inkomenstoelage	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Inkomensregelingen	50.000				VJN 2024	
Basisbaan	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Arbeidsparticipatie	151.000				B2025	
Voorlichting huisdieren	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Inkomensregelingen	10.000				VJN 2024	
Kosten neutraliseren katten	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Inkomensregelingen	16.000				VJN 2024	
Plan van aanpak uitvoering aanbevelingen bewindvoering	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Inkomensregelingen	600.000				B2024	Plan van aanpak en uitvoering inzet op maat / inzet op geldzorgen, eenmalige investering in ombuiging team
Sportvoorzieningen	Meedoen	Sportbeleid en activering	100.000	100.000			B2023	
Reserve risico's - lening GAE tm 2025	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	25.633					
Inburgering	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	1.632.000	1.632.000			VJN 2024	
Inclusiviteit	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	75.000	75.000			B2023	
Activia	Meedoen	Sportaccommodaties	46.000					eenmalige afkoopbijdrage aan voetbalvereniging Activia voor overdracht onderhoud
Onderhoud kunstgrasveld	Meedoen	Sportaccommodaties	17.000					tlv reserve investeringen buitensport
Beschermd wonen	Meedoen	Geëscaleerde zorg 18+	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000	B2023	tlv reserve MO-BW
Reserve MO-BW	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000	B2023	zie baten beschermd wonen
Projectleider zwerfjongeren 2022-2026	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	100.000	100.000	0			tlv reserve MO-BW
Housing first regionaal	Meedoen	Beschermd wonen (WMO)	311.000					tlv reserve MO-BW

Onderwerp	Programma	Taakveld omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Bron	Toelichting
Boekwaarde sporthal Uutvlog Bathmen	Meedoen	Sportaccommodaties	71.000				B2022	Afboeken restant boekwaarde (B2023)
Stichting vangnet	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	179.299	204.299	0		0	tlv reserve sociaal domein
Onvoorwaardelijk wonen vh Skaeve Huse	Meedoen	Geëscaleerde zorg 18+	100.000					tlv reserve sociaal domein
Nieuwkomers	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	20.000					tlv reserve nieuwkomers
Buurtvoorzieningen kwaliteitimpuls	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	100.000	0	0		B2022	
Aanpak Deltabuurt	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	100.000				B2022	
Projectleider diversiteit en inclusie	Meedoen	Samenkracht en burgerparticipatie	50.000	50.000			VJN 2024	
Human Capital Agenda	Jeugd en Onderwijs	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	50.000	50.000			VJN2023	Eenmalige bijdrage aan de Human Capital Agenda
Preventie huiselijk geweld	Jeugd en Onderwijs	Geëscaleerde zorg 18+	98.000				VJN 2024	
Reserve hervormingsagenda Jeugd	Jeugd en Onderwijs	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.759.266					zie lagere lasten jeugdhulp
Lagere lasten jeugdhulp	Jeugd en Onderwijs	Maatwerkdienstverlening 18-	-1.759.266					tgv reserve hervormingsagenda Jeugd
Jeugdhulp Top segment	Jeugd en Onderwijs	Maatwerkdienstverlening 18-	2.700.000	321.000				tlv reserve hervormingsagenda Jeugd
Noodlokalen de Kleine Planeet	Jeugd en Onderwijs	Onderwijshuisvesting	60.000	0	0		Q1-2022	
Onderwijshuisvesting	Jeugd en Onderwijs	Onderwijshuisvesting	259.000	389.000	1.095.000	1.199.000	VJN 2024	
Project kansrijke start, nu niet zwanger	Meedoen	Volksgesondheid	80.000				B2022	
Vaart in de haven - onderzoek sluis	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	100.000				VJN 2024	
Continuering Shelter City	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	10.000				B2023	
Versterken arbeidsmarkt	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	100.000				B2022	
Verjongen - routekaart uitvoeren	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	100.000	0	0		B2022	
Versterking economie	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	200.000				B2023	
Vervolg toekomstbestendig bedrijventerrein	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	500.000					tlv reserve overlopende uitgaven
Continuering Shelter City	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling		10.000				tlv reserve overlopende uitgaven
Partnerbijdrage de Kien	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	25.000	25.000			VJN2023	
Haven coördinator	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	89.000	89.000			VJN2023	
TH Terrasbeleid	Economie en internationaal beleid	Economische ontwikkeling	37.000	0			VJN2023	Middelen voor tijdelijke inzet van een toezichthouder (400 uur) en handhavingsjurist (230 uur) om de terrassen weer terug te brengen conform terrasvergunning en terrasbeleid
Reserve Deventer geschiedenis in beeld	Kunst en Cultuur	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	10.600	10.600	10.600	10.600		zie baten oudheidkunde algemeen
Reserve theatertechniek Mimik	Kunst en Cultuur	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	28.899	29.467	30.056	30.657		zie baten theater Mimik
Generieke weerstandsreserve	Kunst en Cultuur	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	32.500	32.500	32.500	32.500		zie baten cultuureducatie
Waarderingstraject monumenten	Kunst en Cultuur	Cultureel erfgoed	70.000	0			VJN2023	Vanuit een quickscan zijn 360 panden aangewezen die mogelijk als monument kunnen worden aangewezen. Deze middelen zijn bedoeld om 20 panden met voorrang te behandelen.
Evenementenbeleid	Kunst en Cultuur	Cultuurpres, -prod. en -participatie	100.000				VJN 2024	
Burgerberaad	Energietransitie	Milieubeheer	50.000		0		B2023	
Reserve overlopende uitgaven - Burgerberaad	Energietransitie	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	50.000	0	0	0		zie lagere lasten burgerberaad
Burgerberaad	Energietransitie	Milieubeheer	-50.000	0	0	0		tgv reserve overlopende uitgaven
Energietransitie	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	682.000	808.000	788.000	733.000	VJN 2024	budget tot en met 2030
Netcongestie	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	1.360.000				VJN 2024	
Meekoppelen in programmering	Bedrijfsvoering	Overhead	300.000				B2022	
Datagedreven werken	Bedrijfsvoering	Overhead	8.000	8.000			B2023	
I-uitvoeringsplannen	Bedrijfsvoering	Overhead	74.000	191.000			B2023	
Kwaliteitsmedewerker subsidies	Bedrijfsvoering	Overhead	43.000	43.000			VJN 2024	
Onderzoeker	Bedrijfsvoering	Overhead	112.000	112.000			VJN 2024	
Reserve huisvesting gem. apparaat	Bedrijfsvoering	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	60.000	60.000	60.000	60.000		zie baten facilitaire zaken
Prijsstijging incidenteel nieuw beleid	Bedrijfsvoering	Overhead	150.000				B2022	
Kwaliteit BAG	Bedrijfsvoering	Overhead	129.000	129.000	0		VJN2023	Het voorstel is om de gegevenskwaliteit van de BAG op orde te maken en structureel te houden door in 2024 t/m 2026 signalering en kartering uit te voeren op alle bouwwerken op basis van de luchtfoto en de verwerking in het BAG onderdeel uit te laten maken van het reguliere beheer €75.000.
Reserve kapitaallasten	Bedrijfsvoering	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	41.696	41.696	41.696	0		zie lagere lasten contactplatform

Onderwerp	Programma	Taakveld omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Bron	Toelichting
Contactplatform	Bedrijfsvoering	Overhead	-41.696	-41.696	-41.696	0		tgv reserve kapitaallasten
Formatie Procesanalist	Bedrijfsvoering	Overhead	102.500					tlv reserve overlopende uitgaven
Kosten woon werkverkeer	Bedrijfsvoering	Overhead	25.000	100.000	0			tlv reserve overlopende uitgaven
DOWR-I hardware en software	Bedrijfsvoering	Overhead	181.000	72.000	0			tlv reserve overlopende uitgaven
Backoffice belastingsysteem	Bedrijfsvoering	Overhead	227.108					tlv reserve overlopende uitgaven
Datagestuurde werken	Bedrijfsvoering	Overhead	1.274.000					tlv reserve overlopende uitgaven
I-uitvoeringsplannen*	Bedrijfsvoering	Overhead	237.000	65.000	65.000		VJN2023	Eenmalige implementatiekosten
Formatie juridische functie**	Bedrijfsvoering	Overhead	105.000	105.000	0		VJN2023	Juridische ondersteuning is decentraal geregeld binnen de teams, op dit moment is er een tijdelijke toename van externe advisering. Dit voorstel is erop gericht om teams en programma's te faciliteren bij de inzet van juridische capaciteit.
Adviezen derden fiscaliteit	Bedrijfsvoering	Overhead	50.000	50.000	0		VJN2023	Voor een aantal specialistische vraagstukken die nu spelen wordt tijdelijk budget gevraagd om adviezen in te huren
Personeel en salaris administratie (PAS)**	Bedrijfsvoering	Overhead	44.000	0	0		VJN2023	De komende 2 jaar formatie tijdelijk uit te breiden, zodat enerzijds toenemende taken vervuld kunnen worden en er ruimte ontstaat te professionaliseren
Meestergezelffonds	Bedrijfsvoering	Overhead	400.000	0	0		VJN2023	Doel is om gedurende een aantal maanden (per functie te bepalen) een collega mee te laten lopen met de functionaris die vertrekt. Dit betekent dubbele loonkosten, die gedekt worden uit het meester-gezelffonds.
Formatie servicedesk DOWR-i**	Bedrijfsvoering	Overhead	43.000	43.000	0		VJN2023	Tijdelijk meer vragen en meldingen bij de Servicedesk ICT vanwege inzet o.a. door meer tijdelijk personeel gedekt uit eenmalige rijksmiddelen
Generieke weerstandsreserve - uitkomst VJN 2023	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	18.285.916	3.440.842			VJN2023	
Prijsstijgingen	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	48.000	42.000			B2023	
Reserve pseudo premie ww	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	36.586	36.586	36.586	36.586		
Lagere lasten pseudo premie ww	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	-36.586	-36.586	-36.586	-36.586		
Aanpassing renteomslag	Algemene dekkingsmiddelen	Treasury	1.047.986	1.047.995	1.040.444	1.050.397		
Reserve overlopende uitgaven - voordeel verkiezingen	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)				173.594		
Voordeel verkiezingen	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten				-173.594		tgv reserve overlopende uitgaven
Reserve overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		113.554	113.554			zie lagere last software ozb woningen
Software OZB woningen	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten		-113.554	-113.554			tgv reserve overlopende uitgaven
Generieke weerstandsreserve - sporthal Uutvlog Bathmen	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	434.198					
St fonds collectie Knecht Drenth	Algemene dekkingsmiddelen	Treasury	10.152	9.954	9.954	0		tgv generieke weerstandsreserve
Specifieke weerstandsreserve - garantiepremie sportbedrijf	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.831	996	461	461		zie baten sportbedrijf
Specifieke weerstandsreserve - garantiepremie WBWD	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	5.850	5.850	5.550	5.550		zie baten wonen boven winkels
Generieke weerstandsreserve - renteresultaat	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	25.825	25.826	25.826	25.826		
Specifieke weerstandsreserve - ratio < 1	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	370.000					tlv generieke weerstandsreserve
Generieke weerstandsreserve - aanpassing rente	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	4.138.163	4.392.332	4.314.174	4.728.174		
Regiodeal	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	2.000.000					tlv reserve overlopende uitgaven
Toevoeging rente aan reserves	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	665.000	663.000	656.000	631.000		
Rente	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	-665.000	-663.000	-656.000	-631.000		Rente
Generieke weerstandsreserve - uitkomst B2025	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)			30.000	155.000		
Generieke weerstandsreserve - uitkomst B2024	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	69.898					Begrotingssaldo wordt gestort in de generieke weerstandsreserve
Reserve hervormingsagenda Jeugd	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.306.000	0	0			
Reserve eenmalig nieuw beleid - begrotingsruimte voor eenmalig nieuw beleid	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.471	0	0		B2022	
Totaal Lasten			61.089.868	22.662.104	15.186.695	14.784.482		

Onderwerp	Programma	Taakveld omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Bron	Toelichting
Baten								
Reserve overlopende uitgaven	Burger en bestuur	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)			0	199.568		zie last tweede kamerverkiezing
Reserve overlopende uitgaven	Burger en bestuur	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		82.000				zie last Inwoner aan zet
Reserve overlopende uitgaven	Burger en bestuur	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	900.000					zie last implementatie E-suite
Reserve onderhoud gebouwen	Openbare orde en veiligheid	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	2.169	2.169	2.169	2.169		
Baten parkeren	Leefomgeving	Parkeren	1.080.444	1.066.255	1.065.056	1.064.675		de baten worden gestort in de reserve parkeren
Reserve overlopende uitgaven	Leefomgeving	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	150.000	150.000				zie last onderhoud speeltoestellen
Reserve mobiliteitsfonds parkeren - parkeerlasten	Leefomgeving	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.243.878	1.346.878	1.293.878	1.293.878		zie last parkeren
Reserve tarieven huishoudelijk afval	Milieu en Klimaat	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	780.138	862	862	862		zie last huishoudelijk afval
Reserve overlopende uitgaven - bodemsaneringen	Milieu en Klimaat	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	130.000					zie lasten bodemsaneringen
Reserve overlopende uitgaven - geluidsaneringen	Milieu en Klimaat	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	115.988					zie lasten geluidsaneringen
Reserve overlopende uitgaven	Milieu en Klimaat	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)			50.000			zie last ecologie - opstellen biodiversiteit
Generieke weerstandreserve	Milieu en Klimaat	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	50.000	50.000				zie last ecologie - opstellen biodiversiteit
Maatmansweg 3 - milieucentrum	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	17.893	17.893	17.893	17.893		tgv reserve onderhoud milieucentrum
Maatmansweg 3 - milieucentrum	Milieu en Klimaat	Milieubeheer	5.366	5.881	6.914	6.914		tgv egalisatiereserve vastgoed milieucentrum
Wonen boven winkels	Ruimtelijke ontwikkeling	Wonen en bouwen	5.850	5.850	5.850	5.550		tgv specifieke weerstandsreserve
Res onroerende zaken - diverse panden	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	55.342	34.892	34.892	9.892		zie last diverse panden
Algemeen winstafracht	Herstructurering en vastgoed	Grondexploitatie	380.000	60.000	1.000.000	90.000		winsten grondexploitatie (B2022)
Tuinen van Zandweerd	Herstructurering en vastgoed	Grondexploitatie	80.000	0	0			winsten grondexploitatie (B2022)
Truckpoint (gronden)	Herstructurering en vastgoed	Beheer overige gebouwen en gronden	75.000	75.000	75.000	75.000		tgv res planm onderhoud kernbezit
Eikendal	Herstructurering en vastgoed	Grondexploitatie	140.000	0	0	30.000		winsten grondexploitatie (B2022)
Reserve gebiedsontwikkeling	Herstructurering en vastgoed	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	175.000	0	0			zie last gebiedsontwikkeling de Kien
Vrijval kapitaallasten onderhoud gebouwen	Herstructurering en vastgoed	Beheer overige gebouwen en gronden	86.162	101.613	112.466	112.466		
Reserve overlopende uitgaven	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	236.659	0	0	0		zie last vroegsignalering
Reserve overlopende uitgaven	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		200.000				zie last integrale jongeren aanpak, onderwijs + arbeidsmarkt
Reserve investeringen buitensport - buitensportaccommodaties	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	17.000					zie last onderhoud kunstgrasveld
Reserve Sociaal Domein	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	179.299	204.299	0			zie lasten stichting vangnet
Reserve Sociaal Domein	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	100.000	0				zie last onvoorwaardelijk wonen vh Skaeve Huse
Beschermd wonen	Meedoen	Geëscaleerde zorg 18+	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000	B2023	tgv reserve MO-BW
Reserve MO-BW	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	311.000					zie last housing first regionaal
Reserve MO-BW	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000	B2023	zie last beschermd wonen
Reserve MO-BW	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	100.000	100.000	0			zie last proj.leider zwerfjongeren
Reserve Nieuwkomers	Meedoen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	20.000	0	0	0		zie last nieuwkomers
Sportbedrijf - garantie zonnecollectoren	Meedoen	Sportbeleid en activering	1.831	996	161	461		tgv specifieke weerstandsreserve
Bijdrage GAE in de risicoreserve tm 2025	Meedoen	Sportaccommodaties	25.633	0	0			
Reserve hervormingsagenda Jeugd	Jeugd en Onderwijs	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	2.700.000	321.000				zie lasten jeugdhulp topsegment
Cultuureducatie	Kunst en Cultuur	Cult.presentatie, -productie en -partic.	32.500	32.500	32.500	32.500		raadsvoorstel 2017-000252
Theater Mimik	Kunst en Cultuur	Cultureel erfgoed	28.899	29.467	30.056	30.657		tgv reserve theatertechniek Mimik
Oudheidkunde algemeen	Kunst en Cultuur	Cult.presentatie, -productie en -partic.	10.600	10.600	10.600	10.600		tgv reserve deventer geschiedenis in beeld
Reserve overlopende uitgaven	Economie en internationaal beleid	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		10.000				zie last continuering shelter city
Reserve overlopende uitgaven	Economie en internationaal beleid	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	500.000					zie last vervolg toekomstbestendig bedrijventerrein
Facilitaire zaken	Bedrijfsvoering	Overhead	60.000	60.000	60.000	60.000		tgv reserve huisvesting gem. apparaat
Reserve overlopende uitgaven	Bedrijfsvoering	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	102.500					zie last procesanalist
Reserve overlopende uitgaven	Bedrijfsvoering	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	227.108					zie last backoffice belastingstelsel
Reserve overlopende uitgaven	Bedrijfsvoering	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	25.000	100.000	0			zie last kosten woon - werkverkeer
Reserve overlopende uitgaven	Bedrijfsvoering	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	181.000	72.000				zie last DOWR-I hardware en software
Reserve overlopende uitgaven	Bedrijfsvoering	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.274.000					zie last datagestuurd werken
Reserve nieuw beleid - B 2023	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	212.669	616.000			B2023	
Egalisatiereserve weerstandsvermogen -winsten Grex	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	590.000					
Aanpassing omslag rente	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	4.138.163	4.392.332	4.314.174	4.728.174		Aanpassing omslagrente
Verzachting maatregelen hervormingsagenda Jeugd	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	1.306.000					

Onderwerp	Programma	Taakveld omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Bron	Toelichting
Rente resultaat	Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	25.825	25.826	25.826	25.826		Renteresultaat
Generieke weerstandsreserve - nieuw beleid	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	100.000	100.000			VJN2021	
Generieke weerstandsreserve - Knecht Drenth	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	10.152	9.954	9.954	0		zie baten fonds Knecht Drenth
Generieke weerstandsreserve - aanpassing renteomslag	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.047.986	1.047.995	1.040.444	1.050.397		
Generieke weerstandsreserve - VJN 2021	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	334.000	0	0			
Generieke weerstandsreserve - onvoorzien	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	221.000	0	0			
Generieke weerstandsreserve - VJN 2023	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.000.000	1.000.000				zie lasten herinrichting triple b pleinen
Generieke weerstandsreserve - VJN 2023	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	15.000	15.000				zie lasten boomkroonmonitor
Generieke weerstandsreserve - VJN 2023	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	700.000					zie lasten nota kapitaalgoederen
Generieke weerstandsreserve - VJN 2023	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	4.000.000					zie lasten verduurzaming vastgoed
Generieke weerstandsreserve - uitkomst VJN 2023	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)			54.727		VJN2023	
Generieke weerstandsreserve - uitkomst B 2024	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		358.292				Begrotingssaldo wordt geput uit de generieke weerstandsreserve
Generieke weerstandsreserve -	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	370.000					zie last ratio <1
Generieke weerstandsreserve - uitkomst B 2025	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	10.639.000	1.438.300				
Reserve overlopende uitgaven	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	2.000.000					zie last regiodeal pg 12 stelpost
Reserve nieuw beleid	Algemene dekkingsmiddelen	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	2.245.000				B2022	
Totaal Baten			44.361.054	16.943.854	13.043.422	12.647.482		
Saldo			16.728.814	5.718.250	2.143.273	2.137.000		

Bijlage 6 Staat van subsidies

Bij alle bedragen betreft het een subsidieplafond als bedoeld in de Algemene subsidieverordening Deventer (ASV).
(bedragen in €)

Programma Omschrijving	Omschrijving subsidie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Burger en bestuur	Mijn Deventer.NL	64.068	64.068	64.068	64.068
	Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)	90.201	90.201	90.201	90.201
Totaal Burger en bestuur		154.269	154.269	154.269	154.269
Leefomgeving	Centrumbus	808	808	808	808
	Openbaar Groen Algemeen	11.177	11.177	11.177	11.177
	Vogeleiland realisatie	1.605	1.605	1.605	1.605
	Begraafplaatsen	24.665	24.665	24.665	24.665
Totaal Leefomgeving		38.255	38.255	38.255	38.255
Milieu en Klimaat	De Ulebelt	563.820	563.820	507.005	507.005
	Dierenasiel	166.899	166.899	166.899	166.899
	Duurzaamheidscentrum	86.676	86.676	30.791	30.791
Totaal Milieu en Klimaat		817.395	817.395	704.695	704.695
Ruimtelijke Ontwikkeling	Erfcoaches	8.942	8.942	8.942	8.942
	Woonconsumenten	68.557	70.819	70.819	70.819
Totaal Ruimtelijke Ontwikkeling		77.499	79.761	79.761	79.761
Inkomensvoorziening en Arbeidsmarkt	Armoedebestrijding-algemeen	39.166	39.166	39.166	39.166
	Pilot Sociaal Team en eenmalige initiatieven	70.523	70.523	70.523	70.523
	Armoedebestrijding St Leergeld	722.029	722.029	722.029	722.029
	Armoedebestrijding Rechttop!	273.818	273.818	273.818	273.818
	Armoedebestrijding Rechttop! beweging	259.731	259.731	259.731	259.731
	Kansen voor alle kinderen	533.682	533.682	533.682	533.682
	Spreekuur Geldfit	217.315	217.315	217.315	217.315
Totaal Inkomensvoorziening en Arbeidsmarkt		2.116.264	2.116.264	2.116.264	2.116.264
Meedoen	Brede School combinatiefuncties	339.431	339.431	339.431	339.431
	SPUK-GALA Combinatiefunctionarissen	505.205	488.055		
	Subs SSC verenigingsonderst	92.928	92.928	92.928	92.928
	SSC sportstimulering	141.114	141.114	141.114	141.114
	Versterking sportvoorzieningen	111.771	111.771		
	SPUK-GALA Lokaal sportakkoord	73.382	56.423		
	Sportbedrijf Deventer	4.809.872	4.805.667	4.801.421	4.797.135
	Beheerstaken Sporthal De Uutvlog	43.119	43.119	43.119	43.119
	St. instructiebad lettele okkenbroek	20.716	20.716	20.716	20.716
	Sporthal schalkhaar	78.687	78.687	78.687	78.687
	Zwembad de Looermark	180.713	180.713	180.713	180.713
	1/3-regeling sport	78.381	78.381	78.381	78.381
	Volledig onderhoud velden	79.283	79.283	79.283	79.283
	Klein onderhoud velden	61.989	61.989	61.989	61.989
	Onderhoud grasvelden GW	13.745			
	Huur energie en belastingen buitensporta	39.723	39.723	39.723	39.723
	Kinderopvang - Re-integratie	78.511	78.511	78.511	78.511

Programma Omschrijving	Omschrijving subsidie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	Kinderopvang-Soc.Medische Indicatie SMI	258.595	258.595	258.595	258.595
	Innovatiebudget WMO	102.442	102.442	102.442	102.442
	SPUK-GALA Welzijn op recept	64.915	76.170		
	Adviesraad Sociaal Domein Deventer(ASDD)	46.485	46.485	46.485	46.485
	Clientondersteuning (MEE gelden)	627.439	627.439	627.439	627.439
	De Kern sociale teams	862.744	862.744	862.744	862.744
	Raster, sociale teams	1.104.212	1.104.212	1.104.212	1.104.212
	Vriendendiensten	480.513	480.513	480.513	480.513
	Van individuele naar collectieve voorz.	718.429	718.429	718.429	718.429
	Aanpak Deltabuurt	117.918			
	Buurtvoorzieningen kwaliteitsimpuls	360.966	354.819	354.819	354.819
	Toekomstbestendige wijken	413.200	413.200	413.200	413.200
	Dorpshuis Braakhekke	44.318	44.318	44.318	44.318
	Stichting Raster buurtwerk	270.920	270.920	270.920	270.920
	Overige buurthuizen	11.471	11.471	11.471	11.471
	Buurtbemiddeling	47.281	47.281	47.281	47.281
	Eén meedoenbudget	271.912	271.912	328.727	328.727
	SPUK-GALA Versterken Sociale basis	237.543	193.811		
	SPUK-GALA Éen tegen Eenzaamheid	45.158			
	De Driehoek	25.859	25.859	25.859	25.859
	De Hoven	25.859	25.859	25.859	25.859
	Kindervreugd	25.859	25.859	25.859	25.859
	Rivierenwijk	25.859	25.859	25.859	25.859
	Tuindorp	25.859	25.859	25.859	25.859
	Wijk 16	29.703	29.703	29.703	29.703
	De IJssel	29.703	29.703	29.703	29.703
	Zandweerd	25.859	25.859	25.859	25.859
	Zwolsewijk	25.859	25.859	25.859	25.859
	Vakantiekampen	23.246	23.246	23.246	23.246
	Wijk 1 binnenstad	41.723	41.723	41.723	41.723
	Wijk 1 de hoven	12.799	12.799	12.799	12.799
	Wijk 2 voorstad	34.562	34.562	34.562	34.562
	Wijk 3 rivierenwijk /bergweide	31.457	31.457	31.457	31.457
	Wijk Keizerslanden	37.121	37.121	37.121	37.121
	Wijk Borgele / Platvoet	19.998	19.998	19.998	19.998
	Wijk 5 colmschate nrd /vijfhoek	37.667	37.667	37.667	37.667
	Wijk 5 colmschate zuid	20.663	20.663	20.663	20.663
	Wijk deventer buiten	59.295	59.295	59.295	59.295
	Wijk 7 Zandweerd	24.110	24.110	24.110	24.110
	WMO : Ouderen adviseurs	152.187	152.187	152.187	152.187
	Etty Hillesum centrum	25.023	25.023	25.023	25.023
	Uitv nota integratiebeleid	4.004	4.004	4.004	4.004
	Antidiscriminatiebureau Overijssel	99.545	99.545	99.545	99.545
	Div projecten emancipatie	7.928	7.928	7.928	7.928

Programma Omschrijving	Omschrijving subsidie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	LHBT - emancipatiebeleid	20.000	20.000		
	Basisvoorz vluchtelingenwerk	326.286	326.286	242.232	242.232
	Bed, Bad en Brood	195.599	195.599	195.599	195.599
	Werkbudget verhoogde asielinstroom	1.097.445	1.097.445		
	Stichting Vangnet	185.216	211.041		
	Vrijwilligerscentrale	478.540	478.540	478.540	478.540
	Bureau slachtofferhulp	32.926	32.926	32.926	32.926
	WMO : Vrijwilligers	222.005	222.005	222.005	222.005
	Onbeperkt actief	69.149	69.149	69.149	69.149
	Vrijwillige thuiszorg/steunpunt mantelzo	613.058	613.058	613.058	613.058
	SPUK-GALA Mantelzorg	56.447	50.780		
	DeventerWijzer	126.369	126.369	126.369	126.369
	Beschermd wonen in natura regionaal	12.763.496	12.803.510	13.126.103	13.126.103
	Lokale activiteiten BW + MO	1.420.759	1.420.759	1.089.114	1.089.114
	Maatschappelijke opvang algemeen lokaal	131.100	121.885	130.620	130.620
	Bed & Break regionaal	366.715	366.715	366.715	366.715
	Maatschappelijke opvang algemeen regiona	3.830.912	3.830.912	3.830.912	3.830.912
	OGGZ regionaal	1.259.056	1.259.056	1.259.056	1.259.056
	Verslavingszorg algemeen regionaal	2.203.537	2.203.537	2.203.537	2.203.537
	Medische heroïnebehandeling regionaal	668.386	668.386	668.386	668.386
	DU-CJG prenetale voorlichting	50.264	50.264	50.264	50.264
	Overige projecten volksgezondheid	12.970	12.970	12.970	12.970
	Gezondheidsbevordering	111.771	111.771	111.771	111.771
	Project "Nu niet zwanger"	94.335			
	SPUK-GALA Terugdr.gezondheidsachterstand	112.895	112.845		
	SPUK-GALA Kansrijke start	90.316	112.845		
	SPUK-GALA Mentale gezondheid	28.224			
	SPUK-GALA Aanpak overgewicht en obesitas	98.783			
	SPUK-GALA Valpreventie (na corr.15 %)	247.696	240.603		
	SPUK-GALA OKO&Vroegsignal.Alcoholproble	20.000			
	SPUK-GALA Leefomgeving	56.447			
	Jongeren op gezond gewicht (JOGG)	49.179	49.179	49.179	49.179
	Preventie jeugd Overig	60.443	60.443	60.443	60.443
	SPUK-IZA Lokale uitvoering taken	851.463	851.463		
	Housing First Regionaal BW/MO	321.263			
Totaal Meedoen		41.979.828	41.173.360	37.518.306	37.514.020
Jeugd en Onderwijs	Huisvesting schoolgebouwen bijzonder VO	221.888	188.669	188.669	188.669
	Schoolzwemmen speciaal onderwijs	34.401	34.401	34.401	34.401
	Introductiedagen Saxion	16.621	16.621	16.621	16.621
	Bibliotheek jongeren (leesplezier)	35.600	35.600	35.579	35.579
	Sluitende aanpak jongeren	302.808	302.703	302.710	302.710
	Peuterspelen	3.596.844	3.596.844	3.596.844	3.596.844
	VVE extra	56.815	56.815	56.815	56.815
	Jeugdhulp maatwerk	268.201	268.201	268.201	268.201

Programma Omschrijving	Omschrijving subsidie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	Jeugd Bescherming Overijssel	2.978.435	2.974.067	2.982.360	2.989.925
	Kinder- en jongerenwerk	2.302.494	2.302.494	2.302.494	2.302.494
	Scouting	38.314	38.314	38.314	38.314
	Speelotheken	15.454	15.454	15.454	15.454
	Subsidieregeling jongerenactiviteiten	62.819	62.819	62.819	62.819
	Innovatie Jeugdzorg: Jeugdconsulenten	253.193	253.193	253.193	253.193
	Normale Leven Versterken	531.192	531.192	531.192	531.192
	Innovatie jeugdzorg 2018 ev	1.115.104	815.104	815.104	815.104
	Lichte opvoedondersteuning		110.000	110.000	110.000
	Locatie jongerenwerk Bathmen		10.000	10.000	10.000
	Klassehuis		100.000	100.000	100.000
	De meesters van Brick regulier PO en VO		160.000	160.000	160.000
	Tussenvoorziening EHL		140.000	140.000	140.000
	Opdracht aan team Leerplicht		120.000	120.000	120.000
	Inzet GGD op VO/VMBO (M@ZL)		57.000	57.000	57.000
	Projecten ihkv VSV		30.000	30.000	30.000
	BSO Plus		95.000	95.000	95.000
	Werkwijze kwetsbare jongeren 16-27		25.000	25.000	25.000
	Driehoek/huiskamer Keizerslanden		400.000	400.000	400.000
Totaal Jeugd en Onderwijs		11.830.183	12.739.491	12.747.770	12.755.335
Economie en Internationaal Beleid	Versterking economie	223.541			
	Internationale samenwerking	52.688	52.688	52.688	52.688
	Publieksevenementen	6.603	6.603	6.603	6.603
	Trade Office	12.268	12.268	12.268	12.268
	Ondernemershuis	157.653	157.653	157.653	157.653
	BIZ-binnenstad	385.700	385.700	385.700	350.000
	Deventer Marketing	644.223	644.223	644.223	644.223
	Economische promotie	6.923	6.923	6.923	6.923
	Fonds Cultuur & Toerisme	293.530	293.530	293.530	293.530
	Stichting Marketing Oost	105.731	105.731	105.731	105.731
	Stichting Bathmen Promotie	13.274	13.274	13.274	13.274
	Voorziening fonds evenementen	80.000	80.000	80.000	80.000
Totaal Economie en Internationaal Beleid		1.982.134	1.758.593	1.758.593	1.722.893
Kunst en Cultuur	NV Deventer Schouwburg	2.734.493	2.734.493	2.734.493	2.734.493
	Het Burgerweeshuis	592.038	592.038	592.038	592.038
	Productiehuis Oost Nederland	63.637	63.637	63.637	63.637
	Professionele culturele producties A	196.799	196.799	196.799	196.799
	Professionele culturele presentaties A	58.341	58.341	58.341	58.341
	Culturele projecten economische waarde C	76.647	76.647	76.647	76.647
	Beeldende kunst	6.355	6.355	6.355	6.355
	Kunstenlab	371.819	371.819	371.819	371.819
	Amateurkunst en volkscultuur D	247.876	247.876	247.876	247.876
	Activiteiten Cultuureducatie B	349.178	349.178	349.178	349.178
	Cultuureducatie	1.290.148	1.290.148	1.290.148	1.290.148

Programma Omschrijving	Omschrijving subsidie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	Cultuureducatie primair onderwijs	11.037			
	dEVENTer	626.663	626.663	626.663	626.663
	Oudheidkunde algemeen	13.014	13.014	13.014	13.014
	Stichting Mimik	555.047	555.047	555.047	555.047
	Musea algemeen	1.776.839	1.776.839	1.743.307	1.743.307
	Open monumentendag	13.586	13.586	13.586	13.586
	Beheer en onderhoud erfgoed	111.771	111.771	111.771	111.771
	Salland 1	79.163	79.163	79.163	79.163
	Athenaeumbibliotheek (OBD)	702.196	702.196	702.196	702.196
	Openbare Bibliotheek	3.678.502	3.678.502	3.678.502	3.678.502
	Openbare bibliotheek Bathmen	148.530	148.530	148.530	148.530
	Infocentrum bibliotheek Bathmen	42.549	42.549	42.549	42.549
	Zorgplicht SPUK bibliotheek	423.530			
	Schoolbibliotheken	94.769	94.769	94.769	94.769
	Stedelijk informatie netwerk (SIN)	95.636	95.636	95.636	95.636
Totaal Kunst en Cultuur		14.360.163	13.925.596	13.892.064	13.892.064
Algemene dekkingsmiddelen	Hervormde gemeente	2.278	2.278	2.278	2.278
	Uitkering grootburgers	1.770	1.770	1.770	1.770
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		4.048	4.048	4.048	4.048
Totaal subsidies		73.360.038	72.807.032	69.014.025	68.981.604

Bijlage 7 – Taakveldenmatrix
(bedragen x € 1.000)

Programma	Hoofdtakveld	Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
				Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Burger en bestuur	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	200	900	700	0	82	82	6	0	-6	0	200	200
		0.1	Bestuur	7.275	20	-7.255	6.870	14	-6.855	6.772	14	-6.757	6.820	14	-6.806
		0.2	Burgerzaken	5.201	2.147	-3.054	4.842	2.382	-2.461	4.750	2.530	-2.220	4.565	2.370	-2.194
		0.64	Belastingen overig	7		-7	7		-7	7		-7	7		-7
	Economie	3.1	Economische ontwikkeling	15		-15	15		-15	15		-15	15		-15
	Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	35		-35	35		-35	35		-35	35		-35
		6.5	Arbeidsparticipatie	16		-16	16		-16	16		-16	16		-16
		6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	32		-32	32		-32	32		-32	32		-32
	Volksgezondheid en milieu	6.75	Begraafplaatsen en crematoria	6		-6	6		-6	6		-6	6		-6
	Volkshuisv.,Ro en Stedelijke vern.	8.3	Wonen en bouwen	18		-18	18		-18	18		-18	18		-18
Totaal				12.804	3.068	-9.737	11.841	2.478	-9.363	11.657	2.544	-9.112	11.513	2.584	-8.929
Openbare orde en veiligheid	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		14	14	0	13	13	0	13	13	0	13	13
		1.1	Crisisbeheersing en brandweer	9.532	555	-8.978	9.473	555	-8.918	9.316	556	-8.760	9.315	556	-8.759
	1.2	Openbare orde en veiligheid	5.227	775	-4.452	5.093	697	-4.396	5.093	697	-4.396	4.806	484	-4.322	
Totaal				14.759	1.344	-13.415	14.566	1.266	-13.301	14.410	1.266	-13.143	14.121	1.053	-13.068
Leefomgeving	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	2.080	1.691	-390	2.066	1.842	-224	1.065	1.689	624	1.065	1.690	625
		0.5	Treasury		21	21		21	21		21	21		21	21
		0.63	Parkeerbelasting	757	4.754	3.998	557	4.437	3.881	504	4.437	3.934	504	4.437	3.934
	Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	22.410	497	-21.913	20.913	497	-20.417	21.161	497	-20.664	21.205	497	-20.708
		2.2	Parkeren	4.462	1.556	-2.906	4.462	1.556	-2.906	4.462	1.556	-2.906	4.462	1.556	-2.906
		2.4	Economische havens en waterwegen	358	337	-21	358	337	-21	358	337	-21	358	337	-21
		2.5	Openbaar vervoer	204	7	-197	204	7	-197	204	7	-197	204	7	-197
	Sport, cultuur en recreatie	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.248	62	-10.186	10.196	62	-10.134	10.889	62	-10.828	10.890	62	-10.828
	Sociaal domein	6.3	Inkomensregelingen	624		-624	624		-624	624		-624	624		-624
	Volksgezondheid en milieu	7.2	Riolering	8.217	10.012	1.795	8.484	10.278	1.795	8.481	10.278	1.797	8.481	10.278	1.797
7.5		Begraafplaatsen en crematoria	446	187	-259	447	187	-260	446	187	-259	447	187	-260	
Totaal				49.805	19.123	-30.682	48.310	19.225	-29.085	48.194	19.071	-29.123	48.238	19.072	-29.167
Milieu en Klimaat	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	23	1.076	1.052	24	51	27	25	51	26	25	1	-24
		0.5	Treasury		10	10		10	10		10	10		10	10
	Sociaal domein	6.3	Inkomensregelingen	775		-775	775		-775	775		-775	775		-775
	Volksgezondheid en milieu	7.3	Afval	14.129	15.377	1.248	14.429	16.556	2.127	14.375	16.556	2.180	14.375	16.556	2.180
		7.4	Milieubeheer	4.826	193	-4.633	4.399	126	-4.273	4.123	86	-4.037	3.970	86	-3.884
Totaal				19.754	16.656	-3.097	19.627	16.743	-2.884	19.299	16.703	-2.596	19.145	16.653	-2.492
Ruimtelijke Ontwikkeling	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	50	18	-32	0	18	18	0	18	18	0	18	18
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	123	41	-81	123	41	-81	123	41	-81	123	41	-81
	Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	312	4	-308	312	4	-308	312	4	-308	312	4	-308
		Volkshuisv., RO en Stedelijke vernieuw.	8.1	Ruimtelijke ordening	2.691	5	-2.686	2.330	5	-2.325	1.730	5	-1.725	1.730	5
	8.3		Wonen en bouwen	4.797	5.508	711	4.826	5.508	682	4.773	5.508	735	4.773	5.508	735

Programma	Hoofdtakveld	Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
				Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal				7.974	5.577	-2.397	7.591	5.577	-2.014	6.938	5.576	-1.361	6.938	5.576	-1.361
Herstructurering en vastgoed	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	5.761	234	-5.527	237	38	-198	1.187	38	-1.149	307	13	-294
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	867	1.672	805	837	1.672	835	826	1.672	846	801	1.672	872
	Economie	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.964	3.947	-17	5.146	5.131	-16	2.360	2.386	26	843	869	26
	Volkshuisv, RO en Stedelijke Vernieuw.	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	14.512	15.111	599	3.331	3.390	59	3.738	4.737	999	746	866	119
		8.3	Wonen en bouwen	459	0	-459									
Totaal				25.563	20.964	-4.599	9.551	10.231	681	8.111	8.834	723	2.697	3.420	723
Inkomensvoorziening en Arbeidsmarkt	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		237	237		200	200		0	0		0	0
	Sociaal domein	6.3	Inkomensregelingen	64.272	48.124	-16.147	63.083	48.124	-14.959	62.688	47.713	-14.975	62.705	47.713	-14.992
		6.4	Begeleide participatie	17.087		-17.087	16.772		-16.772	16.210		-16.210	15.788		-15.788
		6.5	Arbeidsparticipatie	8.840	484	-8.356	8.800	324	-8.475	8.566	199	-8.367	8.432	199	-8.232
Totaal				90.198	48.846	-41.353	88.655	48.649	-40.007	87.464	47.912	-39.552	86.925	47.912	-39.012
Meedoen	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	2.043	2.712	669	1.900	2.590	690	1.900	2.277	377	1.900	2.247	347
		0.5	Treasury		526	526		502	502		478	478		457	457
	Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	6.262	580	-5.681	6.223	546	-5.678	5.563	0	-5.562	5.559	0	-5.559
		5.2	Sportaccommodaties	3.103	345	-2.759	4.330	315	-4.015	4.290	315	-3.975	4.253	315	-3.938
	Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	15.107	627	-14.480	14.876	536	-14.340	12.541	257	-12.284	12.539	257	-12.282
		6.2	Wijkteams	-171		171	-147		147	-147		147	-147		147
		6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	5.524	149	-5.375	5.480	149	-5.331	5.477	149	-5.328	5.478	149	-5.329
		6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-63		63	-63		63	-63		63	-63		63
		6.81	Geëscaleerde zorg 18+	69		-69	-31		31	-31		31	-31		31
		6.71A	Hulp in het huishouden	-1		1	-1		1	-2		2	-2		2
		6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	10.118	943	-9.175	10.108	943	-9.166	10.117	943	-9.175	10.117	943	-9.175
		6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	4.054	8	-4.047	4.074	8	-4.066	4.040	8	-4.033	3.679	8	-3.672
		6.91	Coördinatie en beleid WMO	3.764		-3.764	3.764		-3.764	3.764		-3.764	3.764		-3.764
		6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	53		-53	53		-53	53		-53	53		-53
		6.811	Beschermd wonen (WMO)	13.454	303	-13.152	13.173	303	-12.871	13.164	303	-12.862	13.164	303	-12.862
		6.713	Dagbesteding (WMO)	2.802		-2.802	2.769		-2.769	2.819		-2.819	2.859		-2.859
		6.791	PGB WMO	3.497		-3.497	3.472		-3.472	3.502		-3.502	3.532		-3.532
		6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	10.397	655	-9.742	10.249	2.195	-8.053	10.439	2.198	-8.240	10.569	2.198	-8.370
		6.712	Begeleiding (WMO)	7.620		-7.620	7.287		-7.287	7.419		-7.419	7.519		-7.519
	Volksgezondheid en milieu	7.1	Volksgezondheid	7.982	2.163	-5.819	7.664	1.941	-5.723	5.723		-5.723	5.724	0	-5.724
Totaal				95.615	9.010	-86.605	95.181	10.028	-85.153	90.569	6.929	-83.640	90.467	6.876	-83.591
Jeugd en Onderwijs	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.759	3.100	1.341	0	678	678	0	371	371	0	197	197
	Onderwijs	4.2	Onderwijshuisvesting	7.140	324	-6.815	8.974	349	-8.625	9.304	349	-8.955	8.759	349	-8.410
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.090	3.963	-3.127	7.176	3.963	-3.212	7.124	3.963	-3.161	7.124	3.963	-3.160
	Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.734	17	-4.717	5.657	17	-5.640	5.656	17	-5.639	5.656	17	-5.640
		6.22	Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	2.728		-2.728	2.470		-2.470	2.470		-2.470	2.470		-2.470
		6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-19		19	-19		19	-19		19	-19		19
		6.82	Geëscaleerde zorg 18-	98		-98	0		0	0		0	0		0
		6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	944		-944	944		-944	944		-944	944		-944

Programma	Hoofdtakveld	Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
				Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
		6.792	PGB Jeugd	852		-852	852		-852	852		-852	852		-852
		6.821	Jeugdbescherming	3.559		-3.559	3.560		-3.560	3.560		-3.560	3.560		-3.560
		6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.347		-1.347	1.252		-1.252	1.240		-1.240	1.240		-1.240
		6.752	Jeugdhulp ambulans regionaal	19.533		-19.533	18.160		-18.160	17.974		-17.974	17.974		-17.974
		6.751	Jeugdhulp ambulans lokaal	643		-643	643		-643	643		-643	643		-643
		6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	11.787		-11.787	10.959		-10.959	10.846		-10.846	10.846		-10.846
		6.822	Jeugdreclassering	328		-328	324		-324	332		-332	340		-340
		6.753	Jeugdhulp ambulans landelijk	1.010		-1.010	939		-939	930		-930	930		-930
Totaal				63.534	7.404	-56.130	61.891	5.007	-56.884	61.856	4.700	-57.156	61.318	4.525	-56.793
Economie en Internationaal Beleid	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)		500	500		10	10						
	Economie	3.1	Economische ontwikkeling	2.498	0	-2.498	1.399	0	-1.399	1.354	0	-1.354	1.354	0	-1.354
		3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.197	685	-513	1.197	685	-513	1.197	685	-513	1.162	649	-513
		3.4	Economische promotie	1.660	1.169	-491	1.660	1.169	-491	1.659	1.169	-491	1.659	1.169	-491
Totaal				5.356	2.353	-3.003	4.256	1.863	-2.393	4.211	1.853	-2.357	4.175	1.818	-2.357
Kunst en Cultuur	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	123	1.322	1.199	126	1.273	1.146	133	1.220	1.087	131	1.170	1.039
		0.5	Treasury		85	85		84	84		83	83		81	81
	Sport, cultuur en recreatie	5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	7.911	11	-7.901	7.798	0	-7.798	7.796	0	-7.796	7.793	0	-7.793
		5.4	Musea	3.450	42	-3.409	3.472	42	-3.431	3.461	42	-3.419	3.484	42	-3.442
		5.5	Cultureel erfgoed	5.509	2.651	-2.859	5.414	2.679	-2.735	5.276	2.709	-2.567	5.256	2.737	-2.520
		5.6	Media	6.235	1.002	-5.233	5.806	602	-5.204	5.800	612	-5.188	5.794	622	-5.172
Totaal				23.230	5.112	-18.118	22.617	4.679	-17.937	22.465	4.665	-17.800	22.458	4.651	-17.807
Energietransitie	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	50	0	-50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Volksgezondheid en milieu	7.4	Milieubeheer	6.616	3.511	-3.105	5.371	3.648	-1.723	4.508	2.781	-1.726	4.304	2.636	-1.668
Totaal				6.666	3.511	-3.155	5.371	3.648	-1.723	4.508	2.781	-1.726	4.304	2.636	-1.668
Bedrijfsvoering	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	1.806	2.719	913	1.881	1.593	-288	2.083	1.630	-453	1.950	1.630	-320
		0.4	Overhead	48.791	9.761	-39.029	46.883	9.638	-37.245	45.733	9.569	-36.164	45.766	9.529	-36.237
Totaal				50.597	12.480	-38.117	48.765	11.232	-37.533	47.816	11.199	-36.618	47.716	11.159	-36.557
Algemene dekkingsmiddelen	Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutat. reserves (NB alleen rechtstreeks)	25.587	23.662	-1.925	8.935	4.763	-4.172	5.439	1.283	-4.156	6.013	1.228	-4.785
		0.5	Treasury	-94	1.158	1.251	-240	1.158	1.398	-157	1.158	1.315	-538	1.158	1.696
		0.61	OZB woningen	1.257	18.921	17.665	1.143	19.684	18.541	1.143	20.441	19.298	1.257	21.234	19.977
		0.62	OZB niet-woningen	129	14.936	14.806	129	15.423	15.294	129	15.912	15.783	129	16.367	16.238
		0.64	Belastingen overig	-126	227	353	-126	227	353	-126	227	353	-126	227	353
		0.7	Alg. uitkeringen en ov. uitkeringen GF		286.072	286.072		277.882	277.882		286.237	286.237		295.026	295.026
		0.8	Overige baten en lasten	9.117	1.427	-7.690	16.452	4.879	-11.573	26.898	1.657	-25.241	37.555	1.257	-36.298
	Verkeer, vervoer en waterstaat	2.2	Parkeren	15		-15	15		-15	15		-15	15		-15
	Economie	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	30		-30	30		-30	30		-30	30		-30
	Sport, cultuur en recreatie	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.842	1.842	0	1.842	1.842	0	1.842	1.842	0	1.842	1.842	0
	Sociaal domein	6.3	Inkomensregelingen	31	31	0	31	31	0	31	31	0	31	31	0
	Volksgezondheid en milieu	7.2	Riolering	7		-7	7		-7	7		-7	7		-7
	Volkshuisv, RO en Stedelijke vern.	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijfsterrein)	44		-44	44		-44	44		-44	44		-44
		8.3	Wonen en bouwen	30		-30	30		-30	30		-30	30		-30
Totaal				37.871	348.277	310.406	28.294	325.891	297.597	35.327	328.789	293.462	46.291	338.370	292.080
Totaal programma's				503.725	503.725	0	466.516	466.516	0	462.824	462.824	0	466.306	466.306	0